

Holy Bible

Aionian Edition®

Η Καινή Διαθήκη
Greek NT STEP Bible

AionianBible.org

The world's first Holy Bible untranslation
100% free to copy and print
also known as "The Purple Bible"

Holy Bible Aionian Edition ®

Η Καινή Διαθήκη
Greek NT STEP Bible

Creative Commons Attribution 4.0 International, 2018-2025

Source text: STEPBible.org

Source version: 4/18/2025

Source copyright: Creative Commons Attribution 4.0

Tyndale House Cambridge, 2024

Scripture Tools for Every Person

Formatted by Speedata Publisher 5.1.9 (Pro) on 6/3/2025

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously

<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc, <https://Nainoia-Inc.signedon.net>

All profits are given to <https://CoolCup.org>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language

Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>

Report content and format concerns to Nainoia Inc

Volunteer help is welcome and appreciated!

Additional Information:

New Testament words are tagged as N = Nestlé-Aland NA27 edition with NA28 spelling used by most modern translators; K = Textus Receptus (Scrivener 1894) corrected towards the KJV; and O = Greek in other editions not typically used by modern translations or the KJV. NKO without parens (default) means all editions are the same, though the spelling may vary. Lowercase without parens is a minor non-translated word. Variant tags are inside parens: uppercase are meaning variants and lower case are minor variants. Now, earlier manuscripts were found in North Africa. The NA text relies mostly on these earlier manuscripts, while the TR was compiled from traditional manuscripts before the earlier ones were found. Later scribes occasionally added phrases to clarify the text. Earlier scribes also included words not found in the later manuscripts. So, we have two sets of additions from the earlier and later scribes, apparently to clarify the text with no theological change resulting. For the earliest text, use only words that are in both NA and TR. For clarifications by North Africans as in modern Bibles, include words found only in NA. For clarifications by Byzantines as in the KJV, include words found only in TR, and the TR variants.

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Ελληνική at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation!* What is an *un-translation?* Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is *eternal*! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to *eternal* life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

History

Ελληνική at AionianBible.org/History

- 06/21/75 - Two boys, P. and J., wonder if Jesus saves all and pray.
- 04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
- 12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
- 06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
- 01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
- 06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
- 12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
- 01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
- 01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
- 07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
- 07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
- 02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
- 03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
- 09/15/18 - Aionian Bible dedicated as J. and J. pray again.
- 10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
- 11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
- 03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
- 10/28/19 - Aionian Bible nursed as another J. and J. pray.
- 10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
- 02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
- 05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
- 08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
- 12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
- 03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
- 11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
- 12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
- 01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
- 01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
- 01/23/22 - Volunteers celebrate with pie and prayer.
- 02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEPBible.
- 02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
- 12/04/23 - Ελεῆσē added to the Aionian Glossary.
- 02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
- 05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
- 08/05/24 - 378 translations now available in 165 languages.
- 08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.
- 10/20/24 - Gospel Primer handout format.
- 11/24/24 - Progressive Web Application off-line format.
- 01/28/25 - All profits are given to CoolCup.org.
- 03/12/25 - 382 translations now available in 166 languages.
- 05/04/25 - 393 translations now available in 175 languages.
- 05/27/25 - 462 translations now available in 229 languages.

Table of Contents

NEW TESTAMENT

Κατά Ματθαίου	11
Κατά Μαρκού	54
Κατά Λουκᾶν	83
Κατά Ιωαννῆν	129
Πραξεις	164
Προς Ρωμαιούς	210
Προς Κορινθιούς Α'	227
Προς Κορινθιούς Β'	243
Προς Γαλατας	254
Προς Εφεσιους	260
Προς Φιλιππησιους	266
Προς Κολοσσαεις	270
Προς Θεσσαλονικεις Α'	274
Προς Θεσσαλονικεις Β'	278
Προς Τιμοθεον Α'	280
Προς Τιμοθεον Β'	285
Προς Τίτον	289
Προς Φιλημονα	291
Προς Εβραιους	292
Ιακωβου	305
Πετρου Α'	310
Πετρου Β'	315
Ιωαννου Α'	318
Ιωαννου Β'	323
Ιωαννου Γ'	324
Ιουδα	325
Αποκαλυψις Ιωαννου	327

APPENDIX

Reader's Guide

Glossary

Maps

Destiny

Illustrations, Doré

NEW TESTAMENT

Ο δὲ Ἰησοῦς ἔλεγεν· πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἴδασιν τί ποιοῦσιν. διαμεριζόμενοι δὲ τὰ
ἱμάτια αὐτοῦ ἔβαλον (κλήρους. *NK(o)*)

Κατα Λουκαν 23:34

Κατα Ματθαιον

1 Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ υἱοῦ Δαυὶδ υἱοῦ Ἀβραάμ. **2** Ἀβραὰμ ἐγέννησεν τὸν Ἰσαάκ· Ἰσαὰκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ· Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ **3** Ἰούδας δὲ ἐγέννησεν τὸν Φάρες καὶ τὸν Ζάρα ἐκ τῆς Θαμάρ· Φάρες δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐσρώμ· Ἐσρώμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀράμ· **4** Ἀρὰμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμιναδάβ· Ἀμιναδάβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ναασσών· Ναασσών δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαλμών· **5** Σαλμὼν δὲ ἐγέννησεν τὸν Βόες ἐκ τῆς Ῥαχάβ· Βόες δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωβὴδ ἐκ τῆς Ῥούθ· Ἰωβὴδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἱεσσαί· **6** Ἱεσσαὶ δὲ ἐγέννησεν τὸν Δαυὶδ τὸν βασιλέα· Δαυὶδ δὲ (ὅ βασιλεὺς *k*) ἐγέννησεν τὸν Σολομῶνα ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου· **7** Σολομὼν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ῥοβοάμ· Ῥοβοάμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιά· Ἀβιὰ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀσάφ· **8** Ἀσάφ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσαφάτ· Ἰωσαφάτ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωράμ· Ἰωρὰμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ὁζίαν· **9** Ὁζίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωαθάμ· Ἰωαθάμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχάζ· Ἀχάζ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐζεκίαν· **10** Ἐζεκίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Μανασσῆ· Μανασσῆς δὲ ἐγέννησεν τὸν (Ἀμώς· Ἀμώς *N(k)O*) δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσίαν· **11** Ἰωσίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος. **12** Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν Βαβυλῶνος Ἰεχονίας ἐγέννησεν τὸν Σαλαθὶήλ· Σαλαθὶήλ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ζοροβαβέλ· **13** Ζοροβαβέλ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιούδ· Ἀβιοὺδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιακίμ· Ἐλιακίμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀζώρ· **14** Ἀζώρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαδώκ· Σαδώκ δὲ ἐγέννησεν τὸν

Ἄχιμ· Ἄχιμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιούδ· **15** Ἐλιοὺδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλεάζαρ· Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ματθάν· Ματθάν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ· **16** Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσήφ τὸν ἄνδρα Μαρίας ἐξ ἣς ἐγεννήθη Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Χριστός. **17** Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως Δαυὶδ γενεαὶ δεκατέσσαρες καὶ ἀπὸ Δαυὶδ ἕως τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος γενεαὶ δεκατέσσαρες καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἕως τοῦ Χριστοῦ γενεαὶ δεκατέσσαρες. **18** Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ (γένεσις *N(k)O*) οὕτως ἦν· μνηστευθείσης (γὰρ *k*) τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσήφ, πρὶν ἡ συνελθεῖν αὐτοὺς εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ πνεύματος ἀγίου. **19** Ἰωσήφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὢν καὶ μὴ θέλων αὐτὴν (δειγματίσαι, *N(k)O*) ἐβουλήθη λάθρᾳ ἀπολῦσαι αὐτήν. **20** Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος ἵδού ἄγγελος κυρίου κατ' ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ λέγων· Ἰωσήφ υἱὸς Δαυὶδ, μὴ φοβηθῆς παραλαβεῖν Μαρίαν τὴν γυναῖκα σου τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ πνεύματός ἐστιν ἀγίου. **21** τέξεται δὲ νιόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀμαρτιῶν αὐτῶν. **22** Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ρήθεν ὑπὸ (τοῦ *k*) κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· **23** ἵδού ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται νιόν, καὶ καλέσουσιν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουὴλ, ὃ ἐστιν μεθερμηνεύμενον· μεθ' ἡμῶν ὁ θεός. **24** (Ἐγερθεὶς *N(k)O*) δὲ ὁ Ἰωσήφ ἀπὸ τοῦ ὑπνου ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος κυρίου· καὶ παρέλαβεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ **25** καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν ἕως οὗ ἔτεκεν

(τὸν *κ*) νιόν (αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, *Κ*) καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.

2 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλέεμ τῆς Ἰουδαίας ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως ἵδον μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα **2** λέγοντες· ποῦ ἔστιν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; εἴδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ ἥλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ. **3** Ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης ἐταράχθη καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ, **4** καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν ποῦ ὁ χριστὸς γεννᾶται. **5** οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· ἐν Βηθλέεμ τῆς Ἰουδαίας. οὕτως γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου· **6** καὶ σὺ βηθλέεμ γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδᾳ· ἐκ σοῦ γὰρ ἔξελεύσεται ἡγούμενος ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαὸν μου τὸν Ἰσραὴλ. **7** Τότε Ἡρώδης λάθρᾳ καλέσας τοὺς μάγους ἡκρίβωσεν παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος, **8** καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλέεμ εἶπεν· πορευθέντες ἐξετάσατε ἀκριβῶς περὶ τοῦ παιδίου. ἐπὰν δὲ εὗρητε, ἀπαγγείλατέ μοι ὅπως κάγὼ κάγὼ ἐλθῶν προσκυνήσω αὐτῷ. **9** Οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως ἐπορεύθησαν. καὶ ἵδον ὁ ἀστὴρ ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ προῆγεν αὐτοὺς ἔως ἐλθῶν (ἐστάθη *Ν(κ)Ο*) ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον. **10** ἱδόντες δὲ τὸν ἀστέρα ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα, **11** καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν (εἶδον *ΝΚ(ο)*) τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν.

12 καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρώδην, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν. **13** Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν ἵδον ἄγγελος κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἱωσὴφ λέγων· ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον καὶ ἵσθι ἐκεῖ ἔως ἂν εἴπω σοι μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. **14** ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβεν τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτὸς καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον, **15** καὶ ἦν ἐκεῖ ἔως τῆς τελευτῆς Ἡρώδου, ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥῆθὲν ὑπὸ (τοῦ *κ*) κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· ἐξ Αἴγυπτου ἐκάλεσα τὸν νιόν μου. **16** Τότε Ἡρώδης ἵδων ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων ἐθυμώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλεν πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλέεμ καὶ ἐν πᾶσιν τοῖς ὁρίοις αὐτῆς ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἡκρίβωσεν παρὰ τῶν μάγων. **17** Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥῆθὲν (διὰ *Ν(κ)Ο*) Ἱερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος· **18** φωνὴ ἐν Ῥαμᾷ ἡκούσθη, (θρῆνος καὶ *Κ*) κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολύς, Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ οὐκ ἥθελεν παρακληθῆναι ὅτι οὐκ εἰσίν. **19** Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρώδου ἵδον ἄγγελος κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἱωσὴφ ἐν Αἴγυπτῳ **20** λέγων· ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραὴλ· τεθνήκασιν γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου. **21** Οἱ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβεν τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ (εἰσῆλθεν *Ν(κ)Ο*) εἰς γῆν Ἰσραὴλ. **22** Ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει (ἐπὶ *κο*) τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἡρώδου ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν. χρηματισθεὶς δὲ κατ'

δόναρ ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας,
23 καὶ ἐλθὼν κατώκησεν εἰς πόλιν λεγομένην
Ναζαρέτ, δπως πληρωθῇ τὸ ρήθεν διὰ τῶν
προφητῶν ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.

3 Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται
Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς
Ἰουδαίας 2 καὶ λέγων μετανοεῖτε· ἥγγικεν γάρ ἡ
βασιλεία τῶν οὐρανῶν. 3 Οὗτος γάρ ἐστιν ὁ ῥήθεις
(διὰ *N(k)O*) Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος
φωνὴ βιῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτοιμάσατε τὴν
ὅδον κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.
4 Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχεν τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ
ἀπὸ τριχῶν καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ
τὴν ὁσφὺν αὐτοῦ· ἡ δὲ τροφὴ ἦν αὐτοῦ ἀκρίδες
καὶ μέλι ἄγριον. 5 Τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν
Ἰεροσόλυμα καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία καὶ πᾶσα ἡ
περίχωρος τοῦ Ἰορδάνου, 6 καὶ ἐβαπτίζοντο
ἐν τῷ Ἰορδάνῃ (ποταμῷ *no*) ὑπ’ αὐτοῦ
ἐξομοιογούμενοι τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν. 7 Ἰδὼν
δὲ πολλοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων
ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς
γεννήματα ἔχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν
ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; 8 ποιήσατε οὖν
(καρπὸν ἄξιον *N(k)O*) τῆς μετανοίας. 9 καὶ
μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἔαυτοῖς πατέρα ἔχομεν τὸν
Ἄβραάμ· λέγω γάρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ
τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. 10
”Ηδη δὲ (καὶ *k*) ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ρίζαν τῶν
δένδρων κεῖται. πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν
καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.
11 ἐγὼ μὲν ὑμᾶς βαπτίζω ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν,
ὅ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μού ἐστιν
οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι· αὐτὸς

ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἀγίῳ καὶ πυρί· 12
οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαρεῖ
τὴν ἄλωνα αὐτοῦ καὶ συνάξει τὸν σῖτον αὐτοῦ
εἰς τὴν ἀποθήκην (αὐτοῦ, *o*) τὸ δὲ ἄχυρον
κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ. 13 Τότε παραγίνεται
ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην
πρὸς τὸν Ἰωάννην τοῦ βαπτισθῆναι, ὃντας
14 ὁ δὲ Ἰωάννης διεκώλυεν αὐτὸν λέγων· ἐγὼ
χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχη
πρός με; 15 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς
(αὐτόν· *NK(o)*) ἄφες ἄρτι· οὕτως γάρ πρέπον
ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. τότε
ἀφίησιν αὐτόν. 16 (Καὶ *k*) Βαπτισθεὶς (δὲ *no*)
ὁ Ἰησοῦς εὐθὺς ἀνέβη ἀπὸ τοῦ ὕδατος, καὶ ἴδού
ἡνεώχθησαν αὐτῷ οἱ οὐρανοί, καὶ εἶδεν τὸ
πνεῦμα τοῦ θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν
καὶ ἐρχόμενον ἐπ’ αὐτόν. 17 καὶ ἴδοὺ φωνὴ ἐκ
τῶν οὐρανῶν λέγουσα· οὗτός ἐστιν ὁ νίος μου ὁ
ἀγαπητός ἐν ᾧ εὐδόκησα.

4 Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ
τοῦ πνεύματος πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου.
2 καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσσεράκοντα καὶ
νύκτας τεσσεράκοντα ὑστερὸν ἐπείνασεν. 3 καὶ
προσελθὼν ὁ πειράζων εἶπεν αὐτῷ· εἰ σίδος εἰ
τοῦ θεοῦ, (εἰπε *NK(O)*) ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι
γένωνται. 4 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· γέγραπται
οὐκ ἐπ’ ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται (οἱ *no*) ἀνθρωπος,
ἀλλ’ (ἐπὶ *NK(o)*) παντὶ ρίματι ἐκπορευομένῳ
διὰ στόματος θεοῦ. 5 Τότε παραλαμβάνει αὐτὸν
ὅ διάβολος εἰς τὴν ἀγίαν πόλιν καὶ (ἔστησεν
N(k)O) αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ιεροῦ 6 καὶ
λέγει αὐτῷ· εἰ σίδος εἴ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν
κάτω· γέγραπται γάρ ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ

έντελεῖται περὶ σοῦ, καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσίν σε μήποτε μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. 7 ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· πάλιν γέγραπται οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου. 8 Πάλιν παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὅρος ὑψηλὸν λίαν καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν 9 καὶ (εἶπεν *Ν(κ)Ο*) αὐτῷ· ταῦτά σοι πάντα δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι. 10 Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὑπαγε (όπίσω μου *Ο*) σατανᾶ γέγραπται γάρ· κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. 11 τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ διάβολος, καὶ ἴδού ἄγγελοι προσῆλθον καὶ διηκόνουν αὐτῷ. 12 Ἀκούσας δὲ (ὁ Ἰησοῦς *κ*) ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. 13 καὶ καταλιπὼν τὴν Ναζαρά, ἐλθὼν κατώκησεν εἰς Καφαρναοὺμ τὴν παραθαλασσίαν ἐν δρίοις Ζαβουλῶν καὶ Νεφθαλίμ, 14 ἵνα πληρωθῇ τὸ ρήθεν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος· 15 γῆ Ζαβουλῶν καὶ γῆ Νεφθαλίμ, ὃδὸν θαλάσσης πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν, 16 ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν (σκότει *ΝΚ(ο)*) φῶς εἶδεν μέγα, καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς. 17 Ἀπὸ τότε ἥρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν καὶ λέγειν· μετανοεῖτε· ἥγγικεν γάρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. 18 Περιπατῶν δὲ (ὁ Ἰησοῦς *κ*) παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν δύο ἀδελφούς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν γάρ ἀλιεῖς. 19 καὶ λέγει αὐτοῖς· δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἀλιεῖς ἀνθρώπων. 20 οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες

τὰ δίκτυα ἡκολούθησαν αὐτῷ. 21 Καὶ προβὰς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν, καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς. 22 οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν ἡκολούθησαν αὐτῷ. 23 Καὶ περιῆγεν (ἐν *no*) (ὅλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ *Ν(κ)Ο*) (ὁ Ἰησοῦς *κο*) διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. 24 Καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν· καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, ποικίλαις νόσοις καὶ βασάνοις συνεχομένους, καὶ δαιμονιζομένους καὶ σεληνιαζομένους καὶ παραλυτικούς· καὶ ἐθεραπεύεντεν αὐτούς. 25 καὶ ἡκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ Δεκαπόλεως καὶ Ἱεροσολύμων καὶ Ἰουδαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

5 Ἰδών δὲ τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὅρος, καὶ καθίσαντος αὐτοῦ προσῆλθαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. 2 καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς λέγων· 3 Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἔστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. 4 Μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται. 5 Μακάριοι οἱ πραεῖς, ὅτι αὐτοὶ κληρονομίσουσιν τὴν γῆν. 6 Μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται. 7 Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. 8 Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν θεὸν ὄψονται. 9 Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ θεοῦ

κληθήσονται. 10 Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἔνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ἔστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. 11 Μακάριοί ἐστε, ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσιν καὶ εἴπωσιν πᾶν πονηρὸν (φῆμα *κ*) καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι ἔνεκεν ἐμοῦ. 12 χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς οὕτως γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας τοὺς πρὸ ὑμῶν. 13 Ὦμετς ἐστε τὸ ἄλας τῆς γῆς ἐὰν δὲ τὸ ἄλας μωρανθῆ, ἐν τίνι ἀλισθήσεται; εἰς οὐδὲν ἴσχύει ἔτι εἰ μὴ (βληθὲν *N(k)O*) ἔξω (καὶ *κ*) καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. 14 Ὦμετς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου· οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὅρους κειμένη 15 οὐδὲ καίουσιν λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ. 16 οὕτως λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων ὅπως ἰδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσιν τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς. 17 Μὴ νομίσητε ὅτι ἥλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἡ τοὺς προφήτας οὐκ ἥλθον καταλῦσαι ἀλλὰ πληρῶσαι. 18 ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν· ἔως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἵωτα ἐν ἡ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου ἔως ἂν πάντα γένηται. 19 Ὡς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων καὶ διδάξῃ οὕτως τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. ὃς δ' ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. 20 λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ὑμῶν ἡ δικαιοσύνη πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. 21 Ἡκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις οὐ φονεύσεις ὃς δ'

ἄν φονεύσῃ, ἔνοχος ἐσται τῇ κρίσει. 22 ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ὄργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ (εἰκῇ *ΚΟ*) ἔνοχος ἐσται τῇ κρίσει· ὃς δ' ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ· ῥακά, ἔνοχος ἐσται τῷ συνεδρίῳ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ· μωρέ, ἔνοχος ἐσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. (Geenna g1067)

23 Ἐὰν οὖν προσφέρης τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κάκει κάκει μνησθῆς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, 24 ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἐμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ὕπαγε, πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. 25 Ἰσθι εύνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχὺ ἔως ὅτου εῖ μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ, μήποτε μήποτε σε παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ, καὶ ὁ κριτής (σε παραδῷ *ΚΟ*) τῷ ὑπηρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ. 26 ἀμὴν λέγω σοι· οὐ μὴ ἔξελθῃς ἐκεῖθεν ἔως ἂν ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην. 27 Ἡκούσατε ὅτι ἐρρέθη (τοῖς ἀρχαίοις· *Κ*) οὐ μοιχεύσεις. 28 ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμήσαι (αὐτὴν *N(k)O*) ἥδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. 29 εἰ δὲ ὁ ὄφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν μελῶν σου καὶ μὴ δλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν. (Geenna g1067) 30 Καὶ εἰ ἡ δεξιά σου χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὴν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν μελῶν σου καὶ μὴ δλον τὸ σῶμά σου εἰς γέενναν (ἀπέλθῃ. *N(K)O*) (Geenna g1067) 31 Ἐρρέθη δέ (ὅτι· *κ*) ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ ἀποστάσιον. 32 ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι (πᾶς ὁ ἀπολύων *N(k)O*) τὴν γυναῖκα

αύτοῦ παρεκτὸς λόγου πορνείας ποιεῖ αὐτὴν (μοιχευθῆναι: *N(K)O*) καὶ ὃς ἔὰν ἀπολελυμένην γαμήσῃ, μοιχᾶται. 33 Πάλιν ἡκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις: οὐκ ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ κυρίῳ τοὺς ὄρκους σου. 34 ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὀμόσαι ὅλως, μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ ὅτι θρόνος ἐστὶν τοῦ θεοῦ, 35 μήτε ἐν τῇ γῇ ὅτι ὑποπόδιόν ἐστιν τῶν ποδῶν αὐτοῦ, μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα ὅτι πόλις ἐστὶν τοῦ μεγάλου βασιλέως, 36 μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὀμόσῃς ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ποιῆσαι ἢ μέλαιναν. 37 ἐστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν ναὶ ναί, οὐ οὐ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστιν. 38 Ἡκούσατε ὅτι ἐρρέθη ὁ φθαλμὸν ἀντὶ ὁφθαλμοῦ καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος. 39 ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ. ἀλλ’ ὅστις σε (φατίζει εἰς *N(k)O*) τὴν δεξιὰν σιαγόνα σου, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην· 40 καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον· 41 καὶ ὅστις σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἔν, ὕπαγε μετ’ αὐτοῦ δύο. 42 τῷ αἵτοῦντί σε (δός, *N(k)O*) καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανίσασθαι μὴ ἀποστραφῆς. 43 Ἡκούσατε ὅτι ἐρρέθη ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου. 44 ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν: ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν (εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς καλῶς ποιεῖτε *K*) (τοὺς μισοῦντας *K(o)*) (ὑμᾶς *K*) καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν (ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς καὶ *K*) διωκόντων ὑμᾶς, 45 ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν (τοῖς *o*) οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους, 46 ἐὰν γὰρ ἀγαπήσῃτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς,

τίνα μισθὸν ἔχετε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ (αὐτὸ *NK(o)*) ποιοῦσιν; 47 καὶ ἔὰν ἀσπάσησθε τοὺς (ἀδελφοὺς *NK(O)*) ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε; οὐχὶ καὶ οἱ (ἐθνικοὶ *N(K)O*) (τὸ *no*) (αὐτὸ *N(k)O*) ποιοῦσιν; 48 ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι (ώς *N(k)O*) ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ (οὐράνιος *N(K)O*) τέλειός ἐστιν.

6 Προσέχετε (δὲ *no*) τὴν (δικαιοσύνην *N(K)O*) ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς εἰ δὲ μή γε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. 2 Ὁταν οὖν ποιῆσῃς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ρύμαις ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. ἀμὴν λέγω ὑμῖν: ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. 3 σοῦ δὲ ποιοῦντος ἐλεημοσύνην μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιά σου 4 ὅπως ἦ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ. καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ (αὐτὸς *k*) ἀποδώσει σοι (ἐν τῷ φανερῷ. *K*) 5 Καὶ ὅταν (προσεύχησθε, *N(K)O*) οὐκ (ἔσεσθε *N(K)O*) (ώς *N(k)O*) οἱ ὑποκριταί, ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἐστῶτες προσεύχεσθαι ὅπως (ἄν *k*) φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις. ἀμὴν λέγω ὑμῖν (ὅτι *k*) ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. 6 σὺ δέ, ὅταν προσεύχῃ, εἴσελθε εἰς τὸ ταμεῖόν σου, καὶ κλείσας τὴν θύραν σου πρόσευξαι τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ. καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι (ἐν τῷ φανερῷ. *K*) 7 προσευχόμενοι δὲ μὴ βατταλογήσητε ὥσπερ οἱ ἐθνικοί δοκοῦσιν γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ

αύτῶν εἰσακουσθήσονται. 8 μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς οἶδεν γάρ (ό θεὸς *Ο*) ό πατήρ ὑμῶν ὃν χρείαν ἔχετε πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἴτησαι αὐτόν. 9 Οὗτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς· πάτερ ἡμῶν ό ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἀγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· 10 ἔλθέτω ἡ βασιλεία σου· γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ώς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ (τῆς *κ*) γῆς· 11 τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δός ἡμῖν σήμερον· 12 καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ώς καὶ ἡμεῖς (ἀφήκαμεν *Ν(κ)Ο*) τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν· 13 καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ὑμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥῦσαι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ (ὅτι σοῦ ἔστιν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοῦς αἰῶνας *Κ*) (ἀμήν. *ΚΟ*) 14 ἐὰν γάρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ό πατήρ ὑμῶν ό οὐράνιος. 15 ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις (τὰ *κο*) (παραπτώματα αὐτῶν, *ΚΟ*) οὐδὲ ό πατήρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν. 16 Ὅταν δὲ νηστεύῃς, μὴ γίνεσθε (ώς *Ν(κ)Ο*) οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποί· ἀφανίζουσιν γάρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὅπως φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες, ἀμὴν λέγω ὑμῖν (ὅτι· *κ*) ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. 17 σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι 18 ὅπως μὴ φανῆς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων ἀλλὰ τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ (κρυφαίῳ. *Ν(κ)Ο*) καὶ ό πατήρ σου ό βλέπων ἐν τῷ (κρυφαίῳ *Ν(κ)Ο*) ἀποδώσει σοι (ἐν τῷ φανερῷ. *Κ*) 19 Μή θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σής καὶ βρῶσις ἀφανίζει καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσιν καὶ κλέπτουσιν· 20 θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σής οὔτε βρῶσις ἀφανίζει καὶ

ὅπου κλέπται οὐδιορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν· 21 ὅπου γάρ ἔστιν ό θησαυρός (σου, *Ν(κ)Ο*) ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία (σου. *Ν(κ)Ο*) 22 ό λύχνος τοῦ σώματός ἔστιν ό δόφθαλμός, ἐὰν οὖν ἦ ό δόφθαλμός σου ἀπλοῦς, ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται· 23 ἐὰν δὲ ό δόφθαλμός σου πονηρὸς ἦ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἔστιν, τὸ σκότος πόσον. 24 Οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἦ γάρ τὸν ἔνα μισήσει καὶ τὸν ἔτερον ἀγαπήσει ἢ ἐνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἔτερου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾶ· 25 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν· μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί φάγητε (ἢ *Ν(κ)Ο*) τί πίητε, μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν τί ἐνδύσησθε. οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἔστιν τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος; 26 ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ ὅτι οὐ σπείρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ό πατήρ ὑμῶν ό οὐράνιος τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν; 27 τίς δὲ ἔξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἔνα; 28 καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ, πῶς (αὐξάνουσιν· *Ν(κ)Ο*) οὐ (κοπιῶσιν *Ν(κ)Ο*) οὐδὲ (νήθουσιν. *Ν(κ)Ο*) 29 λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ως ἐν τούτων. 30 εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ, σήμερον ὄντα καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον, ό θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσιν, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς, ολιγόπιστοι; 31 μὴ οὖν μεριμνήσητε λέγοντες· τί φάγωμεν ἷ τί πίωμεν ἷ τί περιβαλώμεθα; 32 πάντα γάρ ταῦτα τὰ ζεθνη (ἐπιζητοῦσιν· *Ν(κ)Ο*) οἴδεν γάρ ό πατήρ

ύμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρήζετε τούτων ἀπάντων.
33 ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. 34 μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον· ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει (τὰ *k*) ἔαυτῆς, ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.

7 Μὴ κρίνετε ἵνα μὴ κριθῆτε· 2 ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε, κριθήσεσθε· καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, (μετρηθήσεται *N(k)O*) ὑμῖν. 3 τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὄφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὄφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς; 4 ἥπατος ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ σου· ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος (ἐκ *N(k)O*) τοῦ ὄφθαλμοῦ σου· καὶ ἴδοὺ ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὄφθαλμῷ σοῦ; 5 ὑποκριτά, ἐκβαλε πρῶτον ἐκ τοῦ ὄφθαλμοῦ σου τὴν δοκόν, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὄφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου. 6 Μὴ δῶτε τὸ ἄγιον τοῖς κυσίν μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων μήποτε μήποτε (καταπατήσουσιν *N(k)O*) αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν, καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς. 7 Αἴτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. 8 πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι (ἀνοιγήσεται). *NK(o)* 9 Ἡ τίς ἐστιν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος ὃν (ἐὰν *K*) (αἰτήσει *N(K)O*) ὁ νιός αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; 10 ἥ καὶ (ἐὰν *K*) ἰχθὺν (αἰτήσει, *N(K)O*) μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; 11 εἰ οὖν ὑμεῖς πονηρὸὶ ὄντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν; 12 Πάντα οὖν ὅσα (ἐὰν *N(k)O*) θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ

ἄνθρωποι, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γάρ ἔστιν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται. 13 Εἰσέλθατε διὰ τῆς στενῆς πύλης, ὅτι πλατεῖα ἡ πύλη καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοί εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς. 14 (τί *N(K)O*) στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὐρίσκοντες αὐτήν. 15 Προσέχετε (δὲ *ko*) ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασιν προβάτων, ἔσωθεν δέ εἰσιν λύκοι ἄρπαγες. 16 ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς, μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν (σταφυλάς, *N(k)O*) ἥ ἀπὸ τριβόλων σῦκα; 17 οὕτως πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖ, τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ. 18 οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς πονηροὺς (ποιεῖν *NK(o)*) οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖν. 19 πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. 20 ἄρα γε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. 21 Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι κύριε κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν (τοῖς *no*) οὐρανοῖς. 22 πολλοὶ ἐροῦσίν μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ κύριε κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι ἐπροφητεύσαμεν καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν; 23 καὶ τότε δύμοιογήσω αὐτοῖς ὅτι οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν. 24 Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους καὶ ποιεῖ αὐτούς, (δύμοιογήσεται *N(K)O*) ἀνδρὶ φρονίμῳ ὅστις ὡκοδόμησεν

αύτοῦ τὴν οἰκίαν ἐπὶ τὴν πέτραν. **25** καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἥλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ (προσέπεσαν *N(k)O*) τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσεν· τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. **26** Καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους καὶ μὴ ποιῶν αὐτοὺς ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ ὅστις ὡκοδόμησεν αὐτοῦ τὴν οἰκίαν ἐπὶ τὴν ἄμμον. **27** καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἥλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσεν· καὶ ἦν ἡ πτῶσις αὐτῆς μεγάλη. **28** Καὶ ἐγένετο ὅτε (ἐτέλεσεν *N(k)O*) ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. **29** ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἔξουσίαν ἔχων καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς (αὐτῶν. *NO*)

8 (Καταβάντος *N(k)O*) δὲ (αὐτοῦ *N(k)O*) ἀπὸ τοῦ ὄρους ἡκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί. **2** καὶ ἴδου λεπρὸς (προσελθὼν *N(k)O*) προσεκύνει αὐτῷ λέγων· κύριε, ἐὰν Θέλης, δύνασαί με καθαρίσαι. **3** καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἤψατο αὐτοῦ (ό *k*) (Ἰησοῦς *K*) λέγων· θέλω, καθαρίσθητι. καὶ εὐθέως ἐκαθαρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. **4** καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὅρα μηδενὶ εἴπης, ἀλλ᾽ ὑπαγε σεαυτὸν δεῖξον τῷ ιερεῖ καὶ προσένεγκον τὸ δῶρον ὃ προσέταξεν Μωϋσῆς εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. **5** (Εἰσελθόντος *N(k)O*) δὲ (αὐτοῦ *n(o)*) (τῷ Ἰησοῦ *k*) εἰς Καφαρναούμ προσῆλθεν αὐτῷ ἐκατόνταρχος παρακαλῶν αὐτὸν **6** καὶ λέγων· κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικὸς δεινῶς βασανιζόμενος. **7** καὶ λέγει αὐτῷ (ό Ἰησοῦς *ko*) ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν. **8** καὶ ἀποκριθεὶς (δὲ *o*) ὁ ἐκατόνταρχος ἔφη· κύριε, οὐκ εἰμὶ ίκανὸς

ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθης, ἀλλὰ μόνον εἰπὲ (λόγω, *N(k)O*) καὶ ιαθήσεται ὁ παῖς μου. **9** καὶ γὰρ ἐγὼ ἀνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἔξουσίαν (τασσόμενος *O*) ἔχων ὑπ’ ἐμαυτὸν στρατιώτας καὶ λέγω τούτῳ· πορεύθητι, καὶ πορεύεται, καὶ ἄλλῳ· ἔρχου, καὶ ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ μου ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. **10** Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν καὶ εἶπεν τοῖς ἀκολουθοῦσιν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν· (παρ' *no*) (οὐδενὶ *N(k)O*) τοσαύτην πίστιν ἐν τῷ Ἰσραὴλ εὗρον. **11** λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἤξουσιν καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. **12** οἱ δὲ νιοὶ τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἔξωτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. **13** καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἐκατοντάρχῃ· ὑπαγε, (καὶ *ko*) ὡς ἐπίστευσας γενηθήτω σοι. καὶ ιάθη ὁ παῖς αὐτοῦ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ. **14** Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου εἶδεν τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν **15** καὶ ἤψατο τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός. καὶ ἡγέρθη καὶ διηκόνει (αὐτῷ. *N(K)O*) **16** Ὁψίας δὲ γενομένης προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζομένους πολλούς, καὶ ἐξέβαλεν τὰ πνεύματα λόγω, καὶ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν, **17** ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥήθεν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος· αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβεν καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν. **18** Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς (πολλοὺς *KO*) (ὄχλον *N(k)O*) περὶ αὐτὸν ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν. **19** καὶ προσελθὼν εῖς γραμματεὺς εἶπεν αὐτῷ· διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ. **20** καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· αἱ

ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ. **21** Ἐτερος δὲ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ· κύριε, ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου. **22** Ὁ δὲ Ἰησοῦς (λέγει *N(k)O*) αὐτῷ ἀκολούθει μοι, καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς. **23** Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς τὸ πλοῖον ἡκολούθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. **24** καὶ ἴδοὺ σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσσῃ ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων· αὐτὸς δὲ ἐκάθευδεν. **25** καὶ προσελθόντες (οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ *k*) ἤγειραν αὐτὸν λέγοντες· κύριε, σῶσον (ἡμᾶς, *k*) ἀπολλύμεθα. **26** καὶ λέγει αὐτοῖς· τί δειλοί ἐστε, ὀλιγόπιστοι; τότε ἐγερθεὶς ἐπείμησεν τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσσῃ, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. **27** Οἱ δὲ ἀνθρωποι ἐθαύμασαν λέγοντες· ποταπός ἐστιν οὗτος ὅτι καὶ οἱ ἀνεμοὶ καὶ ή θάλασσα αὐτῷ ὑπακούουσιν; **28** Καὶ (ἐλθόντος αὐτοῦ *N(k)O*) εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν (Γαδαρηνῶν *N(K)O*) ὑπῆντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι ἐκ τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι, χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης. **29** καὶ ἴδοὺ ἔκραξαν λέγοντες· τί ἡμῖν καὶ σοί (Ἰησοῦ, *k*) νιὲ τοῦ θεοῦ; ἦλθες ᾧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς; **30** ἦν δὲ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βισκομένη. **31** οἱ δὲ δαίμονες παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντες· εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, (ἐπίτρεψόν *K*) (ἀπόστειλον *N(K)O*) (ἡμᾶς *N(k)O*) εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων. **32** καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὑπάγετε. οἱ δὲ ἔξελθόντες ἀπῆλθον εἰς (τὴν ἀγέλην *k*) (τοὺς χοίρους, *N(k)O*) καὶ ἴδοὺ ὥρμησεν πᾶσα

ἡ ἀγέλη (τῶν χοίρων *k*) κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασιν. **33** οἱ δὲ βόσκοντες ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν πάντα καὶ τὰ τῶν δαιμονιζομένων. **34** καὶ ἴδοὺ πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς (ὑπάντησιν *N(k)O*) τῷ Ἰησοῦ, καὶ ἴδοντες αὐτὸν παρεκάλεσαν ὅπως μεταβῇ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.

9 Καὶ ἐμβὰς εἰς (τὸ *k*) πλοῖον διεπέρασεν καὶ ἤλθεν εἰς τὴν ἴδιαν πόλιν. **2** καὶ ἴδοὺ προσέφερον αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον. καὶ ἴδων ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπεν τῷ παραλυτικῷ· Θάρσει τέκνον, (ἀφίενταί *N(k)O*) (σοί *k*) σου αἱ ἀμαρτίαι. **3** καὶ ἴδού τινες τῶν γραμματέων εἶπαν ἐν ἑαυτοῖς· οὗτος βλασφημεῖ. **4** καὶ (ἴδων *NK(o)*) ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν· ἵνατι ἵνατι (ὑμεῖς *k*) ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; **5** τί γάρ ἐστιν εὐκοπώτερον· εἰπεῖν· (ἀφίενταί σου *N(k)O*) αἱ ἀμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν· (ἔγειρε *N(k)O*) καὶ περιπάτει; **6** Ἱνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἔξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφίεναι ἀμαρτίας, τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ· (ἐγερθεὶς *NK(o)*) ἄρον σου τὴν κλίνην καὶ ὑπαγε εἰς τὸν οἴκον σου. **7** καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἴκον αὐτοῦ. **8** ἴδοντες δὲ οἱ ὄχλοι (ἐφοβήθησαν *N(K)O*) καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν τὸν δόντα ἔξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις. **9** Καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄνθρωπον καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, Μαθθαῖον λεγόμενον, καὶ λέγει αὐτῷ ἀκολούθει μοι. καὶ ἀναστὰς ἡκολούθησεν αὐτῷ. **10** καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀνακειμένου ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἴδοὺ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἀμαρτωλοὶ ἐλθόντες

συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. **11** καὶ ίδόντες οἱ Φαρισαῖοι (ἔλεγον *N(k)O*) τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἀμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν; **12** ὁ δὲ (Ἰησοῦς *ko*) ἀκούσας εἶπεν (αὐτοῖς *k*) οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ ἀλλ’ οἱ κακῶς ἔχοντες. **13** πορευθέντες δὲ μάθετε τί ἐστιν· ἔλεος θέλω καὶ οὐ θυσίαν· οὐ γὰρ ἥλθον καλέσαι δικαίους ἀλλ’ ἀμαρτωλούς (εἰς μετάνοιαν. *K*) **14** Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου λέγοντες· διὰ τί ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν πολλά, οἱ δὲ μαθηταί σου οὐ νηστεύουσιν; **15** Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· μή δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν ἐφ’ ὅσον μετ’ αὐτῶν ἐστιν ὁ νυμφίος; ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῆ ἀπ’ αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύουσιν. **16** οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ ἴματίῳ παλαιῶ· αἴρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἴματίου, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. **17** οὐδὲ βάλλουσιν οὗνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς εἰ δὲ μή γε, ρήγνυνται οἱ ἀσκοί, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται καὶ οἱ ἀσκοὶ (ἀπόλυνται. *N(k)O*) ἀλλὰ βάλλουσιν οὗνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινούς, καὶ (ἀμφότεροι *N(k)O*) συντηροῦνται. **18** Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς ἵδού ἄρχων εἰς (ἔλθων *NK(o)*) προσεκύνει αὐτῷ λέγων ὅτι ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν· ἀλλ’ ἔλθων ἐπίθες τὴν χεῖρά σου ἐπ’ αὐτήν, καὶ ζήσεται. **19** καὶ ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς (ἡκολούθησεν *NK(o)*) αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. **20** καὶ ἵδού γυνὴ αἵμορροοῦσα δώδεκα ἔτη προσελθοῦσα ὅπισθεν ἤψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἴματίου αὐτοῦ. **21** ἔλεγεν γὰρ ἐν

ἐαυτῇ· ἐὰν μόνον ἄψωμαι τοῦ ἴματίου αὐτοῦ, σωθήσομαι. **22** Οἱ δὲ Ἰησοῦς (στραφεὶς *N(k)O*) καὶ ίδων αὐτὴν εἶπεν· Θάρσει θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. καὶ ἐσώθῃ ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. **23** καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος καὶ ίδων τοὺς αὐλητὰς καὶ τὸν ὄχλον θορυβούμενον **24** (ἔλεγεν *N(k)O*) (αὐτοῖς *k*) ἀναχωρεῖτε, οὐ γὰρ ἀπέθανεν τὸ κοράσιον ἀλλὰ καθεύδει. καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. **25** ὅτε δὲ ἐξεβλήθη ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν ἐκράτησεν τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἡγέρθη τὸ κοράσιον. **26** καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὕτη εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην. **27** Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ ἡκολούθησαν αὐτῷ δύο τυφλοὶ κράζοντες καὶ λέγοντες· ἐλέησον ἡμᾶς, (υἱὸς *N(k)O*) Δανίδ. **28** ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν προσῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοί, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; λέγουσιν αὐτῷ· ναὶ κύριε. **29** τότε ἤψατο τῶν ὄφθαλμῶν αὐτῶν λέγων· κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γεννηθήτω ὑμῖν. **30** καὶ ἡνεώχθησαν αὐτῶν οἱ ὄφθαλμοί. καὶ (ἐνεβριμήθη *N(k)O*) αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· ὁρᾶτε μηδὲὶς γινωσκέτω. **31** οἱ δὲ ἐξελθόντες διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ. **32** Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων ἵδοὺ προσήνεγκαν αὐτῷ ἄνθρωπον κωφὸν δαιμονιζόμενον. **33** καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου ἐλάλησεν ὁ κωφός. καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι λέγοντες (ὅτι· *k*) οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραήλ. **34** οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον· ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. **35** Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον

τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν (ἐν τῷ λαῷ. *Κ*) **36** Ἰδὼν δὲ τὸν δόχλους ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν ὅτι ἦσαν (ἔσκυλμένοι *Ν(Κ)Ο*) καὶ ἐρριμένοι (ώσει *ΝΚ(Ο)*) πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα. **37** Τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὃ μὲν θερισμὸς πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· **38** δεήθητε οὓν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ.

10 Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς ἔξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων ὥστε ἐκβάλλειν αὐτὰ καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν. **2** Τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὄνόματά ἐστιν ταῦτα· Πρῶτος Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος καὶ Ἄνδρεας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, (καὶ *πο*) Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, **3** Φίλιππος καὶ Βαρθολομαῖος, Θωμᾶς καὶ Μαθθαῖος ὁ τελώνης, Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου καὶ (Λεββαῖος ὁ ἐπικληθεὶς *Κ*) Θαδδαῖος, **4** Σίμων ὁ Καναναῖος καὶ Ἰούδας (ὁ *πο*) Ἰσκαριώτης ὁ καὶ παραδοὺς αὐτόν. **5** Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς παραγγείλας αὐτοῖς λέγων· εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε καὶ εἰς πόλιν Σαμαριτῶν μὴ εἰσέλθητε· **6** πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ. **7** Πορευόμενοι δὲ κηρύσσετε λέγοντες ὅτι ἥγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. **8** ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, νεκροὺς ἐγείρετε, λεπροὺς καθαρίζετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε. **9** Μὴ κτήσησθε χρυσὸν μηδὲ ἄργυρον μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν, **10** μὴ πήραν εἰς ὁδὸν μηδὲ δύο χιτῶνας μηδὲ

ὑποδήματα μηδὲ ῥάβδον· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ (ἔστιν. *κ*) **11** εἰς ἣν δὲ ἄν πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐστιν κάκει κάκει μείνατε ἔως ἂν ἐξέλθητε. **12** εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν ἀσπάσασθε αὐτήν. **13** καὶ ἐὰν μὲν ἦν ἡ οἰκία ἄξια, ἐλθάτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ’ αὐτήν· ἐὰν δὲ μὴ ἦν ἄξια, ἡ εἰρήνη ὑμῶν (πρὸς *ΝΚ(Ο)*) ὑμᾶς ἐπιστραφήτω. **14** καὶ ὅς (ἄν *Ν(Κ)Ο*) μὴ δέξηται ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι ἔξω τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν. **15** ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ἀνεκτότερον ἔσται γῆ Σοδόμων καὶ Γομόρρων ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. **16** ἵδον ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων· γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί. **17** Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων· παραδώσουσιν γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς· **18** καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἔνεκεν ἐμοῦ εἰς μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν. **19** ὅταν δὲ (παραδῶσιν *Ν(Κ)Ο*) ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί λαλήσητε· δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί (λαλήσητε· *Ν(Κ)Ο*) **20** οὐ γὰρ ὑμεῖς ἔστε οἱ λαλοῦντες ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν. **21** Παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. **22** καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. **23** Ὅταν δὲ διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ,

φεύγετε εἰς τὴν (έτέραν· *N(k)O*) ἀμὴν γάρ λέγω ὑμῖν· οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ ἔως ἂν ἔλθῃ ὁ νίδιος τοῦ ἀνθρώπου. 24 Οὐκ ἔστιν μαθητής ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ. 25 ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ. εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβοὺλ (έπεκάλεσαν, *N(k)O*) πόσῳ μᾶλλον τοὺς οἰκιακοὺς αὐτοῦ; 26 μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς· οὐδὲν γάρ ἔστιν κεκαλυμμένον ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ γνωσθήσεται. 27 ὁ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ εἴπατε ἐν τῷ φωτί, καὶ ὁ εἰς τὸ οὗς ἀκούετε κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωμάτων. 28 καὶ μὴ (φοβεῖσθε *N(k)O*) ἀπὸ τῶν ἀποκτεννόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι· (φοβεῖσθε *N(k)O*) δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ (τὴν *ο*) ψυχὴν καὶ (τὸ *ο*) σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ. (Geenna g1067)

29 οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται; καὶ ἐν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν. 30 ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἡριθμημέναι εἰσίν. 31 μὴ οὖν (φοβεῖσθε *N(k)O*) πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς. 32 Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω κάγὼ κάγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν (τοῖς *no*) οὐρανοῖς. 33 ὅστις δ' ἂν ἀρνήσηται με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι κάγὼ κάγὼ αὐτὸν ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν (τοῖς *no*) οὐρανοῖς. 34 Μὴ νομίσητε ὅτι ἥλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν οὐκ ἥλθον βαλεῖν εἰρήνην ἀλλὰ μάχαιραν. 35 ἥλθον γάρ διχάσαι ἀνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς

μητρὸς αὐτῆς καὶ νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς· 36 καὶ ἔχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ. 37 Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστιν μου ἄξιος, καὶ ὁ φιλῶν οὐδὲν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστιν μου ἄξιος· 38 καὶ ὅς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστιν μου ἄξιος. 39 ὁ εὑρὼν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτὴν καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔνεκεν ἐμοῦ εὑρήσει αὐτήν. 40 Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται, καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. 41 ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου μισθὸν προφήτου λήμψεται, καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου μισθὸν δικαίου λήμψεται. 42 καὶ ὅς (ἄν *N(k)O*) ποτίσῃ ἔνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον ψυχροῦ μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν· οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

11 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσσων τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν τοῦ διδάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν. 2 Ὁ δὲ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ Χριστοῦ, πέμψας (διὰ *N(K)O*) τῶν μαθητῶν αὐτοῦ 3 εἶπεν αὐτῷ· σὺ εῖ δὲ ἔρχομενος, ἢ ἔτερον προσδοκῶμεν; 4 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ ἃ ἀκούετε καὶ βλέπετε· 5 τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν, καὶ χωλοὶ περιπατοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζονται, καὶ κωφοὶ ἀκούουσιν, (καὶ *no*) νεκροὶ ἐγείρονται, καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζονται· 6 καὶ μακάριός ἔστιν ὃς (ἐὰν *NK(O)* μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. 7 Τούτων δὲ πορευομένων ἥρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς

ጀχλοις περὶ Ἰωάννου τί ἔξήλθατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; 8 ἀλλὰ τί ἔξήλθατε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς (ἱματίοις *k*) ἡμφιεσμένον; ἵδοὺ οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες ἐν τοῖς οἴκοις τῶν (βασιλέων *NK(o)*) εἰσίν· 9 ἀλλὰ τί ἔξήλθατε ἰδεῖν; προφήτην; ναὶ λέγω ὑμῖν· καὶ περισσότερον προφήτου. 10 οὗτός (γάρ *ko*) ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται ἵδού ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου δις κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἐμπροσθέν σου. 11 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν· οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μείζων αὐτοῦ ἐστιν. 12 ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ἔως ἅρτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βιασταὶ ἀρπάζουσιν αὐτήν. 13 πάντες γάρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἔως Ἰωάννου ἐπροφήτευσαν. 14 καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν Ἡλίας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι. 15 ὁ ἔχων ὥτα ἀκουέτω. 16 Τίνι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεὰν ταύτην; ὁμοία ἐστὶν (παιδίοις *N(k)O*) καθημένοις ἐν (ταῖς *no*) ἀγοραῖς (ἢ *N(K)O*) (προσφωνοῦντα *N(k)O*) τοῖς (ἐτέροις *N(K)O*) (αὐτῶν *k*) 17 (καὶ *k*) λέγουσιν· ηὐλήσαμεν ὑμῖν καὶ οὐκ ὠρχήσασθε, – ἐθρηνήσαμεν (ὑμῖν *k*) καὶ οὐκ ἐκόψασθε. 18 ἦλθεν γάρ Ἰωάννης μήτε ἐσθίων μήτε πίνων, καὶ λέγουσιν· δαιμόνιον ἔχει. 19 ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγουσιν· ἵδού ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἀμαρτωλῶν. καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν (ἔργων *N(K)O*) αὐτῆς. 20 Τότε ἤρξατο ὄνειδίζειν τὰς πόλεις ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ πλεῖσται δυνάμεις αὐτοῦ ὅτι

οὐ μετενόησαν. 21 Οὐαί σοι Χοραζίν, οὐαί σοι Βηθσαΐδά, ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἀν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ μετενόησαν. 22 πλὴν λέγω ὑμῖν· Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἡ ὑμῖν. 23 Καὶ σὺ Καφαρναούμ, (μὴ *N(K)O*) ἔως (τοῦ *k*) οὐρανοῦ (ὑψωθήσῃ; *N(k)O*) ἔως ἄδου (καταβήσῃ, *N(k)O*) ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις (ἐγενήθησαν *N(k)O*) αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν σοί, (ἔμεινεν *N(k)O*) ἀν μέχρι τῆς σήμερον. (Hadēs 986) 24 πλὴν λέγω ὑμῖν ὅτι γῇ Σοδόμων ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἡ σοί. 25 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ἔξομολογοῦμά σοι, πάτερ κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι (ἔκρυψας *N(k)O*) ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις. 26 ναὶ ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως εὐδοκίᾳ ἐγένετο ἐμπροσθέν σου. 27 Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου, καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν υἱὸν εἰ μὴ ὁ πατήρ, οὐδὲ τὸν πατέρα τις ἐπιγινώσκει εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ὡς ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. 28 Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κάγω κάγω ἀναπαύσω ὑμᾶς. 29 ἄρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ' ὑμᾶς καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πραῦς εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. 30 ὁ γάρ ζυγός μου χρηστὸς καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν.

12 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς σάββασιν διὰ τῶν σπορίμων· οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπείνασσαν καὶ ἥρξαντο τίλλειν στάχυας καὶ ἐσθίειν. 2 οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἴδοντες εἶπαν αὐτῷ· ἵδού οἱ μαθηταί σου ποιοῦσιν ὃ οὐκ ἔξεστιν ποιεῖν

ἐν σαββάτῳ. 3 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν Δαυὶδ ὅτε ἐπείνασεν (αὐτὸς *k*) καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; 4 πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως (ἔφαγον, *N(K)O*) (ὁ *N(k)O*) οὐκ ἔξὸν ἦν αὐτῷ φαγεῖν οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσιν μόνοις; 5 Ἡ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμῳ ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦσιν καὶ ἀναίτιοί εἰσιν; 6 λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι τοῦ ἱεροῦ (μείζον *N(k)O*) ἐστιν ὥδε. 7 εἰ δὲ ἐγνώκειτε τί ἐστιν (ἔλεος *N(k)O*) θέλω καὶ οὐ θυσίαν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναιτίους. 8 κύριος γάρ ἐστιν (καὶ *k*) τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. 9 Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ἤλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν. 10 καὶ ἴδοὺ ἀνθρωπος (ἥν τὴν *k*) χεῖρα ἔχων ἔνθετην καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες· εἰ ἔξεστιν τοῖς σάββασιν (θεραπεῦσαι; *N(k)O*) ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. 11 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· τίς ἔσται ἔξ ὑμῶν ἀνθρωπος ὃς ἔξει πρόβατον ἐν, καὶ ἔὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσει αὐτὸς καὶ ἐγερεῖ; 12 πόσω ὁῦν διαφέρει ἀνθρωπος προβάτου; ὡστε ἔξεστιν τοῖς σάββασιν καλῶς ποιεῖν. 13 Τότε λέγει τῷ ἀνθρώπῳ· ἔκτεινόν σου τὴν χεῖρα. καὶ ἔξέτεινεν, καὶ ἀπεκατεστάθη ὑγιῆς ὡς ἡ ἄλλη. 14 Ἔξελθόντες δὲ οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον κατ' αὐτοῦ ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν. 15 Ὁ δὲ Ἰησοῦς γνοὺς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν, καὶ ἡκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς πάντας 16 καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν, 17 (ἵνα *N(k)O*) πληρωθῇ τὸ ρῆθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος· 18 ἴδοὺ δὲ παῖς μου ὃν ἤρέτισα, ὁ ἀγαπητός μου (εἰς

ὅν *NK(O)*) εὐδόκησεν ἡ ψυχή μου. Θήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ' αὐτόν, καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ. 19 οὐκ ἐρίσει οὐδὲ κραυγάσει, οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ. 20 κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάξει καὶ λίνον τυφόμενον οὐ σφέσει ἔως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νῖκος τὴν κρίσιν. 21 καὶ (ἐν *k*) τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσιν. 22 Τότε (προσηνέχθη *NK(O)* αὐτῷ (δαιμονιζόμενος τυφλὸς *NK(O)*)) καὶ (κωφός, *NK(O)*)) καὶ ἐθεράπευσεν αὐτὸν ὡστε τὸν (τυφλὸν καὶ *k*) κωφὸν (καὶ *k*) λαλεῖν καὶ βλέπειν. 23 καὶ ἔξισταντο πάντες οἱ ὄχλοι καὶ ἔλεγον· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Δαυΐδ; 24 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον· οὗτος οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια εἰ μὴ ἐν τῷ Βεελζεβοὺλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων. 25 Εἰδὼς δὲ (ὁ Ἰησοῦς *k*) τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς· πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς ἐρημοῦται, καὶ πᾶσα πόλις ἡ οἰκία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς οὐ σταθήσεται. 26 καὶ εἰ ὁ σατανᾶς τὸν σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη· πῶς οὖν σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; 27 καὶ εἰ ἐγὼ ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; διὰ τοῦτο αὐτοὶ κριταὶ ἔσονται ὑμῶν. 28 εἰ δὲ ἐν πνεύματι θεοῦ ἐγὼ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. 29 ἡ πῶς δύναται τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ (ἀρπάσαι, *N(k)O*) ἐὰν μὴ πρῶτον δήσῃ τὸν ἰσχυρόν; καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ (διαρπάσει. *NK(O)*)) 30 Ὁ μὴ ὧν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστιν, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει. 31 διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν· πᾶσα ἀμαρτία

καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις, ἡ δὲ τοῦ πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται (τοῖς ἀνθρώποις. *k*) **32** καὶ ὅς (ἐὰν *N(k)O*) εἴπη λόγον κατὰ τοῦ νίου τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὅς δ' ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἀγίου, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ οὕτε ἐν τούτῳ τῷ (νῦν *O*) αἰῶνι οὕτε ἐν τῷ μέλλοντι. (αιῶν
g165) **33** Ἡ ποιήσατε τὸ δένδρον καλὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν, ἥ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ σαπρὸν· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται. **34** γεννήματα ἔχιδνῶν, πῶς δύνασθε ἀγαθὰ λαλεῖν πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ. **35** Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ (τῆς καρδίας *K*) ἐκβάλλει (τά *k*) ἀγαθά, καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει πονηρά. **36** Λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πᾶν ρῆμα ἀργὸν δὲ (ἐὰν *k*) (λαλήσουσιν *N(k)O*) οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσιν περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. **37** ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ καὶ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ. **38** Τότε ἀπεκρίθησαν (αὐτῷ *no*) τινες τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων λέγοντες διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν. **39** Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. **40** ὕσπερ γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται ὁ νίὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. **41** Ἀνδρες Νινευῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινοῦσιν

αὐτήν, ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ· καὶ ἴδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὥδε. **42** Βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτήν, ὅτι ἥλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος καὶ ἴδοὺ πλεῖον Σολομῶνος ὥδε. **43** "Οταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἔξελθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων ζητοῦν ἀνάπαυσιν καὶ οὐχ εύρισκει. **44** τότε λέγει εἰς τὸν οἰκόν μου ἐπιστρέψω ὅθεν ἔξηλθον. καὶ ἐλθὼν εύρισκει σχολάζοντα, (καὶ *o*) σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. **45** τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ ἐπτὰ ἔτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων. οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ πονηρῇ. **46** Ἐτι (δὲ *ko*) αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις ἴδού ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰστήκεισαν ἔξω ζητοῦντες αὐτῷ λαλῆσαι. **47** εἶπεν δὲ τις αὐτῷ· ἴδού ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ἐστήκασιν ζητοῦντές σοι λαλῆσαι. **48** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ (λέγοντι *N(k)O*) αὐτῷ· τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου; **49** καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν· ἴδού ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου. **50** ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός μου ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.

13 Ἐν (δὲ *k*) τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔξελθῶν ὁ Ἰησοῦς (ἀπὸ *k*) τῆς οἰκίας ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν. **2** καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοὶ ὕστε αὐτὸν εἰς (τὸ *k*) πλοῖον

έμβάντα καθῆσθαι, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν εἰστίκει. 3 καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ ἐν παραβολαῖς λέγων· ἵδον ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρειν. 4 καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ἀ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ (ἐλθόντα *N(k)(o)*¹) τὰ πετεινὰ (καὶ *ko*) κατέφαγεν αὐτά. 5 ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν, καὶ εὐθέως ἐξανέτειλεν διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς. 6 ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ρίζαν ἐξηράνθη. 7 ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι καὶ (ἔπνιξαν *N(k)O*) αὐτά. 8 ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν καὶ ἐδίδου καρπόν, ὃ μὲν ἑκατόν, ὃ δὲ ἐξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα. 9 ὁ ἔχων ὥτα (ἀκούειν *ko*) ἀκουέτω. 10 Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ εἴπαν αὐτῷ διὰ τί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς; 11 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· ὅτι ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται. 12 ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ καὶ περισσευθήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὁ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. 13 διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσιν καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν οὐδὲ συνίουσιν. 14 καὶ ἀναπληροῦται (ἐπ' *k*) αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἡσαΐου ἡ λέγουσα· ἀκοῇ ἀκούσετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε, καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε. 15 ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὡσὶν βαρέως ἥκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμψυσαν· μήποτε μήποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς ὡσὶν ἀκούσωσιν καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν καὶ (ιάσομαι *N(k)O*) αὐτούς. 16 ὑμῶν δὲ μακάριοι

οἱ ὀφθαλμοὶ ὅτι βλέπουσιν καὶ τὰ ὥτα ὑμῶν ὅτι (ἀκούουσιν. *N(k)O*) 17 Ἀμήν γάρ λέγω ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἢ βλέπετε, καὶ οὐκ εἰδαν, καὶ ἀκοῦσαι ἢ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἥκουσαν. 18 Ὅμετις οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ (σπείραντος *N(k)O*) 19 παντὸς ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος ἔρχεται ὁ πονηρὸς καὶ ἀρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρείς. 20 ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν. 21 οὐκ ἔχει δὲ ρίζαν ἐν ἐαυτῷ ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστιν. γενομένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον εὐθὺς σκανδαλίζεται. 22 ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος (τούτου *ko*) καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου συμπνίγει τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. (aiōn g165) 23 ὁ δὲ ἐπὶ τὴν καλὴν (τὴν *k*) γῆν σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ συνιέις, ὃς δὴ καρποφορεῖ καὶ ποιεῖ, ὃ μὲν ἑκατόν, ὃ δὲ ἐξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα. 24 Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων· ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ (σπείραντι *N(k)O*) καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. 25 ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους ἥλθεν αὐτοῦ ὁ ἔχθρὸς καὶ (ἐπέσπειρεν *N(k)O*) ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου καὶ ἀπῆλθεν. 26 ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος καὶ καρπὸν ἐποίησεν, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια. 27 προσελθόντες δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ οἰκοδεσπότου εἶπον αὐτῷ· κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; πόθεν οὖν ἔχει (τὰ *k*) ζιζάνια; 28 ὁ δὲ ἔφη

αύτοῖς ἔχθρος ἄνθρωπος τοῦτο ἐποίησεν. οἱ δὲ δοῦλοι (λέγουσιν *N(k)O*) αὐτῷ θέλεις οὗν ἀπελθόντες (συλλέξωμεν *NK(o)*) αὐτά; 29 ὁ δέ (φησιν *N(k)O*) οὗ, μήποτε μήποτε συλλέγοντες τὰ ζιζάνια ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον. 30 ἀφετε συναυξάνεσθαι ἀμφότερα (ἔως *N(k)O*) τοῦ θερισμοῦ· καὶ ἐν (τῷ *k*) καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἐρῶ τοῖς θερισταῖς· συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δέσμας πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά· τὸν δὲ σῖτον (συναγάγετε *NK(o)*) εἰς τὴν ἀποθήκην μου. 31 Ἀλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων· ὅμοια ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, δὸν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. 32 ὁ μικρότερον μέν ἐστιν πάντων τῶν σπερμάτων, ὅταν δὲ αὐξηθῇ, μειῶν τῶν λαχάνων ἐστὶν καὶ γίνεται δένδρον ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. 33 Ἀλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς ὅμοια ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἦν λαβοῦσα γυνὴ (ἐνέκρυψεν *NK(o)*) εἰς ἀλεύρου σάτα τρίᾳ ἔως οὗ ἐζυμώθη ὅλον. 34 Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς τοῖς ὄχλοις καὶ χωρὶς παραβολῆς (οὐδὲν *N(k)O*) ἐλάλει αὐτοῖς, 35 ὅπως πληρωθῇ τὸ ρήθεν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου, ἐρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. 36 Τότε ἀφεὶς τοὺς ὄχλους ἥλθεν εἰς τὴν οἰκίαν (ὁ Ἰησοῦς. *k*) καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· (διασάφησον *N(k)O*) ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ. 37 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν (αὐτοῖς *k*) ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου·

38 ὁ δὲ ἀγρός ἐστιν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνια εἰσιν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ· 39 ὁ δὲ ἔχθρος ὁ σπείρας αὐτά ἐστιν ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς συντέλεια (τοῦ *k*) αἰῶνός ἐστιν· οἱ δὲ θερισταὶ ἄγγελοί εἰσιν. (aiōn g165) 40 ὕσπερ οὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια καὶ πυρὶ (κατακαίεται, *NK(o)*) οὕτως ἐσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος (τούτου. *k*) (aiōn g165) 41 ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἄγγελους αὐτοῦ, καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν 42 καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἐσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. 43 τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν. ὁ ἔχων ὡτα (ἀκούειν *ko*) ἀκουέτω. 44 (Πάλιν *k*) ὅμοια ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, δὸν εὑρὼν ἄνθρωπος ἔκρυψεν. καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει καὶ πωλεῖ πάντα ὅσα ἔχει καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον. 45 Πάλιν ὅμοια ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας. 46 (ὅς *k*) εὑρὼν (δὲ *no*) ἔνα πολύτιμον μαργαρίτην, ἀπελθὼν πέπρακεν πάντα ὅσα εἶχεν καὶ ἡγόρασεν αὐτόν. 47 Πάλιν ὅμοια ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐκ παντὸς γένους συναγαγούσῃ, 48 ἥν ὅτε ἐπληρώθῃ ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἴγιαλόν, καὶ καθίσαντες συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς (ἄγγη, *N(k)O*) τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον. 49 οὕτως ἐσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος· ἔξελεύσονται οἱ ἄγγελοι καὶ ἀφοριοῦσιν τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου

τῶν δικαίων (αἱδη γ165) 50 καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. 51 (λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς *k*) συνήκατε ταῦτα πάντα; λέγουσιν αὐτῷ· ναί (κύριε. *k*) 52 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς μαθητευθεὶς (εἰς *k*) (τῇ βασιλείᾳ *N(k)O*) τῶν οὐρανῶν ὅμοιός ἔστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καὶ παλαιά. 53 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολὰς ταύτας, μετῆρεν ἐκεῖθεν· 54 καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ὥστε ἐκπλήσσεσθαι αὐτοὺς καὶ λέγειν πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεις; 55 οὐχ οὗτός ἔστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; (οὐχ *N(k)O*) ἡ μάτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαριάμ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ (Ιωσὴφ *N(k)O*) καὶ Σίμων καὶ Ἰούδας; 56 καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσιν; πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα; 57 καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· οὐκ ἔστιν προφήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι (αὐτοῦ *k*) καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. 58 καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλὰς διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

14 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρώδης ὁ τετραάρχης τὴν ἀκοήν Ἰησοῦ 2 καὶ εἶπεν τοῖς παισὶν αὐτοῦ· οὗτός ἔστιν Ἰωάννης ὁ βαπτιστής αὐτὸς ἡγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ. 3 ὁ γὰρ Ἡρώδης κρατήσας τὸν Ἰωάννην ἔδησεν αὐτὸν καὶ ἐν (τῇ *o*) φυλακῇ (ἀπέθετο *N(k)O*) διὰ Ἡρῳδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. 4 ἔλεγεν γὰρ ὁ Ἰωάννης αὐτῷ· οὐκ ἔξεστίν σοι

ἔχειν αὐτήν. 5 καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἐφοβήθη τὸν ὄχλον ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον. 6 (Γενεσίοις *N(k)O*) δὲ (γενομένοις *N(k)O*) τοῦ Ἡρώδου ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρῳδιάδος ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἤρεσεν τῷ Ἡρῷδῃ· 7 ὅθεν μεθ' ὅρκου ὡμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ (ἐὰν *NK(o)* αἰτήσῃται. 8 ἡ δὲ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς· δός μοι φησὶν ὕδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. 9 καὶ (λυπηθεὶς *N(k)O*) ὁ βασιλεὺς διὰ (δὲ *k*) τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους ἐκέλευσεν δοθῆναι. 10 καὶ πέμψας ἀπεκεφάλισεν τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. 11 καὶ ἤνεγκε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι καὶ ἐδόθη τῷ κορασίῳ, καὶ ἤνεγκεν τὴν μητρὶ αὐτῆς. 12 Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἤραν τὸ (πτῶμα *N(k)O*) καὶ ἔθαψαν (αὐτόν, *N(k)O*) καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ Ἰησοῦ. 13 (Καὶ *k*) Ἀκούσας (δὲ *no*) ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ' ᾧδιαν. καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἡκολούθησαν αὐτῷ πεζῇ ἀπὸ τῶν πόλεων. 14 καὶ ἐξελθών (ὁ Ἰησοῦς *k*) εἶδεν πολὺν ὄχλον καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' (αὐτοῖς *N(k)O*) καὶ ἐθεράπευσεν τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν. 15 Ὁφίας δὲ γενομένης προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ (αὐτοῦ *k*) λέγοντες· ἔρημός ἔστιν ὁ τόπος, καὶ ἡ ὥρα ἡδη παρῆλθεν ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα. 16 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· οὐ χρείαν ἔχουσιν ἀπελθεῖν· δότε αὐτοῖς ὕμεις φαγεῖν. 17 οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ· οὐκ ἔχομεν ὕδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας. 18 ὁ δὲ εἶπεν· φέρετέ μοι ὕδε αὐτούς. 19 καὶ κελεύσας τοὺς

ጀχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ (τοῦ χόρτου, *N(k)O*) (καὶ *k*) λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν, καὶ κλάσας ἔδωκεν τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. 20 καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἔχορτάσθησαν· καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων, δώδεκα κοφίνους πλήρεις. 21 οἱ δὲ ἐσθίοντες ἤσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων. 22 Καὶ εὐθέως ἡνάγκασεν (ὁ Ἰησοῦς *k*) τοὺς μαθητὰς (αὐτοῦ *k*) ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν ἔως οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους. 23 Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὅρος κατ' ἵδιαν προσεύξασθαι. Ὁψίας δὲ γενομένης μόνος ἦν ἐκεῖ. 24 τὸ δὲ πλοῖον ἥδη (σταδίους πολλοὺς *NO*) (ἀπὸ *N(K)O*) τῆς (γῆς ἀπειχεν *N(K)O*) βασανίζομενον ὑπὸ τῶν κυμάτων ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος. 25 τετάρτη δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς (ἥλθεν *N(K)O*) πρὸς αὐτοὺς (ὁ Ἰησοῦς *k*) περιπατῶν ἐπὶ (τὴν θάλασσαν. *N(k)O*) 26 οἱ (δὲ *N(k)O*) μαθηταὶ ἴδοντες αὐτὸν ἐπὶ (τῆς θαλάσσης *N(k)O*) περιπατοῦντα ἐταράχθησαν λέγοντες ὅτι φάντασμά ἔστιν, καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. 27 εὐθὺς δὲ ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς αὐτοῖς λέγων· Θαρσεῖτε· ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. 28 Ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν· κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με ἐλθεῖν πρός σε ἐπὶ τὰ ὕδατα. 29 ὁ δὲ εἶπεν· ἐλθέ. καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου ὁ Πέτρος περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα (καὶ *no*) (ἥλθεν *N(k)O*) πρὸς τὸν Ἰησοῦν. 30 βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν ἐφοβήθη, καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι ἔκραξεν λέγων· κύριε, σῶσόν με. 31 Εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα

ἐπελάβετο αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτῷ· ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας; 32 καὶ (ἀναβάντων *N(k)O*) αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος. 33 οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ (ἐλθόντες *ko*) προσεκύνησαν αὐτῷ λέγοντες· ἀληθῶς θεοῦ νιὸς εῖ. 34 καὶ διαπεράσαντες ἥλθον (εἰς *NK(o)* τὴν γῆν (εἰς *no*) Γεννησαρέτ. 35 καὶ ἐπιγνόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου ἀπέστειλαν εἰς ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας 36 καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα μόνον ἄψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ ἴματίου αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἥψαντο διεσώθησαν.

15 Τότε προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ (οἱ *k*) ἀπὸ Ἱεροσολύμων Φαρισαῖοι καὶ γραμματεῖς λέγοντες· 2 διὰ τί οἱ μαθηταὶ σου παραβαίνουσιν τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων; οὐ γάρ νίπτονται τὰς χεῖρας αὐτῶν ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν. 3 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· διὰ τί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; 4 ὁ γὰρ θεὸς (εἶπεν *N(k)O*) (λέγων *k*) τίμα τὸν πατέρα (σοῦ *k*) καὶ τὴν μητέρα, καὶ ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτῳ. 5 ὑμεῖς δὲ λέγετε· ὃς ἀν εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ· δῶρον ὃ ἐὰν ἔξ ἐμοῦ ὠφεληθῆς, 6 (καὶ *k*) οὐ μὴ (τιμήσει *N(k)O*) τὸν πατέρα αὐτοῦ (ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ, *KO*) καὶ ἡκυρώσατε (τὸν *N(k)O*) (λόγον *N(k)O*) τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν. 7 Ὑποκριταί, καλῶς ἐπροφήτευσεν περὶ ὑμῶν Ἡσαΐας λέγων· 8 (Ἐγγίζει μοι *K*) 'Ο λαὸς οὗτος (τῷ στόματι αὐτῶν καὶ *K*) τοῖς χείλεσίν με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῖ. 9 μάτην δὲ σέβονταί με διδάσκοντες διδασκαλίας, ἐντάλματα

ἀνθρώπων. 10 Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον εἶπεν αὐτοῖς· ἀκούετε καὶ συνίετε· 11 οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα κοινοῦ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ στόματος, τοῦτο κοινοῦ τὸν ἄνθρωπον. 12 Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ (αὐτοῦ *κο*) (λέγουσιν *N(k)O*) αὐτῷ οἴδας ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες τὸν λόγον ἐσκανδαλίσθησαν; 13 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν πᾶσα φυτείᾳ ἥν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος ἐκριζωθῆσεται. 14 ἄφετε αὐτούς· τυφλοὶ εἰσὶν ὀδηγοὶ τυφλῶν. τυφλὸς δὲ τυφλὸν ἐὰν ὀδηγῇ, ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται. 15 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν ταύτην. 16 Ὁ δὲ (Ἴησοῦς *k*) εἶπεν· ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; 17 (οὐ *N(K)O*) νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται; 18 τὰ δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόματος ἐκ τῆς καρδίας ἔξερχεται, κακεῖνα κάκεῖνα κοινοῦ τὸν ἄνθρωπον. 19 ἐκ γὰρ τῆς καρδίας ἔξερχονται διαλογισμοὶ πονηροί, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι. 20 ταῦτά ἐστιν τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον· τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶν φαγεῖν οὐ κοινοῦ τὸν ἄνθρωπον. 21 Καὶ ἔξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἴησοῦς ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος. 22 καὶ ἴδού γυνὴ Χαναναία ἀπὸ τῶν ὄριων ἐκείνων ἔξελθοῦσα (ἔκραζεν *N(k)O*) (αὐτῷ *k*) λέγουσα· ἐλέησόν με, κύριε (νιὸς *N(k)O*) Δαυίδ. ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται. 23 Ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἡρώτουν αὐτὸν λέγοντες· ἀπόλυτον αὐτήν, ὅτι κράζει ὅπισθεν ἡμῶν. 24 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ. 25 Ἡ δὲ ἐλθοῦσα (προσεκύνει *NK(o)*) αὐτῷ λέγουσα· κύριε, βοήθει μοι. 26 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· οὐκ ἔστιν καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. 27 Ἡ δὲ εἶπεν· ναὶ κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἔσθιει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν. 28 Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἴησοῦς εἶπεν αὐτῇ· ὥ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις· γενηθήτω σοι ὡς θέλεις, καὶ ίάθῃ ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. 29 Καὶ μεταβάς ἐκεῖθεν ὁ Ἴησοῦς ἤλθεν παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἀναβάς εἰς τὸ ὅρος ἐκάθητο ἐκεῖ. 30 καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἔχοντες μεθ' ἔαυτῶν χωλούς, τυφλούς, κυλλούς, κωφούς, καὶ ἐτέρους πολλοὺς καὶ ἔρριψαν αὐτοὺς παρὰ τοὺς πόδας (αὐτοῦ *N(k)O*) (Ἴησοῦ· *k*) καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς· 31 ὥστε (τὸν ὄχλον *N(k)O*) θαυμάσαι βλέποντας κωφοὺς λαλοῦντας, κυλλοὺς ὑγιεῖς, (καὶ *no*) χωλοὺς περιπατοῦντας, καὶ τυφλοὺς βλέποντας, καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν Ἰσραήλ. 32 Ὁ δὲ Ἴησοῦς προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν· σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον ὅτι ἥδη (ἡμέραι *N(k)O*) τρεῖς προσμένουσιν μοι καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν. καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς νήστεις οὐ θέλω μήποτε μήποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ. 33 καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί (αὐτοῦ· *ko*) πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι τοσοῦτοι ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον; 34 Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἴησοῦς· πόσους ἄρτους ἔχετε; οἱ δὲ εἶπαν· ἐπτὰ καὶ ὅλιγα ἱχθύδια. 35 καὶ (παραγγείλας τῷ ὄχλῳ *N(k)O*) ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν 36 (καὶ *k*)

(ἔλαβεν *N(k)O*) τοὺς ἔπτὰ ἄρτους καὶ τοὺς ἰχθύας, (καὶ *no*) εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ (ἐδίδου *N(k)O*) τοῖς μαθηταῖς (αὐτοῦ, *ko*) οἱ δὲ μαθηταὶ (τοῖς ὅχλοις. *N(k)O*) 37 καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἔχορτάσθησαν, καὶ τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων ἦραν, ἔπτὰ σπυρίδας πλήρεις. 38 οἱ δὲ ἐσθίοντες ἡσαν τετρακισχίλιοι ἄνδρες χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων. 39 Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὅχλους ἐνέβη εἰς τὸ πλοῖον καὶ ἤλθεν εἰς τὰ δρια (Μαγαδάν. *N(k)O*)

16 καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι, πειράζοντες ἐπηρώτησαν αὐτὸν σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτοῖς. 2 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· ὁψίας γενομένης λέγετε· εὐδία, πυρράζει γὰρ ὁ οὐρανός. 3 καὶ πρωῒ· σήμερον χειμῶν, πυρράζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανός. (ὑπόκριταί *K*) τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε; 4 γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ (τοῦ προφήτου. *K*) καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἀπῆλθεν. 5 Καὶ ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ (αὐτοῦ *k*) εἰς τὸ πέραν ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν. 6 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ὄρατε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων. 7 οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς λέγοντες ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβομεν. 8 Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν (αὐτοῖς· *k*) τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγόπιστοι, ὅτι ἄρτους οὐκ (ἔχετε; *N(K)O*) 9 οὕπω νοεῖτε οὐδὲ μνημονεύετε τοὺς πέντε ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε; 10 οὐδὲ τοὺς ἔπτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων καὶ πόσας σπυρίδας ἐλάβετε;

11 πῶς οὐ νοεῖτε ὅτι οὐ περὶ (ἄρτων *N(k)O*) εἶπον ὑμῖν; (προσέχετε *N(k)O*) (δὲ *no*) ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων. 12 Τότε συνῆκαν ὅτι οὐκ εἴπεν προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης (τῶν ἄρτων *N(k)O*) ἀλλ’ ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων. 13 Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας τῆς Φιλίππου ἥρωτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων τίνα (με *k*) λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι τὸν οὐίον τοῦ ἀνθρώπου; 14 οἱ δὲ εἶπαν· οἱ μέν· Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν, ἄλλοι δέ· Ἡλίαν, ἔτεροι δέ· Ἰερεμίαν ἢ ἔνα τῶν προφητῶν. 15 λέγει αὐτοῖς· ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; 16 Ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος εἶπεν· σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ οὐίος τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος. 17 (Καὶ *k*) Ἀποκριθεὶς (δὲ *no*) ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· μακάριος εἶ, Σίμων Βαριωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέν σοι ἀλλ’ ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. 18 κἀγώ κἀγώ δέ σοι λέγω ὅτι σὺ εἶ Πέτρος καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ἃδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. (Hadēs g86) 19 (καὶ *ko*) δώσω σοι τὰς κλεῖδας τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ ὁ (ἐὰν *NK(o)* δήσης ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ ὁ (ἐὰν *NK(o)* λύσης ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. 20 Τότε (διεστείλατο *NK(O)* τοῖς μαθηταῖς (αὐτοῦ *k*) ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν ὅτι αὐτός ἐστιν (Ἰησοῦς *k*) ὁ χριστός. 21 Ἀπὸ τότε ἥρξατο ὁ Ἰησοῦς (Χριστὸς *O*) δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι δεῖ αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπελθεῖν καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. 22 καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν

ό Πέτρος ἥρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ λέγων· Ἰλεώς σοι, κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο. **23** Ὁ δὲ στραφεὶς εἶπεν τῷ Πέτρῳ· Ὕπαγε ὀπίσω μου σατανᾶ, σκάνδαλον εἶ (ἐμοῦ, *N(k)O*) ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. **24** Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἔαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθείτω μοι. **25** ὃς γὰρ (ἐὰν *N(k)O*) θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔνεκεν ἐμοῦ, εὑρήσει αὐτήν. **26** Τί γὰρ (ἀφεληθήσεται *N(k)O*) ἀνθρωπος, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδῆσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιώθῃ; ἡ τί δώσει ἀνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; **27** μέλλει γὰρ ὁ νίδος τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ καὶ τότε ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ. **28** Ἀμὴν λέγω ὑμῖν (ὅτι *no*) εἰσίν τινες τῶν ὥδε (ἔστωτων *NK(o)*) οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου ἔως ἂν ἵδωσιν τὸν νίδον τοῦ ἀνθρώπου ἔρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

17 Καὶ μεθ' ἡμέρας ἔξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὅρος ὑψηλὸν κατ' ᾧδιαν. **2** καὶ μετεμορφώθη ἐμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἴματια αὐτοῦ (ἐγένετο *NK(o)*) λευκὰ ὡς τὸ φῶς. **3** καὶ ᾧδού (ῶφθη *N(k)O*) αὐτοῖς Μωϋσῆς καὶ Ἡλίας συλλαλοῦντες μετ' αὐτοῦ. **4** Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν τῷ Ἰησοῦ· κύριε, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὥδε εἶναι. εἰ θέλεις, (ποιήσω *N(K)O*)

ῶδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν καὶ Μωϋσεῖ μίαν καὶ Ἡλίᾳ μίαν. **5** Ἐτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἵδού νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς, καὶ ἵδού φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· οὗτός ἐστιν ὁ οὐρανὸς μου ὁ ἀγαπητὸς ἐν ᾧ εὐδόκησα· ἀκούετε αὐτοῦ. **6** καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ ἐπεσαν ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. **7** καὶ (προσῆλθεν *N(k)O*) ὁ Ἰησοῦς, καὶ (ἀψάμενος *N(k)O*) αὐτῶν εἶπεν· ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε. **8** ἐπάραντες δὲ τοὺς ὄφθαλμοὺς αὐτῶν οὐδένα εἶδον εἰ μὴ (αὐτὸν *N(k)O*) Ἰησοῦν μόνον. **9** Καὶ καταβαίνονταν αὐτῶν (ἐκ *N(k)O*) τοῦ ὄρους ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· μηδενὶ εἴπητε τὸ ὄραμα ἔως οὗ ὁ νίδος τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν (ἐγερθῆ· *N(k)O*) **10** Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ (αὐτοῦ *ko*) λέγοντες· τί οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν ὅτι Ἡλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; **11** Ὁ δὲ (Ἰησοῦς *k*) ἀποκριθεὶς εἶπεν (αὐτοῖς· *k*) Ἡλίας μὲν ἔρχεται (πρῶτον *K*) καὶ ἀποκαταστήσει πάντα· **12** λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι Ἡλίας ἡδη ἦλθεν, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτὸν ἀλλ' ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἡθέλησαν· οὕτως καὶ ὁ νίδος τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ' αὐτῶν. **13** τότε συνῆκαν οἱ μαθηταὶ ὅτι περὶ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς. **14** Καὶ ἐλθόντων (αὐτῶν *k*) πρὸς τὸν ὄχλον προσῆλθεν αὐτῷ ἀνθρωπος γονυπετῶν (αὐτὸν *N(k)O*) καὶ λέγων· **15** κύριε, ἐλέησόν μου τὸν νίδον, ὅτι σεληνιάζεται καὶ κακῶς (πάσχει· *NK(O)*) πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὄδωρ. **16** καὶ προσήνεγκα αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἡδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεῦσαι. **17** Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ὡ γενεὰ ἄπιστος

καὶ διεστραμμένη, ἔως πότε μεθ' ὑμῶν ἔσομαι; ἔως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετέ μοι αὐτὸν ὥδε.

18 καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον, καὶ ἐθεραπεύθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὡρας ἐκείνης. **19** Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ κατ' ᾧδιαν εἶπον· διὰ τί ἡμεῖς οὐκ ἡδυνάθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; **20** Ὁ δὲ (*Ἰησοῦς *k**) λέγει **N(k)O**) αὐτοῖς· διὰ τὴν (όλιγοπιστίαν **N(K)O**) ὑμῶν. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν· ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὅρει τούτῳ· μετάβατα (ἔνθεν **N(k)O**) ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται· καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν. **21** (Τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ. **KO**) **22** (Συστρεφομένων **N(K)O**) δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, **23** καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται. καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα. **24** Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καφαρναοὺμ προσῆλθον οἱ τὰ δίδραχμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ καὶ εἶπαν· ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ τὰ δίδραχμα; **25** λέγει· ναί. καὶ (ὅτε *k**) (ἐλθόντα **N(k)O**) εἰς τὴν οἰκίαν προέφθασεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς λέγων· τί σοι δοκεῖ, Σίμων; οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσιν τέλη ἢ κῆνσον; ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων; **26** (εἰπόντος **N(k)O**) (δὲ **no**) (αὐτῷ ὁ Πέτρος **k**) ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων, ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἄρα γε ἐλεύθεροί εἰσιν οἱ υἱοί. **27** ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτούς, πορευθεὶς εἰς (τὴν **k**) Θάλασσαν βάλε ἄγκιστρον καὶ τὸν (ἀναβάντα **NK(o)**) πρῶτον ἰχθὺν ἄρον· καὶ ἀνοίξας τὸ

στόμα αὐτοῦ εύρήσεις στατῆρα. ἐκεῖνον λαβὼν δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ.

18 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ λέγοντες· τίς ἄρα μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν; **2** καὶ προσκαλεσάμενος (ὁ Ἰησοῦς **k**) παιδίον ἔστησεν αὐτὸν ἐν μέσῳ αὐτῶν **3** καὶ εἶπεν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ἐὰν μὴ στραφῆτε καὶ γένησθε ώς τὰ παιδία, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. **4** ὅστις οὖν (ταπεινώσει **N(k)O**) ἑαυτὸν ώς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. **5** καὶ δὲς (ἐὰν **NK(o)**) δέξηται ἐν παιδίον (τοιοῦτο **N(k)O**) ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται. **6** δὲς δ' ἀν σκανδαλίσῃ ἔνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, συμφέρει αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς (περὶ **N(k)(o)**) τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης. **7** Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων· ἀνάγκη γὰρ (ἐστιν **ko**) ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα, πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ (ἐκείνῳ **k**) δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται. **8** εἰ δὲ ἡ χείρ σου ἢ ὁ πούς σου σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον (αὐτὸν **N(K)O**) καὶ βάλε ἀπὸ σου· καλόν σοι ἐστιν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν κυλλὸν ἢ χωλὸν ἢ δύο χεῖρας ἢ δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. (aiōnios g166) **9** καὶ εἰ ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σου· καλόν σοι ἐστιν μονόφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. (Geenna g1067) **10** Ὁράτε μὴ καταφρονήσητε ἐνὸς τῶν μικρῶν τούτων· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ

παντὸς βλέπουσιν τὸ πρόσωπον τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. **11** (ῆλθεν *ΚΟ*) (γάρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σῶσαι τὸ ἀπολωλός. *Κ*) **12** Τί ὑμῖν δοκεῖ; ἐὰν γένηται τινὶ ἀνθρώπῳ ἔκατὸν πρόβατα καὶ πλανηθῇ ἐν ἐξ αὐτῶν, οὐχὶ (ἀφήσει *Ν(κ)Ο*) τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα ἐπὶ τὰ δρη, (καὶ *no*) πορευθεὶς ζητεῖ τὸ πλανῶμενον; **13** καὶ ἐὰν γένηται εὑρεῖν αὐτό, ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι χαίρει ἐπ’ αὐτῷ μᾶλλον ἢ ἐπὶ τοῖς ἐνενήκοντα ἐννέα τοῖς μὴ πεπλανημένοις. **14** οὕτως οὐκ ἔστι θέλημα ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς (ὑμῶν *ΝΚ(Ο)*) τοῦ ἐν οὐρανοῖς ἵνα ἀπόληται (ἐν *Ν(κ)Ο*) τῶν μικρῶν τούτων. **15** Ἐὰν δὲ ἀμαρτήσῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ὑπαγε (καὶ *k*) ἔλεγχον αὐτὸν μεταξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου. ἐάν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου. **16** ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ σοῦ ἔτι ἕνα ἢ δύο ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων ἡ τριῶν σταθῆ πᾶν ῥῆμα. **17** ἐὰν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὲ τῇ ἐκκλησίᾳ. ἐὰν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοι ὥσπερ ὁ ἔθνικὸς καὶ ὁ τελώνης. **18** Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅσα (ἐὰν *ΝΚ(ο)*) δίηστε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν (τῷ *ko*) οὐρανῷ· καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν (τῷ *ko*) οὐρανῷ.

19 Πάλιν (ἀμὴν *ΝΟ*) λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν δύο συμφωνήσωσιν (ἔξ *no*) ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγματος οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, **20** οὐ γάρ εἰσιν δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἴμι ἐν μέσῳ αὐτῶν. **21** Τότε προσελθὼν ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· κύριε, ποσάκις ἀμαρτήσει εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἔως ἐπτάκις; **22** Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς οὐ

λέγω σοι ἔως ἐπτάκις ἀλλ' ἔως ἔβδομηκοντάκις ἐπτά. **23** Διὰ τοῦτο ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ ὃς ἡθέλησεν συνάραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ. **24** ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν (προσηνέχθη *ΝΚ(ο)*) αὐτῷ εἷς ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων. **25** μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος (αὐτοῦ *k*) πραθῆναι καὶ τὴν γυναικα (αὐτοῦ *ko*) καὶ τὰ τέκνα καὶ πάντα ὅσα (ἔχει *Ν(κ)Ο*) καὶ ἀποδοθῆναι. **26** Πεσὼν οὖν ὁ δοῦλος προσεκύνει αὐτῷ λέγων· (κύριε, *ko*) μακροθύμησον ἐπ’ (έμοί, *ΝΚ(ο)*) καὶ πάντα ἀποδώσω σοι. **27** Σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἀπέλυσεν αὐτὸν καὶ τὸ δάνειον ἀφῆκεν αὐτῷ. **28** ἔξελθὼν δὲ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος εὗρεν ἔνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ ὃς ὥφειλεν αὐτῷ ἐκατὸν δηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτὸν ἔπνιγεν λέγων· ἀπόδος (μοι *k*) (εἴ *Ν(κ)Ο*) τι ὄφείλεις. **29** πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ (εἰς τὸν πόδας αὐτοῦ *K*) παρεκάλει αὐτὸν λέγων· μακροθύμησον ἐπ’ (έμοί, *ΝΚ(ο)*) καὶ (πάντα *K*) ἀποδώσω σοι. **30** ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν, ἀλλ’ ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν ἔως (οὗ *ko*) ἀποδῷ τὸ ὄφειλόμενον. **31** Ἰδόντες οὖν *Ν(κ)Ο* οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γενόμενα ἐλυπήθησαν σφόδρα, καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν τῷ κυρίῳ (έαυτῶν *Ν(κ)Ο*) πάντα τὰ γενόμενα. **32** Τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει αὐτῷ· δοῦλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὄφειλὴν ἐκείνην ἀφῆκά σοι ἐπεὶ παρεκάλεσάς με. **33** οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου ὡς κάγω κάγω σὲ ἡλέησα; **34** Καὶ ὥργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς ἔως

οῦ ἀποδῷ πᾶν τὸ ὄφειλόμενον (αὐτῷ. *ko*) 35 οὕτως καὶ ὁ πατήρ μου ὁ (οὐράνιος *N(k)O*) ποιήσει ὑμῖν ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἔκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν (τὰ παραπτώματα αὐτῶν. *K*)

19 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, μετῆρεν ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας πέραν τοῦ Ἰορδάνου. **2** καὶ ἡκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς ἐκεῖ. **3** καὶ προσῆλθον αὐτῷ (οἱ *k*) Φαρισαῖοι πειράζοντες αὐτὸν καὶ λέγοντες (αὐτῷ. *k*) εἰ ἔξεστιν ἀνθρώπῳ ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν; **4** Ο δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν (αὐτοῖς. *k*) οὐκ ἀνέγνωτε ὅτι ὁ (κτίσας *N(K)O*) ἀπ' ἀρχῆς ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς; **5** καὶ εἶπεν ἔνεκα τούτου καταλείψει ἀνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα καὶ (κολληθήσεται *N(k)O*) τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν **6** ὥστε οὐκέτι οὐκέτι εἰσὶν δύο ἀλλὰ σὰρξ μία. ὁ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν, ἀνθρωπος μὴ χωριζέτω. **7** Λέγουσιν αὐτῷ· τί οὖν Μωϋσῆς ἐνετείλατο δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου καὶ ἀπολῦσαι αὐτήν; **8** Λέγει αὐτοῖς ὅτι Μωϋσῆς πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολῦσαι τὰς γυναῖκας ὑμῶν ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτως. **9** Λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι δὲ ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ (εἰ *k*) μὴ ἐπὶ πορνείᾳ καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται. (καὶ δὲ ἀπολελυμένην γαμήσας μοιχᾶται. *KO*) **10** Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικός, οὐ συμφέρει γαμῆσαι. **11** Ο δὲ εἶπεν αὐτοῖς· οὐ

πάντες χωροῦσιν τὸν λόγον τοῦτον ἀλλ' οἵς δέδοται. **12** εἰσὶν γάρ εὐνοῦχοι οἵτινες ἔκ κοιλίας μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτως, καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες εὐνουχίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες εὐνούχισαν ἔαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρείτω. **13** Τότε (προσηνέχθησαν *N(k)O*) αὐτῷ παιδία ἵνα τὰς χεῖρας ἐπιθῆ αὐτοῖς καὶ προσεύχηται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. **14** οἱ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· ἄφετε τὰ παιδία καὶ μὴ κωλύετε αὐτά ἐλθεῖν πρός με· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. **15** καὶ ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτοῖς ἐπορεύθη ἐκεῖθεν. **16** Καὶ ἴδού εἰς προσελθόντας αὐτῷ εἶπεν· διδάσκαλε (ἀγαθέ, *K*) τί ἀγαθὸν ποιήσω ἵνα (σχῶ *N(k)O*) ζωὴν αἰώνιον; (*αιώνιος g166*) **17** οἱ δὲ εἶπεν αὐτῷ· τί με (ἐρωτᾶς *N(k)O*) (περὶ τοῦ *no*) (ἀγαθοῦ; *N(k)O*) (εἰς *N(K)O*) (ἐστιν δὲ *no*) ἀγαθός (εἰ μὴ εἰς ὁ θεός. *K*) εἰ δὲ θέλεις εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, (τήρησον *NK(o)*) τὰς ἐντολάς. **18** Λέγει αὐτῷ· ποίας; οἱ δὲ Ἰησοῦς (εἶπεν· *NK(o)*) τὸ οὐ φονεύσεις, οὐ μοιχεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐ ψευδομαρτυρήσεις, **19** τίμα τὸν πατέρα (σου *k*) καὶ τὴν μητέρα, καὶ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. **20** Λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος πάντα ταῦτα (ἐφύλαξα *N(k)O*) (ἐκ νεότητός μου, *K*) τί ἔτι ὑστερῶ; **21** Ἐφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὕπαγε πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δός (τοῖς *no*) πτωχοῖς· καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν (οὐρανοῖς, *N(k)O*) καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι. **22** Ἀκούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν (τοῦτον *ko*) λόγον ἀπῆλθεν λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά. **23** Ο δὲ Ἰησοῦς

εῖπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πλούσιος δυσκόλως εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. 24 Πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν· εὐκοπώτερόν ἐστιν κάμηλον διὰ (τρυπήματος *NK(o)*) ῥαφίδος (διελθεῖν *NK(o)*) ἢ πλούσιον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν (τοῦ *NK(o)*) (θεοῦ. *NK(O)*) 25 Ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ (αὐτοῦ *k*) ἔξεπλήσσοντο σφόδρα λέγοντες· τίς ἄρα δύναται σωθῆναι; 26 ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστιν, παρὰ δὲ θεῷ πάντα δυνατά (ἔστιν. *k*) 27 Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· ἵδου ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἡκολουθήσαμέν σοι τί ἄρα ἔσται ἡμῖν; 28 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μοι ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ, ὅταν καθίσῃ ὁ νίδιος τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, (καθήσεσθε *N(k)O*) καὶ (ὑμεῖς *NK(O)*) ἐπὶ δώδεκα θρόνους κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ. 29 Καὶ πᾶς (ὅστις *N(k)O*) ἀφῆκεν οἰκίας ἢ ἀδελφοὺς ἢ ἀδελφὰς ἢ πατέρα ἢ μητέρα ἢ (γυναῖκα ἢ *KO*) τέκνα ἢ ἀγροὺς ἔνεκεν τοῦ ὀνόματός (μου, *NK(o)*) (ἐκατονταπλασίονα *NK(O)*) λήμψεται καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει. (aiōnios g166) 30 Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ ἔσχατοι πρῶτοι.

20 Ὁμοία γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ ὅστις ἔξηλθεν ἄμα πρῶτη μισθώσασθαι ἔργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. 2 (Καὶ *o*) συμφωνήσας δὲ μετὰ τῶν ἔργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. 3 καὶ ἔξελθὼν περὶ (τὴν *k*) τρίτην ὥραν εἶδεν ἄλλους ἔστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ

ἀργούς 4 καὶ ἐκείνοις εἶπεν· ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἔὰν ἦ δίκαιον δώσω ὑμῖν. οἱ δὲ ἀπῆλθον. 5 πάλιν (δὲ *no*) ἔξελθὼν περὶ ἕκτην καὶ ἐνάτην ὥραν ἐποίησεν ὠσαύτως. 6 περὶ δὲ τὴν ἑνδεκάτην (ὥραν *k*) ἔξελθὼν εὗρεν ἄλλους ἔστῶτας (ἀργούς *K*) καὶ λέγει αὐτοῖς· τί ὅδε ἔστηκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοί; 7 λέγουσιν αὐτῷ δὲ τοις οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμισθώσατο. λέγει αὐτοῖς· ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα (καὶ ὃ ἔὰν ἦ δίκαιον λήψεσθε. *K*) 8 Ὁψίας δὲ γενομένης λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ· κάλεσον τοὺς ἔργάτας καὶ ἀπόδος αὐτοῖς τὸν μισθὸν ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἔσχάτων ἔως τῶν πρώτων. 9 καὶ ἐλθόντες (δὲ *o*) οἱ περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ἔλαβον ἀνὰ δηνάριον. 10 (καὶ *no*) ἐλθόντες (δὲ *k*) οἱ πρῶτοι ἐνόμισαν δὲ τοις (πλεῖον *N(k)O*) λήμψονται· καὶ ἔλαβον (τὸ *no*) ἀνὰ δηνάριον καὶ αὐτοί. 11 λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου 12 λέγοντες (ὅτι· *k*) οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν, καὶ ἵσους ἡμῖν αὐτοὺς ἐποίησας, τοῖς βαστάσασιν τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα. 13 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς ἐνὶ αὐτῶν εἶπεν· ἔταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε· οὐχὶ δηναρίου συνεφώνησάς μοι; 14 ἄρον τὸ σὸν καὶ ὑπαγε. θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἔσχάτῳ δοῦναι ὡς καὶ σοί· 15 ἢ οὐκ ἔξεστίν μοι δὲ θέλω ποιῆσαι ἐν τοῖς ἐμοῖς; (ἢ *N(K)O*) ὁ ὄφθαλμός σου πονηρός ἐστιν ὅτι ἐγὼ ἀγαθός εἰμι; 16 οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρῶτοι καὶ οἱ πρῶτοι ἔσχατοι (πολλοὶ γὰρ εἰσιν κλητοί ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί. *KO*) 17 Καὶ (μέλλων *O*) (δὲ *o*) (ἀναβαίνων *NK(o)*) ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα παρέλαβεν τοὺς δώδεκα μαθητὰς κατ' ἴδιαν καὶ ἐν τῇ ὁδῷ εἶπεν αὐτοῖς· 18

ιδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ σιώτης τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ γραμματεῦσιν, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ **19** καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμπαῖξαι καὶ μαστιγῶσαι καὶ σταυρῶσαι· καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ (ἔγερθήσεται. *N(k)O*) **20** Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν σιών Ζεβεδαίου μετὰ τῶν σιών αὐτῆς προσκυνοῦσα καὶ αἴτοῦσά τι (ἀπ' *N(k)O*) αὐτοῦ. **21** Ο δὲ εἶπεν αὐτῇ· τί θέλεις; λέγει αὐτῷ· εἰπὲ ἵνα καθίσωσιν οὗτοι οἱ δύο σιών μου εἷς ἐκ δεξιῶν σου καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων (σου *no*) ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. **22** Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν (καὶ *K(o)*) (τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι; *K*) λέγουσιν αὐτῷ δυνάμεθα. **23** (Καὶ *k*) λέγει αὐτοῖς· τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε (καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε, *K*) τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων (μου *k*) οὐκ ἔστιν ἐμὸν (τοῦτο *n*) δοῦναι, ἀλλ’ οἵς ἡτοίμασται ὑπὸ τοῦ πατρός μου. **24** Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἡγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. **25** Ο δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς εἶπεν· οἴδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἔθνων κατακυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. **26** οὐχ οὕτως (δέ *k*) (ἔσται *NK(o)*) ἐν σιών, ἀλλ’ ὅς (ἐὰν *NK(o)*) θέλῃ ἐν σιών μέγας γενέσθαι, (ἔσται *N(k)O*) σιών διάκονος; **27** καὶ ὅς (ἄν *N(k)O*) θέλῃ ἐν σιών εἰναι πρῶτος, (ἔσται *N(k)O*) σιών δοῦλος· **28** ὥσπερ ὁ σιώτης τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἥλθεν διακονηθῆναι ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον

ἀντὶ πολλῶν. **29** Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ Ἱεριχώ ἡκολούθησεν αὐτῷ ὅχλος πολύς. **30** καὶ ίδοὺ δύο τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδόν, ἀκούσαντες ὅτι Ἰησοῦς παράγει, ἔκραξαν λέγοντες· ἐλέησον ἡμᾶς κύριε (Ἰησοῦ, *O*) (σιώτης *NK(O)*) Δαυίδ. **31** Ο δὲ ὅχλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα σιωπήσωσιν. οἱ δὲ μεῖζον (ἔκραξαν *N(k)O*) λέγοντες· ἐλέησον ἡμᾶς κύριε, (σιώτης *NK(O)*) Δαυίδ. **32** Καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτοὺς καὶ εἶπεν· τί θέλετε ποιήσω σιών; **33** λέγουσιν αὐτῷ κύριε, ἵνα (ἀνοιγῶσιν *N(k)O*) οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν. **34** σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἤψατο τῶν (όμμάτων *N(k)O*) αὐτῶν, καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν (αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί *k*) καὶ ἡκολούθησαν αὐτῷ.

21 Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἥλθον εἰς Βηθφαγὴν (εἰς *N(k)O*) τὸ ὅρος τῶν ἐλαιῶν, τότε (ό *ko*) Ἰησοῦς ἀπέστειλεν δύο μαθητὰς **2** λέγων αὐτοῖς· (πορεύεσθε *N(k)O*) εἰς τὴν κώμην τὴν (κατέναντι *N(k)O*) σιών. καὶ εὐθέως εὑρήσετε ὅνον δεδεμένην καὶ πῶλον μετ’ αὐτῆς λύσαντες (ἀγάγετε *NK(o)*) μοι. **3** καὶ ἔαν τις σιών εἴπῃ τι, ἐρεῖτε ὅτι ὁ κύριος αὐτῶν χρείαν ἔχει, εὐθὺς δὲ (ἀποστελεῖ *NK(o)*) αὐτούς. **4** Τοῦτο δὲ (ὅλον *k*) γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· **5** εἶπατε τῇ θυγατρὶ Σιών· ίδοὺ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεται σοι, πράῦς καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὅνον καὶ (ἐπὶ *no*) πῶλον σιών υποζυγίου. **6** Πορευθέντες δὲ οἱ μαθηταὶ καὶ ποιήσαντες καθὼς (συνέταξεν *N(k)O*) αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, **7** ἤγαγον τὴν ὅνον καὶ τὸν πῶλον καὶ ἐπέθηκαν (ἐπ’ *N(k)O*) αὐτῶν τὰ ἴματια (αὐτῶν, *k*) καὶ ἐπεκάθισεν ἐπάνω

αὐτῶν. 8 ὁ δὲ πλεῖστος ὄχλος ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ, ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων καὶ ἔστρωννυον ἐν τῇ ὁδῷ. 9 οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες (αὐτὸν *no*) καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον λέγοντες· ὡσαννὰ τῷ σίδηῳ Δαυίδῃ, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου, ὡσαννὰ ἐν τοῖς ψύστοις. 10 Καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἰησοῦς λύμα ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις λέγουσα· τίς ἐστιν οὗτος; 11 Οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον· οὗτός ἐστιν ὁ προφήτης Ἰησοῦς, ὁ ἀπὸ Ναζαρὲθ τῆς Γαλιλαίας. 12 Καὶ εἰσῆλθεν (ὁ *k*) Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν (τοῦ θεοῦ *K*) καὶ ἐξέβαλεν πάντας τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν κατέστρεψεν καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστεράς. 13 καὶ λέγει αὐτοῖς· γέγραπται ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται, ὑμεῖς δὲ αὐτὸν (ποιεῖτε *N(k)O*) σπήλαιον ληστῶν. 14 καὶ προσῆλθον αὐτῷ τυφλοὶ καὶ χωλοὶ ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. 15 ἴδοντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὰ θαυμάσια ἃ ἐποίησεν καὶ τοὺς παῖδας (τοὺς *no*) κράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ καὶ λέγοντας· ὡσαννὰ τῷ σίδῃ Δαυίδῃ, ἡγανάκτησαν 16 καὶ εἶπαν αὐτῷ· ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· ναί. οὐδέποτε ἀνέγνωτε ὅτι ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἴνον; 17 Καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἐξῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως εἰς Βηθανίαν καὶ ηὔλισθη ἐκεῖ. 18 (πρωΐ *N(k)O*) δὲ (ἐπανάγων *NK(o*)) εἰς τὴν πόλιν ἐπείνασεν, 19 καὶ ἴδων συκῆν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἥλθεν ἐπ' αὐτὴν καὶ οὐδὲν εὗρεν ἐν αὐτῇ εἰ μὴ φύλλα μόνον καὶ λέγει αὐτῇ· (οὐ *o*) μηκέτι ἐκ σου καρπὸς γένηται εἰς

τὸν αἰώνα. καὶ ἐξηράνθη παραχρῆμα ἡ συκῆ. (aiōn g165) 20 καὶ ἴδοντες οἱ μαθηταὶ ἐθαύμασαν λέγοντες· πῶς παραχρῆμα ἐξηράνθη ἡ συκῆ; 21 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ἐὰν ἔχητε πίστιν καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ κὰν κὰν τῷ ὄρει τούτῳ εἴπητε· ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, γενήσεται· 22 καὶ πάντα ὄσα (ἀν *NK(o*)) αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ πιστεύοντες, λήμψεσθε. 23 Καὶ (έλθοντος αὐτοῦ *N(k)O*) εἰς τὸ ἱερὸν προσῆλθον αὐτῷ διδάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ λέγοντες· ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς καὶ τίς σοι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην; 24 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἐρωτήσω ὑμᾶς κάγὼ κάγὼ λόγον Ἑνα, δὸν ἐὰν εἴπητέ μοι κάγὼ κάγὼ ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. 25 τὸ βάπτισμα (τὸ *no*) Ἰωάννου πόθεν ἦν; ἐξ οὐρανοῦ ἢ ἐξ ἀνθρώπων; Οἱ δὲ διελογίζοντο (ἐν *N(k)O*) ἑαυτοῖς λέγοντες· ἐὰν εἴπωμεν· ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν· διὰ τί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; 26 ἐὰν δὲ εἴπωμεν· ἐξ ἀνθρώπων, φοβούμεθα τὸν ὄχλον· πάντες γάρ ὡς προφήτην ἐχουσιν τὸν Ἰωάννην. 27 Καὶ ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ εἶπαν· οὐκ οἴδαμεν. ἔφη αὐτοῖς καὶ αὐτός οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. 28 Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; ἀνθρωπος εἶχεν τέκνα δύο, καὶ προσελθὼν τῷ πρώτῳ εἶπεν· τέκνον, ὕπαγε σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνι (μου. *k*) 29 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· οὐ θέλω· ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς ἀπῆλθεν. 30 (Καὶ *k*) προσελθὼν (δὲ *no*) τῷ (ἐτέρῳ *N(k)O*) εἶπεν ὡσαύτως. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ἐγώ, κύριε· καὶ οὐκ ἀπῆλθεν.

31 τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησεν τὸ θέλημα τοῦ πατρός; λέγουσιν (αὐτῷ· *κ*) ὁ (πρῶτος. *ΝΚ(Ο)*) λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. **32** ἦλθεν γὰρ Ἰωάννης πρὸς ὑμᾶς ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ· οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν αὐτῷ. ὑμεῖς δὲ ἴδοντες (οὐδὲ *Ν(κ)Ο*) μετεμελήθητε ὕστερον τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ. **33** Ἀλλην παραβολὴν ἀκούσατε· ἄνθρωπος (τις *κ*) ἦν οἰκοδεσπότης ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκεν καὶ ὤρυξεν ἐν αὐτῷ ληνὸν καὶ ὥκοδόμησεν πύργον καὶ ἔξεδετο αὐτὸν γεωργοῖς καὶ ἀπεδίμησεν. **34** ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλεν τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργοὺς λαβεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ. **35** καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ, ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν δὲ ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν. **36** πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους πλείονας τῶν πρώτων, καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως. **37** ὕστερον δὲ ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ λέγων· ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου. **38** Οἱ δὲ γεωργοὶ ἴδοντες τὸν υἱὸν εἶπον ἐν ἔαυτοῖς· οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτὸν καὶ (σχῶμεν *Ν(κ)Ο*) τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. **39** καὶ λαβόντες αὐτὸν ἔξεβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος καὶ ἀπέκτειναν. **40** ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς γεωργοῖς ἔκεινοις; **41** λέγουσιν αὐτῷ· κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτοὺς καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώσεται ἄλλοις γεωργοῖς οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν. **42** Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς·

λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας. παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἐστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν; **43** διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν ὅτι ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ καὶ δοθήσεται ἔθνει ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς. **44** καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν. **45** Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτοῦ ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει. **46** καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους, (ἐπεὶ εἰς *Ν(κ)Ο*) προφήτην αὐτὸν εἶχον.

22 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἶπεν ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λέγων· **2** ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ ὅστις ἐποίησεν γάμους τῷ υἱῷ αὐτοῦ. **3** καὶ ἀπέστειλεν τοὺς δούλους αὐτοῦ καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους, καὶ οὐκ ἥθελον ἐλθεῖν. **4** πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους λέγων· εἴπατε τοῖς κεκλημένοις· ἵδού τὸ ἄριστόν μου (ἥτοιμακα, *Ν(κ)Ο*) οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα, καὶ πάντα ἔτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς γάμους. **5** οἱ δὲ ἀμελήσαντες ἀπῆλθον, (δος *Ν(κ)Ο*) μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρόν, (δος *Ν(κ)Ο*) δὲ (ἐπὶ *Ν(κ)Ο*) τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ. **6** οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαντες τοὺς δούλους αὐτοῦ ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν. **7** (καὶ *ο*) (ἀκούσας *κ*) ὁ δὲ βασιλεὺς (ἔκεινος *κ*) ὠργίσθη, καὶ πέμψας τὰ στρατεύματα αὐτοῦ ἀπώλεσεν τοὺς φονεῖς ἔκεινους καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησεν. **8** Τότε λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ· ὃ μὲν γάμος ἔτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ ἥσαν ἄξιοι. **9** πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν,

καὶ ὄσους (έὰν *N(k)O*) εὗρητε, καλέσατε εἰς τοὺς γάμους. 10 καὶ ἔξελθόντες οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι εἰς τὰς ὁδοὺς συνίγαγον πάντας (οὖς *N(k)O*) εὗρον, πονηρούς τε καὶ ἀγαθούς· καὶ ἐπλήσθη ὁ (γάμος *NK(O)*) ἀνακειμένων. 11 Εἰσελθών δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου 12 καὶ λέγει αὐτῷ· ἔταῖρε, πῶς εἰσῆλθες ᾧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; ὁ δὲ ἐφιμώθη. 13 τότε ὁ βασιλεὺς εἶπεν τοῖς διακόνοις δήσαντες αὐτοῦ πόδας καὶ χεῖρας (ἄρατε καὶ *KO*) ἐκβάλετε αὐτὸν εἰς τὸ σκότος τὸ ἔξωτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὁδόντων. 14 πολλοὶ γάρ εἰσιν κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί. 15 Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ. 16 καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἡρωδιανῶν (λέγοντες *NK(o)*) διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ καὶ τὴν ὄδὸν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός, οὐ γάρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων. 17 εἰπὲ οὖν ἡμῖν, τί σοι δοκεῖ; ἔξεστιν δοῦναι κῆνσον Καίσαρι ἢ οὓς; 18 Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπεν· τί με πειράζετε, ὑποκριταί; 19 ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ κήνσου. οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον. 20 καὶ λέγει αὐτοῖς τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; 21 λέγουσιν αὐτῷ· Καίσαρος. Τότε λέγει αὐτοῖς ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. 22 καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν, καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθαν. 23 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον αὐτῷ Σαδδουκαῖοι (οἱ *k*) λέγοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν 24 λέγοντες

διδάσκαλε, Μωϋσῆς εἰπεν· ἐάν τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. 25 ἦσαν δὲ παρ' ἡμῖν ἐπτὰ ἀδελφοί· καὶ ὁ πρῶτος γήμας ἐτελεύτησεν, καὶ μὴ ἔχων σπέρμα ἀφῆκεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ· 26 ὁμοίως καὶ ὁ δεύτερος καὶ ὁ τρίτος ἔως τῶν ἐπτά. 27 ὑστερον δὲ πάντων ἀπέθανεν (καὶ *ko*) ἡ γυνή. 28 ἐν τῇ ἀναστάσει οὖν τίνος τῶν ἐπτὰ ἔσται γυνή; πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν. 29 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς πλανᾶσθε μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ. 30 ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὕτε γαμούσιν οὕτε (γαμίζονται *N(k)O*) ἀλλ’ ὡς ἄγγελοι (τοῦ *K*) (θεοῦ *KO*) ἐν (τῷ *no*) οὐρανῷ εἰσιν. 31 περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ὅρθην ὑμῖν ὑπὸ τοῦ θεοῦ λέγοντος· 32 ἐγώ εἰμι ὁ θεὸς Ἄβραὰμ καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβ; οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς (θεὸς *k*) νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων. 33 Καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἔξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. 34 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσεν τοὺς Σαδδουκαίους συνίγχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό. 35 καὶ ἐπηρώτησεν εῖς ἐξ αὐτῶν νομικὸς πειράζων αὐτόν (καὶ λέγων *k*) 36 διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ; 37 δὲ (Ἰησοῦς *k*) (ἔφη *N(k)O*) αὐτῷ ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου. 38 αὕτη ἔστιν (ἡ *no*) μεγάλη καὶ πρώτη ἐντολή. 39 δευτέρα δὲ ὁμοία (αὐτῇ *NK(o)*) ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. 40 ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος (κρέμαται *N(k)O*) καὶ οἱ προφῆται. 41 Συνηγμένων δὲ

τῶν Φαρισαίων ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς **42** λέγων· τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ χριστοῦ; τίνος υἱός ἔστιν; λέγουσιν αὐτῷ· τοῦ Δαυΐδ. **43** Λέγει αὐτοῖς πῶς οὗν Δαυὶδ ἐν πνεύματι καλεῖ αὐτὸν κύριον λέγων· **44** εἶπεν (ό *k*) κύριος τῷ κυρίῳ μου κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἔως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου (ὑποκάτω *N(k)O*) τῶν ποδῶν σου; **45** εἰ οὖν Δαυὶδ καλεῖ αὐτὸν κύριον, πῶς νιός αὐτοῦ ἔστιν; **46** καὶ οὐδὲις ἐδύνατο ἀποκριθῆναι αὐτῷ λόγον οὐδὲ ἐτόλμησέν τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ήμέρας ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι. οὐκέτι.

23 Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ **2** λέγων· ἐπὶ τῆς Μωϋσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι· **3** πάντα οὖν ὅσα (ἐὰν *N(k)O*) εἴπωσιν ὑμῖν (τηρεῖν *K*) (ποιήσατε *N(k)O*) καὶ τηρεῖτε. κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε λέγουσιν γάρ καὶ οὐ ποιοῦσιν. **4** δεσμεύουσιν (δὲ *N(k)O*) φορτία βαρέα καὶ δυσβάστακτα καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὕμους τῶν ἀνθρώπων αὐτοὶ δὲ τῷ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσιν κινῆσαι αὐτά. **5** πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσιν πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις πλατύνουσιν (γάρ *N(k)O*) τὰ φυλακτήρια αὐτῶν καὶ μεγαλύνουσιν τὰ κράσπεδα (τῶν *k*) (ἰματίων αὐτῶν. *K*) **6** φιλοῦσιν (δὲ *N(k)O*) τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δείπνοις καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς **7** καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ῥαββί (ῥαββί. *K*) **8** ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε ῥαββί· εἰς γάρ ἔστιν ὑμῶν ὁ (διδάσκαλος *N(k)O*) (ό Χριστός, *K*) πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε. **9** Καὶ

πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· εἰς γάρ ἔστιν ὑμῶν ὁ πατὴρ ὁ (οὐράνιος. *N(k)O*) **10** μηδὲ κληθῆτε καθηγηταί, (ὅτι *N(k)O*) (ό *k*) καθηγητής ὑμῶν ἔστιν εῖς, οὐ Χριστός. **11** οὐ δὲ μείζων ὑμῶν ἔσται ὑμῶν διάκονος. **12** ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὅστις ταπεινώσει ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. **13** Οὐαὶ (δὲ *no*) ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς γάρ οὐκ εἰσέρχεσθε οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελθεῖν. **14** (Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰν προσευχόμενοι· διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσότερον κρίμα. *K*) **15** Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν ποιῆσαι ἔνα προσήλυτον, καὶ ὅταν γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης διπλότερον ὑμῶν. (*Geenna g1067*) **16** Οὐαὶ ὑμῖν, δόηγοι τυφλοὶ οἱ λέγοντες· δῆς ἀν δόμόσῃ ἐν τῷ ναῷ, οὐδέν ἔστιν· δῆς δ' ἀν δόμόσῃ ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ, δόφείλει. **17** μωροὶ καὶ τυφλοί, τίς γάρ μείζων ἔστιν, οὐ χρυσὸς ἢ ο ναὸς ὁ (ἀγιάσας *N(k)O*) τὸν χρυσόν; **18** καὶ δῆς (ἀν *N(k)O*) δόμόσῃ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, οὐδέν ἔστιν· δῆς δ' ἀν δόμόσῃ ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, δόφείλει. **19** (μωροὶ καὶ *K*) τυφλοί, τί γάρ μείζον, τὸ δῶρον ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἀγιάζον τὸ δῶρον; **20** οὐδὲν δόμόσας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ δόμνυει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσιν τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ, **21** καὶ δόμόσας ἐν τῷ ναῷ δόμνυει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ (κατοικοῦντι *NK(o)*) αὐτόν, **22** καὶ δόμόσας ἐν τῷ οὐρανῷ δόμνυει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ

Θεοῦ καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ. 23 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ ἄνηθον καὶ τὸ κύμινον καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καὶ (τὸ ἔλεος *N(k)O*) καὶ τὴν πίστιν· ταῦτα (δὲ *no*) ἔδει ποιῆσαι κάκεινα κάκεινα μὴ (ἀφιέναι. *NK(o)*). 24 ὁδηγοὶ τυφλοί, οἱ διϋλίζοντες τὸν κώνωπα, τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες. 25 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ ἀρπαγῆς καὶ (ἀκρασίας. *NK(O)*). 26 Φαρισαῖε τυφλέ, καθάρισον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου (καὶ *KO*) (τῆς *ko*) (παροψίδος *KO*) ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς (αὐτοῦ *N(K)O*) καθαρόν. 27 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι (παρομοιάζετε *NK(o)*). τάφοις κεκονιαμένοις οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται ὥραῖοι, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας. 28 οὕτως καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν δὲ ἐστε μεστοὶ ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας. 29 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν καὶ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων 30 καὶ λέγετε εἰ (ἥμεθα *N(k)O*) ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ὑμῶν, οὐκ ἀν (ἥμεθα *N(k)O*) αὐτῶν κοινωνοὶ ἐν τῷ αἴματι τῶν προφητῶν, 31 ὥστε μαρτυρεῖτε ἔαυτοῖς ὅτι υἱοί ἐστε τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας· 32 καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν. 33 ὅφεις γεννήματα ἔχιδνῶν, πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης; (Geenna g1067) 34 διὰ τοῦτο ἴδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς

ὑμᾶς προφήτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς (καὶ *k*) ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσετε καὶ ἐξ αὐτῶν μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν· 35 ὅπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον ἐκχυννόμενον ἐπὶ τῆς γῆς, ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἀβελ τοῦ δικαίου ἔως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. 36 ἀμὴν λέγω ὑμῖν· (ὅτι *o*) ἥξει ταῦτα πάντα ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην. 37 Ἱερουσαλήμ Ἱερουσαλήμ ἡ (ἀποκτείνουσα *NK(O)*). τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἡθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ὅρνις ἐπισυνάγει τὰ νοσσία (αὐτῆς *N(k)O*) ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἡθελήσατε; 38 ἴδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. 39 λέγω γὰρ ὑμῖν· οὐ μὴ με ἰδητε ἀπ’ ἄρτι ἔως ἂν εἴπητε· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

24 Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ Ἱεροῦ ἐπορεύετο, καὶ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ Ἱεροῦ. 2 Ὁ δὲ (ἀποκριθεὶς *NO*) (Ἰησοῦς *k*) εἶπεν αὐτοῖς· οὐ βλέπετε ταῦτα πάντα; ἀμὴν λέγω ὑμῖν· οὐ μὴ ἀφεθῇ ὥδε λίθος ἐπὶ λίθον ὃς οὐ (μὴ *k*) καταλυθήσεται. 3 Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὅρους τῶν ἐλαῖων προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ’ ᾧδιαν λέγοντες· εἰπὲ ἡμῖν πότε ταῦτα ἔσται καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας καὶ (τῆς *k*) συντελείας τοῦ αἰῶνος; (aiōn g165) 4 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. 5 πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες·

έγω είμι ὁ χριστός, καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. **6** μελλήσετε δὲ ἀκούειν πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων· ὁρᾶτε, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ (πάντα *k*) γενέσθαι ἀλλ’ οὕπω ἐστὶν τὸ τέλος. **7** Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, καὶ ἔσονται λιμοὶ (καὶ λοιμοὶ *K*) καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους. **8** πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὡδίνων. **9** Τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλῖψιν καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς· καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων τῶν ἔθνῶν διὰ τὸ ὄνομά μου. **10** καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολλοὶ καὶ ἀλλήλους παραδώσουσιν καὶ μισήσουσιν ἀλλήλους· **11** καὶ πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐγερθήσονται καὶ πλανήσουσιν πολλούς· **12** καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν. **13** ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. **14** καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ εἰς μαρτύριον πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν· καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος. **15** Ὅταν οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως τὸ ἥπητον διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου (ἐστὸς *NK(o*)) ἐν τόπῳ ἀγίῳ, ὁ ἀναγινώσκων νοείτω, **16** τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν (εἰς *N(k)O*) τὰ ὅρη, **17** ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ (καταβάτω *N(k)O*) ἄραι (τὰ *N(k)O*) ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, **18** καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ μὴ ἐπιστρεψάτω ὅπίσω ἄραι (τὸ ἱμάτιον *N(k)O*) αὐτοῦ. **19** οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἔχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. **20** προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος μηδὲ (ἐν *k*) σαββάτῳ. **21** ἔσται γὰρ τότε θλῖψις μεγάλη οἴα οὐ γέγονεν ἀπ’ ἀρχῆς κόσμου ἔως τοῦ νῦν οὐδέ· οὐ μὴ γένηται. **22** καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι, οὐκ ἀν ἐσώθη πᾶσα σάρξ διὰ δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι. **23** Τότε ἔαν τις ὑμῖν εἰπῇ· ἴδού ὡδε ὁ χριστὸς ἢ ὡδε, μὴ πιστεύσητε. **24** ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται καὶ δώσουσιν σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα ὥστε (πλανῆσαι *NK(o*)) εἰ δυνατὸν καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. **25** ἴδού προείρηκα ὑμῖν. **26** ἐὰν οὖν εἰπωσιν ὑμῖν· ἴδού ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστίν, μὴ ἐξέλθητε· ἴδού ἐν τοῖς ταμείοις, μὴ πιστεύσητε. **27** ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ φαίνεται ἔως δυσμῶν, οὕτως ἔσται (καὶ *k*) ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. **28** ὅπου (γὰρ *k*) ἐὰν ἢ τὸ πτῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοί. **29** εὐθέως δὲ μετὰ τὴν θλῖψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγιον αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. **30** καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν (τῷ *ko*) οὐρανῷ· καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς καὶ ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. **31** καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος (φωνῆς *ko*) μεγάλης, καὶ ἐπισυνάξουσιν τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ’ ἄκρων οὐρανῶν ἔως (τῶν *no*) ἄκρων αὐτῶν. **32** Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν ἥδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἀπαλὸς καὶ τὰ φύλλα ἐκφύη, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος. **33** οὕτως καὶ ὑμεῖς ὅταν ἴδητε πάντα ταῦτα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἔστιν ἐπὶ θύραις. **34** ἀμὴν λέγω ὑμῖν (ὅτι *no*) οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὐτῆς ἔως ἀν πάντα ταῦτα γένηται. **35**

ό ούρανὸς καὶ ἡ γῆ (παρελεύσεται, *N(k)O*) οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσιν. **36** Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ (τῆς *k*) ὥρας οὐδεὶς οἰδεν οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν (οὐδὲ ὁ νίος, *NO*) εἰ μὴ ὁ πατὴρ (μου *k*) μόνος. **37** ὕσπερ (γὰρ *N(k)O*) αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται (καὶ *k*) ἡ παρουσία τοῦ νιοῦ τοῦ ἀνθρώπου. **38** (ώς *N(k)O*) γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις (ἐκείναις *no*) ταῖς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ, τρώγοντες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες καὶ (γαμίζοντες, *N(k)O*) ἄχρι ἡς ἡμέρας εἰσῆλθεν Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, **39** καὶ οὐκ ἔγνωσαν ἔως ἡλθεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἤρεν ἅπαντας, οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ νιοῦ τοῦ ἀνθρώπου. **40** Τότε δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ· (ό *k*) εἰς παραλαμβάνεται καὶ (ό *k*) εἰς ἀφίεται. **41** δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ (μύλῳ *N(k)O*) μία παραλαμβάνεται καὶ μία ἀφίεται. **42** Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποίᾳ (ἡμέρᾳ *N(K)O*) ὁ κύριος ὑμῶν ἔρχεται. **43** ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ἥδει ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ φυλακῇ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἂν καὶ οὐκ ἂν εἰασεν (διορυχθῆναι *N(k)O*) τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. **44** διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἔτοιμοι· ὅτι ἦ οὐ δοκεῖτε ὥρα, ὁ νίος τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. **45** Τίς ἄρα ἔστιν ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος ὃν κατέστησεν ὁ κύριος (αὐτοῦ *k*) ἐπὶ τῆς (οἰκετείας *N(K)O*) αὐτοῦ τοῦ (δοῦναι *N(k)O*) αὐτοῖς τὴν τροφὴν ἐν καιρῷ; **46** μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὐρήσει οὕτως ποιοῦντα. **47** ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστῆσει αὐτόν. **48** Ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ κακὸς δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ χρονίζει μου ὁ κύριος (ἔλθειν,

k) **49** καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς συνδούλους αὐτοῦ, (έσθιη *N(k)O*) δὲ καὶ (πίνῃ *N(k)O*) μετὰ τῶν μεθυόντων, **50** ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ἥ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ἥ οὐ γινώσκει, **51** καὶ διχοτομήσει αὐτὸν καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὁδόντων.

25 Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις αἵτινες λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας (έαυτῶν *N(k)O*) ἐξῆλθον εἰς (ὑπάντησιν *N(k)O*) τοῦ νυμφίου. **2** πέντε δὲ ἐξ αὐτῶν ἦσαν μωραὶ καὶ (αἱ *k*) πέντε φρόνιμοι· **3** (αἱ *N(k)O*) (γὰρ *no*) μωραὶ λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας (αὐτῶν *N(k)O*) οὐκ ἔλαβον μεθ' ἔαυτῶν ἔλαιον, **4** αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις (αὐτῶν *k*) μετὰ τῶν λαμπάδων (έαυτῶν. *N(k)O*) **5** χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίου ἐνύσταξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον. **6** Μέστης δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγονεν· ἵδού ὁ νυμφίος (ἔρχεται, *k*) ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ. **7** τότε ἡγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας (έαυτῶν. *N(k)O*) **8** αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις εἴπαν· δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἔλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται. **9** ἀπεκρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι λέγουσαι· μήποτε μήποτε οὐ (μὴ *no*) ἀρκέσῃ ἡμῖν καὶ ὑμῖν. πορεύεσθε (δὲ *k*) μᾶλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράσατε ἔαυταῖς. **10** ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι ἥλθεν ὁ νυμφίος, καὶ αἱ ἔτοιμοι εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα. **11** ὕστερον δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι λέγουσαι· κύριε κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν. **12** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἴπεν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν· οὐκ οἶδα ὑμᾶς.

13 Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν (ἐν ᾧ δὲ οὐδὲ τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. *Κ*) **14** Ὡσπερ γὰρ ἀνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσεν τοὺς ἵδιους δούλους καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. **15** καὶ ὡς μὲν ἔδωκεν πέντε τάλαντα, ὡς δὲ δύο, ὡς δὲ ἓν, ἐκάστῳ κατὰ τὴν ἴδιαν δύναμιν· καὶ ἀπεδήμησεν. εὐθέως **16** πορευθεὶς (δὲ *κο*) ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν ἤργάσατο ἐν αὐτοῖς καὶ (ἔκερδησεν *Ν(κ)Ο*) ἄλλα πέντε (τάλαντα· *Κ*) **17** ὠσαύτως (καὶ *κο*) ὁ τὰ δύο ἐκέρδησεν (καὶ αὐτὸς *κ*) ἄλλα δύο. **18** ὁ δὲ τὸ ἓν λαβὼν ἀπελθὼν ὤρυξεν (ἐν τῇ *κ*) (γῆν *Ν(κ)Ο*) καὶ (ἔκρυψεν *Ν(κ)Ο*) τὸ ἄργυριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ. **19** μετὰ δὲ πολὺν χρόνον ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων καὶ συναίρει λόγον μετ' αὐτῶν. **20** καὶ προσελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα λέγων· κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας· ἵδε ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα (ἐπ' αὐτοῖς. *κ*) **21** ἔφη (δὲ *κ*) αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· εὗ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω. εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. **22** Προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα (λαβὼν *κ*) εἶπεν· κύριε, δύο τάλαντά μοι παρέδωκας· ἵδε ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέρδησα (ἐπ' αὐτοῖς. *κ*) **23** ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· εὗ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω. εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. **24** προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἓν τάλαντον εἰληφὼς εἶπεν· κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς εἶ ἀνθρωπος θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας καὶ συνάγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας· **25** καὶ φοβηθεὶς ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν

σου ἐν τῇ γῇ· ἵδε ἔχεις τὸ σόν. **26** ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ· πονηρὲ δοῦλε καὶ ὄκνηρέ, ἥδεις ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ ἔσπειρα καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα; **27** ἔδει σε οὖν βαλεῖν (τὰ ἀργύρια *Ν(κ)Ο*) μου τοῖς τραπεζίταις, καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ. **28** ἄρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ τάλαντον καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα. **29** τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται καὶ περισσευθήσεται· (ἀπὸ *κ*) τοῦ δὲ μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. **30** καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον (ἐκβάλετε *Ν(κ)Ο*) εἰς τὸ σκότος τὸ ἔξωτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὁδόντων. **31** Ὁταν δὲ ἐλθῇ ὁ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ (ἄγιοι *Κ*) ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, **32** καὶ (συναχθήσονται *Ν(κ)Ο*) ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἀφορίσει αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων, **33** καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια ἔξ εὐωνύμων. **34** Τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. **35** ἐπείνασα γὰρ καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ ἐποτίσατέ με, ξένος ἥμην καὶ συνηγάγετέ με, **36** γυμνὸς καὶ περιεβάλετέ με, ἥσθένησα καὶ ἐπεσκέψασθέ με, ἐν φυλακῇ ἥμην καὶ ἥλθατε πρός με. **37** Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι λέγοντες· κύριε, πότε σε εἴδομεν πεινῶντα καὶ ἐθρέψαμεν ἢ διψῶντα καὶ ἐποτίσαμεν; **38** πότε δέ σε εἴδομεν ξένον καὶ συνηγάγομεν ἢ γυμνὸν καὶ περιεβάλομεν; **39** πότε δέ σε εἴδομεν (ἀσθενοῦντα

N(k)O) ἦν φυλακῇ καὶ ἥλθομεν πρός σε; 40 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. 41 Τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἔξ εὐωνύμων· πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. (aiōnios g166) 42 ἐπείνασα γὰρ καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, (καὶ *ο*) ἐδίψησα καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με, 43 ξένος ἥμην καὶ οὐ συνηγάγετέ με, γυμνὸς καὶ οὐ περιεβάλετέ με, ἀσθενῆς καὶ ἐν φυλακῇ καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με. 44 Τότε ἀποκριθήσονται (αὐτῷ *k*) καὶ αὐτοὶ λέγοντες· κύριε, πότε σε εἴδομεν πεινῶντα ἢ διψῶντα ἢ ξένον ἢ γυμνὸν ἢ ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ καὶ οὐ διηκονήσαμέν σοι; 45 Τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς λέγων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. 46 καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον. (aiōnios g166)

26 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντας τοὺς λόγους τούτους, εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ 2 οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα γίνεται, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ σταυρωθῆναι. 3 Τότε συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς (καὶ οἱ γραμματεῖς *K*) καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου Καϊάφα 4 καὶ συνεβουλεύσαντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν δόλῳ κρατήσωσιν καὶ ἀποκτείνωσιν. 5 ἔλεγον δέ· μὴ ἐν τῇ ἔορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ. 6 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ 7 προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου βαρυτίμου

καὶ κατέχεεν ἐπὶ (τῆς κεφαλῆς *N(k)O*) αὐτοῦ ἀνακειμένου. 8 ἴδοντες δὲ οἱ μαθηταὶ (αὐτοῦ *k*) ἡγανάκτησαν λέγοντες· εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη; 9 ἐδύνατο γὰρ τοῦτο (τὸ *k*) (μύρον *K*) πραθῆναι πολλοῦ καὶ δοθῆναι πτωχοῖς. 10 γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικὶ; ἔργον γὰρ καλὸν ἡργάσατο εἰς ἐμέ. 11 πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἔαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. 12 βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός μου πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν. 13 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ δὲ ἐποίησεν αὕτη εἰς μνημόσυνον αὐτῆς. 14 Τότε πορευθεὶς εἰς τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Ἰούδας Ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς 15 εἶπεν· τί θέλετε μοι δοῦναι, κἀγὼ κἀγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; Οἱ δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριάκοντα ἀργύρια. 16 καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν ἵνα αὐτὸν παραδῷ. 17 Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ λέγοντες (αὐτῷ *k*) ποῦ θέλεις (έτοιμάσωμέν *NK(o)*) σοι φαγεῖν τὸ πάσχα; 18 Ὁ δὲ εἶπεν· ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα καὶ εἴπατε αὐτῷ· ὁ διδάσκαλος λέγει· ὁ καιρός μου ἐγγύς ἐστιν, πρὸς σὲ ποιῶ τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου. 19 καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡτοιμασαν τὸ πάσχα. 20 Ὁφίας δὲ γενομένης ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώδεκα (μαθητῶν. *O*) 21 καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν εἶπεν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εῖς ἔξ ὑμῶν παραδώσει με. 22 καὶ λυπούμενοι σφόδρα ἥρξαντο λέγειν αὐτῷ εἰς ἕκαστος (αὐτῶν *k*) μήτι ἐγώ εἰμι, κύριε; 23 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ τὴν

χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ, οὗτός με παραδώσει. 24 ὁ μὲν νιὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ, οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ ὁ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἀνθρωπος ἐκεῖνος. 25 ἀποκριθεὶς δὲ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν εἶπεν μήτι ἔγω εἴμι, ῥαββί; λέγει αὐτῷ· σὺ εἶπας. 26 Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν λαβὼν ὁ Ἰησοῦς (τὸν *k*) ἄρτον καὶ (εὐλογήσας *NK(O)* ἔκλασεν, καὶ (δοὺς *N(k)O*) τοῖς μαθηταῖς (καὶ *k*) εἶπεν λάβετε φάγετε· τοῦτο ἐστιν τὸ σῶμά μου. 27 καὶ λαβὼν (τὸ *k*) ποτήριον καὶ εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων· πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· 28 τοῦτο γάρ ἐστιν τὸ αἷμά μου (τὸ *k*) τῆς (καὶνῆς *KO*) διαθήκης τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυννόμενον εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν. 29 λέγω δὲ ὑμῖν (ὅτι: *k*) οὐ μὴ πίω ἀπ' ἀρτί ἐκ τούτου τοῦ (γενήματος *N(k)O*) τῆς ἀμπέλου ἔως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸς πίνω μεθ' ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρός μου. 30 Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὅρος τῶν ἑλαιῶν. 31 Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ· γέγραπται γάρ· πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ (διασκορπισθήσονται *N(k)O*) τὰ πρόβατα τῆς ποιμνῆς. 32 μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναι με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. 33 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· εἰ (καὶ *k*) πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ἔγω (δε *k*) οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι. 34 Ἐφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι τρὶς ἀπαρνήσῃ με. 35 Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος· κἀν κἀν δέῃ με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μή σε (ἀπαρνήσομαι. *NK(O)* ὁμοίως (δε *o*)

καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπαν. 36 Τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον λεγόμενον Γεθσημανὶ καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς καθίσατε αὐτοῦ ἔως οὗ ἀπελθὼν ἐκεῖ προσεύξωμαι. 37 Καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς δύο υἱοὺς Ζεβεδαίου ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. 38 Τότε λέγει αὐτοῖς (ό *o*) (Ἰησοῦς: *O*) περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχὴ μου ἔως θανάτου· μείνατε ὅδε καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ. 39 Καὶ (προελθὼν *NK(o)* μικρὸν ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ προσευχόμενος καὶ λέγων· πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστιν, παρελθάτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἔγω θέλω ἀλλ' ὡς σύ. 40 καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ εὐρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ· οὕτως οὐκ ισχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ; 41 γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν. τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. 42 Πάλιν ἐκ δευτέρου ἀπελθὼν προσηύξατο λέγων· πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται τοῦτο (τὸ ποτήριον *K*) παρελθεῖν (ἀπ' ἐμοῦ *k*) ἐὰν μὴ αὐτὸς πίω, γενηθήτω τὸ θέλημά σου. 43 καὶ ἐλθὼν πάλιν (εὔρεν *N(k)O*) αὐτοὺς καθεύδοντας· ἥσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι. 44 Καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο ἐκ τρίτου τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών (πάλιν. *no*) 45 Τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς (αὐτοῦ *k*) καὶ λέγει αὐτοῖς· καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε· ἴδού ἡγγικεν ἡ ὥρα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀμαρτωλῶν. 46 ἐγείρεσθε ἄγωμεν ἴδού ἡγγικεν ὁ παραδιδούς με. 47 Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἴδοὺ Ἰούδας εἰς τῶν δώδεκα ἥλθεν, καὶ μετ'

αύτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ.

48 ὁ δὲ παραδιδοὺς αὐτὸν ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον λέγων· ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστιν· κρατήσατε αὐτόν. 49 καὶ εὐθέως προσελθών τῷ Ἰησοῦ εἶπεν χαῖρε ῥαββί, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. 50 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· ἔταῖρε, ἐφ' (ὅ *N(k)O*) πάρει. τότε προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. 51 καὶ ἴδού ἵξει τῶν μετὰ Ἰησοῦ ἑκτείνας τὴν χεῖρα ἀπέσπασεν τὴν μάχαιραν αὐτοῦ, καὶ πατάξας τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὡτίον. 52 Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀπόστρεψον τὴν μάχαιράν σου εἰς τὸν τόπον αὐτῆς· πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν ἐν μαχαίρῃ (ἀπολοῦνται. *NK(o)*)

53 ἡ δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι ἄρτι (πλείω *N(k)O*) (ἢ *k*) δώδεκα (λεγιῶνας *N(k)O*) ἀγγέλων; 54 πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ ὅτι οὕτως δεῖ γενέσθαι; 55 Ἐν ἑκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις· ως ἐπὶ ληστὴν ἔξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με; καθ' ἡμέραν (πρὸς ὑμᾶς *KO*) ἐν τῷ Ἱερῷ ἐκαθεζόμην διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με. 56 τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν. Τότε οἱ μαθηταὶ πάντες ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον. 57 οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα ὅπου οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι συνήχθησαν. 58 Ὁ δὲ Πέτρος ἡκολούθει αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν ἔως τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως, καὶ εἰσελθών ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν ἰδεῖν τὸ τέλος. 59 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ (οἱ πρεσβύτεροι καὶ *K*) τὸ

συνέδριον ὅλον ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ ὅπως αὐτὸν (θανατώσωσιν, *NK(o)*)

60 καὶ οὐχ εὗρον (καὶ *k*) πολλῶν προσελθόντων ψευδομαρτύρων (οὐχ εὗρον. *k*) ὕστερον δὲ προσελθόντες δύο (ψευδομάρτυρες *k*) 61 εἶπαν οὗτος ἔφη· δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομῆσαι (αὐτόν. *k*) 62 καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ οὐδὲν ἀποκρίνη; τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν;

63 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα. καὶ (ἀποκριθεὶς *k*) ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ· ἔξορκίζω σε κατὰ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος ἵνα ἡμῖν εἴπης εἰ σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ οὐρανοῦ. 64 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· σὺ εἶπας. πλὴν λέγω ὑμῖν· ἀπ' ἄρτι ὅψεσθε τὸν οὐίον τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. 65 Τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέρρηξεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ λέγων (ὅτι· *k*) ἐβλασφήμησεν· τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων; ἵδε νῦν ἡκούσατε τὴν βλασφημίαν (αὐτοῦ. *k*) 66 τί ὑμῖν δοκεῖ; οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπαν· ἔνοχος θανάτου ἐστίν.

67 Τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν. οἱ δὲ ἐράπισαν 68 λέγοντες· προφήτευσον ἡμῖν, χριστέ, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε; 69 Ὁ δὲ Πέτρος ἐκάθητο ἔξω ἐν τῇ αὐλῇ. καὶ προσῆλθεν αὐτῷ μία παιδίσκη λέγουσα· καὶ σὺ ἡσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου. 70 ὁ δὲ ἡρνήσατο ἔμπροσθεν (αὐτῶν *k*) πάντων λέγων· οὐκ οἶδα τί λέγεις. 71 ἐξελθόντα δὲ (αὐτὸν *k*) εἰς τὸν πυλῶνα εἶδεν αὐτὸν ἄλλη καὶ λέγει (τοῖς *NK(o)*) ἐκεῖ· (καὶ *ko*) οὗτος ἦν μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου. 72 καὶ πάλιν ἡρνήσατο μετὰ ὅρκου ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. 73

μετὰ μικρὸν δὲ προσελθόντες οἱ ἑστῶτες εἶπον τῷ Πέτρῳ ἀληθῶς καὶ σὺ ἔξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ ἡ λαλιά σου δῆλόν σε ποιεῖ. 74 τότε ἤρξατο καταθεματίζειν καὶ ὄμνύειν ὅτι οὐκ οἴδα τὸν ἄνθρωπον, καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. 75 καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος (τοῦ *k*) Ἰησοῦ εἰρηκότος (αὐτῷ *k*) ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι τρὶς ἀπαρνήσῃ με, καὶ ἐξελθὼν ἔξω ἔκλαυσεν πικρῶς.

27 Πρωΐας δὲ γενομένης συμβούλιον ἔλαβον πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ ὥστε θανατῶσαι αὐτόν, 2 καὶ δῆσαντες αὐτὸν ἀπίγαγον καὶ παρέδωκαν (αὐτὸν Ποντίῳ *K*) Πιλάτῳ τῷ ἡγεμόνι. 3 Τότε ἴδων Ἰούδας ὁ (παραδιδοὺς *NK(o)*) αὐτὸν ὅτι κατεκρίθη, μεταμεληθεὶς (ἔστρεψεν *N(k)O*) τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ (τοῖς *k*) πρεσβυτέροις 4 λέγων· ἦμαρτον παραδοὺς αἷμα (ἀθῶν. *NK(O)*) οἱ δὲ εἶπαν· τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ δψη;. 5 καὶ ρίψας τὰ ἀργύρια (εἰς τὸν ναὸν *N(k)O*) ἀνεχώρησεν, καὶ ἀπελθὼν ἀπήγξατο.

6 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ ἀργύρια εἶπαν· οὐκ ἔξεστιν βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν ἐπεὶ τιμὴ αἵματός ἐστιν. 7 Συμβούλιον δὲ λαβόντες ἡγόρασαν ἔξ αὐτῶν τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις. 8 διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος ἀγρὸς αἵματος ἔως τῆς σήμερον. 9 Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥῆθὲν διὰ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος· καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου, ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ σιῶν Ἰσραὴλ, 10 καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέν μοι κύριος. 11 'Ο δὲ Ἰησοῦς (ἐστάθη *N(k)O*) ἔμπροσθεν τοῦ

ἡγεμόνος· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ ἡγεμὼν λέγων· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; 'Ο δὲ Ἰησοῦς ἔφη (αὐτῷ *ko*) σὺ λέγεις. 12 καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ (τῶν *ko*) πρεσβυτέρων οὐδὲν ἀπεκρίνατο. 13 Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Πιλᾶτος· οὐκ ἀκούεις πόσα σου καταμαρτυροῦσιν; 14 καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ ἐν ῥῆμα ὃστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν. 15 Κατὰ δὲ ἐօρτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν ἔνα τῷ ὄχλῳ δέσμιον ὃν ἥθελον. 16 εἶχον δὲ τότε δέσμιον ἐπίσημον λεγόμενον (Ἰησοῦν *NO*) Βαραββᾶν. 17 συνηγμένων οὖν αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος· τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν; (Ἰησοῦν *NO*) (τὸν *no*) Βαραββᾶν ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν; 18 ἦδει γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκαν αὐτόν. 19 Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ λέγουσα· μηδὲν σοὶ καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ πολλὰ γὰρ ἐπαθον σήμερον κατ' ὄναρ δὶ αὐτόν. 20 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἐπεισαν τοὺς ὄχλους ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν. 21 Ἀποκριθὲὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν εἶπεν αὐτοῖς· τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν; οἱ δὲ εἶπαν· (τὸν *no*) Βαραββᾶν. 22 λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος· τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν; λέγουσιν (αὐτῷ *k*) πάντες· σταυρωθήτω. 23 ὁ δὲ (ἡγεμὼν *k*) ἔφη· τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον λέγοντες· σταυρωθήτω. 24 Ἰδῶν δὲ ὁ Πιλᾶτος ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ ἀλλὰ μᾶλλον θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ ἀπενίψατο τὰς χεῖρας (ἀπέναντι *NK(o)*) τοῦ ὄχλου λέγων· ἀθῷός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος (τοῦ δικαίου *KO*) τούτου·

νύμεις ὄψεσθε. 25 Καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπεν τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. 26 τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν· τὸν δὲ Ἰησοῦν φραγελάωσας παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ. 27 Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος παραλαβόντες τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον συνήγαγον ἐπὶ αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν, 28 καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν χλαμύδα κοκκίνην περιέθηκαν αὐτῷ, 29 καὶ πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν ἐπὶ (τῆς κεφαλῆς *N(k)O*) αὐτοῦ καὶ κάλαμον (ἐν τῇ δεξιᾷ *N(k)O*) αὐτοῦ, καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ (ἐνέπαιξαν *N(k)O*) αὐτῷ λέγοντες χαῖρε (ό *k*) (βασιλεῦ *N(k)O*) τῶν Ἰουδαίων. 30 καὶ ἐμπτύσαντες εἰς αὐτὸν ἔλαβον τὸν κάλαμον καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. 31 καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν χλαμύδα καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἴμάτια αὐτοῦ καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι. 32 Ἐξερχόμενοι δὲ εὗρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον ὀνόματι Σίμωνα· τοῦτον ἡγγάρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. 33 Καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ, (ό *N(k)O*) ἐστιν κρανίου τόπος λεγόμενος, 34 ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν (οἵνον *N(K)O*) μετὰ χολῆς μεμιγμένον, καὶ γευσάμενος οὐκ (ἡθέλησεν *N(k)O*) πιεῖν. 35 σταυρώσαντες δὲ αὐτὸν διεμερίσαντο τὰ ἴμάτια αὐτοῦ βάλλοντες κλῆρον, (ἵνα πληρωθῇ τὸ ρήθεν ὑπὸ τοῦ προφήτου διεμερίσαντο τὰ ἴμάτια μου ἑαυτοῖς καὶ ἐπὶ τὸν ἴματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον *K*) 36 καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐτὸν ἐκεῖ, 37 καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ γεγραμμένην· οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. 38 Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο λησταί, εῖς ἐκ δεξιῶν καὶ εῖς ἐξ εὐωνύμων.

39 οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν 40 καὶ λέγοντες· ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτόν· εἰς τὸν θεοῦ, (καὶ *n*) κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. 41 ὁμοίως (δὲ *ko*) καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες μετὰ τῶν γραμματέων καὶ πρεσβυτέρων (καὶ Φαρισαίων *O*) ἔλεγον· 42 ἄλλους ἔσωσεν, ἔαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι. (εἰς *k*) βασιλεὺς Ἰσραὴλ ἐστιν, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, καὶ πιστεύσομεν (ἐπὶ *no*) (αὐτόν. *N(k)O*) 43 πέποιθεν ἐπὶ τὸν θεόν· ῥυσάσθω νῦν (αὐτόν. *ko*) εἰς θέλει αὐτόν· εἶπεν γὰρ ὅτι θεοῦ εἰμι οὐίος. 44 Τὸ δ' αὐτὸν καὶ οἱ λησταὶ οἱ συσταυρωθέντες (σὺν *no*) αὐτῷ ὠνείδιζον (αὐτόν. *N(k)O*) 45 Ἀπὸ δὲ ἕκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἔως ὥρας ἐνάτης. 46 περὶ δὲ τὴν ἐνάτην ὥραν (ἀνεβόησεν *NK(o)*) δὲ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ λέγων· (ηλι ηλι, *NK(o)*) λεμα σαβαχθανι; τοῦτ' ἔστιν· θεέ μου θεέ μου, ίνατί ίνατί με ἐγκατέλιπες; 47 Τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ ἐστηκότων ἀκούσαντες ἔλεγον ὅτι Ἡλίαν φωνεῖ οὗτος. 48 καὶ εὐθέως δραμών εἰς ἐξ αὐτῶν καὶ λαβὼν σπόγγον, πλήσας τε ὅξους καὶ περιθεὶς καλάμῳ ἐπότιζεν αὐτόν. 49 οἱ δὲ λοιποὶ (ἔλεγον *NK(o)*) ἄφες, ἵδωμεν εἰς ἔρχεται Ἡλίας σώσων αὐτόν. (Ἄλλος δὲ λαβὼν λόγχην ἔνυξεν αὐτοῦ τὴν πλευράν, καὶ ἐξῆλθεν ὕδωρ καὶ αἷμα. *O*) 50 Ο δὲ Ἰησοῦς πάλιν κράξας φωνῇ μεγάλῃ ἀφῆκεν τὸ πνεῦμα. 51 Καὶ ίδοὺ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη ἀπ' ἄνωθεν ἔως κάτω εἰς δύο, καὶ ἡ γῆ ἐσείσθη, καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν, 52

καὶ τὰ μνημεῖα ἀνεώχθησαν, καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἄγίων (ἵγερθησαν, *N(k)O*) **53** καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν μνημείων μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ εἰσῆλθον εἰς τὴν ἀγίαν πόλιν καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς. **54** Ο δὲ ἐκατόνταρχος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν ἰδόντες τὸν σεισμὸν καὶ τὰ (γενόμενα *NK(o)*) ἐφοβήθησαν σφόδρα λέγοντες ἀληθῶς θεοῦ νίδος ἦν οὗτος. **55** Ἡσαν δὲ ἐκεῖ γυναικες πολλαὶ ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι αἴτινες ἡκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας διακονοῦσαι αὐτῷ, **56** ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ (Ιωσήφ *N(k)O*) μήτηρ καὶ ἡ μήτηρ τῶν νιῶν Ζεβεδαίου. **57** Ὁψίας δὲ γενομένης ἥλθεν ἄνθρωπος πλούσιος ἀπὸ Ἀριμαθαίας, τοῦνομα Ἰωσήφ, δις καὶ αὐτὸς (ἔμαθητεύθη *N(K)O*) τῷ Ἰησοῦ. **58** οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ ἤτησατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. τότε δὲ Πιλάτος ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι (τὸ σῶμα. *ko*) **59** Καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ Ἰωσήφ ἐνετύλιξεν αὐτὸν (ἐν *no*) σινδόνι καθαρῷ. **60** καὶ ἔθηκεν αὐτὸν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ, καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου ἀπῆλθεν. **61** ἦν δὲ ἐκεῖ Μαριὰμ ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου. **62** Τῇ δὲ ἐπαύριον ἦτις ἐστὶν μετὰ τὴν παρασκευήν, συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πιλᾶτον **63** λέγοντες: κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν· μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι. **64** κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἔως τῆς τρίτης ἡμέρας, μήποτε μήποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ (νυκτὸς *K*) κλέψωσιν αὐτὸν καὶ εἴπωσιν

τῷ λαῷ· ἥγερθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν. καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης. **65** Ἐφη (δὲ *k*) αὐτοῖς ὁ Πιλάτος ἔχετε κουστωδίαν ὑπάγετε ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε. **66** Οἱ δὲ πορευθέντες ἡσφαλίσαντο τὸν τάφον σφραγίσαντες τὸν λίθον μετὰ τῆς κουστωδίας.

28 Ὁψὲ δὲ σαββάτων τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων ἥλθεν Μαριὰμ ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία θεωρῆσαι τὸν τάφον. **2** καὶ ἴδού σεισμὸς ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γὰρ κυρίου καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ (καὶ *no*) προσελθὼν ἀπεκύλισεν τὸν λίθον (ἀπὸ τῆς θύρας *K*) καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. **3** ἦν δὲ ἡ εἰδέα αὐτοῦ (ώς *NK(o)*) ἀστραπὴ καὶ τὸ ἐνδυμα αὐτοῦ λευκὸν (ώς *N(k)O*) χιών. **4** ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες καὶ (ἐγενήθησαν ὡς *N(k)O*) νεκροί. **5** Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος εἶπεν ταῖς γυναιξὶν· μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε. **6** οὐκ ἔστιν ὅδε· ἥγερθη γὰρ καθῶς εἶπεν. δεῦτε ἵδετε τὸν τόπον ὅπου ἐκείτο (ὁ κύριος. *KO*) **7** καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι ἥγερθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἴδού προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὅψεσθε. ἴδού εἶπον ὑμῖν. **8** Καὶ (ἀπελθοῦσαι *N(k)O*) ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. **9** (Ὦς δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ *K*) καὶ ἴδού (ό *ko*) Ἰησοῦς (ὑπίντησεν *N(k)O*) αὐταῖς λέγων· χαίρετε. αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. **10** Τότε λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς· μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε ἀπαγγείλατε τοῖς

ἀδελφοῖς μου ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν κάκεī κάκεī με ὅψονται. 11 Πορευομένων δὲ αὐτῶν ἴδού τινες τῆς κουστωδίας ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἄπαντα τὰ γενόμενα. 12 καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων συμβούλιον τε λαβόντες ἀργύρια ἵκανα ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις 13 λέγοντες εἴπατε ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἐλθόντες ἔκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμωμένων. 14 καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο (ἐπὶ *NK(o)*) τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν αὐτὸν καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους ποιήσομεν. 15 Οἱ δὲ λαβόντες τὰ ἀργύρια ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν. καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι τῆς σήμερον (ἡμέρας, *no*) 16 Οἱ δὲ ἔνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν εἰς τὸ ὄρος οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. 17 καὶ ἰδόντες αὐτὸν προσεκύνησαν (αὐτῷ, *k*) οἱ δὲ ἐδίστασαν. 18 Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν αὐτοῖς λέγων· ἐδόθη μοι πᾶσα ἔξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ (τῆς *no*) γῆς. 19 πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη (βαπτίζοντες *NK(o)*) αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἀγίου πνεύματος, 20 διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα δόσα ἐνετειλάμην ὑμῖν· καὶ ἴδού ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἴμι πάσας τὰς ἡμέρας ἔως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. (ἀμήν *KO*) (aiōn g165)

Κατα Μαρκον

1 Ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ νίοῦ (τοῦ *κο*) θεοῦ· **2** (καθὼς *Ν(κ)Ο*) γέγραπται ἐν (τῷ *Ησαΐᾳ *ΝΟ*) (τῷ *Ν(κ)Ο*) (προφήτῃ *Ν(κ)Ο*) ἵδοι (ἐγὼ *ΚΟ*) ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, δις κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου (ἔμπροσθέν σου. *Κ*) **3** φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. **4** Ἐγένετο Ἰωάννης (ό *νο*) βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἀφεσιν ἀμαρτιῶν. **5** καὶ ἔξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα καὶ οἱ Ἱεροσολυμῖται πάντες, καὶ ἐβαπτίζοντο ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ἔξομολογούμενοι τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν. **6** (καὶ *νο*) ἦν (δὲ *κ*) ὁ Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ καὶ ἐσθίων ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον. **7** καὶ ἐκήρυσσεν λέγων· ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς κύψας λῦσαι τὸν ἴμαντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ. **8** ἐγὼ (μὲν *κ*) ἐβάπτισα ὑμᾶς (ἐν *κο*) ὕδατι, αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἀγίῳ. **9** Καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἦλθεν Ἰησοῦς ἀπὸ Ναζαρὲτ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐβαπτίσθη εἰς τὸν Ἰορδάνην ὑπὸ Ἰωάννου. **10** καὶ εὐθὺς ἀναβαίνων (ἐκ *Ν(κ)Ο*) τοῦ ὕδατος εἶδεν σχιζομένους τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὸ πνεῦμα (ώς *Ν(κ)Ο*) περιστερὰν καταβαῖνον (εἰς *Ν(κ)Ο*) αὐτόν. **11** καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῶν οὐρανῶν· σὺ εἶ ὁ νίος μου ὁ ἀγαπητός, ἐν (σοὶ *Ν(κ)Ο*) εὐδόκησα. **12** Καὶ εὐθὺς τὸ πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει εἰς τὴν ἔρημον. **13** καὶ ἦν (ἐκεῖ *κ*) ἐν τῇ ἐρήμῳ τεσσεράκοντα

ἡμέρας πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ σατανᾶ καὶ ἦν μετὰ τῶν θηρίων· καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ. **14** (Καὶ *ο*) μετὰ δὲ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάννην ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον (τῆς βασιλείας *Κ*) τοῦ θεοῦ **15** καὶ λέγων ὅτι πεπλήρωται ὁ καιρὸς καὶ ἥγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ· μετανοεῖτε καὶ πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. **16** (Καὶ *νο*) (παράγων *Ν(κ)Ο*) (δὲ *κ*) παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἰδεν Σίμωνα καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν (αὐτοῦ *κ*) (τοῦ *ο*) (Σίμωνος *νο*) (ἀμφιβάλλοντας *Ν(κ)Ο*) (ἀμφίβληστρον *κ*) ἐν τῇ θαλάσσῃ· ἦσαν γὰρ ἀλιεῖς. **17** καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι ἀλιεῖς ἀνθρώπων. **18** καὶ εὐθὺς ἀφέντες τὰ δίκτυα (αὐτῶν *κ*) ἤκολούθησαν αὐτῷ. **19** Καὶ προβὰς (ἐκεῖθεν *κ*) ὀλίγον εἶδεν Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ καταρτίζοντας τὰ δίκτυα, **20** καὶ εὐθὺς ἐκάλεσεν αὐτούς. καὶ ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαῖον ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν μισθωτῶν ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ. **21** Καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καφαρναούμ. καὶ εὐθὺς τοῖς σάββασιν εἰσελθών εἰς τὴν συναγωγὴν ἐδίδασκεν. **22** καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἔξουσίαν ἔχων καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς. **23** Καὶ (εὐθὺς *ΝΟ*) ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἀνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ καὶ ἀνέκραξεν **24** λέγων· (εἴτε *Κ*) τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἄγιος τοῦ θεοῦ. **25** καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς λέγων· φιμώθητι καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ. **26** καὶ

σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον καὶ (φωνῆσαν *N(k)O*) φωνῇ μεγάλῃ ἐξῆλθεν ἔξ αὐτοῦ. 27 καὶ ἐθαμβήθησαν (ἄπαντες *N(k)O*) ὥστε συζητεῖν πρὸς (έαυτοὺς *N(k)O*) λέγοντας τί ἔστιν τοῦτο; (τίς ἡ *k*) διδαχὴ (ἢ *k*) καὶν ἡ (αὕτη ὅτι *k*) κατ’ ἔξουσίαν καὶ τοῖς πνεύμασιν τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ. 28 (Καὶ *no*) ἐξῆλθεν (δὲ *k*) ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθὺς (πανταχοῦ *NO*) εἰς ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας. 29 Καὶ εὐθὺς ἐκ τῆς συναγωγῆς (ἐξελθόντες ἦλθον *NK(O)*) εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος καὶ Ἀνδρέου μετὰ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. 30 ἡ δὲ πενθερὰ Σίμωνος κατέκειτο πυρέσσουσα, καὶ εὐθὺς λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς. 31 καὶ προσελθὼν ἤγειρεν αὐτὴν κρατήσας τῆς χειρός (αὐτῆς *ko*) καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός (εὐθέως, *K*) καὶ διηκόνει αὐτοῖς. 32 Ὁψίας δὲ γενομένης, ὅτε (ἔδυ *N(k)O*) ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας καὶ τοὺς δαιμονιζομένους· 33 καὶ ἦν ὅλη ἡ πόλις ἐπισυνηγμένη πρὸς τὴν θύραν. 34 καὶ ἐθεράπευσεν πολλοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις καὶ δαιμόνια πολλὰ ἔξέβαλεν καὶ οὐκ ἥφιεν λαλεῖν τὰ δαιμόνια ὅτι ἥδεισαν αὐτὸν (Χριστὸν εἶναι. *O*) 35 Καὶ πρωῒ ἔννυχα λίαν ἀναστὰς ἐξῆλθεν καὶ ἀπῆλθεν εἰς ἔρημον τόπον κάκει κάκει προσηγένετο. 36 καὶ (κατεδίωξεν *N(k)O*) αὐτὸν (ὅ *ko*) Σίμων καὶ οἱ μετ’ αὐτοῦ· 37 καὶ (εὗρον *N(k)O*) αὐτὸν (καὶ *no*) λέγουσιν αὐτῷ ὅτι πάντες ζητοῦσίν σε. 38 Καὶ λέγει αὐτοῖς· ἄγωμεν (ἀλλαχοῦ *NO*) εἰς τὰς ἔχομένας κωμοπόλεις ἵνα καὶ ἐκεῖ κηρύξω εἰς τοῦτο γὰρ (ἐξῆλθον. *N(k)O*) 39 Καὶ (ἥλθεν

N(k)O) κηρύσσων (εἰς τὰς συναγωγὰς *N(k)O*) αὐτῶν εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν καὶ τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων. 40 Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λεπρὸς παρακαλῶν αὐτὸν καὶ γονυπετῶν (αὐτὸν *ko*) καὶ λέγων αὐτῷ ὅτι ἐὰν θέλῃς δύνασαι με καθαρίσαι. 41 (ὅ *k*) (καὶ *N(k)O*) (Ἰησοῦς *k*) (σπλαγχνισθεὶς *NK(O)*) ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἥψατο καὶ λέγει αὐτῷ θέλω, καθαρίσθητι. 42 καὶ (εἰπόντος αὐτοῦ *K*) εὐθὺς ἀπῆλθεν ἀπ’ αὐτοῦ ἡ λέπρα, καὶ ἐκαθαρίσθη. 43 καὶ ἐμβριψάμενος αὐτῷ εὐθὺς ἔξέβαλεν αὐτὸν 44 καὶ λέγει αὐτῷ ὅρα, μηδενὶ μηδὲν εἴπης· ἀλλ’ ὑπαγε, σεαυτὸν δεῖξον τῷ ιερεῖ καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου ἃ προσέταξεν Μωϋσῆς εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. 45 ὁ δὲ ἐξελθὼν ἥρξατο κηρύσσειν πολλὰ καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον ὥστε μηκέτι αὐτὸν δύνασθαι φανερῶς εἰς πόλιν εἰσελθεῖν, ἀλλ’ ἔξω (ἐπ’ *N(k)O*) ἐρήμοις τόποις ἦν. καὶ ἥρχοντο πρὸς αὐτὸν (πάντοθεν. *N(k)O*)
2 Καὶ (εἰσελθὼν *N(k)O*) πάλιν εἰς Καφαρναοὺμ δι’ ἡμερῶν (καὶ *k*) ἡκούσθη ὅτι (ἐν οἴκῳ *N(k)O*) ἐστίν. 2 καὶ (εὐθέως *KO*) συνήχθησαν πολλοὶ ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν, καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον. 3 Καὶ ἔρχονται φέροντες πρὸς αὐτὸν παραλυτικὸν αἰρόμενον ὑπὸ τεσσάρων. 4 καὶ μὴ δυνάμενοι (προσενέγκαι *N(k)O*) αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον ἀπεστέγασαν τὴν στέγην ὅπου ἦν καὶ ἔξορύζαντες χαλῶσιν τὸν κράβαττον (ὅπου *N(k)O*) ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο. 5 (καὶ *no*) ἴδων (δὲ *ko*) ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν λέγει τῷ παραλυτικῷ τέκνον, (ἀφίενταί σου *N(k)O*) αἱ ἀμαρτίαι (σου. *k*) 6 ἵσαν

δέ τινες τῶν γραμματέων ἐκεῖ καθήμενοι καὶ διαλογίζομενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν· 7 τί οὗτος οὕτως λαλεῖ; (βλασφημεῖ· *N(k)O*) τίς δύναται ἀφιέναι ἀμαρτίας εἰ μὴ εῖς ὁ θεός; 8 καὶ εὐθὺς ἐπιγνοὺς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ ὅτι οὕτως (αὐτοὶ *o*) διαλογίζονται ἐν ἔαυτοῖς (λέγει *N(k)O*) αὐτοῖς· τί ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; 9 τί ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ· (ἀφίενταί σου *N(k)O*) αἱ ἀμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν· (ἔγειρε *N(k)(o)*) καὶ ἄρον τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει; 10 Ἶνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἔξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀφιέναι ἀμαρτίας ἐπὶ τῆς γῆς, λέγει τῷ παραλυτικῷ· 11 σοὶ λέγω· (ἔγειρε, *N(k)O*) (καὶ *k*) ἄρον τὸν κράβαττόν σου καὶ ὑπαγε εἰς τὸν οἴκον σου. 12 Καὶ ἡγέρθη καὶ εὐθὺς ἄρας τὸν κράβαττὸν ἐξῆλθεν (ἔμπροσθεν *N(k)O*) πάντων ὥστε ἔξιστασθαι πάντας καὶ δοξάζειν τὸν θεὸν λέγοντας ὅτι οὕτως οὐδέποτε εἴδομεν. 13 Καὶ ἐξῆλθεν πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς. 14 Καὶ παράγων εἶδεν Λευὶν τὸν τοῦ Ἀλφαίου καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον καὶ λέγει αὐτῷ· ἀκολούθει μοι. καὶ ἀναστὰς ἤκολούθησεν αὐτῷ. 15 Καὶ (γίνεται *N(k)(o)*) (ἐν τῷ *ko*) κατακεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἀμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ἦσαν γὰρ πολλοί, καὶ (ἥκολούθουν *N(k)O*) αὐτῷ. 16 καὶ οἱ γραμματεῖς (καὶ *k*) (τῶν Φαρισαίων *N(k)O*) (καὶ *o*) ἴδοντες (ὅτι *N(k)O*) (ἐσθίει *N(k)(o)*) μετὰ τῶν ἀμαρτωλῶν καὶ τελωνῶν ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· (τί *k*) ὅτι μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἀμαρτωλῶν ἐσθίει (καὶ πίνει; *KO*) 17 Καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· (ὅτι *no*) οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἱατροῦ ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες οὐκ ἥθον καλέσαι δικαίους ἀλλ' ἀμαρτωλούς (εἰς μετάνοιαν. *K*) 18 Καὶ ἦσαν οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ (τῶν *K*) (Φαρισαῖοι *N(k)O*) νηστεύοντες καὶ ἔρχονται καὶ λέγουσιν αὐτῷ· διὰ τί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ (μαθηταὶ *no*) τῶν Φαρισαίων νηστεύουσιν, οἱ δὲ σοὶ μαθηταὶ οὐ νηστεύουσιν; 19 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστιν νηστεύειν; ὅσον χρόνον ἔχουσιν τὸν νυμφίον μετ' (αὐτῶν *N(k)O*) οὐ δύνανται νηστεύειν. 20 ἐλέύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύουσιν ἐν (ἐκείνῃ *N(K)O*) (τῇ *N(k)O*) (ἡμέρᾳ. *N(K)O*) 21 (Καὶ *k*) οὐδεὶς ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπιράπτει ἐπὶ (ἱμάτιον παλαιόν. *N(k)O*) εἰ δὲ μή, αἴρει τὸ πλήρωμα (ἀπ' *no*) αὐτοῦ τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ ξεῖρον σχίσμα γίνεται. 22 Καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς εἰ δὲ μή, (ρήξει *N(k)O*) δὲ οἶνος (δὲ νέος *k*) τοὺς ἀσκούς, καὶ ὁ οἶνος (ἀπόλλυται *N(K)O*) καὶ οἱ ἀσκοί (ἀπολοῦνται *ko*) ἀλλ' οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινούς (βλητέον. *ko*) 23 Καὶ ἐγένετο αὐτὸν ἐν τοῖς σάββασιν (παραπορεύεσθαι *NK(o)*) διὰ τῶν σπορίμων, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἤρξαντο ὀδὸν ποιεῖν τίλλοντες τοὺς στάχυας. 24 καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῷ· ἴδε τί ποιοῦσιν (ἐν *k*) τοῖς σάββασιν δὲ οὐκ ἔξεστιν; 25 Καὶ (αὐτὸς *k*) (λέγει *N(k)O*) αὐτοῖς· οὐδέποτε ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν Δαυὶδ ὅτε χρείαν ἔσχεν καὶ ἐπείνασεν

αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; 26 πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἐπὶ Ἀβιαθάρ (τοῦ *k*) ἀρχιερέως καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ (τοὺς ἱερεῖς, *N(k)O*) καὶ ἔδωκεν καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ οὕσιν; 27 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς τὸ σάββατον διὰ τὸν ἀνθρωπὸν ἐγένετο, (καὶ *no*) οὐχ ὁ ἀνθρωπὸς διὰ τὸ σάββατον. 28 ὡστε κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.

3 Καὶ εἰσῆλθεν πάλιν εἰς τὴν συναγωγήν, καὶ ἦν ἐκεῖ ἀνθρωπὸς ἔξηραμμένην ἔχων τὴν χεῖρα, 2 καὶ παρετήρουν αὐτὸν εἰ τοῖς σάββασιν θεραπεύσει αὐτὸν ἵνα (κατηγορήσωσιν *NK(o)*) αὐτοῦ. 3 καὶ λέγει τῷ ἀνθρώπῳ τῷ τὴν (ξηρὰν *N(k)O*) χεῖρα ἔχοντι (ἔγειρε *N(k)O*) εἰς τὸ μέσον. 4 καὶ λέγει αὐτοῖς ἔξεστιν τοῖς σάββασιν ἀγαθὸν ποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι, ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀποκτεῖναι; οἱ δὲ ἐσιώπων. 5 καὶ περιβλεψάμενος αὐτοὺς μετ' ὀργῆς, συλλυπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς καρδίας αὐτῶν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ ἔκτεινον τὴν χεῖρα (σου. *KO*) καὶ ἔξετεινεν, καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ (ύγιης ὡς ἡ ἄλλη. *K*) 6 Καὶ ἔξειθόντες οἱ Φαρισαῖοι εὐθὺς μετὰ τῶν Ἡρῳδιανῶν συμβούλιον (ἐδίδουν *N(k)O*) κατ' αὐτοῦ ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν. 7 Καὶ ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀνεχώρησεν πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ πολὺ πλῆθος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας (ἡκολούθησεν *N(k)O*) (αὐτῷ *k*) καὶ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας 8 καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καὶ ἀπὸ τῆς Ἰδουμαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου καὶ (οἱ *k*) περὶ Τύρον καὶ Σιδῶνα, πλῆθος πολὺ (ἀκούοντες *N(k)O*) δσα (ἐποίει *NK(o)*) ἥλθον πρὸς αὐτόν. 9 Καὶ εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα

πλοιάριον προσκαρτερῇ αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν. 10 πολλοὺς γὰρ ἐθεράπευσεν ὡστε ἐπιπίττειν αὐτῷ ἵνα αὐτοῦ ἄψωνται ὅσοι εἴχον μάστιγας. 11 καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα, ὅταν αὐτὸν (ἐθεώρουν, προσέπιπτον *N(k)O*) αὐτῷ καὶ (ἔκραζον λέγοντες *N(k)O*) ὅτι σὺ εἰ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. 12 καὶ πολλὰ ἐπετίμα αὐτοῖς ἵνα μὴ αὐτὸν φανερὸν (ποιήσωσιν. *NK(o)*) 13 Καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὅρος καὶ προσκαλεῖται οὓς ἦθελεν αὐτός, καὶ ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν. 14 Καὶ ἐποίησεν δώδεκα (οὓς καὶ ἀποστόλους ὀνόμασεν *NO*) ἵνα ὕσιν μετ' αὐτοῦ καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτοὺς κηρύσσειν 15 καὶ ἔχειν ἔξουσίαν (θεραπεύειν τὰς νόσους καὶ *K*) ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια. 16 (καὶ ἐποίησεν τοὺς δώδεκα *NO*) καὶ ἐπέθηκεν ὄνομα τῷ Σίμωνι Πέτρον, 17 καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰακώβου, καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς (ὄνόματα *NK(o)*) Βοανηργές, ὃ ἐστιν υἱὸι βροντῆς: 18 καὶ Ἀνδρέαν καὶ Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον καὶ Μαθθαῖον καὶ Θωμᾶν καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλφαίου καὶ Θαδδαῖον καὶ Σίμωνα τὸν Καναναῖον 19 καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώθ δος καὶ παρέδωκεν αὐτόν. Καὶ (ἔρχεται *N(k)O*) εἰς οἶκον, 20 καὶ συνέρχεται πάλιν (ὁ *no*) ὄχλος ὡστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς (μηδὲ *N(k)O*) ἄρτον φαγεῖν. 21 καὶ ἀκούσαντες οἱ παρ' αὐτοῦ ἔξηλθον κρατῆσαι αὐτόν ἔλεγον γὰρ ὅτι ἔξεστη. 22 καὶ οἱ γραμματεῖς οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβάντες ἔλεγον ὅτι Βεελζεβοὺλ ἔχει καὶ ὅτι ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. 23 Καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς πῶς δύναται σατανᾶς σατανᾶν ἐκβάλλειν;

24 καὶ ἐὰν βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι ἡ βασιλεία ἑκείνη· 25 καὶ ἐὰν οἰκία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ (δυνήσεται *N(k)O*) ἡ οἰκία ἑκείνη (σταθῆναι: *NK(o)*). 26 καὶ εἰ ὁ σατανᾶς ἀνέστη ἐφ' ἑαυτὸν καὶ (ἐμερίσθη, *N(k)O*) οὐ δύναται (στῆναι *N(k)O*) ἀλλὰ τέλος ἔχει. 27 (ἀλλ' *NO*) οὐ δύναται οὐδεὶς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ εἰσελθών τὰ σκεύη αὐτοῦ διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν δήσῃ, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ (διαρπάσει. *NK(o)*). 28 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πάντα ἀφεθήσεται τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τὰ ἀμαρτήματα καὶ (αἱ *no*) βλασφημίᾳ (ὅσα ἐὰν *N(k)O*) βλασφημήσωσιν. 29 ὃς δ' ἂν βλασφημήσῃ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον, οὐκ ἔχει ἄφεσιν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλ' ἔνοχός ἐστιν αἰώνιον (ἀμαρτήματος: *N(k)O*) (αιῶν g165, αἰῶνιος g166). 30 ὅτι ἔλεγον πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει. 31 (Καὶ ἔρχεται *N(k)O*) ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ. καὶ ἔξω (στήκοντες *N(k)O*) ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν (καλοῦντες *N(k)O*) αὐτόν. 32 καὶ ἐκάθητο περὶ αὐτὸν ὅχλος, (καὶ *no*) (λέγουσιν *N(k)O*) (δὲ *k*) αὐτῷ· ἵδού ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου (καὶ αἱ ἀδελφαὶ σου *NO*) ἔξω ζητοῦσίν σε. 33 Καὶ (ἀποκριθεὶς *N(k)O*) αὐτοῖς (λέγει· *N(k)O*) τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου (καὶ *N(k)O*) οἱ ἀδελφοί μου; 34 καὶ περιβλεψάμενος τοὺς περὶ αὐτὸν κύκλῳ καθημένους λέγει· ἵδε ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου. 35 ὃς γάρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, οὗτος ἀδελφός μου καὶ ἀδελφὴ (μου *k*) καὶ μήτηρ ἐστίν.

4 Καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θάλασσαν. καὶ (συνάγεται *N(k)O*) πρὸς αὐτὸν

ὅχλος (πλεῖστος *N(K)O*) ὥστε αὐτὸν εἰς πλοῖον ἐμβάντα (τὸ *k*) καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσσῃ, καὶ πᾶς ὁ ὅχλος πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς γῆς (ἥσαν. *N(k)O*) 2 καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς πολλὰ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· 3 Ἀκούετε. Ἰδοὺ ἔξηλθεν ὁ σπείρων (τοῦ *ko*) σπεῖραι· 4 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπείρειν, δὲ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἦλθεν τὰ πετεινὰ (τοῦ οὐρανοῦ *K*) καὶ κατέφαγεν αὐτό. 5 (καὶ *no*) ἄλλο (δὲ *k*) ἔπεσεν ἐπὶ τὸ πετρῶδες (καὶ *o*) ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν, καὶ εὐθὺς ἔξανέτειλεν διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς. 6 (καὶ *N(k)O*) (ὅτε *NO*) (ἀνέτειλεν *N(k)O*) (ό *no*) (ἥλιος, ἐκαυματίσθη *N(k)O*) καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ρίζαν ἔξηράνθη. 7 καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἀκανθαὶ καὶ συνέπνιξαν αὐτό, καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκεν. 8 καὶ (ἄλλα *N(k)O*) ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν καλὴν καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀναβαίνοντα καὶ (αὐξανόμενα *N(k)(o*)) καὶ ἔφερεν (ἐν *N(K)(o*)) τριάκοντα καὶ (ἐν *N(K)(o*)) ἔξήκοντα καὶ (ἐν *N(K)(o*)) ἑκατόν. 9 καὶ ἔλεγεν (αὐτοῖς· *k*) (ός ἔχει *N(k)O*) ὕτα ἀκούειν ἀκουέτω. 10 (Καὶ *no*) ὅτε (δὲ *k*) ἐγένετο (κατὰ *N(k)O*) (μόνας, ἡρώτων *N(k)O*) αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν σὺν τοῖς δώδεκα (τὰς *N(k)O*) (παραβολάς. *N(k)O*) 11 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὑμῖν (γνῶναι *k*) τὸ μυστήριον δέδοται τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔξω ἐν παραβολαῖς τὰ πάντα γίνεται 12 ἵνα βλέποντες βλέπωσιν καὶ μὴ ἴδωσιν καὶ ἀκούοντες ἀκούωσιν καὶ μηδ συνιῶσιν μήποτε μήποτε ἐπιστρέψωσιν καὶ ἀφεθῇ αὐτοῖς (τὰ ἀμαρτήματα. *k*) 13 Καὶ λέγει αὐτοῖς οὐκ οἴδατε τὴν παραβολὴν ταύτην;

καὶ πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γνώσεσθε; 14 ὁ σπείρων τὸν λόγον σπείρει. 15 οὗτοι δέ εἰσιν οἱ παρὰ τὴν ὄδὸν ὅπου σπείρεται ὁ λόγος, καὶ ὅταν ἀκούσωσιν, εὐθὺς ἔρχεται ὁ σατανᾶς καὶ αἴρει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον (εἰς *N(k)O*) (ταῖς καρδίαις *K*) (αὐτούς. *N(k)(o)*). 16 καὶ οὗτοί εἰσιν (όμοιώς *KO*) οἱ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπειρόμενοι, οἵ ὅταν ἀκούσωσιν τὸν λόγον, εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνουσιν αὐτὸν 17 καὶ οὐκ ἔχουσιν ρίζαν ἐν ἑαυτοῖς ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν. εἰτα γενομένης θλίψεως ἡ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον, εὐθὺς σκανδαλίζονται. 18 καὶ (ἄλλοι *N(K)O*) εἰσὶν οἱ εἰς τὰς ἀκάνθας σπειρόμενοι οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον (ἀκούσαντες, *N(k)O*) 19 καὶ αἱ μέριμναι τοῦ (αἰῶνος *NK(O)*). (τούτου *k*) καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι εἰσπορεύμεναι συμπνίγουσιν τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. (aiōn g165) 20 καὶ (ἐκεῖνοί *N(k)O*) εἰσὶν οἱ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρέντες, οἵτινες ἀκούουσιν τὸν λόγον καὶ παραδέχονται καὶ καρποφοροῦσιν (ἐν *N(K)O*) τριάκοντα καὶ (ἐν *N(K)O*) ἔξικοντα καὶ (ἐν *N(K)O*) ἑκατόν. 21 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς (ὅτι *o*) μήτι ἔρχεται ὁ λύχνος ἵνα ὑπὸ τὸν μόδιον τεθῇ ἡ ὑπὸ τὴν κλίνην; οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν λυχνίαν (τεθῇ; *N(k)O*) 22 οὐ γάρ ἔστιν (τί *k*) κρυπτόν (δὲ *k*) ἐὰν μὴ (ἵνα *NO*) φανερωθῇ, οὐδὲ ἐγένετο ἀπόκρυφον ἀλλ’ ἵνα ἔλθῃ εἰς φανερόν. 23 εἴ τις ἔχει ὥτα ἀκούειν ἀκουέτω. 24 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς βλέπετε τί ἀκούετε. ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν καὶ προστεθήσεται ὑμῖν (τοῖς ἀκούουσιν. *K*) 25 δὲς γάρ (ἄν *k*) (ἔχει, *N(k)O*) δοθήσεται αὐτῷ· καὶ δὲς οὐκ ἔχει,

καὶ (δὲ *N(k)O*) ἔχει ἀρθήσεται ἀπ’ αὐτοῦ. 26 Καὶ ἔλεγεν οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ὡς (ἐὰν *ko*) ἀνθρωπος βάλῃ τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς 27 καὶ καθεύδῃ καὶ ἐγείρηται νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ὁ σπόρος βλαστᾷ καὶ μηκύνηται ὡς οὐκ οἶδεν αὐτός. 28 αὐτομάτη (γάρ *k*) ἡ γῆ καρποφορεῖ πρῶτον χόρτον εἴτα στάχυν εἴτα πλήρης (σῖτον *NK(o)*), ἐν τῷ στάχυϊ. 29 ὅταν δὲ παραδοῖ ὁ καρπός, εὐθὺς ἀποστέλλει τὸ δρέπανον ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμός. 30 Καὶ ἔλεγεν· (πῶς *N(k)O*) ὁμοιώσωμεν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ἡ ἐν (τίνι *N(k)O*) αὐτὴν παραβολῆ (θῶμεν; *N(k)O*) 31 ὡς (κόκκῳ *NK(o)*), σινάπεως δὲς ὅταν σπαρῇ ἐπὶ τῆς γῆς, (μικρότερον δὲ *N(k)O*) πάντων τῶν σπερμάτων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς. 32 καὶ ὅταν σπαρῇ, ἀναβαίνει καὶ γίνεται (μεῖζον *N(k)O*) πάντων τῶν λαχάνων καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους ὥστε δύνασθαι ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦν. 33 Καὶ τοιαύταις παραβολαῖς πολλαῖς ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον καθὼς ἡδύναντο ἀκούειν. 34 χωρὶς δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς κατ’ ἴδιαν δὲ τοῖς (ιδίοις *N(k)O*) μαθηταῖς ἐπέλυνεν πάντα. 35 Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὁψίας γενομένης διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν. 36 καὶ ἀφέντες τὸν ὄχλον παραλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ, καὶ ἄλλα (δὲ *k*) (πλοῖα *N(k)O*) ἦν μετ’ αὐτοῦ. 37 καὶ γίνεται λαῖλαψ μεγάλη ἀνέμου, (καὶ *no*) τὰ (δὲ *k*) κύματα ἐπέβαλλεν εἰς τὸ πλοῖον ὥστε ἥδη γεμίζεσθαι (τὸ *no*) (πλοῖον. *N(K)O*) 38 καὶ αὐτὸς ἦν (ἐν *N(k)O*) τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεύδων. καὶ (ἐγείρουσιν *N(k)O*) αὐτὸν καὶ

λέγουσιν αὐτῷ διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα; **39** καὶ διεγερθεὶς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ καὶ εἶπεν τῇ θαλάσσῃ· σιώπα, πεφίμωσο. καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. **40** Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τί δειλοί ἔστε; (οὕπω *N(k)O*) (πῶς οὐκ *K*) ἔχετε πίστιν; **41** καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους· τίς ἄρα οὗτός ἔστιν ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα (ύπακούει *N(k)O*) αὐτῷ;

5 Καὶ ἤλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης εἰς τὴν χώραν τῶν (Γερασηνῶν. *N(k)O*) **2** Καὶ (ἐξελθόντος αὐτοῦ *N(k)O*) ἐκ τοῦ πλοίου εὐθὺς (ύπήντησεν *N(k)O*) αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ **3** ὃς τὴν κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς (μνήμασιν. *N(k)O*) καὶ (οὐδὲ *N(k)O*) (ἀλύσει *N(k)O*) (οὐκέτι οὐκέτι *NO*) οὐδεὶς ἐδύνατο αὐτὸν δῆσαι **4** διὰ τὸ αὐτὸν πολλάκις πέδαις καὶ ἀλύσεσιν δεδέσθαι καὶ διεσπάσθαι ὑπ’ αὐτοῦ τὰς ἀλύσεις καὶ τὰς πέδας συντετρῖψθαι, καὶ οὐδεὶς ὕσχυεν αὐτὸν δαμάσαι. **5** καὶ (διὰ *N(k)O*) (παντὸς *N(k)O*) νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐν τοῖς μνήμασιν καὶ ἐν τοῖς ὅρεσιν ἦν κράζων καὶ κατακόπτων ἔαυτὸν λίθοις. **6** (Καὶ *no*) ίδων (δὲ *k*) τὸν Ιησοῦν ἀπὸ μακρόθεν ἔδραμεν καὶ προσεκύνησεν (αὐτῷ *NK(o)*). **7** καὶ κράξας φωνῇ μεγάλῃ (λέγει· *N(k)O*) τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ιησοῦ, σὺ εἰς τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; ὁρκίζω σε τὸν θεόν, μή με βασανίσῃς. **8** ἔλεγεν γὰρ αὐτῷ· ἔξελθε τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐκ τοῦ ἄνθρώπου. **9** Καὶ ἐπηρώτα αὐτόν· τί ὄνομά σοι; καὶ (ἀπεκρίθη *k*) (λέγει *N(k)O*) (αὐτῷ *no*) (λεγιὼν *N(k)O*) ὄνομά μοι ὅτι πολλοί ἐσμεν. **10** καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλὰ ἵνα μὴ (αὐτὰ

N(k)O) ἀποστείλῃ ἔξω τῆς χώρας. **11** ἦν δὲ ἐκεῖ πρὸς (τῷ *N(k)O*) (ὅρει *N(k)O*) ἀγέλη χοίρων μεγάλη βοσκομένη· **12** καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν (πάντες οἱ δαίμονες *K*) λέγοντες· πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους ἵνα εἰς αὐτοὺς εἰσέλθωμεν. **13** καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς (εὐθέως *K*) (ό Ιησοῦς. *k*) καὶ ἔξελθόντα τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν (ἥσαν δὲ *k*) ὡς δισχίλιοι καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσσῃ. **14** (καὶ *no*) οἱ (δὲ *k*) βόσκοντες (αὐτοὺς *N(k)O*) (χοίρους *k*) ἔφυγον καὶ (ἀπήγγειλαν *N(k)O*) εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. καὶ (ἤλθον *N(k)O*) ἴδειν τί ἔστιν τὸ γεγονός. **15** Καὶ ἔρχονται πρὸς τὸν Ιησοῦν καὶ θεωροῦσιν τὸν δαιμονιζόμενον καθήμενον (καὶ *k*) ἴματισμένον καὶ σωφρονοῦντα, τὸν ἐσχικότα τὸν (λεγιῶνα, *N(k)O*) καὶ ἐφοβήθησαν. **16** καὶ διηγήσαντο (δὲ *o*) αὐτοῖς οἱ ιδόντες πῶς ἐγένετο τῷ δαιμονιζόμενῷ καὶ περὶ τῶν χοίρων. **17** καὶ ἤρξαντο παρακαλεῖν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. **18** Καὶ (ἐμβαίνοντος *N(k)O*) αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον παρεκάλει αὐτὸν ὁ δαιμονισθεὶς ἵνα μετ’ αὐτοῦ ἦ. **19** (καὶ *no*) (ό δὲ Ιησοῦς *k*) οὐκ ἀφῆκεν αὐτόν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ· Ὕπαγε εἰς τὸν οἴκον σου πρὸς τοὺς σοὺς καὶ (ἀπάγγειλον *N(k)O*) αὐτοῖς ὅσα ὁ κύριός σοι (πεποίηκεν *N(k)O*) καὶ ἡλέησέν σε. **20** Καὶ ἀπῆλθεν καὶ ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ Δεκαπόλει ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ιησοῦς· καὶ πάντες ἐθαύμαζον. **21** Καὶ διαπεράσαντος τοῦ Ιησοῦ ἐν τῷ πλοίῳ πάλιν εἰς τὸ πέραν συνήχθη ὄχλος πολὺς ἐπ’ αὐτόν, καὶ ἦν παρὰ

τὴν θάλασσαν. 22 Καὶ (ἰδού *κ*) ἔρχεται εἰς τῶν ἀρχισυναγώγων, ὁνόματι Ἰάιρος· καὶ ἵδων αὐτὸν πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ 23 καὶ (παρακαλεῖ *N(k)O*) αὐτὸν πολλὰ λέγων ὅτι τὸ θυγάτριόν μου ἐσχάτως ἔχει, ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῆς τὰς χεῖρας αὐτῇ (ἵνα *N(k)O*) σωθῇ καὶ (ζήσῃ. *N(k)O*) 24 Καὶ ἀπῆλθεν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἡκολούθει αὐτῷ ὅχλος πολὺς καὶ συνέθλιβον αὐτόν. 25 Καὶ γυνὴ (τις *κ*) οὗσα ἐν ῥύσει αἴματος δώδεκα ἔτη 26 καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν καὶ δαπανήσασα τὰ παρ' (αὐτῆς *N(k)O*) πάντα καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον ἐλθοῦσα, 27 ἀκούσασα (τὰ *ο*) περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐλθοῦσα ἐν τῷ ὄχλῳ ὅπισθεν ἥψατο τοῦ ἴματίου αὐτοῦ. 28 ἔλεγεν γὰρ ὅτι ἐὰν ἄψωμαι κἄν κἄν τῶν ἴματίων αὐτοῦ σωθήσομαι. 29 Καὶ εὐθὺς ἔξηράνθη ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς καὶ ἔγνω τῷ σώματι ὅτι ἵαται ἀπὸ τῆς μάστιγος. 30 Καὶ εὐθὺς ὁ Ἰησοῦς ἐπιγνοὺς ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐξ αὐτοῦ δύναμιν ἔξελθοῦσαν, ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ ἔλεγεν· τίς μου ἥψατο τῶν ἴματίων; 31 Καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· βλέπεις τὸν ὄχλον συνθλίβοντά σε καὶ λέγεις· τίς μου ἥψατο; 32 καὶ περιεβλέπετο ἱδεῖν τὴν τοῦτο ποιήσασαν. 33 Ἡ δὲ γυνὴ φοβηθεῖσα καὶ τρέμουσα, εἰδὺια ὁ γέγονεν (ἐπ' *κ*) αὐτῇ, ἥλθεν καὶ προσέπεσεν αὐτῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. 34 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· (θυγάτηρ, *N(k)O*) ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. Ὑπαγε εἰς εἰρήνην καὶ ἵσθι ὑγιῆς ἀπὸ τῆς μάστιγός σου. 35 ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου λέγοντες ὅτι ἡ θυγάτηρ σου ἀπέθανεν· τί ἔτι σκύλλεις τὸν διδάσκαλον; 36 Ὁ δὲ Ἰησοῦς (εὐθέως *κ*)

(παρακούσας *N(k)O*) τὸν λόγον λαλούμενον λέγει τῷ ἀρχισυναγώγῳ· μὴ φοβοῦ, μόνον πίστευε. 37 καὶ οὐκ ἀφῆκεν οὐδένα (μετ' *no*) (αὐτοῦ *N(k)O*) συνακολουθῆσαι εἰ μὴ (τὸν *no*) Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν Ἰακώβου. 38 Καὶ (ἔρχονται *N(k)O*) εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχισυναγώγου· καὶ θεωρεῖ θόρυβον (καὶ *no*) κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας πολλά, 39 καὶ εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς· τί θορυβεῖσθε καὶ κλαίετε; τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν ἀλλὰ καθεύδει. 40 καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. (Αὐτὸς *N(k)O*) δὲ ἐκβαλὼν (πάντας *N(k)O*) παραλαμβάνει τὸν πατέρα τοῦ παιδίου καὶ τὴν μητέρα καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ καὶ εἰσπορεύεται ὅπου ἦν τὸ παιδίον (ἀνακείμενον. *κ*) 41 καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ παιδίου λέγει αὐτῇ· ταλιθα κουμ, ὃ ἐστιν μεθερμηνεύμενον, τὸ κοράσιον, σοὶ λέγω, (ἔγειρε. *N(k)O*) 42 καὶ εὐθὺς ἀνέστη τὸ κοράσιον καὶ περιεπάτει· ἦν γὰρ ἐτῶν δώδεκα. καὶ ἐξέστησαν (εὐθὺς *NO*) ἐκστάσει μεγάλῃ. 43 καὶ διεστείλατο αὐτοῖς πολλὰ ἵνα μηδεὶς γνοῖ τοῦτο, καὶ εἶπεν δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν.

6 Καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν καὶ (ἔρχεται *N(k)O*) εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. 2 καὶ γενομένου σαββάτου ἥρξατο διδάσκειν ἐν τῇ συναγωγῇ· καὶ (οἱ *o*) πολλοὶ ἀκούοντες ἔξεπλήσσοντο λέγοντες· πόθεν τούτῳ ταῦτα, καὶ τίς ἡ σοφία ἡ δοθεῖσα (τούτῳ *N(k)O*) (ὅτι *κ*) καὶ (αἱ *no*) δυνάμεις τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ (γινόμεναι; *N(k)O*) 3 οὐχ οὗτος ἐστιν ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς (τῆς *no*) Μαρίας (καὶ *no*) ἀδελφὸς (δὲ *κ*) Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆτος καὶ Ἰούδα καὶ Σίμωνος; καὶ οὐκ

εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὥδε πρὸς ἡμᾶς; καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. **4** (Καὶ *no*) ἔλεγεν (δὲ *k*) αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι οὐκ ἔστιν προφήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τοῖς συγγενεῦσιν αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. **5** καὶ οὐκ ἐδύνατο ἐκεῖ ποιῆσαι οὐδεμίαν δύναμιν, εἰ μὴ ὀλίγοις ἀρρώστοις ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας ἐθεράπευσεν. **6** καὶ (ἐθαύμαζεν *NK(o*)) διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν. καὶ περιῆγεν τὰς κώμας κύκλῳ διδάσκων. **7** Καὶ προσκαλεῖται τοὺς δώδεκα καὶ ἤρξατο αὐτοὺς ἀποστέλλειν δύο δύο καὶ ἐδίδου αὐτοῖς ἔξουσίαν τῶν πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων **8** καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς ἵνα μηδὲν αἴρωσιν εἰς ὄδὸν εἰ μὴ ῥάβδον μόνον, μὴ ἄρτον, μὴ πήραν, μὴ εἰς τὴν ζώνην χαλκόν, **9** ἀλλ’ ὑποδεδεμένους σανδάλια, καὶ μὴ (ἐνδύσησθε *NK(o*)) δύο χιτῶνας. **10** καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὅπου (ἐὰν *NK(o*)) εἰσέλθητε εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ μένετε ἔως ἂν ἐξέλθητε ἐκεῖθεν. **11** καὶ (δὲ *N(k)O*) ἂν (τόπος *no*) μὴ (δέξηται *N(k)O*) ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσωσιν ὑμῶν, ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν ἐκτινάξατε τὸν χοῦν τὸν ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. (Ἄμην λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται Σοδόμοις ἢ Γομόρροις ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. *K*) **12** Καὶ ἐξελθόντες (ἐκήρυξαν *N(k)O*) ἵνα (μετανοῶσιν, *N(k)O*) **13** καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλλον καὶ ἤλειφον ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἐθεράπευον. **14** Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης φανερὸν γὰρ ἐγένετο τὸ δόνομα αὐτοῦ. καὶ (ἔλεγον *N(k)O*) ὅτι Ἰωάννης ὁ βαπτίζων (ἐγήγερται *N(k)O*) ἐκ νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ. **15** ἄλλοι (δὲ *no*) ἔλεγον

ὅτι Ἡλίας ἔστιν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον ὅτι προφήτης (ἔστιν ἢ *K*) ὡς εἰς τῶν προφητῶν. **16** ἀκούσας δὲ ὁ Ἡρώδης (ἔλεγεν *N(k)O*) (ὅτι *k*) δὲν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα Ἰωάννην, οὗτος (ἔστιν αὐτὸς *k*) ἡγέρθη (ἐκ *ko*) (νεκρῶν. *KO*) **17** αὐτὸς γὰρ ὁ Ἡρώδης ἀποστείλας ἐκράτησεν τὸν Ἰωάννην καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν (τῇ *k*) φυλακῇ διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν. **18** ἔλεγεν γὰρ ὁ Ἰωάννης τῷ Ἡρώδῃ ὅτι οὐκ ἔξεστίν σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου. **19** ή δὲ Ἡρωδιάς ἐνεῖχεν αὐτῷ καὶ ἤθελεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι καὶ οὐκ ἤδυνατο· **20** ὁ γὰρ Ἡρώδης ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἄγιον καὶ συνετήρει αὐτόν. καὶ ἀκούσας αὐτοῦ πολλὰ (ἵπόρει, *N(K)O*) καὶ ἤδεως αὐτοῦ ἤκουεν. **21** Καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαίρου ὅτε Ἡρώδης τοῖς γενεσίοις αὐτοῦ δεῖπνον (ἐποίησεν *N(k)O*) τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ καὶ τοῖς χιλιάρχοις καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Γαλιλαίας **22** καὶ εἰσελθούσης τῆς θυγατρὸς (αὐτοῦ *N(K)O*) (τῇς *ko*) Ἡρωδιάδος καὶ ὀρχησαμένης (καὶ *ko*) (ῆρεσεν *N(k)O*) τῷ Ἡρώδῃ καὶ τοῖς συνανακειμένοις εἶπεν ὁ (δὲ *o*) βασιλεὺς τῷ κορασίῳ αἴτησόν με ὃ ἐὰν θέλης, καὶ δώσω σοι. **23** καὶ ὕμοσεν αὐτῇ (πολλὰ *N*) ὃ (τι *N(k)O*) ἐάν με αἴτησῃς δώσω σοι ἔως ἡμίσους τῆς βασιλείας μου. **24** (Καὶ *no*) (Ἡ δὲ *k*) ἐξελθοῦσα εἶπεν τῇ μητρὶ αὐτῆς τί (αἴτησωμαι; *N(k)O*) ἡ δὲ εἶπεν· τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ (βαπτίζοντος. *N(k)O*) **25** καὶ εἰσελθοῦσα εὐθὺς μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα ἡτήσατο λέγουσα· θέλω ἵνα ἐξαυτῆς δῶς μοι ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ.

26 καὶ περίλυπος γενόμενος ὁ βασιλεὺς διὰ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς (ἀνακειμένους *N(K)O*) οὐκ ἡθέλησεν ἀθετῆσαι αὐτήν. 27 καὶ εὐθὺς ἀποστέλλας ὁ βασιλεὺς σπεκουλάτορα ἐπέταξεν (ἐνέγκαι *N(k)O*) τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. (ὁ *k*) (καὶ *N(k)O*) ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ 28 καὶ ἤνεγκεν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κορασίῳ, καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς. 29 Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἥλθον καὶ ἥραν τὸ πτῶμα αὐτοῦ καὶ ἔθηκαν αὐτὸν ἐν (τῷ *k*) μνημείῳ. 30 Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ πάντα (καὶ *k*) ὅσα ἐποίησαν καὶ ὅσα ἐδίδαξαν. 31 καὶ (λέγει *N(k)O*) αὐτοῖς· δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ κατ' ἵδιαν εἰς ἔρημον τόπον καὶ (ἀναπαύσασθε *N(k)O*) ὀλίγον· ἵσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοί, καὶ οὐδὲ φαγεῖν εὐκαίρουν. 32 Καὶ ἀπῆλθον (ἐν *no*) τῷ πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἵδιαν. 33 καὶ ἕδον αὐτοὺς ὑπάγοντας (οἱ ὄχλοι, *K*) καὶ (ἐπέγνωσαν *NK(O*)) (αὐτὸν *k*) πολλοὶ καὶ πεζῇ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων συνέδραμον ἐκεῖ καὶ προῆλθον αὐτούς (καὶ συνῆλθον πρὸς αὐτόν. *K*) 34 καὶ ἐξελθὼν εἶδεν (ὁ Ἰησοῦς *k*) πολὺν ὄχλον καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' (αὐτοὺς *N(k)O*) ὅτι ἵσαν ώς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα. καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς πολλά. 35 Καὶ ἥδη ὥρας πολλῆς γενομένης προσελθόντες αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ (ἔλεγον *N(k)O*) ὅτι ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἥδη ὥρα πολλή· 36 ἀπόλυσον αὐτοὺς ἵνα ἀπελθόντες εἰς τοὺς κύκλῳ ἀγροὺς καὶ κώμας ἀγοράσωσιν ἔαυτοῖς τί (ἄρτους γὰρ *K*) φάγωσιν (οὐκ ἔχουσιν. *K*)

37 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. καὶ λέγουσιν αὐτῷ· ἀπελθόντες ἀγοράσωμεν δηναρίων διακοσίων ἄρτους καὶ (δώσομεν *N(k)O*) αὐτοῖς φαγεῖν; 38 Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· πόσους ἄρτους ἔχετε; ὑπάγετε (καὶ *k*) ἔδετε. καὶ γνόντες λέγουσιν· πέντε καὶ δύο ἰχθύας. 39 καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς (ἀνακλῖναι *NK(o)*) πάντας συμπόσια συμπόσια ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτῳ. 40 καὶ ἀνέπεσαν πρασιὰ πρασιὰ (κατὰ *N(k)O*) ἑκατὸν καὶ (κατὰ *N(k)O*) πεντήκοντα. 41 καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν καὶ κατέκλασεν τοὺς ἄρτους καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα (παρατιθῶσιν *N(k)O*) αὐτοῖς, καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέρισεν πᾶσιν. 42 καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἔχορτάσθησαν, 43 καὶ ἥραν (κλάσματα *N(k)O*) δώδεκα (κοφίνων πληρώματα *N(k)O*) καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων. 44 καὶ ἵσαν οἱ φαγόντες τοὺς ἄρτους (ώσει *K*) πεντακισχίλιοι ἄνδρες. 45 Καὶ εὐθὺς ἡνάγκασεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν εἰς τὸ πέραν πρὸς Βηθσαϊδὰν ἔως αὐτὸς (ἀπολύει *N(k)O*) τὸν ὄχλον. 46 καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. 47 Καὶ ὀψίας γενομένης ἦν τὸ πλοῖον ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης, καὶ αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς γῆς. 48 καὶ (ἰδὼν *N(k)O*) αὐτοὺς βασανιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν, ἦν γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναντίος αὐτοῖς, (καὶ *k*) περὶ τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἔρχεται πρὸς αὐτοὺς περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἥθελεν παρελθεῖν αὐτούς. 49 Οἱ δὲ ἴδοντες αὐτὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα ἔδοξαν (ὅτι *no*) φάντασμά (ἐστιν, *N(k)O*) καὶ ἀνέκραξαν· 50 πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδον

καὶ ἐταράχθησαν. (ό *no*) (δὲ *N(k)O*) εὐθὺς ἔλαλησεν μετ' αὐτῶν καὶ λέγει αὐτοῖς θαρσεῖτε, ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. 51 καὶ ἀνέβη πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐκόπασεν ὃ ἀνεμος. καὶ λίαν ἐκ περισσοῦ ἐν ἑαυτοῖς ἔξισταντο (καὶ ἐθαύμαζον *K*) 52 οὐ γάρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις, (ἀλλ' *N(K)O*) ἦν αὐτῶν ἡ καρδία πεπωρωμένη. 53 Καὶ διαπεράσαντες ἐπὶ τὴν γῆν ἥλθον (εἰς *no*) Γεννησαρὲτ καὶ προσωριμόθησαν. 54 καὶ ἔξελθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου εὐθὺς ἐπιγνόντες αὐτὸν 55 (περιέδραμον *N(k)O*) ὅλην τὴν (χώραν *N(k)O*) ἐκείνην (καὶ *no*) ἤρξαντο ἐπὶ τοῖς κραβάττοις τοὺς κακῶς ἔχοντας περιφέρειν ὅπου ἤκουον ὅτι (ἐκεῖ *ko*) ἐστίν. 56 καὶ ὅπου ἀν εἰσεπορεύετο εἰς κώμας ἢ (εἰς *no*) πόλεις ἢ (εἰς *no*) ἀγροὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτίθεσαν τοὺς ἀσθενοῦντας καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα κἀν κἄν τοῦ κρασπέδου τοῦ ἴματίου αὐτοῦ ἄψωνται, καὶ ὅσοι ἀν (ὕψαντο *N(k)O*) αὐτοῦ ἐσώζοντο.

7 Καὶ συνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ τινες τῶν γραμματέων ἔλθόντες ἀπὸ Ἱεροσολύμων. 2 καὶ ἰδόντες τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ (ὅτι *no*) κοιναῖς χερσίν, τοῦτ' ἐστιν ἀνίπτοις, (ἐσθίουσιν *N(k)O*) (τοὺς *no*) ἄρτους (ἐμέψωντο *K*) 3 οἱ γάρ Φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ Ἰουδαῖοι ἐὰν μὴ πυγμῇ νίψωνται τὰς χεῖρας, οὐκ ἐσθίουσιν κρατοῦντες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων. 4 καὶ ἀπ' ἀγορᾶς (δὲ *o*) (ὅταν ἔλθωσιν *ko*) ἐὰν μὴ (βαπτίσωνται, *NK(o)*) οὐκ ἐσθίουσιν· καὶ ἄλλα πολλά ἐστιν ἂ παρέλαβον κρατεῖν, βαπτισμοὺς ποτηρίων καὶ ξεστῶν καὶ χαλκίων καὶ κλινῶν. 5 (Καὶ *N(k)O*) ἐπερωτῶσιν

αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς διὰ τί οὐ περιπατοῦσιν οἱ μαθηταί σου κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ἀλλὰ (κοιναῖς *N(K)O*) χερσὶν ἐσθίουσιν τὸν ἄρτον; 6 Ὁ δὲ (ἀποκριθεὶς *k*) εἶπεν αὐτοῖς (ὅτι: *ko*) καλῶς ἐπροφήτευσεν Ἡσαΐας περὶ ὑμῶν τῶν ὑποκριτῶν, ὡς γέγραπται (ὅτι *no*) οὗτος ὁ λαὸς τοῖς χείλεσίν με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ. 7 μάτην δὲ σέβονταί με διδάσκοντες διδασκαλίας, ἐντάλματα ἀνθρώπων. 8 Ἀφέντες (γάρ *k*) τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ κρατεῖτε τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων (βαπτισμοὺς ξεστῶν καὶ ποτηρίων καὶ ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε. *KO*) 9 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς καλῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ ἵνα τὴν παράδοσιν ὑμῶν (στήσητε. *N(k)O*) 10 Μωϋσῆς γάρ εἶπεν τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, καὶ ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτῳ. 11 ὑμεῖς δὲ λέγετε· ἐὰν εἴπῃ ἀνθρωπος τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ κορβᾶν, ὅ ἐστιν δῶρον, ὅ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῆς, 12 (καὶ *ko*) οὐκέτι οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ (αὐτοῦ *k*) ἢ τῇ μητρὶ (αὐτοῦ, *k*) 13 ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ τῇ παραδόσει ὑμῶν ἢ παρεδώκατε· καὶ παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε. 14 Καὶ προσκαλεσάμενος (πάλιν *N(k)O*) τὸν ὄχλον ἔλεγεν αὐτοῖς· (ἀκούσατέ *N(k)O*) μου πάντες καὶ (σύνετε. *N(k)O*) 15 οὐδέν ἐστιν ἔξωθεν τοῦ ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον εἰς αὐτὸν ὃ δύναται κοινῶσαι αὐτόν, ἀλλὰ τὰ (ἐκ τοῦ ἀνθρώπου *NO*) ἐκπορευόμενά (ἀπ' αὐτοῦ *k*) (ἐκεῖνά *ko*) ἐστιν τὰ κοινοῦντα τὸν ἀνθρωπὸν. 16 (Εἴ τις ἔχει ὥτα ἀκούειν ἀκούετω. *KO*) 17

καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ (περὶ *k*) (τὴν παραβολήν. *N(k)O*) **18** καὶ λέγει αὐτοῖς· οὗτως καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; οὐ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ ἔξωθεν εἰσπορευόμενον εἰς τὸν ἄνθρωπον οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι; **19** ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτὸν εἰς τὴν καρδίαν ἀλλ’ εἰς τὴν κοιλίαν καὶ εἰς τὸν ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται (καθαρίζων *N(k)O*) πάντα τὰ βρώματα. **20** ἔλεγεν δὲ ὅτι τὸ ἐκ τοῦ ἄνθρωπου ἐκπορευόμενον, ἐκεῖνο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. **21** ἔσωθεν γὰρ ἐκ τῆς καρδίας τῶν ἄνθρωπων οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται πορνεῖαι, κλοπαί, φόνοι, **22** μοιχεῖαι, πλεονεξίαι, πονηρίαι, δόλος, ἀσέλγεια, ὄφθαλμὸς πονηρός, βλασφημία, ὑπερηφανία, ἀφροσύνη· **23** πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ ἔσωθεν ἐκπορεύεται καὶ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. **24** (Καὶ *ko*) Ἐκεῖθεν (δὲ *no*) ἀναστὰς ἀπῆλθεν εἰς τὰ (ὅρια *N(K)O*) Τύρου (καὶ Σιδῶνος. *KO*) καὶ εἰσελθὼν εἰς (τὴν *k*) οἰκίαν οὐδένα ἥθελεν γνῶναι καὶ οὐκ ἡδυνήθη λαθεῖν. **25** (ἀλλ’ εὐθὺς *NO*) ἀκούσασα (γὰρ *k*) γυνὴ περὶ αὐτοῦ ἡς εἶχεν τὸ θυγάτριον αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, ἐλθοῦσα προσέπεσεν πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ· **26** ἡ δὲ γυνὴ ἦν Ἑλληνὶς Συροφοινίκισσα τῷ γένει, καὶ ἡρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον (ἐκβάλῃ *N(k)O*) ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς. **27** (ὁ *k*) (καὶ *N(k)O*) (Ιησοῦς *k*) (ἔλεγεν *N(k)O*) αὐτῇ ἄφες πρῶτον χορτασθῆναι τὰ τέκνα· οὐ γάρ ἐστιν καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ τοῖς κυναρίοις βαλεῖν. **28** ἡ δὲ ἀπεκρίθη καὶ λέγει αὐτῷ· (ναὶ *KO*) κύριε, καὶ (γὰρ *k*) τὰ κυνάρια ὑποκάτω τῆς τραπέζης (ἔσθίουσιν

N(k)O) ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν παιδίων. **29** Καὶ εἶπεν αὐτῇ· διὰ τοῦτον τὸν λόγον ὕπαγε, ἐξελήλυθεν ἐκ τῆς θυγατρός σου τὸ δαιμόνιον. **30** καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς εὑρεν τὸ (παιδίον *N(K)O*) (βεβλημένον *N(k)O*) ἐπὶ (τὴν κλίνην *N(k)O*) καὶ τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθός. **31** Καὶ πάλιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου ἥλθεν (διὰ *N(K)O*) Σιδῶνος (εἰς *N(k)O*) τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας ἀνὰ μέσον τῶν ὁρίων Δεκαπόλεως. **32** καὶ φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν (καὶ *no*) μοιγιλάλον καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν χεῖρα. **33** καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ’ ιδίαν ἔβαλεν τοὺς δακτύλους αὐτοῦ εἰς τὰ ὤτα αὐτοῦ, καὶ πτύσας ἥψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ, **34** καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν ἐστέναξεν καὶ λέγει αὐτῷ· εφφαθα, δ ἐστιν διανοίχθητι. **35** καὶ (εὐθέως *NK*) (ἥνοιγησαν *N(k)O*) αὐτοῦ αἱ ἀκοαί, καὶ ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὁρθῶς. **36** καὶ διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ (λέγωσιν· *N(k)O*) ὅσον δὲ (αὐτὸς *k*) αὐτοῖς διεστέλλετο, (αὐτοὶ *no*) μᾶλλον περισσότερον ἐκήρυξσον. **37** καὶ ὑπερπερισσῶς ὑπερπερισσῶς ἐξεπλήσσοντο λέγοντες· καλῶς πάντα πεποίηκεν καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν καὶ (τοὺς *NK*) ἀλάλους λαλεῖν.

8 Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις (πάλιν *NO*) (πολλοῦ *N(k)O*) ὄχλου ὄντος καὶ μὴ ἔχοντων τί φάγωσιν, προσκαλεσάμενος (ὁ Ιησοῦς *k*) τοὺς μαθητὰς (αὐτοῦ *k*) λέγει αὐτοῖς· **2** σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον ὅτι ἡδη (ἡμέραι *N(k)O*) τρεῖς προσμένουσιν μοι καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν. **3** καὶ ἐὰν ἀπολύσω αὐτοὺς νήστεις εἰς οἴκον

αὐτῶν, ἐκλυθήσονται ἐν τῇ ὁδῷ· (καί *N(K)O*) τινες αὐτῶν (ἀπὸ *no*) μακρόθεν (ἥκασιν. *NK(o)*). 4 Καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ (ὅτι *no*) πόθεν τούτους δυνήσεται τις ὥδε χορτάσαι ἄρτων ἐπ' ἔρημίας; 5 καὶ (ἡρώτα *N(k)O*) αὐτούς· πόσους ἔχετε ἄρτους; οἱ δὲ εἶπαν· ἑπτά. 6 καὶ (παραγγέλλει *N(k)O*) τῷ ὅχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους, εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα (παρατιθῶσιν *N(k)O*) καὶ παρέθηκαν τῷ ὅχλῳ. 7 καὶ εἶχον ἰχθύδια ὀλίγα· καὶ εὐλογήσας (αὐτὰ *no*) εἶπεν καὶ (ταῦτα παρατιθέναι. *N(k)O*) 8 (καὶ *no*) ἔφαγον (δέ *k*) καὶ ἔχορτάσθησαν, καὶ ἦραν περισσεύματα κλασμάτων ἑπτὰ σπυρίδας. 9 ἥσαν δὲ (οἱ φαγόντες *KO*) ὡς τετρακισχίλιοι· καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς. 10 Καὶ εὐθὺς ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἤλθεν εἰς τὰ μέρη Δαλμανουθά. 11 καὶ ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι καὶ ἤρξαντο συζητεῖν αὐτῷ ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, πειράζοντες αὐτόν. 12 Καὶ ἀναστενάξας τῷ πνεύματι αὐτοῦ λέγει· τί ἡ γενεὰ αὕτη (ζητεῖ *N(k)O*) σημεῖον; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον. 13 καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς πάλιν ἐμβὰς (εἰς τὸ *ko*) (πλοῖον *KO*) ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν. 14 καὶ ἐπελάθοντο λαβεῖν ἄρτους καὶ εἰ μὴ ἔνα ἄρτον οὐκ εἶχον μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ. 15 καὶ διεστέλλετο αὐτοῖς λέγων· ὁρᾶτε, βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ τῆς ζύμης Ἡρώδου. 16 καὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους (λέγοντες *k*) ὅτι ἄρτους οὐκ (ἔχουσιν. *N(K)O*) 17 καὶ γνοὺς (ό *ko*) (Ιησοῦς

KO) λέγει αὐτοῖς· τί διαλογίζεσθε ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; οὕπω νοεῖτε οὐδὲ συνίετε; (ἕτι *K*) πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν; 18 ὁφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε, καὶ ὡτα ἔχοντες οὐκ ἀκούετε; καὶ οὐ μνημονεύετε; 19 ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς πεντακισχιλίους πόσους κοφίνους κλασμάτων πλήρεις ἤρατε; λέγουσιν αὐτῷ δώδεκα. 20 ὅτε (δὲ *k(o)* τοὺς ἑπτὰ εἰς τοὺς τετρακισχιλίους πόσων σπυρίδων πληρώματα κλασμάτων ἤρατε; (οἱ *ko*) (καὶ λέγουσιν *N(k)O*) (αὐτῷ *no*) ἑπτά. 21 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· (οὕπω *N(K)O*) (πῶς *KO*) συνίετε; 22 Καὶ (ἔρχονται *N(K)O*) εἰς Βηθσαΐδάν, καὶ φέρουσιν αὐτῷ τυφλὸν καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα αὐτοῦ ἄψηται. 23 καὶ ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ (ἐξήνεγκεν *N(k)O*) αὐτὸν ἔξω τῆς κώμης, καὶ πτύσας εἰς τὰ ὅμματα αὐτοῦ, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ ἐπηρώτα αὐτόν· εἴ τι (βλέπεις; *N(K)O*) 24 καὶ ἀναβλέψας ἔλεγεν· βλέπω τοὺς ἀνθρώπους ὅτι ὡς δένδρα ὁρῶ περιπατοῦντας. 25 ἐίτα πάλιν (ἐπέθηκεν *NK(o)* τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὁφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ (ἐποίησεν αὐτὸν *K*) (διέβλεψεν *N(K)O*) καὶ (ἀπεκατέστη *N(k)O*) καὶ (ἐνέβλεψεν *N(k)O*) τηλαυγῶς (ἄπαντα. *N(k)O*) 26 καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς (τὸν *k*) οἴκον αὐτοῦ λέγων· μηδὲ εἰς τὴν κώμην εἰσέλθης (μηδὲ εἴπης τινὶ ἐν τῇ κώμῃ. *KO*) 27 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὰς κώμας Καισαρείας τῆς Φιλίππου. καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων αὐτοῖς· τίνα με λέγουσιν οἱ ἀνθρωποι εἰναι; 28 οἱ δὲ (εἶπαν *N(k)O*) (αὐτῷ λέγοντες· ὅτι *no*) Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν,

καὶ ἄλλοι Ἡλίαν, ἄλλοι δὲ (ὅτι *no*) (εῖς *N(k)O*) τῶν προφητῶν. **29** καὶ αὐτὸς (ἐπηρώτα αὐτούς *N(k)O*) ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; ἀποκριθεὶς (δὲ *k*) ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ· σὺ εἶ δόχριστός. **30** καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ λέγωσιν περὶ αὐτοῦ. **31** καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς ὅτι δεῖ τὸν νιὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι (ύπὸ *N(k)O*) τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι. **32** καὶ παρρησίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει. Καὶ προσλαβόμενος ὁ Πέτρος αὐτὸν ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ. **33** ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς καὶ ἴδων τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐπετίμησεν (τῷ *k*) Πέτρῳ (καὶ *no*) (λέγει· *N(k)O*) ὑπαγε ὄπίσω μου, σατανᾶ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. **34** καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς· (εἴ *NO*) (τις *N(k)O*) θέλει ὄπίσω μου (ἀκολουθεῖν, *N(K)O*) ἀπαρνησάσθω ἔαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθείτω μοι. **35** ὅς γάρ (ἐὰν *N(k)O*) θέλῃ τὴν ψυχὴν (αὐτοῦ *NK(o)*) σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· δὲς δ' ἀν (ἀπολέσει *N(k)O*) τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, (οὗτος *k*) σώσει αὐτήν. **36** τί γάρ (ώφελεῖ *N(k)O*) (τὸν *o*) ἀνθρωπὸν (ἐὰν *ko*) (κερδῆσαι *N(k)O*) τὸν κόσμον ὅλον καὶ (ζημιωθῆναι *N(k)O*) τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; **37** (ἢ *k*) τί (γάρ *no*) (δοῖ *N(k)O*) ἀνθρωπὸς ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; **38** δὲς γάρ (ἐὰν *N(k)O*) ἐπαισχυνθῆ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἀμαρτωλῷ, καὶ ὁ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται αὐτὸν

ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἀγίων.

9 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰσίν τινες ὥδε τῶν ἐστηκότων οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου ἔως ἂν ἰδωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐληλυθοῦσαν ἐν δυνάμει. **2** Καὶ μετὰ ἡμέρας ἔξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν Ἰωάννην καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἵδιαν μόνους. καὶ μετεμορφώθη ἐμπροσθεν αὐτῶν, **3** καὶ τὰ ἴματια αὐτοῦ ἐγένετο *NK(o)* στίλβοντα, λευκὰ λίαν (ώς χιών, *K*) οἷα γναφεὺς ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται (οὕτως *no*) λευκᾶναι. **4** καὶ ὥφθη αὐτοῖς Ἡλίας σὺν Μωϋσεῖ, καὶ ἦσαν συλλαλοῦντες τῷ Ἰησοῦ. **5** καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ· ραββί, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὥδε εἶναι, καὶ ποιήσωμεν τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν καὶ Μωϋσεῖ μίαν καὶ Ἡλία μίαν· **6** οὐ γάρ ἥδει τί (ἀποκριθῆ, *N(k)(o)*) ἔκφοβοι γάρ (ἐγένοντο. *N(k)O*)
7 Καὶ ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς, καὶ (ἐγένετο *N(k)O*) φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης (λέγουσα· *k*) οὐτός ἐστιν ὁ νιός μου ὁ ἀγαπητός· ἀκούετε αὐτοῦ. **8** καὶ ἐξάπινα περιβλεψάμενοι οὐκέτι οὐκέτι οὐδένα εἶδον (ἀλλὰ *NK(o)*) τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθ' ἔαυτῶν. **9** (Καὶ *no*) καταβαίνοντων (δὲ *k*) αὐτῶν (ἐκ *N(k)O*) τοῦ ὄρους διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ ἀ εἰδον διηγήσωνται εἰ μὴ ὅταν ὁ νιός τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ. **10** καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν πρὸς ἔαυτοὺς συζητοῦντες τί ἐστιν τὸ ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. **11** καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες· ὅτι λέγουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι Ἡλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; **12** ὁ δὲ (ἀποκριθείς *k*) (ἔφη *N(k)O*)

αύτοῖς· Ἡλίας μὲν ἐλθὼν πρῶτον ἀποκαθιστάνει πάντα· καὶ πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἵνα πολλὰ πάθῃ καὶ ἔξουδενηθῇ. **13** ἀλλὰ λέγω ὑμῖν ὅτι καὶ Ἡλίας ἐλήλυθεν, καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα (ἥθελον *N(k)O*) καθὼς γέγραπται ἐπ’ αὐτόν. **14** Καὶ (ἐλθόντες *N(k)O*) πρὸς τοὺς μαθητὰς (εἶδον *N(K)O*) ὄχλον πολὺν περὶ αὐτοὺς καὶ γραμματεῖς συζητοῦντας (πρὸς *no*) (αὐτούς. *N(k)O*) **15** καὶ εὐθὺς πᾶς ὁ ὄχλος (ἰδόντες *N(k)O*) αὐτὸν (ἔξεθαμβίθησαν *N(k)O*) καὶ προστρέχοντες ἡσπάζοντο αὐτόν. **16** καὶ ἐπηρώτησεν (αὐτούς *N(k)O*) (γραμματεῖς *K*) τί συζητεῖτε πρὸς (αὐτούς; *NK(O)*). **17** Καὶ (ἀπεκρίθη *N(k)O*) (αὐτῷ *no*) εἶς ἐκ τοῦ ὄχλου (εἴπεν· *k*) διδάσκαλε, ἥνεγκα τὸν υἱόν μου πρὸς σέ ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον. **18** καὶ ὅπου (ἐὰν *N(k)O*) αὐτὸν καταλάβῃ, ῥήσσει αὐτόν· καὶ ἀφρίζει καὶ τρίζει τοὺς ὄδόντας (αὐτοῦ *k*) καὶ ξηραίνεται. καὶ εἶπα τοῖς μαθηταῖς σου ἵνα αὐτὸν ἐκβάλωσιν, καὶ οὐκ ἵσχυσαν. **19** Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς (αὐτοῖς *N(K)O*) λέγει· ὡς γενεὰ ἀπιστος, ἔως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι, ἔως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετε αὐτὸν πρός με. **20** καὶ ἥνεγκαν αὐτὸν πρὸς αὐτόν. καὶ ἴδων αὐτὸν τὸ πνεῦμα εὐθὺς (συνεσπάραξεν *N(k)O*) αὐτόν, καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς ἐκυλίετο ἀφρίζων. **21** καὶ ἐπηρώτησεν τὸν πατέρα αὐτοῦ· πόσος χρόνος ἔστιν ὃς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ; ὁ δὲ εἶπεν· (ἐκ *no*) παιδιόθεν. **22** καὶ πολλάκις καὶ εἰς (τὸ *o*) πῦρ αὐτὸν ἔβαλεν καὶ εἰς ὕδατα ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν· ἀλλ’ εἴ τι δύνῃ, βοήθησον ὑμῖν, σπλαγχνισθεὶς ἐφ’ ὑμᾶς. **23** Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· τὸ εἰ δύνῃ (πιστεῦσαι, *K*) πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι.

24 (καὶ *ko*) εὐθὺς κράξας ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου (μετὰ δακρύων *K*) ἔλεγεν· πιστεύω (κύριε· *K*) βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ. **25** Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει ὄχλος, ἐπετίμησεν τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ λέγων αὐτῷ· τὸ ἄλαλον καὶ κωφὸν (τὸ *k*) πνεῦμα, ἐγὼ ἐπιτάσσω σοι· ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ, καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν. **26** καὶ (κράξας *N(k)O*) καὶ πολλὰ (σπαράξας *N(k)O*) (αὐτόν *k*) ἐξῆλθεν, καὶ ἐγένετο ὡσεὶ νεκρὸς ὥστε (τοὺς *no*) πολλοὺς λέγειν ὅτι ἀπέθανεν. **27** ὁ δὲ Ἰησοῦς κρατήσας τῆς χειρὸς (αὐτοῦ *N(k)O*) ἤγειρεν αὐτόν, καὶ ἀνέστη. **28** Καὶ (εἰσελθόντος αὐτοῦ *N(k)O*) εἰς οἴκον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ κατ’ ἴδιαν ἐπηρώτων αὐτόν· ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἡδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; **29** καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἔξελθεν εἰ μὴ ἐν προσευχῇ (καὶ νηστείᾳ. *KO*) **30** Κάκειθεν Κάκειθεν ἔξελθόντες (παρεπορεύοντο *NK(o)*); διὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οὐκ ἥθελεν ἵνα τις γνοῖ **31** ἐδίδασκεν γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ ἀποκτανθεὶς (μετὰ τρεῖς *N(k)O*) (ἡμέρας *NK(o)*), ἀναστήσεται. **32** οἱ δὲ ἡγνόουν τὸ ῥῆμα καὶ ἐφοβοῦντο αὐτὸν ἐπερωτῆσαι. **33** Καὶ (ῆλθον *N(K)O*) εἰς Καφαρναούμ· καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γενόμενος ἐπηρώτα αὐτούς· τί ἐν τῇ ὁδῷ (πρὸς ἑαυτοὺς *K*) διελογίζεσθε; **34** οἱ δὲ ἐσιώπων πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ τίς μείζων. **35** Καὶ καθίσας ἐφώνησεν τοὺς δώδεκα καὶ λέγει αὐτοῖς· εἴ τις θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχατος καὶ πάντων διάκονος. **36** καὶ λαβὼν παιδίον ἔστησεν αὐτὸν ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ

έναγκαλισάμενος αύτὸν εἶπεν αὐτοῖς· **37** ὅς (ἄν *N(k)O*) ἐν τῶν τοιούτων παιδίων δέξηται ἐπὶ τῷ ὄνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὅς (ἄν *N(k)O*) ἐμὲ δέχεται· ἀλλὰ τὸν ἀποστείλαντά με. **38** ("Εφη *N(k)O*) (δὲ *k*) αὐτῷ ὁ Ἰωάννης· (λέγων *k*) διδάσκαλε, εἰδομέν τινα (ἐν *no*) τῷ ὄνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια (ὅς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν *KO*) καὶ (ἐκωλύομεν *N(k)O*) αὐτὸν ὅτι οὐκ (ἥκολούθει *N(k)O*) ἡμῖν. **39** 'Ο δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· μὴ κωλύετε αὐτὸν· οὐδεὶς γάρ ἐστιν ὃς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὄνόματί μου καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογῆσαι με. **40** ὅς γὰρ οὐκ ἐστιν καθ' (ἥμῶν *N(K)O*) ὑπὲρ (ἥμῶν *N(K)O*) ἐστιν. **41** ὅς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον ὕδατος ἐν (τῷ *k*) ὄνόματι (μου *k*) ὅτι Χριστοῦ ἐστε, ἀμὴν λέγω ὑμῖν (ὅτι *no*) οὐ μὴ (ἀπολέσῃ *NK(o)*) τὸν μισθὸν αὐτοῦ. **42** καὶ ὅς (ἄν *NK(o)*) σκανδαλίσῃ ἔνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, καλόν ἐστιν αὐτῷ μᾶλλον εἰ περίκειται (μύλος ὄνικὸς *N(k)O*) περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν. **43** καὶ ἐὰν (σκανδαλίζῃ *NK(o)*) σε ἡ χειρί σου, ἀπόκοψον αὐτήν· καλόν ἐστίν (σε *N(k)O*) κυλλὸν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν ἥ τὰς δύο χειρας ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον. (**Geenna g1067**) **44** (ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται *KO*) **45** καὶ ἐὰν ὁ πούς σου σκανδαλίζῃ σε, ἀπόκοψον αὐτόν· καλόν ἐστίν (σε *N(k)O*) εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν ἥ τοὺς δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν (εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον. *KO*) (**Geenna g1067**) **46** (ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ

οὐ σβέννυται. *KO*) **47** καὶ ἐὰν ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν· καλόν (σε *N(k)O*) ἐστιν μονόφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ἥ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν (τοῦ πυρός *K*) (**Geenna g1067**) **48** ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. **49** πᾶς γὰρ πυρὶ ἀλισθήσεται (καὶ πᾶσα θυσία ἀλὶ ἀλισθήσεται. *KO*) **50** καλὸν τὸ ἄλας· ἐὰν δὲ τὸ ἄλας ἄναλον γένηται, ἐν τίνι αὐτῷ ἀρτύσετε; ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς (ἄλα *N(k)O*) καὶ εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις.

10 Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας (καὶ *N(k)O*) (τοῦ *k*) πέραν τοῦ Ἰορδάνου, καὶ συμπορεύονται πάλιν ὅχλοι πρὸς αὐτόν, καὶ ὡς εἰώθει πάλιν ἐδίδασκεν αὐτούς. **2** καὶ προσελθόντες (οἱ *k*) Φαρισαῖοι (ἐπηρώτων *N(k)O*) αὐτὸν εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα ἀπολῦσαι πειράζοντες αὐτόν. **3** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· τί ὑμῖν ἐνετείλατο Μωϋσῆς; **4** οἱ δὲ εἶπαν· ἐπέτρεψεν Μωϋσῆς βιβλίον ἀποστασίου γράψαι καὶ ἀπολῦσαι. **5** (Καὶ ἀποκριθεὶς *k*) ὁ (δὲ *no*) Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν ταύτην· **6** ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς (ὁ *k*) (θεός· *K*) **7** ἐνεκεν τούτου καταλείψει ἀνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, **8** καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν ὥστε οὐκέτι εἰσὶν δύο ἀλλὰ μία σάρξ. **9** ὁ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν, ἀνθρωπος μὴ χωριζέτω. **10** Καὶ (εἰς τὴν οἰκίαν *N(k)O*) πάλιν οἱ μαθηταὶ (αὐτοῦ *k*) περὶ (τοῦ *k*) (τούτου ἐπηρώτων *N(k)O*) αὐτόν. **11** καὶ λέγει

αύτοῖς ὅς (ἄν *N(k)O*) ἀπολύσῃ τὴν γυναικα
αὐτοῦ καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται ἐπ’ αὐτήν. 12
καὶ ἐὰν (αὐτὴ *N(K)O*) (ἀπολύσασα *N(k)O*) τὸν
ἄνδρα αὐτῆς (καὶ *k*) (γαμήσῃ ἄλλον, *N(k)O*)
μοιχᾶται. 13 Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδία ἵνα
αὐτῶν ἄψηται· οἱ δὲ μαθηταὶ (ἐπετίμησαν αὐτοῖς
N(k)O) (προσφέρουσιν. *KO*) 14 Ιδὼν δὲ ὁ
Ἰησοῦς ἡγανάκτησεν καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἄφετε τὰ
παιδία ἔρχεσθαι πρός με, (καὶ *k*) μὴ κωλύετε
αὐτά, τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ
Θεοῦ. 15 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅς (ἄν *N(k)O*) μὴ
δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ
μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν. 16 καὶ ἐναγκαλισάμενος
αὐτὰ (κατευλόγει *N(k)O*) τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ’
αὐτά. 17 Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδὸν
προσδραμών εἰς καὶ γονυπετήσας αὐτὸν ἐπηρώτα
αὐτόν· διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσω ἵνα ζωὴν
αἰώνιον κληρονομήσω; (aiōnios g166) 18 Ὁ δὲ
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς
ἀγαθὸς εἰ μὴ εἰς ὁ Θεός. 19 τὰς ἐντολὰς οἴδας;
μὴ φονεύσῃς, μὴ μοιχεύσῃς, μὴ κλέψῃς, μὴ
ψευδομαρτυρήσῃς, μὴ ἀποστερήσῃς, τίμα τὸν
πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα. 20 ὁ δὲ (ἀποκριθεὶς
ko) (ἔφη *N(k)O*) αὐτῷ· διδάσκαλε, ταῦτα
πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου. 21 Ὁ δὲ
Ἰησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ ἡγάπησεν αὐτὸν καὶ
εἶπεν αὐτῷ· ἔν (σε *N(k)O*) ὑστερεῖ ὕπαγε, ὅσα
ἔχεις πώλησον καὶ δὸς τοῖς πτωχοῖς καὶ ἔξεις
θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ. καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι
(ἄρας τὸν σταυρόν. *K*) 22 ὁ δὲ στυγνάσας ἐπὶ
τῷ λόγῳ ἀπῆλθεν λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων
κτήματα πολλά. 23 καὶ περιβλεψάμενος ὁ Ἰησοῦς
λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· πῶς δυσκόλως οἱ τὰ

χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ
εἰσελεύσονται. 24 οἱ δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ
τοῖς λόγοις αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς
λέγει αὐτοῖς· τέκνα, πῶς δύσκολόν ἐστιν (τοὺς
πεποιθότας ἐπὶ *KO*) (τοῖς *K*) (χρήμασιν
KO) εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. 25
εὐκοπώτερόν ἐστιν κάμηλον διὰ τῆς τρυμαλιᾶς
τῆς ῥαφίδος (διελθεῖν *N(k)O*) ἢ πλούσιον εἰς
τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. 26 οἱ δὲ
περισσῶς ἐξεπλήσσοντο λέγοντες πρὸς (έαυτούς·
NK(O)), καὶ τίς δύναται σωθῆναι; 27 ἐμβλέψας
(δὲ *k*) αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγει· παρὰ ἀνθρώποις
ἀδύνατον ἀλλ’ οὐ παρὰ (τῷ *k*) θεῷ· πάντα
γὰρ δυνατὰ (ἐστιν *k*) παρὰ τῷ Θεῷ. 28 (Καὶ
k) ἤρξατο λέγειν ὁ Πέτρος αὐτῷ· ἴδού ἡμεῖς
ἀφήκαμεν πάντα καὶ (ἡκολουθήκαμέν *N(k)O*)
σοι. 29 (Ἀποκριθεὶς *ko*) (δὲ *k*) (ἔφη *N(k)O*) ὁ
Ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν
οἰκίαν ἢ ἀδελφοὺς ἢ ἀδελφάς ἢ μητέρα ἢ πατέρα
(ἢ γυναικα *K*) ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς ἔνεκεν ἐμοῦ
καὶ (ἔνεκεν *no*) τοῦ εὐαγγελίου, 30 ἐὰν μὴ
λάβῃ ἐκατονταπλασίονα νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ
οἰκίας καὶ ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφάς καὶ (μητέρας
NK(o)), καὶ τέκνα καὶ ἀγροὺς μετὰ διωγμῶν καὶ
ἐν τῷ αἰώνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον. (aiōn g165,
aiōnios g166) 31 πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἐσχατοί
καὶ οἱ ἐσχατοί πρῶτοι. 32 Ἡσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ
ἀναβαίνοντες εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἦν προάγων
αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐθαμβοῦντο· (οἱ *no*)
(δὲ *N(k)O*) ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο. Καὶ
παραλαβὼν πάλιν τοὺς δώδεκα ἤρξατο αὐτοῖς
λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν 33 ὅτι ἴδού
ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ νιὸς τοῦ

ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς γραμματεῦσιν, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν 34 καὶ ἐμπαίξουσιν αὐτῷ καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ καὶ μαστιγώσουσιν αὐτὸν καὶ ἀποκτενοῦσιν (αὐτόν, *ko*) καὶ (μετὰ τρεῖς ἡμέρας *N(k)O*) ἀναστήσεται. 35 Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἱάκωβος καὶ Ἰωάννης, οἱ (δύο *O*) υἱοὶ Ζεβεδαίου, λέγοντες (αὐτῷ *no*) διδάσκαλε, θέλομεν ἵνα ὁ ἐὰν αἰτήσωμέν (σε *no*) ποιήσῃς ἡμῖν. 36 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς τί θέλετε με (ποιήσω *N(k)O*) ὑμῖν; 37 οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· δός ἡμῖν ἵνα εῖς σου ἐκ δεξιῶν καὶ εῖς ἔξ (ἀριστερῶν *N(k)O*) (σου *k*) καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου. 38 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· οὐκ ὀīδατε τί αἰτεῖσθε. δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω (ἢ *N(k)O*) τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι; 39 οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· δυνάμεθα. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· τὸ (μὲν *k*) ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε· 40 τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου (ἢ *N(k)O*) ἐξ εὐωνύμων (μου *k*) οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι ἀλλ’ οἵς ήτοίμασται. 41 Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἤρξαντο ἀγανακτεῖν περὶ Ἱακώβου καὶ Ἰωάννου. 42 (὾ *k*) (Καὶ *no*) (δὲ *k*) προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· οἴδατε ὅτι οἱ δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἔθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. 43 οὐχ οὕτως δέ (ἔστιν *N(k)O*) ἐν ὑμῖν, ἀλλ’ ὅς (ἄν *N(k)O*) θέλῃ μέγας γενέσθαι ἐν ὑμῖν, ἔσται ὑμῶν διάκονος· 44 καὶ ὅς (ἄν *NK(o)*) θέλῃ (ἐν *no*) (ὑμῖν εἰναι *N(k)O*) πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος. 45 καὶ γὰρ ὁ

υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἥλθεν διακονηθῆναι ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν. 46 Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεριχώ· καὶ ἐκπορευομένους αὐτοῦ ἀπὸ Ἱεριχώ καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ ὅχλου ἰκανοῦ (ό *no*) υἱὸς Τιμαίου Βαρτιμαῖος, (ό *k*) τυφλὸς (προσαίτης, *N(k)O*) ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδόν. 47 καὶ ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ὁ (Ναζαρηνός *N(k)O*) ἐστιν, ἤρξατο κράζειν καὶ λέγειν· (ό *k*) νιὲ Δαυὶδ Ἰησοῦ, ἐλέησόν με. 48 καὶ ἐπετίμων αὐτῷ πολλοὶ ἕνα σιωπήσῃ. ὁ δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν· νιὲ Δαυὶδ, ἐλέησόν με. 49 καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· (φωνήσατε *N(k)O*) αὐτόν. καὶ φωνοῦσιν τὸν τυφλὸν λέγοντες αὐτῷ· Θάρσει, (ἔγειρε, *N(k)O*) φωνεῖ σε. 50 ὁ δὲ ἀποβαλὼν τὸ ἴμάτιον αὐτοῦ (ἀναπτηδήσας *N(k)O*) ἥλθεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. 51 καὶ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς (εἶπεν· *N(k)O*) τί σοι θέλεις ποιήσω; ὁ δὲ τυφλὸς εἶπεν αὐτῷ· ραββούνι, ἵνα ἀναβλέψω. 52 (καὶ *no*) ὁ (δὲ *ko*) Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ὕπαγε, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. καὶ εὐθὺς ἀνέβλεψεν καὶ ἤκολούθει (αὐτῷ *N(k)O*) (Ἴησοῦ *k*) ἐν τῇ ὁδῷ.

11 Καὶ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς Ἱεροσόλυμα εἰς Βηθφαγὴν καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ 2 καὶ λέγει αὐτοῖς· Ὕπαγετε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν· καὶ εὐθὺς εἰσπορευόμενοι εἰς αὐτὴν εύρήσετε πῶλον δεσδεμένον ἐφ' ὃν οὐδεὶς (οὕπω *NO*) ἀνθρώπων (ἐκάθισεν· λύσατε *N(k)O*) αὐτὸν (καὶ *no*) (φέρετε. *N(k)O*) 3 καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ· τί ποιεῖτε τοῦτο; εἴπατε (ὅτι *ko*) ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει, καὶ εὐθὺς αὐτὸν (ἀποστέλλει *N(k)O*) (πάλιν *no*) ὥδε.

4 (καὶ *no*) ἀπῆλθον (δὲ *k*) καὶ εῦρον (τὸν *k*) πῶλον δεδεμένον πρὸς (τὴν *k*) θύραν ἔξω ἐπὶ τοῦ ἀμφόδου καὶ λύουσιν αὐτόν. 5 καὶ τινες τῶν ἐκεῖ ἑστηκότων ἐλεγον αὐτοῖς τί ποιεῖτε λύοντες τὸν πῶλον; 6 οἱ δὲ εἶπαν αὐτοῖς καθὼς (εἶπεν *N(k)O*) ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀφῆκαν αὐτούς. 7 καὶ (φέρουσιν *N(k)O*) τὸν πῶλον πρὸς τὸν Ἰησοῦν καὶ (ἐπιβάλλουσιν *N(k)O*) αὐτῷ τὰ ἴματα αὐτῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐπ' (αὐτόν. *N(k)O*) 8 (καὶ *no*) πολλοὶ (δὲ *k*) τὰ ἴματα αὐτῶν ἔστρωσαν εἰς τὴν ὁδόν, ἄλλοι δὲ στιβάδας (κόψαντες *N(k)O*) ἐκ τῶν (ἀγρῶν *N(K)O*) (καὶ ἐστρώννυον εἰς τὴν ὁδόν. *K*) 9 καὶ οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον (λέγοντες: *k*) ὡσαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου, 10 εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη βασιλεία (ἐν ὀνόματι κυρίου *K*) τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δαυίδ, ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις. 11 Καὶ εἰσῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα (ὁ Ἰησοῦς καὶ *k*) εἰς τὸ ἱερόν, καὶ περιβλεψάμενος πάντα, (όψιας *NK(o)*), ἥδη οὕσης τῆς ὥρας, ἐξῆλθεν εἰς Βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα. 12 Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξελθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βηθανίας ἐπείνασεν. 13 καὶ ᾧδων συκῆν (ἀπὸ *no*) μακρόθεν ἔχουσαν φύλλα ἦλθεν εἰ ἅρα τι εὑρήσει ἐν αὐτῇ. καὶ ἐλθών ἐπ' αὐτῇ οὐδὲν εὗρεν εἰ μὴ φύλλα (ό *no*) γάρ καιρὸς οὐκ ἦν σύκων. 14 καὶ ἀποκριθεὶς (ὁ Ἰησοῦς *k*) εἶπεν αὐτῇ· μηκέτι εἰς τὸν αἰῶνα ἐκ σοῦ μηδεὶς καρπὸν φάγοι. καὶ ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. (aiōn g165) 15 καὶ ἐρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ εἰσελθὼν (ό Ἰησοῦς *k*) εἰς τὸ ἱερὸν ἥρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας καὶ (τοὺς *no*) ἀγοράζοντας ἐν τῷ

ίερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστερὰς κατέστρεψεν 16 καὶ οὐκ ἥφιεν ἵνα τις διενέγκῃ σκεῦος διὰ τοῦ ἰεροῦ. 17 καὶ ἐδίδασκεν (καὶ *no*) (ἐλεγεν *N(k)O*) αὐτοῖς· οὐ γέγραπται ὅτι ὁ οἴκος μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν; ὑμεῖς δὲ (πεποιήκατε *N(k)O*) αὐτὸν σπήλαιον ληστῶν. 18 Καὶ ἤκουσαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ ἐζήτουν πῶς αὐτὸν (ἀπολέσωσιν· *N(k)O*) ἐφοβούντο γὰρ αὐτόν, πᾶς (γὰρ *N(k)O*) ὁ δόχλος ἐξεπλήσσετο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. 19 Καὶ (ὅταν *N(k)O*) ὀψὲ ἐγένετο, (ἐξεπορεύοντο *N(k)O*) ἔξω τῆς πόλεως. 20 καὶ παραπορεύομενοι πρωῗ ἵδον τὴν συκῆν ἐξηραμμένην ἐκ ρίζῶν. 21 καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ ῥαββί, ἵδε ή συκῆ ἡν κατηράσω ἐξήρανται. 22 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· ἔχετε πίστιν θεοῦ. 23 ἀμὴν (γὰρ *ko*) λέγω ὑμῖν ὅτι ὃς ἂν εἴπῃ τῷ ὅρει τούτῳ ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ μὴ διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἀλλὰ (πιστεύῃ *N(k)O*) ὅτι (ὅ λαλεῖ *N(k)O*) γίνεται, ἔσται αὐτῷ (ὅ ἐὰν εἴπῃ.. *K*) 24 διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν· πάντα ὄσα (ἄν *k*) (προσεύχεσθε *N(k)O*) (καὶ *no*) (αἰτεῖσθε, *NK(o)*), πιστεύετε ὅτι (ἐλάβετε, *N(k)O*) καὶ ἔσται ὑμῖν. 25 καὶ ὅταν (στήκετε *N(k)O*) προσευχόμενοι, ἀφίετε εἴ τι ἔχετε κατά τινος ἵνα καὶ ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφῆ ὑμῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν. 26 (εἰ *KO*) (δὲ ὑμεῖς οὖκ ἀφίετε, οὐδὲ ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν. *K*) 27 Καὶ ἐρχονται πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ ἐν τῷ ίερῷ περιπατοῦντος αὐτοῦ ἐρχονται πρὸς αὐτὸν

οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι
28 καὶ (ἔλεγον *N(k)O*) αὐτῷ ἐν ποίᾳ ἔξουσίᾳ
ταῦτα ποιεῖς (ἢ *N(k)O*) τίς σοι ἔδωκεν τὴν
ἔξουσίαν ταύτην ἵνα ταῦτα ποιῆς; 29 ὁ δὲ Ἰησοῦς
(ἀποκριθεὶς *k*) εἶπεν αὐτοῖς ἐπερωτήσω ὑμᾶς
(κἀγὼ κἀγὼ *KO*) ἔνα λόγον, καὶ ἀποκριθῆτέ
μοι, καὶ ἐρῶ ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἔξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.
30 τὸ βάπτισμα (τὸ *no*) Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ
ἥν ἢ ἐξ ἀνθρώπων; ἀποκριθῆτέ μοι. 31 καὶ
(διελογίζοντο *N(k)O*) πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντες;
(τί εἴπωμεν *O*) ἐὰν εἴπωμεν· ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ
διὰ τί οὗν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; 32 ἀλλ’ (ἐὰν
k) εἴπωμεν· ἐξ ἀνθρώπων, ἐφοβοῦντο τὸν
(ὅχλον· *N(k)O*) ἄπαντες γὰρ εἶχον τὸν Ἰωάννην
ὄντως ὅτι προφήτης ἦν. 33 καὶ ἀποκριθέντες
τῷ Ἰησοῦ λέγουσιν οὐκ οἰδαμεν. καὶ ὁ Ἰησοῦς
(ἀποκριθεὶς *k*) λέγει αὐτοῖς οὐδὲ ἐγὼ λέγω
ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἔξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

12 Καὶ ἥρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς (λαλεῖν·
N(k)O) ἀμπελῶνα ἀνθρωπος ἐφύτευσεν καὶ
περιέθηκεν φραγμὸν καὶ ὤρυξεν ὑπολίγιον
καὶ ὡκοδόμησεν πύργον καὶ ἔξεδετο αὐτὸν
γεωργοῖς καὶ ἀπεδήμησεν 2 καὶ ἀπέστειλεν πρὸς
τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ δοῦλον ἵνα παρὰ τῶν
γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ (τῶν καρπῶν *N(k)O*) τοῦ
ἀμπελῶνος. 3 (οἱ *k*) (καὶ *N(k)O*) λαβόντες
αὐτὸν ἔδειραν καὶ ἀπέστειλαν κενόν. 4 καὶ πάλιν
ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς ἄλλον δοῦλον κάκεῖνον
κάκεῖνον (λιθοβολήσαντες *K*) ἐκεφαλίωσαν
καὶ (ἀπέστειλαν *K*) (ἡτίμασαν. *N(k)O*) 5
καὶ (πάλιν *k*) ἄλλον ἀπέστειλεν κάκεῖνον
κάκεῖνον ἀπέκτειναν, καὶ πολλοὺς ἄλλους,
(οὓς *N(k)O*) μὲν δέροντες, (οὓς *N(k)O*) δὲ

ἀποκτέννοντες. 6 ἔτι (οὖν *K*) ἔνα (εἰχεν
N(k)O) υἱὸν ἀγαπητόν (αὐτοῦ *k*) ἀπέστειλεν
(καὶ *k*) αὐτὸν ἔσχατον πρὸς αὐτοὺς λέγων
ὅτι ἐντραπήσονται τὸν νιόν μου. 7 ἐκεῖνοι
δὲ οἱ γεωργοὶ πρὸς ἑαυτοὺς εἶπαν ὅτι οὗτός
ἐστιν ὁ κληρονόμος δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτόν,
καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία. 8 καὶ λαβόντες
ἀπέκτειναν αὐτὸν καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω
τοῦ ἀμπελῶνος. 9 τί οὖν ποιήσει ὁ κύριος
τοῦ ἀμπελῶνος; ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς
γεωργοὺς καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. 10
οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε· λίθον δὲν
ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη
εἰς κεφαλὴν γωνίας. 11 παρὰ κυρίου ἐγένετο
αὕτη, καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν;
12 καὶ ἔζητον αὐτὸν κρατῆσαι καὶ ἐφοβήθησαν
τὸν ὄχλον· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν
παραβολὴν εἶπεν. καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.
13 Καὶ ἀποστέλλουσιν πρὸς αὐτόν τινας τῶν
Φαρισαίων καὶ τῶν Ἡρῳδιανῶν ἵνα αὐτὸν
ἀγρεύσωσιν λόγῳ. 14 (οἱ *k*) (καὶ *N(k)O*)
ἐλθόντες λέγουσιν αὐτῷ· διδάσκαλε, οἰδαμεν
ὅτι ἀληθής εἶ καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ
γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων ἀλλ’ ἐπ’
ἀληθείας τὴν ὄδον τοῦ θεοῦ διδάσκεις. ἔξεστιν
δοῦναι κῆνσον Καίσαρι ἢ οὔ; 15 δῶμεν ἢ μὴ
δῶμεν; Ὁ δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὴν ὑπόκρισιν εἶπεν
αὐτοῖς· τί με πειράζετε; φέρετέ μοι δηνάριον
ἵνα ἴδω. 16 οἱ δὲ ἤνεγκαν. καὶ λέγει αὐτοῖς·
τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; οἱ δὲ εἶπαν
αὐτῷ· Καίσαρος. 17 (Καὶ ἀποκριθεὶς *k*) ὁ (δὲ
no) Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· τὰ Καίσαρος ἀπόδοτε
Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. καὶ (ἐξεθαύμαζον

N(k)(o)) ἐπ' αὐτῷ. 18 Καὶ ἔρχονται Σαδδουκαῖοι πρὸς αὐτὸν οἵτινες λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι, καὶ (ἐπηρώτων *N(k)O*) αὐτὸν λέγοντες· 19 διδάσκαλε, Μωϋσῆς ἔγραψεν ἡμῖν ὅτι ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ καὶ καταλίπῃ γυναῖκα καὶ μὴ ἀφῇ (τέκνον *N(K)O*) ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα (αὐτοῦ *k*) καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. 20 ἐπτὰ ἀδελφοὶ ἥσαν καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβεν γυναῖκα καὶ ἀποθνήσκων οὐκ ἀφῆκεν σπέρμα. 21 καὶ ὁ δεύτερος ἔλαβεν αὐτὴν καὶ ἀπέθανεν (καὶ *k*) (μὴ *N(k)O*) (αὐτὸς *k*) (καταλιπὼν *N(k)O*) σπέρμα καὶ ὁ τρίτος ωσαύτως· 22 καὶ (ἔλαβον αὐτὴν *k*) οἱ ἐπτὰ (καὶ *k*) οὐκ ἀφῆκαν σπέρμα. (ἔσχατον *N(k)O*) πάντων καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν. 23 ἐν τῇ (οὗν *K*) ἀναστάσει ὅταν ἀναστῶσιν τίνος αὐτῶν ἔσται γυνή; οἱ γὰρ ἐπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα. 24 (Καὶ *k*) (ἔφη *N(k)O*) αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς (εἴπεν· *k*) οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ; 25 ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστῶσιν, οὕτε γαμοῦσιν οὕτε γαμίζονται ἀλλ' εἰσὶν ως ἄγγελοι (οἱ *ko*) ἐν τοῖς οὐρανοῖς. 26 περὶ δὲ τῶν νεκρῶν ὅτι ἐγείρονται, οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ Μωϋσέως ἐπὶ (τοῦ *N(k)O*) βάτου (πῶς *N(k)O*) εἴπεν αὐτῷ ὁ θεὸς λέγων· ἐγὼ ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς Ἱακώβ; 27 οὐκ ἔστιν (ὁ *k*) θεὸς νεκρῶν ἀλλὰ (θεὸς *k*) ζώντων· (ὑμεῖς οὗν *KO*) πολὺ πλανᾶσθε. 28 Καὶ προσελθὼν εἶς τῶν γραμματέων, ἀκούσας αὐτῶν συζητούντων, (ιδὼν *N(k)O*) ὅτι καλῶς ἀπεκρίθη αὐτοῖς, ἐπηρώτησεν αὐτόν· ποίᾳ ἔστιν ἐντολὴ πρώτη (πάντων; *N(k)O*) 29 (δὲ *k*) ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς (αὐτῷ *ko*) ὅτι πρώτη (ἐστίν *no*) (πασῶν *K(o)*)(τῶν ἐντολῶν· *K*) ἄκουε Ἰσραήλ, κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν κύριος εῖς ἔστιν· 30 καὶ ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου. (αὕτη πρώτη ἐντολή· *KO*) 31 (καὶ *ko*) δευτέρα (όμοία *KO*) αὕτη ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ως σεαυτόν. μείζων τούτων ἄλλη ἐντολὴ οὐκ ἔστιν. 32 καὶ εἴπεν αὐτῷ ὁ γραμματεύς· καλῶς, διδάσκαλε, ἐπ' ἀληθείας εἴπες ὅτι εῖς ἔστιν (θεὸς *K*) καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ. 33 καὶ τὸ ἀγαπᾶν αὐτὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας καὶ ἐξ ὅλης τῆς συνέσεως (καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς *KO*) καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος καὶ τὸ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον ως ἑαυτὸν (περισσότερόν *N(K)O*) ἔστιν πάντων τῶν ὀλοκαυτωμάτων καὶ (τῶν *k*) θυσιῶν. 34 καὶ ὁ Ἰησοῦς ιδὼν αὐτὸν ὅτι νουνεχῶς ἀπεκρίθη εἴπεν αὐτῷ· οὐ μακρὰν εἴ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. καὶ οὐδεὶς οὐκέτι οὐκέτι ἐτόλμα αὐτὸν ἐπερωτήσαι. 35 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἔλεγεν διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ πῶς λέγουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι ὁ χριστὸς υἱὸς Δαυὶδ ἔστιν; 36 αὐτὸς (γὰρ *ko*) Δαυὶδ εἴπεν ἐν τῷ πνεύματι τῷ ἀγίῳ· (εἴπεν *NK(o)*) (ὁ *ko*) κύριος τῷ κυρίῳ μου· (κάθου *NK(o)*) ἐκ δεξιῶν μου ἔως ἂν θῶ τοὺς ἔχθρούς σου (ὑποκάτω *N(k)O*) τῶν ποδῶν σου. 37 αὐτὸς (οὗν *K*) Δαυὶδ λέγει αὐτὸν κύριον, καὶ πόθεν αὐτοῦ ἔστιν υἱός; καὶ ὁ πολὺς ὄχλος ἤκουεν αὐτοῦ ἡδέως. 38 Καὶ (αὐτοῖς *k*) ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ ἔλεγεν· βλέπετε ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν θελόντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν καὶ ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς 39

καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις, **40** οἱ κατεσθίοντες τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι, οὗτοι λήμψονται περισσότερον κρίμα. **41** Καὶ καθίσας (ό Ἰησοῦς *k*) (κατέναντι *NK(o)*) τοῦ γαζοφυλακίου ἔθεώρει πῶς ὁ ὄχλος βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον. καὶ πολλοὶ πλούσιοι ἔβαλλον πολλά· **42** καὶ ἐλθοῦσα μία χήρα πτωχὴ ἔβαλεν λεπτὰ δύο ὅ ἐστιν κοδράντης, **43** καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ (εἴπεν *N(k)O*) αὐτοῖς ἀμήν λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἡ πτωχὴ πλεῖον πάντων (ἔβαλεν *N(k)O*) τῶν (βαλλόντων *N(k)O*) εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· **44** πάντες γάρ ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον, αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον τὸν βίον αὐτῆς.

13 Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ λέγει αὐτῷ εἰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ· διδάσκαλε, ἵδε ποταποὶ λίθοι καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί. **2** Καὶ ὁ Ἰησοῦς (ἀποκριθεὶς *k*) εἴπεν αὐτῷ· βλέπεις ταύτας τὰς μεγάλας οἰκοδομάς; οὐ μὴ ἀφεθῇ (ῶδε *NO*) λίθος ἐπὶ (λίθον *N(k)O*) ὃς οὐ μὴ καταλυθῇ. **3** Καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ ὅρος τῶν ἐλαιῶν κατέναντι τοῦ ἱεροῦ (ἐπηρώτα *N(k)O*) αὐτὸν κατ’ ᾧδιαν Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀνδρέας· **4** εἰπὼν ἡμῖν· πότε ταῦτα ἔσται καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα συντελεῖσθαι πάντα; **5** Οὐ δὲ Ἰησοῦς (ἀποκριθεὶς *k*) ἥρξατο λέγειν αὐτοῖς· βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. **6** πολλοὶ (γάρ *ko*) ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὄνόματί μου λέγοντες ὅτι ἐγώ εἰμι, καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. **7** ὅταν δὲ (ἀκούσῃς *NK(o)*) πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων, μὴ θροεῖσθε· δεῖ

(γάρ *ko*) γενέσθαι, ἀλλ’ οὕπω τὸ τέλος. **8** ἐγερθήσεται γάρ ἔθνος ἐπ’ ἔθνος καὶ βασιλείᾳ ἐπὶ βασιλείαν· (καὶ *k*) ἔσονται σεισμοὶ κατὰ τόπους· (καὶ *ko*) ἔσονται λιμοί (καὶ ταραχαί· *K*) (ἀρχὴ *N(K)O*) ὡδίνων ταῦτα. **9** Βλέπετε δὲ ὑμεῖς ἔαυτούς παραδώσουσιν (γάρ *ko*) ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ εἰς συναγωγὰς δαρήσεσθε καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ βασιλέων σταθήσεσθε ἔνεκεν ἐμοῦ εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. **10** καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη πρῶτον δεῖ κηρυχθῆναι τὸ εὐαγγέλιον. **11** (καὶ *no*) ὅταν (δὲ *k*) (ἄγωσιν *N(k)O*) ὑμᾶς παραδιδόντες, μὴ προμεριμνᾶτε τί λαλήσητε (μηδὲ μελετᾶτε· *K*) ἀλλ’ ὅ ἐὰν δοθῇ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, τοῦτο λαλεῖτε· οὐ γάρ ἐστε ὑμεῖς οἱ λαλοῦντες ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον. **12** (καὶ *no*) παραδώσει (δὲ *k*) ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον καὶ πατήρ τέκνον, καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. **13** καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου. ὅ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. **14** ὅταν δὲ ᾧδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως (τὸ ῥῆθὲν ὑπὸ Δανιὴλ τοῦ προφήτου *K*) (ἔστηκότα *N(k)(o)*) ὅπου οὐ δεῖ, ὁ ἀναγινώσκων νοείτω, τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὅρη· **15** ὅ δὲ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβάτω (εἰς τὴν οἰκίαν *KO*) μηδὲ εἰσελθάτω ἄραι τι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ. **16** καὶ ὁ εἰς τὸν ἀγρὸν (ῶν *k*) μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὄπισω ἄραι τὸ ἴματιον αὐτοῦ. **17** οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἔχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. **18** προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται (ἡ φυγὴ ὑμῶν *K*) χειμῶνος. **19** ἔσονται γάρ αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι θλῖψις οἵα οὐ γέγονεν τοιαύτη ἀπ’ ἀρχῆς κτίσεως

(ἥν *N(k)O*) ἔκτισεν δὲ θεὸς ἔως τοῦ νῦν καὶ οὐ μὴ γένηται. 20 καὶ εἰ μὴ ἐκολόβωσεν κύριος τὰς ἡμέρας, οὐκ ἀνέσωθη πᾶσα σάρξ· ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς οὓς ἔξελέξατο ἐκολόβωσεν τὰς ἡμέρας. 21 καὶ τότε ἔαν τις ὑμῖν εἴπῃ· (ἴδε *N(k)O*) ὥδε ὁ χριστός (ἢ, *KO*) (ἴδε *N(k)O*) ἔκει, μὴ (πιστεύετε. *N(k)O*) 22 ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται καὶ δώσουσιν σημεῖα καὶ τέρατα πρὸς τὸ ἀποπλανᾶν εἰ δυνατὸν (καὶ *ko*) τοὺς ἐκλεκτούς. 23 ὑμεῖς δὲ βλέπετε· (ἴδού *K*) προείρηκα ὑμῖν πάντα. 24 Ἄλλ’ ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις μετὰ τὴν θλῖψιν ἐκείνην δὲ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δῶσει τὸ φέγγος αὐτῆς, 25 καὶ οἱ ἀστέρες ἔσονται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ (πίπτοντες, *N(k)O*) καὶ αἱ δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς σαλευθήσονται. 26 καὶ τότε ὅψονται τὸν σιὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλαις μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ δόξης. 27 καὶ τότε ἀποστελεῖ τοὺς ἄγγέλους (αὐτοῦ *K*) καὶ ἐπισυνάξει τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ’ ἄκρου γῆς ἔως ἄκρου οὐρανοῦ. 28 ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολὴν· ὅταν ἥδη ὁ κλάδος αὐτῆς ἀπαλὸς γένηται, καὶ ἐκφύῃ τὰ φύλλα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος ἔστιν. 29 οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἔστιν ἐπὶ θύραις. 30 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη μέχρις οὗ ταῦτα πάντα γένηται. 31 δὲ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ (παρελεύσονται, *NK(o)*) οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ (παρελεύσονται. *N(k)O*) 32 Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης (ἢ *N(k)O*) τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν οὐδὲ οἱ ἄγγελοι (οἱ *k*) ἐν οὐρανῷ οὐδὲ ὁ νιὸς εἰ μὴ ὁ πατήρ. 33 Βλέπετε, ἀγρυπνεῖτε

(καὶ προσεύχεσθε· *KO*) οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ καιρός ἔστιν. 34 ὡς ἂνθρωπος ἀπόδημος ἀφεὶς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καὶ δοὺς τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ἔξουσίαν, (καὶ *k*) ἐκάστῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ τῷ θυρωρῷ ἐνετείλατο ἵνα γρηγορῇ. 35 γρηγορεῖτε οὖν· οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται (ἢ *no*) ὁψὲ ἢ (μεσονύκτιον *N(k)O*) ἢ ἀλεκτοροφωνίας ἢ πρωΐ· 36 μὴ ἐλθὼν ἔξαιφνης εὕρῃ ὑμᾶς καθεύδοντας. 37 (ἢ *N(k)O*) δὲ ὑμῖν λέγω, πᾶσιν λέγω· γρηγορεῖτε.

14 Ἡν δὲ τὸ πάσχα καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο ἡμέρας, καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς πῶς αὐτὸν ἐν δόλῳ κρατήσαντες ἀποκτείνωσιν· 2 ἔλεγον (γάρ· *N(k)O*) μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ μήποτε ἔσται θόρυβος τοῦ λαοῦ. 3 Καὶ ὅντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ ἐν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, κατακειμένου αὐτοῦ ἦλθεν γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτελοῦς. (καὶ *ko*) συντρίψασα (τὴν *N(k)O*) ἀλάβαστρον κατέχεεν αὐτοῦ (κατὰ *k*) τῆς κεφαλῆς. 4 ἥσαν δέ τινες ἀγανακτοῦντες πρὸς ἐαυτούς (καὶ λέγοντες· *ko*) εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη τοῦ μύρου γέγονεν; 5 ἥδυνατο γὰρ τοῦτο (τὸ μύρον *no*) πραθῆναι ἐπάνω δηναρίων τριακοσίων καὶ διθῆναι τοῖς πτωχοῖς· καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῇ. 6 δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· ἀφετε αὐτήν, τί αὐτῇ κόπους παρέχετε; καλὸν ἔργον ἡργάσατο (ἐν ἐμοί. *N(k)O*) 7 πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ’ ἐαυτῶν, καὶ ὅταν θέλητε δύνασθε (αὐτοῖς *N(k)O*) (πάντοτε *O*) εῦ ποιῆσαι, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. 8 ὃ (ἔσχεν *N(k)O*) (αὕτη *ko*) ἐποίησεν, προέλαβεν μυρίσαι τὸ σῶμά μου εἰς τὸν ἐνταφιασμόν. 9

άμὴν (δὲ *no*) λέγω ὑμῖν ὅπου (ἐὰν *N(k)O*) κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον (τοῦτο *k*) εἰς ὄλον τὸν κόσμον, καὶ δὲ ἐποίησεν αὕτη λαληθήσεται εἰς μνημόσυνον αὐτῆς. 10 Καὶ (ό *k*) Ἰούδας Ἰσκαριώθ, ὁ εἰς τῶν δώδεκα, ἀπῆλθεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς ἵνα αὐτὸν παραδοῖ αὐτοῖς. 11 οἱ δὲ ἀκούσαντες ἔχαρησαν καὶ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι· καὶ ἐζήτει πᾶς αὐτὸν εὐκαίρως παραδοῖ. 12 Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων, ὅτε τὸ πάσχα ἔθυον, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· ποῦ θέλεις ἀπελθόντες ἐτοιμάσωμεν ἵνα φάγης τὸ πάσχα; 13 καὶ ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτοῖς· ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀπαντήσει ὑμῖν ἀνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ. 14 καὶ ὅπου (ἐὰν *NK(o)*) εἰσέλθῃ, εἴπατε τῷ οἰκοδεσπότῃ ὅτι ὁ διδάσκαλος λέγει· ποῦ ἐστιν τὸ κατάλυμά (μου *no*) ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; 15 καὶ αὐτὸς ὑμῖν δείξει ἀνάγαιον μέγα ἐστρωμένον ἔτοιμον· (καὶ *no*) ἐκεῖ ἐτοιμάσατε ἡμῖν. 16 καὶ ἐξῆλθον οἱ μαθηταὶ (αὐτοῦ *ko*) καὶ ἤλθον εἰς τὴν πόλιν καὶ εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα. 17 Καὶ ὀψίας γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα. 18 καὶ ἀνακειμένων αὐτῶν καὶ ἐσθίοντων ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με, ὁ ἐσθίων μετ' ἐμοῦ. 19 (οἱ δὲ *ko*) ἤρχαντο λυπεῖσθαι καὶ λέγειν αὐτῷ εἰς κατὰ εἰς· μήτι ἐγώ (καὶ ἄλλος, μήτι ἐγώ; *K*) 20 ὁ δὲ (ἀποκριθεὶς *k*) εἶπεν αὐτοῖς· εῖς (ἐκ *ko*) τῶν δώδεκα, ὁ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ (ἐν *O*) τρύβλιον. 21 (ὅτι *no*) ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ,

οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι’ οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν (ἥν *ko*) αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἀνθρωπὸς ἐκεῖνος. 22 καὶ ἐσθίοντων αὐτῶν, λαβὼν (ό *ko*) (Ἰησοῦς *KO*) ἄρτον, εὐλογήσας ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς καὶ εἶπεν· λάβετε (φάγετε, *K*) τοῦτο ἐστιν τὸ σῶμά μου. 23 καὶ λαβὼν (τὸ *k*) ποτήριον, εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ ἔπιον ἐξ αὐτοῦ πάντες. 24 καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτο ἐστιν τὸ αἷμά μου (τὸ *ko*) τῆς (καὶνῆς *K*) διαθήκης τὸ ἐκχυννόμενον (ὑπὲρ *N(k)O*) πολλῶν. 25 ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐκέτι οὐκέτι οὐ μὴ πίω ἐκ τοῦ (γενήματος *N(k)O*) τῆς ἀμπέλου ἔως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸς πίνω καὶνὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ. 26 Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαῖων. 27 Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι πάντες σκανδαλισθήσοθε (ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ, *K*) ὅτι γέγραπται· πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ τὰ πρόβατα (διασκορπισθήσονται. *N(k)O*) 28 ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναι με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. 29 ὁ δὲ Πέτρος ἔφη αὐτῷ· εἰ καὶ πάντες σκανδαλισθήσονται ἀλλ’ οὐκ ἐγώ. 30 Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω σοι ὅτι (σὺ *no*) σήμερον ταύτῃ (ἐν *k*) τῇ νυκτὶ πρὶν ἡ δις ἀλέκτορα φωνῆσαι τρίς με ἀπαρνήσῃ. 31 ὁ δὲ ἐκπεισῶς ἐκπεισσῶς (ἐλάλει *N(k)O*) (μᾶλλον *K*) ἐὰν δέῃ με συναποθανεῖν σοι, οὐ μή σε (ἀπαρνήσομαι. *NK(o)*) ὥσαύτως δὲ καὶ πάντες ἔλεγον. 32 Καὶ ἔρχονται εἰς χωρίον οὗ τὸ ὄνομα Γεθσημανί, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· καθίσατε ὥδε ἔως προσεύξωμαι. 33 καὶ παραλαμβάνει τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ (τὸν *no*) Ἰωάννην μετ’ (αὐτοῦ *N(k)O*)

καὶ ἤρξατο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. 34 καὶ λέγει αὐτοῖς· περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ᾧ τοις θανάτου. μείνατε ὅδε καὶ γρηγορεῖτε. 35 καὶ (προελθών *NK(o)*) μικρὸν (ἔπιπτεν *N(k)O*) ἐπὶ τῆς γῆς καὶ προσηγέτο ἵνα εἰ δυνατόν ἐστιν παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὥρα. 36 καὶ ἔλεγεν· αἴβια, δι πατήρ, πάντα δυνατά σοι· παρένεγκε τὸ ποτήριον τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' οὐ τί ἐγὼ θέλω ἀλλὰ τί σύ. 37 καὶ ἔρχεται καὶ εὐρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ· Σίμων, καθεύδεις; οὐκ ἵσχυσας μίαν ὥραν γρηγορῆσαι; 38 γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε ἵνα μὴ (ἔλθητε *N(k)O*) εἰς πειρασμόν. τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σάρξ ἀσθενῆς. 39 καὶ πάλιν ἀπελθὼν προσηγέτο τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών. 40 καὶ πάλιν (ἔλθων *N(k)O*) εὗρεν αὐτοὺς καθεύδοντας· ἡσαν γάρ αὐτῶν οἱ ὄφθαλμοὶ (καταβαρυνόμενοι, *N(k)O*) καὶ οὐκ ἥδεισαν τί ἀποκριθῶσιν αὐτῷ. 41 καὶ ἔρχεται τὸ τρίτον καὶ λέγει αὐτοῖς· καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε, ἀπέχει, ἥλθεν ἡ ὥρα· ἴδού παραδίδοται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀμαρτωλῶν. 42 ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἴδού ὁ παραδίδούς με ἥγγικεν. 43 Καὶ εὐθὺς ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος παραγίνεται (ὁ *o*) 'Ιούδας, (ὁ 'Ισκαριώτης *O*) εἰς (ῶν *k*) τῶν δώδεκα, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος (πολὺς *K*) μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων παρὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων. 44 δεδώκει δὲ ὁ παραδίδοὺς αὐτὸν σύσσημον αὐτοῖς λέγων· δὸν ἀν φιλήσω, αὐτός ἐστιν. κρατήσατε αὐτὸν καὶ (ἀπάγετε *N(k)O*) ἀσφαλῶς. 45 καὶ ἔλθων εὐθὺς προσελθών αὐτῷ λέγει (αὐτῷ· *o*) ῥαββί (ῥαββί, *K*) καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. 46 οἱ δὲ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας (αὐτῶν *k*) (αὐτῷ *N(k)O*) καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. 47 εἶς δέ τις τῶν παρεστηκότων σπασάμενος τὴν μάχαιραν ἔπαισεν τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ (ώτάριον. *N(k)O*) 48 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ως ἐπὶ ληστὴν ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με; 49 καθ' ἡμέραν ἥμην πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με· ἀλλ' ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαί. 50 καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον πάντες. 51 καὶ (εῖς *k*) νεανίσκος τις (συνηκολούθει *N(K)(o)*) αὐτῷ περιβεβλημένος σινδόνα ἐπὶ γυμνοῦ, καὶ κρατοῦσιν αὐτόν (οἱ νεανίσκοι. *k*) 52 οἱ δὲ καταλιπὼν τὴν σινδόνα γυμνὸς ἔψυγεν (ἀπ' αὐτῶν. *k*) 53 Καὶ ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα καὶ συνέρχονται (αὐτῷ *ko*) πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ γραμματεῖς. 54 καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ μακρόθεν ἡκολούθησεν αὐτῷ ἔως ἔσω εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως καὶ ἦν συγκαθήμενος μετὰ τῶν ὑπηρετῶν καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς. 55 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ μαρτυρίαν εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτὸν καὶ οὐχ ηύρισκον. 56 πολλοὶ γάρ ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, καὶ Ἱσαὶ αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἥσαν. 57 Καί τινες ἀναστάντες ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ λέγοντες 58 ὅτι ἡμεῖς ἡκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος ὅτι ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτο τὸν χειροποίητον καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω. 59 καὶ οὐδὲ οὕτως ἵση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν. 60 καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς (τὸ *k*) μέσον ἐπηρώτησεν τὸν Ἰησοῦν λέγων· οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδὲν τί οὗτοί σου

καταμαρτυροῦσιν; 61 ὁ δὲ ἐσιώπα καὶ (οὐκ *no*) ἀπεκρίνατο οὐδέν. πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπηρώτα αὐτὸν καὶ λέγει αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ νιὸς τοῦ εὐλογητοῦ; 62 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· ἐγὼ εἰμι, καὶ ὅψεσθε τὸν νιὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν καθήμενον τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. 63 ὁ δὲ ἀρχιερεὺς διαρρήξας τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ λέγει· τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων; 64 ἡκούσατε τῆς βλασφημίας· τί ὑμῖν φαίνεται; οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐτὸν ἔνοχον εἶναι θανάτου. 65 καὶ ἥρξαντο τινες ἐμπτύειν αὐτῷ καὶ περικαλύπτειν αὐτοῦ τὸ πρόσωπον καὶ κολαφίζειν αὐτὸν καὶ λέγειν αὐτῷ· προφήτευσον, καὶ οἱ ὑπηρέται ῥαπίσμασιν αὐτὸν (ἔλαβον. *N(K)O*) 66 Καὶ ὅντος τοῦ Πέτρου κάτω ἐν τῇ αὐλῇ ἔρχεται μία τῶν παιδισκῶν τοῦ ἀρχιερέως. 67 καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον θερμαινόμενον, ἐμβλέψασα αὐτῷ λέγει· καὶ σὺ μετὰ τοῦ Ναζαρηνοῦ ἥσθα (τοῦ *no*) Ἰησοῦ. 68 ὁ δὲ ἡρνήσατο λέγων· (οὕτε *N(k)O*) οἶδα (οὕτε *N(k)O*) ἐπίσταμαι σὺ τί λέγεις. καὶ ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύλιον, καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. 69 καὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα αὐτὸν ἥρξατο πάλιν λέγειν τοῖς παρεστῶσιν ὅτι οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστιν. 70 ὁ δὲ πάλιν ἡρνεῖτο. καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ παρεστῶτες ἔλεγον τῷ Πέτρῳ ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν εἰ· καὶ γάρ Γαλιλαῖος εἶ (καὶ ἡ λαλιά σου ὅμοιάζει. *KO*) 71 ὁ δὲ ἥρξατο ἀναθεματίζειν καὶ ὅμνύναι ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἀνθρώπον τοῦτον δν λέγετε. 72 καὶ (εὐθὺς *NO*) ἐκ δευτέρου ἀλέκτωρ ἐφώνησεν, καὶ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος (τὸ ῥῆμα *N(k)O*) (ώς *NO*) (οὐ *k(o)*)

εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι δίς, τρίς με ἀπαρνήσῃ. καὶ ἐπιβαλὼν ἔκλαιεν. 15 Καὶ εὐθὺς (ἐπὶ τὸ *k*) πρωῒ συμβούλιον ποιήσαντες οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γραμματέων καὶ ὅλον τὸ συνέδριον, δήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγνεγκαν καὶ παρέδωκαν (τῷ *k*) Πιλάτῳ. 2 Καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ Πιλᾶτος· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ (λέγει· *N(k)O*) σὺ λέγεις. 3 καὶ κατηγόρουν αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς πολλά. 4 Ὁ δὲ Πιλᾶτος πάλιν (ἐπηρώτα *N(k)O*) αὐτὸν λέγων· οὐκ ἀποκρίνη οὐδέν; ἵδε πόσα σου (κατηγοροῦσιν. *N(K)O*) 5 Ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκέτι οὐκέτι οὐδὲν ἀπεκρίθη ὥστε θαυμάζειν τὸν Πιλᾶτον. 6 κατὰ δὲ ἕορτὴν ἀπέλυνεν αὐτοῖς ἔνα δέσμιον (δν παρητοῦντο. *N(k)O*) 7 ἵν δὲ ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς μετὰ τῶν στασιαστῶν δεδεμένος οἵτινες ἐν τῇ στάσει φόνον πεποιήκεισαν. 8 καὶ (ἀναβὰς *N(K)O*) ὁ ὄχλος ἥρξατο αἰτεῖσθαι καθὼς (ἀεὶ *ko*) ἐποίει αὐτοῖς. 9 Ὁ δὲ Πιλᾶτος ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων· θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; 10 ἐγίνωσκεν γάρ ὅτι διὰ φθόνον παραδεδώκεισαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς. 11 οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον ἵνα μᾶλλον τὸν Βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς. 12 Ὁ δὲ Πιλᾶτος πάλιν ἀποκριθεὶς (ἔλεγεν *N(k)O*) αὐτοῖς· τί οὖν θέλετε ποιήσω δν λέγετε (τὸν *no*) βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; 13 οἱ δὲ πάλιν ἔκραξαν· σταύρωσον αὐτόν. 14 ὁ δὲ Πιλᾶτος ἔλεγεν αὐτοῖς· τί γάρ ἐποίησεν κακόν; οἱ δὲ (περισσῶς *N(k)O*) ἔκραξαν· σταύρωσον αὐτόν. 15 ὁ δὲ Πιλᾶτος βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ίκανὸν ποιῆσαι ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν καὶ παρέδωκεν τὸν Ἰησοῦν

φραγελλώσας ἵνα σταυρωθῇ. 16 Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν ἔσω τῆς αὐλῆς, ὃ ἐστιν πραιτώριον, καὶ συγκαλοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν 17 καὶ (ἐνδιδύσκουσιν *N(k)O*) αὐτὸν πορφύραν καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ πλέξαντες ἀκάνθινον στέφανον 18 καὶ ἥρξαντο ἀσπάζεσθαι αὐτόν χαῖρε (ό *o*) (βασιλεὺς *N(k)O*) τῶν Ιουδαίων. 19 καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλάμῳ καὶ ἐνέπτυον αὐτῷ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ. 20 καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν πορφύραν καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἴματια (αὐτοῦ. *N(K)O*) καὶ ἐξάγουσιν αὐτὸν ἵνα (σταυρώσωσιν *NK(o)*) αὐτόν. 21 καὶ ἀγγαρεύουσιν παράγοντά τινα Σίμωνα Κυρηναῖον ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ, τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου καὶ Ῥούφου, ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. 22 καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ (τὸν *no*) Γολογοθᾶν τόπον, ὃ ἐστιν (μεθερμηνευόμενον, *NK(o)*) κρανίου τόπος. 23 καὶ ἐδίδουν αὐτῷ (πιεῖν *K*) ἐσμυρνισμένον οἶνον. (ός *N(k)O*) δὲ οὐκ ἔλαβεν. 24 Καὶ (σταυροῦσιν *N(k)O*) αὐτὸν (καὶ *no*) (διαμερίζονται *N(k)O*) τὰ ἴματια αὐτοῦ βάλλοντες κλῆρον ἐπ' αὐτά, τίς τι ἄρῃ. 25 ἦν δὲ ὡρα τρίτη, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. 26 καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφὴ τῆς αἰτίας αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη ὁ βασιλεὺς τῶν Ιουδαίων. 27 καὶ σὺν αὐτῷ σταυροῦσιν δύο ληστάς, ἕνα ἐκ δεξιῶν καὶ ἕνα ἐξ εὐωνύμων αὐτοῦ. 28 (καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα, καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη. *K*) 29 καὶ οἱ παραπορεύμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ λέγοντες Οὐά, ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ οἰκοδομῶν ἐν τρισὶν ἡμέραις, 30 σῶσον σεαυτὸν (καὶ *k*)

(καταβὰς *N(k)O*) ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. 31 ὁμοίως (δὲ *k*) καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες πρὸς ἀλλήλους μετὰ τῶν γραμματέων ἔλεγον· ἄλλους ἔσωσεν, ἔαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι· 32 ὁ χριστός, ὁ βασιλεὺς (τοῦ *k*) Ἰσραὴλ, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ ἕνα ἰδωμεν καὶ πιστεύσωμεν (αὐτῷ. *O*) καὶ οἱ συνεσταυρωμένοι (σὺν *no*) αὐτῷ ὧνείδιζον αὐτόν. 33 (Καὶ *no*) γενομένης (δὲ *k*) ὥρας ἔκτης σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἔως ὥρας ἐνάτης. 34 καὶ τῇ ἐνάτῃ (τῇ *k*) ὥρᾳ ἐβόήσεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ (λέγων· *k*) ελωι ελωι, λεμα σαβαχθανι; ὃ ἐστιν μεθερμηνευόμενον ὁ θεός μου ὁ θεός μου, εἰς τί ἐγκατέλιπέ με; 35 καὶ τινες τῶν παρεστηκότων ἀκούσαντες ἔλεγον· (ἴδε, *N(k)O*) Ἡλίαν φωνεῖ. 36 δραμῶν δέ (τις *N(k)O*) καὶ γεμίσας σπόγγον δόξους, περιθεὶς (τε *k*) καλάμῳ ἐπότιζεν αὐτόν λέγων· ἄφετε, ἰδωμεν εἰ ἔρχεται Ἡλίας καθελεῖν αὐτόν. 37 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀφεὶς φωνὴν μεγάλην ἐξέπνευσεν. 38 Καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπ' ἄνωθεν ἔως κάτω. 39 ἵδων δὲ ὁ κεντυρίων ὁ παρεστηκὼς ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ ὅτι οὕτως (κράξας *KO*) ἐξέπνευσεν, εἴπεν· ἀληθῶς οὗτος ὁ ἀνθρωπος νιὸς θεοῦ ἦν. 40 ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι ἐν αἷς (ἥν *ko*) καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ (τοῦ *k*) Ἰακώβου τοῦ μικροῦ καὶ Ἰωσῆτος μήτηρ καὶ Σαλώμη, 41 αἱ (καί *ko*) ὅτε ἦν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ ἡκολούθουν αὐτῷ καὶ διηκόνουν αὐτῷ, καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς Ἱεροσόλυμα. 42 Καὶ ἥδη ὁψίας γενομένης, ἐπεὶ ἦν παρασκευὴ ὁ ἐστιν προσάρβιατον, προσάρβιατον, 43 (ἐλθὼν

N(k)O) Ἰωσῆφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, εὐσχήμων βουλευτὴς ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, τολμήσας εἰσῆλθεν πρὸς (τὸν *no*) Πιλᾶτον καὶ ἤτησατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. 44 ὁ δὲ Πιλᾶτος ἐθαύμασεν εἰς ἥδη τέθνηκεν, καὶ προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα ἐπηρώτησεν αὐτὸν εἰς (πάλαι *NK(o)*) ἀπέθανεν. 45 καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος ἐδωρήσατο τὸ (πτῶμα *N(k)O*) τῷ Ἰωσῆφ. 46 καὶ ἀγοράσας σινδόνα, (καὶ *k*) καθελὼν αὐτὸν ἐνείλησεν τῇ σινδόνι καὶ (ἐθηκεν *NK(O)*) αὐτὸν ἐν (μνημείῳ *NK(o)*) ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας καὶ προσεκύλισεν λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου. 47 ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ Ἰωσῆτος ἐθεώρουν ποῦ (τέθειται. *N(k)O*)

16 Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου (ἥ *o*) Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἱακώβου καὶ Σαλώμη ἡγόρασαν ἀρώματα ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν. 2 καὶ λίαν πρωῒ (τῇ μιᾷ *N(k)O*) (τῶν *no*) σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου. 3 καὶ ἔλεγον πρὸς ἑαυτὰς· τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον (ἐκ *NK(o)*) τῆς θύρας τοῦ μνημείου; 4 καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ὅτι ἀποκεκύλισται ὁ λίθος ἦν γὰρ μέγας σφόδρα. 5 καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιοῖς περιβεβλημένον στολὴν λευκὴν καὶ ἐξεθαμβήθησαν. 6 ὁ δὲ λέγει αὐταῖς· μὴ ἐκθαμβεῖσθε. Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρηνὸν τὸν ἐσταυρωμένον· ἥγερθη, οὐκ ἔστιν ὥδε ἕδε ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. 7 ἀλλ ὑπάγετε, εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν

δύψεσθε καθὼς εἶπεν ὑμῖν. 8 καὶ ἐξελθοῦσαι (ταχὺ *K*) ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου· εἶχεν (γάρ *N(k)O*) αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις. καὶ οὐδεὶν οὐδὲν εἶπαν· ἐφοβοῦντο γάρ. (Πάντα δὲ τὰ παρηγγελμένα τοῖς περὶ τὸν Πέτρον συντόμως ἐξήγγειλαν. Μετὰ δὲ ταῦτα καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ ἀνατολῆς καὶ ἄχρι δύσεως ἐξαπέστειλεν δι’ αὐτῶν τὸ ἱερὸν καὶ ἀφθαρτὸν κίρυγμα τῆς αἰωνίου σωτηρίας, ἀμήν. *O*) 9 (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) 20. (Ἀναστὰς δὲ πρωΐ πρώτῃ σαββάτου ἐφάνη πρῶτον Μαρία τῇ Μαγδαληνῇ, *KO*) (παρ’ *(k)O*) (ἥς ἐκβεβλήκει ἐπτά δαιμόνια. *KO*) 10 (ἐκείνη πορευθεῖσα ἀπήγγειλεν τοῖς μετ’ αὐτοῦ γενομένοις, πενθοῦσιν καὶ κλαίουσιν. *KO*) 11 (κάκεινοι κάκεινοι ἀκούσαντες ὅτι ζῇ καὶ ἐθεάθη ὑπ’ αὐτῆς ἡπίστησαν. *KO*) 12 (μετὰ δὲ ταῦτα δυσὶν ἔξ αὐτῶν περιπατοῦσιν ἐφανερώθη ἐν ἔτερᾳ μορφῇ πορευομένοις εἰς ἀγρόν. *KO*) 13 (κάκεινοι κάκεινοι ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν τοῖς λοιποῖς οὐδὲ ἐκείνοις ἐπίστευσαν. *KO*) 14 (ὕστερον δὲ ἀνακειμένοις αὐτοῖς τοῖς ἔνδεκα ἐφανερώθη, καὶ ὧνειδίσεν τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ σκληροκαρδίαν ὅτι τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν ἐγηγερμένον *KO*) (ἐκ νεκρῶν *O*) (οὐκ ἐπίστευσαν. *KO*) 15 (Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἄπαντα κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει. *KO*) 16 (ὅ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται· ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται. *KO*) 17 (Σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύσασιν ταῦτα *KO*) (παρακολουθήσει· *K(o)*) (ἐν τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσιν, γλώσσαις λαλήσουσιν *KO*) (καιναῖς, *K*) 18

(καὶ ἐν ταῖς χερσὶν *Ο*) (δῆψεις ἀροῦσιν, καν κάνθανάσιμόν τι πίωσιν, οὐ μὴ αὔτοὺς *ΚΟ*) (βλάψει, *Κ(ο)*) (ἐπὶ ἀρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσιν καὶ καλῶς ἔξουσιν. *ΚΟ*) **19** (Ο μὲν οὖν κύριος *ΚΟ*) (Ιησοῦς *Ο*) (μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐτοῖς ἀνελήφθη εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ. *ΚΟ*) **20** (ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν πανταχοῦ, τοῦ κυρίου συνεργοῦντος καὶ τὸν λόγον βεβαιοῦντος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων. ἀμήν. *ΚΟ*)

Κατα Λουκαν

1 Ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων, **2** καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου, **3** ἔδοξεν κάμοὶ κάμοὶ παρηκολουθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς καθεξῆς σοι γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε, **4** ἵνα ἐπιγνῷς περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν. **5** Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρώδου (τοῦ *k*) βασιλέως τῆς Ἰουδαίας ἰερεύς τις ὀνόματι Ζαχαρίας ἐξ ἐφημερίας Ἀβιά, καὶ (ἡ *k*) γυνὴ (αὐτῷ *N(k)O*) ἐκ τῶν θυγατέρων Ἀαρὼν καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐλισάβετ. **6** ἦσαν δὲ δίκαιοι ἀμφότεροι (ἐναντίον *N(k)O*) τοῦ θεοῦ πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασιν τοῦ κυρίου ἅμεμπτοι. **7** καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον, καθότι ἦν ἡ Ἐλισάβετ στεῖρα καὶ ἀμφότεροι προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν. **8** Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ ἔναντι τοῦ θεοῦ, **9** κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας ἔλαχεν τοῦ θυμιᾶσαι εἰσελθών εἰς τὸν ναὸν τοῦ κυρίου· **10** καὶ πᾶν τὸ πλῆθος ἦν τοῦ λαοῦ προσευχόμενον ἔξω τῇ ὥρᾳ τοῦ θυμιάματος. **11** Ὡφθῇ δὲ αὐτῷ ἄγγελος κυρίου ἐστῶς ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος· **12** καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας ἴδων, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν. **13** Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος· μὴ φοβοῦ Ζαχαρίᾳ· διότι εἰσηκούσθῃ ἡ δέησίς σου, καὶ ἡ γυνὴ σου Ἐλισάβετ γεννήσει υἱόν σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην. **14** καὶ ἔσται χαρά σοι καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ (γενέσει *N(k)O*) αὐτοῦ χαρήσονται. **15** ἔσται γάρ μέγας ἐνώπιον

τοῦ κυρίου, καὶ οὗνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πίη, καὶ πνεύματος ἀγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ. **16** καὶ πολλοὺς τῶν νιῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν, **17** καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἡλίου ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων, ἐτοιμάσαι κυρίω λαὸν κατεσκευασμένον. **18** Καὶ εἴπεν Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον· κατὰ τί γνώσομαι τοῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτης, καὶ ἡ γυνὴ μου προβεβηκία ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. **19** Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἴπεν αὐτῷ· ἐγώ εἰμι Γαβριὴλ ὁ παρεστηκώς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρὸς σὲ καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα. **20** καὶ ἴδοὺ ἔσῃ σιωπῶν καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι ἄχρι ἡς ἡμέρας γένηται ταῦτα, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου οἵτινες πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν. **21** Καὶ ἦν ὁ λαὸς προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν ἐν τῷ ναῷ αὐτόν. **22** ἔξελθὼν δὲ οὐκ ἐδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖς· καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι ὀπτασίαν ἐώρακεν ἐν τῷ ναῷ, καὶ αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς καὶ διέμενεν κωφός. **23** Καὶ ἐγένετο ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. **24** Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ἐλισάβετ ἡ γυνὴ αὐτοῦ καὶ περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε λέγουσα **25** ὅτι οὕτως μοι πεποίηκεν (ὁ *k*) κύριος ἐν ἡμέραις αἵς ἐπεῖδεν ἀφελεῖν (τὸ *k*) δνειδός μου ἐν ἀνθρώποις. **26** Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἔκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ (ἀπὸ *N(k)O*) τοῦ θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας ἡ ὄνομα Ναζαρὲθ **27** πρὸς παρθένον ἐμνηστευμένην

ἀνδρὶ ὡς ὄνομα Ἰωσὴφ ἐξ οἴκου Δαυίδ, καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου Μαριάμ. 28 Καὶ εἰσελθὼν (ό *κο*) (ἄγγελος *ΚΟ*) πρὸς αὐτὴν εἶπεν· χαῖρε, κεχαριτωμένη· δό κύριος μετὰ σοῦ (εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν. *ΚΟ*) 29 ἡ δὲ (ἰδοῦσα *Κ*) ἐπὶ τῷ λόγῳ διεταράχθη (αὐτοῦ *κ*) καὶ διελογίζετο ποταπὸς εἴη δό ἀσπασμὸς οὗτος. 30 καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ μὴ φοβοῦ Μαριάμ, εῦρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ θεῷ. 31 καὶ ἴδου συλλήμψῃ ἐν γαστρὶ καὶ τέξῃ υἱὸν καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. 32 οὗτος ἔσται μέγας καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται, καὶ δώσει αὐτῷ κύριος δό θεὸς τὸν θρόνον Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, 33 καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακὼβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος, (aiōn g165) 34 Εἶπεν δὲ Μαριάμ πρὸς τὸν ἄγγελον πῶς ἔσται τοῦτο ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; 35 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ· πνεῦμα ἄγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σὲ καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἄγιον κληθήσεται υἱὸς θεοῦ. 36 καὶ ἴδου Ἐλισάβετ ἡ (συγγενίς *Ν(κ)Ο*) σου καὶ αὐτὴ (συνείληφεν *Ν(κ)Ο*) υἱὸν ἐν γήρει αὐτῆς, καὶ οὗτος μὴν ἔκτος ἔστιν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρᾳ. 37 ὅτι οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ (τοῦ θεοῦ *Ν(κ)Ο*) πᾶν ρῆμα. 38 Εἶπεν δὲ Μαριάμ· ἴδου δὲ δούλη κυρίου γένοιτο μοι κατὰ τὸ ρῆμά σου. καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος. 39 Ἀναστᾶσα δὲ Μαριάμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐπορεύθη εἰς τὴν ὁρεινὴν μετὰ σπουδῆς εἰς πόλιν Ἰούδα. 40 καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου καὶ ἡσπάσατο τὴν Ἐλισάβετ. 41 Καὶ ἐγένετο ως ἥκουσεν τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας ἡ Ἐλισάβετ, ἐσκίρτησεν τὸ βρέφος ἐν τῇ

κοιλίᾳ αὐτῆς, καὶ ἐπλήσθη πνεύματος ἀγίου ἡ Ἐλισάβετ 42 καὶ ἀνεφώνησεν (κραυγῇ *Ν(κ)Ο*) μεγάλῃ καὶ εἶπεν· εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου. 43 καὶ πόθεν μοι τοῦτο ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ κυρίου μου πρὸς ἐμέ; 44 ίδού γὰρ ως ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὤτα μου, ἐσκίρτησεν ἐν ἀγαλλίᾳσει τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ μου. 45 καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ κυρίου. 46 Καὶ εἶπεν Μαριάμ· μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον, 47 καὶ ἡγαλλίασεν τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ σωτῆρί μου, 48 ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ. ίδού γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσίν με πᾶσαι αἱ γενεαὶ 49 ὅτι ἐποίησέν μοι (μεγάλα *Ν(κ)Ο*) ὁ δυνατός καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ· 50 καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς (καὶ *πο*) (γενεὰς *Ν(κ)Ο*) τοῖς φοβουμένοις αὐτὸν· 51 ἐποίησεν κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ· διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοίᾳ καρδίας αὐτῶν· 52 καθεῖλεν δυνάστας ἀπὸ θρόνων καὶ ὑψώσεν ταπεινούς· 53 πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλεν κενούς· 54 ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ μνησθῆναι ἐλέονς, 55 καθὼς ἐλάλησεν πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, τῷ Ἀβραὰμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα. (aiōn g165) 56 Ἔμεινεν δὲ Μαριάμ σὺν αὐτῇ (ώς *Ν(κ)Ο*) μῆνας τρεῖς καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς. 57 Τῇ δὲ Ἐλισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐτὴν καὶ ἐγέννησεν υἱόν. 58 καὶ ἥκουσαν οἱ περίοικοι καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς ὅτι ἐμεγάλυνεν κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετ' αὐτῆς, καὶ συνέχαιρον αὐτῇ. 59 Καὶ ἐγένετο ἐν

τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὁγδῷ ἥλθον περιτεμεῖν τὸ παιδίον καὶ ἐκάλουν αὐτὸν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ζαχαρίαν. **60** καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπεν· οὐχί, ἀλλὰ κληθῆσεται Ἰωάννης. **61** καὶ εἶπαν πρὸς αὐτὴν ὅτι οὐδείς ἐστιν (ἐκ τῆς συγγενείας *N(k)O*) σου δὲς καλεῖται τῷ ὀνόματι τούτῳ. **62** ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ τὸ τί ἄν θέλοι καλεῖσθαι (αὐτό. *N(k)O*) **63** καὶ αἰτήσας πινακίδιον ἔγραψεν λέγων· Ἰωάννης ἐστὶν (τὸ *ko*) ὄνομα αὐτοῦ. καὶ ἐθαύμασαν πάντες. **64** Ἀνεώχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρῆμα καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν θεόν. **65** καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος τοὺς περιοικοῦντας αὐτούς καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ὀρεινῇ τῆς Ἰουδαίας διελαλεῖτο πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα, **66** καὶ ἐθεντο πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν λέγοντες· τί ἄφα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται; καὶ (γάρ *no*) χεὶρ κυρίου ἦν μετ' αὐτοῦ. **67** Καὶ Ζαχαρίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπλήσθη πνεύματος ἀγίου καὶ ἐπροφήτευσεν λέγων· **68** εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραήλ, ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησεν λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ, **69** καὶ ἥγειρεν κέρας σωτηρίας ἡμῖν ἐν (τῷ *k*) οἴκῳ Δαυὶδ (τοῦ *k*) παιδὸς αὐτοῦ, **70** καθὼς ἐλάλησεν διὰ στόματος τῶν ἀγίων (τῶν *k*) ἀπ' αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ· (αιῶν g165) **71** σωτηρίαν ἐξ ἔχθρῶν ἡμῶν καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν μισούντων ἡμᾶς, **72** ποιῆσαι ἔλεος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἀγίας αὐτοῦ, **73** ὅρκον ὃν ὕμοσεν πρὸς Ἀθραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν, **74** τοῦ δοῦναι ἡμῖν ἀφόβως ἐκ χειρὸς (τῶν *k*) ἔχθρῶν (ἡμῶν *k*) ῥυσθέντας λατρεύειν αὐτῷ **75** ἐν δισιότητι καὶ δικαιοσύνῃ ἐνώπιον αὐτοῦ (πάσαις

ταῖς ἡμέραις *N(k)O*) (τὴς ζωῆς *k*) ἡμῶν. **76** Καὶ σὺ (δέ, *no*) παιδίον, προφήτης ὑψίστου κληθήσῃ· προπορεύσῃ γὰρ (ἐνώπιον *N(k)O*) (προσώπου *ko*) κυρίου ἐτοιμάσαι ὁδὸνς αὐτοῦ, **77** τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ ἐν ἀφέσει ἀμαρτιῶν αὐτῶν **78** διὰ σπλάγχνα ἐλέους θεοῦ ἡμῶν ἐν οἷς (ἐπισκέψεται *N(k)O*) ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους, **79** ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις, τοῦ κατευθῦναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης. **80** Τὸ δὲ παιδίον ηὔξανεν καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἔως ἡμέρας ἀναδείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραὴλ.

2 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐξῆλθεν δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. **2** αὕτη (ἡ *k*) ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου. **3** καὶ ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἔκαστος εἰς τὴν (έαυτοῦ *N(k)O*) πόλιν. **4** ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσὴφ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐκ πόλεως Ναζαρὲθ εἰς τὴν Ἰουδαίαν εἰς πόλιν Δαυὶδ ἦτις καλεῖται Βηθλέεμ, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαυὶδ, **5** ἀπογράψασθαι σὺν Μαριὰμ τῇ ἐμνηστευμένῃ αὐτῷ (γυναικί *k*) οὕσῃ ἐγκύω. **6** Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν, **7** καὶ ἐτεκεν τὸν νίὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν (τῇ *k*) φάτνῃ, διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι. **8** Καὶ ποιμένες ἤσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντες καὶ φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποίμνην αὐτῶν. **9** καὶ (ἰδού *KO*) ἄγγελος κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς, καὶ δόξα

κυρίου περιέλαμψεν αύτούς, καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν. **10** καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος: μὴ φοβεῖσθε· ίδοὺ γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην ἡτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ **11** ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτὴρ ὃς ἔστιν χριστὸς κύριος ἐν πόλει Δαυίδ. **12** καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖον· εὑρήσετε βρέφος ἐσπαργανωμένον (καὶ *no*) κείμενον ἐν (τῇ *k*) φάτνῃ. **13** καὶ ἔξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς (οὐρανίου *NK(o)* αἰνούντων τὸν θεὸν καὶ λεγόντων· **14** δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις (εὐδοκίας, *N(k)O*) **15** Καὶ ἐγένετο ὡς ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ ἄγγελοι, (καὶ *ko*) οἱ (ἀνθρωποὶ οἱ *ko*) ποιμένες (ἐλάλουν *N(k)O*) πρὸς ἀλλήλους· διέλθωμεν δὴ ἕως Βηθλέεμ καὶ ἴδωμεν τὸ ῥῆμα τοῦτο τὸ γεγονὸς δὲ κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν. **16** καὶ ἤλθαν σπεύσαντες καὶ ἀνεῦραν τήν τε Μαριάμ καὶ τὸν Ἰωσὴφ καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ. **17** ίδόντες δὲ (ἐγνώρισαν *N(k)O*) περὶ τοῦ ῥήματος τοῦ λαληθέντος αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου. **18** καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν λαληθέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων πρὸς αὐτούς. **19** Ἡ δὲ Μαριάμ πάντα συνετήρει τὰ ῥήματα ταῦτα συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. **20** καὶ (ύπεστρεψαν *N(k)O*) οἱ ποιμένες δοξάζοντες καὶ αἴνοῦντες τὸν θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ εἶδον καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς. **21** Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ περιτεμεῖν (αὐτὸν *no*) (τὸ παιδίον, *K*) καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλλημφθῆναι αὐτὸν ἐν τῇ

κοιλίᾳ. **22** καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῶν κατὰ τὸν νόμον Μωϋσέως, ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα παραστῆσαι τῷ κυρίῳ **23** καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ κυρίου ὅτι πᾶν ἄρσεν διανοῖγον μήτραν ἄγιον τῷ κυρίῳ κληθήσεται· **24** καὶ τοῦ δοῦναι θυσίαν κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν (τῷ *no*) νόμῳ κυρίου· ζεῦγος τρυγόνων ἢ δύο νοσσοὺς περιστερῶν. **25** Καὶ ίδού ἄνθρωπος ἦν ἐν Ἱερουσαλὴμ ὃ ὄνομα Συμεὼν καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβῆς προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραήλ· καὶ πνεῦμα ἦν ἄγιον ἐπ' αὐτόν. **26** καὶ ἦν αὐτῷ κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἀγίου μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἢ (ἄν *no*) ἵδη τὸν χριστὸν κυρίου **27** καὶ ἤλθεν ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν· καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον Ἰησοῦν τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς κατὰ τὸ είθισμένον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ, **28** καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸς εἰς τὰς ἀγκάλας (αὐτοῦ *ko*) καὶ εὐλόγησεν τὸν θεὸν καὶ εἶπεν· **29** νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα, κατὰ τὸ ῥῆμά σου ἐν εἰρήνῃ **30** ὅτι εἶδον οἱ ὄφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου **31** ὃ ἡτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν, **32** φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραήλ. **33** Καὶ ἦν (ό *no*) (πατὴρ *N(K)O*) αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ θαυμάζοντες ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ. **34** καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς Συμεὼν καὶ εἶπεν πρὸς Μαριάμ τὴν μητέρα αὐτοῦ· ίδού οὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον. **35** καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία ὅπως ἀν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί. **36** Καὶ ἦν Ἄννα

προφῆτις, θυγάτηρ Φανουρήλ, ἐκ φυλῆς Ἀσήρ·
αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς, ζήσασα
μετὰ ἀνδρὸς ἔτη ἑπτὰ ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς·
37 καὶ αὐτὴ χήρα (ἔως *N(k)O*) ἐτῶν ὄγδοηκοντα
τεσσάρων ἥτις οὐκ ἀφίστατο (ἀπὸ *k*) τοῦ Ἱεροῦ
νηστείας καὶ δεήσεσιν λατρεύουσα νύκτα καὶ
ἡμέραν· **38** καὶ (αὕτη *k*) αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐπιστᾶσα
ἀνθωμολογεῖτο τῷ (θεῷ *N(K)O*) καὶ ἐλάλει
περὶ αὐτοῦ πᾶσιν τοῖς προσδεχομένοις λύτρωσιν
(ἐν *k*) Ἱερουσαλήμ. **39** Καὶ ὡς ἐτέλεσαν
(πάντα *N(k)O*) τὰ κατὰ τὸν νόμον κυρίου,
(ἐπέστρεψαν *N(k)O*) εἰς τὴν Γαλιλαίαν εἰς (τὴν
k) πόλιν (ἔαυτῶν *N(k)O*) Ναζαρέθ. **40** Τὸ δὲ
παιδίον ηὔξανεν καὶ ἐκραταιοῦτο (πνεύματι *K*)
πληρούμενον (σοφίᾳ, *N(k)O*) καὶ χάρις θεοῦ
ἥν ἐπ’ αὐτό. **41** Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ
κατ’ ἔτος εἰς Ἱερουσαλήμ τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα. **42**
Καὶ ὅτε ἐγένετο ἐτῶν δώδεκα (ἀναβαίνοντων
N(k)O) αὐτῶν (εἰς Ἱεροσόλυμα *KO*) κατὰ
τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς **43** καὶ τελειωσάντων τὰς
ἡμέρας ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς ὑπέμεινεν
Ἱησοῦς ὁ παῖς ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ οὐκ (ἔγνωσαν
N(k)O) (οἱ γονεῖς *NO*) (Ἰωσὴφ καὶ ἡ μήτηρ
K) αὐτοῦ. **44** νομίσαντες δὲ αὐτὸν εἶναι ἐν τῇ
συνοδίᾳ ἥλθον ἡμέρας ὁδὸν καὶ ἀνεζήτουν αὐτὸν
ἐν τοῖς συγγενεῦσιν καὶ (ἐν *k*) τοῖς γνωστοῖς.
45 καὶ μὴ εὑρόντες (αὐτόν *k*) ὑπέστρεψαν εἰς
Ἱερουσαλήμ (ἀναζητοῦντες *N(k)O*) αὐτόν. **46**
καὶ ἐγένετο μετὰ ἡμέρας τρεῖς εὗρον αὐτὸν ἐν
τῷ Ἱερῷ καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων
καὶ ἀκούοντα αὐτῶν καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς,
47 ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ ἐπὶ
τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. **48** καὶ

ἰδόντες αὐτὸν ἐξεπλάγησαν, καὶ εἶπεν πρὸς
αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν
οὕτως; Ιδοὺ ὁ πατέρας σου κάγὼ κάγὼ ὁδυνώμενοι
(ἐζητοῦμέν *NK(o)*) σε. **49** Καὶ εἶπεν πρὸς
αὐτούς· τί ὅτι ἐζητεῖτε με; οὐκ ἥδειτε ὅτι ἐν
τοῖς τοῦ πατρός μου δεῖ εἶναί με; **50** καὶ αὐτοὶ
οὐ συνῆκαν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς. **51** καὶ
κατέβη μετ’ αὐτῶν καὶ ἥλθεν εἰς Ναζαρὲθ καὶ
ἥν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς, καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ
διετήρει πάντα τὰ ῥήματα (ταῦτα *ko*) ἐν τῇ
καρδίᾳ αὐτῆς. **52** Καὶ Ἰησοῦς προέκοπτεν (ἐν
n) (τῇ *no*) σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ καὶ χάριτι παρὰ
θεῷ καὶ ἀνθρώποις.

3 Ἐν ἔτει δὲ πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας
Τιβερίου Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος Ποντίου
Πιλάτου τῆς Ἰουδαίας καὶ τετρααρχοῦντος
τῆς Γαλιλαίας Ἡρώδου, Φιλίππου δὲ τοῦ
ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετρααρχοῦντος τῆς Ἰτουραίας
καὶ Τραχωνίτιδος χώρας καὶ Λυσανίου τῆς
Ἄβιληνῆς τετρααρχοῦντος **2** ἐπὶ (ἀρχιερέως
N(k)O) "Αννα καὶ Καϊάφα, ἐγένετο ῥῆμα θεοῦ
ἐπὶ Ἰωάννην τὸν (τοῦ *k*) Ζαχαρίου υἱὸν ἐν τῇ
ἐρήμῳ. **3** καὶ ἥλθεν εἰς πᾶσαν τὴν περίχωρον
τοῦ Ἰορδάνου κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας
εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν **4** ὡς γέγραπται ἐν βίβλῳ
λόγων Ἡσαΐου τοῦ προφήτου (λέγοντος: *k*)
φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν
κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. **5**
πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται καὶ πᾶν ὄρος καὶ
βουνὸς ταπεινωθήσεται· καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ
εἰς (εὐθείαν *NK(o)*) καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς
λείας· **6** καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ
θεοῦ. **7** Ἐλεγεν οὖν τοῖς ἐκπορευομένοις ὄχλοις

βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ γεννήματα ἔχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὄργης; 8 ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας· καὶ μὴ ἄρξῃσθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ. λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. 9 ἦδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ρίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. 10 καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχλοι λέγοντες· τί οὖν (ποιήσωμεν; *N(k)O*) 11 ἀποκριθεὶς δὲ (ἔλεγεν *N(k)O*) αὐτοῖς· ὁ ἔχων δύο χιτῶνας μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι καὶ ὁ ἔχων βρώματα δόμοίως ποιείτω. 12 ἥλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπτισθῆναι καὶ εἴπαν πρὸς αὐτόν· διδάσκαλε, τί (ποιήσωμεν; *N(k)O*) 13 ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε. 14 ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι λέγοντες· τί (ποιήσωμεν *N(k)O*) καὶ ἡμεῖς; καὶ εἶπεν (πρὸς *k*) (αὐτοῖς *N(k)O*) μηδένα διασείσητε μηδὲ συκοφαντήσητε καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς ὄψωνίοις ὑμῶν. 15 Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ καὶ διαλογιζομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ τοῦ Ἰωάννου, μήποτε μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ χριστός, 16 ἀπεκρίνατο λέγων (πᾶσιν *N(k)O*) ὁ Ἰωάννης· ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς· ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι τὸν ἴμαντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ. αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἀγίῳ καὶ πυρί, 17 οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ (καὶ *k*) (διακαθάραι *N(k)O*) τὴν ἄλωνα αὐτοῦ καὶ (συναγαγεῖν *N(k)O*) τὸν σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ. τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ. 18 Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἔτερα παρακαλῶν εὐηγγελίζετο τὸν λαόν. 19 Ὁ δὲ Ἡρώδης ὁ τετραάρχης ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ περὶ Ἡρῳδίαδος τῆς γυναικὸς (φιλίππου *K*) τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ περὶ πάντων ὧν ἐποίησεν πονηρῶν ὁ Ἡρώδης, 20 προσέθηκεν καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσιν· καὶ κατέκλεισεν τὸν Ἰωάννην ἐν (τῇ *k*) φυλακῇ. 21 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἄπαντα τὸν λαὸν καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσευχομένου ἀνεῳχθῆναι τὸν οὐρανὸν 22 καὶ καταβῆναι τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον σωματικῷ εἰδεῖ (ώς *N(k)O*) περιστερὰν ἐπ' αὐτὸν καὶ φωνὴν ἔξ οὐρανοῦ γενέσθαι (λέγουσαν· *k*) σὺ εἰ ὁ νίος μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα. 23 Καὶ αὐτὸς ἦν (ὁ *k*) Ἰησοῦς ἀρχόμενος ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ὧν νίος, ὡς ἐνομίζετο, Ἰωσὴφ τοῦ Ἡλί 24 τοῦ Μαθθᾶτ τοῦ Λευὶ τοῦ Μελχὶ τοῦ Ἰανναὶ τοῦ Ἰωσὴφ 25 τοῦ Ματταθίου τοῦ Ἀμώς τοῦ Ναούμ τοῦ Ἐσλὶ τοῦ Ναγγαὶ 26 τοῦ Μάαθ τοῦ Ματταθίου τοῦ Σεμεῖν τοῦ (Ἰωσὴχ *N(k)O*) τοῦ (Ιωδὰ *N(k)O*) 27 τοῦ Ἰωανὰν τοῦ Ρησὰ τοῦ Ζοροβαβὲλ τοῦ Σαλαθιὴλ τοῦ Νηρὶ 28 τοῦ Μελχὶ τοῦ Ἀδδὶ τοῦ Κωσὰμ τοῦ Ἐλμαδὰμ τοῦ Ἡρ 29 τοῦ (Ἰησοῦ *N(k)O*) τοῦ Ἐλιέζερ τοῦ Ἰωρὶμ τοῦ Μαθθᾶτ τοῦ Λευὶ 30 τοῦ Συμεὼν τοῦ Ἰούδᾳ τοῦ Ἰωσὴφ τοῦ Ἰωνὰμ τοῦ Ἐλιακὶμ 31 τοῦ Μελεὰ τοῦ Μεννὰ τοῦ Ματταθὰ τοῦ Ναθὰμ τοῦ Δαυὶδ 32 τοῦ Ἰεσοὰ τοῦ Ἰωβὴδ τοῦ Βόος τοῦ (Σαλὰ *N(k)O*) τοῦ Ναασσὼν 33 τοῦ Ἀμιναδὰβ τοῦ (Ἀδμὶν *N(K)O*) (τοῦ Ἀρνὶ *NO*) τοῦ Ἐσρὼμ τοῦ Φάρες τοῦ Ἰούδᾳ 34 τοῦ Ἰακὼβ τοῦ Ἰσαὰκ τοῦ Ἀβραὰμ τοῦ Θάρα τοῦ Ναχὼρ 35 τοῦ Σεροὺχ τοῦ Ῥαγαὶ τοῦ Φάλεκ τοῦ Ἐβερ τοῦ Σαλὰ 36

τοῦ Καϊνάμ τοῦ Ἀρφαξάδ τοῦ Σὴμ τοῦ Νῶε τοῦ Λάμεχ 37 τοῦ Μαθουσαλὰ τοῦ Ἐνώχ τοῦ Ἰάρετ τοῦ Μαλελεήλ τοῦ Καϊνάμ 38 τοῦ Ἐνώς τοῦ Σὴθ τοῦ Ἄδαμ τοῦ θεοῦ.

4 Ἰησοῦς δὲ πλιήρης πνεύματος ἀγίου ὑπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου καὶ ἥγετο ἐν τῷ πνεύματι (ἐν τῇ ἐρήμῳ *N(k)O*) 2 ἡμέρας τεσσεράκοντα πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου, καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ συντελεσθεισῶν αὐτῶν (ὕστερον *K*) ἐπείνασεν. 3 (Καὶ *k*) εἶπεν (δὲ *no*) αὐτῷ ὁ διάβολος: εἰ νίδις εἴ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ τῷ λίθῳ τούτῳ ἵνα γένηται ἄρτος. 4 καὶ ἀπεκρίθη πρὸς αὐτὸν (ό *no*) Ἰησοῦς (λέγων: *k*) γέγραπται ὅτι οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος (ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ρήματι θεοῦ. *KO*) 5 Καὶ ἀναγαγὼν αὐτὸν (ό *k*) (διάβολος εἰς ὅρος ὑψηλὸν *K*) ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τῆς οἰκουμένης ἐν στιγμῇ χρόνου 6 καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος: σοὶ δώσω τὴν ἔξουσίαν ταύτην ἅπασαν καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται καὶ ὦ (ἐὰν *NK(o)*) θέλω δίδωμι αὐτήν. 7 σὺ οὖν ἐὰν προσκυνήσῃς ἐνώπιον (ἐμοῦ *N(k)O*) ἔσται σοῦ (πᾶσα. *N(k)O*) 8 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ (ὕπαγε *KO*) (όπίσω μου Σατανᾶ: *K*) γέγραπται· (γάρ *k*) κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. 9 (Καὶ *k*) Ἡγαγεν (δὲ *no*) αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ ἔστησεν (αὐτὸν *ko*) ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ καὶ εἶπεν αὐτῷ· εἰ (ό *k*) νίδις εἴ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν ἐντεῦθεν κάτω. 10 γέγραπται γάρ ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ τοῦ διαφυλάξαι σε. 11 καὶ ὅτι ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσίν

σε, μήποτε μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. 12 Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι εἴρηται οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου. 13 καὶ συντελέσας πάντα πειρασμὸν ὁ διάβολος ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ. 14 Καὶ ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ πνεύματος εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ φήμη ἔξηλθεν καθ' ὅλης τῆς περιχώρου περὶ αὐτοῦ. 15 καὶ αὐτὸς ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν δοξαζόμενος ὑπὸ πάντων. 16 Καὶ ἤλθεν εἰς (τὴν *k*) Ναζαρὰ οὗ ἦν τεθραμμένος, καὶ εἰσῆλθεν κατὰ τὸ εἰωθός αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι. 17 καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ βιβλίον τοῦ προφήτου Ἡσαΐου καὶ (ἀναπτύξας *NK(o)*) τὸ βιβλίον εὗρεν τὸν τόπον οὗ ἦν γεγραμμένον 18 πνεῦμα κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὐδὲ εἴνεκεν ἔχρισέν με (εὐαγγελίσασθαι *N(k)O*) πτωχοῖς, ἀπέσταλκέν με (ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν *K*) κηρύξαι αἱχμαλώτοις ἄφεσιν καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει, 19 κηρύξαι ἐνιαυτὸν κυρίου δεκτόν. 20 καὶ πτύξας τὸ βιβλίον ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ ἐκάθισεν, καὶ πάντων οἱ ὀφθαλμοὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἤσαν ἀτενίζοντες αὐτῷ. 21 ἥρξατο δὲ λέγειν πρὸς αὐτοὺς ὅτι σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὗτη ἐν τοῖς ὡσὶν ὑμῶν. 22 καὶ πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ ἔλεγον· (οὐχὶ *N(k)O*) υἱός ἔστιν (ό *ko*) Ἰωσὴφ οὗτος; 23 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· πάντως ἐρεῖτε μοι τὴν παραβολὴν ταύτην· ἰατρέ, θεράπευσον σεαυτόν· ὅσα ἤκουόσαμεν γενόμενα (εἰς *N(k)O*)

(τὴν *NK(o)*). Καφαρναούμ, ποίησον καὶ ὥδε ἐν τῇ πατρίδι σου. 24 Εἶπεν δέ· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς προφήτης δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ. 25 ἐπ' ἀληθείας δὲ λέγω ὑμῖν· πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡλίου ἐν τῷ Ἰσραὴλ ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ ἔτη τρία καὶ μῆνας ἔξι, ὡς ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν· 26 καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη Ἡλίας εἰ μὴ εἰς Σάρεπτα τῆς (Σιδωνίας *N(k)O*) πρὸς γυναῖκα χήραν. 27 καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐν τῷ Ἰσραὴλ ἐπὶ Ἐλισαίου τοῦ προφήτου· καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐκαθαρίσθη εἰ μὴ Ναιμὰν ὁ Σύρος. 28 Καὶ ἐπλήσθησαν πάντες θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ ἀκούοντες ταῦτα· 29 καὶ ἀναστάντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἔως (τῆς *k*) ὁφρύος τοῦ ὄρους ἐφ' οὗ ἡ πόλις ὠκοδόμητο αὐτῶν (ῶστε *N(k)O*) κατακρημνίσαι αὐτόν. 30 αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν ἐπορεύετο. 31 Καὶ κατῆλθεν εἰς Καφαρναοὺμ πόλιν τῆς Γαλιλαίας καὶ ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς σάββασιν. 32 καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ. 33 καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα δαιμονίου ἀκαθάρτου, καὶ ἀνέκραξεν φωνῇ μεγάλῃ· 34 (λέγων *ko*) ἔα, τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἥλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἴδά σε τίς εἶ, ὁ ἄγιος τοῦ θεοῦ. 35 καὶ ἐπειμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς λέγων· φιμώθητι καὶ ἔξελθε (ἀπ' *N(k)O*) αὐτοῦ. καὶ ῥῆψαν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον εἰς τὸ μέσον ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ μηδὲν βλάψαν αὐτόν. 36 καὶ ἐγένετο θάμβος ἐπὶ πάντας, καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες· τίς ὁ λόγος οὗτος ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασιν, καὶ ἔξέρχονται; 37 Καὶ ἐξεπορεύετο ὥχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώρου. 38 Ἀναστὰς δὲ (ἀπὸ *N(k)O*) τῆς συναγωγῆς εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος. (ἢ *k*) πενθερὰ δὲ τοῦ Σίμωνος ἦν συνεχομένη πυρετῷ μεγάλῳ, καὶ ἥρωτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς. 39 καὶ ἐπιστὰς ἐπάνω αὐτῆς ἐπετίμησεν τῷ πυρετῷ, καὶ ἀφῆκεν αὐτήν· παραχρῆμα δὲ ἀναστᾶσα διηκόνει αὐτοῖς. 40 Δύνοντος δὲ τοῦ ἥλιου (ἄπαντες *N(k)O*) ὅσοι εἶχον ἀσθενοῦντας νόσοις ποικίλαις ἤγαγον αὐτοὺς πρὸς αὐτόν· ὃ δὲ ἐνὶ ἐκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας (ἐπιτιθεὶς ἐθεράπευεν *N(k)O*) αὐτούς. 41 ἐξήρχετο δὲ καὶ δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν (κραυγάζοντα *N(k)O*) καὶ λέγοντα ὅτι σὺ εἶ (ό χριστὸς *K*) ὁ οὐίος τοῦ θεοῦ. καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἴᾳ αὐτὰ λαλεῖν ὅτι ἤδεισαν τὸν χριστὸν αὐτὸν εἶναι. 42 Γενομένης δὲ ἡμέρας ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔρημον τόπον, καὶ οἱ ὄχλοι (ἐπεζήτουν *N(k)O*) αὐτὸν καὶ ἥλθον ἔως αὐτοῦ καὶ κατεῖχον αὐτὸν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ' αὐτῶν. 43 ὃ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ὅτι καὶ ταῖς ἑτέραις πόλεσιν εὐαγγελίσασθαι με δεῖ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ὅτι (ἐπὶ *N(k)O*) τοῦτο (ἀπεστάλην. *N(k)O*) 44 καὶ ἦν κηρύσσων (εἰς τὰς συναγωγὰς *N(k)O*) τῆς (Ἰουδαίας. *N(K)O*)

5 Ἔγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ (καὶ *N(K)O*) ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ αὐτὸς ἦν ἐστὼς παρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρὲτ 2 καὶ εἶδεν δύο πλοιαὶ ἐστῶτα παρὰ τὴν λίμνην. οἱ δὲ ἀλιεῖς ἀπ' αὐτῶν ἀποβάντες (ἔπλυνον *N(k)O*) τὰ δίκτυα. 3 ἐμβὰς δὲ εἰς ἓν τῶν πλοίων

ὅτιν (τοῦ *κ*) Σίμωνος, ἡρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὄλιγον. (καὶ *κο*) καθίσας (δὲ *νο*) ἐκ τοῦ πλοίου ἐδίδασκεν τοὺς ὄχλους. 4 Ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν εἶπεν πρὸς τὸν Σίμωνα ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος, καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν. 5 καὶ ἀποκριθεὶς (ό *κ*) Σίμων εἶπεν (αὐτῷ *κο*) ἐπιστάτα, δι’ ὅλης (τῆς *κ*) νυκτὸς κοπιάσαντες οὐδὲν ἐλάβομεν, ἐπὶ δὲ τῷ ρήματί σου χαλάσω (τὰ *Ν(κ)Ο*) (δίκτυα. *Ν(Κ)Ο*) 6 καὶ τοῦτο ποιήσαντες συνέκλεισαν πλῆθος ἱχθύων πολύ· διερρήσσετο δὲ (τὰ *Ν(κ)Ο*) (δίκτυα *Ν(Κ)Ο*) αὐτῶν. 7 καὶ κατένευσαν τοῖς μετόχοις (τοῖς *κ*) ἐν τῷ ἑτέρῳ πλοιώ τοῦ ἐλθόντας συλλαβέσθαι αὐτοῖς. καὶ ἥλθον καὶ ἔπλησαν ἀμφότερα τὰ πλοῖα ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά. 8 Ἰδὼν δὲ Σίμων Πέτρος προσέπεσεν τοῖς γόνασιν (τοῦ *κ*) Ἰησοῦ λέγων· ἔξελθε ἀπ’ ἐμοῦ, δοτὶ ἀνὴρ ἀμαρτωλός εἰμι, κύριε. 9 Θάμβος γάρ περιέσχεν αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ ἐπὶ τῇ ἄγρᾳ τῶν ἱχθύων (ῶν *Ν(κ)Ο*) συνέλαβον, 10 ὁμοίως δὲ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην υἱοὺς Ζεβεδαίου, οἵ τινες κοινωνοὶ τῷ Σίμωνι. καὶ εἶπεν πρὸς τὸν Σίμωνα ὁ Ἰησοῦς· μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρῶν. 11 καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες (πάντα *Ν(κ)Ο*) ἡκολούθησαν αὐτῷ. 12 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων καὶ ἴδων ἀνὴρ πλήρης λέπρας· (καὶ *κο*) ἴδων (δὲ *νο*) τὸν Ἰησοῦν, πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον ἐδεήθη αὐτοῦ λέγων· κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαι με καθαρίσαι. 13 καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ (λέγων· *Ν(κ)Ο*) θέλω, καθαρίσθητι. καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ’ αὐτοῦ. 14 καὶ αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν ἀλλ’ ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἵερεῖ καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου καθὼς προσέταξεν Μωϋσῆς εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. 15 Διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ· καὶ συνήρχοντο ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν καὶ θεραπεύεσθαι (ὑπ’ αὐτοῦ *Κ*) ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν· 16 αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις καὶ προσευχόμενος. 17 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς ἦν διδάσκων· καὶ τινας καθήμενοι Φαρισαῖοι καὶ νομοδιδάσκαλοι οἱ τινας ἐληλυθότες ἐκ πάσης κώμης τῆς Γαλιλαίας καὶ Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλήμ, καὶ δύναμις κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι (αὐτόν. *Ν(Κ)Ο*) 18 καὶ ἴδον ἄνδρες φέροντες ἐπὶ κλίνης ἀνθρωπὸν ὃς ἦν παραλευμένος, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν καὶ θεῖναι αὐτὸν ἐνώπιον αὐτοῦ. 19 καὶ μὴ εύρόντες (διὰ *κ*) ποίας εἰσενέγκωσιν αὐτὸν διὰ τὸν ὄχλον, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ δῶμα διὰ τῶν κεράμων καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ κλινιδίῳ εἰς τὸ μέσον ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ. 20 καὶ ἴδων τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπεν (αὐτῷ *κ*) ἀνθρωπε, ἀφέωνταί σοι αἱ ἀμαρτίαι σου. 21 καὶ ἤρξαντο διαλογίζεσθαι οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι λέγοντες· τίς ἐστιν οὗτος ὃς λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύναται ἀμαρτίας (ἀφεῖναι *Ν(κ)Ο*) εἰ μὴ μόνος ὁ θεός; 22 Ἐπιγνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς· τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; 23 τί ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν· ἀφέωνταί σοι αἱ ἀμαρτίαι σου, ἢ εἰπεῖν· (ἔγειρε *Ν(κ)Ο*) καὶ περιπάτει; 24 Ινα δὲ εἰδῆτε ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔξουσίαν ἔχει ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἀμαρτίας, εἶπεν τῷ παραλευμένῳ σοὶ

λέγω, (ἔγειρε *N(k)O*) καὶ ἄρας τὸ κλινίδιόν σου, πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου. 25 καὶ παραχρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν, ἄρας ἐφ' (ό *N(k)O*) κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ δοξάζων τὸν θεόν. 26 καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεόν καὶ ἐπλήσθησαν φόβου λέγοντες ὅτι εἴδομεν παράδοξα σήμερον. 27 Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθεν καὶ ἐθεάσατο τελώνην ὄνοματι Λευὶν καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀκολούθει μοι. 28 καὶ καταλιπὼν (πάντα *N(k)O*) ἀναστὰς (ἡκολούθει *N(k)O*) αὐτῷ. 29 καὶ ἐποίησεν δοχὴν μεγάλην (ό *k*) Λευὶς αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ ἦν ὅχλος πολὺς τελωνῶν καὶ ἄλλων οἵ ἥσαν μετ' αὐτῶν κατακείμενοι. 30 καὶ ἐγόγγυζον οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς αὐτῶν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγοντες· διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἀμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε; 31 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτούς· οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες ἰατροῦ ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. 32 οὐκ ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους ἀλλ' ἀμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν. 33 οἱ δὲ εἶπαν πρὸς αὐτόν· διὰ τί *KO* οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου νηστεύουσιν πυκνὰ καὶ δεήσεις ποιοῦνται, δόμοις καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων, οἱ δὲ σοὶ ἐσθίουσιν καὶ πίνουσιν. 34 Ὁ δὲ Ἰησοῦς *no*) εἶπεν πρὸς αὐτούς· μηδὲν δύνασθε τοὺς υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστιν, ποιῆσαι (νηστεῦσαι; *N(k)O*) 35 ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, καὶ ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, τότε νηστεύουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. 36 ἐλεγεν δὲ καὶ παραβολὴν πρὸς αὐτοῦς ὅτι οὐδεὶς ἐπίβλημα (ἀπὸ *no*) ἴματίου καινοῦ (σχίσας *NO*) ἐπιβάλλει ἐπὶ ἴματιον παλαιόν· εἰ δὲ μή γε,

καὶ τὸ καινὸν (σχίσει, *N(k)O*) καὶ τῷ παλαιῷ οὐ (συμφωνήσει *N(k)O*) (τὸ *no*) ἐπίβλημα τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ. 37 καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μή γε, ἦγει ὁ οἶνος (ό *no*) νέος τοὺς ἀσκοὺς καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται. 38 ἀλλ' οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον (καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται. *KO*) 39 καὶ οὐδεὶς πιὼν παλαιὸν (εὐθέως *K*) θέλει νέον, λέγει γάρ· ὁ παλαιὸς (χρηστός *N(k)O*) ἐστιν.

6 Ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ (δευτεροπρώτῳ *K*) διαπορεύεσθαι αὐτὸν διὰ (τῶν *k*) σπορίμων, καὶ ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ἥσθιον τοὺς στάχυας ψώχοντες ταῖς χερσίν. 2 τινὲς δὲ τῶν Φαρισαίων εἶπαν (αὐτοῖς *k*) τί ποιεῖτε ὃ οὐκ ἔξεστιν (ποιεῖν ἐν *k*) τοῖς σάββασιν; 3 καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε ὃ ἐποίησεν Δαυίδ, (ὅτε *N(k)O*) ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες; 4 ὡς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως (λαβὼν *N(k)O*) (καὶ *k*) ἔφαγεν καὶ ἔδωκεν (καὶ *k*) τοῖς μετ' αὐτοῦ οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ μόνους τοὺς ιερεῖς; 5 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς (ὅτι· *ko*) κύριός ἐστιν (καὶ *k*) τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. 6 Ἐγένετο δὲ (καὶ *k*) ἐν ἐτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ διδάσκειν· καὶ ἦν ἄνθρωπος ἐκεῖ, καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν ξηρά. 7 (παρετηροῦντο *N(k)O*) δὲ αὐτὸν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ (θεραπεύει *N(k)O*) ἵνα εὔρωσιν (κατηγορεῖν *N(k)O*) αὐτοῦ. 8 αὐτὸς δὲ ἤδει τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν. (καὶ *k*) εἶπεν (δὲ *no*) τῷ (ἄνδρὶ *N(k)O*)

τῷ ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα (έγειρε *N(k)O*) καὶ στῆθι εἰς τὸ μέσον. (ό *k*) (καὶ *N(k)O*) ἀναστὰς ἔστη. 9 εἶπεν (δὲ *N(k)O*) ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτούς· (ἐπερωτῶ *N(k)O*) ὑμᾶς (εἰ *N(k)O*) ἔξεστιν (τῷ σαββάτῳ *N(k)O*) ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι; ψυχὴν σῶσαι ἢ (ἀπολέσαι; *NK(O*)) 10 καὶ περιβλεψάμενος πάντας αὐτοὺς εἶπεν (αὐτῷ *N(K)O*) ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου. ὁ δὲ ἐποίησεν (οὕτως *k*) καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ (ủyγιης *K*) (ώς ἡ ἄλλη. *KO*) 11 αὐτοὶ δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας καὶ διελάλουν πρὸς ἄλλήλους τί ἀν ποιήσαιεν τῷ Ἰησοῦ. 12 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις (ἔξελθεν *N(k)O*) (αὐτὸν *no*) εἰς τὸ ὅρος προσεύξασθαι· καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ θεοῦ. 13 καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν δώδεκα οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασεν· 14 Σίμωνα ὃν καὶ ὠνόμασεν Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ (καὶ *no*) Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην (καὶ *no*) Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον 15 (καὶ *no*) Μαθθαῖον καὶ Θωμᾶν (καὶ *no*) Ἰάκωβον (τὸν τοῦ *k*) Ἀλφαίου καὶ Σίμωνα τὸν καλούμενον ζηλωτὴν 16 (καὶ *no*) Ἰούδαν Ἰακώβου καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώθ ὃς (καὶ *ko*) ἐγένετο προδότης. 17 καὶ καταβὰς μετ' αὐτῶν ἔστη ἐπὶ τόπου πεδινοῦ. καὶ ὥχλος (πολὺς *NO*) μαθητῶν αὐτοῦ καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλήμ καὶ τῆς παραλίου Τύρου καὶ Σιδῶνος οἱ ἥλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ καὶ ιαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν. 18 καὶ οἱ (ἐνοχλούμενοι ἀπὸ *N(k)O*) πνευμάτων ἀκαθάρτων (καὶ *k*) ἐθεραπεύοντο. 19 καὶ πᾶς ὁ ὥχλος (ἔζητουν

N(k)O) ἄπτεσθαι αὐτοῦ, ὅτι δύναμις παρ' αὐτοῦ ἔξηρχετο, καὶ ἵστο πάντας. 20 Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὄφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἔλεγεν· μακάριοι οἱ πτωχοί, ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. 21 Μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν, ὅτι χορτασθήσεσθε. Μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν, ὅτι γελάσετε. 22 Μακάριοι ἐστε, ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς καὶ ὄνειδίσωσιν καὶ ἐκβάλωσιν τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρὸν ἔνεκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. 23 (χάρητε *N(k)O*) ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε· ίδού γὰρ ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ. κατὰ (τὰ *N(K)O*) (αὐτὰ *N(k)O*) γὰρ ἐποίουν τοῖς προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. 24 Πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις, ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν. 25 Οὐαὶ ὑμῖν οἱ ἐμπεπλησμένοι (νῦν, *no*) ὅτι πεινάστε. Οὐαὶ (ὑμῖν *k*) οἱ γελῶντες νῦν, ὅτι πενθήσετε καὶ κλαύσετε. 26 Οὐαὶ (ὑμῖν *k*) ὅταν ὑμᾶς καλῶς εἴπωσιν πάντες οἱ ἄνθρωποι· κατὰ (τὰ *N(K)O*) (αὐτὰ *N(k)O*) γὰρ ἐποίουν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. 27 ἀλλ' ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν· ἀγαπᾶτε τοὺς ἔχθροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, 28 εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους (ὑμᾶς, *N(k)O*) (καὶ *k*) προσεύχεσθε (περὶ *N(k)O*) τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς. 29 τῷ τύποντί σε ἐπὶ τὴν σιαγόνα, πάρεχε καὶ τὴν ἄλλην καὶ ἀπὸ τοῦ αἵροντός σου τὸ ἴμάτιον καὶ τὸν χιτῶνα μὴ κωλύσῃς. 30 Παντὶ (δὲ τῷ *ko*) αἰτοῦντί σε δίδου· καὶ ἀπὸ τοῦ αἵροντος τὰ σὰ μὴ ἀπαίτει. 31 καὶ καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, (καὶ ὑμεῖς *ko*) ποιεῖτε αὐτοῖς ὄμοιώς. 32 καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς,

ποία ύμιν χάρις ἔστιν; καὶ γὰρ οἱ ἀμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσιν. 33 καὶ (γὰρ *no*) ἐὰν ἀγαθοποιῆτε τοὺς ἀγαθοποιοῦντας ύμᾶς, ποία ύμιν χάρις ἔστιν; καὶ (γὰρ *ko*) οἱ ἀμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ τοιοῦτον. 34 καὶ ἐὰν (δανίσητε *N(k)(o)*) παρ’ ὅν ἐλπίζετε (λαβεῖν, *N(k)O*) ποία ύμιν χάρις ἔστιν; καὶ (γὰρ *ko*) (οἱ *k*) ἀμαρτωλοὶ ἀμαρτωλοῖς δανίζουσιν ἵνα ἀπολάβωσιν τὰ ἵσα. 35 πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς ἔχθροὺς ύμῶν καὶ ἀγαθοποιεῖτε καὶ δανίζετε μηδὲν ἀπελπίζοντες; καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ύμῶν πολύς, καὶ ἔσεσθε υἱοὶ (τοῦ *k*) ύψιστου, ὅτι αὐτὸς χρηστός ἔστιν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηρούς. 36 Γίνεσθε (οὖν *K*) οἰκτίρμονες καθὼς καὶ ὁ πατήρ ύμῶν οἰκτίρμων ἔστιν. 37 καὶ μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῆτε. (καὶ *no*) μὴ καταδικάζετε, καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε. ἀπολύτε, καὶ ἀπολυθήσεσθε. 38 Δίδοτε, καὶ δοθήσεται ύμιν. μέτρον καλὸν πεπιεσμένον (καὶ *k*) σεσαλευμένον (καὶ *k*) ὑπερεκχυννόμενον δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ύμῶν ᾖ (Τῷ *k*) γὰρ (αὐτῷ *k*) μέτρῳ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ύμιν. 39 εἴπεν δὲ (καὶ *no*) παραβολὴν αὐτοῖς μήτι δύναται τυφλὸς τυφλὸν ὀδηγεῖν; οὐχὶ ἀμφότεροι εἰς βόθυνον (ἐμπεσοῦνται; *N(k)O*) 40 Οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον (αὐτοῦ. *k*) κατηρτισμένος δὲ πᾶς ἔσται ως ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ. 41 Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὄφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὄφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς; 42 (ἢ *ko*) πῶς δύνασαι λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου ἀδελφέ, ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὄφθαλμῷ σου, αὐτὸς τὴν ἐν τῷ ὄφθαλμῷ σου

δοκὸν οὐ βλέπων; ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὄφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὄφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου ἐκβαλεῖν. 43 οὐ γάρ ἔστιν δένδρον καλὸν ποιοῦν καρπὸν σαπρὸν οὐδὲ (πάλιν *no*) δένδρον σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν· 44 ἔκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκεται. οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσιν σῦκα οὐδὲ ἐκ βάτου σταφυλὴν τρυγῶσιν. 45 Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας (αὐτοῦ *ko*) προφέρει τὸ ἀγαθόν, καὶ ὁ πονηρὸς (ἄνθρωπος *k*) ἐκ τοῦ πονηροῦ (θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ *K*) προφέρει τὸ πονηρόν· ἐκ γὰρ (τοῦ *k*) περισσεύματος (τῆς *k*) καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ. 46 τί δέ με καλεῖτε κύριε κύριε, καὶ οὐ ποιεῖτε ἀ λέγω; 47 Πᾶς ὁ ἐρχόμενος πρός με καὶ ἀκούων μου τῶν λόγων καὶ ποιῶν αὐτούς, ὑποδείξω ύμιν τίνι ἔστιν ὅμοιος. 48 ὅμοιός ἔστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομοῦντι οἰκίαν δὲ ἔσκαψεν καὶ ἐβάθυνεν καὶ ἔθηκεν θεμέλιον ἐπὶ τὴν πέτραν. πλημμύρης δὲ γενομένης προσέρηξεν ὁ ποταμὸς τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἵσχυσεν σαλεῦσαι αὐτὴν (διὰ *N(k)O*) (τὸ *no*) (καλῶς *NO*) (οἰκοδομῆσθαι *N(K)O*) (αὐτήν *no*) (ἐπὶ τὴν πέτραν. *k*) 49 Ὁ δὲ ἀκούσας καὶ μὴ ποιήσας ὅμοιός ἔστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομήσαντι οἰκίαν ἐπὶ τὴν γῆν χωρὶς θεμελίου ἢ προσέρηξεν ὁ ποταμός, καὶ εὐθὺς (συνέπεσεν, *N(k)O*) καὶ ἐγένετο τὸ ῥῆγμα τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα.

7 (Ἐπειδὴ *N(k)O*) ἐπλήρωσεν πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, εἰσῆλθεν εἰς Καφαρναούμ. 2 ἔκατοντάρχου δέ τινος δοῦλος κακῶς ἔχων ἥμελλεν τελευτᾶν δὲ

ἢν αὐτῷ ἔντιμος. 3 ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων ἐρωτῶν αὐτὸν ὅπως ἐλθὼν διασώσῃ τὸν δοῦλον αὐτοῦ. 4 οἱ δὲ παραγενόμενοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν παρεκάλουν αὐτὸν σπουδαίως λέγοντες ὅτι ἄξιός ἐστιν ᾗ (παρέξῃ *N(k)O*) τοῦτο. 5 ἀγαπᾶ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς ὡκοδόμησεν ἡμῖν. 6 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς, ἥδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπέχοντος ἀπὸ τῆς οἰκίας ἔπειμψεν (πρὸς αὐτὸν *ko*) φίλους ὁ ἐκατοντάρχης λέγων αὐτῷ· κύριε, μὴ σκύλλου· οὐ γὰρ ἱκανός εἰμι ἵνα ὑπὸ τὴν στέγην μου εἰσέλθης, 7 διὸ οὐδὲ ἐμαυτὸν ἡξίωσα πρὸς σὲ ἐλθεῖν. ἀλλ’ εἰπὲ λόγῳ, καὶ (ἰαθήτω *N(k)O*) ὁ παῖς μου. 8 καὶ γὰρ ἐγὼ ἀνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἔξουσίαν τασσόμενος, ἔχων ὑπ’ ἐμαυτὸν στρατιώτας. καὶ λέγω τούτῳ· πορεύθητι, καὶ πορεύεται, καὶ ἄλλῳ ἔρχου, καὶ ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ μου· ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. 9 ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν αὐτὸν· καὶ στραφεὶς τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὅχλῳ εἶπεν· λέγω ὑμῖν, (οὐδὲ *NK(o)*) ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὑρον. 10 καὶ ὑποστρέψαντες εἰς τὸν οἶκον οἱ πεμφθέντες εὑρον τὸν (ἀσθενοῦντα *K*) δοῦλον ὑγιαίνοντα. 11 Καὶ ἐγένετο ἐν (τῷ *N(k)O*) ἔξῆς (ἐπορεύθη *N(k)O*) εἰς πόλιν καλουμένην Ναῖν, καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ (ἱκανοί *K*) καὶ ὅχλος πολύς. 12 ὡς δὲ ἤγγισεν τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἴδού ἐξεκομίζετο τεθνηκῶς μονογενῆς υἱὸς τῆς μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτὴ ἦν χήρα· καὶ ὅχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς ἦν σὺν αὐτῇ. 13 καὶ ἴδων αὐτὴν ὁ κύριος ἐσπλαγχνίσθη ἐπ’ αὐτῇ καὶ εἶπεν αὐτῇ· μὴ κλαῖε. 14 καὶ προσελθὼν ἤψατο τῆς σοροῦ· οἱ δὲ βαστάζοντες ἔστησαν· καὶ εἶπεν· νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι. 15 καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς καὶ ἤρξατο λαλεῖν. καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ. 16 ἔλαβεν δὲ φόβος (πάντας, *N(k)O*) καὶ ἐδόξαζον τὸν θεὸν λέγοντες ὅτι προφήτης μέγας (ἡγέρθη *N(k)O*) ἐν ἡμῖν, καὶ ὅτι ἐπεσκέψατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ. 17 καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ καὶ (ἐν *ko*) πάσῃ τῇ περιχώρᾳ. 18 Καὶ ἀπήγγειλαν Ἰωάννη οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ πάντων τούτων. 19 καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης ἔπειμψεν πρὸς τὸν (κύριον *N(k)O*) λέγων· σὺ εἰ ὁ ἐρχόμενος, ἦ (ἄλλον *NK(o)*) προσδοκῶμεν; 20 Παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ ἄνδρες εἶπαν· Ἰωάννης ὁ βαπτιστής (ἀπέστειλεν *N(k)O*) ἡμᾶς πρὸς σὲ λέγων· σὺ εἰ ὁ ἐρχόμενος, ἦ ἄλλον προσδοκῶμεν; 21 ἐν (ἔκείνη *N(k)O*) (δὲ *k*) τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσεν πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων καὶ πνευμάτων πονηρῶν καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἔχαρίσατο (τὸ *k*) βλέπειν. 22 καὶ ἀποκριθεὶς (ὁ Ἰησοῦς *k*) εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ ἂ εἰδετε καὶ ἡκούσατε· (ὅτι *ko*) τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν, χωλοὶ περιπατοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζονται, (καὶ *no*) κωφοὶ ἀκούονται, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐαγγελίζονται, 23 καὶ μακάριος ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. 24 Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων Ἰωάννου ἤρξατο λέγειν πρὸς (τοὺς ὅχλους *NK(o)*) περὶ Ἰωάννου· τί (ἐξῆλθατε *N(k)O*) εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; 25 ἀλλὰ τί (ἐξῆλθατε *N(k)O*) ἰδεῖν; ἀνθρωπὸν ἐν μαλακοῖς ἴματίοις

ήμφιεσμένον; ίδού οί ἐν ἰματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ ὑπάρχοντες ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν. **26** ἀλλὰ τί (ἐξήλθατε *N(k)O*) ίδειν; προφήτην; ναὶ λέγω ὑμῖν· καὶ περισσότερον προφήτου. **27** οὗτός ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται· ίδού (ἐγώ *k*) ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου δις κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. **28** Λέγω (γὰρ *k*) ὑμῖν· μείζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν (προφήτης *KO*) (τοῦ *k*) ('Ιωάννου *N(K)O*) οὐδείς ἐστιν. ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ μείζων αὐτοῦ ἐστιν. **29** καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας καὶ οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν τὸν θεὸν βαπτισθέντες τὸ βάπτισμα Ἰωάννου. **30** οἱ δὲ Φαρισαῖοι καὶ οἱ νομικοὶ τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ ἡθέτησαν εἰς ἑαυτὸν μὴ βαπτισθέντες ὑπ' αὐτοῦ. **31** (Εἶπεν δὲ ὁ κύριος, *K*) τίνι οὖν ὅμοιώσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ τίνι εἰσὶν ὅμοιοι; **32** ὅμοιοί εἰσιν παιδίοις τοῖς ἐν ἀγορᾷ καθημένοις καὶ προσφωνοῦσιν ἀλλήλοις (ἃ *no*) (καὶ *k*) (λέγει· *N(k)(o)*) ηὐλήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἐθρηνήσαμεν (ὑμῖν *k*) καὶ οὐκ ἐκλαύσατε. **33** ἐλήλυθεν γὰρ Ἰωάννης ὁ βαπτιστής (μὴ *N(k)O*) ἐσθίων ἄρτον μήτε πίνων οἶνον, καὶ λέγετε· δαιμόνιον ἔχει. **34** ἐλήλυθεν δὲ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγετε· ίδού ἀνθρωπὸς φάγος καὶ οἰνοπότης, φίλος τελωνῶν καὶ ἀμαρτωλῶν. **35** καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ πάντων τῶν τέκνων αὐτῆς. **36** Ἡρώτα δέ τις αὐτὸν τῶν Φαρισαίων ἵνα φάγῃ μετ' αὐτοῦ. καὶ εἰσελθὼν εἰς (τὸν οἴκον *N(k)O*) τοῦ Φαρισαίου (κατεκλίθη. *N(K)O*) **37** καὶ ίδού γυνὴ ἥτις ἦν ἐν τῇ πόλει ἀμαρτωλός. (καὶ *no*) ἐπιγνοῦσα ὅτι (κατάκειται *N(k)O*) ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου, κομίσασα ἀλάβαστρον μύρου **38** καὶ στᾶσα ὅπίσω παρὰ τὸν πόδας αὐτοῦ, κλαίουσα τοῖς δάκρυσιν ἥρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ταῖς θριξὶν τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμασσεν καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἤλειφεν τῷ μύρῳ. **39** ίδών δὲ ὁ Φαρισαῖος ὁ καλέσας αὐτὸν εἶπεν ἐν ἑαυτῷ λέγων· οὗτος εὶς ἣν (δὸς *o*) προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν τίς καὶ ποταπὴ ἡ γυνὴ ἥτις ἄπτεται αὐτοῦ ὅτι ἀμαρτωλός ἐστιν. **40** Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν· Σίμων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν. ὁ δέ· διδάσκαλε εἰπέ, φησίν. **41** δύο χρεοφειλέται ἥσαν δανιστῇ τινι. ὁ εἷς ὥφειλεν δηνάρια πεντακόσια, ὁ δὲ ἔτερος πεντήκοντα. **42** μὴ ἔχόντων (δὲ *k*) αὐτῶν ἀποδοῦναι ἀμφοτέροις ἔχαρίσατο. τίς οὖν αὐτῶν (εἰπέ *k*) πλεῖον ἀγαπήσει αὐτόν; **43** ἀποκριθεὶς (δὲ ὁ *ko*) Σίμωνις εἶπεν· ὑπολαμβάνω ὅτι ὃ τὸ πλεῖον ἔχαρίσατο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ὁρθῶς ἔκρινας. **44** καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα τῷ Σίμωνι ἔφη· βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα; εἰσῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὕδωρ μοι ἐπὶ (τοὺς *ko*) πόδας (μου *k*) οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ τοῖς δάκρυσιν ἐβρεξέν μου τοὺς πόδας καὶ ταῖς θριξὶν (τῆς κεφαλῆς *K*) αὐτῆς ἐξέμαξεν. **45** φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ ἀφ' ἣς εἰσῆλθον οὐ διέλιπεν καταφιλοῦσά μου τοὺς πόδας. **46** ἐλαίω τὴν κεφαλήν μου οὐκ ἤλειψας· αὕτη δὲ μύρῳ ἤλειψεν τοὺς πόδας μου. **47** οὐ χάριν, λέγω σοι, ἀφέωνται αἱ ἀμαρτίαι αὐτῆς αἱ πολλαί, ὅτι ἡγάπησεν πολύ· ὃ δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ. **48** εἶπεν δὲ αὐτῇ· ἀφέωνταί σου αἱ ἀμαρτίαι. **49** καὶ ἥρξαντο οἱ συνανακείμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· τίς οὗτός ἐστιν ὃς καὶ ἀμαρτίας

άφίσιν; 50 εἶπεν δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· πορεύου εἰς εἰρήνην.

8 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς καὶ αὐτὸς διώδευεν κατὰ πόλιν καὶ κώμην κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ 2 καὶ γυναικές τινες αἱ ἥσαν τεθεραπευμέναι ἀπὸ πνευμάτων πονηρῶν καὶ ἀσθενειῶν, Μαρία ἡ καλουμένη Μαγδαληνὴ ἀφ' ἣς δαιμόνια ἐπτὰ ἔξεληλύθει, 3 καὶ Ἰωάννα γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρώδου καὶ Σουσάννα καὶ ἔτεραι πολλαὶ αἵτινες διηκόνουν (αὐτοῖς *N(K)O*) (ἐκ *N(k)O*) τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς.

4 Συνιόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ καὶ τῶν κατὰ πόλιν ἐπιπορευομένων πρὸς αὐτὸν εἶπεν διὰ παραβολῆς· 5 ἔξηλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείραι τὸν σπόρον αὐτοῦ· καὶ ἐν τῷ σπείραι αὐτὸν ὃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὄδον καὶ κατεπατήθη, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτό. 6 καὶ ἔτερον (κατέπεσεν *N(k)O*) ἐπὶ τὴν πέτραν, καὶ φυὲν ἔξηράνθη διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα. 7 καὶ ἔτερον ἔπεσεν ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ συμφυεῖσαι αἱ ἀκανθαι ἀπέπνιξαν ἀπέπνιξαν αὐτό. 8 καὶ ἔτερον ἔπεσεν (εἰς *N(k)O*) τὴν γῆν τὴν ἀγαθήν, καὶ φυὲν ἐποίησεν καρπὸν ἐκατονταπλασίονα. ταῦτα λέγων ἐφώνει ὁ ἔχων ὥτα ἀκούειν ἀκουέτω. 9 Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ (λέγοντες: *k*) τίς αὕτη εἴη ἡ παραβολή; 10 ὁ δὲ εἶπεν· ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσιν καὶ ἀκούοντες μὴ συνιῶσιν. 11 ἔστιν δὲ αὕτη ἡ παραβολή· ὁ σπόρος ἔστιν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. 12 οἱ δὲ παρὰ τὴν ὄδον εἰσιν οἱ (ἀκούσαντες, *N(k)O*)

εῖτα ἔρχεται ὁ διάβολος καὶ αἴρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν. 13 οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πέτρας, οἱ ὅταν ἀκούσωσιν μετὰ χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον· καὶ οὗτοι ῥίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἱ πρὸς καιρὸν πιστεύουσιν καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται. 14 τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσόν, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλούτου καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου πορεύομενοι συμπνίγονται καὶ οὐ τελεσφοροῦσιν. 15 τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ, οὗτοί εἰσιν οἵτινες ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ ἀκούσαντες τὸν λόγον κατέχουσιν καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ. 16 Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἄψας καλύπτει αὐτὸν σκεύει ἢ ὑποκάτω κλίνης τίθησιν, ἀλλ' ἐπὶ λυχνίας (τίθησιν *N(k)O*) ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσιν τὸ φῶς. 17 οὐ γάρ ἔστιν κρυπτὸν ὃ οὐ φανερὸν γενήσεται, οὐδὲ ἀπόκρυφον ὃ οὐ (μὴ *no*) (γνωσθῇ *N(k)O*) καὶ εἰς φανερὸν ἔλθῃ. 18 Βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε· ὅς (ἄν *NK(o)*) γάρ ἔχῃ, δοθήσεται αὐτῷ, καὶ ὅς (ἄν *NK(o)*) μὴ ἔχῃ, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. 19 (Παρεγένετο *N(k)O*) δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ οὐκ ἡδύναντο συντυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον. 20 (Καὶ *k*) ἀπηγγέλη (δὲ *no*) αὐτῷ (λέγοντων· *k*) ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἐστήκασιν ἔξω ἵδειν θέλοντές σε. 21 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς· μήτηρ μου καὶ ἀδελφοί μου οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἀκούοντες καὶ ποιοῦντες (αὐτόν. *k*) 22 (Καὶ *k*) Ἐγένετο (δὲ *no*) ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς ἐνέβη εἰς πλοῖον καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς

λίμνης, καὶ ἀνήχθησαν. 23 πλεόντων δὲ αὐτῶν ἀφύπνωσεν, καὶ κατέβῃ λαῖλαψ ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην, καὶ συνεπληροῦντο καὶ ἐκινδύνευον. 24 προσελθόντες δὲ διήγειραν αὐτὸν λέγοντες ἐπιστάτα ἐπιστάτα, ἀπολλύμεθα. ο δὲ (διεγερθεὶς *N(k)O*) ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος, καὶ ἐπαύσαντο, καὶ ἐγένετο γαλήνη. 25 Εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ποῦ (ἐστιν *k*) ἡ πίστις ὑμῶν; φοβηθέντες δὲ ἐθαύμασαν λέγοντες πρὸς ἄλλήλους· τίς ἄρα οὗτός ἐστιν ὅτι καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ; 26 καὶ κατέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν (Γερασηνῶν *N(K)O*) ἥτις ἐστὶν ἀντιπέρα τῆς Γαλιλαίας. 27 Ἐξελθόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν ὑπήντησεν (αὐτῷ *ko*) ἀνήρ τις ἐκ τῆς πόλεως (δς *ko*) (ἔχων *N(k)O*) δαιμόνια. καὶ (ἐκ *k*) (χρόνῳ ἱκανῷ *N(k)O*) οὐκ (ἐνεδύσατο *N(k)O*) ἴματιον καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν ἀλλ' ἐν τοῖς μνήμασιν. 28 ἴδων δὲ τὸν Ἰησοῦν (καὶ *k*) ἀνακράξας προσέπεσεν αὐτῷ καὶ φωνῇ μεγάλῃ εἶπεν· τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ, νιὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; δέομαί σου, μή με βασανίσῃς. 29 παρήγγειλεν γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου· πολλοῖς γὰρ χρόνοις συνηρπάκει αὐτόν, καὶ (ἐδεσμεύετο *N(k)O*) ἀλύσεσιν καὶ πέδαις φυλασσόμενος, καὶ διαρρήσσων τὰ δεσμὰ ἡλαύνετο (ύπὸ *NK(o)*) τοῦ (δαιμονίου *N(k)O*) εἰς τὰς ἐρήμους. 30 ἐπηρώτησεν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς (λέγων *ko*) τί σοι ὄνομά ἐστιν; ο δὲ εἶπεν· (λεγιών· *N(k)O*) ὅτι εἰσῆλθεν δαιμόνια πολλὰ εἰς αὐτόν. 31 καὶ (παρεκάλουν *N(k)O*) αὐτὸν ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν. (Abyssos g12) 32 ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων

ἱκανῶν (βοσκομένη *N(k)O*) ἐν τῷ ὄρει, καὶ (παρεκάλεσαν *N(k)O*) αὐτὸν ἵνα ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰς ἐκείνους εἰσελθεῖν. καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς. 33 ἐξελθόντα δὲ τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου (εἰσῆλθον *N(k)O*) εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὤρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν λίμνην καὶ ἀπεπνίγη. 34 Ἰδόντες δὲ οἱ βόσκοντες τὸ (γεγονὸς *N(k)O*) ἔφυγον καὶ (ἀπελθόντες *K*) ἀπίγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. 35 ἐξῆλθον δὲ ἵδειν τὸ γεγονὸς καὶ ἥλθον πρὸς τὸν Ἰησοῦν καὶ εὗρον καθήμενον τὸν ἄνθρωπον ἀφ' οὗ τὰ δαιμόνια (ἐξῆλθεν *N(k)O*) ἴματισμένον καὶ σωφρονοῦντα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐφοβήθησαν. 36 ἀπίγγειλαν δὲ αὐτοῖς (καὶ *k*) οἱ ἰδόντες πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονισθείς. 37 καὶ (ἵρωτησεν *N(k)O*) αὐτὸν ἄπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώρου τῶν (Γερασηνῶν *N(K)O*) ἀπελθεῖν ἀπ' αὐτῷ, ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο. Αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς (τὸ *k*) πλοῖον ὑπέστρεψεν. 38 (ἐδεῖτο *N(k)O*) δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνήρ ἀφ' οὗ ἐξελιγύθει τὰ δαιμόνια εἶναι σὺν αὐτῷ. ἀπέλυσεν δὲ αὐτὸν (ο *k*) (Ἰησοῦς *K*) λέγων· 39 ὑπόστρεψε εἰς τὸν οἴκόν σου καὶ διηγοῦ ὅσα σοι ἐποίησεν ὁ θεός. καὶ ἀπῆλθεν καθ' ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς. 40 (Ἐγένετο *K*) ἐν δὲ τῷ (ὑποστρέψειν *N(k)O*) τὸν Ἰησοῦν ἀπεδέξατο αὐτὸν ὁ ὄχλος· ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες αὐτόν. 41 καὶ ἴδού ἡλθεν ἀνήρ ὡς ὄνομα Ἰάιρος, καὶ (οὗτος *N(k)O*) ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχεν. καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ παρεκάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἴκον αὐτοῦ 42 ὅτι θυγάτηρ μονογενὴς ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα

καὶ αὐτὴ ἀπέθνησκεν. ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτὸν οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν. **43** Καὶ γυνὴ οὕσα ἐν ῥύσει αἴματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, ἡτις (εἰς *k*) (ἰατροῖς *N(k)O*) προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον (αὐτῆς *ko*) οὐκ ἴσχυσεν (ἀπ' *N(k)O*) οὐδενὸς θεραπευθῆναι, **44** προσελθοῦσα ὅπισθεν ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἰματίου αὐτοῦ, καὶ παραχρῆμα ἔστη ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς. **45** καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· τίς ὁ ἀψάμενός μου; ἀρνουμένων δὲ πάντων εἶπεν ὁ Πέτρος (καὶ οἱ *KO*) (μετ' αὐτοῦ *K(o)*) ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσίν σε καὶ ἀποθλίβουσιν (καὶ λέγεις τίς ὁ ἀψάμενός μου. *KO*) **46** ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν ἥψατό μού τις ἐγὼ γὰρ ἔγνων δύναμιν (ἐξεληλυθίαν *N(k)O*) ἀπ' ἐμοῦ. **47** ἵδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ ὅτι οὐκ ἔλαθεν, τρέμουσα ἥλθεν καὶ προσπεσοῦσα αὐτῷ, δὲ ἦν αἰτίαν ἥψατο αὐτοῦ ἀπήγγειλεν (αὐτῷ *k*) ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ καὶ ὡς ἱάθη παραχρῆμα. **48** ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· (Θάρσει *K*) (θυγάτηρ, *N(k)O*) ἡ πίστις σου σέσωκέν σε πορεύουσαν εἰς εἰρήνην. **49** Ἐτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἔρχεται τις παρὰ τοῦ ἀρχισυναγώγου λέγων (αὐτῷ *ko*) ὅτι τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου· (μηκέτι *N(K)O*) σκύλλε τὸν διδάσκαλον. **50** ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας ἀπεκρίθη αὐτῷ (λέγων *k*) μὴ φοβοῦ· μόνον (πίστευσον, *N(k)O*) καὶ σωθήσεται. **51** (ἐλθὼν *N(k)O*) δὲ εἰς τὴν οἰκίαν οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν (τινα *N(k)O*) (σὺν αὐτῷ *NO*) εἰ μὴ Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον, καὶ τὸν πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέρα. **52** ἔκλαιον δὲ πάντες καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν. ὁ δὲ εἶπεν· μὴ κλαίετε· οὐ (γὰρ *no*) ἀπέθανεν ἀλλὰ καθεύδει. **53** καὶ κατεγέλων αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν.

54 αὐτὸς δὲ (ἐκβαλὼν ἔξω πάντας καὶ *K*) κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς ἐφώνησεν λέγων· ἡ παῖς, (ἔγειρε. *N(k)O*) **55** καὶ ἐπέστρεψεν τὸ πνεῦμα αὐτῆς, καὶ ἀνέστη παραχρῆμα, καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι φαγεῖν. **56** καὶ ἔξεστησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς. ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς μηδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός.

9 Συγκαλεσάμενος δὲ τοὺς δώδεκα (μαθητὰς αὐτοῦ, *K*) ἔδωκεν αὐτοῖς δύναμιν καὶ ἔξουσίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια καὶ νόσους θεραπεύειν **2** καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς κηρύσσειν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ ἰᾶσθαι τοὺς (ἀσθενεῖς. *N(k)O*) **3** καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδὸν μήτε (ράβδον *N(K)O*) μήτε πήραν μήτε ἄρτον μήτε ἀργύριον μήτε ἀνὰ δύο χιτῶνας ἔχειν. **4** καὶ εἰς ἦν ἀν οἰκίαν εἰσέλθητε, ἐκεὶ μένετε καὶ ἐκεῖθεν ἔξερχεσθε. **5** καὶ ὅσοι (ἄν *NK(o)*) μὴ (δέχωνται *N(k)O*) ὑμᾶς, ἔξερχόμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως ἐκείνης (καὶ *k*) τὸν κονιορτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν (ἀποτινάσσετε *N(k)O*) εἰς μαρτύριον ἐπ' αὐτούς. **6** ἔξερχόμενοι δὲ διήρχοντο κατὰ τὰς κώμας εὐαγγελιζόμενοι καὶ θεραπεύοντες πανταχοῦ. **7** Ἡκουσεν δὲ Ἡρώδης ὁ τετραάρχης τὰ γινόμενα (ὑπ' αὐτοῦ *K*) πάντα καὶ διηπόρει διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπὸ τινων ὅτι Ἰωάννης (ἡγέρθη *N(k)O*) ἐκ νεκρῶν, **8** ὑπό τινων δὲ ὅτι Ἡλίας ἐφάνη, ἄλλων δὲ ὅτι προφήτης (τις *N(k)O*) τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. **9** (Καὶ *k*) Εἶπεν (δὲ *no*) (οἱ *ko*) Ἡρώδης· Ἰωάννην ἐγὼ ἀπεκεφάλισα· τίς δέ ἐστιν οὗτος περὶ οὗ (ἐγὼ *ko*) ἀκούω τοιαῦτα; καὶ ἐζήτει ἰδεῖν αὐτόν. **10** Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι διηγήσαντο αὐτῷ ὅσα ἐποίησαν. καὶ παραλαβών

αύτοὺς ὑπεχώρησεν κατ' ἴδιαν εἰς (τόπον ἔρημον *κ*) (πόλιν καλουμένην *Ν(k)Ο*) Βηθσαϊδά. 11 οἱ δὲ ὄχλοι γνόντες ἡκολούθησαν αὐτῷ. καὶ (ἀποδεξάμενος *Ν(k)Ο*) αὐτοὺς ἐλάλει αὐτοῖς περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς χρείαν ἔχοντας θεραπείας ἰᾶτο. 12 Ἡ δὲ ἡμέρα ἤρξατο κλίνειν. προσελθόντες δὲ οἱ δώδεκα εἶπαν αὐτῷ ἀπόλυσον τὸν ὄχλον ἵνα (πορευθέντες *Ν(k)Ο*) εἰς τὰς κύκλως κώμας καὶ (τοὺς *κο*) ἀγροὺς καταλύσωσιν καὶ εὔρωσιν ἐπισιτισμόν· ὅτι ὡδε ἐν ἐρήμῳ τόπῳ ἐσμέν. 13 Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοὺς· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. οἱ δὲ εἶπαν· οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλεῖον ἡ ἄρτοι πέντε καὶ ἰχθύες δύο, εἰ μήτι πορευθέντες ἡμεῖς ἀγοράσωμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν τοῦτον βρώματα. 14 Ἰσαν γὰρ ὥσει ἄνδρες πεντακισχίλιοι. Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· κατακλίνατε αὐτοὺς κλισίας (ώσει *ΝΟ*) ἀνὰ πεντήκοντα. 15 καὶ ἐποίησαν οὕτως καὶ (κατέκλιναν *Ν(K)Ο*) ἄπαντας. 16 λαβὼν δὲ τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν αὐτοὺς καὶ κατέκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς (παραθεῖναι *Ν(k)Ο*) τῷ ὄχλῳ. 17 καὶ ἔφαγον καὶ ἐχορτάσθησαν πάντες, καὶ ἤρθη τὸ περισσεῦσαν αὐτοῖς κλασμάτων κόφινοι δώδεκα. 18 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον κατὰ μόνας συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταί, καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς λέγων· τίνα με λέγουσιν οἱ ὄχλοι εἶναι; 19 οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπαν· Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν, ἄλλοι δὲ Ἡλίαν, ἄλλοι δὲ ὅτι προφήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. 20 εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; (ό *κ*) Πέτρος δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· τὸν χριστὸν τοῦ θεοῦ. 21 ὁ δὲ ἐπιτιμήσας αὐτοῖς παρήγγειλεν

μηδενὶ (λέγειν *Ν(k)Ο*) τοῦτο 22 εἰπὼν ὅτι δεῖ τὸν οὐίὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ (ἐγερθῆναι. *ΝΚ(ο)*) 23 "Ἐλεγεν δὲ πρὸς πάντας· εἴ τις θέλει ὀπίσω μου (ἔρχεσθαι, ἀρνησάσθω *Ν(k)Ο*) ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν καὶ ἀκολουθείτω μοι. 24 ὃς γὰρ (ἄν *ΝΚ(ο)*) θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἀν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔνεκεν ἐμοῦ, οὗτος σώσει αὐτήν. 25 τί γὰρ ὡφελεῖται ἀνθρωπος κερδήσας τὸν κόσμον ὅλον ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας ἡ ζημιωθείς; 26 ὃς γὰρ ἀν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, τοῦτον ὁ νίδις τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἀγίων ἀγγέλων. 27 λέγω δὲ ὡμίνῳ ἀληθῶς εἰσὶν τινες τῶν (αὐτοῦ *Ν(k)Ο*) ἑστηκότων οἱ οὐ μὴ (γεύσωνται *Ν(k)Ο*) θανάτου ἔως ἂν ἴδωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. 28 Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὡσεὶ ἡμέραι ὀκτώ, καὶ παραλαβὼν (τὸν *κ*) Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον ἀνέβη εἰς τὸ ὅρος προσεύχασθαι. 29 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ προσεύχεσθαι αὐτὸν τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἔτερον, καὶ ὁ ἴματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς ἔξαστράπτων. 30 καὶ ἴδοις ἄνδρες δύο συνελάλουν αὐτῷ οἵτινες Ἰσαν Μωϋσῆς καὶ Ἡλίας· 31 οἱ ὀφθέντες ἐν δόξῃ ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ ἦν ἡμελλεν πληροῦν ἐν Ἱερουσαλήμ. 32 ὁ δὲ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ Ἰσαν βεβαρημένοι ὑπνῷ. διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδον τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ. 33

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ εἶπεν ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Ἰησοῦν ἐπιστάτα, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὅδε εἶναι, καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοὶ καὶ μίαν Μωϋσεῖ καὶ μίαν Ἡλίᾳ· μὴ εἰδῶς ὁ λέγει. 34 ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος ἐγένετο νεφέλη καὶ (ἐπεσκίαζεν *N(k)O*) αὐτούς, ἔφοβήθησαν δὲ ἐν τῷ εἰσελθεῖν (αὐτοὺς *N(k)O*) εἰς τὴν νεφέλην. 35 καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ (ἐκλελεγμένος, *N(K)O*) αὐτοῦ ἀκούετε. 36 Καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνὴν εὑρέθη (ό *k*) Ἰησοῦς μόνος. καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις οὐδὲν ὡν ἑώρακαν. 37 Ἐγένετο δὲ (ἐν *ko*) τῇ ἔξης ἡμέρᾳ κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους συνήντησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς. 38 καὶ ἴδού ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου (ἔβοήσεν *N(k)O*) λέγων· διδάσκαλε, δέομαί σου (ἐπιβλέψαι *N(k)O*) ἐπὶ τὸν υἱόν μου ὅτι μονογενῆς μοί ἐστιν· 39 καὶ ἴδού πνεῦμα λαμβάνει αὐτὸν καὶ ἔξαιφνης κράζει καὶ σπαράσσει αὐτὸν μετὰ ἀφροῦ καὶ (μόγις *NK(o)*) ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ συντρίβον αὐτόν. 40 καὶ ἐδεήθην τῶν μαθητῶν σου ἵνα (ἐκβάλωσιν *N(k)O*) αὐτό, καὶ οὐκ ἡδυνήθησαν. 41 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, ὡς γενεὰ ἀπιστος καὶ διεστραμμένη, ἔως πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν; προσάγαγε ὥδε τὸν υἱόν σου. 42 ἔτι δὲ προσερχομένου αὐτοῦ ἔρρηξεν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον καὶ συνεσπάραξεν. ἐπετίμησεν δὲ ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ καὶ ἰάσατο τὸν παῖδα καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ. 43 ἔξεπλήσσοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι τοῦ θεοῦ. πάντων δὲ θαυμαζόντων

ἐπὶ πᾶσιν οἵς (ἐποίει *N(k)O*) (ό *k*) (Ἰησοῦς, *K*) εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· 44 Θέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὕτα ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους· ὁ γάρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων. 45 οἱ δὲ ἡγνόουν τὸ ρήμα τοῦτο, καὶ ἦν παρακεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν ἵνα μὴ αἴσθωνται αὐτό. καὶ ἔφοβοῦντο ἐρωτησαὶ αὐτὸν περὶ τοῦ ρήματος τούτου. 46 Εἰσῆλθεν δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς τὸ τίς ἂν εἴη μείζων αὐτῶν. 47 ὁ δὲ Ἰησοῦς (εἰδὼς *N(k)O*) τὸν διαλογισμὸν τῆς καρδίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενος (παιδίον *N(k)O*) ἔστησεν αὐτὸ παρ' ἐαυτῷ 48 καὶ εἶπεν αὐτοῖς· δος (έὰν *NK(o)*) δέξηται τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ ὄνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ δος (ἄν *N(k)O*) ἐμὲ δέξηται, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. ὁ γάρ μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων οὗτός (ἐστιν *N(k)O*) μέγας. 49 ἀποκριθεὶς δὲ (ό *k*) Ἰωάννης εἶπεν· ἐπιστάτα, εἴδομέν τινα (ἐν *N(k)O*) τῷ ὄνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια καὶ (ἐκωλύομεν *N(k)O*) αὐτὸν ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ μεθ' ἡμῶν. 50 (Καὶ *k*) Εἶπεν (δὲ *no*) πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς· μὴ κωλύετε· δος γάρ οὐκ ἔστιν καθ' (ὑμῶν *N(K)O*) ὑπὲρ (ὑμῶν *N(K)O*) ἔστιν. 51 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς ἀναλήμψεως αὐτοῦ καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον (αὐτοῦ *ko*) ἐστήρισεν τοῦ πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ. 52 καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσώπου αὐτοῦ. καὶ πορευθέντες εἰσῆλθον εἰς κώμην Σαμαριτῶν (ώς *N(k)O*) ἐτοιμάσαι αὐτῷ. 53 καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτὸν ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἱερουσαλήμ. 54 ἴδοντες δὲ οἱ μαθηταὶ (αὐτοῦ *ko*) Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης εἶπαν· κύριε, θέλεις

εῖπωμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀναλῶσαι αὐτούς (ώς καὶ Ἡλίας ἐποίησεν; *K*) **55** στραφεὶς δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖς (καὶ εἶπεν, οὐκ οἰδατε οἴου πνεύματός ἐστε ὑμεῖς, *K*) **56** (ὅ γάρ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἥλθεν ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπολέσαι, ἀλλὰ σῶσαι. *K*) καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἔτεραν κώμην. **57** (Καὶ *no*) (ἐγένετο *KO*) (δὲ *k*) πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ εἶπεν τις πρὸς αὐτόν· ἀκολουθήσω σοι ὅπου (εἰὰν *N(k)O*) ἀπέρχῃ (κύριε. *K*) **58** καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις· ὁ δὲ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ. **59** Εἶπεν δὲ πρὸς ἔτερον· ἀκολούθει μοι. ὁ δὲ εἶπεν· κύριε, ἐπίτρεψόν μοι ἀπελθόντι πρῶτον θάψαι τὸν πατέρα μου. **60** Εἶπεν δὲ αὐτῷ (ὅ *k*) (Ἰησοῦς· *K*) ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς. σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. **61** Εἶπεν δὲ καὶ ἔτερος· ἀκολουθήσω σοι, κύριε· πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου. **62** εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς· οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα (αὐτοῦ *ko*) ἐπ’ ἄροτρον καὶ βλέπων εἰς τὰ ὄπίσω εὕθετός ἐστιν (εἰς *k*) (τῇ βασιλείᾳ *N(k)O*) τοῦ θεοῦ.

10 Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ κύριος (καὶ *ko*) ἐτέρους ἐβδομήκοντα (δύο *NO*) καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο δύο πρὸ προσώπου αὐτοῦ εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον οὗ ἤμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι. **2** ἔλεγεν (δὲ *N(K)O*) πρὸς αὐτούς· ὁ μὲν θερισμὸς πολύς, οἱ δὲ ἐργάται δλίγοι· δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως ἐργάτας (ἐκβάλῃ *N(k)O*) εἰς τὸν θερισμὸν

αὐτοῦ. **3** ὑπάγετε· ίδού (ἐγὼ *k*) ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ λύκων. **4** μὴ βαστάζετε βαλλάντιον μὴ πήραν (μὴ *N(k)O*) ὑποδήματα, καὶ μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε. **5** εἰς ἦν δ’ ἄν (εἰσέλθητε *N(k)O*) οἰκίαν, πρῶτον λέγετε· εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ. **6** καὶ ἐὰν (μέν *k*) ἐκεῖ ἦν ιόδς εἰρήνης, (ἐπαναπαήσεται *N(k)O*) ἐπ’ αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν εἰ δὲ μή γε, ἐφ’ ὑμᾶς ἀνακάμψει. **7** ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε ἐσθίοντες καὶ πίνοντες τὰ παρ’ αὐτῶν· ἄξιος γάρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ (ἔστιν. *k*) μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν. **8** καὶ εἰς ἦν (δ’ *k*) ἀν πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν **9** καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς καὶ λέγετε αὐτοῖς· ἥγγικεν ἐφ’ ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. **10** εἰς ἦν δ’ ἀν πόλιν (εἰσέλθητε, *N(k)O*) καὶ μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς εἴπατε· **11** καὶ τὸν κονιορτὸν τὸν κολληθέντα ὑμῖν ἐκ τῆς πόλεως ὑμῶν (εἰς τοὺς πόδας *NO*) ἀπομασσόμεθα ὑμῖν· πλὴν τοῦτο γινώσκετε ὅτι ἥγγικεν (ἐφ’ ὑμᾶς *K*) ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. **12** λέγω (δὲ *k*) ὑμῖν ὅτι Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεκτότερον ἔσται ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. **13** Οὐάι σοι Χοραζίν, οὐάι σοι Βηθσαϊδά· ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι (ἐγενήθησαν *N(k)O*) αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἀν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ (καθήμενοι *N(k)O*) μετενόησαν. **14** πλὴν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει ἢ ὑμῖν. **15** καὶ σὺ Καφαρναοὺμ (μὴ *N(k)O*) ἔως (τοῦ *k*) οὐρανοῦ (ὑψωθήσῃ; *N(k)O*) ἔως (τοῦ *no*) ἄδου (καταβήσῃ. *N(k)O*) (*Hadēs g86*) **16** Ὁ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει, καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ·

ό δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με.

17 Ὑπέστρεψαν δὲ οἱ ἑβδομήκοντα (δύο *ΝΟ*) μετὰ χαρᾶς λέγοντες· κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὄνόματί σου. 18 εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ἐθεώρουν τὸν σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα. 19 ἴδού (δέδωκα *Ν(κ)Ο*) ὑμῖν τὴν ἔξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὅφεων καὶ σκορπίων καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ (ἀδικήσῃ. *ΝΚ(ο)*) 20 πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται· χαίρετε δὲ (μᾶλλον *Κ*) ὅτι τὰ ὄνόματα ὑμῶν (ἐγγέγραπται *Ν(κ)Ο*) ἐν τοῖς οὐρανοῖς. 21 Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἡγαλλιάσατο (ἐν *Ν*) τῷ πνεύματι (τῷ *Ν(κ)Ο*) (ἀγίῳ *Ν(κ)Ο*) καὶ εἶπεν· ἔξομολογοῦμαί σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις. ναὶ ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως εὐδοκία ἐγένετο ἔμπροσθέν σου. 22 (καὶ στραφείς πρός τούς μαθητάς εἶπεν *Κ*) πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου, καὶ οὐδεὶς γινώσκει τίς ἐστιν ὁ υἱὸς εἰ μὴ ὁ πατήρ, καὶ τίς ἐστιν ὁ πατήρ εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ὦ (ἐὰν *ΝΚ(ο)*) βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. 23 Καὶ στραφείς πρὸς τοὺς μαθητὰς κατ’ ιδίαν εἶπεν· μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἢ βλέπετε· 24 λέγω γάρ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ βασιλεῖς ἡθέλησαν ιδεῖν ἢ ὑμεῖς βλέπετε καὶ οὐκ εἶδαν, καὶ ἀκοῦσαι ἢ ἀκούετε καὶ οὐκ ἤκουσαν. 25 Καὶ ίδού νομικός τις ἀνέστη ἐκπειράζων αὐτὸν (καὶ *κο*) λέγων· διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; (*αἰσθίος* g166) 26 ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν· ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀναγινώσκεις; 27 Ο δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ (ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ *Ν(κ)Ο*) σου καὶ (ἐν δλῃ τῇ ἰσχύῃ *Ν(κ)Ο*) σου καὶ (ἐν δλῃ τῇ διανοίᾳ *Ν(κ)Ο*) σου, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. 28 Εἶπεν δὲ αὐτῷ· ὁρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποίει καὶ ζήσῃ. 29 Ο δὲ θέλων (δικαιῶσαι *Ν(κ)Ο*) ἐαυτὸν εἶπεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ τίς ἐστίν μου πλησίον; 30 ὑπολαβὼν (δὲ *κο*) ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ἄνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλήμ εἰς Ἱεριχώ καὶ λησταῖς περιέπεσεν οἵ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον ἀφέντες ἡμιθανῆ (τυγχάνοντα. *κ*) 31 κατὰ συγκυρίαν δὲ οἱενός τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ ίδων αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν. 32 ὁμοίως δὲ καὶ Λευίτης γενόμενος κατὰ τὸν τόπον ἐλθὼν καὶ ίδων ἀντιπαρῆλθεν. 33 Σαμαρίτης δέ τις ὁδεύων ἤλθεν κατ’ αὐτόν, καὶ ίδων (αὐτὸν *κο*) ἐσπλαγχνίσθη, 34 καὶ προσελθὼν κατέδησεν τὰ τραύματα αὐτοῦ ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον. ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος ἤγαγεν αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. 35 καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον (ἔξελθών *Κ*) ἐκβαλὼν ἔδωκεν δύο δηνάρια τῷ πανδοχεῖ καὶ εἶπεν (αὐτῷ· *κ*) ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ (ὅ τι *ΝΚ(ο)*) ἀν προσδαπανήσης, ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαι με ἀποδώσω σοι. 36 τίς (οὖν *ΚΟ*) τούτων τῶν τριῶν πλησίον δοκεῖ σοι γεγονέναι τοῦ ἔμπεσόντος εἰς τοὺς ληστάς; 37 δὲ εἶπεν· ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ’ αὐτοῦ. εἶπεν (δὲ *Ν(κ)Ο*) αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· πορεύου, καὶ σὺ ποίει ὁμοίως. 38 (Ἐγένετο *Κ*) ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι αὐτοὺς (καὶ *κο*) αὐτὸς εἰσῆλθεν εἰς κώμην τινά. γυνὴ δέ τις ὄνόματι Μάρθα ὑπεδέξατο

αὐτόν (εἰς *ko*) (τὸν οἶκον *k(o)*) (αὐτῆς *KO*) **39** καὶ τῇδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη Μαριάμ. ἦν καὶ (παρακαθεσθεῖσα πρὸς *N(k)O*) τοὺς πόδας τοῦ (κυρίου *N(K)O*) ἥκουεν τὸν λόγον αὐτοῦ. **40** ἡ δὲ Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν. ἐπιστᾶσα δὲ εἶπεν· κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ ἀδελφὴ μου μόνην με (κατέλιπεν *NK(o)*) διακονεῖν; εἴπε οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται. **41** Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ (κύριος; *N(K)O*) Μάρθα Μάρθα, μεριμνᾶς καὶ (θορυβάζῃ *N(k)O*) περὶ πολλά, **42** (όλιγων ἢ *O*) ἐνὸς δέ ἐστιν χρεία· Μαριάμ (γὰρ *N(k)O*) τὴν ἀγαθὴν μεριδα ἔξελέξατο ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται (ἀπ' *ko*) αὐτῆς.

11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπεν τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτόν· κύριε, δίδαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι καθὼς καὶ Ἰωάννης ἐδίδαξεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. **2** εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ὅταν προσεύχησθε, λέγετε· πάτερ (ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, *K*) ἀγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου (γεννηθήτω *KO*) (τὸ θέλημά σου ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς *K*) **3** τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν τὸ καθ' ἡμέραν· **4** καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν· καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίομεν παντὶ ὄφείλοντι ἡμῖν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν (ἄλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. *K*) **5** Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· τίς ἐξ ὑμῶν ἔξει φίλον, καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου καὶ εἴπῃ αὐτῷ· φίλε, χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους, **6** ἐπειδὴ φίλος μου παρεγένετο ἐξ ὄδοῦ πρός με, καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ· **7** κάκεινος κάκεινος ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἶπῃ· μή

μοι κόπους πάρεχε. ἢδη ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδία μου μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναί σοι. **8** λέγω ὑμῖν· εἰ καὶ οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς διὰ τὸ εἶναι φίλον αὐτοῦ, διά γε τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ ἐγερθεὶς δώσει αὐτῷ (ὅσων *NK(o)*) χρήζει. **9** κάγὼ κάγὼ ὑμῖν λέγω· αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. **10** πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. **11** Τίνα δὲ (ἐξ *no*) ὑμῶν τὸν πατέρα αἰτήσει ὁ υἱὸς (ἄρτον μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ *KO*) (εἰ *K(o)*) ιχθύν, καὶ (μὴ *ko*) ἀντὶ ιχθύος ὄφιν αὐτῷ ἐπιδώσει; **12** ἡ καὶ (ἐὰν *K*) (αἰτήσει *NK(O)*) ώρόν, (μὴ *ko*) ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον; **13** εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὑπάρχοντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ δώσει πνεῦμα ἄγιον τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν. **14** Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον καὶ αὐτὸν ἦν κωφόν. ἐγένετο δὲ τοῦ δαιμονίου ἐξελθόντος ἐλάλησεν ὁ κωφός, καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι. **15** Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον· ἐν Βεελζεβούλ (τῷ *no*) ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. **16** Ἔτεροι δὲ πειράζοντες σημεῖον ἐξ οὐρανοῦ ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ. **17** αὐτὸς δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὰ διανοήματα εἶπεν αὐτοῖς· πᾶσα βασιλεία ἐφ' ἐαυτὴν διαιμερισθεῖσα ἐρημοῦται, καὶ οὗκος ἐπὶ οἶκον πίπτει. **18** εἰ δὲ καὶ ὁ σατανᾶς ἐφ' ἐαυτὸν διεμερίσθη, πῶς σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; ὅτι λέγετε ἐν Βεελζεβούλ ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια. **19** εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεελζεβούλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; διὰ τοῦτο αὐτοὶ ὑμῶν κριταὶ ἔσονται. **20** εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ θεοῦ

(ἐγὼ *no*) ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. 21 ὅταν ὁ ἰσχυρὸς καθωπλισμένος φυλάσσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλήν, ἐν εἰρήνῃ ἐστὶν τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. 22 ἐπάν δὲ (ὸ *k*) ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐπελθῶν νικήσῃ αὐτόν, τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ αἴρει ἐφ' ἣ ἐπεποίθει, καὶ τὰ σκύλα αὐτοῦ διαδίδωσιν. 23 ὁ μὴ ὧν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστιν, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει. 24 Ὄταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων ζητοῦν ἀνάπαυσιν. καὶ μὴ εὑρίσκον (τότε *NO*) λέγει· ὑποστρέψω εἰς τὸν οἰκόν μου ὅθεν ἔξηλθον. 25 καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει (σχολάζοντα *O*) σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. 26 τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει ἔτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ ἐπτά, καὶ (εἰσελθόντα *NK(o)* κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων. 27 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα, ἐπάρασά τις φωνὴν γυνὴ ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπεν αὐτῷ· μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε, καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας. 28 αὐτὸς δὲ εἶπεν· μενοῦν μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ φυλάσσοντες (αὐτόν. *k*) 29 Τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροιζομένων ἥρξατο λέγειν· ἡ γενεὰ αὕτη (γενεὰ *no*) πονηρά ἐστιν. σημεῖον (ζητεῖ, *N(k)O*) καὶ σημεῖον οὐ δοθῆσται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ (τοῦ προφήτου. *K*) 30 καθὼς γάρ ἐγένετο (ὸ *o*) Ἰωνᾶς τοῖς Νινευίταις σημεῖον, οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τῇ γενεᾷ ταύτῃ. 31 βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτούς· ὅτι ἥλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς

ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος, καὶ ἵδοὺ πλεῖον Σολομῶνος ὥδε. 32 Ἀνδρες (Νινευῖται *N(k)O*) ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ, καὶ ἵδού πλεῖον Ἰωνᾶ ὥδε. 33 Οὐδεὶς (δὲ *k*) λύχνον ἄψας εἰς (κρύπτην *N(K)O*) τίθησιν οὐδὲ ὑπὸ τὸν μόδιον ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν ἵνα οἱ εἰσπορεύμενοι τὸ (φῶς *N(k)O*) βλέπωσιν. 34 Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός (σου. *no*) ὅταν (οὗν *K*) ὁ ὀφθαλμός σου ἀπλοῦς ἦ, καὶ ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινόν ἐστιν· ἐπάν δὲ πονηρὸς ἦ, καὶ τὸ σῶμά σου σκοτεινόν. 35 σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν. 36 εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὅλον φωτεινὸν μὴ ἔχον μέρος τι σκοτεινόν, ἐσται φωτεινὸν δλον, ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίζῃ σε. 37 Ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι (έρωτῷ *N(k)O*) αὐτὸν Φαρισαῖος (τις *k*) ὅπως ἀριστήσῃ παρ' αὐτῷ. εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν. 38 ὁ δὲ Φαρισαῖος ἴδων ἐθαύμασεν ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου. 39 Εἶπεν δὲ ὁ κύριος πρὸς αὐτόν· νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε, τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἀρπαγῆς καὶ πονηρίας. 40 ἄφρονες, οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποίησεν; 41 πλὴν τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην, καὶ ἵδοὺ πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἐστιν. 42 Ἄλλ' οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἥδυοσμον καὶ τὸ πήγανον καὶ πᾶν λάχανον καὶ παρέρχεσθε τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ· ταῦτα (δὲ *NO*) ἔδει ποιῆσαι, κάκεῖνα κάκεῖνα μὴ (παρεῖναι. *N(k)O*) 43 Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν

ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς. 44 Οὐαὶ ὑμῖν (γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, *Κ*) ὅτι ἐστὲ ως τὰ μνημεῖα τὰ ἄδηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ περιπατοῦντες ἐπάνω οὐκ οἴδασιν. 45 Ἀποκριθεὶς δέ τις τῶν νομικῶν λέγει αὐτῷ διδάσκαλε, ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις. 46 Ὁ δὲ εἶπεν· καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαί, ὅτι φορτίζετε τοὺς ἀνθρώπους φορτία δυσβάστακτα καὶ αὐτοὶ ἐνὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ προσψαύετε τοῖς φορτίοις. 47 Οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν, οἱ δὲ πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς. 48 ἄρα (μάρτυρες *Ν(κ)Ο*) (ἐστε *no*) καὶ συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν· ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτούς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε (αὐτῶν *Κ*) (τὰ *κ*) (μνημεῖα. *Κ*) 49 διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ εἶπεν· ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς προφήτας καὶ ἀποστόλους, καὶ ἔξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσιν καὶ (διώξουσιν *Ν(κ)Ο*) 50 ἵνα ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν τὸ (ἐκκεχυμένον *Ν(κ)Ο*) ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης, 51 ἀπὸ (τοῦ *κ*) αἵματος "Ἄβελ ἔως (τοῦ *κ*) αἵματος Ζαχαρίου τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου. ναὶ λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. 52 Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι ἥρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως. αὐτοὶ οὐκ εἰσήλθατε καὶ τοὺς εἰσερχομένους ἐκωλύσατε. 53 (Κάκειθεν Κάκειθεν *no*) (ἔξελθόντος *Ν(κ)Ο*) (δὲ *κ*) αὐτοῦ (ταῦτα πρὸς αὐτούς *κ*) ἥρξαντο οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι δεινῶς ἐνέχειν καὶ ἀποστοματίζειν αὐτὸν περὶ πλειόνων 54 ἐνεδρεύοντες αὐτὸν (καὶ *Κ*) (ζητοῦντες *ΚΟ*) θηρεῦσαί τι ἐκ τοῦ

στόματος αὐτοῦ (ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. *ΚΟ*)

12 Ἐν οἷς ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων τοῦ δχλου ὕστε καταπατεῖν ἀλλήλους ἥρξατο λέγειν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πρῶτον προσέχετε ἔαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης ἣτις ἐστὶν ὑπόκρισις τῶν Φαρισαίων. 2 Ούδεν δὲ συγκεκαλυμμένον ἐστὶν ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ γνωσθήσεται. 3 ἀνθ' ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἴπατε ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται, καὶ ὃ πρὸς τὸ οὗ ἐλαλήσατε ἐν τοῖς ταμείοις κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωμάτων. 4 Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου· μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἔχοντων περισσότερόν τι ποιῆσαι. 5 ὑποδείξω δὲ ὑμῖν τίνα φοβηθῆτε· φοβήθητε τὸν μετὰ τὸ ἀποκτεῖναι ἔχοντα ἔξουσίαν ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν. ναὶ λέγω ὑμῖν· τοῦτον φοβήθητε. (Geenna g1067) 6 οὐχὶ πέντε στρουθία (πωλοῦνται *Ν(κ)Ο*) ἀσσαρίων δύο; καὶ ἐν ἔξ αὐτῶν οὐκ ἐστιν ἐπιλελησμένον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· 7 ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι ἥριθμηνται. μὴ (οὖν *Κ*) φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε. 8 Λέγω δὲ ὑμῖν· πᾶς ὃς ἂν (όμολογήσῃ *ΝΚ(ο)*) ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὄμολογήσει ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ· 9 ὃ δὲ ἀρνησάμενός με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ. 10 καὶ πᾶς ὃς ἔρει λόγον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· τῷ δὲ εἰς τὸ ἄγιον πνεῦμα βλασφημήσαντι οὐκ ἀφεθήσεται. 11 "Οταν δὲ (εἰσφέρωσιν *Ν(κ)Ο*) ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συναγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἔξουσίας, μὴ

(μεριμνήσητε *N(k)O*) πῶς ἡ τί ἀπολογήσησθε ἡ τί εἴπητε· **12** τὸ γὰρ ἄγιον πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἢ δεῖ εἰπεῖν. **13** Εἶπεν δέ τις ἐκ τοῦ ὄχλου αὐτῷ· διδάσκαλε, εἰπὲ τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ' ἔμοῦ τὴν κληρονομίαν. **14** ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ἀνθρωπε, τίς με κατέστησεν (κριτὴν *N(k)O*) ἢ μεριστὴν ἐφ' ὑμᾶς; **15** Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· ὅρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ (πάσης *N(k)O*) πλεονεξίας, ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἡ ζωὴ (αὐτοῦ *NK(o)*) ἐστιν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων (αὐτῷ. *N(k)O*) **16** Εἶπεν δὲ παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς λέγων· ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα. **17** καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ λέγων· τί ποιήσω ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου; **18** καὶ εἶπεν· τοῦτο ποιήσω· καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας καὶ μείζονας οἰκοδομήσω καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα (τὸν σῖτον *N(k)O*) (μου *k*) καὶ τὰ ἀγαθά μου **19** καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου· ψυχή, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά. ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. **20** εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ θεός· ἄφρων, ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου (ἀπαιτοῦσιν *NK(o)*) ἀπὸ σοῦ. ἢ δὲ ήτοί μασας, τίνι ἔσται; **21** οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ καὶ μὴ εἰς θεὸν πλουτῶν. **22** εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν· μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ (ὑμῶν *k*) τί φάγητε, μηδὲ τῷ σώματι (ὑμῶν *o*) τί ἐνδύσησθε. **23** ἡ (γὰρ *no*) ψυχὴ πλεῖόν ἐστιν τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος. **24** κατανοήσατε τοὺς κόρακας ὅτι οὐ σπείρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν οἵς οὐκ ἔστιν ταμεῖον οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ θεός τρέφει αὐτούς· πόσῳ μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετεινῶν; **25** τίς δὲ ἔξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται ἐπὶ τὴν ἡλικίαν

αὐτοῦ προσθεῖναι πῆχυν (ἔνα; *ko*) **26** εἰ οὖν (οὐδὲ *N(k)O*) ἐλάχιστον δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν μεριμνᾶτε; **27** κατανοήσατε τὰ κρίνα πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νήθει. λέγω δὲ ὑμῖν· οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ως ἐν τούτων. **28** εἰ δὲ ἐν (τῷ *ko*) ἀγρῷ τὸν χόρτον ὄντα σήμερον καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον ὁ θεός οὗτως (ἀμφιέζει, *N(k)O*) πόσῳ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; **29** καὶ ὑμεῖς μὴ ζητεῖτε τί φάγητε (καὶ *N(k)O*) τί πίητε, καὶ μὴ μετεωρίζεσθε. **30** ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου (ἐπιζητοῦσιν· *N(k)O*) ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν ὅτι χρήζετε τούτων. **31** πλὴν ζητεῖτε τὴν βασιλείαν (τοῦ *k*) (αὐτοῦ *N(K)O*) καὶ ταῦτα (πάντα *K*) προστεθήσεται ὑμῖν. **32** Μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν ποίμνιον, ὅτι εὐδόκησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν. **33** πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν καὶ δότε ἐλεημοσύνην· ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλλάντια μὴ παλαιούμενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς ὅπου κλέπτης οὐκ ἐγγίζει οὐδὲ σῆς διαφθείρει· **34** ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδία ὑμῶν ἔσται. **35** Ἐστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες περιεζωσμέναι καὶ οἱ λύχνοι καιόμενοι, **36** καὶ ὑμεῖς ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον ἑαυτῶν πότε (ἀναλύσῃ *N(k)O*) ἐκ τῶν γάμων, ἵνα ἐλθόντος καὶ κρούσαντος εὐθέως ἀνοίξωσιν αὐτῷ. **37** μακάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι οὓς ἐλθῶν ὁ κύριος εὐρήσει γρηγοροῦντας· ἀμήν λέγω ὑμῖν ὅτι περιζώσεται καὶ ἀνακλινεῖ αὐτούς, καὶ παρελθῶν διακονήσει αὐτοῖς. **38** κἄν κἄν (ἐλθῃ *k*) ἐν τῇ δευτέρᾳ (φυλακῇ *k*) (κἄν κἄν *N(k)O*) ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ ἐλθῃ καὶ

εῦρη οὕτως, μακάριοί εἰσιν (οἱ *κο*) (δοῦλοι *ΚΟ*) ἐκεῖνοι. 39 Τοῦτο δὲ γινώσκετε ὅτι εἰ ἥδει ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κλέπτης ἔρχεται, οὐκ (ἔγρηγόρησεν *ΚΟ*) (ἀν *Κ*) (καὶ *ΚΟ*) ἀν ἀφῆκεν (διορυχθῆναι *Ν(κ)Ο*) τὸν οἴκον αὐτοῦ. 40 καὶ ὑμεῖς (οὖν *Κ*) γίνεσθε ἔτοιμοι, ὅτι ἡ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε ὁ νίδος τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. 41 Εἶπεν δὲ (αὐτῷ *κ*) ὁ Πέτρος· κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγεις ἢ καὶ πρὸς πάντας; 42 (καὶ *νο*) εἶπεν (δὲ *κ*) ὁ κύριος· τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς οἰκονόμος (ὁ *Ν(κ)Ο*) φρόνιμος ὃν καταστήσει ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ τοῦ διδόναι ἐν καιρῷ τὸ σιτομέτριον; 43 μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει ποιοῦντα οὕτως. 44 ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. 45 Ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ χρονίζει ὁ κύριος μου ἔρχεσθαι, καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς παιδας καὶ τὰς παιδίσκας ἐσθίειν τε καὶ πίνειν καὶ μεθύσκεσθαι, 46 ἦξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ἣ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ἣ οὐ γινώσκει καὶ διχοτομήσει αὐτὸν καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει. 47 Ἔκεῖνος δὲ ὁ δοῦλος ὁ γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου (αὐτοῦ *Ν(κ)Ο*) καὶ μὴ ἔτοιμάσας (ἢ *Ν(κ)Ο*) ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ δαρήσεται πολλάς. 48 ὁ δὲ μὴ γνοὺς ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν δαρήσεται ὀλίγας. παντὶ δὲ ᾧ ἐδόθη πολύ, πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ· καὶ ᾧ παρέθεντο πολύ, περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν. 49 Πῦρ ἥλθον βαλεῖν (ἐπὶ *Ν(κ)Ο*) τὴν γῆν καὶ τί θέλω εἰ ἥδη ἀνήφθη. 50 βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτισθῆναι

καὶ πῶς συνέχομαι ἔως (ὅτου *Ν(κ)Ο*) τελεσθῇ. 51 δοκεῖτε ὅτι εἰρήνην παρεγενόμην δοῦναι ἐν τῇ γῇ; οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἡ διαμερισμόν. 52 ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε ἐν ἑνὶ οἴκῳ διαμεμερισμένοι, τρεῖς ἐπὶ δυσὶν καὶ δύο ἐπὶ τρισὶν 53 (διαμερισθήσονται, *Ν(κ)Ο*) πατὴρ ἐπὶ νιῶ καὶ νιὸς ἐπὶ πατρί, μήτηρ ἐπὶ (τὴν *νο*) (θυγατέρᾳ *Ν(κ)Ο*) καὶ θυγάτηρ ἐπὶ (τὴν *νο*) (μητέρᾳ, *Ν(κ)Ο*) πενθερά ἐπὶ τὴν νύμφην αὐτῆς καὶ νύμφη ἐπὶ τὴν πενθεράν (αὐτῆς, *κ*) 54 Ἔλεγεν δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις· ὅταν ἰδητε τὴν νεφέλην ἀνατέλλουσαν (ἐπὶ *Ν(κ)Ο*) δυσμῶν, εὐθέως λέγετε (ὅτι *νο*) ὅμβρος ἔρχεται, καὶ γίνεται οὕτως. 55 καὶ ὅταν νότον πνέοντα, λέγετε ὅτι καύσων ἔσται, καὶ γίνεται. 56 ὑποκριταί, τὸ πρόσωπον τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ οἴδατε δοκιμάζειν, τὸν καιρὸν δὲ τοῦτον πῶς οὐκ (οἴδατε *νο*) (δοκιμάζειν; *Ν(κ)Ο*) 57 τί δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον; 58 ὡς γὰρ ὑπάγεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ' ἄρχοντα, ἐν τῇ ὁδῷ δὸς ἐργασίαν ἀπηλλάχθαι ἀπ' αὐτοῦ μήποτε μήποτε κατασύρῃ σε πρὸς τὸν κριτήν, καὶ ὁ κριτής σε (παραδώσει *Ν(κ)Ο*) τῷ πράκτορι, καὶ ὁ πράκτωρ σε (βαλεῖ *Ν(κ)(ο)*) εἰς φυλακήν. 59 λέγω σοι· οὐ μὴ ἔξελθης ἐκεῖθεν ἔως (οὗ *κ*) καὶ (τὸ *Ν(κ)Ο*) ἔσχατον λεπτὸν ἀποδῷς.

13 Παρῆσαν δέ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλλοντες αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων ὃν τὸ αἷμα Πιλᾶτος ἔμιξεν μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν. 2 Καὶ ἀποκριθεὶς (ὁ Ἰησοῦς *κ*) εἶπεν αὐτοῖς· δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι ἀμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους ἐγένοντο ὅτι (ταῦτα *Ν(κ)Ο*) πεπόνθασιν; 3 οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ'

έὰν μὴ μετανοῆτε, πάντες (όμοίως *N(k)O*) ἀπολεῖσθε. 4 Ἡ ἑκεῖνοι οἱ (δεκαοκτὼ δεκαοκτὼ *N(k)(o)*) ἐφ' οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλωᾶμ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς, δοκεῖτε ὅτι (αὐτοὶ *N(k)O*) ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας (τοὺς *no*) ἀνθρώπους τοὺς κατοικοῦντας (ἐν *k*) Ἱερουσαλήμ; 5 οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ (μετανοῆτε, *NK(o)*) πάντες (ώσαύτως *N(k)O*) ἀπολεῖσθε. 6 Ἐλεγεν δὲ ταύτην τὴν παραβολήν συκῆν εἰχέν τις πεφυτευμένην ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ καὶ ἥλθεν ζητῶν καρπὸν ἐν αὐτῇ καὶ οὐχ εὗρεν. 7 εἶπεν δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργόν· ἵδον τρία ἔτη ἀφ' οὗ ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ καὶ οὐχ εὑρίσκω· ἔκκοψον (οὖν *NO*) αὐτήν· ἴνατί ἴνατί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; 8 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ· κύριε, ἄφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἔως ὅτου σκάψω περὶ αὐτήν καὶ βάλω (κόπρια· *N(k)O*) 9 κἄν κἄν μὲν ποιήσῃ καρπὸν εἰς τὸ μέλλον. εἰ δὲ μή γε, ἔκκοψεις αὐτήν. 10 Ἡν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τοῖς σάββασιν. 11 καὶ ἵδον γυνὴ (ἥν *k*) πνεῦμα ἔχουσα ἀσθενείας ἔτη (δεκαοκτὼ δεκαοκτὼ *N(k)O*) καὶ ἦν συγκύπτουσα καὶ μὴ δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελές. 12 ἵδων δὲ αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς προσεφώνησεν καὶ εἶπεν αὐτῇ· γύναι, ἀπολέλυσαι τῆς ἀσθενείας σου. 13 καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας, καὶ παραχρῆμα ἀνωρθώθη καὶ ἐδόξαζεν τὸν θεόν. 14 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος, ἀγανακτῶν ὅτι τῷ σαββάτῳ ἐθεράπευσεν ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγεν τῷ ὄχλῳ (ὅτι *no*) ἔξ ήμέραι εἰσὶν ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι· ἐν (αὐταῖς *N(k)O*) οὖν ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου. 15 Ἀπεκρίθη (δὲ *N(k)O*) αὐτῷ ὁ κύριος καὶ εἶπεν· ὑποκριταί, ἔκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βοῦν αὐτοῦ ἢ τὸν ὅνον ἀπὸ τῆς φάτνης, καὶ (ἀπαγαγὼν *NK(o)*) ποτίζει; 16 ταύτην δὲ θυγατέρα Ἀβραὰμ οὕσαν ἦν ἔδησεν ὁ σατανᾶς ἵδον δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; 17 Καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ κατησχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γινομένοις ὑπ' αὐτοῦ. 18 Ἐλεγεν (οὖν· *N(k)O*) τίνι ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, καὶ τίνι ὁμοιώσω αὐτήν; 19 ὁμοία ἐστὶν κόκκῳ σινάπεως δὸν λαβὼν ἀνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτοῦ, καὶ ηὔξησεν καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον (μέγα, *KO*) καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. 20 Καὶ πάλιν εἶπεν· τίνι ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ; 21 ὁμοία ἐστὶν ζύμῃ ἦν λαβοῦσα γυνὴ (ἐνέκρυψεν *NK(o)*) εἰς ἀλεύρου σάτα τρία ἔως οὐ ἐξυμώθη ὅλον. 22 Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας διδάσκων καὶ πορείαν ποιούμενος εἰς Ἱεροσόλυμα. 23 Εἶπεν δέ τις αὐτῷ· κύριε, εἰ δύλιγοι οἱ σωζόμενοι; οὐδὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· 24 ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς (θύρας· *N(K)O*) ὅτι πολλοί, λέγω ὑμῖν, ζητήσουσιν εἰσελθεῖν καὶ οὐκ ἰσχύουσιν. 25 ἀφ' οὗ ἂν ἐγερθῇ ὁ οἰκοδεσπότης καὶ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν καὶ ἄρξησθε ἔξω ἐστάναι καὶ κρούειν τὴν θύραν λέγοντες· κύριε (κύριε, *K*) ἄνοιξον ἡμῖν· καὶ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν· οὐκ οἴδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ· 26 τότε ἀρξεσθε λέγειν· ἐφάγομεν ἐνώπιόν σου καὶ ἐπίομεν, καὶ ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν ἐδίδαξας· 27 καὶ ἐρεῖ· (λέγων *N(k)O*)

νῦμῖν· οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ, ἀπόστητε ἀπ' ἔμοῦ πάντες (οἱ *k*) ἐργάται (τῆς *k*) ἀδικίας. 28 ἐκεῖ ἐσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, ὅταν (ὅψησθε *NK(o)*) Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ καὶ πάντας τοὺς προφήτας ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους ἔξω. 29 καὶ ἔχουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν καὶ ἀπὸ βορρᾶ καὶ νότου καὶ ἀνακλιθήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ. 30 καὶ ἵδη εἰσὶν ἔσχατοι οἱ ἔσονται πρῶτοι, καὶ εἰσὶν πρῶτοι οἱ ἔσονται ἔσχατοι. 31 Ἐν αὐτῇ τῇ (ῷρᾳ *N(K)O*) προσῆλθάν τινες Φαρισαῖοι λέγοντες αὐτῷ ἔξελθε καὶ πορεύου ἐντεῦθεν, διτὶ Ἡρώδης θέλει σε ἀποκτεῖναι. 32 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς πορευθέντες εἴπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ ἵδου ἐκβάλλω δαιμόνια καὶ ἴασεις (ἀποτελῶ *N(k)O*) σήμερον καὶ αὔριον καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι. 33 πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ αὔριον καὶ τῇ ἔχομένῃ πορεύεσθαι, διτὶ οὐκ ἐνδέχεται προφήτην ἀπολέσθαι ἔξω Ἱερουσαλήμ. 34 Ἱερουσαλήμ Ἱερουσαλήμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθοβιολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἡθέλησα ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα σου δὸν τρόπον ὅρνις τὴν ἑαυτῆς νοσσὰν ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἡθελήσατε; 35 ἵδου ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν (ἔρημος. ἀμὴν *K*) λέγω δὲ ὑμῖν (ὅτι· *k*) οὐ μὴ ἰδητέ με ἔως (ἄν *k*) (ἥξει *N(k)O*) ὅτε εἰπῆτε· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὄνόματι κυρίου.

14 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἰκόν τινος τῶν ἀρχόντων τῶν Φαρισαίων σαββάτῳ φαγεῖν ἄρτον καὶ αὐτοὶ ἥσαν παρατηρούμενοι αὐτόν. 2 καὶ ἵδου ἄνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικὸς ἔμπροσθεν αὐτοῦ. 3 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς

εἶπεν πρὸς τοὺς νομικοὺς καὶ Φαρισαίους λέγων· (εἰ *k*) ἔξεστιν τῷ σαββάτῳ (θεραπεῦσαι *N(k)O*) (ἢ οὐ; *NO*) 4 οἱ δὲ ἡσύχασαν. καὶ ἐπιλαβόμενος ἱάσατο αὐτὸν καὶ ἀπέλυσεν. 5 Καὶ (ἀποκριθεὶς *k*) πρὸς αὐτοὺς εἶπεν· τίνος ὑμῶν (υἱὸς *N(K)O*) ἢ βοῦς εἰς φρέαρ (πεσεῖται, *N(k)O*) καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει αὐτὸν ἐν (τῇ *ko*) ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; 6 καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀνταποκριθῆναι (αὐτῷ *k*) πρὸς ταῦτα. 7 Ἔλεγεν δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολὴν ἐπέχων πῶς τὰς πρωτοκλισίας ἔξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτούς· 8 ὅταν κληθῆς ὑπό τινος εἰς γάμους, μὴ κατακλιθῆς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν, μήποτε μήποτε ἐντιμότερός σου ἢ κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ, 9 καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας ἐρεῖ σοι· δὸς τούτῳ τόπον. καὶ τότε ἄρξῃ μετὰ αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν. 10 ἀλλ' ὅταν κληθῆς, πορευθεὶς (ἀνάπεσε *N(k)O*) εἰς τὸν ἔσχατον τόπον, ἵνα ὅταν ἐλθῃ ὁ κεκληκώς σε, (ἐρεῖ *N(k)O*) σοι φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον. τότε ἔσται σοι δόξα ἐνώπιον (πάντων *NO*) τῶν συνανακειμένων σοι. 11 ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. 12 Ἔλεγεν δὲ καὶ τῷ κεκληκότι αὐτόν· ὅταν ποιῆς ἄριστον ἢ δεῖπνον, μὴ φώνει τοὺς φίλους σου μηδὲ τοὺς ἀδελφούς σου μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου μηδὲ γείτονας πλουσίους μήποτε μήποτε καὶ αὐτοὶ ἀντικαλέσωσίν σε καὶ γένηται ἀνταπόδομά σοι. 13 ἀλλ' ὅταν δοχὴν ποιῆς, κάλει πτωχούς, ἀναπείρους, χωλούς, τυφλούς. 14 καὶ μακάριος ἔσῃ, διτὶ οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδούναι σοι ἀνταποδοθήσεται γάρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων. 15 Ἀκούσας δέ τις τῶν

συνανακειμένων ταῦτα εἶπεν αὐτῷ μακάριος (ὅστις *N(k)O*) φάγεται (ἄρτον *NK(o)*) ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. 16 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ἀνθρωπός τις (ἐποίει *N(k)O*) δεῖπνον μέγα καὶ ἐκάλεσεν πολλούς: 17 καὶ ἀπέστειλεν τὸν δοῦλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δείπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις ἔρχεσθε, ὅτι ἡδη ἔτοιμα ἔστιν (πάντα. *KO*) 18 καὶ ἦρξαντο ἀπὸ μιᾶς πάντες παρατεῖσθαι. Ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ· ἀγρὸν ἡγόρασα καὶ ἔχω ἀνάγκην (ἔξελθὼν *N(k)O*) (καὶ *k*) ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον. 19 καὶ ἔτερος εἶπεν· ζεύγη βιῶν ἡγόρασα πέντε καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον. 20 καὶ ἔτερος εἶπεν· γυναῖκα ἔγημα καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλθεῖν. 21 καὶ παραγενόμενος ὁ δοῦλος (ἐκεῖνος *k*) ἀπῆγγειλεν τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. Τότε ὀργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης εἶπεν τῷ δούλῳ αὐτοῦ ἔξελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως, καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπείρους καὶ τυφλοὺς καὶ χωλοὺς εἰσάγαγε ὕδε. 22 καὶ εἶπεν ὁ δοῦλος· κύριε, γέγονεν (ὅ *N(k)O*) ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἔστιν. 23 καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δοῦλον· ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμοὺς καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν ἵνα γεμισθῇ μου ὁ οἶκος. 24 λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεται μου τοῦ δείπνου (πολλοί γὰρ εἰσὶν κλητοὶ ὀλίγοι δέ ἐκλεκτοί. *O*) 25 Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ στραφεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς· 26 εἴ τις ἔρχεται πρός με καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα (έαυτοῦ *NK(o)*) καὶ τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὰς ἀδελφάς, ἔτι (τε *N(k)O*) καὶ τὴν ψυχὴν ἔαυτοῦ, οὐ δύναται εῖναί

μου μαθητής. 27 (καὶ *ko*) ὅστις οὐ βαστάζει τὸν σταυρὸν (έαυτοῦ *NK(o)*) καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναται εῖναί μου μαθητής. 28 Τίς γὰρ ἔξυμῶν (ὅ *o*) θέλων πύργον οἰκοδομῆσαι οὐχὶ πρῶτον καθίσας ψηφίζει τὴν δαπάνην εἰ ἔχει (τὰ *k*) (εἰς *N(k)O*) ἀπαρτισμόν; 29 ἵνα μήποτε μήποτε θέντος αὐτοῦ θεμέλιον καὶ μὴ ἰσχύοντος ἐκτελέσαι πάντες οἱ θεωροῦντες ἄρξανται αὐτῷ ἐμπαῖζειν 30 λέγοντες ὅτι οὗτος ὁ ἀνθρωπὸς ἦρξατο οἰκοδομεῖν καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι. 31 ἢ τίς βασιλεὺς πορευόμενος ἐτέρῳ βασιλεῖ συμβαλεῖν εἰς πόλεμον οὐχὶ καθίσας πρῶτον (βουλεύσεται *N(k)O*) εἰ δυνατός ἔστιν ἐν δέκα χιλιάσιν (ὑπαντῆσαι *N(k)O*) τῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ' αὐτόν; 32 εἰ δὲ μή γε, ἔτι αὐτοῦ πόρρω ὄντος πρεσβείαν ἀποστείλας ἐρωτᾷ τὰ πρὸς εἰρήνην. 33 Οὕτως οὖν πᾶς ἔξυμῶν ὃς οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσιν τοῖς ἔαυτοῦ ὑπάρχουσιν, οὐ δύναται εῖναί μου μαθητής. 34 Καλὸν (οὖν *NO*) τὸ ἄλας· ἔὰν δὲ (καὶ *no*) τὸ ἄλας μωρανθῆ, ἐν τίνι ἀρτυθήσεται; 35 οὕτε εἰς γῆν οὔτε εἰς κοπρίαν εὕθετόν ἔστιν· ἔξω βάλλοισιν αὐτό. ὁ ἔχων ὅτα ἀκούειν ἀκουέτω.

15 Ἡσαν δὲ αὐτῷ ἐγγίζοντες πάντες οἱ τελῶναι καὶ οἱ ἀμαρτωλοὶ ἀκούειν αὐτοῦ. 2 καὶ διεγόγγυζον οἱ (τε *no*) Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς λέγοντες ὅτι οὗτος ἀμαρτωλοὺς προσδέχεται καὶ συνεσθίει αὐτοῖς. 3 Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγων· 4 τίς ἀνθρωπὸς ἔξ ύμῶν ἔχων ἐκατὸν πρόβατα καὶ (ἀπολέσας *NK(o)*) ἔξ αὐτῶν ἐν οὐ καταλείπει τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλὸς ἔως εὔρῃ αὐτό; 5 καὶ εὑρὼν

ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ὄμους (αὐτοῦ *N(k)O*) χαίρων, **6** καὶ ἐλθῶν εἰς τὸν οἶκον συγκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας λέγων αὐτοῖς συγχάρητέ μοι, ὅτι εὗρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός. **7** Λέγω ὑμῖν ὅτι οὕτως χαρὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἔσται ἐπὶ ἐνὶ ἀμαρτωλῷ μετανοοῦντι ἢ ἐπὶ ἐνενήκοντα ἐννέα δικαίοις οἵτινες οὐ χρείαν ἔχουσιν μετανοίας. **8** Ἡ τίς γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα δέκα, ἐὰν ἀπολέσῃ δραχμὴν μίαν, οὐχὶ ἄπτει λύχνον καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς ἔως (οὗ *N(k)O*) εὔρῃ; **9** καὶ εὐροῦσα (συγκαλεῖ *N(k)O*) τὰς φίλας καὶ (τὰς *k*) γείτονας λέγουσα· συγχάρητέ μοι, ὅτι εὗρον τὴν δραχμὴν ἣν ἀπώλεσα. **10** Οὕτως, λέγω ὑμῖν, γίνεται χαρὰ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ ἐπὶ ἐνὶ ἀμαρτωλῷ μετανοοῦντι. **11** Εἶπεν δὲ ἄνθρωπός τις εἶχεν δύο υἱούς. **12** καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί· πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας. (ὅ *no*) (δὲ *N(k)O*) διεῖλεν αὐτοῖς τὸν βίον. **13** καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν (πάντα *N(k)O*) ὁ νεώτερος υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακρὰν καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισεν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ζῶν ἀσώτως. **14** δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα ἐγένετο λιμὸς (ἰσχυρὰ *N(k)O*) κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι. **15** καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἐνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης, καὶ ἐπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους, **16** καὶ ἐπεθύμει (χορτασθῆναι *N(k)O*) (τὴν *ko*) (κοιλίαν αὐτοῦ *KO*) (ἐκ *N(k)O*) τῶν κερατίων ὃν ἤσθιον οἱ χοῖροι, καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. **17** εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθῶν (ζφη· *N(k)O*) πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρός μου (περισσεύονται *N(k)O*) ἄρτων, ἐγὼ δὲ λιμῷ (ῶδε *NO*) ἀπόλλυμαι. **18** ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ ἐρῶ αὐτῷ· πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου· **19** (καὶ *k*) οὐκέτι οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου. ποίησόν με ὡς ἔνα τῶν μισθίων σου. **20** καὶ ἀναστὰς ἤλθεν πρὸς τὸν πατέρα (ἑαυτοῦ. *NK(o)*). Ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἐσπλαγχνίσθη, καὶ δραμὸν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. **21** εἶπεν δὲ ὁ υἱὸς αὐτῷ· πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου· (καὶ *k*) οὐκέτι οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου (ποίησόν με ὡς ἔνα τῶν μισθίων σου. *O*) **22** Εἶπεν δὲ ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ· (ταχὺ *NO*) ἐξενέγκατε (τὴν *k*) στολὴν τὴν πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτὸν καὶ δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας, **23** καὶ (φέρετε *N(k)O*) τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, θύσατε, καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν, **24** ὅτι οὗτος ὁ υἱός μου νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησεν, (καὶ *k*) ἦν ἀπολωλὼς καὶ εὑρέθη. καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι. **25** Ἡν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ. καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισεν τῇ οἰκίᾳ, ἥκουσεν συμφωνίας καὶ χορῶν. **26** καὶ προσκαλεσάμενος ἔνα τῶν παίδων (αὐτοῦ *k*) ἐπυνθάνετο τί (ἄν *no*) εἴη ταῦτα. **27** Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἤκει, καὶ ἔθυσεν ὁ πατὴρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. **28** ὡργίσθη δὲ καὶ οὐκ ἥθελεν εἰσελθεῖν. ὁ (δὲ *N(K)O*) πατὴρ αὐτοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν. **29** Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ πατρὶ αὐτοῦ· ίδού τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι καὶ οὐδέποτε ἐντολήν

σου παρῆλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ. **30** ὅτε δὲ ὁ υἱός σου οὗτος ὁ καταφαγών σου τὸν βίον μετὰ (τῶν *ο*) πορνῶν ἥλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν σιτευτὸν (τὸν *κ*) μόσχον. **31** Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εῖ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σά ἔστιν. **32** εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ (εζησεν, *Ν(Κ)Ο*) καὶ ἀπολωλὼς (ἦν *κ*) καὶ εύρεθη.

16 Ἐλεγεν δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητάς (αὐτοῦ *κ*) ἀνθρωπός τις ἦν πλούσιος ὃς εἶχεν οἰκονόμον, καὶ οὗτος διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. **2** καὶ φωνήσας αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ· τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ; ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκονομίας σου· οὐ γὰρ (δύνῃ *Ν(κ)Ο*) ἔτι οἰκονομεῖν. **3** εἶπεν δὲ ἐν ἔαυτῷ ὁ οἰκονόμος· τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ; σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαιτεῖν αἰσχύνομαι. **4** ἔγνων τί ποιήσω, ἵνα ὅταν μετασταθῶ (ἐκ *νο*) τῆς οἰκονομίας δέξωνται με εἰς τοὺς οἴκους (αὐτῶν. *ΝΚ(ο*)) **5** καὶ προσκαλεσάμενος ἔνα ἔκαστον τῶν χρεοφειλετῶν τοῦ κυρίου ἔαυτοῦ ἐλεγεν τῷ πρώτῳ πόσον ὄφείλεις τῷ κυρίῳ μου; **6** ὁ (δὲ *ΝΚ(ο*)) εἶπεν· ἔκατὸν βάτους ἔλαίου. ὁ (δὲ *Ν(κ)Ο*) εἶπεν αὐτῷ· δέξαι σου (τὰ γράμματα *Ν(κ)Ο*) καὶ καθίσας ταχέως γράψον πεντήκοντα. **7** ἔπειτα ἐτέρῳ εἶπεν· σὺ δὲ πόσον ὄφείλεις; ὁ δὲ εἶπεν· ἔκατὸν κόρους σίτου. (καὶ *κ*) λέγει αὐτῷ· δέξαι σου (τὰ γράμματα *Ν(κ)Ο*) καὶ γράψον ὅγδοήκοντα. **8** καὶ ἐπήνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς

ἀδικίας ὅτι φρονίμως ἐποίησεν, ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτὸς εἰς τὴν γενεὰν τὴν ἔαυτῶν εἰσιν. (αἰῶν g165) **9** καὶ ἐγὼ ὑμῖν λέγω· ἔαυτοῖς ποιήσατε φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα ὅταν (ἐκλίπῃ *Ν(Κ)Ο*) δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς, (αἰσθνιος g166) **10** Ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ καὶ ἐν πολλῷ πιστός ἐστιν, καὶ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἀδικος καὶ ἐν πολλῷ ἀδικός ἐστιν. **11** εἰ οὖν ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾷ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεύειν; **12** καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ (ὑμέτερον *ΝΚ(Ο*)) τίς ὑμῖν δώσει; **13** Οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶν κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἔνα μισήσει καὶ τὸν ἔτερον ἀγαπήσει, ἢ ἐνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἔτερου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾶ. **14** Ἡκουον δὲ ταῦτα πάντα (καὶ *κ*) οἱ Φαρισαῖοι φιλάργυροι ὑπάρχοντες καὶ ἐξεμυκτήριζον αὐτόν. **15** καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὑμεῖς ἔστε οἱ δικαιοῦντες ἔαυτοὺς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ (ἐστιν. *κ*) **16** Ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται (μέχρι *Ν(κ)Ο*) Ἰωάννου ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ εὐαγγελίζεται, καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται. **17** εὐκοπώτερον δέ ἔστιν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν ἢ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πεσεῖν. **18** Πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμῶν ἐτέραν μοιχεύει, καὶ (πᾶς *κ*) ὁ ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν μοιχεύει. **19** Ἀνθρωπος δέ τις ἦν πλούσιος καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον εὐφραινόμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς. **20** πτωχὸς

δέ τις (ἥν *k*) ὀνόματι Λάζαρος (ὅς *k*) ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ εἰλκωμένος 21 καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ (τῶν ψιχίων *KO*) τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι ἐπέλειχον τὰ ἔλκη αὐτοῦ. 22 Ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον (τοῦ *k*) Ἀβραάμ· ἀπέθανεν δὲ καὶ ὁ πλούσιος καὶ ἐτάφη. 23 καὶ ἐν τῷ ἄδῃ ἐπάρας τοὺς ὁφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις ὥρᾳ (τὸν *k*) Ἀβραάμ ἀπὸ μακρόθεν καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ. (Hadēs g86) 24 καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπεν· πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με καὶ πέμψον Λάζαρον ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου, ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ. 25 Εἶπεν δὲ Ἀβραάμ τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες (σὺ *k*) τὰ ἀγαθά σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Λάζαρος ὅμοίως τὰ κακά. νῦν δὲ (ῶδε *N(k)O*) παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι. 26 καὶ (ἐν *N(k)O*) πᾶσιν τούτοις μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι (ἐνθεν *N(k)O*) πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται μηδὲ (οἱ *k*) ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν. 27 Εἶπεν δέ· ἐρωτῶ σε οὖν, πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἴκον τοῦ πατρός μου· 28 ἔχω γάρ πέντε ἀδελφούς· ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου. 29 Λέγει (δὲ *no*) (αὐτῷ *ko*) Ἀβραάμ· ἔχουσιν Μωϋσέα καὶ τὸν προφήτας ἀκουσάτωσαν αὐτῶν. 30 ὁ δὲ εἶπεν· οὐχί, πάτερ Ἀβραάμ, ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῇ πρὸς αὐτούς, μετανοήσουσιν. 31 εἶπεν δὲ αὐτῷ· εἰ Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν

οὐκ ἀκούουσιν, (οὐδ' *N(k)O*) ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ πεισθήσονται.

17 Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς (αὐτοῦ *no*) ἀνένδεκτόν ἐστιν τοῦ τὰ σκάνδαλα μὴ ἐλθεῖν, (πλὴν *N(k)O*) οὐαὶ δι' οὐ ἔρχεται. 2 λυσιτελεῖ αὐτῷ εἰ (λίθος μυλικὸς *N(k)O*) περίκειται περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ ἔρριπται εἰς τὴν θάλασσαν ἢ ἵνα σκανδαλίσῃ τῶν μικρῶν τούτων ἔνα. 3 προσέχετε ἑαυτοῖς, ἐὰν (δὲ *k*) ἀμάρτη (εἰς *k*) (σὲ *K*) ὁ ἀδελφός σου, ἐπιτίμησον αὐτῷ· καὶ ἐὰν μετανοήσῃ, ἄφες αὐτῷ. 4 καὶ ἐὰν ἐπτάκις τῆς ἡμέρας (ἀμαρτήσῃ *N(k)O*) εἰς σὲ καὶ ἐπτάκις (τῆς ἡμέρας *k*) ἐπιστρέψῃ (πρὸς *N(k)O*) σὲ λέγων· μετανοῶ, ἀφίσεις αὐτῷ. 5 Καὶ εἴπαν οἱ ἀπόστολοι τῷ κυρίῳ· πρόσθες ἡμῖν πίστιν. 6 εἶπεν δὲ ὁ κύριος· εἰ (ἔχετε *N(k)O*) πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐλέγετε ἂν τῇ συκαμίνῳ ταύτῃ ἐκριζώθητι καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσσῃ, καὶ ὑπήκουσεν ἀν ὑμῖν. 7 Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν δοῦλον ἔχων ἀροτριῶντα ἢ ποιμαίνοντα, ὃς εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἐρεῖ αὐτῷ· εὐθέως παρελθὼν (ἀνάπεσε; *N(k)O*) 8 ἀλλ' οὐχὶ ἐρεῖ αὐτῷ· ἐτοίμασον τί δειπνήσω, καὶ περιζωσάμενος διακόνει μοι ἔως φάγω καὶ πίω, καὶ μετὰ ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι σύ; 9 μὴ ἔχει χάριν τῷ δούλῳ (ἐκείνῳ *k*) ὅτι ἐποίησεν τὰ διαταχθέντα (αὐτῷ οὐ δοκῶ; *K*) 10 οὗτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, λέγετε ὅτι δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν· (ὅτι *k*) ὁ (ώφείλομεν *NK(o)*) ποιῆσαι πεποιήκαμεν. 11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι (αὐτὸν *ko*) εἰς Ἱερουσαλήμ καὶ αὐτὸς διήρχετο διὰ (μέσον *N(k)O*) Σαμαρείας καὶ Γαλιλαίας. 12 καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἰς τινα

κώμην ἀπήντησαν αὐτῷ δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἵ (ἔστησαν *NK(O)*) πόρρωθεν. 13 καὶ αὐτοὶ ἦραν φωνὴν λέγοντες Ἰησοῦ ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. 14 Καὶ ἴδων εἶπεν αὐτοῖς πορευθέντες ἐπιδείξατε ἔαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσιν. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτούς, ἐκαθαρίσθησαν. 15 εἰς δὲ ἐξ αὐτῶν ἴδων δτι ἰάθη, ὑπέστρεψεν μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν θεόν. 16 καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ εὐχαριστῶν αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἦν Σαμαρίτης. 17 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· (οὐχὶ *NK(O)*) οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ δὲ ἐννέα ποῦ; 18 οὐχ εὑρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ θεῷ εἰ μὴ ὁ ἀλλογενῆς οὗτος; 19 καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. 20 Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων πότε ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀπεκρίθη αὐτοῖς καὶ εἶπεν· οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως, 21 οὐδὲ ἐροῦσιν ἴδον ὥδε ἦ (ιδοὺ *ko*) ἐκεῖ. ιδοὺ γὰρ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστιν. 22 Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς· ἐλεύσονται ἡμέραι ὅτε ἐπιθυμήσετε μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ νιοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἰδεῖν καὶ οὐκ ὄψεσθε. 23 καὶ ἐροῦσιν ὑμῖν ἴδον ἐκεῖ ἦ ἴδον ὥδε. μὴ ἀπέλθητε μηδὲ διώξητε. 24 ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ (ἥ *ko*) ἀστράπτουσα ἐκ τῆς ὑπὸ (τὸν *no*) οὐρανὸν εἰς τὴν ὑπ' οὐρανὸν λάμπει, οὕτως ἔσται (καὶ *k*) ὁ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ. 25 Πρῶτον δὲ δεῖ αὐτὸν πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. 26 Καὶ καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις (τοῦ *k*) Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ νιοῦ τοῦ ἀνθρώπου. 27 ἤσθιον, ἔπινον, ἐγάμουν, (ἐγαμίζοντο, *N(k)O*) ἄχρι ἦς

ἡμέρας εἰσῆλθεν Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, καὶ ἥλθεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἀπώλεσεν (πάντας. *N(k)O*) 28 ὁμοίως (καθὼς *N(k)O*) ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Λώτ· ἤσθιον, ἔπινον, ἡγόραζον, ἐπώλουν, ἐφύτευον, ὡκοδόμουν. 29 ἦ δὲ ἡμέρᾳ ἐξῆλθεν Λώτ ἀπὸ Σοδόμων, ἔβρεξεν πῦρ καὶ θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ καὶ ἀπώλεσεν (πάντας. *N(k)O*) 30 κατὰ (τὰ *no*) (αὐτὰ *N(k)O*) ἔσται ἦ ἡμέρᾳ διὰ τοῦ ἀνθρώπου ἀποκαλύπτεται. 31 ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διὰ ἔσται ἐπὶ τοῦ δώματος καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ, μὴ καταβάτω ἄραι αὐτά· καὶ διὰ ἐν (τῷ *k*) ἀγρῷ ὁμοίως μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὄπισω. 32 μνημονεύετε τῆς γυναικὸς Λώτ. 33 διὰ ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ (περιποιήσασθαι *N(K)O*) ἀπολέσει αὐτήν, (καὶ *k*) διὰ (δ' *no*) (ἄν *N(k)O*) (ἀπολέσῃ *NK(O)*) (αὐτὴν *k*) ζωογονήσει αὐτήν. 34 Λέγω ὑμῖν· ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνης μιᾶς· ὁ εἰς παραλημφθήσεται, καὶ διὰ ἔτερος ἀφεθήσεται. 35 ἔσονται δύο ἀλήθουσαι ἐπὶ τὸ αὐτό· (ἥ *no*) μία παραλημφθήσεται, (καὶ *k*) ἡ (δὲ *no*) ἐτέρα ἀφεθήσεται. 36 (δύο ἐν ἀγρῷ εἰς παραλημφθήσεται καὶ διὰ ἔτερος ἀφεθήσεται *K*) 37 Καὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ· ποῦ, κύριε; δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ὅπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ (καὶ *no*) οἱ ἀετοὶ (ἐπισυναχθήσονται. *N(k)O*)

18 Ἐλεγεν δὲ (καὶ *ko*) παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε προσεύχεσθαι (αὐτὸν *no*) καὶ μὴ ἐγκακεῖν· 2 λέγων· κριτής τις ἦν ἐν τινι πόλει τὸν θεὸν μὴ φοβούμενος καὶ ἀνθρώπων μὴ ἐντρεπόμενος. 3 χήρα δὲ ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτὸν λέγουσα· ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου. 4 καὶ οὐκ

(ἥθελεν *N(k)O*) ἐπὶ χρόνον. μετὰ δὲ ταῦτα εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· εἰ καὶ τὸν θεὸν οὐ φοβοῦμαι (οὐδὲ *N(k)O*) ἄνθρωπον ἐντρέπομαι, 5 διά γε τὸ παρέχειν μοι κόπον τὴν χήραν ταύτην ἐκδικήσω αὐτήν, ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη ὑπωπιάζῃ με. 6 Εἶπεν δὲ ὁ κύριος· ἀκούσατε τί ὁ κριτῆς τῆς ἀδικίας λέγει· 7 ὁ δὲ θεὸς οὐ μὴ (ποιήσῃ *N(k)O*) τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ τῶν βιοώντων (πρὸς *k*) (αὐτῷ *N(k)O*) ἡμέρας καὶ νυκτός, καὶ (μακροθυμεῖ *N(k)O*) ἐπ' αὐτοῖς; 8 λέγω ὑμῖν ὅτι ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει. πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν ἄρα εὑρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς; 9 Εἶπεν δὲ καὶ πρός τινας τοὺς πεποιθότας ἐφ' ἑαυτοῖς ὅτι εἰσὶν δίκαιοι καὶ (ἐξουθενοῦντας *NK(o)*) τοὺς λοιποὺς τὴν παραβολὴν ταύτην. 10 Ἀνθρώποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύχασθαι, ὁ εἷς Φαρισαῖος καὶ ὁ ἔτερος τελώνης. 11 ὁ Φαρισαῖος σταθεὶς πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα προσηύχετο· ὁ θεός, εὐχαριστῶ σοι ὅτι οὐκ εἰμὶ (ώσπερ *NK(o)*) οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἥ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης. 12 νηστεύω δίς τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι. 13 (καὶ *ko*) Ὁ (δὲ *no*) τελώνης μακρόθεν ἐστῶς οὐκ ἥθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπᾶραι εἰς τὸν οὐρανόν, ἀλλ' ἔτυπτεν (εἰς *k*) τὸ στῆθος (αὐτοῦ *NK(o)*) λέγων· ὁ θεός, ἰλάσθητί μοι τῷ ἀμαρτωλῷ. 14 λέγω ὑμῖν· κατέβῃ οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ (ἥ *k*) (παρ' *n(o)*) (ἐκεῖνον. *N(k)O*) ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. 15 Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη ἵνα αὐτῶν ἄπτηται· ἴδοντες δὲ οἱ μαθηταὶ

(ἐπετίμων *N(k)O*) αὐτοῖς. 16 ὁ δὲ Ἰησοῦς (προσεκαλέσατο *N(k)O*) αὐτὰ (λέγων· *N(k)O*) ἀφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. 17 ἀμὴν λέγω ὑμῖν· δις (ἄν *N(k)O*) μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν. 18 Καὶ ἐπηρώτησέν τις αὐτὸν ἄρχων λέγων· διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; (*αιōnios g166*) 19 εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· τί με λέγεις ἀγαθόν· οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εῖς ὁ θεός. 20 τὰς ἐντολὰς οἶδας· μὴ μοιχεύσῃς, μὴ φονεύσῃς, μὴ κλέψῃς, μὴ ψευδομαρτυρήσῃς, τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα (σου. *k*) 21 ὁ δὲ εἶπεν· ταῦτα πάντα (ἐφύλαξα *N(k)O*) ἐκ νεότητος (μου. *ko*) 22 Ἀκούσας δὲ (ταῦτα *k*) ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· ἔτι ἔν σοι λείπει· πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ διάδος πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν (τοῖς *no*) (οὐρανοῖς· *N(k)O*) καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι. 23 Ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα περίλυπος (ἔγενήθη *N(k)O*) ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα. 24 Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς περίλυπον γενόμενον εἶπεν· πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ (εἰσπορεύονται. *N(k)O*) 25 εὔκοπώτερον γάρ ἐστιν κάμηλον διὰ (τρήματος βελόνης *N(k)O*) εἰσελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. 26 εἶπαν δὲ οἱ ἀκούσαντες· καὶ τίς δύναται σωθῆναι; 27 ὁ δὲ εἶπεν· τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις δύναται παρὰ τῷ θεῷ ἐστιν. 28 Εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος· ἴδού ήμεῖς (ἀφέντες *N(k)O*) (τὰ *no*) (ἴδια *N(k)O*) (καὶ *k*) ἡκολουθήσαμέν σοι. 29 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι

ούδείς ἔστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ γυναικαὶ ἢ ἀδελφοὺς ἢ γονεῖς ἢ τέκνα ἔνεκεν τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, **30** ὃς (οὐχὶ *N(k)O*) μὴ (ἀπολάβῃ *NK(o)*) πολλαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον. (aiōn g165, aiōnios g166) **31** Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἵδου ἀναβαίνομεν εἰς ('Ιερουσαλήμ, *N(k)O*) καὶ τελεσθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν τῷ νি�ώ τοῦ ἀνθρώπου· **32** παραδοθήσεται γὰρ τοῖς ἔθνεσιν καὶ ἐμπαιχθήσεται καὶ ὑβρισθήσεται καὶ ἐμπτυσθήσεται, **33** καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστήσεται. **34** καὶ αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συνῆκαν, καὶ ἦν τὸ ρῆμα τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ λεγόμενα. **35** Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτὸν εἰς Ἱεριχὼ τυφλός τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν (ἐπαιτῶν. *N(k)O*) **36** ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομένου ἐπυνθάνετο τί (ἄν *o*) εἴη τοῦτο. **37** ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ ὅτι Ἱησοῦς ὁ Ναζωραῖος παρέρχεται. **38** καὶ ἐβόησεν λέγων· Ἱησοῦς οὐέ Δαυίδ, ἐλέησόν με. **39** Καὶ οἱ προάγοντες ἐπετίμων αὐτῷ ἵνα (σιγήσῃ. *N(k)O*) αὐτὸς δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν· οὐέ Δαυίδ, ἐλέησόν με. **40** Σταθεὶς δὲ ὁ Ἱησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν. ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπηρώτησεν αὐτόν· **41** (λέγων *ko*) τί σοι θέλεις ποιήσω; ὃ δὲ εἶπεν· κύριε, ἵνα ἀναβλέψω. **42** καὶ ὁ Ἱησοῦς εἶπεν αὐτῷ· ἀνάβλεψον· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. **43** καὶ παραχρῆμα ἀνέβλεψεν καὶ ἤκολούθει αὐτῷ δοξάζων τὸν θεόν. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἱδὼν ἔδωκεν αἰνον τῷ θεῷ.

19 Καὶ εἰσελθών διήρχετο τὴν Ἱεριχώ. **2** καὶ ἴδού ἀνὴρ ὄνοματι καλούμενος Ζακχαῖος καὶ αὐτὸς ἦν ἀρχιτελώνης καὶ (αὐτὸς *N(k)O*) (ἢν *k*) πλούσιος· **3** καὶ ἐζήτει ἰδεῖν τὸν Ἱησοῦν τίς ἔστιν καὶ οὐκ ἡδύνατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. **4** καὶ προδραμών (εἰς τὸ *no*) ἐμπροσθεν ἀνέβη ἐπὶ συκομορέαν ἵνα ἴδῃ αὐτόν, ὅτι (δι' *k*) ἐκείνης ἥμελλεν διέρχεσθαι. **5** καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἱησοῦς (εἶδεν αὐτόν καὶ *K*) εἶπεν πρὸς αὐτόν· Ζακχαῖε, σπεύσας κατάβηθι σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι. **6** καὶ σπεύσας κατέβη καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων. **7** καὶ ἴδοντες (πάντες *N(k)O*) διεγόγγυζον λέγοντες ὅτι παρὰ ἀμαρτωλῷ ἀνδρὶ εἰσῆλθεν καταλῦσαι. **8** Σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος εἶπεν πρὸς τὸν κύριον· ἴδού τὰ ἡμίσιά μου τῶν ὑπαρχόντων, κύριε, τοῖς πτωχοῖς δίδωμι· καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν. **9** Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἱησοῦς ὅτι σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς Ἀβραάμ ἔστιν· **10** ἦλθεν γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός. **11** Ἀκούοντων δὲ αὐτῶν ταῦτα προσθεὶς εἶπεν παραβολὴν διὰ τὸ ἐγγὺς εἶναι Ἱερουσαλήμ αὐτὸν καὶ δοκεῖν αὐτοὺς ὅτι παραχρῆμα μέλλει ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἀναφαίνεσθαι. **12** Εἶπεν οὖν· ἀνθρωπός τις εὐγενὴς ἐπορεύθη εἰς χώραν μακρὰν λαβεῖν ἔαυτῷ βασιλείαν καὶ ὑποστρέψαι. **13** καλέσας δὲ δέκα δούλους ἔαυτοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· (πραγματεύσασθε *NK(o)*) (ἐν ώ *NO*) (ἔως *k*) ἐρχομαι. **14** οἱ δὲ πολῖται αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτὸν καὶ ἀπέστειλαν

πρεσβείαν ὅπίσω αὐτοῦ λέγοντες· οὐθέλομεν τοῦτον βασιλεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς. **15** καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν λαβόντα τὴν βασιλείαν καὶ εἰπεν φωνῇ θῆναι αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους οἵς (δεδώκει *N(k)O*) τὸ ἀργύριον, ἵνα γνοῖ (τίς *k*) τί (διεπραγματεύσαντο. *N(k)O*) **16** Παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος λέγων· κύριε, ή μνᾶ σου δέκα (προσηργάσατο *N(k)O*) μνᾶς. **17** καὶ εἰπεν αὐτῷ· (εὗγε *N(k)O*) ἀγαθὲ δοῦλε, ὅτι ἐν ἔλαχίστῳ πιστὸς ἐγένου, ἵσθι ἔξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα πόλεων. **18** Καὶ ἥλθεν ὁ δευτερος λέγων· ή μνᾶ σου, κύριε, ἐποίησεν πέντε μνᾶς, **19** εἰπεν δὲ καὶ τούτῳ· καὶ σὺ ἐπάνω γίνου πέντε πόλεων. **20** Καὶ (ὅ *no*) ἔτερος ἥλθεν λέγων· κύριε, ἵδού ἡ μνᾶ σου ἦν εἶχον ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ. **21** ἐφοβούμην γάρ σε, ὅτι ἀνθρωπος αὐστηρὸς εἰ· αἴρεις ὁ οὐκ ἔθηκας καὶ θερίζεις ὁ οὐκ ἔσπειρας. **22** Λέγει (δὲ *k*) αὐτῷ· ἐκ τοῦ στόματός σου κρινῶ σε, πονηρὲ δοῦλε. ἥδεις ὅτι ἔγὼ ἀνθρωπος αὐστηρός είμι αἴρων ὁ οὐκ ἔθηκα καὶ θερίζων ὁ οὐκ ἔσπειρα· **23** καὶ διὰ τί οὐκ ἔδωκάς μου τὸ ἀργύριον ἐπὶ (τὴν *k*) τράπεζαν, κάγὼ κάγὼ ἐλθὼν σὺν τόκῳ ἀν αὐτὸν ἔπραξα; **24** καὶ τοῖς παρεστῶσιν εἰπεν· ἄρατε ἀπ' αὐτοῦ τὴν μνᾶν καὶ δότε τῷ τὰς δέκα μνᾶς ἔχοντι. **25** καὶ εἶπαν αὐτῷ· κύριε, ἔχει δέκα μνᾶς. **26** λέγω (γὰρ *ko*) ὑμῖν ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται, ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται (ἀπ' αὐτοῦ. *ko*) **27** Πλὴν τοὺς ἔχθρούς μου (τούτους *N(k)O*) τοὺς μὴ θελήσαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτοὺς ἀγάγετε ὥδε καὶ κατασφάξατε αὐτοὺς ἔμπροσθέν μου. **28** Καὶ εἰπὼν ταῦτα ἐπορεύετο ἔμπροσθεν ἀναβαίνων εἰς Ἱεροσόλυμα. **29** καὶ ἐγένετο ὡς ἥγγισεν εἰς Βηθφαγὴ καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν ἀπέστειλεν δύο τῶν μαθητῶν (αὐτοῦ *ko*) **30** (λέγων· *N(k)O*) ὑπάγετε εἰς τὴν κατέναντι κώμην, ἐν ἥ εἰσπορευόμενοι εύρήσετε πῶλον δεδεμένον ἐφ' ὃν οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἐκάθισεν· (καὶ *no*) λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε. **31** καὶ ἐάν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ· διὰ τί λύετε; οὕτως ἐρεῖτε (αὐτῷ· *k*) ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει. **32** Ἀπελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι εὗρον καθὼς εἰπεν αὐτοῖς. **33** λυόντων δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον εἶπαν οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς αὐτούς· τί λύετε τὸν πῶλον; **34** οἱ δὲ εἶπαν· (ὅτι *no*) ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει. **35** καὶ ἥγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπιρίψαντες (αὐτῶν *N(k)O*) τὰ ἴμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον ἐπεβίβασαν τὸν Ἰησοῦν. **36** πορευομένου δὲ αὐτοῦ ὑπεστρώννυον τὰ ἴμάτια (αὐτῶν *NK(o*)) ἐν τῇ ὁδῷ. **37** Ἔγγίζοντος δὲ αὐτοῦ ἥδη πρὸς τῇ καταβάσει τοῦ ὄρους τῶν ἔλαιων ἥρξαντο ἄπαν τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν χαίροντες αἰνεῖν τὸν θεὸν φωνῇ μεγάλῃ περὶ (πασῶν *NK(o*)) ὃν εἶδον δυνάμεων **38** λέγοντες εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ὁ βασιλεὺς ἐν ὀνόματι κυρίου· ἐν οὐρανῷ εἰρήνη, καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις. **39** καὶ τινες τῶν Φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπαν πρὸς αὐτόν· διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς μαθηταῖς σου. **40** καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν (αὐτοῖς· *ko*) λέγω ὑμῖν (ὅτι *ko*) ἐὰν οὕτοι (σιωπήσουσιν, *N(k)O*) οἱ λίθοι (κράξουσιν. *N(k)O*) **41** Καὶ ὡς ἥγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν ἔκλαυσεν ἐπ' (αὐτὴν *N(k)O*) **42** λέγων ὅτι εἰ ἔγνως (καί γε *k*) ἐν τῇ ἡμέρᾳ (σου *k*) ταύτῃ καὶ σὺ τὰ πρὸς εἰρήνην (σου· *ko*) νῦν δὲ ἐκρύβῃ ἀπὸ ὁφθαλμῶν σου. **43** ὅτι ἔξουσιν

ἡμέραι ἐπὶ σέ, καὶ (παρεμβαλοῦσιν *N(k)O*) οἱ ἔχθροί σου χάρακά σοι καὶ περικυκλώσουσίν σε καὶ συνέξουσίν σε πάντοθεν 44 καὶ ἐδαφιοῦσίν σε καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοὶ καὶ οὐκ ἀφήσουσιν λίθον ἐπὶ (λίθον *N(k)O*) ἐν σοί, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνως τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου. 45 Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν ἥρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας (ἐν αὐτῷ *k*) (καὶ ἀγοράζοντας *K*) 46 λέγων αὐτοῖς γέγραπται, (καὶ *ηο*) (ἔσται *N(k)O*) ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς· ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον ληστῶν. 47 καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ· οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ, 48 καὶ οὐχ εὔρισκον τὸ τί ποιήσωσιν· ὁ λαὸς γὰρ ἄπας ἐξεκρέματο αὐτοῦ ἀκούων.

20 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν (ἐκείνων *k*) διδάσκοντος αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εὐαγγελιζομένου ἐπέστησαν οἱ (ἀρχιερεῖς *NK(o*)) καὶ οἱ γραμματεῖς σὺν τοῖς πρεσβυτέροις 2 καὶ εἶπαν λέγοντες πρὸς αὐτόν· εἴπὸν ἡμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς ἢ τίς ἐστιν ὁ δούς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην; 3 Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγώ κἀγώ (ἐνα *k*) λόγον, καὶ εἴπατε μοι· 4 τὸ βάπτισμα Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν ἢ ἐξ ἀνθρώπων; 5 οἱ δὲ συνελογίσαντο πρὸς ἑαυτούς λέγοντες ὅτι ἐὰν εἴπωμεν· ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ· διὰ τί (οὗν *K*) οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; 6 ἐὰν δὲ εἴπωμεν· ἐξ ἀνθρώπων, ὁ λαὸς (ἄπας *N(k)O*) καταλιθάσει ἡμᾶς· πεπεισμένος γάρ ἐστιν Ἰωάννην προφήτην εἶναι. 7 καὶ ἀπεκρίθησαν μὴ εἰδέναι πόθεν. 8 καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· οὐδὲ ἐγὼ λέγω

ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. 9 Ἡρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν τὴν παραβολὴν ταύτην· ἄνθρωπός (τις *NK*) ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα καὶ ἐξεδετο αὐτὸν γεωργοῖς καὶ ἀπεδήμησεν χρόνους ίκανούς. 10 καὶ (ἐν *k*) καιρῷ ἀπέστειλεν πρὸς τοὺς γεωργοὺς δοῦλον ἵνα ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος (δώσουσιν *N(k)O*) αὐτῷ· οἱ δὲ γεωργοὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν δείραντες κενόν. 11 καὶ προσέθετο ἔτερον πέμψαι δοῦλον· οἱ δὲ κάκεινον κάκεινον δείραντες καὶ ἀτιμάσαντες ἐξαπέστειλαν κενόν. 12 καὶ προσέθετο τρίτον πέμψαι· οἱ δὲ καὶ τοῦτον τραυματίσαντες ἐξέβαλον. 13 Εἶπεν δὲ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος· τί ποιήσω; πέμψω τὸν οὐρανὸν μου τὸν ἀγαπητόν· ἵσως τοῦτον (ἰδόντες *K*) ἐντραπήσονται. 14 ιδόντες δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοὶ διελογίζοντο πρὸς (ἀλλήλους *N(k)O*) λέγοντες· οὗτος ἐστιν ὁ κληρονόμος· (δεῦτε *K*) ἀποκτείνωμεν αὐτὸν ἵνα ἡμῶν γένηται ἡ κληρονομία. 15 καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος ἀπέκτειναν. τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; 16 ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τούτους καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις, ἀκούσαντες δὲ εἶπαν· μὴ γένοιτο. 17 ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς εἶπεν· τί οὖν ἐστιν τὸ γεγραμμένον τοῦτο· λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας; 18 πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λίθον συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δὲ ἂν πέσῃ, λικιμήσει αὐτόν. 19 Καὶ ἐζήτησαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ καὶ ἐφοβήθησαν τὸν λαόν· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς εἶπεν τὴν παραβολὴν ταύτην. 20 Καὶ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν

έγκαθέτους ύποκρινομένους έαυτοὺς δικαίους εἶναι, ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου, (ῶστε *N(k)O*) παραδοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ ἔξουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος. 21 καὶ ἐπιρώτησαν αὐτὸν λέγοντες διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ὁρθῶς λέγεις καὶ διδάσκεις καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις. 22 ἔξεστιν (ἥμᾶς *N(k)O*) Καίσαρι φόρον δοῦναι ἢ οὐ; 23 κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν πανουργίαν εἶπεν πρὸς αὐτούς (τί *ΚΟ*) (με πειράζετε *Κ*) 24 (δείξατε *N(k)O*) μοι δηνάριον· τίνος ἔχει εἰκόνα καὶ ἐπιγραφήν; (οἱ *N(K)O*) δὲ εἶπαν· Καίσαρος. 25 ὁ δὲ εἶπεν (πρὸς *no*) (αὐτοῦς *N(k)O*) τοῖνυν ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. 26 καὶ οὐκ ἵσχυσαν ἐπιλαβέσθαι (αὐτοῦ *NK(o)*) ρήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ, καὶ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ ἐσίγησαν. 27 Προσελθόντες δέ τινες τῶν Σαδδουκαίων, οἱ (ἀντιλέγοντες *NK(o)*) ἀνάστασιν μὴ εἶναι, ἐπιρώτησαν αὐτὸν 28 λέγοντες διδάσκαλε, Μωϋσῆς ἔγραψεν ἡμῖν ἔαν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ ἔχων γυναῖκα καὶ οὗτος ἄτεκνος (ἥ, *N(K)O*) ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα καὶ ἔξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. 29 ἐπτὰ οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος λαβὼν γυναῖκα ἀπέθανεν ἄτεκνος, 30 καὶ (ἔλαβεν *Κ*) ὁ δεύτερος (τὴν γυναῖκα καὶ οὗτος ἀπέθανεν ἄτεκνος *Κ*) 31 καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν αὐτήν (ώσαύτως, *o*) ώσαύτως δὲ καὶ οἱ ἐπτὰ οὐ κατέλιπον τέκνα καὶ ἀπέθανον. 32 ὕστερον (δὲ πάντων *Κ*) καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν. 33 (ἡ γυνὴ *no*) οὖν ἐν τῇ ἀναστάσει, τίνος αὐτῶν γίνεται γυνή; οἱ γὰρ ἐπτὰ ἔσχον αὐτὴν

γυναῖκα. 34 Καὶ (ἀποκριθεὶς *k*) εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου γαμοῦσιν καὶ (γαμίσκονται, *N(k)O*) (aiōn g165) 35 οἱ δὲ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν οὕτε γαμοῦσιν οὕτε (γαμίζονται *N(k)(o)*) (aiōn g165) 36 (οὐδὲ *N(k)O*) γὰρ ἀποθανεῖν ἔτι δύνανται, ισάγγελοι γάρ εἰσιν, καὶ υἱοί εἰσιν (τοῦ *k*) θεοῦ τῆς ἀναστάσεως υἱοὶ ὄντες. 37 ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροί, καὶ Μωϋσῆς ἐμήνυσεν ἐπὶ τῆς βάτου ὡς λέγει κύριον τὸν θεόν Ἀβραὰμ καὶ (τὸν *k*) θεὸν Ἰσαὰκ καὶ (τὸν *k*) θεὸν Ἰακώβ. 38 Θεὸς δὲ οὐκ ἔστιν νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν. 39 Ἀποκριθέντες δέ τινες τῶν γραμματέων εἶπαν· διδάσκαλε, καλῶς εἶπας. 40 οὐκέτι οὐκέτι (γὰρ *N(k)O*) ἐτόλμων ἐπερωτᾶν αὐτὸν οὐδέν. 41 Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· πῶς λέγουσιν τὸν χριστὸν εἶναι Δαυὶδ υἱόν; 42 (καὶ *ko*) αὐτὸς (γὰρ *no*) Δαυὶδ λέγει ἐν βίβλῳ ψαλμῶν εἶπεν (ό *ko*) κύριος τῷ κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου 43 ἔως ᾧ τὸν ἔχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. 44 Δαυὶδ οὖν κύριον αὐτὸν καλεῖ, καὶ πῶς αὐτοῦ υἱός ἔστιν; 45 Ἀκούοντος δὲ παντὸς τοῦ λαοῦ εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· 46 προσέχετε ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν θελόντων περιπατεῖν ἐν στολαῖς καὶ φιλούντων ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις, 47 οἵ κατεσθίουσιν τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν καὶ προφάσει μακρὰ προσεύχονται· οὗτοι λήμψονται περισσότερον κρίμα.

21 Ἀναβλέψας δὲ εἶδεν τοὺς βάλλοντας εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τὰ δῶρα αὐτῶν πλουσίους, 2 εἶδεν

δέ (καὶ *κ*) τινα χήραν πενιχρὰν βάλλουσαν ἔκει λεπτὰ δύο. 3 Καὶ εἶπεν ἀληθῶς λέγω ὑμῖν δτι ἡ χήρα αὕτη ἡ πτωχὴ πλεῖον πάντων ἔβαλεν· 4 (πάντες *Ν(κ)Ο*) γάρ οὗτοι ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα (τοῦ θεοῦ, *ΚΟ*) αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς (πάντα *Ν(κ)Ο*) τὸν βίον δν εἶχεν ἔβαλεν. 5 Καί τινων λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ δτι λίθοις καλοῖς καὶ ἀναθήμασιν κεκόσμηται εἶπεν· 6 ταῦτα ἂ θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ λίθῳ (ῶδε *Ο*) δς οὐ καταλυθήσεται. 7 Ἐπηρώτησαν δὲ αὐτὸν λέγοντες· διδάσκαλε, πότε οὖν ταῦτα ἔσται καὶ τί τὸ σημεῖον δταν μέλλῃ ταῦτα γίνεσθαι; 8 Ὁ δὲ εἶπεν· βλέπετε μὴ πλανηθῆτε· πολλοὶ γάρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὄνόματί μου λέγοντες (δτι *κο*) ἐγὼ εἰμι, καὶ ὁ καιρὸς ἥγγικεν. μὴ (οὖν *Κ*) πορευθῆτε ὅπισα αὐτῶν. 9 δταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκαταστασίας, μὴ πτοηθῆτε· δεῖ γάρ ταῦτα γενέσθαι πρῶτον ἀλλ' οὐκ εὐθέως τὸ τέλος. 10 τότε ἔλεγεν αὐτοῖς· ἐγερθήσεται ἔθνος ἐπ' ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, 11 σεισμοί τε μεγάλοι καὶ κατὰ τόπους λιμοὶ καὶ λοιμοὶ ἔσονται, φόβητρά τε καὶ ἀπ' οὐρανοῦ σημεῖα μεγάλα ἔσται. 12 Πρὸ δὲ τούτων (πάντων *Ν(κ)Ο*) ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ διώξουσιν παραδιδόντες εἰς (τὰς *no*) συναγωγὰς καὶ φυλακάς, (ἀπαγομένους *Ν(κ)Ο*) ἐπὶ βασιλεῖς καὶ ἥγεμόνας ἔνεκεν τοῦ ὄνόματός μου. 13 ἀποβίσεται (δὲ *κο*) ὑμῖν εἰς μαρτύριον. 14 (θέτε *Ν(κ)Ο*) οὖν (ἐν ταῖς καρδίαις *Ν(κ)Ο*) ὑμῶν μὴ προμελετᾶν ἀπολογηθῆναι· 15 ἐγὼ γάρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν ἵ οὐ δυνήσονται ἀντιστῆναι (ἢ *Ν(κ)Ο*) ἀντειπεῖν (ἄπαντες *Ν(κ)Ο*) οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν. 16 παραδοθήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων καὶ ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν καὶ φίλων, καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν. 17 καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου. 18 καὶ θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται. 19 ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν (κτήσασθε *ΝΚ(ο*)) τὰς ψυχὰς ὑμῶν. 20 Ὅταν δὲ ἴδητε κυκλουμένην ὑπὸ στρατοπέδων (τὴν *κ*) Ἱερουσαλήμ, τότε γνῶτε δτι ἥγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. 21 τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὅρη, καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐκχωρείτωσαν, καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις μὴ εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν. 22 δτι ἡμέραι ἐκδικήσεως αὐταί εἰσιν τοῦ (πλησθῆναι *Ν(κ)Ο*) πάντα τὰ γεγραμμένα. 23 Οὐαὶ (δὲ *κ*) ταῖς ἐν γαστρὶ ἔχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις· ἔσται γάρ ἀνάγκη μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὀργὴ (ἐν *κ*) τῷ λαῷ τούτῳ, 24 καὶ πεσοῦνται στόματι μαχαίρης καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς τὰ ἔθνη πάντα, καὶ Ἱερουσαλήμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ ἔθνῶν ἄχρι (οὖ *no*) πληρωθῶσιν (καὶ ἔσονται *Ο*) καὶ ιριοὶ ἔθνῶν. 25 καὶ (ἔσονται *Ν(κ)Ο*) σημεῖα ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἀστροῖς, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς συνοχὴ ἔθνῶν ἐν ἀπορίᾳ (ἥχους *Ν(κ)Ο*) θαλάσσης καὶ σάλου 26 ἀποψυχόντων ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ· αἱ γάρ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. 27 καὶ τότε ὅψονται τὸν οὐίὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. 28 Ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι ἀνακύψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν διότι ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν. 29

Καὶ εἶπεν παραβολὴν αὐτοῖς· ἵδετε τὴν συκῆν καὶ πάντα τὰ δένδρα. **30** ὅταν προβάλωσιν ἥδη, βλέποντες ἀφ' ἑαυτῶν γινώσκετε ὅτι ἥδη ἐγγὺς τὸ θέρος ἔστιν. **31** οὕτως καὶ ὑμεῖς ὅταν ἵδητε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς ἔστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. **32** Ἀμήν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη ἔως ἂν πάντα γένηται. **33** ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ (παρελεύσονται, *NK(o)*) οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ (παρελεύσονται. *N(k)O*) **34** Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς μήποτε μήποτε (βαρηθῶσιν *N(k)O*) ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς, καὶ ἐπιστῇ ἐφ' ὑμᾶς αἰφνίδιος ἡ ἡμέρα ἔκεινη **35** ὡς παγίς (ἐπεισελεύσεται *N(k)O*) γὰρ ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς. **36** ἀγρυπνεῖτε (δὲ *N(K)O*) ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι ἵνα (κατισχύσητε *N(K)O*) ἐκφυγεῖν ταῦτα πάντα τὰ μέλλοντα γίνεσθαι καὶ σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ νίοῦ τοῦ ἀνθρώπου. **37** Ἡν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ιερῷ διδάσκων. τὰς δὲ νύκτας ἐξερχόμενος ηὐλίζετο εἰς τὸ ὅρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν. **38** καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὤρθριζεν πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ιερῷ ἀκούειν αὐτοῦ.

22 Ὦγγιζεν δὲ ἡ ἕօρτὴ τῶν ἀζύμων ἡ λεγομένη πάσχα, **2** καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὸ πῶς ἀνέλωσιν αὐτὸν ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν. **3** εἰσῆλθεν δὲ (ὁ *k*) σατανᾶς εἰς Ἰούδαν τὸν (καλούμενον *N(k)O*) Ἰσκαριώτην ὃντα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα. **4** καὶ ἀπελθὼν συνελάλησεν τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ (τοῖς *k*) στρατηγοῖς τὸ πῶς αὐτοῖς παραδῷ αὐτόν. **5** καὶ ἐχάρησαν καὶ συνέθεντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι. **6** καὶ ἐξωμολόγησεν καὶ ἐζήτει εὔκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι αὐτὸν ἄτερ ὄχλου αὐτοῖς. **7** Ἡλθεν δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων ἐν ᾧ ἔδει θύεσθαι τὸ πάσχα. **8** καὶ ἀπέστειλεν Πέτρον καὶ Ἰωάννην εἰπών· πορευθέντες ἐτοιμάσατε ἡμῖν τὸ πάσχα ἵνα φάγωμεν. **9** οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· ποῦ θέλεις (ἐτοιμάσωμεν; *NK(o)*) **10** ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἴδού εἰσελθόντων ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν συναντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων. ἀκολουθήσατε αὐτῷ εἰς τὴν οἰκίαν (εἰς *no*) (ἥν *N(k)O*) εἰσπορεύεται· **11** καὶ ἐρεῖτε τῷ οἰκοδεσπότῃ τῆς οἰκίας λέγει σοι ὁ διδάσκαλος ποῦ ἔστιν τὸ κατάλυμα ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; **12** κἀκεῖνος κάκεῖνος ὑμῖν δείξει ἀνάγαιον μέγα ἐστρωμένον· ἔκει ἐτοιμάσατε. **13** ἀπελθόντες δὲ εὗρον καθὼς (εἰρήκει *N(k)O*) αὐτοῖς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα. **14** καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσεν καὶ οἱ (δώδεκα *K*) ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ. **15** καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἐπιθυμίᾳ ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν πρὸ τοῦ με παθεῖν· **16** λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι (οὐκέτι οὐκέτι *KO*) οὐ μὴ φάγω (ἐξ *k*) (αὐτὸ *N(k)O*) ἔως ὅτου πληρωθῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. **17** καὶ δεξάμενος ποτήριον εὐχαριστήσας εἶπεν λάβετε τοῦτο καὶ διαμερίσατε (εἰς *no*) (έαυτούς· *N(k)O*) **18** λέγω γὰρ ὑμῖν· ὅτι οὐ μὴ πίω (ἀπὸ *NO*) (τοῦ *no*) (νῦν *NO*) ἀπὸ τοῦ (γενήματος *N(k)O*) τῆς ἀμπέλου ἔως (οὐ *N(k)O*) ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἔλθῃ. **19** Καὶ λαβὼν ἄρτον εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων· τοῦτο ἔστιν τὸ σῶμά μου τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. **20** καὶ τὸ ποτήριον ὡσαύτως μετὰ τὸ δειπνῆσαι λέγων· τοῦτο τὸ

ποτήριον ἡ καὶνὴ διαθήκη ἐν τῷ αἴματί μου τὸ ὑπέρ ὑμῶν ἔκχυννόμενον. 21 πλὴν ἵδοὺ ἡ χεὶρ τοῦ παραδιδόντος με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης. 22 (ὅτι *N(k)O*) ὁ νίδος μὲν τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὸ ὥρισμένον πορεύεται πλὴν οὐδὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ παραδίδοται. 23 καὶ αὐτοὶ ἥρξαντο συζητεῖν πρὸς ἑαυτοὺς τὸ τίς ἄρα εἴη ἐξ αὐτῶν ὃ τοῦτο μέλλων πράσσειν. 24 Ἐγένετο δὲ καὶ φιλονεικία ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶναι μείζων. 25 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· οἱ βασιλεῖς τῶν ἔθνῶν κυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ ἔξουσιάζοντες αὐτῶν εὐεργέται καλοῦνται. 26 ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ' ὁ μείζων ἐν ὑμῖν (γινέσθω *N(k)O*) ὡς ὁ νεώτερος, καὶ ὁ ἡγούμενος ὡς ὁ διακονῶν. 27 τίς γὰρ μείζων, ὁ ἀνακείμενος ἢ ὁ διακονῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; ἐγὼ δὲ ἐν μέσῳ ὑμῶν εἰμι ὡς ὁ διακονῶν. 28 ὑμεῖς δέ ἔστε οἱ διαμεμενηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου. 29 κἀγὼ κἀγὼ διατίθεμαι ὑμῖν καθὼς διέθετό μοι ὁ πατήρ μου βασιλείαν, 30 ἵνα ἔσθητε καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἐν τῇ βασιλείᾳ μου καὶ (καθήσεσθε *N(k)(o)* ἐπὶ θρόνων τὰς δώδεκα φυλὰς κρίνοντες τοῦ Ἰσραὴλ. 31 (Ἐπειν δὲ ὁ κύριος *KO*) Σίμων Σίμων, ἵδού ὁ σατανᾶς ἔξητήσατο ὑμᾶς τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σῖτον. 32 ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ ἵνα μὴ (ἐκλίπῃ *N(k)O*) ἡ πίστις σου. καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας στήρισον τοὺς ἀδελφούς σου. 33 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· κύριε, μετὰ σοῦ ἔτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι. 34 ὁ δὲ εἶπεν· λέγω σοι, Πέτρε, οὐ (μή *k*) (φωνήσει *N(k)O*) σήμερον ἀλέκτωρ (ἔως *N(k)O*) τρίς με ἀπαρνήσῃ (μή *k*) εἰδέναι. 35 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς

ἄτερ βαλλαντίου καὶ πήρας καὶ ὑποδημάτων, μή τινος ὑστερήσατε; οἱ δὲ εἶπαν· οὐθενός. 36 εἶπεν (δὲ *N(k)O*) αὐτοῖς· ἀλλὰ νῦν ὁ ἔχων βαλλάντιον ἀράτω, ὁμοίως καὶ πήραν· καὶ ὁ μὴ ἔχων (πωλησάτω *NK(o)* τὸ ἴμάτιον αὐτοῦ καὶ (ἀγορασάτω *NK(o)* μάχαιραν. 37 λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι (ἔτι *k*) τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν ἐμοί, τὸ καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη· καὶ γὰρ (τὸ *N(K)O*) περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει. 38 οἱ δὲ εἶπαν· κύριε, ἵδού μάχαιραι ὧδε δύο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ίκανόν ἐστιν. 39 Καὶ ἔξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ ὅρος τῶν ἐλαιῶν. ἡκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταί (αὐτοῦ. *k*) 40 γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου εἶπεν αὐτοῖς· προσεύχεσθε μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν. 41 καὶ αὐτὸς ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτῶν ὡσεὶ λίθου βολίν, καὶ θεὶς τὰ γόνατα προσηκόπητο. 42 λέγων· πάτερ, εἰ βούλει (παρένεγκε *N(k)O*) τοῦτο τὸ ποτήριον ἀπ' ἐμοῦ· πλὴν μὴ τὸ θέλημά μου ἀλλὰ τὸ σὸν (γινέσθω. *N(k)O*) 43 ὥφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπ' (τοῦ *o*) οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν. 44 καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ ἐκτενέστερον προσηκόπητο. (καὶ *no*) ἐγένετο (δὲ *ko*) ὁ ἰδρῶς αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν. 45 καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς, ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς εὔρεν κοιμωμένους αὐτοὺς ἀπὸ τῆς λύπης. 46 καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τί καθεύδετε; ἀναστάντες προσεύχεσθε ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν. 47 Ἔτι (δέ *k*) αὐτοῦ λαλοῦντος ἵδού ὅχλος, καὶ ὁ λεγόμενος Ἰούδας εἰς τῶν δώδεκα προήρχετο (αὐτοὺς *N(k)O*) καὶ ἤγγισεν τῷ Ἰησοῦ φιλήσαι αὐτόν. 48 (ὁ *k*) Ἰησοῦς δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ἰούδα, φιλήματι τὸν νίδον τοῦ

άνθρωπου παραδίδως; **49** ίδοντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον εἶπαν (αὐτῷ *k*) κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μαχαίρῃ; **50** καὶ ἐπάταξεν εἰς τις ἔξ αὐτῶν τοῦ ἀρχιερέως τὸν δοῦλον καὶ ἀφεῖλεν τὸ οὗς αὐτοῦ τὸ δεξιόν. **51** ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ἔτετε ἔως τούτου. καὶ ἀψάμενος τοῦ ὡτίου (αὐτοῦ *k*) ιάσατο αὐτόν. **52** εἶπεν δὲ (ό *k*) Ἰησοῦς πρὸς τοὺς παραγενομένους ἐπ' αὐτὸν ἀρχιερεῖς καὶ στρατηγοὺς τοῦ ἵερου καὶ πρεσβυτέρους· ως ἐπὶ ληστὴν (ἔξήλθατε *N(k)O*) μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων; **53** καθ' ἡμέραν ὄντος μου μεθ' ὑμῶν ἐν τῷ Ἱερῷ οὐκ ἔξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ. ἀλλ' αὕτη ἐστὶν ὑμῶν ἡ ὥρα καὶ ἡ ἔξουσία τοῦ σκότους. **54** Συλλαβόντες δὲ αὐτὸν ἥγαγον καὶ εἰσήγαγον (αὐτὸν *k*) εἰς (τὴν οἰκίαν *N(k)O*) τοῦ ἀρχιερέως. ὁ δὲ Πέτρος ἡκολούθει μακρόθεν. **55** (περιαψάντων *N(k)O*) δὲ πῦρ ἐν μέσῳ τῆς αὐλῆς καὶ συγκαθισάντων (αὐτῶν *k*) ἐκάθητο ὁ Πέτρος (ἐν *k*) (μέσος *N(k)O*) αὐτῶν. **56** ίδούσα δὲ αὐτὸν παιδίσκη τις καθήμενον πρὸς τὸ φῶς καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ εἶπεν· καὶ οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν. **57** ὁ δὲ ἡρνήσατο (αὐτὸν *k*) λέγων· οὐκ οἴδα αὐτόν, γύναι. **58** Καὶ μετὰ βραχὺ ἔτερος ιδὼν αὐτὸν ἔφη· καὶ σὺ ἔξ αὐτῶν εἶ. ὁ δὲ Πέτρος (ἔφη *N(k)O*) ἄνθρωπε, οὐκ εἰμί. **59** καὶ διαστάσης ὧσεὶ ὥρας μιᾶς ἄλλος τις διῆσχυρίζετο λέγων· ἐπ' ἀληθείας καὶ οὗτος μετ' αὐτοῦ ἦν· καὶ γάρ Γαλιλαῖος ἐστιν. **60** εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος· ἄνθρωπε, οὐκ οἴδα δὲ λέγεις. καὶ παραχρῆμα ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ ἐφώνησεν (ό *k*) ἀλέκτωρ. **61** καὶ στραφεὶς δὲ κύριος ἐνέβλεψεν τῷ Πέτρῳ, καὶ ὑπεμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ (ρήματος *N(k)O*) τοῦ κυρίου ως

εἶπεν αὐτῷ ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι (σήμερον *NO*) ἀπαρνήσῃ με τρίς. **62** καὶ ἔξελθὼν ἔξω (ό Πέτρος *k*) ἔκλαυσεν πικρῶς. **63** Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες (τὸν *k*) (αὐτὸν *N(K)O*) ἐνέπαιζον αὐτῷ δέροντες. **64** καὶ περικαλύψαντες αὐτὸν (ἔτυπτον αὐτοῦ τὸ πρόσωπον καὶ *K*) ἐπηρώτων (αὐτόν *k*) λέγοντες· προφήτευσον, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε; **65** καὶ ἔτερα πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν. **66** Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον τοῦ λαοῦ, ἀρχιερεῖς τε καὶ γραμματεῖς, καὶ (ἀπήγαγον *N(k)O*) αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον (αὐτῶν *N(k)O*) **67** λέγοντες· εἰ σὺ εἶ ὁ χριστός, εἰπὸν ἡμῖν. εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ἐὰν ὑμῖν εἴπω, οὐ μὴ πιστεύσητε. **68** ἐὰν δὲ (καὶ *k*) ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀποκριθῆτε (μοι, ἢ ἀπολύσητε. *KO*) **69** ἀπὸ τοῦ νῦν (δὲ *no*) ἔσται ὁ οὐίὸς τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ θεοῦ. **70** εἶπαν δὲ πάντες· σὺ οὖν εἶ ὁ οὐίὸς τοῦ θεοῦ; ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη· ύμεις λέγετε ὅτι ἐγὼ εἰμι. **71** οἱ δὲ εἶπαν· τί ἔτι ἔχομεν μαρτυρίας χρείαν; αὐτοὶ γάρ ἡκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

23 Καὶ ἀναστὰν ἤπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν (ἥγαγον *N(k)O*) αὐτὸν ἐπὶ τὸν Πιλᾶτον. **2** "Ηρξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐτοῦ λέγοντες· τοῦτον εὔραμεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος (ήμῶν *NO*) καὶ κωλύοντα φόρους Καίσαρι διδόναι (καὶ *no*) λέγοντα ἑαυτὸν χριστὸν βασιλέα εἶναι. **3** Οἱ δὲ Πιλᾶτος (ἡρώτησεν *N(k)O*) αὐτὸν λέγων· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη· σὺ λέγεις. **4** οἱ δὲ Πιλᾶτος εἶπεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ὄχλους· οὐδὲν εὐρίσκω αἴτιον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ. **5** οἱ

δὲ ἐπίσχυνον λέγοντες ὅτι ἀνασείει τὸν λαὸν διδάσκων καθ' ὅλης τῆς Ιουδαίας (καὶ *no*) ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἕως ὡδε. 6 Πιλᾶτος δὲ ἀκούσας (Γαλιλαίαν *KO*) ἐπηρώτησεν εἰς ὁ ἄνθρωπος Γαλιλαῖός ἐστιν, 7 καὶ ἐπιγνοὺς ὅτι ἐκ τῆς ἔξουσίας Ἡρώδου ἐστίν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν πρὸς (τὸν *o*) Ἡρώδην ὅντα καὶ αὐτὸν ἐν Ιεροσολύμοις ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις. 8 Ὁ δὲ Ἡρώδης ἴδων τὸν Ἰησοῦν ἔχαρη λίαν· ἦν γὰρ ἔξ (ἰκανῶν *N(k)O*) χρόνων θέλων ἰδεῖν αὐτὸν διὰ τὸ ἀκούειν (πολλὰ *K*) περὶ αὐτοῦ καὶ ἥλπιζέν τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπ' αὐτοῦ γινόμενον. 9 ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ. 10 εἰστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς εὐτόνως κατηγοροῦντες αὐτοῦ. 11 ἔξουθενήσας δὲ αὐτὸν (καὶ *no*) ὁ Ἡρώδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ καὶ ἐμπαίξας, περιβαλὼν (αὐτὸν *ko*) ἐσθῆτα λαμπρὰν ἀνέπεμψεν αὐτὸν τῷ Πιλάτῳ. 12 ἐγένοντο δὲ φίλοι ὃ τε Ἡρώδης καὶ ὁ Πιλᾶτος ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων προϋπῆρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὅντες πρὸς (αὐτούς. *N(k)(o)*). 13 Πιλᾶτος δὲ συγκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαὸν 14 εἶπεν πρὸς αὐτούς προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν· καὶ ἵδού ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας οὐθὲν εὗρον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ αἴτιον ὃν κατηγορεῖτε κατ' αὐτοῦ. 15 ἀλλ' οὐδὲ Ἡρώδης (ἀνέπεμψεν *N(K)O*) γὰρ αὐτὸν πρὸς (ἡμᾶς, *N(K)O*) καὶ ἵδού οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶν πεπραγμένον αὐτῷ. 16 παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. 17 (ἀνάγκην *KO*) (δέ εἶχεν ἀπολύειν αὐτοῖς κατὰ ἔօρτήν

ἔνα. *K*) 18 (ἀνέκραγον *N(k)O*) δὲ παμπληθεὶ λέγοντες· αἵρε τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν τὸν Βαραββᾶν· 19 ὅστις ἦν διὰ στάσιν τινὰ γενομένην ἐν τῇ πόλει καὶ φόνον (βληθεὶς ἐν *N(k)O*) (τῇ *no*) (φυλακῇ. *N(k)O*) 20 Πάλιν (δὲ *N(k)O*) ὁ Πιλᾶτος προσεφώνησεν αὐτοῖς θέλων ἀπολῦσαι τὸν Ἰησοῦν. 21 οἱ δὲ ἐπεφώνουν λέγοντες· (σταύρου σταύρου *N(k)O*) αὐτόν. 22 'Ο δὲ τρίτον εἶπεν πρὸς αὐτούς· τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; οὐδὲν αἴτιον θανάτου εὗρον ἐν αὐτῷ. παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. 23 οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις αἰτούμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι, καὶ κατίσχυον αἱ φωναὶ αὐτῶν (καὶ τῶν ἀρχιερέων. *KO*) 24 (ὁ *k*) (καὶ *N(k)O*) Πιλᾶτος ἐπέκρινεν γενέσθαι τὸ αἴτημα αὐτῶν. 25 ἀπέλυσεν δὲ (αὐτοῖς *k*) τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον εἰς (τὴν *k*) φυλακὴν ὃν ἤτοι οὗτο· τὸν δὲ Ἰησοῦν παρέδωκεν τῷ θελήματι αὐτῶν. 26 Καὶ ὡς ἀπίγγαγον αὐτόν, ἐπιλαβόμενοι (Σίμωνά τινα Κυρηναῖον *N(k)O*) (τοῦ *k*) (ἐρχόμενον *N(k)O*) ἀπ' ἀγροῦ ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σταυρὸν φέρειν δημιουργοῦσαν τοῦ Ἰησοῦ. 27 Ἡκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ καὶ γυναικῶν αὖ (καὶ *k*) ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτόν. 28 στραφεὶς δὲ πρὸς αὐτὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· θυγατέρες Ιερουσαλήμ, μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμέ, πλὴν ἐφ' ἔαυτὰς κλαίετε καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν. 29 ὅτι ἵδού ἔρχονται ἡμέραι ἐν αἷς ἐροῦσιν· μακάριαι αἱ στεῖραι καὶ (αἱ *no*) κοιλίαι αἱ οὐκ ἐγέννησαν καὶ μαστοὶ οἱ οὐκ (ἐθρεψαν. *N(k)O*) 30 τότε ἔρχονται λέγειν τοῖς ὅρεσιν· πέσετε ἐφ' ἡμᾶς· καὶ τοῖς βουνοῖς· καλύψατε ἡμᾶς. 31 ὅτι εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί

γένηται; 32 Ὡγοντο δὲ καὶ ἔτεροι κακοῦργοι δύο σὺν αὐτῷ ἀναιρεθῆναι. 33 καὶ ὅτε (ἥλθον *N(k)O*) ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον Κρανίον, ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτὸν καὶ τοὺς κακούργους, δὲν μὲν ἐκ δεξιῶν, δὲν δὲ ἐξ ἀριστερῶν. 34 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔλεγεν· πάτερ, ἄφες αὐτοῖς οὐ γὰρ οἴδασιν τί ποιοῦσιν. διαμεριζόμενοι δὲ τὰ ἴματια αὐτοῦ ἔβαλον (κλήρους. *NK(o)*). 35 καὶ εἰστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν. ἔξεμυκτήριζον δὲ καὶ οἱ ἄρχοντες (σὺν αὐτοῖς *k*) λέγοντες· ἄλλους ἔσωσεν, σωσάτω ἑαυτόν, εἰ οὗτός ἐστιν ὁ χριστὸς (ὁ *ko*) τοῦ θεοῦ (ὁ *no*) ἐκλεκτός. 36 (ἐνέπαιξαν *N(k)O*) δὲ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται προσερχόμενοι, (καὶ *k*) ὅξος προσφέροντες αὐτῷ 37 καὶ λέγοντες· εἰ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον σεαυτόν. 38 ἦν δὲ καὶ ἐπιγραφὴ (γεγραμμένη *K(o)*), ἐπ' αὐτῷ (γράμμασιν Ἑλληνικοῖς καὶ Ῥωμαϊκοῖς καὶ Ἐβραϊκοῖς· ἐστιν *K*) ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων οὗτος. 39 Εἶς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων ἐβλασφήμει αὐτὸν λέγων· (οὐχὶ *N(K)O*) σὺ εἶ ὁ χριστός; σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς. 40 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἔτερος (ἐπιτιμῶν *N(k)O*) αὐτῷ (ἔφη· *N(k)O*) οὐδὲ φοβῇ σὺ τὸν θεὸν ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ; 41 καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως, ἄξια γὰρ ὡν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἐπράξεν. 42 καὶ ἔλεγεν· (τῷ *k*) Ἰησοῦ, μνήσθητί μου (κύριε *K*) ὅταν ἔλθῃς (εἰς *N(k)O*) (τὴν βασιλείαν *NK(o)*), σου. 43 καὶ εἶπεν αὐτῷ (ὁ Ἰησοῦς· *ko*) ἀμήν σοι λέγω· σήμερον μετ' ἐμοὶ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ. 44 (Καὶ *no*) ἦν (δὲ *k*) (ἥδη *no*) ὥσει ὡρα ἔκτη, καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἔως ὡρας ἐνάτης. 45 (καὶ *ko*) (τοῦ ἡλίου

ἐκλιπόντος. *N(k)O*) (καὶ *ko*) ἐσχίσθη (δὲ *no*) τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον. 46 καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· πάτερ, εἰς χεῖράς σου (παρατίθεμαι *N(k)O*) τὸ πνεῦμά μου. (τοῦτο δὲ *N(k)O*) εἰπὼν ἐξέπνευσεν. 47 Ἰδὼν δὲ ὁ ἑκατοντάρχης τὸ γενόμενον (ἐδόξαζεν *N(k)O*) τὸν θεὸν λέγων· ὅντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν. 48 καὶ πάντες οἱ συμπαραγενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην, (θεωρήσαντες *N(k)O*) τὰ γενόμενα, τύπτοντες (έαυτῶν *k*) τὰ στήθη ὑπέστρεφον. 49 Είστηκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοί (αὐτῷ *N(k)O*) (ἀπὸ *no*) μακρόθεν καὶ γυναῖκες αἱ (συνακολουθοῦσαι *N(k)O*) αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ὄρωσαι ταῦτα. 50 Καὶ ἴδού ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσὴφ βουλευτὴς ὑπάρχων, (καὶ *n*) ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος· 51 οὗτος οὐκ ἦν συγκατατεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν ἀπὸ Ἀριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰουδαίων, δος (καὶ *k*) προσεδέχετο (καὶ αὐτὸς *k*) τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, 52 οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ ἤτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. 53 καὶ καθελὼν (αὐτὸς *k*) ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι καὶ ἔθηκεν (αὐτὸν *N(k)O*) ἐν μνήματι λαξευτῷ οὐ οὐκ ἦν οὐδὲις (οὕπω *N(k)O*) κείμενος. 54 Καὶ ἡμέρα ἦν (παρασκευῆς, *NK(o)*), καὶ σάββατον ἐπέφωσκεν. 55 κατακολουθήσασαι δὲ (καὶ *k*) (αἱ *no*) γυναῖκες αἵτινες ἦσαν συνεληλυθυῖαι ἐκ τῆς Γαλιλαίας αὐτῷ, ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον καὶ ὡς ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ. 56 ὑποστρέψασαι δὲ ἡτοίμασαν ἀρώματα καὶ μύρα καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσύχασσαν κατὰ τὴν ἐντολήν.

24 Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων ὅρθρου βαθέως ἐπὶ τὸ μνῆμα ἥλθον φέρουσαι ἃ ἡτοίμασαν ἀρώματα

(καὶ τινές σὺν αὐταῖς. *Κ*) 2 εὗρον δὲ τὸν λίθον ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου. 3 (Καὶ *κ*) εἰσελθοῦσαι (δὲ *no*) οὐχ εὗρον τὸ σῶμα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. 4 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ (ἀπορεῖσθαι *N(k)O*) αὐτὰς περὶ τούτου καὶ ἵδοὺ ἄνδρες δύο ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν (ἐσθῆτι ἀστραπτούσῃ. *N(k)O*) 5 ἔμφόβων δὲ γενομένων αὐτῶν καὶ κλινουσῶν (τὰ πρόσωπα *N(k)O*) εἰς τὴν γῆν εἶπαν πρὸς αὐτάς· τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν; 6 οὐκ ἔστιν ὡδε ἀλλ’ ἡγέρθη μνήσθητε ως ἐλάλησεν ὑμῖν ἔτι ὧν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ 7 λέγων τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ὅτι δεῖ παραδοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἀμαρτωλῶν καὶ σταυρωθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. 8 καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ, 9 καὶ ὑποστρέψασαι ἀπὸ τοῦ μνημείου ἀπήγγειλαν ταῦτα πάντα τοῖς ἔνδεκα καὶ πᾶσιν τοῖς λοιποῖς. 10 ἦσαν δὲ ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία καὶ Ἰωάννα καὶ Μαρία ἡ Ἰακώβου καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς· (αἱ *κ*) ἔλεγον πρὸς τοὺς ἀποστόλους ταῦτα, 11 καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα (ταῦτα *N(k)O*) καὶ ἡπίστουν αὐταῖς. 12 Ὁ δὲ Πέτρος ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ παρακύψας βλέπει τὰ ὄθόνια (κείμενα *κ*) μόνα καὶ ἀπῆλθεν πρὸς (ἔαυτὸν *NK(o*)) θαυμάζων τὸ γεγονός. 13 Καὶ ἵδού δύο ἔξ αὐτῶν ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἦσαν πορευόμενοι εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίους ἔξήκοντα ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ ἥ ὄνομα Ἐμμαοῦς. 14 καὶ αὐτοὶ ὡμίλουν πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων. 15 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐτοὺς καὶ συζητεῖν καὶ αὐτὸς (ὁ *κ*) Ἰησοῦς ἐγγίσας συνεπορεύετο αὐτοῖς. 16 οἱ δὲ ὁφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι αὐτόν. 17 εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· τίνες οἱ λόγοι οὗτοι οὓς ἀντιβάλλετε πρὸς ἀλλήλους περιπατοῦντες; καὶ (ἐστάθησαν *N(K)O*) σκυθρωποί. 18 ἀποκριθεὶς δὲ (ὁ *κ*) εἶς (ἐξ αὐτῶν *Ο*) (ῷ *κ*) (ὸνόματι *NK(o*)) Κλεοπᾶς εἶπεν πρὸς αὐτόν· σὺ μόνος παροικεῖς (ἐν *κ*) Ἱερουσαλὴμ καὶ οὐκ ἔγνως τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις; 19 καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ποῖα; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ (Ναζαρηνοῦ, *N(k)O*) δις ἐγένετο ἀνήρ προφήτης δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ, 20 ὅπως τε παρέδωκαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἀρχοντες ἡμῶν εἰς κρίμα θανάτου καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. 21 ἡμεῖς δὲ ἡλπίζομεν ὅτι αὐτός ἔστιν ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραὴλ. ἀλλά γε (καὶ *no*) σὺν πᾶσιν τούτοις τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει (σήμερον *ko*) ἀφ’ οὗ ταῦτα ἐγένετο. 22 ἀλλὰ καὶ γυναικές τινες ἐξ ἡμῶν ἐξέστησαν ἡμᾶς γενόμεναι (ὅρθιναι *N(k)O*) ἐπὶ τὸ μνημεῖον, 23 καὶ μὴ εὑροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ ἥλθον λέγουσαι καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων ἐωρακέναι οἱ λέγουσιν αὐτὸν ζῆν. 24 καὶ ἀπῆλθον τινες τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον καὶ εὗρον οὕτως καθὼς καὶ αἱ γυναικες εἶπον, αὐτὸν δὲ οὐκ εἶδον. 25 Καὶ αὐτὸς εἶπεν πρὸς αὐτούς· ὡς ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν οἵς ἐλάλησαν οἱ προφῆται· 26 οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν χριστὸν καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ; 27 καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ Μωϋσέως καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν (διερμήνευσεν *N(k)O*) αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ (ἔαυτοῦ. *NK(o*)) 28 καὶ ἥγγισαν εἰς τὴν κώμην οὗ ἐπορεύοντο,

καὶ αὐτὸς (προσεποιήσατο *N(k)O*) πορρώτερον πορεύεσθαι. 29 καὶ παρεβιάσαντο αὐτὸν λέγοντες μεῖνον μεθ' ἡμῶν, δτι πρὸς ἐσπέραν ἔστιν καὶ κέκλικεν (ἥδη *no*) ἡ ἡμέρα. καὶ εἰσῆλθεν τοῦ μεῖναι σὺν αὐτοῖς. 30 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν μετ' αὐτῶν λαβὼν τὸν ἄρτον εὐλόγησεν καὶ κλάσας ἐπεδίδου αὐτοῖς. 31 αὐτῶν δὲ διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ ἐπέγνωσαν αὐτὸν· καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν. 32 καὶ εἶπαν πρὸς ἀλλήλους· οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ (καὶ *k*) ὡς διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς; 33 Καὶ ἀναστάντες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ καὶ εὗρον (ἡθροισμένους *N(k)O*) τοὺς ἔνδεκα καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς 34 λέγοντας ὅτι ὅντως ἡγέρθη ὁ κύριος καὶ ὤφθη Σίμωνι. 35 καὶ αὐτοὶ ἔξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου. 36 Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων αὐτὸς (ό *k*) (Ἰησοῦς *K*) ἔστη ἐν μέσῳ αὐτῶν καὶ λέγει αὐτοῖς· εἰρήνη ὑμῖν. 37 πτοηθέντες δὲ καὶ ἔμφοβοι γενόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν. 38 καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τί τεταραγμένοι ἔστε καὶ διὰ τί διαλογισμοὶ ἀναβαίνουσιν ἐν (τῇ καρδίᾳ *N(k)O*) ὑμῶν; 39 ἴδετε τὰς χεῖράς μου καὶ τοὺς πόδας μου ὅτι ἐγώ εἰμι αὐτός· ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε ὅτι πνεῦμα σάρκα καὶ ὄστέα οὐκ ἔχει καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα. 40 καὶ τοῦτο εἰπών (εἵδεις *N(k)O*) αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας. 41 ἔτι δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς καὶ θαυμαζόντων εἶπεν αὐτοῖς· ἔχετέ τι βρώσιμον ἐνθάδε; 42 οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὁπτοῦ μέρος (καὶ ἀπὸ μελισσίου κηρίου. *KO*) 43 καὶ

λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν. 44 Εἶπεν δὲ (πρὸς *no*) (αὐτούς· *N(k)O*) οὗτοι οἱ λόγοι (μου *NO*) οὓς ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς ἔτι ὃν σὺν ὑμῖν ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ Μωϋσέως καὶ (τοῖς *no*) προφήταις καὶ ψαλμοῖς περὶ ἐμοῦ. 45 τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν τοῦ συνιέναι τὰς γραφὰς 46 καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὅτι οὕτως γέγραπται (καὶ οὕτως ἔδει *K*) παθεῖν τὸν χριστὸν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ 47 καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν (εἰς *N(K)O*) ἄφεσιν ἀμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη (ἀρξάμενοι *N(k)O*) ἀπὸ Ἱερουσαλήμ. 48 ὑμεῖς (δέ *k*) (ἐστε *ko*) μάρτυρες τούτων, 49 καὶ ἴδού (ἐγὼ ἀποστέλλω *NK(o)*) τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρός μου ἐφ' ὑμᾶς. ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει (Ἱερουσαλήμ *k*) ἔως οὗ ἐνδύσησθε ἐξ ὑψους δύναμιν. 50 Ἐξήγαγεν δὲ αὐτοὺς ἔξω ἔως (πρὸς *N(k)O*) Βηθανίαν, καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτούς. 51 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτοὺς διέστη ἀπ' αὐτῶν καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν. 52 καὶ αὐτοὶ προσκυνήσαντες αὐτὸν ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης 53 καὶ ἥσαν (διὰ *N(K)O*) (παντὸς *N(k)O*) ἐν τῷ ἱερῷ (αἰνοῦντες καὶ *KO*) εὐλογοῦντες τὸν θεόν. (ἀμήν *K*)

Κατα Ιωαννην

1 Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος. **2** οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν θεόν. **3** πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἐν Ὁ γέγονεν. **4** ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων, **5** καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸν οὐ κατέλαβεν. **6** Ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ θεοῦ, ὅνομα αὐτῷ Ἰωάννης. **7** οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσιν δι' αὐτοῦ. **8** οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. **9** ἐν τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ὅ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. **10** ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. **11** εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. **12** ὅσοι δὲ ἔλαφον αὐτὸν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἔξουσίαν τέκνα θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, **13** οἱ οὐκ ἔξ αἰμάτων οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρὸς ἀλλ' ἐκ θεοῦ ἐγεννήθησαν. **14** καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας. **15** Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ κέκραγεν λέγων οὗτος ἦν (ὅν εἶπον *NK(o)*) ὁ δόπισω μου ἐρχόμενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν, δτι πρῶτός μου ἦν. **16** (ὅτι *N(K)O*) ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος. **17** δτι ὁ νόμος διὰ Μωϋσέως ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο. **18** Θεὸν οὐδεὶς ἔώρακεν πώποτε· (ό *ko*) μονογενῆς (θεὸς *N(K)O*) ὁ ὥν εἰς τὸν

κόλπον τοῦ πατρός, ἐκεῖνος ἐξηγήσατο. **19** καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου ὅτε ἀπέστειλαν (πρὸς αὐτὸν *no*) οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσολύμων ἰερεῖς καὶ Λευίτας ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτὸν σὺ τίς εἶ; **20** καὶ ὠμολόγησεν καὶ οὐκ ἤρνήσατο καὶ ὠμολόγησεν δτι ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ὁ χριστός. **21** Καὶ ἤρωτησαν αὐτόν τί οὖν; σὺ Ἡλίας εἶ; καὶ λέγει οὐκ εἰμί. ὁ προφήτης εἶ σύ; καὶ ἀπεκρίθη οὗ. **22** εἶπαν οὖν αὐτῷ τίς εἶ; ἵνα ἀπόκρισιν δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ; **23** ἔφη ἐγὼ φωνὴ βιοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ εὐθύνατε τὴν ὁδὸν κυρίου· καθὼς εἶπεν Ἡσαΐας ὁ προφήτης. **24** καὶ (οἱ *k*) ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων **25** καὶ ἤρωτησαν αὐτὸν καὶ εἶπαν αὐτῷ τί οὖν βαπτίζεις εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ χριστὸς (οὐδὲ *N(k)O*) Ἡλίας (οὐδὲ *N(k)O*) ὁ προφήτης; **26** ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης λέγων ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι μέσος (δὲ *k*) ὑμῶν (ἔστηκεν *NK(o)*) ὃν ὑμεῖς οὐκ οἶδατε, **27** (αὐτός ἐστιν *k*) ὁ δόπισω μου ἐρχόμενος, (ὅς ἔμπροσθέν μου γέγονεν· *K*) οὗ οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἴμαντα τοῦ ὑποδήματος. **28** ταῦτα ἐν (Βηθανίᾳ *N(k)O*) ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου ὅπου ἦν (ό *no*) Ἰωάννης βαπτίζων. **29** Τῇ ἐπαύριον βλέπει (ό Ἰωάννης *k*) τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν καὶ λέγει· ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἀμαρτίαν τοῦ κόσμου. **30** οὗτος ἐστιν (ὑπὲρ *N(k)O*) οὗ ἐγὼ εἶπον· δόπισω μου ἐρχεται ἀνὴρ δς ἔμπροσθέν μου γέγονεν δτι πρῶτός μου ἦν. **31** κάγὼ κάγὼ οὐκ ἤδειν αὐτόν, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραὴλ, διὰ τοῦτο ἥλθον ἐγὼ ἐν (τῷ *k*) ὕδατι βαπτίζων. **32** καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης λέγων δτι τεθέαμαι τὸ

πνεῦμα καταβαῖνον (ώς *N(k)O*) περιστεράν ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. 33 κάγὼ κάγὼ οὐκ ἥδειν αὐτόν, ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπεν· ἐφ' ὃν ἂν ἰδης τὸ πνεῦμα καταβαῖνον καὶ μένον ἐπ' αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι ἄγιῳ. 34 κάγὼ κάγὼ ἑώρακα καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ (υἱὸς *NK(O)*) τοῦ θεοῦ. 35 Τῇ ἐπαύριον πάλιν είστηκε ὁ Ἰωάννης καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. 36 καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ περιπατοῦντι λέγει· ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ. 37 καὶ ἥκουσαν οἱ δύο μαθηταὶ αὐτοῦ λαλοῦντος καὶ ἡκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. 38 Στραφεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας λέγει αὐτοῖς· τί ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· ῥαββί, ὁ λέγεται (μεθερμηνεύμενον *N(k)O*) διδάσκαλε, ποῦ μένεις; 39 λέγει αὐτοῖς ἔρχεσθε καὶ (ὅψεσθε. *N(k)O*) ἥλθαν (οὖν *NO*) καὶ εἶδαν ποῦ μένει, καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην· ὥρα (δέ *k*) ἦν ὡς δεκάτη. 40 ἦν Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου εἶς ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκούσαντων παρὰ Ἰωάννου καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῷ. 41 Εύρισκει οὗτος (πρῶτον *N(k)O*) τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Σίμωνα καὶ λέγει αὐτῷ· εὑρήκαμεν τὸν Μεσσίαν, ὁ ἐστιν μεθερμηνεύμενον (ὅ *k*) χριστός. 42 (καὶ *k*) ἥγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. ἐμβλέψας (δὲ *k*) αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· σὺ εἰς Σίμων ὁ υἱὸς (Ἰωάννου· *N(K)O*) σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς, ὁ ἐρμηνεύεται Πέτρος. 43 Τῇ ἐπαύριον ἡθέλησεν ἔξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν καὶ εὑρίσκει Φίλιππον καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀκολούθει μοι. 44 ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαϊδά, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου. 45 Εύρισκει Φίλιππος τὸν

Ναθαναὴλ καὶ λέγει αὐτῷ· ὃν ἔγραψεν Μωϋσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφῆται, εὑρήκαμεν, Ἰησοῦν (τὸν *ko*) σιὸν τοῦ Ἰωσὴφ τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ. 46 καὶ εἶπεν αὐτῷ Ναθαναὴλ· ἐκ Ναζαρὲτ δύναται τι ἀγαθὸν εἶναι; λέγει αὐτῷ (ὁ *no*) Φίλιππος· ἔρχου καὶ ἤδε. 47 Εἶδεν ὁ Ἰησοῦς τὸν Ναθαναὴλ ἔρχόμενον πρὸς αὐτὸν καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ· ἤδε ἀληθῶς Ἰσραηλίτης ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἐστιν. 48 λέγει αὐτῷ Ναθαναὴλ· πόθεν με γινώσκεις; ἀπεκρίθη (ὁ *k*) Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι ὅντα ὑπὸ τὴν συκῆν εἶδόν σε. 49 ἀπεκρίθη αὐτῷ Ναθαναὴλ (καὶ λέγει· *k*) ῥαββί, σὺ εἰς ὃ υἱὸς τοῦ θεοῦ, σὺ (ὁ *k*) βασιλεὺς εἴς τοῦ Ἰσραήλ. 50 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὅτι εἶπόν σοι (ὅτι *no*) εἶδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις; μείζω τούτων ὅψη. 51 καὶ λέγει αὐτῷ· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν (ἀπ' ἄρτι, *K*) ὅψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγότα καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

2 Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν Κανὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ· 2 ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον. 3 καὶ ὑστερήσαντος οἴνου λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν· οἶνον οὐκ ἔχουσιν. 4 (καὶ *no*) λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι; οὕπω ἥκει ἡ ὥρα μου. 5 λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις· (ὅ τι *NK(o)*) ἀν λέγη ὑμῖν, ποιήσατε. 6 ἦσαν δὲ ἐκεῖ λίθιναι ὑδρίαι ἔξι κατὰ τὸν καθαρισμὸν τῶν ἰουδαίων κείμεναι, χωροῦσαι ἀνὰ μετρητὰς δύο ἡ τρεῖς. 7 λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος, καὶ ἐγέμισαν αὐτὰς ἔως ἄνω. 8 καὶ

λέγει αὐτοῖς· ἀντλήσατε νῦν καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ. (οἱ *no*) (δὲ *N(k)O*) ἔγεγκαν. 9 ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρίκλινος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγενημένον καὶ οὐκ ἥδει πόθεν ἐστίν, οἱ δὲ διάκονοι ἥδεισαν οἱ ἡντληκότες τὸ ὕδωρ, φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρίκλινος 10 καὶ λέγει αὐτῷ πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησιν, καὶ ὅταν μεθυσθῶσιν (τότε, *ko*) τὸν ἑλάσσω σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἔως ἄρτι. 11 ταύτην ἐποίησεν (τὴν *k*) ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανὰ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐφανέρωσεν τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. 12 Μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς Καφαρναοῦμ αὐτὸς καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας. 13 Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα τῶν Ιουδαίων, καὶ ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς. 14 καὶ εὗρεν ἐν τῷ Ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστερὰς καὶ τοὺς κερματιστὰς καθημένους, 15 καὶ ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σχοινίων πάντας ἔξεβαλεν ἐκ τοῦ Ἱεροῦ, τά τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας, καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἔξέχεεν (τὸ κέρμα, *NK(o*)) καὶ τὰς τραπέζας (ἀνέτρεψεν, *N(k)O*) 16 καὶ τοῖς τὰς περιστερὰς πωλοῦσιν εἶπεν· ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν, μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου οἶκον ἐμπορίου. 17 ἐμνήσθησαν (δὲ *k*) οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι γεγραμένον ἐστίν· ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου (καταφάγεταί *N(k)O*) με. 18 ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ιουδαῖοι καὶ εἶπαν αὐτῷ· τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν ὅτι ταῦτα ποιεῖς; 19 Ἀπεκρίθη (ό *k*) Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἔγερῶ αὐτόν. 20 εἶπαν οὖν οἱ Ιουδαῖοι· τεσσεράκοντα

καὶ ἔξ ἔτεσιν οἰκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἔγερεῖς αὐτόν; 21 ἐκεῖνος δὲ ἔλεγεν περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ. 22 ὅτε οὖν ἥγερθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι τοῦτο ἔλεγεν (αὐτοῖς, *k*) καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ καὶ τῷ λόγῳ (δὲ *N(k)O*) εἶπεν ὁ Ἰησοῦς. 23 Ὡς δὲ ἦν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα ἐν τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. 24 αὐτὸς δὲ (ό *k*) Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν (αὐτὸν *N(k)O*) αὐτοῖς διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας 25 καὶ ὅτι οὐ χρείαν εἶχεν ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκεν τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

3 Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, Νικόδημος ὄνομα αὐτῷ, ἄρχων τῶν Ιουδαίων. 2 οὗτος ἤλθεν πρὸς (τὸν *k*) (αὐτὸν *N(K)O*) νυκτὸς καὶ εἶπεν αὐτῷ· φαββί, οἴδαμεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος· οὐδεὶς γὰρ δύναται ταῦτα τὰ σημεῖα ποιεῖν ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ἦ ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ. 3 Ἀπεκρίθη (ό *k*) Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι· ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. 4 Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Νικόδημος· πῶς δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι γέρων ὕν; μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν καὶ γεννηθῆναι; 5 Ἀπεκρίθη (ό *k*) Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ ἔξ ὄντος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. 6 Τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σάρξ ἐστιν, καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος πνεῦμά ἐστιν. 7 μὴ θαυμάσῃς ὅτι εἶπόν σοι· δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι

άνωθεν. 8 τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις ἀλλ’ οὐκ οἰδας πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἐστὶν πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ πνεύματος. 9 Ἀπεκρίθη Νικόδημος καὶ εἶπεν αὐτῷ· πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι; 10 Ἀπεκρίθη (ὁ *k*) Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· σὺ εἴς ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις; 11 ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ὁ οἰδαμεν λαλοῦμεν καὶ ὁ ἐωράκαμεν μαρτυροῦμεν, καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. 12 εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς ἐὰν εἴπω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια πιστεύσετε; 13 καὶ οὐδὲς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ οὐδὲς τοῦ ἀνθρώπου (ὁ ὥν ἐν τῷ οὐρανῷ. *KO*) 14 καὶ καθὼς Μωϋσῆς ὑψώσεν τὸν δρινὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, 15 ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων (ἐν αὐτῷ *N(k)O*) (μὴ ἀπόληται ἀλλ’ *K*) ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. (aiōnios g166) 16 οὕτως γάρ ἡγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν (αὐτοῦ *ko*) τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται ἀλλ’ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. (aiōnios g166) 17 οὐ γάρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν (αὐτοῦ *ko*) εἰς τὸν κόσμον ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ’ ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι’ αὐτοῦ. 18 ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρίνεται· ὁ δὲ μὴ πιστεύων ἥδη κέκριται ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. 19 αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρίσις ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἡγάπησαν οἱ ἀνθρώποι μᾶλλον τὸ σκότος ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ αὐτῶν πονηρὰ τὰ ἔργα. 20 πᾶς γάρ ὁ φαῦλα πράσσων μισεῖ τὸ φῶς καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ. 21

οἱ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς ἵνα φανερωθῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα ὅτι ἐν θεῷ ἐστιν εἰργασμένα. 22 Μετὰ ταῦτα ἤλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν γῆν, καὶ ἐκεῖ διέτριβεν μετ’ αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν. 23 ἦν δὲ καὶ (ὁ *no*) Ἰωάννης βαπτίζων ἐν Αἰνῶν ἐγγὺς τοῦ Σαλείμ, ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦν ἔκει. καὶ παρεγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο· 24 οὕπω γάρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Ἰωάννης. 25 ἐγένετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου μετὰ (Ιουδαίου *N(k)O*) περὶ καθαρισμοῦ. 26 καὶ ἤλθον πρὸς τὸν Ἰωάννην καὶ εἶπαν αὐτῷ· ράββι, δος ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὃ σὺ μεμαρτύρηκας, ἵδε οὗτος βαπτίζει, καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν. 27 ἀπεκρίθη Ἰωάννης καὶ εἶπεν· οὐ δύναται ἀνθρωπὸς λαμβάνειν (οὐδὲ *N(k)O*) (ἐν *no*) ἐὰν μὴ ἡ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. 28 αὐτοὶ ὑμεῖς μοι μαρτυρεῖτε ὅτι εἶπον (ὅτι· *n*) (ἐγώ *o*) οὐκ εἰμὶ ἐγώ ὁ χριστός, ἀλλ’ ὅτι ἀπεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἔκείνου. 29 Ὁ ἔχων τὴν νύμφην νυμφίος ἐστίν. οἱ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου, ὁ ἐστηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρᾶ ḥαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. αὐτῇ οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται. 30 ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι. 31 ὁ ἀνωθεν ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν. ὁ ὥν ἐκ τῆς γῆς ἐκ τῆς γῆς ἐστιν καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ. ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν· 32 (καὶ *k*) ὁ ἐώρακεν καὶ ἤκουσεν, τοῦτο μαρτυρεῖ, καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμβάνει. 33 ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν ἐσφράγισεν ὅτι ὁ Θεὸς ἀληθῆς ἐστιν. 34 ὃν γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεός, τὰ ρίματα τοῦ Θεοῦ λαλεῖ· οὐ γὰρ ἐκ μέτρου

δίδωσιν (ό θεὸς *KO*) τὸ πνεῦμα. 35 ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱὸν καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. 36 ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ οὐκ ὄψεται ζωὴν, ἀλλ’ ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ μένει ἐπ’ αὐτόν. (aiōnios g166)

4 Ὡς οὖν ἔγνω ὁ ('Ιησοῦς *N(K)O*) ὅτι ἥκουσαν οἱ Φαρισαῖοι ὅτι Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει ἢ Ἰωάννης, 2 καίτοι γε καίτοι γε καίτοι γε Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτιζεν ἀλλ’ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, 3 ἀφῆκεν τὴν Ἰουδαίαν καὶ ἀπῆλθεν πάλιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. 4 ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας. 5 ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας λεγομένην Συχάρη, πλησίον τοῦ χωρίου δὲ ἔδωκεν Ἰακώβ (τῷ *no*) Ἰωσὴφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ· 6 ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ. Ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακῶς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας ἐκαθέζετο οὔτως ἐπὶ τῇ πηγῇ· ὥρα ἦν (ώς *N(k)O*) ἔκτη. 7 Ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀντλῆσαι ὕδωρ, λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· δός μοι πεῖν. 8 οἱ γάρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσιν. 9 λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ Σαμαριτίς· πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὡν παρ’ ἐμοῦ πεῖν αἴτεις γυναικὸς Σαμαρίτιδος οὕσης; οὐ γάρ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρίταις. 10 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· εἰ ἦδεις τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ καὶ τίς ἐστιν ὁ λέγων σοι· δός μοι πεῖν, σὺ ἀν ἥτησας αὐτὸν καὶ ἔδωκεν ἀν σοι ὕδωρ ζῶν. 11 λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ· κύριε, οὕτε ἀντλημα ἔχεις, καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶν βαθύ· πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; 12 μὴ σὺ μείζων εἴ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ, δος ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ, καὶ αὐτὸς ἔξ αὐτοῦ ἔπιεν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ τὰ θρέμματα αὐτοῦ; 13 Ἀπεκρίθη (ό *k*) Ἰησοῦς καὶ

εἶπεν αὐτῇ· πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου διψήσει πάλιν. 14 ὃς δ’ ἂν πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ (διψήσει *N(k)O*) εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον. (aiōn g165, aiōnios g166) 15 Λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ· κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ ἵνα μὴ διψῶ μηδὲ (διέρχωμαι *N(k)(o)*) ἐνθάδε ἀντλεῖν. 16 λέγει αὐτῇ (ό *ko*) (Ιησοῦς· *KO*) ὑπαγε φώνησον τὸν ἄνδρα σου καὶ ἐλθε ἐνθάδε. 17 ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ καὶ εἶπεν (αὐτῷ *no*) οὐκ ἔχω ἄνδρα. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· καλῶς εἶπας ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχω· 18 πέντε γάρ ἄνδρας ἔσχες, καὶ νῦν ὃν ἔχεις οὐκ ἔστιν σου ἀνήρ· τοῦτο ἀληθὲς εἰρηκας. 19 Λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ· κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ. 20 οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὅρει τούτῳ προσεκύνησαν, καὶ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἔστιν ὁ τόπος ὅπου προσκυνεῖν δεῖ. 21 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· (πίστευε *N(k)O*) μοι, γύναι, ὅτι ἔρχεται ὥρα ὅτε οὕτε ἐν τῷ ὅρει τούτῳ οὕτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ πατρί. 22 ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε, ὑμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἴδαμεν, ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἔστιν. 23 ἀλλ’ ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἔστιν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσιν τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· καὶ γάρ ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν. 24 πνεῦμα ὁ θεός, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. 25 Λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ· οἶδα ὅτι Μεσσίας ἔρχεται, ὁ λεγόμενος χριστός, ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν (ἀπαντα. *N(k)O*) 26 λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· ἐγώ εἰμι, ὁ λαλῶν σοι.

27 καὶ ἐπὶ τούτῳ ἥλθαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ (έθαύμαζον *N(k)O*) ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει οὐδεὶς μέντοι εἶπεν· τί ζητεῖς, ἢ τί λαλεῖς μετ' αὐτῆς; 28 Ἄφηκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἡ γυνὴ καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις· 29 δεῦτε, ἴδετε ἄνθρωπον ὃς εἶπέν μοι πάντα (ὅσα *NK(O)* ἐποίησα· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός; 30 ἔξηλθον (οὖν *K*) ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν. 31 Ἐν (δὲ *k*) τῷ μεταξὺ ἡρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ λέγοντες· ράββι, φάγε. 32 ὃ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἐγὼ βρῶσιν ἔχω φαγεῖν ἦν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. 33 ἐλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλους· μή τις ἥνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν; 34 λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐμὸν βρῶμά ἐστιν ἵνα (ποιήσω *N(k)O*) τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον. 35 οὐχ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἔτι (τετράμηνός *N(k)O*) ἐστιν καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; ίδοὺ λέγω ὑμῖν· ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν καὶ θεάσασθε τὰς χώρας ὅτι λευκαὶ εἰσιν πρὸς θερισμὸν ἥδη. 36 (καὶ *k*) ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει καὶ συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἵνα (καὶ *k*) ὁ σπείρων ὁμοῦ χαίρῃ καὶ ὁ θερίζων. (aiōnios g166) 37 ἐν γάρ τούτῳ ὁ λόγιος ἐστὶν (ὁ *k*) ἀληθινός, ὅτι ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων καὶ ἄλλος ὁ θερίζων. 38 ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασιν, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσελιγμένοι. 39 ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τῶν Σαμαριτῶν διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυρούσης ὅτι εἶπέν μοι πάντα (ἃ *N(k)O*) ἐποίησα. 40 ὡς οὖν ἥλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρῖται, ἡρώτων αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς. καὶ ἐμεινεν ἐκεῖ δύο

ἡμέρας. 41 καὶ πολλῷ πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ, 42 τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον ὅτι οὐκέτι οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν αὐτοὶ γάρ ἀκηκόαμεν καὶ οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου (ὁ χριστός. *K*) 43 Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἔξηλθεν ἐκεῖθεν (καὶ ἀπῆλθεν *K*) εἰς τὴν Γαλιλαίαν. 44 αὐτὸς γάρ (ὁ *k*) Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἴδιᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει. 45 Ὁτε οὖν ἥλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ Γαλιλαῖοι πάντα ἑωρακότες (ὅσα *N(k)O*) ἐποίησεν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ· καὶ αὐτοὶ γάρ ἥλθον εἰς τὴν ἑορτήν. 46 Ἡλθεν οὖν (ὁ Ἰησοῦς *k*) πάλιν εἰς τὴν Κανὰ τῆς Γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησεν τὸ ὕδωρ οἶνον. καὶ ἦν τις βασιλικὸς οὗδος οὐδὲν ήσθενει ἐν Καφαρναούμ. 47 οὗτος ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἥκει ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἀπῆλθεν πρὸς αὐτὸν καὶ ἡρώτα (αὐτὸν *k*) ἵνα καταβῇ καὶ ιάσηται αὐτοῦ τὸν υἱόν· ἥμελλεν γάρ ἀποθνήσκειν. 48 εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν· ἔὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδητε, οὐ μὴ πιστεύσητε. 49 λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλικός κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου. 50 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· πορεύου, ὁ υἱός σου ζῆ. (καὶ *k*) ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ (ὸν *N(k)O*) εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπορεύετο. 51 ἥδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος οἱ δοῦλοι αὐτοῦ (ὑπήντησαν *N(k)O*) αὐτῷ (καὶ ἀπήγγειλαν *ko*) λέγοντες ὅτι ὁ παῖς (αὐτοῦ *N(k)O*) ζῆ. 52 ἐπύθετο οὖν τὴν ὥραν παρ' αὐτῶν ἐν ᾧ κομψότερον ἔσχεν. (καὶ *k*) εἶπαν (οὖν *NO*) αὐτῷ ὅτι ἐχθὲς ὥραν ἐβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πυρετός. 53 Ἔγω οὖν ὁ πατὴρ ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ

ῶρα ἐν ἥ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς (ὅτι: *κ*) ὁ νιός σου ζῆ. καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. **54** Τοῦτο (δὲ *no*) πάλιν δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

5 Μετὰ ταῦτα ἦν (ἡ *o*) ἔօρτῃ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη (ό *κ*) Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. **2** ἐστιν δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρᾳ, ἡ ἐπιλεγομένη Ἐβραϊστὶ (Βηθζαθά, *N(k)O*) πέντε στοάς ἔχουσα. **3** ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος (πολὺ *Κ*) τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν (ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὄντας κίνησιν. *Κ*) **4** (ἄγγελος *ΚΟ*) (γὰρ κατὰ καιρὸν κατέβαινεν ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ, καὶ ἐτάρασσε τὸ ὄντων ὁ οὗν πρῶτος ἐμβὰς μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὄντας, ὑγιῆς ἐγίνετο, ὡς δήποτε κατειχετο νοσήματι. *Κ*) **5** Ἡν δέ τις ἀνθρωπος ἐκεῖ τριάκοντα (καὶ *no*) ὀκτὼ ἔτη ᔁχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ (αὐτοῦ. *no*) **6** τοῦτον ἵδων ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον, καὶ γνοὺς ὅτι πολὺν ἥδη χρόνον ᔁχει, λέγει αὐτῷ· θέλεις ὑγιῆς γενέσθαι; **7** ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν· κύριε, ἀνθρωπὸν οὐκ ᔁχω ἵνα ὅταν ταραχθῇ τὸ ὄντων (βάλῃ *N(k)O*) με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγώ, ἀλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει. **8** λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· (ἔγειρε, *N(k)O*) ἄρον τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει. **9** καὶ εὐθέως ἐγένετο ὑγιῆς ὁ ἀνθρωπος καὶ ἦρεν τὸν κράβαττον αὐτοῦ καὶ περιεπάτει· ἦν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. **10** ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ· σάββατον ἐστιν, (καὶ *no*) οὐκ ἔξεστίν σοι ἄραι τὸν κράβαττόν (σου. *NK*) **11** (Ὁ *n(o)*) (δὲ *no*) ἀπεκρίθη αὐτοῖς· ὁ ποιήσας με ὑγιῆ,

ἐκεῖνός μοι εἶπεν· ἄρον τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει. **12** ἡρώτησαν (οὖν *ΚΟ*) αὐτόν· τίς ἐστιν ὁ ἀνθρωπὸς ὁ εἰπών σοι· ἄρον (τὸν *ko*) (κράβαττόν σου *ΚΟ*) καὶ περιπάτει; **13** ὁ δὲ ιαθεὶς οὐκ ἥδει τίς ἐστιν· ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἔξενευσεν ὄχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. **14** μετὰ ταῦτα εὐρίσκει αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἰερῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἴδε ὑγιῆς γέγονας· μηκέτι ἀμάρτανε ἵνα μὴ χειρόν σοί τι γένηται. **15** ἀπῆλθεν ὁ ἀνθρωπὸς καὶ (ἀνήγγειλεν *NK(o)*) τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ. **16** καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Ἰησοῦν (καὶ ἐζήτουν αὐτὸν ἀποκτεῖναι, *Κ*) ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαββάτῳ. **17** Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς· ὁ πατήρ μου ἔως ἅρτι ἐργάζεται, κάγω κάγω ἐργάζομαι. **18** διὰ τοῦτο οὖν μᾶλλον ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι, ὅτι οὐ μόνον ἔλυεν τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγεν τὸν θεὸν ἵσον ἔαυτὸν ποιῶν τῷ θεῷ. **19** ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ (ἔλεγεν *N(k)O*) αὐτοῖς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν· οὐ δύναται ὁ νίδος ποιεῖν ἀφ' ἔαυτοῦ οὐδέν, (ἐὰν *NK(o)*) μή τι βλέπῃ τὸν πατέρα ποιοῦντα. ἀ γὰρ ἀνέκεινος ποιῇ, ταῦτα καὶ ὁ νίδος δόμοίως ποιεῖ. **20** ὁ γὰρ πατήρ φιλεῖ τὸν νίδον καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ ἀ αὐτὸς ποιεῖ, καὶ μείζονα τούτων δείξει αὐτῷ ἔργα ἵνα ὑμεῖς θαυμάζητε. **21** ὕσπερ γὰρ ὁ πατήρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτως καὶ ὁ νίδος οὓς θέλει ζωοποιεῖ. **22** οὐδὲ γὰρ ὁ πατήρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκεν τῷ νίδῳ, **23** ἵνα πάντες τιμῶσιν τὸν νίδον καθὼς τιμῶσιν τὸν πατέρα. ὁ μὴ τιμῶν τὸν νίδον οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν. **24** Ἀμὴν

ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με ἔχει ζωὴν αἰώνιον καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν. (aiōnios g166) 25 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἔρχεται ὡρα καὶ νῦν ἐστιν ὅτε οἱ νεκροὶ (ἀκούσουσιν *N(k)O*) τῆς φωνῆς τοῦ νιοῦ τοῦ θεοῦ καὶ οἱ ἀκούσαντες (ζήσουσιν. *N(k)O*) 26 Ὡσπερ γάρ ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως καὶ τῷ οὐρῷ ἔδωκεν ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ, 27 καὶ ἔξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ (καὶ *k*) κρίσιν ποιεῖν, ὅτι νιὸς ἀνθρώπου ἐστίν. 28 Μὴ θαυμάζετε τοῦτο, ὅτι ἔρχεται ὡρα ἐν ᾧ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις (ἀκούσουσιν *N(k)O*) τῆς φωνῆς αὐτοῦ 29 καὶ ἐκπορεύσονται, οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως. 30 οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐδέν· καθὼς ἀκούω κρίνω, καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν, ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με (πατρός. *K*) 31 Ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἐστιν ἀληθής; 32 ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. 33 ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς Ἰωάννην, καὶ μεμαρτύρηκεν τῇ ἀληθείᾳ· 34 ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω ἀλλὰ ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. 35 ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὃ καιόμενος καὶ φαίνων, ὑμεῖς δὲ ἡθελήσατε ἀγαλλιαθῆναι πρὸς ὡραν ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ. 36 ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν (μείζω *N(k)O*) τοῦ Ἰωάννου· τὰ γάρ ἔργα ἂ (δέδωκέν *N(k)O*) μοι ὃ πατὴρ ἵνα τελειώσω αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα ἂ (ἐγὼ *k*) ποιῶ, μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὅτι ὁ πατὴρ με

ἀπέσταλκεν. 37 καὶ ὁ πέμψας με πατὴρ (ἐκεῖνος *N(k)O*) μεμαρτύρηκεν περὶ ἐμοῦ· οὕτε φωνὴν αὐτοῦ πώποτε ἀκηκόατε, οὕτε εἶδος αὐτοῦ ἐωράκατε, 38 καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ὑμῖν μένοντα, ὅτι δὲ ἀπέστειλεν ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. 39 ἐραυνᾶτε τὰς γραφάς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν· καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ, (aiōnios g166) 40 καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρός με ἵνα ζωὴν ἔχητε. 41 δόξαν παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω· 42 ἀλλ' ἔγνωκα ὑμᾶς ὅτι τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς. 43 Ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, καὶ οὐ λαμβάνετε με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἴδιῳ, ἐκεῖνον λήμψεσθε. 44 Πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεῦσαι δόξαν παρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου θεοῦ οὐ ζητεῖτε; 45 Μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν Μωϋσῆς εἰς ὃν ὑμεῖς ἥλπικατε. 46 εἰ γάρ ἐπιστεύετε Μωϋσεῖ, ἐπιστεύετε ἀν ἐμοί· περὶ γάρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν. 47 εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασιν πιστεύσετε;

6 Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας τῆς Τιβεριάδος. 2 (καὶ *k*) ἡκολούθει (δὲ *no*) αὐτῷ ὅχλος πολύς, ὅτι (ἐθεώρουν *N(k)O*) (αὐτοῦ *k*) τὰ σημεῖα ἂ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. 3 ἀνῆλθεν δὲ εἰς τὸ ὅρος (ὁ *k*) Ἰησοῦς καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. 4 ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα ἡ ἐορτὴ τῶν Ἰουδαίων. 5 Ἐπάρας οὖν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος ὅτι πολὺς ὅχλος ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λέγει πρὸς (τὸν

k) Φίλιππον· πόθεν (άγοράσωμεν *N(k)O*) ἄρτους, ἵνα φάγωσιν οὗτοι; 6 τοῦτο δὲ ἔλεγεν πειράζων αὐτὸν· αὐτὸς γὰρ ἥδει τί ἔμελλεν ποιεῖν. 7 ἀπέκριθη αὐτῷ (ό *n*) Φίλιππος· διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκούσιν αὐτοῖς ἵνα ἔκαστος (αὐτῶν *k*) βραχύ τι λάβῃ. 8 Λέγει αὐτῷ εἰς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου· 9 ἔστιν παιδάριον (ἐν *k*) ὥδε (ὅς *N(k)O*) ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους καὶ δύο ὄψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἔστιν εἰς τοσούτους; 10 εἶπεν (δὲ *k*) ὁ Ἰησοῦς· ποιήσατε τοὺς ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν. ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ. ἀνέπεσαν οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν (ώς *N(k)O*) πεντακισχίλιοι. 11 ἔλαβεν (οὖν *N(k)O*) τοὺς ἄρτους ὁ Ἰησοῦς καὶ εὐχαριστήσας διέδωκεν (τοῖς μαθηταῖς οἱ δὲ μαθηταὶ *K*) τοῖς ἀνακειμένοις, ὅμοίως καὶ ἐκ τῶν ὄψαρίων ὃσον ἤθελον. 12 ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· συναγάγετε τὰ περισσεύσαντα κλάσματα ἵνα μή τι ἀπόληται. 13 συνήγαγον οὖν καὶ ἐγέμισαν δῶδεκα κοφίνους κλασμάτων ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθίνων ἃ (ἐπερίσσευσαν *N(k)O*) τοῖς βεβρωκόσιν. 14 Οἱ οὖν ἀνθρωποι ἴδοντες (ό *NK(o)*) ἐποίησεν (σημεῖον *NK(O)*) (ό Ἰησοῦς *k*) ἔλεγον ὅτι οὗτός ἔστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον. 15 Ἰησοῦς οὖν γνοὺς ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι καὶ ἀρπάζειν αὐτὸν ἵνα ποιήσωσιν (αὐτὸν *k*) βασιλέα ἀνεχώρησεν πάλιν εἰς τὸ ὅρος αὐτὸς μόνος. 16 Ὡς δὲ ὀψία ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν, 17 καὶ ἐμβάντες εἰς (τὸ *k*) πλοῖον ἤρχοντο πέραν τῆς θαλάσσης εἰς Καφαρναούμ. καὶ σκοτία ἥδη ἐγεγόνει, καὶ (οὕπω *N(k)O*) ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, 18 ἢ τε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνέοντος διεγείρετο. 19 ἐληλακότες οὖν ὡς σταδίους εἴκοσι πέντε ἢ τριάκοντα, θεωροῦσιν τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου γινόμενον, καὶ ἐφοβήθησαν. 20 ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· ἔγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. 21 ἤθελον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ εὐθέως ἐγένετο τὸ πλοῖον ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἦν ὑπῆγον. 22 Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἑστηκὼς πέραν τῆς θαλάσσης (εἰδον *N(k)O*) ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ εἰ μὴ ἐν (ἐκεῖνο εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, *K*) καὶ ὅτι οὐ συνεισῆλθεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ (πλοῖον *N(k)O*) ἄλλα μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον· 23 (ἄλλα *NK(O)*) (δὲ *k*) ἤλθεν (πλοιάρια *NK(o)*) ἐκ Τιβεριάδος ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον εὐχαριστήσαντος τοῦ κυρίου. 24 ὅτε οὖν εἶδεν ὁ ὄχλος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν (καὶ *k*) αὐτοὶ εἰς τὰ (πλοιάρια *N(k)O*) καὶ ἤλθον εἰς Καφαρναούμ ζητοῦντες τὸν Ἰησοῦν, 25 καὶ εὑρόντες αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσσης εἴπον αὐτῷ· ράββι, πότε ὡδε γέγονας; 26 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ζητεῖτε με οὐχ ὅτι εἰδετε σημεῖα, ἀλλ’ ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων καὶ ἐχορτάσθητε. 27 ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην ἀλλὰ τὴν βρῶσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον ἦν ὁ νίδος τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει· τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφράγισεν ὁ θεός. (aiōnios g166) 28 εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· τί (ποιῶμεν *N(k)O*) ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ; 29 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτο ἔστιν

τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ ἵνα (πιστεύητε *N(k)O*) εἰς ὃν
ἀπέστειλεν ἐκεῖνος. 30 Εἶπον οὖν αὐτῷ· τί οὗν
ποιεῖς σὺ σημεῖον ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν
σοι; τί ἐργάζῃ; 31 οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα
ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ καθώς ἐστιν γεγραμμένον
ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν.
32 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω
ὑμῖν· οὐ Μωϋσῆς (δέδωκεν *NK(o)*) ὑμῖν τὸν
ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ’ ὁ πατήρ μου δίδωσιν
ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν.
33 ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ θεοῦ ἐστιν ὁ καταβαίνων ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ. 34
εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· κύριε, πάντοτε δός ἡμῖν
τὸν ἄρτον τοῦτον. 35 Εἶπεν (δὲ *K(O)*) αὐτοῖς ὁ
Ἰησοῦς· ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ ἐρχόμενος
πρὸς ἐμὲ οὐ μὴ πεινάσῃ, καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ
οὐ μὴ (διψήσει *N(k)O*) πώποτε. 36 ἀλλ’ εἶπον
ὑμῖν ὅτι καὶ ἐωράκατέ με καὶ οὐ πιστεύετε. 37
πᾶν ὃ δίδωσίν μοι ὁ πατήρ πρὸς ἐμὲ ἥξει, καὶ τὸν
ἐρχόμενον πρὸς ἐμὲ οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω, 38 ὅτι
καταβέβηκα (ἀπὸ *N(k)O*) τοῦ οὐρανοῦ οὐχ ἵνα
ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ
πέμψαντός με (πατρός, *K*) ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέν
μοι μὴ ἀπολέσω ἔξι αὐτοῦ, ἀλλ’ ἀναστήσω αὐτὸ
ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. 40 τοῦτο (γάρ *N(k)O*) ἐστιν
τὸ θέλημα τοῦ (πατρός *N(K)O*) (μου, *N(k)O*)
ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν υἱὸν καὶ πιστεύων εἰς
αὐτὸν ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἀναστήσω αὐτὸν
ἐγὼ (ἐν *n*) τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. (aiōnios g166) 41
Ἐγόγγυζον οὖν οἱ Ιουδαῖοι περὶ αὐτοῦ ὅτι εἶπεν
ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβὰς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· 42
καὶ ἔλεγον· (οὐχ *N(k)O*) οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ

υἱὸς Ἰωσήφ, οὗ ἡμεῖς οἴδαμεν τὸν πατέρα καὶ
τὴν μητέρα; πῶς (νῦν *N(K)O*) λέγει (οὗτος *k*)
ὅτι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα; 43 Ἀπεκρίθη
(οὗν *K*) (ὁ *k*) Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· μὴ
γογγύζετε μετ’ ἀλλήλων. 44 οὐδεὶς δύναται
ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν μὴ ὁ πατὴρ ὁ πέμψας με
ἐλκύσῃ αὐτόν, κάγὼ κάγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν
τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. 45 ἐστιν γεγραμμένον ἐν τοῖς
προφήταις· καὶ ἔσονται πάντες διδακτοὶ (τοῦ
k) θεοῦ. πᾶς (οὗν *K*) ὁ (ἀκούσας *NK(o)*)
παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ μαθὼν ἔρχεται πρὸς ἐμέ·
46 οὐχ ὅτι τὸν πατέρα ἐώρακέν τις εἰ μὴ ὁ ὡν
παρὰ τοῦ θεοῦ, οὗτος ἐώρακεν τὸν πατέρα. 47
Ἄμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ὁ πιστεύων (εἰς ἐμέ *KO*)
ἔχει ζωὴν αἰώνιον. (aiōnios g166) 48 ἐγώ εἰμι ὁ
ἄρτος τῆς ζωῆς. 49 οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον ἐν
τῇ ἐρήμῳ τὸ μάννα καὶ ἀπέθανον· 50 οὗτός ἐστιν
ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων, ἵνα τις
ἔξι αὐτοῦ φάγῃ καὶ μὴ ἀποθάνῃ. 51 Ἐγώ εἰμι
ὁ ἄρτος ὁ ζῶν ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· ἔάν
τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου, (ζήσει *N(k)O*)
εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ ὁ ἄρτος δὲ ὃν ἐγώ δώσω ἡ
σάρξ μού ἐστιν (ἥν ἐγώ δώσω *K*) ὑπὲρ τῆς τοῦ
κόσμου ζωῆς. (aiōn g165) 52 Ἐμάχοντο οὖν πρὸς
ἀλλήλους οἱ Ιουδαῖοι λέγοντες· πῶς δύναται
οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα αὐτοῦ φαγεῖν; 53
Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω
ὑμῖν· ἔὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ
ἀνθρώπου καὶ πίνητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε
ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. 54 ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα
καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἔχει ζωὴν αἰώνιον, κάγὼ
κάγὼ ἀναστήσω αὐτὸν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. (aiōnios
g166) 55 ἡ γὰρ σάρξ μου (ἀληθής *N(k)O*) ἐστιν

βρῶσις, καὶ τὸ αἷμά μου (ἀληθής *N(k)O*) ἐστιν πόσις. **56** ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ μένει κάγὼ κάγὼ ἐν αὐτῷ. **57** καθὼς ἀπέστειλέν με ὁ ζῶν πατήρ κάγὼ κάγὼ ζῶ διὰ τὸν πατέρα, καὶ ὁ τρώγων με κάκεινος κάκεινος (ζήσει *N(k)O*) δι’ ἐμέ. **58** οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἔξ (τοῦ *k*) οὐρανοῦ καταβάτης, οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες (ὑμῶν *K*) (τὸ *k*) (μάννα *K*) καὶ ἀπέθανον ὁ τρώγων τοῦτον τὸν ἄρτον (ζήσει *N(k)O*) εἰς τὸν αἰῶνα. (aiōn g165) **59** Ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ διδάσκων ἐν Καφαρναούμ. **60** πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπαν· σκληρός ἐστιν ὁ λόγος οὗτος· τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν; **61** Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ ὅτι γογγύζουσιν περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει; **62** ἐὰν οὖν θεωρῆτε τὸν οὐρανὸν ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον; **63** τὸ πνεῦμα ἐστιν τὸ ζωοποιοῦν, ἡ σάρξ οὐκ ὡφελεῖ οὐδέν· τὰ ρήματα ἀλλὰ ἔγω (λελάληκα *N(k)O*) ὑμῖν πνεῦμα ἐστιν καὶ ζωή ἐστιν. **64** ἀλλ’ εἰσὶν ἔξ ὑμῶν τινες οἵ οὐ πιστεύουσιν. ἥδει γάρ ἔξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς τίνες εἰσὶν οἱ μὴ πιστεύοντες καὶ τίς ἐστιν ὁ παραδώσων αὐτόν. **65** καὶ ἔλεγεν· διὰ τοῦτο εἴρηκα ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με ἐὰν μὴ ἡ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρός (μου. *k*) **66** ἐκ τούτου πολλοὶ (ἐκ *no*) τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀπῆλθον εἰς τὰ ὄπιστα καὶ οὐκέτι οὐκέτι μετ’ αὐτοῦ περιεπάτουν. **67** Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα· μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν; **68** ἀπεκρίθη (οὖν *K*) αὐτῷ Σίμων Πέτρος· κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ρήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις, (aiōnios g166) **69** καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν

καὶ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ (ό χριστὸς *K*) ὁ (ἄγιος *N(k)O*) τοῦ θεοῦ (τοῦ ζῶντος. *K*) **70** ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οὐκ ἔγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην, καὶ ἐξ ὑμῶν εῖς διάβολός ἐστιν; **71** ἔλεγεν δὲ τὸν Ἰούδαν Σίμωνος (Ἰσκαριώτου *N(k)O*) οὗτος γὰρ ἔμελλεν παραδιδόναι αὐτὸν εῖς (ὧν *ko*) ἐκ τῶν δώδεκα.

7 Καὶ μετὰ ταῦτα περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ· οὐ γάρ ἥθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν, ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι. **2** ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ ἐορτὴ τῶν Ἰουδαίων ἡ σκηνοπιγία. **3** εἰπον οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ· μετάβηθι ἐντεῦθεν καὶ ὑπαγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἵνα καὶ οἱ μαθηταί σου (θεωρήσουσιν *N(k)O*) σοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖς· **4** οὐδεὶς γάρ τι ἐν κρυπτῷ ποιεῖ καὶ ζητεῖ αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ εἶναι· εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ. **5** οὐδὲ γάρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. **6** Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οἱ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὕπω πάρεστιν, ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτε ἐστιν ἔτοιμος. **7** οὐ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς, ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι ἔγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά ἐστιν. **8** ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἐορτήν (ταύτην. *k*) ἔγω (οὐκ *N(k)O*) ἀναβαίνω εἰς τὴν ἐορτὴν ταύτην, ὅτι ὁ ἐμὸς καιρὸς (ό *k*) οὕπω πεπλήρωται. **9** ταῦτα δὲ εἰπών (αὐτὸς *N(K)O*) ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ. **10** Ως δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰς τὴν ἐορτήν, τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη οὐ φανερῶς ἀλλ’ ὡς ἐν κρυπτῷ. **11** οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ ἐορτῇ καὶ ἔλεγον· ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; **12** καὶ γογγυσμὸς περὶ αὐτοῦ ἦν πολὺς ἐν τοῖς ὅχλοις. οἱ μὲν ἔλεγον ὅτι ἀγαθός ἐστιν, ἄλλοι δὲ ἔλεγον·

ού, ἀλλὰ πλανᾶ τὸν ὄχλον. 13 οὐδεὶς μέντοι παρρησίᾳ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων. 14 Ἡδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσούσης ἀνέβη (ό *k*) Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἐδίδασκεν. 15 (καὶ *k*) ἐθαύμαζον (οὗν *NO*) οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες πῶς οὗτος γράμματα οἶδεν μὴ μεμαθηκώς; 16 Ἀπεκρίθη (οὗν *NO*) αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμὴ ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με· 17 ἐάν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνώσεται περὶ τῆς διδαχῆς πότερον ἐκ τοῦ θεοῦ ἔστιν ἦ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ λαλῶ. 18 ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ λαλῶν τὴν δόξαν τὴν ἴδιαν ζητεῖ· ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτόν, οὗτος ἀληθῆς ἔστιν, καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. 19 οὐ Μωϋσῆς (δέδωκεν *NK(ο)*) ὑμῖν τὸν νόμον; καὶ οὐδεὶς ἔξ ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι; 20 ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος (καὶ εἶπεν· *k*) δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι; 21 Ἀπεκρίθη (ό *k*) Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ἐν ἔργον ἐποίησα, καὶ πάντες θαυμάζετε. 22 διὰ τοῦτο Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομήν, οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωϋσέως ἔστιν ἀλλ᾽ ἐκ τῶν πατέρων, καὶ ἐν σαββάτῳ περιτέμνετε ἄνθρωπον. 23 εἰ περιτομὴν λαμβάνει (ό *ο*) ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος Μωϋσέως, ἐμοὶ χολᾶτε ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῆ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ; 24 μὴ κρίνετε κατ' ὅψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν (κρίνετε. *N(k)O*) 25 ἐλεγον οὖν τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν οὐχ οὗτός ἔστιν ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι; 26 καὶ ἵδε παρρησίᾳ λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσιν. μήποτε μήποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἀρχοντες ὅτι οὗτός ἔστιν (ἀληθῶς *K*) ὁ χριστός; 27 ἀλλὰ τοῦτον οἴδαμεν πόθεν ἔστιν· ὁ δὲ χριστὸς ὅταν ἔρχηται, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἔστιν. 28 Ἐκραξεν οὖν ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων ὁ Ἰησοῦς καὶ λέγων· κάμε κάμε οἴδατε καὶ οἴδατε πόθεν εἰμί· καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἔστιν ἀληθινὸς ὁ πέμψας με ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε· 29 ἐγὼ (δὲ *k*) οἶδα αὐτόν, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμι, κακεῖνός κακεῖνός με ἀπέστειλεν. 30 ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι, καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὴν χειρα, ὅτι οὕπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. 31 ἐκ τοῦ ὄχλου δὲ πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν καὶ ἐλεγον (ὅτι· *k*) ὁ χριστὸς ὅταν ἔλθῃ, (μὴ *N(k)O*) πλείονα σημεῖα (τούτων *k*) ποιήσει ὃν οὗτος ἐποίησεν; 32 ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ ταῦτα, καὶ ἀπέστειλαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ὑπηρέτας ἵνα πιάσωσιν αὐτόν. 33 Εἶπεν οὖν (αὐτοῖς *k*) ὁ Ἰησοῦς· ἔτι χρόνον μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με. 34 ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὑρήσετέ με, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. 35 εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς ἑαυτούς· ποῦ οὗτος μέλλει πορεύεσθαι ὅτι ἡμεῖς οὐχ εὑρήσομεν αὐτόν; μὴ εἰς τὴν διασπορὰν τῶν Ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι καὶ διδάσκειν τοὺς Ἑλληνας; 36 τίς ἔστιν ὁ λόγος οὗτος ὃν εἶπεν· ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὑρήσετέ (με, *NK*) καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν; 37 Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς είστηκε ὁ Ἰησοῦς καὶ ἐκραξεν λέγων· ἐάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρός με καὶ πινέτω. 38 ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος. 39 τοῦτο δὲ εἶπεν περὶ τοῦ πνεύματος (ό *N(k)O*) ἐμελλον λαμβάνειν οἱ (πιστεύσαντες *N(k)O*)

εις αὐτόν· οὕπω γάρ ἦν πνεῦμα (ἄγιον *KO*) (δεδομένον, *O*) ὅτι (δὲ *k*) Ἰησοῦς (οὐδέπω *N(k)O*) ἐδοξάσθη. **40** (Πολλοὶ *K*) ἐκ τοῦ ὄχλου οὗν ἀκούσαντες (τῶν *N(k)O*) (λόγων *N(K)O*) τούτων ἔλεγον (ὅτι *o*) οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης. **41** ἄλλοι ἔλεγον· οὗτός ἐστιν ὁ χριστός· (οἱ *N(k)O*) δὲ ἔλεγον· μὴ γάρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ χριστὸς ἔρχεται; **42** (οὐχ *N(k)O*) ἡ γραφὴ εἶπεν ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος Δαυὶδ καὶ ἀπὸ Βηθλέεμ τῆς κώμης ὅπου ἦν Δαυὶδ ἔρχεται ὁ χριστός; **43** Σχίσμα οὗν ἐγένετο ἐν τῷ ὄχλῳ δι' αὐτόν. **44** τινὲς δὲ ἥθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν, ἀλλ' οὐδεὶς (ἐπέβαλεν *NK(o)* ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας. **45** Ἡλθον οὗν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαίους, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι· διὰ τί οὐκ ἡγάγετε αὐτόν; **46** ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται οὐδέποτε ἐλάλησεν οὕτως ἀνθρωπος (ώς *ko*) (οὕτος *KO*) (ό *ko*) (ἀνθρωπος. *KO*) **47** ἀπεκρίθησαν οὗν αὐτοῖς οἱ Φαρισαῖοι· μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε; **48** μή τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτὸν ἢ ἐκ τῶν Φαρισαίων; **49** ἀλλ' ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον (ἐπάρατοί *N(k)O*) εἰσιν. **50** λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτούς, ὁ ἐλθὼν (νυκτὸς *K*) πρὸς αὐτὸν (τὸ *N*) (πρότερον, *NO*) εἰς ὧν ἐξ αὐτῶν· **51** μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἀνθρωπὸν ἐὰν μὴ ἀκούσῃ (πρῶτον *N(k)O*) παρ' αὐτοῦ καὶ γνῶ τι ποιεῖ; **52** ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ; ἐφαύνησον καὶ ἵδε ὅτι ἐκ τῆς Γαλιλαίας προφήτης οὐκ (ἐγείρεται. *N(k)O*) **53** (Καὶ *KO*) (ἐπορεύθη *K(o)* (ἔκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, *KO*)

8 (Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὅρος τῶν ἐλαιῶν. *KO*) **2** (ὅρθρου δὲ πάλιν παρεγένετο εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς. *KO*) **3** (ἄγουσιν δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι *KO*) (πρὸς αὐτὸν *K*) (γυναῖκα *KO*) (ἐν *K(o)* (μοιχείᾳ *KO*) (κατειλημένην *K(o)* (καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ *KO*) **4** (λέγουσιν αὐτῷ, *KO*) (πειράζοντες *O*) (διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ *KO*) (κατείληφθη *K(o)* (ἐπ' *ko*) (αὐτοφώρω μοιχευομένη· *KO*) **5** (ἐν δὲ τῷ νόμῳ ἡμῖν Μωϋσῆς ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας *KO*) (λιθοβολεῖσθαι. *K(o)* (σὺ οὗν τί λέγεις; *KO*) **6** (τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτόν, ἵνα ἔχωσιν κατηγορεῖν αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας τῷ δακτύλῳ *KO*) (ἔγραφεν *K(o)* (εἰς τὴν γῆν. *KO*) (μὴ προσποιούμενος *K*) **7** (ώς δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες αὐτόν, *KO*) (ἀνακύψας *K(o)* (καὶ *o*) (εἶπεν *KO*) (πρὸς *K*) (αὐτούς, *K(o)* (ό ἀναμάρτητος ὑμῶν, *KO*) (πρῶτος *K(o)* (ἐπ' αὐτὴν *KO*) (τὸν *K*) (βαλέτω λίθον· *KO*) **8** (καὶ πάλιν κατακύψας κατακύψας ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. *KO*) **9** (οἱ δὲ ἀκούσαντες *KO*) (καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι *K*) (ἐξήρχοντο εἰς καθ εἰς ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων *KO*) (ἔως τῶν ἐσχάτων, *K*) (καὶ κατελείφθη μόνος, *KO*) (ό Ἰησοῦς *K*) (καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ *KO*) (ἔστωσα. *K(o)* **10** (ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς *KO*) (καὶ μηδένα θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικός *K*) (εἶπεν αὐτῇ· *KO*) (ή *K*) (γυνή, *K(o)* (ποῦ εἰσιν *KO*) (ἐκεῖνοι οἱ κατίγοροί σου *K*) (οὐδείς σε κατέκρινεν; *KO*) **11** (ή δὲ εἶπεν, οὐδείς, κύριε. εἶπεν δὲ *KO*) (αὐτῇ *K*) (ό

Ίησοῦς, οὐδὲ ἐγώ σε *ΚΟ*) (κατακρίνω *Κ(Ο)*) (πορεύου καὶ *ΚΟ*) (ἀπὸ τοῦ νῦν *Ο*) (μηκέτι ἀμάρτανε. *ΚΟ*) 12 Πάλιν οὖν αὐτοῖς ἐλάλησεν ὁ Ίησοῦς λέγων· ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου. ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ (περιπατήσῃ *Ν(κ)Ο*) ἐν τῇ σκοτίᾳ ἀλλ’ ἔξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς. 13 Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι· σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής. 14 Ἀπεκρίθη ὁ Ίησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· κἄν κἄν ἐγώ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἀληθής ἔστιν ἡ μαρτυρία μου, ὅτι οἶδα πόθεν ἤλθον καὶ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε πόθεν ἔρχομαι (ἢ *Ν(κ)Ο*) ποῦ ὑπάγω. 15 ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε, ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα. 16 καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγώ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ (ἀληθινή *Ν(κ)Ο*) ἔστιν, ὅτι μόνος οὐκ εἰμί, ἀλλ’ ἐγώ καὶ ὁ πέμψας με πατήρ. 17 καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ γέγραπται ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθής ἔστιν. 18 ἐγώ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμαυτοῦ, καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ πέμψας με πατήρ. 19 ἔλεγον οὖν αὐτῷ· ποῦ ἔστιν ὁ πατήρ σου; Ἀπεκρίθη (ό *κ*) ὁ Ίησοῦς· οὔτε ἐμὲ οἴδατε οὔτε τὸν πατέρα μου. εἰ ἐμὲ ἥδειτε καὶ τὸν πατέρα μου ἂν ἥδειτε. 20 ταῦτα τὰ ρήματα ἐλάλησεν (ό ὁ Ίησοῦς *κ*) ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ διδάσκων ἐν τῷ ιερῷ, καὶ οὐδὲὶς ἐπίασεν αὐτόν, ὅτι οὕπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. 21 Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς (ό ὁ Ίησοῦς *κ*) ἐγώ ὑπάγω, καὶ ζητήσετε με καὶ ἐν τῇ ἀμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθανεῖσθε· ὅπου ἐγώ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. 22 ἔλεγον οὖν οἱ Ιουδαῖοι· μήτι ἀποκτενεῖ ἑαυτόν, ὅτι λέγει· ὅπου ἐγώ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν; 23 καὶ (ἔλεγεν *Ν(κ)Ο*) αὐτοῖς· ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἔστε, ἐγώ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί· ὑμεῖς ἐκ τούτου τοῦ κόσμου ἔστε, ἐγώ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. 24 εἶπον οὖν ὑμῖν ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἀμαρτίαις ὑμῶν· ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγώ εἰμι, ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἀμαρτίαις ὑμῶν. 25 ἔλεγον οὖν αὐτῷ· σὺ τίς εἶ; (καὶ *κ*) εἶπεν αὐτοῖς ὁ ὁ Ίησοῦς· τὴν ἀρχὴν (ό τι *ΝΚ(ο)*) καὶ λαλῶ ὑμῖν. 26 πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν· ἀλλ’ ὁ πέμψας με ἀληθής ἔστιν, κάγὼ κάγὼ ἂν ἥκουσα παρ’ αὐτοῦ, ταῦτα (λαλῶ *Ν(κ)Ο*) εἰς τὸν κόσμον. 27 οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῖς ἔλεγεν. 28 εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ ὁ Ίησοῦς· ὅταν ὑψώσητε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι, καὶ ἀπ’ ἐμαυτοῦ ποιῶ οὐδέν, ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέν με ὁ πατήρ (μου, *κο*) ταῦτα λαλῶ. 29 καὶ ὁ πέμψας με μετ’ ἐμοῦ ἔστιν οὐκ ἀφῆκέν με μόνον (ό πατήρ, *κ*) ὅτι ἐγώ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε. 30 ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. 31 Ἐλεγεν οὖν ὁ ὁ Ίησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ Ὁιουδαίους· ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταί μού ἔστε, 32 καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς. 33 ἀπεκρίθησαν (πρὸς *κο*) (αὐτόν· *Ν(κ)Ο*) σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν καὶ οὐδεὶν δεδουλεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέγεις ὅτι ἐλεύθεροι γενήσεσθε; 34 ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ ὁ Ίησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἀμαρτίαν, δοῦλός ἔστιν τῆς ἀμαρτίας. 35 ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ (δὲ *ο*) νιὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα. (αιῶν
g165) 36 ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὅντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε. 37 οἶδα ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ ἔστε· ἀλλὰ ζητεῖτε με ἀποκτεῖναί, ὅτι ὁ λόγος

ό ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. 38 (ἃ *N(k)O*) ἐγὼ ἔώρακα παρὰ τῷ πατρὶ (μου *K*) λαλῶ· καὶ ὑμεῖς οὖν (ἃ *N(k)O*) (ἡκούσατε *N(K)O*) παρὰ (τοῦ πατρὸς *N(k)O*) (ὑμῶν *K*) ποιεῖτε. 39 Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀβραάμ ἐστιν. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραάμ (ἐστε, *N(k)O*) τὰ ἔργα τοῦ Ἀβραάμ (ἐποιεῖτε *NK(o)*). (ἄν. *k*) 40 νῦν δὲ ζητεῖτε με ἀποκτεῖναι, ἄνθρωπον ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα ἢν ἥκουσα παρὰ τοῦ Θεοῦ· τοῦτο Ἀβραάμ οὐκ ἐποίησεν. 41 ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν. εἶπαν οὖν αὐτῷ· ὑμεῖς ἐκ πορνείας οὐ (γεγεννήμεθα· *NK(o)*). ἐνα πατέρᾳ ἔχομεν τὸν Θεόν. 42 Εἶπεν (οὖν *K*) αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· εἰ ὁ Θεὸς πατὴρ ὑμῶν ἦν, ἡγαπᾶτε ἀν ἐμέ· ἐγὼ γάρ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον καὶ ἤκω. οὐδὲ γάρ ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνός με ἀπέστειλεν. 43 διὰ τί τὴν λαλιὰν τὴν ἐμὴν οὐ γινώσκετε; ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λόγον τὸν ἐμόν. 44 ὑμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστὲ καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐκ ἔστηκεν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἴδιων λαλεῖ, ὅτι ψεύστης ἔστιν καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. 45 ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω, οὐ πιστεύετε μοι. 46 τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἀμαρτίας; εἰ (δὲ *K*) ἀλήθειαν λέγω, διὰ τί ὑμεῖς οὐ πιστεύετε μοι; 47 ὁ ὧν ἐκ τοῦ Θεοῦ τὰ ρήματα τοῦ Θεοῦ ἀκούει διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἐστέ. 48 Ἀπεκρίθησαν (οὖν *K*) οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπαν αὐτῷ· οὐ καλῶς λέγομεν ὑμεῖς ὅτι Σαμαρίτης εἴ σὺ καὶ δαιμόνιον ἔχεις; 49

Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ τὸν πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετε με. 50 ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων. 51 Ἄμην ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ἐάν τις τὸν ἐμὸν λόγον (τὸν *k*) τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. (αἰσθ g165) 52 Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι δαιμόνιον ἔχεις. Ἀβραάμ ἀπέθανεν καὶ οἱ προφῆται, καὶ σὺ λέγεις· ἐάν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ, οὐ μὴ (γεύσηται *N(k)O*) θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα. (αἰσθ g165) 53 μὴ σὺ μείζων εἴ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ, ὅστις ἀπέθανεν; καὶ οἱ προφῆται ἀπέθανον. τίνα σεαυτὸν (σὺ *k*) ποιεῖς; 54 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· ἐὰν ἐγὼ (δοξάσω *N(k)O*) ἐμαυτόν, ή δόξα μου οὐδέν ἐστιν· ἐστιν ὁ πατὴρ μου ὁ δοξάζων με ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι Θεὸς (ἡμῶν *N(K)O*) ἐστιν, 55 καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτόν, ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν. καν καν εἴπω ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ἔσομαι δῆμοις (ὑμῖν *N(k)O*) ψεύστης· ἀλλ' οἶδα αὐτὸν καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ. 56 Ἀβραάμ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἡγαλλιάσατο ἵνα ἰδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμὴν καὶ εἴδεν καὶ ἐχάρη. 57 εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν· πεντήκοντα ἔτη οὕπω ἔχεις, καὶ Ἀβραάμ ἐώρακας; 58 Εἶπεν αὐτοῖς (ό *ko*) Ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν· πρὶν Ἀβραάμ γενέσθαι ἐγὼ εἰμί. 59 ἥραν οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν ἐπ' αὐτόν. Ἰησοῦς δὲ ἐκρύψθη καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ (διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν καὶ παρῆγεν οὕτως. *K*)

9 Καὶ παράγων εἴδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς, 2 καὶ ἡρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· ράββι, τίς ἡμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῇ; 3 Ἀπεκρίθη (ό *k*)

Ίησοῦς οὗτε οὗτος ἡμαρτεν οὕτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ’ ἵνα φανερωθῆ τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῷ. **4** (ἡμᾶς *N(K)O*) δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με ἔως ἡμέρα ἐστίν· ἔρχεται νῦν, ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι. **5** ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ᾖ, φῶς εἰμι τοῦ κόσμου. **6** ταῦτα εἰπὼν ἔπιπεν χαμαὶ καὶ ἐποίησεν πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος καὶ (ἐπέχρισεν *NK(O)*) (αὐτοῦ *no*) τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὄφθαλμοὺς (τοῦ τυφλοῦ *k*) **7** καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ὕπαγε νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ ὃ ἑρμηνεύεται ἀπεσταλμένος. ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο καὶ ἤλθεν βλέπων. **8** Οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον ὅτι (προσαίτης *N(K)O*) ἦν, ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ προσαιτῶν; **9** ἄλλοι ἔλεγον ὅτι οὗτός ἐστιν, ἄλλοι ἔλεγον· (οὐχί, *no*) (ἀλλ’ *N(k)O*) (ὅτι *k*) ὅμοιος αὐτῷ ἐστιν. ἐκεῖνος ἔλεγεν ὅτι ἐγώ εἰμι. **10** ἔλεγον οὖν αὐτῷ· πῶς (οὖν *NO*) ἡνεώχθησάν σου οἱ ὄφθαλμοί; **11** ἀπεκρίθη ἐκεῖνος (καὶ εἶπεν· *k*) (ό *no*) ἄνθρωπος (ό *no*) λεγόμενος ‘Ιησοῦς πηλὸν ἐποίησεν καὶ ἐπέχρισέν μου τοὺς ὄφθαλμοὺς καὶ εἶπεν μοι (ὅτι *no*) Ὕπαγε εἰς (τοῦ κολυμβήθραν *k*) (τὸν *N(k)O*) Σιλωάμ καὶ νίψαι. ἀπελθὼν (οὖν *N(K)O*) καὶ νιψάμενος ἀνέβλεψα. **12** (καὶ *N(k)O*) εἶπαν αὐτῷ· ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; λέγει οὐκ οἶδα. **13** Ἀγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς Φαρισαίους, τόν ποτε τυφλόν. **14** ἦν δὲ σάββατον (ἐν ᾧ ἡ ἡμέρα *NO*) (ὅτε *k*) τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀνέψξεν αὐτοῦ τοὺς ὄφθαλμούς. **15** πάλιν οὖν ἡρώτων αὐτὸν καὶ οἱ Φαρισαῖοι πῶς ἀνέβλεψεν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· πηλὸν ἐπέθηκέν μου ἐπὶ τοὺς ὄφθαλμούς

καὶ ἐνιψάμην καὶ βλέπω. **16** ἔλεγον οὖν ἐκ τῶν Φαρισαίων τινές· οὐκ ἔστιν οὗτος παρὰ (τοῦ *k*) θεοῦ ὃ ἄνθρωπος, διτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. ἄλλοι (δὲ *no*) ἔλεγον· πῶς δύναται ἄνθρωπος ἀμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς. **17** λέγουσιν (οὖν *NO*) τῷ τυφλῷ πάλιν· τί σὺ λέγεις περὶ αὐτοῦ ὅτι ἡνέψξεν σου τοὺς ὄφθαλμούς; ὁ δὲ εἶπεν ὅτι προφήτης ἐστίν. **18** οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ιουδαῖοι περὶ αὐτοῦ ὅτι ἦν τυφλὸς καὶ ἀνέβλεψεν ἔως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαντος, **19** καὶ ἡρώτησαν αὐτοὺς λέγοντες· οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν δν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; πῶς οὖν βλέπει ἄρτι; **20** ἀπεκρίθησαν (οὖν *N(k)*) (αὐτοῖς *k*) οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶπαν· οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη. **21** πῶς δὲ νῦν βλέπει οὐκ οἴδαμεν, ἢ τίς ἤνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὄφθαλμούς ἡμεῖς οὐκ οἴδαμεν· αὐτὸν ἐρωτήσατε, (αὐτὸς *k*) ἡλικίαν ἔχει· αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ λαλήσει. **22** Ταῦτα εἶπαν οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ιουδαίους· ἥδη γάρ συνετέθειντο οἱ Ιουδαῖοι ἵνα ἐάν τις αὐτὸν ὅμοιογήσῃ χριστόν, ἀποσυνάγωγος γένηται. **23** διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ εἶπαν ὅτι ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν (ἐπερωτήσατε. *N(k)O*) **24** Ἐφώνησαν οὖν τὸν ἄνθρωπον ἐκ δευτέρου, δις ἦν τυφλὸς καὶ εἶπαν αὐτῷ· δός δόξαν τῷ θεῷ ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἀμαρτωλός ἐστιν. **25** Ἀπεκρίθη οὖν ἐκεῖνος (καὶ εἶπεν· *k*) εἰ ἀμαρτωλός ἐστιν οὐκ οἶδα· ἐν οἶδα ὅτι τυφλὸς ὁν ἄρτι βλέπω. **26** εἶπον (οὖν *N(k)O*) αὐτῷ (πάλιν· *k*) τί ἐποίησέν σοι; πῶς ἤνοιξεν σου τοὺς ὄφθαλμούς; **27** Ἀπεκρίθη αὐτοῖς· εἶπον ὑμῖν

ηδη, καὶ οὐκ ἡκούσατε. τί πάλιν θέλετε ἀκούειν; μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι; **28** (καὶ *n(o)*) (οἱ δὲ *o*) ἐλοιδόρησαν (οὗν *K*) αὐτὸν καὶ εἶπον· σὺ μαθητὴς εἰ ἐκείνου, ὑμεῖς δὲ τοῦ Μωϋσέως ἐσμὲν μαθηταί. **29** ὑμεῖς οἴδαμεν ὅτι Μωϋσεῖ λελάληκεν ὁ θεός, τοῦτον δὲ οὐκ οἴδαμεν πόθεν ἐστίν. **30** ἀπεκρίθη ὁ ἀνθρωπος καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ἐν τούτῳ γὰρ (τὸ *no*) θαυμαστόν ἐστιν ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἴδατε πόθεν ἐστίν, καὶ (ἥνοιξέν *N(k)O*) μου τοὺς ὄφθαλμούς. **31** οἴδαμεν (δὲ *k*) ὅτι ἀμαρτωλῶν ὁ θεὸς οὐκ ἀκούει, ἀλλ’ ἔάν τις θεοσεβῆς ἦ καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ, τούτου ἀκούει. **32** ἐκ τοῦ αἰώνος οὐκ ἡκούσθη ὅτι ἡνέωξέν τις ὄφθαλμοὺς τυφλοῦ γεγεννημένου. (aiōn g165) **33** εἰ μὴ ἦν οὗτος παρὰ θεοῦ, οὐκ ἤδυνατο ποιεῖν οὐδέν. **34** ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· ἐν ἀμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὅλος καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; καὶ ἔξεβαλον αὐτὸν ἔξω. **35** ἥκουσεν (ό *ko*) Ἰησοῦς ὅτι ἔξεβαλον αὐτὸν ἔξω, καὶ εὐρὼν αὐτὸν εἶπεν (αὐτῷ *ko*) σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; *N(K)O*) **36** ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπεν· (καὶ *no*) τίς ἐστιν, κύριε, ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν; **37** εἶπεν (δὲ *k*) αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἐώρακας αὐτόν, καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ ἐκεῖνός ἐστιν. **38** ὁ δὲ ἔφη· πιστεύω, κύριε, καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ. **39** καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· εἰς κρίμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἤλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσιν καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται. **40** (Καὶ *k*) ἥκουσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα οἱ μετ’ αὐτοῦ ὅντες καὶ εἶπον αὐτῷ· μὴ καὶ ὑμεῖς τυφλοί ἐσμεν; **41** εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εῖχετε ἀμαρτίαν. νῦν δὲ λέγετε ὅτι βλέπομεν, ἢ (οὗν *K*) ἀμαρτία ὑμῶν μένει.

10 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλὴν τῶν προβάτων ἀλλ’ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν, ἐκεῖνος κλέπτης ἐστὶν καὶ ληστής· **2** ὁ δὲ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας ποιμήν ἐστιν τῶν προβάτων. **3** τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει, καὶ τὰ ἴδια πρόβατα (φωνεῖ *N(k)O*) κατ’ ὄνομα καὶ ἔξαγει αὐτά. **4** (καὶ *k*) ὅταν τὰ ἴδια (πάντα *N(K)O*) ἐκβάλῃ, ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται, καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι οἴδασιν τὴν φωνὴν αὐτοῦ. **5** ἀλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ (ἀκολουθήσουσιν *N(k)O*) ἀλλὰ φεύξονται ἀπ’ αὐτοῦ, ὅτι οὐκ οἴδασιν τῶν ἀλλοτρίων τὴν φωνήν. **6** Ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν τίνα (ἥν *NK(O)*), ἀλλάλει αὐτοῖς. **7** Εἶπεν οὖν πάλιν (αὐτοῖς *ko*) ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγώ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων. **8** πάντες δοι ηλθον πρὸ ἐμοῦ, κλέπται εἰσὶν καὶ λησταί· ἀλλ’ οὐκ ἥκουσαν αὐτῶν τὰ πρόβατα. **9** ἐγώ εἰμι ἡ θύρα· δι’ ἐμοῦ ἔάν τις εἰσέλθῃ, σωθήσεται καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἔξελεύσεται καὶ νομήν εύρήσει. **10** ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ· ἐγὼ ηλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσιν καὶ περισσὸν ἔχωσιν. **11** ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός· ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων. **12** ὁ μισθωτὸς (δέ *ko*) καὶ οὐκ ὃν ποιμήν, οὗν οὐκ (ἐστιν *N(k)O*) τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον καὶ ἀφίησιν τὰ πρόβατα καὶ φεύγει, καὶ ὁ λύκος ἀρπάζει αὐτὰ καὶ σκορπίζει. (τὰ πρόβατα *k*) **13** (ό δὲ *k(o)*)

(μισθωτὸς *k*) (φεύγει *K*) ὅτι μισθωτός ἐστιν καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων. 14 Ἔγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς καὶ γινώσκω τὰ ἡμά, καὶ (γινώσκουσίν *N(K)O*) (με τὰ ἡμά, *N(k)O*) 15 καθὼς γινώσκει με ὁ πατὴρ κάγὼ κάγὼ γινώσκω τὸν πατέρα, καὶ τὴν ψυχήν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων. 16 καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἀ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης, κάκεῖνα κάκεῖνα δεῖ με ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσιν, καὶ (γενήσονται *N(K)O*) μία ποίμνη, εἰς ποιμήν. 17 διὰ τοῦτο με ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχήν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν. 18 οὐδεὶς (αἱρεῖ *NK(o)*) αὐτὴν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτὴν ἀπ' ἐμαυτοῦ. ἔξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτὴν καὶ ἔξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν· ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρός μου. 19 Σχίσμα (οὖν *K*) πάλιν ἐγένετο ἐν τοῖς Ἱουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τούτους. 20 Ἐλεγον δὲ πολλοὶ ἔξ αὐτῶν· δαιμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται τί αὐτοῦ ἀκούετε; 21 ἄλλοι (δὲ *o*) Ἐλεγον· ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἔστιν δαιμονιζομένου· μὴ δαιμόνιον δύναται τυφλῶν ὀφθαλμοὺς (ἀνοῖξαι; *N(k)O*) 22 Ἐγένετο (τότε *N(K)O*) τὰ ἐγκαίνια ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις· (καὶ *k*) χειμῶν ἦν, 23 καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ Ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ τοῦ Σολομῶνος. 24 ἐκύκλωσαν οὖν αὐτὸν οἱ Ἱουδαῖοι καὶ ἔλεγον αὐτῷ· ἔως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἱρεῖς; εἰ σὺ εἶ ὁ χριστός, (εἰπὲ *NK(O)*) ἡμῖν παρρησίᾳ. 25 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε. τὰ ἔργα ἂ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὄνόματι τοῦ πατρός μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ· 26 ἀλλ' ὑμεῖς οὐ πιστεύετε, (ὅτι *N(k)O*) οὐκ ἔστε ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἡμῶν (καθὼς εἴπον ὑμῖν. *K*) 27 τὰ πρόβατα τὰ ἡμά τῆς φωνῆς μου (ἀκούσουσιν, *N(k)O*) κάγὼ κάγὼ γινώσκω αὐτά, καὶ ἀκολουθοῦσίν μοι, 28 κάγὼ κάγὼ δίδωμι αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον, καὶ οὐ μὴ ἀπόλωνται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐχ ἀρπάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρός μου. (αἰōn g165, αἰōnios g166) 29 ὁ πατὴρ μου (δ *N(k)O*) δέδωκέν μοι πάντων (μεῖζόν *N(k)O*) ἔστιν, καὶ οὐδεὶς δύναται ἀρπάζειν ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ πατρός (μου. *ko*) 30 ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐσμεν. 31 Ἐβάστασαν (οὖν *KO*) πάλιν λίθους οἱ Ἱουδαῖοι, ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν. 32 ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· πολλὰ ἔργα καλὰ ἔδειξα ὑμῖν ἐκ τοῦ πατρός (μου· *ko*) διὰ ποιῶν αὐτῶν ἔργον ἐμὲ λιθάζετε; 33 ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἱουδαῖοι (λέγοντες *k*) περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε ἀλλὰ περὶ βλασφημίας, καὶ ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὃν ποιεῖς σεαυτὸν θεόν. 34 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οὐκ ἔστιν γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν (ὅτι *no*) ἐγὼ εἴπα· θεοί ἐστε; 35 εἰ ἐκείνους εἴπεν θεοὺς πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐγένετο, καὶ οὐ δύναται λυθῆναι ἡ γραφή, 36 ὃν ὁ πατὴρ ἡγίασεν καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον, ὑμεῖς λέγετε ὅτι βλασφημεῖς, ὅτι εἶπον· υἱὸς τοῦ θεοῦ εἰμι; 37 εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρός μου, μὴ πιστεύετέ μοι· 38 εἰ δὲ ποιῶ, κἄν κἄν ἐμοὶ μὴ πιστεύητε, τοῖς ἔργοις (πιστεύετε *N(k)O*) ἵνα γνῶτε καὶ (γινώσκητε *N(K)O*) ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατὴρ κάγὼ κάγὼ ἐν (τῷ *no*) (πατρί. *N(K)O*) 39 Ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πάλιν πιάσαι· καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν 40 καὶ ἀπῆλθεν πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου εἰς τὸν τόπον ὅπου ἦν Ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων, καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ. 41 καὶ πολλοὶ

ῆλθον πρὸς αὐτὸν καὶ ἔλεγον ὅτι Ἰωάννης μὲν σημεῖον ἐποίησεν οὐδέν, πάντα δὲ ὅσα εἶπεν Ἰωάννης περὶ τούτου ἀληθῆ ἦν. 42 καὶ πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν ἐκεῖ.

11 Ἡν δέ τις ἀσθενῶν, Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας ἐκ τῆς κώμης Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς· 2 ἦν δὲ Μαριὰμ ἡ ἀλείψασα τὸν κύριον μύρῳ καὶ ἐκμάξασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξὶν αὐτῆς, ἥς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἤσθένει. 3 ἀπέστειλαν οὖν αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν λέγουσαι κύριε, ὖδε ὃν φιλεῖς ἀσθενεῖ. 4 Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὕτῃ ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστιν πρὸς θάνατον ἀλλ’ ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ δι’ αὐτῆς, 5 Ἡγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ τὸν Λάζαρον. 6 ὡς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπῳ δύο ἡμέρας. 7 ἔπειτα μετὰ τοῦτο λέγει τοῖς μαθηταῖς ἄγωμεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν πάλιν. 8 λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί· ράββι, νῦν ἐζήτουν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ; 9 Ἀπεκρίθη (ὅ *k*) Ἰησοῦς· οὐχὶ δώδεκα ὠραὶ εἰσιν τῆς ἡμέρας; ἔάν τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει. 10 ἐάν δέ τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτὶ, προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. 11 ταῦτα εἶπεν καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς· Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται· ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν. 12 εἶπαν οὖν οἱ μαθηταὶ (αὐτῷ· *N(k)O*) κύριε, εἴ κεκοίμηται, σωθήσεται. 13 εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ· ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὕπνου λέγει. 14 Τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παρρησίᾳ· Λάζαρος

ἀπέθανεν. 15 καὶ χαίρω δι’ ὑμᾶς, ἵνα πιστεύσητε, ὅτι οὐκ ἥμην ἐκεῖ· ἀλλ’ ἄγωμεν πρὸς αὐτόν. 16 Εἶπεν οὖν Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος τοῖς συμμαθηταῖς· ἄγωμεν καὶ ἡμεῖς ἵνα ἀποθάνωμεν μετ’ αὐτοῦ. 17 ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς εὗρεν αὐτὸν τέσσαρας ἥδη ἡμέρας ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ. 18 ἦν δὲ ἡ Βηθανία ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε. 19 (καὶ *k*) Πολλοὶ (δὲ *no*) ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸς (τὴν *N(k)O*) (περὶ *k*) Μάρθαν καὶ Μαριὰμ ἵνα παραμυθήσωνται αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ (αὐτῶν. *k*) 20 Ἡ οὖν Μάρθα, ὡς ἤκουσεν ὅτι (ὅ *k*) Ἰησοῦς ἔρχεται, ὑπήντησεν αὐτῷ· Μαριὰμ δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἐκαθέζετο. 21 εἶπεν οὖν ἡ Μάρθα πρὸς τὸν Ἰησοῦν· κύριε, εἰ ἦς ὕδε, οὐκ ἂν (ἀπέθανεν *N(k)O*) ὁ ἀδελφός μου. 22 ἀλλὰ καὶ νῦν οἶδα ὅτι ὅσα ἀν αἰτήσῃ τὸν θεὸν δώσει σοι ὁ θεός. 23 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου. 24 λέγει αὐτῷ (ἥ *no*) Μάρθα· οἶδα ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. 25 Εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή· ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ κἀν ἀποθάνῃ ζήσεται, 26 καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα. πιστεύεις τοῦτο; (aiōn g165) 27 λέγει αὐτῷ· ναὶ κύριε· ἐγὼ πεπίστευκα ὅτι σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος. 28 Καὶ (τοῦτο *N(k)O*) εἰποῦσα ἀπῆλθεν καὶ ἐφώνησεν Μαριὰμ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς λάθρᾳ εἰποῦσα· ὁ διδάσκαλος πάρεστιν καὶ φωνεῖ σε. 29 ἐκείνη (δὲ *no*) ὡς ἤκουσεν (ἥγερθη *N(k)O*) ταχὺ καὶ (ἥρχετο *N(k)O*) πρὸς αὐτόν. 30 οὕπω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην, ἀλλ’ ἦν (ἔτι *no*) ἐν

τῷ τόπῳ ὅπου ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα. 31 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ παραμυθούμενοι αὐτήν, ἴδοντες τὴν Μαριὰμ ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ ἔξηλθεν, ἥκολον θήσαν αὐτῇ, (δόξαντες *N(K)O*) ὅτι ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ. 32 ἡ οὖν Μαριὰμ ως ἦλθεν ὅπου ἦν (ὅ *k*) Ἰησοῦς, ἴδουσα αὐτὸν ἔπεσεν αὐτοῦ (πρὸς *N(k)O*) τὸν πόδας λέγουσα αὐτῷ· κύριε, εἰ ἡς ὥδε, οὐκ ἂν μου ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός. 33 Ἰησοῦς οὖν ως εἶδεν αὐτὴν κλαίουσαν καὶ τὸν συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας, ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι καὶ ἐτάραξεν ἑαυτὸν 34 καὶ εἶπεν· ποῦ τεθείκατε αὐτόν; λέγουσιν αὐτῷ· κύριε, ἔρχου καὶ ἤδε. 35 ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς. 36 ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· ἵδε πῶς ἐφίλει αὐτόν. 37 τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπαν· οὐκ ἐδύνατο οὗτος ὁ ἀνοίξας τὸν ὄφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ ποιῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ; 38 Ἰησοῦς οὖν πάλιν ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον· ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ. 39 λέγει ὁ Ἰησοῦς· ἄρατε τὸν λίθον. λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ (τετελευτηκότος *N(k)O*) Μάρθα· κύριε, ἥδη ὅζει· τεταρταῖος γάρ ἐστιν. 40 λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· οὐκ εἴπόν σοι ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς ὅψη τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ; 41 ἥραν οὖν τὸν λίθον (οὗ ἦν ὁ τεθνηκὼς κειμένος, *K*) δὲ Ἰησοῦς ἥρεν τὸν ὄφθαλμοὺς ἄνω καὶ εἶπεν· πάτερ, εὐχαριστῶ σοι ὅτι ἤκουσάς μου. 42 ἐγὼ δὲ ἥδειν ὅτι πάντοτε μου ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. 43 καὶ ταῦτα εἶπὼν φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασεν· Λάζαρε, δεῦρο ἔξω. 44 (καὶ *k*) ἔξηλθεν ὁ τεθνηκὼς δεδεμένος

τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρίαις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· λύσατε αὐτὸν καὶ ἄφετε αὐτὸν ὑπάγειν. 45 Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν Μαριὰμ καὶ θεασάμενοι (ἄ *NK(o)*) ἐποίησεν (ὁ Ἰησοῦς, *k*) ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. 46 τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον πρὸς τοὺς Φαρισαίους καὶ εἶπαν αὐτοῖς ἄ ἐποίησεν (ὁ *ko*) Ἰησοῦς. 47 Συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι συνέδριον καὶ ἔλεγον· τί ποιοῦμεν, ὅτι οὗτος ὁ ἀνθρωπὸς πολλὰ ποιεῖ σημεῖα; 48 ἐὰν ἀφῶμεν αὐτὸν οὕτως, πάντες πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν, καὶ ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος. 49 Εἰς δέ τις ἐξ αὐτῶν Καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὃν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς· ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν, 50 οὐδὲ (λογίζεσθε *N(k)O*) ὅτι συμφέρει (ὑμῖν *N(K)O*) ἵνα εῖς ἀνθρωπὸς ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται. 51 τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἴπεν, ἀλλ' ἀρχιερεὺς ὃν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου ἐπροφήτευσεν ὅτι ἔμελλεν (ὁ *k*) Ἰησοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, 52 καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μόνον ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἐν. 53 ἀπ' ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας (ἐβούλευσαντο *N(k)O*) ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν. 54 ('Ο *no*) οὖν Ἰησοῦς οὐκέτι οὐκέτι παρρησίᾳ περιεπάτει ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλ' ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου εἰς Ἐφραὶμ λεγομένην πόλιν, κάκει κάκει (ἔμεινεν *N(k)O*) μετὰ τῶν μαθητῶν (αὐτοῦ. *k*) 55 Ἡν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ πάσχα ἵνα

άγνισωσιν ἔαυτούς. 56 ἐζήτουν οὖν τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔλεγον μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ Ἱερῷ ἑστηκότες τί δοκεῖ ὑμῖν, δτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν; 57 δεδώκεισαν δὲ (καὶ *k*) οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι (ἐντολὰς *N(K)O*) ἵνα ἔαν τις γνῶ ποῦ ἔστιν μηνύσῃ, δπως πιάσωσιν αὐτόν.

12 Ο οὖν Ἰησοῦς πρὸ δεξί ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἤλθεν εἰς Βηθανίαν, δπου ἦν Λάζαρος (ό τεθνηκώς *KO*) δν ἥγειρεν ἐκ νεκρῶν (ό *o*) (Ἰησοῦς. *NO*) 2 ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει δὲ Λάζαρος εῖς ἦν (ἐκ *no*) τῶν (ἀνακειμένων *N(K)O*) (σὺν *N(k)O*) αὐτῷ. 3 ἡ οὖν Μαριάμ λαβοῦσα λίτραν μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου ἥλειψεν τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἔξεμαξεν ταῖς θριξὶν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὁσμῆς τοῦ μύρου. 4 λέγει (δὲ *N(k)O*) Ἰούδας (Σίμωνος *K*) (ό *no*) Ἰσκαριώτης εἰς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, δ μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι· 5 διὰ τί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρίων καὶ ἔδόθη πτωχοῖς; 6 εἶπεν δὲ τοῦτο οὐχ δτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ' δτι κλέπτης ἦν καὶ τὸ γλωσσόκομον (ἔχων *N(k)O*) (καὶ *k*) τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν. 7 Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· ἄφες αὐτήν, (ἵνα *NO*) εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου (τηρήσῃ *N(k)O*) αὐτό· 8 τοὺς πτωχοὺς γάρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἔαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. 9 Ἔγνω οὖν (ό *no*) ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων δτι ἐκεῖ ἔστιν, καὶ ἤλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν δν ἥγειρεν ἐκ νεκρῶν. 10 ἐβούλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν,

11 δτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν. 12 Τῇ ἐπαύριον (ό *no*) ὄχλος πολὺς ὁ ἔλθων εἰς τὴν ἑορτήν, ἀκούσαντες δτι ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, 13 ἔλαβον τὰ βαῖα τῶν φοινίκων καὶ ἔξηλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ καὶ (ἐκραύγαζον· *N(k)O*) ὠσαννά, εὐλογημένος ὁ ἔρχομενος ἐν ὀνόματι κυρίου (καὶ *no*) ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ. 14 Εύρων δὲ ὁ Ἰησοῦς ὄναριον ἐκάθισεν ἐπ' αὐτό, καθὼς ἔστιν γεγραμμένον· 15 μὴ φοβοῦ θυγάτηρ Σιών· ἴδού ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὅνου. 16 ταῦτα (δὲ *k*) οὐκ ἔγνωσαν αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ τὸ πρῶτον, ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη (ό *k*) Ἰησοῦς, τότε ἐμνήσθησαν δτι ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένα καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ. 17 Ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὅν μετ' αὐτοῦ, ὅτε τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου καὶ ἥγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. 18 διὰ τοῦτο καὶ ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος, δτι (ἥκουσαν *N(k)O*) τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖον. 19 Οἱ οὖν Φαρισαῖοι εἶπαν πρὸς ἔαυτούς· θεωρεῖτε δτι οὐκ ὡφελεῖτε οὐδέν; ἵδε ὁ κόσμος (ὅλος *O*) ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν. 20 Ἡσαν δὲ Ἐλληνές τινες ἐκ τῶν ἀναβαίνοντων ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ. 21 οὗτοι οὖν προσῆλθον Φιλίππω τῷ ἀπὸ Βηθσαϊδὰ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἡρώτων αὐτὸν λέγοντες· κύριε, θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν. 22 ἔρχεται (ό *no*) Φίλιππος καὶ λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ, (καὶ πάλιν *k*) (ἔρχεται *no*) Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος (καὶ *no*) λέγουσιν τῷ Ἰησοῦ. 23 ὁ δὲ Ἰησοῦς (ἀποκρίνεται *N(k)O*) αὐτοῖς λέγων· ἔληγλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. 24 ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ἐὰν μὴ ὁ

κόκκος τοῦ σίτου πεσῶν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἔὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει. **25** ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ (ἀπολλύει *N(k)O*) αὐτήν, καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν. (aiōnios g166) **26** Ἐὰν ἐμοὶ τις διακονῇ, ἐμοὶ ἀκολουθεῖτω· καὶ ὅπου εἰμὶ ἔγώ, ἔκει καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται. (καὶ *k*) ἔὰν τις ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ. **27** Νῦν ἡ ψυχὴ μου τετάρακται, καὶ τί εἴπω; πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης; ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἥλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην. **28** πάτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα. ἥλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· καὶ ἐδόξασα καὶ πάλιν δοξάσω. **29** ὁ οὖν ὄχλος ὁ ἑστὼς καὶ ἀκούσας ἔλεγεν βροντὴν γεγονέναι. ἄλλοι ἔλεγον ἄγγελος αὐτῷ λελάληκεν. **30** Ἀπεκρίθη (ὁ *k*) Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· οὐ δί' ἐμὲ ἡ φωνὴ αὕτη γέγονεν ἀλλὰ δί' ὑμᾶς. **31** νῦν κρίσις ἐστὶν τοῦ κόσμου τούτου· νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω, **32** κάγὼ κάγὼ (ἔὰν *NK(o)* ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἐλκύσω πρὸς ἐμαυτόν. **33** τοῦτο δὲ ἔλεγεν σημαίνων ποιῷ θανάτῳ ἥμελλεν ἀποθνήσκειν. **34** Ἀπεκρίθη (οὖν *NO*) αὐτῷ ὁ ὄχλος· ἡμεῖς ἡκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου ὅτι ὁ χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ πῶς λέγεις σὺ ὅτι δεῖ ὑψωθῆναι τὸν νίὸν τοῦ ἀνθρώπου; τίς ἐστιν οὗτος ὁ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου; (aiōn g165) **35** Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς (ἐν ὑμῖν *N(k)O*) ἐστιν. περιπατεῖτε (ώς *N(k)O*) τὸ φῶς ἔχετε, ίνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ· καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ οὐκ οἴδεν ποῦ ὑπάγει. **36** (ώς *N(k)O*) τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε εἰς τὸ

φῶς, ίνα νίοὶ φωτὸς γένησθε. ταῦτα ἐλάλησεν (ὁ *k*) Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβῃ ἀπ' αὐτῶν. **37** Τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμπροσθεν αὐτῶν οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν, **38** ίνα ὁ λόγος Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πληρωθῇ ὃν εἶπεν· κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; καὶ ὁ βραχίων κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη; **39** διὰ τοῦτο οὐκ ἥδυναντο πιστεύειν, ὅτι πάλιν εἶπεν Ἡσαΐας· **40** τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ (ἐπώρωσεν *N(k)O*) αὐτῶν τὴν καρδίαν, ίνα μὴ ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ νοήσωσιν τῇ καρδίᾳ καὶ (στραφῶσιν *N(k)O*) καὶ (ιάσομαι *N(k)O*) αὐτούς. **41** Ταῦτα εἶπεν Ἡσαΐας (ὅτι *N(K)O*) εἶδεν τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ ἐλάλησεν περὶ αὐτοῦ. **42** ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαίους οὐχ ὡμοιόγουν, ίνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται. **43** ἡγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἢ περ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ. **44** Ἰησοῦς δὲ ἔκραξεν καὶ εἶπεν· ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ πιστεύει εἰς ἐμὲ ἀλλ' εἰς τὸν πέμψαντά με· **45** καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με. **46** ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ίνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ. **47** καὶ ἔάν τις μου ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων καὶ μὴ (φυλάξῃ, *N(k)O*) ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν· οὐ γὰρ ἥλθον ίνα κρίνω τὸν κόσμον ἀλλ' ίνα σώσω τὸν κόσμον. **48** ὁ ἀθετῶν ἐμὲ καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν· ὁ λόγος δὲν ἐλάλησα, ἐκεῖνος κρινεῖ αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. **49** ὅτι ἐγὼ ἔξ ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα, ἀλλ' ὁ πέμψας με πατήρ, αὐτός μοι ἐντολὴν (δέδωκεν *N(k)O*) τί εἶπω καὶ τί λαλήσω. **50** καὶ οἴδα ὅτι

ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιός ἐστιν. ἀ οὖν ἐγὼ λαλῶ, καθὼς εἴρηκέν μοι ὁ πατήρ, οὕτως λαλῶ.
(aiōnios g166)

13 Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι (ἥλθεν *N(k)O*) αὐτοῦ ἡ ὥρα ἵνα μεταβῇ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν πατέρα, ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ εἰς τέλος ἡγάπησεν αὐτούς. **2** καὶ δείπνου (γινομένου, *N(k)O*) τοῦ διαβόλου ἥδη βεβληκότος εἰς τὴν καρδίαν ἵνα παραδοῖ αὐτὸν (Ἰούδας *N(k)O*) Σίμωνος (Ἴσκαριώτου, *NK(o)*). **3** εἰδὼς (ό *k*) (Ἰησοῦς *K*) ὅτι πάντα (εδωκεν *N(k)O*) αὐτῷ ὁ πατὴρ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθεν καὶ πρὸς τὸν θεὸν ὑπάγει, **4** ἐγείρεται ἐκ τοῦ δείπνου καὶ τίθησιν τὰ ἱμάτια, καὶ λαβὼν λέντιον διέζωσεν ἑαυτόν. **5** εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα καὶ ἥρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ ὡς ἦν διεζωσμένος. **6** Ἐρχεται οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον· (καὶ *k*) λέγει αὐτῷ (ἐκεῖνος: *ko*) κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας; **7** ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὃ ἐγὼ ποιῶ, σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώσῃ δὲ μετὰ ταῦτα. **8** λέγει αὐτῷ Πέτρος· οὐ μὴ νίψῃς μου τοὺς πόδας εἰς τὸν αἰῶνα. Ἀπεκρίθη (ό *k*) Ἰησοῦς αὐτῷ· ἐὰν μὴ νίψω σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ. (aiōn g165) **9** λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος· κύριε, μὴ τοὺς πόδας μου μόνον ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλήν. **10** Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὅ λελουμένος οὐκ ἔχει χρείαν (εἰ *no*) (μὴ *N(K)O*) τοὺς πόδας νίψασθαι, ἀλλ’ ἔστιν καθαρὸς ὅλος· καὶ ὑμεῖς καθαροί ἔστε ἀλλ’ οὐχὶ πάντες. **11** ἥδει γὰρ τὸν παραδιδόντα αὐτόν· διὰ τοῦτο εἶπεν (ὅτι *no*) οὐχὶ πάντες καθαροί ἔστε. **12** Ὅτε

οὗν ἔνιψεν τοὺς πόδας αὐτῶν καὶ ἔλαβεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ (ἀνέπεσεν *N(k)O*) πάλιν, εἶπεν αὐτοῖς· γινώσκετε τί πεποίηκα ὑμῖν; **13** ὑμεῖς φωνεῖτέ με· ὃ διδάσκαλος καὶ ὁ κύριος, καὶ καλῶς λέγετε· εἰμὶ γάρ. **14** εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας ὁ κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὄφείλετε ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας· **15** ὑπόδειγμα γὰρ ἔδωκα ὑμῖν, ἵνα καθὼς ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν καὶ ὑμεῖς ποιῆτε. **16** ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν· οὐκ ἔστιν δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ οὐδὲ ἀπόστολος μείζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν. **17** εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοι ἔστε ἐὰν ποιήτε αὐτά. **18** οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω ἐγὼ οἶδα (τίνας *N(k)O*) ἐξελεξάμην· ἀλλ’ ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· ὁ τρώγων (μετ’ *k*) (μου *N(k)O*) τὸν ἄρτον ἐπῆρεν ἐπ’ ἐμὲ τὴν πτέρναν αὐτοῦ. **19** Άπ’ ἄρτι λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα (πιστεύσητε *NK(o)*). ὅταν γένηται ὅτι ἐγώ εἰμι. **20** ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ὁ λαμβάνων (ἄν *N(k)O*) τινα πέμψω, ἐμὲ λαμβάνει· ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων, λαμβάνει τὸν πέμψαντά με. **21** Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ πνεύματι καὶ ἐμαρτύρησεν καὶ εἶπεν· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εῖς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. **22** ἐβλεπον (οὖν *KO*) εἰς ἀλλήλους οἱ μαθηταί, ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει. **23** Ἡν (δὲ *k*) ἀνακείμενος εἰς (ἐκ *no*) τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ ὃν ἤγάπα ὁ Ἰησοῦς· **24** νεύει οὖν τούτω Σίμων Πέτρος (καὶ λέγει αὐτῷ *o*) (πυθέσθαι *NK(o)*). τίς ἄν (εἴη *NK(o)*). περὶ οὗ λέγει. **25** (ἀναπεσὼν οὖν *N(k)O*) ἐκεῖνος (οὕτως *NO*) ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ Ἰησοῦ λέγει αὐτῷ· κύριε, τίς ἔστιν; **26** ἀποκρίνεται (οὖν *O*) ὁ Ἰησοῦς·

έκεινός ἐστιν ὡς ἐγώ (βάψω *N(k)O*) τὸ ψωμίον (καὶ *no*) (δώσω *N(k)O*) (αὐτῷ. *no*) (καὶ *k*) (βάψας *N(k)O*) (οὗν *NO*) τὸ ψωμίον (λαμβάνει καὶ *NO*) δίδωσιν Ἰούδᾳ Σίμωνος (Ισκαριώτου. *N(k)O*) 27 καὶ μετὰ τὸ ψωμίον, τότε εἰσῆλθεν εἰς ἔκεινον ὁ σατανᾶς. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὁ ποιεῖς, ποίησον τάχιον. 28 τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ. 29 τινὲς γάρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν (ό *k*) Ἰούδας, ὅτι λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ἀγόρασον ὃν χρείαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν, ἢ τοῖς πτωχοῖς ἵνα τι δῷ. 30 λαβὼν οὖν τὸ ψωμίον ἔκεινος ἐξῆλθεν εὐθύς· ἦν δὲ νύξ. 31 Ὄτε οὖν ἐξῆλθεν, λέγει (ό *k*) Ἰησοῦς· νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ, 32 εἰ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ καὶ ὁ θεὸς δοξάσει αὐτὸν ἐν (αὐτῷ *N(k)O*) καὶ εὐθὺς δοξάσει αὐτόν. 33 τεκνία, ἔτι μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι. ζητήσετέ με, καὶ καθὼς εἶπον τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι ὅπου ἔγω ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν, καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι. 34 Ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἡγάπησα ὑμᾶς ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. 35 ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις. 36 λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος· κύριε, ποῦ ὑπάγεις; ἀπέκριθη αὐτῷ (ό *k*) Ἰησοῦς· ὅπου ὑπάγω οὐ δύνασαί μοι νῦν ἀκολουθῆσαι· ἀκολουθήσεις δὲ ὑστερον (μοι. *k*) 37 λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος· κύριε, διὰ τί οὐ δύναμαι σοι (ἀκολουθῆσαι *NK(o)*) ἄρτι; τὴν ψυχήν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω. 38 (ἀποκρίνεται *N(k)O*) (αὐτῷ ὁ *k*) Ἰησοῦς· τὴν ψυχήν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις;

ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι· οὐ μὴ ἀλέκτωρ (φωνήσῃ *N(k)O*) ἔως οὗ (ἀρνήσῃ *N(k)O*) με τρίς.

14 Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία· πιστεύετε εἰς τὸν θεόν καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε. 2 ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου μοναὶ πολλαί εἰσιν· εἰ δὲ μή, εἶπον ἂν ὑμῖν· (ὅτι *no*) πορεύομαι ἐτοιμάσαι τόπον ὑμῖν, πάλιν ἔρχομαι καὶ παραλήμψομαι ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτόν, ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγώ καὶ ὑμεῖς ἥτε. 4 καὶ ὅπου ἐγώ ὑπάγω οἴδατε (καὶ *k*) τὴν ὁδὸν (οἴδατε. *k*) 5 λέγει αὐτῷ Θωμᾶς· κύριε, οὐκ οἴδαμεν ποῦ ὑπάγεις· (καὶ *k*) πῶς δυνάμεθα τὴν ὁδὸν (εἰδέναι; *NK(o)*) 6 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ. οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα εἰ μὴ δι’ ἐμοῦ. 7 εἰ (ἐγνώκατέ *N(k)O*) με, καὶ τὸν πατέρα μου (ἄν *ko*) (γνώσεσθε *N(k)(o)*) καὶ ἀπ’ ἄρτι γινώσκετε αὐτὸν καὶ ἐωράκατε αὐτόν. 8 λέγει αὐτῷ Φίλιππος· κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν. 9 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· (τοσούτῳ χρόνῳ *N(k)O*) μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, Φίλιππε; ὁ ἐωρακώς ἐμὲ ἐώρακεν τὸν πατέρα· (καὶ *ko*) πῶς σὺ λέγεις· δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα; 10 οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγώ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί ἐστιν; τὰ ῥήματα ἀ ἐγώ (λέγω *N(k)O*) ὑμῖν ἀπ’ ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ· ὁ δὲ πατὴρ (ό *ko*) ἐν ἐμοὶ μένων (αὐτὸς *k*) ποιεῖ τὰ ἔργα (αὐτοῦ. *NO*) 11 πιστεύετε μοι ὅτι ἐγώ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί· εἰ δὲ μή, διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύετε (μοι. *ko*) 12 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, τὰ ἔργα ἀ ἐγώ ποιῶ κάκεινος κάκεινος ποιήσει καὶ μείζονα τούτων ποιήσει, ὅτι ἐγώ πρὸς τὸν πατέρα

(μου *k*) πορεύομαι. 13 καὶ (ὅ τι *NK(o)* ἀν αἰτήσητε ἐν τῷ ὄνόματί μου, τοῦτο ποιήσω, ἵνα δοξασθῇ ὁ πατὴρ ἐν τῷ σίῳ. 14 ἐάν τι αἰτήσῃτέ (με *NO*) ἐν τῷ ὄνόματί μου, (ἐγὼ *NK(o)* ποιήσω. 15 Ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς (τηρήσετε. *N(k)O*) 16 καγὼ καγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα, καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα (ἥ, *N(k)O*) (αιōn g165) 17 τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐδύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸν οὐδὲ γινώσκει (αὐτό· *ko*) ὑμεῖς (δὲ *ko*) γινώσκετε αὐτό, ὅτι παρ' ὑμῖν μένει καὶ ἐν ὑμῖν (ἔσται. *NK(O)*) 18 οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὥρφανούς, ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. 19 Ἔτι μικρὸν καὶ ὁ κόσμος με οὐκέτι οὐκέτι θεωρεῖ, ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτε με· ὅτι ἐγὼ ζῶ, καὶ ὑμεῖς (ζήσετε. *N(k)O*) 20 ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γνώσεσθε ὑμεῖς ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ μου καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ καγὼ καγὼ ἐν ὑμῖν. 21 Ὁ ἔχων τὰς ἐντολὰς μου καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκείνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με· ὁ δὲ ἀγαπῶν με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καγὼ καγὼ ἀγαπήσω αὐτὸν καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν. 22 Λέγει αὐτῷ Ἰούδας οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης κύριε, (καὶ *no*) τί γέγονεν ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ; 23 Ἀπεκρίθη (ὁ *k*) Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ πατὴρ μου ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ (ποιησόμεθα. *N(k)O*) 24 ὁ μὴ ἀγαπῶν με τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ· καὶ ὁ λόγος ὃν ἀκούετε οὐκ ἐστιν ἐμὸς ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρός. 25 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ' ὑμῖν μένων· 26 ὁ δὲ παράκλητος, τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον ὃ πέμψει ὁ

πατὴρ ἐν τῷ ὄνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν (ἐγώ. *no*) 27 Εἰρήνην ἀφίμη ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν, ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία μηδὲ δειλιάτω. 28 ἡκούσατε ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. εἰ ἡγαπᾶτέ με, ἔχάρητε ἂν ὅτι (εἶπον *k*) πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα, ὅτι ὁ πατὴρ (μου *ko*) μείζων μού ἐστιν. 29 καὶ νῦν εἴρηκα ὑμῖν πρὶν γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται, πιστεύσητε. 30 Οὐκέτι Οὐκέτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν· ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου (τούτου *k*) ἄρχων, καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν, 31 ἀλλ᾽ ἵνα γνῶ ὁ κόσμος ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ καθὼς (ἐνετείλατό *NK(o)*) μοι ὁ πατήρ, οὗτως ποιῶ. ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν.

15 Ἔγώ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ πατὴρ μου ὁ γεωργός ἐστιν. 2 πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπὸν αἴρει αὐτό, καὶ πᾶν τὸ καρπὸν φέρον καθαίρει αὐτὸν ἵνα καρπὸν πλείονα φέρῃ. 3 ἥδη ὑμεῖς καθαροί ἐστε διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν. 4 μείνατε ἐν ἐμοὶ καγὼ καγὼ ἐν ὑμῖν. καθὼς τὸ κλῆμα οὐδύναται καρπὸν φέρειν ἀφ' ἑαυτοῦ ἐὰν μὴ (μένη *N(k)O*) ἐν τῇ ἀμπέλῳ, οὗτως οὐδὲ ὑμεῖς ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ (μένητε. *N(k)O*) 5 ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα. ὁ μένων ἐν ἐμοὶ καγὼ καγὼ ἐν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολύν· ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. 6 ἐὰν μή τις (μένη *N(k)O*) ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα καὶ ἐξηράνθη, καὶ συνάγουσιν αὐτὰ καὶ εἰς τὸ πῦρ βάλλουσιν, καὶ καίεται. 7 ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοὶ καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μείνη, ὁ ἐὰν θέλητε

(αἰτήσασθε, *N(k)O*) καὶ γενήσεται ὑμῖν. 8 ἐν τούτῳ ἔδοξάσθη ὁ πατήρ μου, ἵνα καρπὸν πολὺν φέρητε καὶ (γένησθε *N(k)O*) ἐμοὶ μαθηταί. 9 καθὼς ἡγάπησέν με ὁ πατήρ, κάγὼ κάγὼ ὑμᾶς ἡγάπησα· μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ. 10 ἐὰν τὰς ἐντολὰς μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου· καθὼς ἐγὼ τὰς ἐντολὰς τοῦ πατρός μου τετίρηκα, καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ. 11 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν (ἢ *N(K)O*) καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ. 12 αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμὴ ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους καθὼς ἡγάπησα ὑμᾶς. 13 μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ. 14 ὑμεῖς φίλοι μού ἔστε ἐὰν ποιήτε (ἄν *n(o)*) (δόσα *K*) ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν. 15 οὐκέτι οὐκέτι λέγω ὑμᾶς δούλους, ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ οἴδεν τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος ὑμᾶς δὲ εἴρηκα φίλους, ὅτι πάντα ἄ ἥκουσα παρὰ τοῦ πατρός μου ἐγνώρισα ὑμῖν. 16 Οὐχ ὑμεῖς με ἔξελέξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἔξελεξάμην ὑμᾶς καὶ ἔθηκα ὑμᾶς ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέρητε, καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένῃ ἵνα (ὅ τι *NK(o)*) ἀν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δῷ ὑμῖν. 17 Ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. 18 εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν. 19 εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἀν τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἔστε, ἀλλ' ἐγὼ ἔξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. 20 μνημονεύετε τοῦ λόγου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· οὐκ ἔστιν δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ. εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν καὶ ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον μου ἐτίρησαν καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν. 21 ἀλλὰ ταῦτα πάντα

ποιήσουσιν (εἰς *no*) (ὑμᾶς *N(k)O*) διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ οἴδασιν τὸν πέμψαντά με. 22 Εἰ μὴ ἥλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἀμαρτίαν οὐκ εἶχοσαν· νῦν δὲ πρόφασιν ούκ ἔχουσιν περὶ τῆς ἀμαρτίας αὐτῶν. 23 ὁ ἐμὲ μισῶν καὶ τὸν πατέρα μου μισεῖ. 24 εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς ἢ οὐδεὶς ἄλλος (ἐποίησεν, *N(k)O*) ἀμαρτίαν οὐκ εἶχοσαν· νῦν δὲ καὶ ἐωράκασιν καὶ μεμισήκασιν καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου· 25 ἀλλ' ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃ ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν γεγραμμένος ὅτι ἐμίσησάν με δωρεάν. 26 Ὅταν (δὲ *ko*) ἔλθῃ ὁ παράκλητος ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρός, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας ὃ παρὰ τοῦ πατρός ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ· 27 καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἔστε.

16 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε. 2 ἀποσυναγώγους ποιήσουσιν ὑμᾶς ἀλλ' ἔρχεται ὥρα ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς δόξῃ λατρείαν προσφέρειν τῷ Θεῷ. 3 καὶ ταῦτα ποιήσουσιν (ὑμῖν, *k*) ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν πατέρα οὐδὲ ἐμέ. 4 ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα (αὐτῶν, *no*) μνημονεύητε αὐτῶν ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν. ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον, ὅτι μεθ' ὑμῶν ἥμην. 5 νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἔρωτῷ με ποῦ ὑπάγεις; 6 ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν. 7 ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν· συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω· ἐὰν γὰρ (ἐγὼ *o*) μὴ ἀπέλθω, ὁ παράκλητος (οὐκ ἐλεύσεται *NK(o)*) πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς. 8 καὶ ἐλθῶν ἐκεῖνος ἐλέγξει

τὸν κόσμον περὶ ἀμαρτίας καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ κρίσεως. 9 περὶ ἀμαρτίας μέν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμέ· 10 περὶ δικαιοσύνης δέ, ὅτι πρὸς τὸν πατέρα (μου *k*) ὑπάγω, καὶ οὐκέτι οὐκέτι θεωρεῖτε με· 11 περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου κέκριται. 12 "Ετι πολλὰ ἔχω ὑμῖν λέγειν, ἀλλ' οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι. 13 ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς (ἐν τῇ ἀληθείᾳ πάσῃ. *N(k)O*) οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἔαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα (ἄν *k*) (ἀκούσει *N(k)(o*)) λαλήσει καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν. 14 ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήμψεται καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. 15 Πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ ἐμά ἔστιν· διὰ τοῦτο εἴπον ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ (λαμβάνει *N(k)O*) καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. 16 μικρὸν καὶ (οὐκέτι οὐκέτι *N(K)O*) θεωρεῖτε με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὅψεσθέ με (ὅτι ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα. *K*) 17 εἴπαν οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους· τί ἔστιν τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν· μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτε με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὅψεσθέ με; καὶ ὅτι (ἐγὼ *k*) ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα; 18 ἔλεγον οὖν τί ἔστιν τοῦτο ὃ λέγει τὸ μικρόν; οὐκ οἶδαμεν τί λαλεῖ. 19 "Εγνω (οὖν *K*) ὃ Ἰησοῦς ὅτι ἥθελον αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ εἴπεν αὐτοῖς· περὶ τούτου ζητεῖτε μετ' ἀλλήλων ὅτι εἴπον· μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτε με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὅψεσθέ με; 20 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι κλαύσετε καὶ θρηνήσετε ὑμεῖς, ὃ δὲ κόσμος χαρήσεται· ὑμεῖς (δὲ *k*) λυπηθήσεσθε, ἀλλ' ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται. 21 ἡ γυνὴ ὅταν τίκτῃ λύπην ἔχει, ὅτι ἥλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς· ὅταν δὲ γεννήσῃ τὸ

παιδίον, οὐκέτι οὐκέτι μνημονεύει τῆς θλίψεως διὰ τὴν χαράν, ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον. 22 Καὶ ὑμεῖς οὖν νῦν μὲν λύπην ἔχετε, πάλιν δὲ ὅψομαι ὑμᾶς καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς (αἴρει *NK(o)* ἀφ' ὑμῶν, 23 καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν· (ὅτι *k*) ἄν (τι *N(k)O*) αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὄνόματί μου δώσει ὑμῖν. 24 ἔως ἄρτι οὐκ ἤτησατε οὐδὲν ἐν τῷ ὄνόματί μου· αἰτεῖτε καὶ λήμψεσθε, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ἦ πεπληρωμένη. 25 Ταῦτα ἐν παροιμίαις λελάληκα ὑμῖν (ἀλλ' *K*) ἔρχεται ὥρα ὅτε οὐκέτι οὐκέτι ἐν παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν ἀλλὰ παρρησίᾳ περὶ τοῦ πατρὸς (ἀπαγγελῶ *N(k)O*) ὑμῖν. 26 ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὄνόματί μου αἰτήσεσθε· καὶ οὐ λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν· 27 αὐτὸς γὰρ ὁ πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε καὶ πεπιστεύκατε ὅτι ἐγὼ παρὰ τοῦ (θεοῦ *NK(O)* ἐξῆλθον. 28 ἐξῆλθον (παρὰ *NK(o)* τοῦ πατρὸς καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον· πάλιν ἀφίημι τὸν κόσμον καὶ πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα. 29 Λέγουσιν (αὐτῷ *k*) οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· ἵδε νῦν (ἐν *no*) παρρησίᾳ λαλεῖς καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις. 30 νῦν οἶδαμεν ὅτι οἶδας πάντα καὶ οὐ χρείαν ἔχεις ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ· ἐν τούτῳ πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθες. 31 ἀπεκρίθη αὐτοῖς (ό *k*) Ἰησοῦς· ἄρτι πιστεύετε; 32 ἴδού ἔρχεται ὥρα καὶ (νῦν *k*) ἐλήλυθεν ἵνα σκορπισθῆτε ἕκαστος εἰς τὰ ἔδια κάμε κάμε μόνον ἀφῆτε· καὶ οὐκ εἰμὶ μόνος, ὅτι ὁ πατὴρ μετ' ἐμοῦ ἔστιν. 33 ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἐν

έμοι εἰρήνην ἔχητε. ἐν τῷ κόσμῳ θλῖψιν ἔχετε· ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.

17 Ταῦτα ἐλάλησεν (ό *k*) Ἰησοῦς, καὶ (ἐπάρας *N(k)O*) τοὺς ὁφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν (καὶ *k*) εἶπεν πάτερ, ἐλίλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σου τὸν νίόν, ἵνα (καὶ *k*) ὁ νίός (σου *k*) δοξάσῃ σέ. **2** καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἔξουσίαν πάσης σαρκός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ, (δώσῃ *NK(o)*) αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον. (αισθίος g166) **3** αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωὴ ἵνα γινώσκωσιν σὲ τὸν μόνον ἀληθινὸν θεόν καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. (αισθίος g166) **4** ἐγὼ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς τὸ ἔργον (τελειώσας *N(k)O*) ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω. **5** καὶ νῦν δόξασόν με σύ, πάτερ, παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ ἣ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί. **6** Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις οὓς (ἔδωκάς *N(k)O*) μοι ἐκ τοῦ κόσμου· σοὶ ἡσαν κάμοι κάμοι αὐτοὺς (ἔδωκάς *N(k)O*) καὶ τὸν λόγον σου τετήρηκαν. **7** νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα ὅσα (δέδωκάς *NK(o)*) μοι παρὰ σοῦ (εἰσιν· *N(k)O*) **8** ὅτι τὰ ρήματα ἂ (ἔδωκάς *N(k)O*) μοι δέδωκα αὐτοῖς καὶ αὐτοὶ ἔλαβον καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἔξηλθον, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. **9** Ἔγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοί εἰσιν· **10** καὶ τὰ ἐμὰ πάντα σά ἐστιν καὶ τὰ σὰ ἐμά· καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς. **11** καὶ οὐκέτι οὐκέτι εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ (αὐτοὶ *N(k)O*) ἐν τῷ κόσμῳ εἰσίν, κάγὼ κάγὼ πρὸς σὲ ἔρχομαι. Πάτερ ἄγιε, τίρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὄνόματί σου (ῷ *N(K)O*) δέδωκάς μοι ἵνα ὢσιν ἐν καθὼς (καὶ *o*) ἡμεῖς. **12** ὅτε ἥμην μετ' αὐτῶν (ἐν τῷ κόσμῳ, *K*) ἐγὼ

ἐτίρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὄνόματί σου (ῷ *N(K)O*) δέδωκάς μοι (καὶ *no*) ἐφύλαξα, καὶ οὐδὲποτε ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο εἰ μὴ ὁ νίός τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῆ. **13** νῦν δὲ πρὸς σὲ ἔρχομαι καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ, ἵνα ἔχωσιν τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν (έαυτοῖς. *N(k)O*) **14** ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος ἐμίσθησεν αὐτούς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου. **15** οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄρης αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ. **16** ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσὶν καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου. **17** ἀγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ (σου· *k*) ὃ λόγος ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστιν. **18** καθὼς ἐμὲ ἀπέστειλας εἰς τὸν κόσμον, κάγὼ κάγὼ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον. **19** καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἀγιάζω ἐμαυτόν, ἵνα ὢσιν καὶ αὐτοὶ ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ. **20** οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν (πιστευόντων *N(k)O*) διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ· **21** ἵνα πάντες ἔν ὢσιν καθὼς σύ, (πάτερ, *NK(o)*) ἐν ἐμοὶ κάγὼ κάγὼ ἐν σοί, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν (ἐν *KO*) ὢσιν· ἵνα ὁ κόσμος (πιστεύῃ *N(k)O*) ὅτι σύ με ἀπέστειλας. **22** κάγὼ κάγὼ τὴν δόξαν ἣν δέδωκάς μοι δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα ὢσιν ἐν καθὼς ἡμεῖς ἔν (ἐσμεν· *k*) **23** ἐγὼ ἐν αὐτοῖς καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ὢσιν τετελειωμένοι εἰς ἔν, (καὶ *k*) ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σύ με ἀπέστειλας καὶ ἡγάπησας αὐτοὺς καθὼς ἐμὲ ἡγάπησας. **24** (Πάτερ, *NK(o)*) (ὁ *N(k)O*) δέδωκάς μοι θέλω ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ κάκεῖνοι κάκεῖνοι ὢσιν μετ' ἐμοῦ, ἵνα θεωρῶσιν τὴν δόξαν τὴν ἐμὴν ἣν (δέδωκάς *N(k)O*) μοι, ὅτι ἡγάπησάς με πρὸ

καταβολῆς κόσμου. 25 (πάτερ *NK(o)* δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δέ σε ἔγνων, καὶ οὗτοι ἔγνωσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας· 26 καὶ ἔγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου καὶ γνωρίσω, ἵνα ἡ ἀγάπη ἣν ἡγάπησάς με ἐν αὐτοῖς ἥ κάγὼ κάγὼ ἐν αὐτοῖς.

18 Ταῦτα εἰπὼν (ὁ *ko*) Ἰησοῦς ἐξῆλθεν σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάρρου (τοῦ *N(k)O*) Κεδρῶν ὅπου ἦν κῆπος εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. 2 ἦδει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν τὸν τόπον, ὅτι πολλάκις συνήχθη (ὁ *ko*) Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. 3 Ὁ οὖν Ἰούδας λαβὼν τὴν σπεῖραν καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ ἐκ τῶν Φαρισαίων ὑπηρέτας ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὅπλων. 4 Ἰησοῦς (οὖν *NK(o)* εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτὸν (ἐξῆλθεν *N(k)O*) (καὶ *no*) (λέγει *N(k)O*) αὐτοῖς· τίνα ζητεῖτε; 5 ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. λέγει αὐτοῖς (ὁ *ko*) ('Ιησοῦς· *KO*) ἐγὼ εἰμι. είστηκει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν μετ' αὐτῶν. 6 ὡς οὖν εἶπεν αὐτοῖς (ὅτι· *k*) ἐγὼ εἰμι, ἀπῆλθον εἰς τὰ ὄπισω καὶ ἔπεσαν χαμαί. 7 Πάλιν οὖν ἐπηρώτησεν αὐτούς· τίνα ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπαν· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. 8 ἀπεκρίθη (ὁ *k*) Ἰησοῦς· εἶπον ὑμῖν ὅτι ἐγὼ εἰμι. εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἀφετε τούτους ὑπάγειν. 9 ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν ὅτι οὓς δέδωκάς μοι οὐκ ἀπώλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα. 10 Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων μάχαιραν εἴλκυσεν αὐτὴν καὶ ἔπαισεν τὸν τοῦ ἀρχιερέως δοῦλον καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ (ώταριον *N(k)O*) τὸ δεξιόν· ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ Μάλχος. 11 Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς

τῷ Πέτρῳ βάλε τὴν μάχαιραν (σου *k*) εἰς τὴν θήκην. τὸ ποτήριον ὃ δέδωκέν μοι ὁ πατὴρ οὐ μὴ πίω αὐτό; 12 Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλιάρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔδησαν αὐτὸν 13 καὶ (ἥγαγον *N(k)O*) (αὐτὸν *k*) πρὸς "Ανναν πρῶτον· ἦν γὰρ πενθερὸς τοῦ Καϊάφα ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου. 14 ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλεύσας τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι συμφέρει ἔνα ἄνθρωπον (ἀποθανεῖν *N(k)O*) ὑπὲρ τοῦ λαοῦ. 15 Ἦκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος καὶ (ὁ *ko*) ἄλλος μαθητής. ὁ δὲ μαθητής ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ καὶ συνεισῆλθεν τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως. 16 Ὁ δὲ Πέτρος είστηκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω. ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητής ὁ ἄλλος (ὁ *N(k)O*) (ἥν *k*) γνωστὸς (τοῦ ἀρχιερέως *N(k)O*) καὶ εἶπεν τῇ θυρωρῷ καὶ εἰσήγαγεν τὸν Πέτρον. 17 λέγει οὖν τῷ Πέτρῳ ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρός· μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; λέγει ἐκεῖνος· οὐκ εἰμί. 18 είστηκεισαν δὲ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ ὑπηρέται ἀνθρακιὰν πεποιηκότες, ὅτι ψῦχος ἦν, καὶ ἐθερμαίνοντο· ἦν δὲ (καὶ *no*) ὁ Πέτρος μετ' αὐτῶν ἐστὼς καὶ θερμαίνομενος. 19 Ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἡρώτησεν τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ. 20 ἀπεκρίθη αὐτῷ (ὁ *k*) Ἰησοῦς· ἐγὼ παρρησίᾳ (λελάηκα *N(k)O*) τῷ κόσμῳ. ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν (τῇ *k*) συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ ὅπου (πάντες *N(K)O*) οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν. 21 τί με (ἐρωτᾷς; ἐρώτησον *N(k)O*) τοὺς ἀκηκοότας τί ἐλάλησα αὐτοῖς. ἴδε οὗτοι οἴδασιν ἢ εἶπον ἐγώ. 22 ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος εἰς παρεστηκώς τῶν

ύπηρετῶν ἔδωκεν ῥάπισμα τῷ Ἰησοῦ εἰπών· οὕτως ἀποκρίνῃ τῷ ἀρχιερεῖ; 23 ἀπεκρίθη αὐτῷ (ό *k*) Ἰησοῦς· εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις; 24 Ἀπέστειλεν οὖν αὐτὸν ὁ Ἄννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα. 25 ἦν δὲ Σίμων Πέτρος ἐστὼς καὶ θερμαινόμενος, εἶπον οὖν αὐτῷ· μή καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; ἡρνήσατο (οὖν *O*) ἐκεῖνος καὶ εἶπεν· οὐκ εἰμί. 26 λέγει εἰς ἐκ τῶν δούλων τοῦ ἀρχιερέως συγγενῆς ὃν οὗ ἀπέκοψεν Πέτρος τὸ ὡτίον· οὐκ ἐγώ σε εἶδον ἐν τῷ κῆπῳ μετ' αὐτοῦ; 27 πάλιν οὖν ἡρνήσατο (ό *k*) Πέτρος, καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. 28 Ἀγουσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον· ἦν δὲ (πρωΐ. *N(k)O*) καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν ἀλλὰ (ἵνα *K*) φάγωσιν τὸ πάσχα. 29 ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πιλᾶτος (ἔξω *NO*) πρὸς αὐτοὺς καὶ (φησίν· *N(k)O*) τίνα κατηγορίαν φέρετε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; 30 ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· εἰ μὴ ἦν οὗτος (κακὸν *N(K)O*) (ποιῶν, *N(k)O*) οὐκ ἂν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν. 31 εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος· λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν. εἶπον (οὖν *KO*) αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα· 32 ἵνα ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῇ ὃν εἶπεν σημαίνων ποιώθανάτῳ ἥμελλεν ἀποθνήσκειν. 33 Εἰσῆλθεν οὖν πάλιν εἰς τὸ πραιτώριον ὁ Πιλᾶτος καὶ ἐφώνησεν τὸν Ἰησοῦν καὶ εἶπεν αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; 34 ἀπεκρίθη (αὐτῷ ὁ *k*) Ἰησοῦς· ἀπὸ (σεαυτοῦ *N(k)O*) σὺ τοῦτο λέγεις ή ἄλλοι εἶπόν σοι περὶ ἐμοῦ; 35 ἀπεκρίθη ὁ Πιλᾶτος· μήτι ἐγώ

Ιουδαῖός εἰμι; τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί· τί ἐποίησας; 36 Ἀπεκρίθη (ό *k*) Ἰησοῦς· ή βασιλεία ή ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν ή βασιλεία ή ἐμή, οἱ ὑπηρέται οἱ ἐμοὶ ἡγωνίζοντο ἂν ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις· νῦν δὲ ή βασιλεία ή ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν. 37 Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Πιλᾶτος οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ· ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· σὺ λέγεις ὅτι βασιλεύς εἰμι (ἐγώ. *k*) ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ· πᾶς δὲ ὃ ὅν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς. 38 Λέγει αὐτῷ ὁ Πιλᾶτος· τί ἔστιν ἀληθεία; καὶ τοῦτο εἰπὼν πάλιν ἐξῆλθεν πρὸς τοὺς Ἰουδαίους καὶ λέγει αὐτοῖς· ἐγὼ οὐδεμίαν εύρισκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν. 39 ἔστιν δὲ συνήθεια ὑμῖν ἵνα ἔνα ἀπολύσω ὑμῖν ἐν τῷ πάσχα· βούλεσθε οὖν ἀπολύσω ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; 40 ἐκραύγασαν οὖν πάλιν (πάντες *ko*) λέγοντες· μή τοῦτον ἀλλὰ τὸν Βαραββᾶν· ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς ληστής.

19 Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ Πιλᾶτος τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐμαστίγωσεν. 2 καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ καὶ ἴμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον αὐτὸν 3 (καὶ ἥρχοντο πρὸς αὐτὸν *NO*) καὶ ἐλεγον· χαῖρε, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. καὶ ἐδίδοσαν αὐτῷ ραπίσματα. 4 (Καὶ *no*) ἐξῆλθεν (οὖν *K*) πάλιν ἔξω ὁ Πιλᾶτος καὶ λέγει αὐτοῖς· ἴδε ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα γνῶτε ὅτι οὐδεμίαν αἰτίαν εύρισκω ἐν αὐτῷ. 5 Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς ἔξω φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ τὸ πορφυροῦν ἴμάτιον. καὶ λέγει αὐτοῖς·

(ἰδοὺ *N(k)O*) ὁ ἄνθρωπος. 6 ὅτε οὖν εἶδον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται, ἐκραύγασαν λέγοντες σταύρωσον σταύρωσον (αὐτόν. *k*) Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ σταυρώσατε ἐγὼ γὰρ οὐχ εὑρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν. 7 ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον (ἡμῶν *k*) ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι υἱὸν θεοῦ ἔαυτὸν ἐποίησεν. 8 Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πιλάτος τοῦτον τὸν λόγον μᾶλλον ἐφοβήθη 9 καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ πόθεν εἴ σύ; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ. 10 λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος· ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; οὐκ οἶδας ὅτι ἔξουσίαν ἔχω ἀπολῦσαι σε καὶ ἔξουσίαν ἔχω σταυρῶσαί σε; 11 ἀπεκρίθη (αὐτῷ *N(K)O*) Ἰησοῦς· οὐκ εἰχες ἔξουσίαν κατ' ἐμοῦ οὐδεμίαν, εἰ μὴ ἦν δεδομένον σοι ἄνωθεν· διὰ τοῦτο ὁ (παραδούς *N(k)O*) μέ σοι μείζονα ἀμαρτίαν ἔχει. 12 ἐκ τούτου ὁ Πιλάτος ἐζήτει ἀπολῦσαι αὐτόν. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι (ἐκραύγασαν *N(k)O*) λέγοντες ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος. πᾶς ὁ βασιλέα (ἔαυτὸν *N(k)O*) ποιῶν ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι. 13 Ὁ οὖν Πιλάτος ἀκούσας (τῶν λόγων τούτων *N(k)O*) ἥγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ (τοῦ *k*) βήματος εἰς τόπον λεγόμενον Λιθόστρωτον, Ἐβραϊστὶ δὲ Γαββαθα. 14 ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσχα, ὥρα (ἥν ὡς *N(k)O*) ἕκτη. καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις· ἵδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. 15 (οἱ δὲ *k*) ἐκραύγασαν (οὖν *NO*) (ἐκεῖνοι· *no*) ἄρον ἄρον, σταύρωσον αὐτόν. λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω; ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς· οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Καίσαρα. 16 Τότε οὖν παρέδωκεν

αὐτὸν αὐτοῖς ἵνα σταυρωθῇ. παρέλαβον (οὖν *N(K)O*) τὸν Ἰησοῦν (καὶ *K*) (ἀπήγαγον· *K(o)*). 17 καὶ βαστάζων (έαυτῷ *N(k)O*) τὸν σταυρὸν ἐξῆλθεν εἰς (τὸν *NK(o)*). λεγόμενον κρανίου τόπον, (ὁ *N(k)O*) λέγεται Ἐβραϊστὶ Γολγοθα, 18 ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους δύο ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν. 19 Ἔγραψεν δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλάτος καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ. ἦν δὲ γεγραμμένον· Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. 20 τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν ὁ τόπος τῆς πόλεως ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένον Ἐβραϊστί, Ῥωμαϊστί, Ἐλληνιστί. 21 ἔλεγον οὖν τῷ Πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων· μὴ γράψε· ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος εἶπεν· βασιλεύς εἰμι τῶν Ἰουδαίων. 22 ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος· ὃ γέγραφα, γέγραφα. 23 Οἱ οὖν στρατιῶται, ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν, ἔλαβον τὰ ἴματια αὐτοῦ καὶ ἐποίησαν τέσσαρα μέρη, ἐκάστῳ στρατιώτῃ μέρος, καὶ τὸν χιτῶνα. ἦν δὲ ὁ χιτὼν ἄραφος, ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι' ὅλου. 24 εἶπαν οὖν πρὸς ἀλλήλους· μὴ σχίσωμεν αὐτόν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ τίνος ἔσται· ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ ἡ λέγουσα· διεμερίσαντο τὰ ἴματια μου ἔαυτοῖς καὶ ἐπὶ τὸν ἴματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον. Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν, 25 Είστικεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνή. 26 Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα δὲν ἥγαπα, λέγει τῇ μητρὶ (αὐτοῦ· *k*) γύναι, (ἵδε *N(k)O*) ὁ υἱός

σου. 27 εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ· (ἴδε *N(k)O*) ἡ μήτηρ σου. καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν ὁ μαθητὴς αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια. 28 Μετὰ τοῦτο (εἰδὼς *NK(o)*) ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἥδη πάντα τετέλεσται, ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφή, λέγει διψῶ. 29 σκεῦος (οὗν *K*) ἔκειτο ὅξους μεστόν. σπόγγον (οὗν μεστὸν τοῦ *N(K)O*) ὅξους (καὶ *k*) ὑσσώπῳ περιθέντες προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι. 30 ὅτε οὖν ἔλαβεν τὸ ὅξος ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· τετέλεσται. καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκεν τὸ πνεῦμα. 31 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν, ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ, ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνου τοῦ σαββάτου, ἥρωτησαν τὸν Πιλᾶτον ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη καὶ ἀρθῶσιν. 32 ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συσταυρωθέντος αὐτῷ. 33 ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς εἶδον ἥδη αὐτὸν τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη, 34 ἀλλ' εἰς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξεν, καὶ ἐξῆλθεν εὐθὺς αἷμα καὶ ὕδωρ. 35 καὶ ὁ ἐωρακώς μεμαρτύρηκεν καὶ ἀληθινὴ αὐτοῦ ἐστίν ἡ μαρτυρία καὶ ἐκεῖνος οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα (καὶ *no*) ὑμεῖς (πιστεύσητε. *NK(o)*) 36 ἐγένετο γὰρ ταῦτα ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· ὁ στοῦν οὐ συντριβήσεται (ἀπ' *o*) αὐτοῦ. 37 καὶ πάλιν ἐτέρα γραφὴ λέγει· ὅψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν. 38 Μετὰ δὲ ταῦτα ἥρωτησεν τὸν Πιλᾶτον (ό *k*) Ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας ὃν μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ, κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. καὶ ἐπέτρεψεν ὁ Πιλᾶτος. ἦλθεν οὖν καὶ ἤρεν τὸ σῶμα (αὐτοῦ. *N(K)O*) 39 ἦλθεν δὲ καὶ Νικόδημος ὁ ἐλθὼν

πρὸς (τὸν *k*) (αὐτὸν *N(K)O*) νυκτὸς τὸ πρῶτον φέρων (μίγμα *NK(O)*) σμύρνης καὶ ἀλόης (ώς *N(k)O*) λίτρας ἑκατόν. 40 ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἔδησαν αὐτὸν (ἐν *o*) ὅθινίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶν τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν. 41 Ἡν δὲ ἐν τῷ τόπῳ ὃπου ἐσταυρώθη κῆπος καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον καινὸν ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεῖς (ἥν *no*) (τεθειμένος. *N(k)O*) 42 ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν.

20 Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἔρχεται πρωῒ σκοτίας ἔτι οὕσης εἰς τὸ μνημεῖον καὶ βλέπει τὸν λίθον ἡρμένον ἐκ τοῦ μνημείου. 2 τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς Σίμωνα Πέτρον καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς καὶ λέγει αὐτοῖς· ἥραν τὸν κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ οἴδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. 3 Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς καὶ ἤρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον· 4 ἐτρεχον δὲ οἱ δύο ὄμοι· καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς προέδραμεν τάχιον τοῦ Πέτρου καὶ ἦλθεν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, 5 καὶ παρακύψας βλέπει κείμενα τὰ ὅθονια, οὐ μέντοι εἰσῆλθεν. 6 Ἐρχεται οὖν (καὶ *no*) Σίμων Πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ τὰ ὅθονια κείμενα 7 καὶ τὸ σουδάριον ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ οὐ μετὰ τῶν ὅθονιών κείμενον ἀλλὰ χωρὶς ἐντευλιγμένον εἰς ἓνα τόπον. 8 Τότε οὖν εἰσῆλθεν καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς ὁ ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον καὶ εἶδεν καὶ ἐπίστευσεν· 9 οὐδέπω γὰρ ἥδεισαν τὴν γραφὴν ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. 10 ἀπῆλθον οὖν πάλιν

πρὸς (αὐτοὺς *N(k)O*) οἱ μαθηταί. **11** Μαρία δὲ εἰστήκει πρὸς (τῷ μνημείῳ *N(k)O*) ἔξω κλαίουσα. ὡς οὖν ἔκλαιεν, παρέκυψεν εἰς τὸ μνημεῖον, **12** καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν λευκοῖς καθεζομένους ἕνα πρὸς τῇ κεφαλῇ καὶ ἕνα πρὸς τοῖς ποσίν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. **13** καὶ λέγουσιν αὐτῇ ἔκεινοι· γύναι, τί κλαίεις; λέγει αὐτοῖς· ὅτι ἥραν τὸν κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. **14** (Καὶ *k*) ταῦτα εἰποῦσα ἐστράφη εἰς τὰ ὄπίσω καὶ θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν ἐστῶτα καὶ οὐκ ἔδει ὅτι (ό *k*) Ἰησοῦς ἐστιν. **15** λέγει αὐτῇ (ό *k*) Ἰησοῦς· γύναι, τί κλαίεις; τίνα ζητεῖς; ἔκεινη δοκοῦσα ὅτι ὁ κηπουρός ἐστιν λέγει αὐτῷ· κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτόν, εἰπέ μοι ποῦ ἔθηκας αὐτόν, κάγὼ κάγὼ αὐτὸν ἀρῶ. **16** λέγει αὐτῇ (ό *k*) Ἰησοῦς· (Μαριάμ. *N(k)O*) στραφεῖσα ἔκεινη λέγει αὐτῷ (Ἐβραϊστί· *NO*) ραββίουνι, δὲ λέγεται, διδάσκαλε. **17** λέγει αὐτῇ (ό *k*) Ἰησοῦς· μή μου ἄπτου· οὕπω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πατέρα (μου. *ko*) πορεύον δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου καὶ εἰπὲ αὐτοῖς· ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν καὶ θεόν μου καὶ θεὸν ὑμῶν. **18** Ἐρχεται Μαριάμ ἡ Μαγδαληνὴ (ἀγγέλουσα *N(k)O*) τοῖς μαθηταῖς ὅτι (έώρακα *N(K)O*) τὸν κύριον, καὶ ταῦτα εἶπεν αὐτῇ. **19** Οὖσης οὖν ὄψιάς τῇ ἡμέρᾳ ἔκεινη τῇ μιᾷ (τῶν *k*) σαββάτων καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ (συνηγμένοι *K*) διὰ τὸν φόβον τῶν Ιουδαίων, ἥλθεν δὲ Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ λέγει αὐτοῖς· εἰρήνη ὑμῖν. **20** καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν (καὶ *O*) τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευράν (αὐτοῦ *k*) αὐτοῖς. ἔχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν κύριον. **21** Εἶπεν

οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς πάλιν· εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς ἀπέσταλκέν με ὁ πατὴρ κάγὼ κάγὼ πέμπω ὑμᾶς. **22** καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησεν καὶ λέγει αὐτοῖς· λάβετε πνεῦμα ἄγιον. **23** ἂν τινων ἀφῆτε τὰς ἀμαρτίας, (ἀφέωνται *N(k)O*) αὐτοῖς· ἂν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται. **24** Θωμᾶς δὲ εἰς ἐκ τῶν δώδεκα ὁ λεγόμενος Δίδυμος οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἥλθεν (ό *k*) Ἰησοῦς. **25** ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί· ἔωράκαμεν τὸν κύριον. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἐὰν μὴ ἵδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων καὶ βάλω μου τὴν χεῖρα εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω. **26** Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ Θωμᾶς μετ' αὐτῶν. ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς τῶν θυρῶν κεκλεισμένων καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπεν αὐτοῖς· εἰρήνη ὑμῖν. **27** εἶτα λέγει τῷ Θωμᾷ· φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὥδε καὶ ἵδε τὰς χεῖράς μου, καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου, καὶ μὴ γίνου ἀπιστος ἀλλὰ πιστός. **28** (Καὶ *k*) ἀπεκρίθη (ό *k*) Θωμᾶς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὁ κύριός μου καὶ ὁ θεός μου. **29** λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὅτι ἔώρακάς με (Θωμᾶς *k*) πεπίστευκας· μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες. **30** Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἃ οὐκ ἔστιν γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. **31** ταῦτα δὲ γέγραπται ἵνα (πιστεύσῃτε *NK(o)*) ὅτι (ό *k*) Ἰησοῦς ἐστιν ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

21 Μετὰ ταῦτα ἐφανέρωσεν ἔαυτὸν πάλιν ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος· ἐφανέρωσεν δὲ οὗτως. **2** ἦσαν ὄμοι

Σίμων Πέτρος, καὶ Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος, καὶ Ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ Κανὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οἱ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. **3** λέγει αὐτοῖς Σίμων Πέτρος· ὑπάγω ἀλιεύειν. λέγουσιν αὐτῷ· ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί. ἔξῆλθον καὶ (ἐνέβησαν *N(k)O*) εἰς τὸ πλοῖον (εὐθύς, *K*) καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν. **4** πρωῖας δὲ ἥδη (γενομένης *NK(O)* ἔστη (ό *k*) Ἰησοῦς εἰς τὸν αἴγιαλόν· οὐ μέντοι ἤδεισαν οἱ μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἔστιν. **5** Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· παιδία, μή τι προσφάγιον ἔχετε; ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· οὕ. **6** ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον καὶ εύρήσετε. ἔβαλον οὖν, καὶ οὐκέτι οὐκέτι αὐτὸ ἐλκύσαι (ἴσχυον *N(k)O*) ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων. **7** λέγει οὖν ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος ὃν ἡγάπα ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ· ὁ κύριος ἔστιν. Σίμων οὖν Πέτρος ἀκούσας ὅτι ὁ κύριος ἔστιν τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο, ἦν γὰρ γυμνός, καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν. **8** οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοιαρίῳ ἥλθον· οὐ γὰρ ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς ἀλλ’ ὡς ἀπὸ πηχῶν διακοσίων σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων. **9** Ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέπουσιν ἀνθρακιὰν κειμένην καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον καὶ ἄρτον. **10** λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων ὃν ἐπιάσατε νῦν. **11** ἀνέβη (οὖν *NO*) Σίμων Πέτρος καὶ εἴλκυσεν τὸ δίκτυον (εἰς τὴν γῆν *N(k)O*) μεστὸν ἰχθύων μεγάλων ἑκατὸν πεντήκοντα τριῶν· καὶ τοσούτων ὅντων οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον. **12** Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· δεῦτε ἀριστήσατε. οὐδεὶς δὲ ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἔξετάσαι αὐτόν· σὺ τίς εἶ; εἰδότες ὅτι

οἱ κύριοις ἔστιν. **13** Ἔρχεται (οὗν *K*) (ό *ko*) Ἰησοῦς καὶ λαμβάνει τὸν ἄρτον καὶ δίδωσιν αὐτοῖς καὶ τὸ ὄψάριον ὅμοιώς. **14** τοῦτο ἥδη τρίτον ἐφανερώθη (ό *ko*) Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς (αὐτοῦ *k*) ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν. **15** Ότε οὗν ἡρίστησαν, λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰησοῦς Σίμων (Ιωάννου, *N(K)O*) ἀγαπᾶς με πλέον τούτων; λέγει αὐτῷ· ναὶ κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ· βόσκε τὰ ἀρνία μου. **16** λέγει αὐτῷ πάλιν δεύτερον Σίμων (Ιωάννου, *N(K)O*) ἀγαπᾶς με; λέγει αὐτῷ· ναὶ κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ· ποίμαινε τὰ πρόβατά μου. **17** λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον Σίμων (Ιωάννου, *N(K)O*) φιλεῖς με; ἐλυπήθη ὁ Πέτρος ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον φιλεῖς με; καὶ (λέγει *N(k)O*) αὐτῷ· κύριε, πάντα σὺ οἶδας, σὺ γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· βόσκε τὰ πρόβατά μου. **18** ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι· ὅτε ἦς νεώτερος, ἐζώννυες σεαυτὸν καὶ περιεπάτεις ὅπου ἥθελες. ὅταν δὲ γηράσῃς, ἐκτενεῖς τὰς χειράς σου, καὶ ἄλλος σε ζώσει καὶ οἶσει ὅπου οὐ θέλεις. **19** τοῦτο δὲ εἶπεν σημαίνων ποίω θανάτῳ δοξάσει τὸν θεόν. καὶ τοῦτο εἰπὼν λέγει αὐτῷ· ἀκολούθει μοι. **20** Ἐπιστραφεὶς (δὲ *k*) ὁ Πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν ὃν ἡγάπα ὁ Ἰησοῦς ἀκολουθοῦντα ὃς καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ στῆθος αὐτοῦ καὶ εἶπεν· κύριε, τίς ἔστιν ὁ παραδιδούς σε; **21** τοῦτον (οὗν *NO*) ἴδων ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ· κύριε, οὗτος δὲ τί; **22** λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἔως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ; σύ μοι ἀκολούθει. **23** Ἐξῆλθεν οὖν οὗτος ὁ λόγος εἰς τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει· (καὶ *k*) οὐκ εἶπεν (δὲ

no) αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει, ἀλλ' ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἔως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ; **24** οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τούτων καὶ (ό *no*) γράψας ταῦτα, καὶ οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς αὐτοῦ ἡ μαρτυρία ἐστίν. **25** Ἐστιν δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ (ἃ *N(k)O*) ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἃτινα ἐὰν γράφηται καθ' ἓν, οὐδὲν αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον (χωρῆσαι *NK(o)*) τὰ γραφόμενα βιβλία. (ἀμήν *KO*)

Πραξεις

1 Τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποιησάμην περὶ πάντων, ὡς Θεόφιλε, ὃν ἥρξατο ὁ Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν 2 ἄλλοι ἡς ἡμέρας ἐντειλάμενος τοῖς ἀποστόλοις διὰ πνεύματος ἀγίου οὓς ἔξελέζατο ἀνελήμφθη. 3 οἵς καὶ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ τὸ παθεῖν αὐτὸν ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις, δι’ ἡμερῶν τεσσεράκοντα ὀπτανόμενος αὐτοῖς καὶ λέγων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. 4 καὶ συναλιζόμενος παρήγγειλεν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς ἣν ἡκούσατε μου· 5 ὅτι Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ ἐν πνεύματι βαπτισθήσεσθε ἀγίῳ οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας. 6 Οἱ μὲν οὖν συνελθόντες (ἡρώτων *N(k)O*) αὐτὸν λέγοντες κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν τῷ Ἰσραήλ; 7 εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· οὐχ ὑμῶν ἐστιν γνῶναι χρόνους ἢ καιροὺς οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἴδιᾳ ἔξουσίᾳ, 8 ἀλλὰ λήμψεσθε δύναμιν ἐπελθόντος τοῦ ἀγίου πνεύματος ἐφ’ ὑμᾶς καὶ ἔσεσθέ (μου *N(K)O*) μάρτυρες ἐν τε Ἱερουσαλήμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ καὶ ἔως ἐσχάτου τῆς γῆς. 9 καὶ ταῦτα εἰπὼν βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρθη καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. 10 καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν οὐρανὸν πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἵδοὺ ἄνδρες δύο παρειστήκεισαν αὐτοῖς ἐν (ἐσθήσεσι λευκαῖς, *N(k)O*) 11 οἵ καὶ εἶπαν ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἐστήκατε (ἐμβλέποντες *NK(o)*) εἰς τὸν οὐρανόν; οὗτος δὲ Ἰησοῦς ὁ ἀναλημφθεὶς ἀφ’ ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οὕτως ἐλεύσεται δν

τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν. 12 Τότε ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ ἀπὸ ὅρους τοῦ καλουμένου Ἐλαιῶνος, ὃ ἐστιν ἐγγὺς Ἱερουσαλήμ σαββάτου ἔχον δόδον. 13 καὶ ὅτε εἰσῆλθον, εἰς τὸ ὑπερῷον ἀνέβησαν οὗ ἦσαν καταμένοντες, ὃ τε Πέτρος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἀνδρέας, Φίλιππος καὶ Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος καὶ Μαθθαῖος, Ἰάκωβος Ἀλφαίου καὶ Σίμων ὁ ζηλωτὴς καὶ Ἰούδας Ἰακώβου. 14 Οὗτοι πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ (καὶ τῇ δεήσει *K*) σὺν γυναιξὶν καὶ Μαριάμ τῇ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ καὶ (σὺν *ko*) τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ. 15 Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος ἐν μέσῳ τῶν (ἀδελφῶν *N(K)O*) εἶπεν· ἦν τε ὅχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸν (ώσει *N(k)O*) ἐκατὸν εἴκοσι· 16 ἄνδρες ἀδελφοί, ἔδει πληρωθῆναι τὴν γραφὴν (ταύτην *k*) ἢν (προεἶπεν *NK(o)*) τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον διὰ στόματος Δαυὶδ περὶ Ἰούδα τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσιν (τὸν *k*) Ἰησοῦν· 17 ὅτι κατηριθμημένος ἦν (ἐν *N(k)O*) ἡμῖν καὶ ἔλαχεν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης. 18 οὗτος μὲν οὖν ἐκτήσατο χωρίον ἐκ (τοῦ *k*) μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ πρηνῆς γενόμενος ἐλάκησεν μέσος καὶ ἔξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ, 19 καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλήμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῇ ἴδιᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν Ἀκελδαμάχ τοῦτ' ἐστιν χωρίον αἵματος. 20 γέγραπται γὰρ ἐν βίβλῳ ψαλμῶν· γενηθήτω ἡ ἐπαυλις αὐτοῦ ἔρημος καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ, καὶ τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ (λαβέτω *N(k)O*) ἔτερος. 21 δεῖ οὖν τῶν

συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ χρόνῳ (ἐν *k*) ὃ εἰσῆλθεν καὶ ἔξῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ὁ κύριος Ἰησοῦς, 22 ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος Ἰωάννου ἕως τῆς ἡμέρας ἣς ἀνελήμφθη ἀφ' ἡμῶν, μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ σὺν ἡμῖν γενέσθαι ἔνα τούτων. 23 καὶ ἔστησαν δύο, Ἰωσὴφ τὸν καλούμενον Βαρσαββᾶν ὃς ἐπεκλήθη Ἰοῦστος καὶ Μαθθίαν. 24 καὶ προσευξάμενοι εἶπαν· σὺ κύριε καρδιογνῶστα πάντων, ἀνάδειξον ὃν ἔξελέξω ἐκ τούτων τῶν δύο ἔνα 25 λαβεῖν τὸν (τόπον *N(k)O*) τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς (ἀφ' *N(k)O*) ἣς παρέβη Ἰουδας πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον. 26 καὶ ἔδωκαν κλήρους (αὐτοῖς *N(k)O*) καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ Μαθθίαν καὶ συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἔνδεκα ἀποστόλων.

2 Καὶ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς ἦσαν (πάντες *N(k)O*) (όμοιοι *N(K)O*) ἐπὶ τὸ αὐτό. 2 καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἥχος ὥσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ ἦσαν καθήμενοι 3 καὶ ὥφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλώσσαι ὡσεὶ πυρὸς (καὶ *N(k)O*) ἐκάθισεν ἐφ' ἔνα ἔκαστον αὐτῶν 4 καὶ ἐπλήσθησαν (πάντες *N(k)O*) πνεύματος ἀγίου καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις καθὼς τὸ πνεῦμα ἐδίδου ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς. 5 Ἡσαν δὲ (εἰς *N(k)O*) Ἱερουσαλήμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι, ἄνδρες εὐλαβεῖς ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν. 6 γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης συνῆλθεν τὸ πλῆθος καὶ συνεχύθη, ὅτι (ἥκουν *NK(o)* εἰς ἔκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων αὐτῶν. 7 ἔξισταντο δὲ (πάντες

KO) καὶ ἐθαύμαζον λέγοντες (πρὸς ἄλλήλους *K*) (οὐχ *NK(o)*) ιδοὺ (ἄπαντες *N(k)O*) οὗτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι; 8 καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἔκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν ἐν ᾧ ἐγεννήθημεν, 9 Πάρθοι καὶ Μῆδοι καὶ Ἐλαμῖται καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ Καππαδοκίαν, Πόντον καὶ τὴν Ἀσίαν, 10 Φρυγίαν τε καὶ Παμφυλίαν, Αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες Ρωμαῖοι, Ἰουδαῖοί τε καὶ προσήλυτοι, 11 Κρήτες καὶ Ἀραβεῖς, ἀκούομεν λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ; 12 ἔξισταντο δὲ πάντες καὶ (διηπόρουν *N(k)O*) ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες τί (ἄν *k*) (θέλει *N(k)O*) τοῦτο εἶναι; 13 ἔτεροι δὲ (διαχλευάζοντες *N(k)O*) ἔλεγον ὅτι γλεύκους μεμεστωμένοι εἰσίν. 14 Σταθεὶς δὲ (ό *no*) Πέτρος σὺν τοῖς ἔνδεκα ἐπῆρεν τὴν φωνὴν αὐτοῦ καὶ ἀπεφθέγξατο αὐτοῖς ἄνδρες Ἰουδαῖοι καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλήμ (πάντες, *N(k)O*) τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω καὶ ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά μου. 15 οὐ γάρ ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε οὗτοι μεθύουσιν, ἔστιν γάρ ὡρα τρίτη τῆς ἡμέρας, 16 ἀλλὰ τοῦτό ἔστιν τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου Ἰωάλ. 17 καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει ὁ θεός, ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα καὶ προφητεύσουσιν οἱ νίοι ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν, καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὄράσεις ὄψονται καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν (ἐνυπνίοις *N(k)O*) ἐνυπνιασθήσονται. 18 καὶ γε ἐπὶ τοὺς δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου καὶ προφητεύσουσιν. 19 καὶ δώσω

τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, αἷμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα καπνοῦ. **20** ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα, πρὶν (ἢ *κο*) ἐλθεῖν (τὴν *κο*) ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ. **21** καὶ ἔσται, πᾶς ὅς (ἄν *ΝΚ(ο)*) ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα κυρίου σωθήσεται. **22** Ἀνδρες Ἰσραηλῖται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτους· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ἀποδεδειγμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ εἰς ὑμᾶς δυνάμεσιν καὶ τέρασιν καὶ σημείοις οἵς ἐποίησεν δι' αὐτοῦ ὁ θεὸς ἐν μέσῳ ὑμῶν, καθὼς (καὶ *κ*) αὐτοὶ οἴδατε, **23** τοῦτον τῇ ὥρισμένῃ βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ θεοῦ ἔκδοτον (λαβόντες *Κ*) διὰ (χειρὸς *Ν(κ)Ο*) ἀνόμων προσπήξαντες ἀνείλατε, **24** ὃν ὁ θεὸς ἀνέστησεν λύσας τὰς ὡδῖνας τοῦ θανάτου, καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ. **25** Δανιὴλ λέγει εἰς αὐτόν· προορώμην τὸν κύριον ἐνώπιόν μου διὰ παντός, ὅτι ἐκ δεξιῶν μού ἔστιν ἵνα μὴ σαλευθῶ· **26** διὰ τοῦτο ἡγράνθη ἡ καρδία μου καὶ ἡγαλλιάσατο ἡ γλῶσσά μου, ἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ μου κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι. **27** ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς (ἄδην, *Ν(κ)Ο*) οὐδὲ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. (**Hadēs g86**) **28** ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς, πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου. **29** Ἀνδρες ἀδελφοί, ἔξὸν εἰπεῖν μετὰ παρρησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου Δανιὴλ ὅτι καὶ ἐτελεύτησεν καὶ ἐτάφη καὶ τὸ μνῆμα αὐτοῦ ἔστιν ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. **30** προφήτης οὖν ὑπάρχων καὶ εἰδὼς ὅτι ὅρκῳ ὕμοσεν αὐτῷ διὸ θεὸς ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ (τὸ κατὰ σάρκα ἀναστήσειν τὸν χριστόν

Κ) καθίσαι ἐπὶ (τὸν θρόνον *Ν(κ)Ο*) αὐτοῦ, **31** προϊδὼν ἐλάλησεν περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ ὅτι (οὕτε ἐγκατελείφθη *Ν(κ)Ο*) (ἢ ψυχὴ αὐτοῦ *Κ*) εἰς (ἄδην οὔτε *Ν(κ)Ο*) ἡ σάρξ αὐτοῦ εἶδεν διαφθοράν. (**Hadēs g86**) **32** τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ θεός, οὗ πάντες ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες. **33** τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ θεοῦ ὑψωθεὶς τίνη τε ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος τοῦ ἀγίου λαβὼν παρὰ τοῦ πατρὸς ἔξεχεν τοῦτο ὅ (νῦν *κ*) ὑμεῖς (καὶ *no*) βλέπετε καὶ ἀκούετε. **34** οὐ γάρ Δανιὴλ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανούς, λέγει δὲ αὐτός· εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου, **35** ἔως ἂν θῶ τοὺς ἔχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. **36** ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ ὅτι καὶ κύριον αὐτὸν καὶ χριστὸν ἐποίησεν ὁ θεός, τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε. **37** Ἀκούσαντες δὲ κατενύγησαν (τὴν καρδίαν, *Ν(κ)Ο*) εἰπόν τε πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους· τί (ποιήσωμεν, *Ν(κ)Ο*) ἄνδρες ἀδελφοί; **38** Πέτρος δὲ πρὸς αὐτούς· μετανοήσατε (φησὶν *Ν(κ)Ο*) καὶ βαπτισθήτω ἔκαστος ὑμῶν (ἐπὶ *ΝΚ(ο)*) τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν (τῶν *no*) ἀμαρτιῶν (ὑμῶν *no*) καὶ λήμψεσθε τὴν δωρεὰν τοῦ ἀγίου πνεύματος· **39** ὑμῖν γάρ ἔστιν ἡ ἐπαγγελία καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν καὶ πᾶσιν τοῖς εἰς μακράν, δόσους ἂν προσκαλέσηται κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν. **40** ἐτέροις τε λόγοις πλείοσιν (διεμαρτύρατο *Ν(κ)Ο*) καὶ παρεκάλει (αὐτοὺς *no*) λέγων· σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ταύτης. **41** οἱ μὲν οὖν (ἀσμένως *Κ*) ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ ἐβαπτίσθησαν καὶ προσετέθησαν (ἐν *no*) τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ

ώσει τρισχίλιαι. **42** Ἡσαν δὲ προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων καὶ τῇ κοινωνίᾳ, (καὶ *k*) τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς. **43** (ἐγίνετο *N(k)O*) δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβος, πολλά (τε *NK(o)*) τέρατα καὶ σημεῖα διὰ τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο. **44** πάντες δὲ οἱ (πιστεύοντες *NK(o)*) ἥσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸν καὶ εἶχον ἅπαντα κοινά, **45** καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον καὶ διεμέριζον αὐτὰ πᾶσιν καθότι ἂν τις χρείαν εἶχεν. **46** καθ' ἡμέραν τε προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ιερῷ, κλῶντές τε κατ' οἴκον ἄρτον μετελάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει καὶ ἀφελότητι καρδίας **47** αἰνοῦντες τὸν θεὸν καὶ ἔχοντες χάριν πρὸς ὅλον τὸν λαόν. ὁ δὲ κύριος προσετίθει τοὺς σωζομένους καθ' ἡμέραν (ἐπὶ *no*) (τὸ αὐτό. *N(k)O*)

3 (^{Ἐπὶ τὸ αὐτὸν *k*}) Πέτρος δὲ καὶ Ἰωάννης ἀνέβαινον εἰς τὸ ιερὸν ἐπὶ τὴν ὡραν τῆς προσευχῆς τὴν ἐνάτην. **2** καί τις ἀνήρ χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων ἐβαστάζετο, ὃν ἐτίθουν καθ' ἡμέραν πρὸς τὴν θύραν τοῦ ιεροῦ τὴν λεγομένην ὡραίαν τοῦ αἵτεν ἐλεημοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ ιερόν. **3** ὃς ἴδων Πέτρον καὶ Ἰωάννην μέλλοντας εἰσιέναι εἰς τὸ ιερὸν ἡρώτα ἐλεημοσύνην λαβεῖν. **4** ἀτενίσας δὲ Πέτρος εἰς αὐτὸν σὺν τῷ Ἰωάννῃ εἶπεν· βλέψον εἰς ἡμᾶς. **5** ὁ δὲ ἐπεῖχεν αὐτοῖς προσδοκῶν τι παρ' αὐτῶν λαβεῖν. **6** Εἶπεν δὲ Πέτρος· ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι· δὲ ἔχω, τοῦτο σοι δίδωμι. ἐν τῷ ὄνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου (ἔγειρε *N(k)O*) καὶ περιπάτει. **7** καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἤγειρεν αὐτόν. παραχρῆμα δὲ ἐστερεώθησαν αἱ βάσεις αὐτοῦ καὶ

τὰ σφυδρά, **8** καὶ ἔξαλλόμενος ἔστη καὶ περιεπάτει καὶ εἰσῆλθεν σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ιερὸν περιπατῶν καὶ ἀλλόμενος καὶ αἰνῶν τὸν θεόν. **9** Καὶ εἶδεν πᾶς ὁ λαὸς αὐτὸν περιπατοῦντα καὶ αἰνοῦντα τὸν θεόν. **10** ἐπεγίνωσκον (δὲ *N(k)O*) αὐτὸν ὅτι (αὐτὸς *N(k)O*) ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καθήμενος ἐπὶ τῇ ὡραίᾳ πύλῃ τοῦ ιεροῦ, καὶ ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐτῷ. **11** κρατοῦντος δὲ (αὐτοῦ *N(k)O*) (ιαθέντος χωλοῦ *K*) τὸν Πέτρον καὶ (τὸν *no*) Ἰωάννην συνέδραμεν πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλουμένῃ Σολομῶντος ἔκθαμβοι. **12** ἴδων δὲ (ὁ *no*) Πέτρος ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λαόν ἄνδρες Ἰσραηλῖται, τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ, ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε ὡς ἰδίᾳ δυνάμει ἢ εὔσεβείᾳ πεποιηκόσιν τοῦ περιπατεῖν αὐτόν; **13** ὁ θεὸς Ἄβραὰμ καὶ (ὁ θεὸς *n*) Ἰσαὰκ καὶ (ὁ θεὸς *n*) Ἰακὼβ, ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ἐδόξασεν τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν δὲν ὑμεῖς (μὲν *no*) παρεδώκατε καὶ ἡρνήσασθε (αὐτὸν *ko*) κατὰ πρόσωπον Πιλάτου κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν. **14** ὑμεῖς δὲ τὸν ἄγιον καὶ δίκαιον ἡρνήσασθε καὶ ἡτήσασθε ἄνδρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν, **15** τὸν δὲ ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτείνατε δὲν ὁ θεὸς ἥγειρεν ἐκ νεκρῶν, οὐ ἡμεῖς μάρτυρές ἐσμεν. **16** καὶ ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὄνόματος αὐτοῦ τοῦτον δὲν θεωρεῖτε καὶ οἴδατε, ἐστερέωσεν τὸ δόνομα αὐτοῦ καὶ ἡ πίστις ἡ δὲν αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν δικαιοληρίαν ταύτην ἀπέναντι πάντων ὑμῶν. **17** καὶ νῦν, ἀδελφοί, οἴδα ὅτι κατὰ ἄγνοιαν ἐπράξατε, ὕσπερ καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν· **18** ὁ δὲ θεὸς ἀ προκατήγγειλεν διὰ στόματος πάντων τῶν προφητῶν παθεῖν τὸν χριστὸν

αύτοῦ ἐπλήρωσεν οὕτως. 19 μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέψατε (εἰς *NK(o)*) τὸ ἔξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἀμαρτίας, δπως ἀν ἔλθωσιν καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου 20 καὶ ἀποστείλῃ τὸν (προκεχειρισμένον *N(K)O*) ὑμῖν χριστὸν Ἰησοῦν 21 ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν δέξασθαι ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων ὃν ἐλάλησεν ὁ θεὸς διὰ στόματος (πάντων *K*) τῶν ἀγίων ἀπ' αἰῶνος αὐτοῦ προφητῶν. (αἰōn
g165) 22 Μωϋσῆς μὲν (γάρ πρὸς τοὺς πατέρας *K*) εἶπεν ὅτι προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ θεὸς (ὑμῶν *NK(o)*) ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ πάντα ὅσα ἀν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς. 23 ἔσται δὲ πᾶσα ψυχὴ ἥτις (ἐὰν *N(k)O*) μὴ ἀκούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου ἔξολεθρευθῆσεται ἐκ τοῦ λαοῦ. 24 καὶ πάντες δὲ οἱ προφῆται ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ τῶν καθεξῆς ὅσοι ἐλάλησαν καὶ (κατίγγειλαν *N(K)O*) τὰς ἡμέρας ταύτας, 25 ὑμεῖς ἔστε (οἱ *no*) γενεῖς τῶν προφητῶν καὶ τῆς διαθήκης ἣς διέθετο ὁ θεὸς πρὸς τοὺς πατέρας (ὑμῶν *N(K)O*) λέγων πρὸς Ἀβραάμ· καὶ ἐν τῷ σπέρματί σου (ἐνευλογηθήσονται *NK(o)*) πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῆς γῆς. 26 ὑμῖν πρῶτον ἀναστήσας ὁ θεὸς τὸν παιδα αὐτοῦ (Ἰησοῦν *k*) ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶς ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἔκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν.

4 Λαλούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαὸν ἐπέστησαν αὐτοῖς οἱ (ιερεῖς *NK(O)*) καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι, 2 διαπονούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς τὸν λαὸν καὶ καταγγέλλειν ἐν τῷ Ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν (τὴν *NK(o)*) ἐκ νεκρῶν· 3 καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖς

τὰς χεῖρας καὶ ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον· ἦν γὰρ ἐσπέρα ἥδη. 4 πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων τὸν λόγον ἐπίστευσαν· καὶ ἐγενήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν (ώς *N(k)O*) χιλιάδες πέντε. 5 Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συναχθῆναι αὐτῶν τοὺς ἀρχοντας καὶ (τοὺς *no*) πρεσβυτέρους καὶ (τοὺς *no*) γραμματεῖς 6 (ἐν *N(k)O*) Ἱερουσαλήμ καὶ (Ἄννας ὁ ἀρχιερεὺς *N(k)O*) καὶ (Καϊάφας *N(k)O*) καὶ (Ιωάννης *N(k)O*) καὶ (Αλέξανδρος *N(k)O*) καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ, 7 καὶ στήσαντες αὐτοὺς ἐν τῷ μέσῳ ἐπινθάνοντο· ἐν ποίᾳ δυνάμει ἦν ἐν ποίᾳ ὄνόματι ἐποιήσατε τοῦτο ὑμεῖς; 8 Τότε Πέτρος πλησθεὶς πνεύματος ἀγίου εἶπεν πρὸς αὐτούς ἀρχοντες τοῦ λαοῦ καὶ πρεσβύτεροι (τοῦ Ἰσραὴλ, *K*) 9 εἰ ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπου ἀσθενοῦς, ἐν τίνι οὗτος σέσωται, 10 γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραὴλ ὅτι ἐν τῷ ὄνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου ὃν ὑμεῖς ἔσταυρώσατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιῆς. 11 οὗτός ἔστιν ὁ λίθος ὁ ἔξουθενηθεὶς ὑφ' ὑμῶν τῶν (οἰκοδόμων, *N(k)O*) ὁ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας. 12 καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἡ σωτηρία· (οὐδὲ *N(k)O*) γὰρ ὅνομά ἔστιν ἔτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις ἐν ᾖ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς. 13 Θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ Πέτρου παρρησίαν καὶ Ἰωάννου καὶ καταλαβόμενοι ὅτι ἀνθρωποι ἀγράμματοί εἰσιν καὶ ἴδιῶται, ἐθαύμαζον, ἐπεγίνωσκόν τε αὐτοὺς ὅτι σὺν τῷ Ἰησοῦ ἦσαν, 14 τόν (τε *N(k)O*) ἀνθρωπον βλέποντες σὺν αὐτοῖς ἔστῶτα τὸν τεθεραπευμένον, οὐδὲν

εῖχον ἀντειπεῖν. 15 Κελεύσαντες δὲ αὐτοὺς ἔξω τοῦ συνεδρίου ἀπελθεῖν, (συνέβαλλον *N(k)O*) πρὸς ἄλλήλους 16 λέγοντες τί (ποιήσωμεν *N(k)O*) τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; δότι μὲν γάρ γνωστὸν σημεῖον γέγονεν δι' αὐτῶν πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ φανερόν, καὶ οὐ δυνάμεθα (ἀρνεῖσθαι *N(k)O*) 17 ἀλλ' ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον διανεμηθῇ εἰς τὸν λαόν, (ἀπειλῇ *K*) (ἀπειλησώμεθα *NK(o)*) αὐτοῖς μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπων. 18 καὶ καλέσαντες αὐτοὺς παρήγγειλαν (αὐτοῖς *k*) τὸ καθόλου μὴ φθέγγεσθαι μηδὲ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. 19 Ὁ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀποκριθέντες εἶπον πρὸς αὐτούς· εἰ δίκαιον ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὑμῶν ἀκούειν μᾶλλον ἢ τοῦ θεοῦ, κρίνατε. 20 οὐ δυνάμεθα γάρ ήμεῖς ἢ εἴδαμεν καὶ ἡκούσαμεν μὴ λαλεῖν. 21 οἱ δὲ προσαπειλησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτοὺς μηδὲν εὑρίσκοντες τὸ πῶς (κολάσωνται *NK(o)*) αὐτούς, διὰ τὸν λαόν, δότι πάντες ἐδόξαζον τὸν θεὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι. 22 ἐτῶν γάρ ἦν πλειόνων τεσσεράκοντα ὁ ἄνθρωπος ἐφ' ὃν γεγόνει τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ἰάσεως. 23 Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς ἰδίους καὶ ἀπήγγειλαν ὅσα πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπαν. 24 οἱ δὲ ἀκούσαντες ὁμοθυμαδὸν ἥραν φωνὴν πρὸς τὸν θεὸν καὶ εἶπαν· δέσποτα, σὺ (ὁ θεὸς *K*) ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, 25 ὁ (τοῦ πατρὸς ἡμῶν *NO*) διὰ (πνεύματος ἀγίου *NO*) στόματος Δανιὴλ (τοῦ *k*) παιδός σου εἰπών· ἵνατί ἵνατί ἐφρύαξαν ἔθνη καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά; 26 παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ οἱ ἄρχοντες

συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τοῦ κυρίου καὶ κατὰ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ. 27 συνήχθησαν γὰρ ἐπ' ἀληθείας (ἐν τῇ πόλει ταύτῃ *NO*) ἐπὶ τὸν ἄγιον πατῆδά σου, Ἰησοῦν ὃν ἔχρισας, Ἡρῷδης τε καὶ Πόντιος Πιλᾶτος σὺν ἔθνεσιν καὶ λαοῖς Ἰσραήλ 28 ποιῆσαι ὅσα ἡ χείρ σου καὶ ἡ βουλή σου προώρισεν γενέσθαι. 29 καὶ τὰ νῦν, κύριε, ἔπιδε ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν καὶ δός τοῖς δούλοις σου μετὰ παρρησίας πάσης λαλεῖν τὸν λόγον σου 30 ἐν τῷ τὴν χεῖρά σου ἐκτείνειν σε εἰς ἵασιν καὶ σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀγίου παιδός σου Ἰησοῦ. 31 καὶ δεηθέντων αὐτῶν ἐσαλεύθη ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι, καὶ ἐπλήσθησαν ἀπαντες (τοῦ *no*) ἀγίου πνεύματος καὶ ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ μετὰ παρρησίας. 32 Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν (ἡ *k*) καρδία καὶ (ἡ *k*) ψυχὴ μία· καὶ οὐδὲ εἰς τι τῶν ὑπαρχόντων (αὐτῷ *N(k)O*) ἔλεγεν ἵδιον εἶναι, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς (ἀπαντα *NK(o)*) κοινά. 33 καὶ δυνάμει μεγάλῃ ἀπεδίδουν τὸ μαρτύριον οἱ ἀπόστολοι τῆς ἀναστάσεως τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, χάρις τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας αὐτούς. 34 οὐδὲ γάρ ἐνδεής τις (ἥν *N(k)O*) ἐν αὐτοῖς· ὅσοι γάρ κτίτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπρασκομένων 35 καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀπόστόλων, διεδίδετο δὲ ἐκάστω καθότι ἄν τις χρείαν εἶχεν. 36 (Ιωσὴφ *N(K)O*) δὲ ὁ ἐπικληθεὶς Βαρναβᾶς (ἀπὸ *N(k)O*) τῶν ἀπόστόλων ὃ ἐστιν μεθερμηνεύμενον υἱὸς παρακλήσεως, Λευίτης, Κύπριος τῷ γένει, 37 ὑπάρχοντος αὐτῷ ἀγροῦ, πωλήσας ἦνεγκεν τὸ

χρῆμα καὶ ἔθηκεν (πρὸς *N(k)O*) τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων.

5 Ἀνὴρ δέ τις Ἀνανίας ὄνοματι σὺν Σαπφίρῃ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ ἐπώλησεν κτῆμα 2 καὶ ἐνοσφίσατο ἀπὸ τῆς τιμῆς, συνειδυίης καὶ τῆς γυναικός (αὐτοῦ, *k*) καὶ ἐνέγκας μέρος τι παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων ἔθηκεν. 3 Εἶπεν δὲ (ό *no*) Πέτρος Ἀνανία, διὰ τί ἐπλίρωσεν ὁ σατανᾶς τὴν καρδίαν σου ψεύσασθαί σε τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον καὶ νοσφίσασθαι (σε *o*) ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου; 4 οὐχὶ μένον σοὶ ἔμενεν καὶ πραθὲν ἐν τῇ σῇ ἔξουσίᾳ ὑπῆρχεν; τί δτι ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ πρᾶγμα τοῦτο; οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις ἀλλὰ τῷ θεῷ. 5 ἀκούων δὲ ὁ Ἀνανίας τοὺς λόγους τούτους πεσὼν ἔξέψυξεν. καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας (ταῦτα *k*) 6 ἀναστάτες δὲ οἱ νεώτεροι συνέστειλαν αὐτὸν καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν. 7 ἐγένετο δὲ ὡς ὥρῶν τριῶν διάστημα καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ εἰδοῦσα τὸ γεγονός εἰσῆλθεν. 8 ἀπεκρίθη δὲ (πρὸς *no*) (αὐτὴν *N(k)O*) (ό *k*) Πέτρος εἶπε μοι, εἰ τοσούτου τὸ χωρίον ἀπέδοσθε; ή δὲ εἶπεν· ναὶ τοσούτου. 9 οὐδὲ Πέτρος (εἶπεν *k*) πρὸς αὐτήν· τί δτι συνεφωνήθη ὑμῖν πειράσαι τὸ πνεῦμα κυρίου; ίδού οἱ πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα σου ἐπὶ τῇ θύρᾳ καὶ ἔξοισουσίν σε. 10 ἐπεσεν δὲ παραχρῆμα (πρὸς *N(k)O*) τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἐξέψυξεν· εἰσελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι εὗρον αὐτὴν νεκράν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς· 11 καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ' ὅλην τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα. 12 Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων (ἐγίνετο *N(k)O*) σημεῖα καὶ

τέρατα πολλὰ ἐν τῷ λαῷ· καὶ ᾧσαν ὁμοθυμαδὸν (ἄπαντες *NK(o)*) ἐν τῇ στοᾷ Σολομῶντος;

13 τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς, ἀλλ' ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός. 14 μᾶλλον δὲ προσετίθεντο πιστεύοντες τῷ κυρίῳ, πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, 15 ὥστε (καὶ *no*) (εἰς *N(k)O*) τὰς πλατείας ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τιθέναι ἐπὶ (κλιναρίων *N(k)O*) καὶ κραβάττων, ἵνα ἐρχομένου Πέτρου κἀκάν η σκιὰ (ἐπισκιάσῃ *NK(o)*) τινὶ αὐτῶν. 16 συνήρχετο δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῶν πέριξ πόλεων (εἰς *k*) Ἱερουσαλὴμ φέροντες ἀσθενεῖς καὶ ὀχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἄπαντες. 17 Ἀναστὰς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ, ἡ οὖσα αἵρεσις τῶν Σαδδουκαίων, ἐπλήσθησαν ζήλου 18 καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας (αὐτῶν *k*) ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ. 19 Ἀγγελος δὲ κυρίου διὰ (τῆς *k*) νυκτὸς (ἀνοίξας *N(k)O*) τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, ἐξαγαγών τε αὐτοὺς εἶπεν· 20 πορεύεσθε καὶ σταθέντες λαλεῖτε ἐν τῷ ιερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ ρήματα τῆς ζωῆς ταύτης. 21 ἀκούσαντες δὲ εἰσῆλθον ὑπὸ τὸν ὅρθρον εἰς τὸ ιερὸν καὶ ἐδίδασκον. Παραγενόμενος δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν νιῶν Ἱσραὴλ καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀχθῆναι αὐτούς. 22 οἱ δὲ παραγενόμενοι ὑπηρέται οὐχ εὗρον αὐτοὺς ἐν τῇ φυλακῇ. ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγγειλαν 23 λέγοντες ὅτι τὸ (μὲν *k*) δεσμωτήριον εὔρομεν κεκλεισμένον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ καὶ τοὺς φύλακας (ἔξω *K*) ἐστῶτας (ἐπὶ *N(k)O*)

τῶν θυρῶν, ἀνοίξαντες δὲ ἔσω οὐδένα εὔρομεν. **24** ὡς δὲ ἥκουσαν τοὺς λόγους τούτους ὃ τε (ἰερεὺς καὶ ὁ *Κ*) στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν περὶ αὐτῶν, τί ἂν γένοιτο τοῦτο. **25** παραγενόμενος δέ τις ἀπήγγειλεν αὐτοῖς (λέγων *κ*) ὅτι ίδού οἱ ἄνδρες οὓς ἔθεσθε ἐν τῇ φυλακῇ, εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἑστῶτες καὶ διδάσκοντες τὸν λαόν. **26** Τότε ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρέταις (ἥγεν *Ν(κ)Ο*) αὐτοὺς οὐ μετὰ βίας, ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαὸν (ἴνα *κ*) μὴ λιθασθῶσιν. **27** Ἀγαγόντες δὲ αὐτοὺς ἑστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ. καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιερεὺς **28** λέγων· (οὐ *ΝΚ*) παραγγελίᾳ παρηγγείλαμεν ὑμῖν μὴ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ. καὶ ίδοὺ πεπληρώκατε τὴν Ἱερουσαλὴμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου. **29** Ἀποκριθεὶς δὲ (ὁ *κ*) Πέτρος καὶ οἱ ἀπόστολοι εἶπαν· πειθαρχεῖν δεῖ θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις. **30** ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἥγειρεν Ἱησοῦν δὸν ὑμεῖς διεχειρίσασθε κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου. **31** τοῦτον ὁ θεὸς ἀρχηγὸν καὶ σωτῆρα ὑψώσεν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ (τοῦ *νο*) δοῦναι μετάνοιαν τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἀφεσιν ἀμαρτιῶν. **32** καὶ ἡμεῖς ἐσμεν (αὐτοῦ *κ*) μάρτυρες τῶν ῥημάτων τούτων καὶ τὸ πνεῦμα (δὲ *κ*) τὸ ἄγιον ὃ ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῷ. **33** οἱ δὲ (ἀκούσαντες *ΝΚ(ο*)) διεπρίοντο καὶ (ἔβούλοντο *Ν(κ)Ο*) ἀνελεῖν αὐτούς. **34** Ἀναστὰς δέ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ Φαρισαῖος ὀνόματι Γαμαλιήλ, νομοδιδάσκαλος τίμιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἔξω βραχὺ (τί *κ*) τοὺς (ἀνθρώπους *Ν(κ)Ο*) ποιῆσαι, **35** εἶπέν τε πρὸς αὐτούς ἄνδρες Ἱσραηλῖται,

προσέχετε ἔαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις τί μέλλετε πράσσειν. **36** πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη Θευδᾶς λέγων εἶναι τινα ἔαυτόν, ὃ (προσεκλίθη *Ν(κ)(ο*)) ἀνδρῶν ἀριθμὸς (ώς *Ν(κ)Ο*) τετρακοσίων· ὃς ἀνηρέθη, καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ διελύθησαν καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν. **37** μετὰ τοῦτον ἀνέστη Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς καὶ ἀπέστησεν λαὸν (ίκανὸν *Κ*) ὅπισα αὐτοῦ κάκεῖνος κάκεῖνος ἀπώλετο, καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ διεσκορπίσθησαν. **38** καὶ τὰ νῦν λέγω ὑμῖν, ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων καὶ (ἄφετε *Ν(κ)Ο*) αὐτούς, ὅτι ἐὰν ἢ ἔξ ἀνθρώπων ἡ βουλὴ αὕτη ἢ τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται· **39** εὶ δὲ ἐκ θεοῦ ἐστιν, οὐ (δυνήσεσθε *Ν(κ)Ο*) καταλῦσαι (αὐτούς, *Ν(κ)Ο*) μήποτε μήποτε καὶ θεομάχοι εὑρεθῆτε. **40** ἐπείσθησαν δὲ αὐτῷ, καὶ προσκαλεσάμενοι τοὺς ἀποστόλους δείραντες παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἱησοῦ καὶ ἀπέλυσαν (αὐτούς, *κ*) **41** Οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου, ὅτι κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος (τοῦ *ο*) (αὐτοῦ *Κ(ο)*). ἀτιμασθῆναι· **42** πᾶσάν τε ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ' οἶκον οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι τὸν χριστὸν Ἱησοῦν.

6 Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων τῶν μαθητῶν ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς Ἔβραίους, ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν. **2** προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν εἶπαν· οὐκ ἀρεστόν ἐστιν ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ θεοῦ

διακονεῖν τραπέζαις. 3 ἐπισκέψασθε (δέ, *N(k)O*) ἀδελφοί, ἄνδρας ἔξι ύμῶν μαρτυρουμένους ἐπτὰ πλήρεις πνεύματος (άγιου *K*) καὶ σοφίας οὓς (καταστήσομεν *NK(o)*) ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης· 4 ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου προσκαρτερήσομεν. 5 καὶ ἥρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους, καὶ ἐξελέξαντο Στέφανον, ἄνδρα (πλήρης *N(k)O*) πίστεως καὶ πνεύματος ἄγιου, καὶ Φίλιππον καὶ Πρόχορον καὶ Νικάνορα καὶ Τίμωνα καὶ Παρμενᾶν καὶ Νικόλαον προσήλυτον Ἀντιοχέα, 6 οὓς ἐστησαν ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων, καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας. 7 Καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ὡς ἔχει, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν Ἱερουσαλήμ σφόδρα, πολὺς τε ὅχλος τῶν ιερέων ὑπῆκουον τῇ πίστει. 8 Στέφανος δὲ πλήρης (χάριτος *N(K)O*) καὶ δυνάμεως ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ. 9 ἀνέστησαν δέ τινες τῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς τῆς λεγομένης Λιβερτίνων καὶ Κυρηναίων καὶ Ἀλεξανδρέων καὶ τῶν ἀπὸ Κιλικίας καὶ Ἀσίας, συζητοῦντες τῷ Στεφάνῳ· 10 καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ πνεύματι ᾧ ἐλάλει. 11 Τότε ὑπέβαλον ἄνδρας λέγοντας ὅτι ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λαλοῦντος ῥήματα βλάσφημα εἰς Μωϋσῆν καὶ τὸν θεόν· 12 συνεκίνησάν τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς, καὶ ἐπιστάντες συνήρπασαν αὐτὸν καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον, 13 ἐστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς λέγοντας ὃ ἄνθρωπος οὗτος οὐ παύεται λαλῶν ῥήματα (βλάσφημα *K*) κατὰ τοῦ τόπου τοῦ ἄγιου τούτου καὶ τοῦ νόμου· 14 ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗτος

καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθη ἢ παρέδωκεν ἡμῖν Μωϋσῆς. 15 καὶ ἀτενίσαντες εἰς αὐτὸν (πάντες *N(k)O*) οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ, εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέλου.

7 Εἶπεν δὲ ὁ ἀρχιερεύς· εἰ (ἄρα *k*) ταῦτα οὕτως ἔχει; 2 ὁ δὲ ἔφη· ἄνδρες ἀδελφοί καὶ πατέρες, ἀκούσατε. ὁ θεὸς τῆς δόξης ὡφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραὰμ ὅντι ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ πρὶν ἡ κατοικῆσαι αὐτὸν ἐν Χαρράν, 3 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν· ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου καὶ δεῦρο εἰς (τὴν *no*) γῆν ἣν ἂν σοι δεῖξω. 4 Τότε ἔξελθὼν ἐκ γῆς Χαλδαίων κατώκησεν ἐν Χαρράν· κάκειθεν κάκειθεν μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ μετώκισεν αὐτὸν εἰς τὴν γῆν ταύτην εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε, 5 καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ οὐδὲ βῆμα ποδὸς καὶ ἐπιγγείλατο δοῦναι αὐτῷ εἰς κατάσχεσιν αὐτὴν καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ' αὐτόν, οὐκ ὅντος αὐτῷ τέκνου. 6 ἐλάλησεν δὲ (οὕτως *NK(O)*) ὁ θεός, ὅτι ἐσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ πάροικον ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ καὶ δουλώσουσιν αὐτὸν καὶ κακώσουσιν ἔτη τετρακόσια. 7 καὶ τὸ ἔθνος ᾧ (ἐὰν *NK(o)*) (δουλεύσουσιν, *N(k)O*) κρινῶ ἐγώ, ὁ θεός εἶπεν, καὶ μετὰ ταῦτα ἔξελεύσονται καὶ λατρεύσουσίν μοι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. 8 καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην περιτομῆς· καὶ οὕτως ἐγέννησεν τὸν Ἰσαὰκ καὶ περιέτεμεν αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὁγδόῃ, καὶ (ό *k*) Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ, καὶ (ό *k*) Ἰακώβ τοὺς δώδεκα πατριάρχας. 9 καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώσαντες τὸν Ἰωσήφ ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον· καὶ ἦν ὁ θεός μετ' αὐτοῦ 10 καὶ

έξείλατο αύτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ καὶ ἔδωκεν αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν ἐναντίον Φαραὼ βασιλέως Αἴγυπτου καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον ἐπ' Αἴγυπτον καὶ (ἐφ' *n*) ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ. 11 ἦλθεν δὲ λιμὸς ἐφ' ὅλην τὴν (γῆν *k*) (Αἴγυπτον *N(k)O*) καὶ Χανάαν καὶ θλῖψις μεγάλη καὶ οὐχ ηὕρισκον χορτάσματα οἱ πατέρες ἡμῶν. 12 Ἀκούσας δὲ Ἰακὼβ ὅντα (σιτία εἰς Αἴγυπτον *N(k)O*) ἐξαπέστειλεν τοὺς πατέρας ἡμῶν πρῶτον, 13 καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ (ἀνεγνωρίσθη *NK(o)*), Ἰωσὴφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, καὶ φανερὸν ἐγένετο τῷ Φαραὼ τὸ γένος τοῦ (Ἰωσήφ. *NK(O)*). 14 ἀποστείλας δὲ Ἰωσὴφ μετεκαλέσατο Ἰακὼβ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν (αὐτοῦ *k*) ἐν ψυχαῖς ἔβδομήκοντα πέντε. 15 (καὶ *no*) κατέβη (δὲ *ko*) Ἰακὼβ εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἐτελεύτησεν αὐτὸς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν. 16 καὶ μετετέθησαν εἰς Συχὲμ καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ μνήματι (ῷ *N(k)O*) ὠνήσατο Ἀβραὰμ τιμῆς ἀργυρίου παρὰ τῶν οἰών Ἐμμώρ (ἐν *N(k)O*). Συχέμ. 17 καθὼς δὲ ἤγγιζεν ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας ἡς (ώμολόγησεν *N(K)O*) ὁ θεὸς τῷ Ἀβραάμ, ηὗξησεν ὁ λαὸς καὶ ἐπληθύνθη ἐν Αἴγυπτῳ. 18 ἄχρι οὗ ἀνέστη βασιλεὺς ἔτερος (ἐπ' Αἴγυπτον *NO*) δὲς οὐκ ἥδει τὸν Ἰωσήφ. 19 οὗτος κατασφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν ἐκάκωσεν τοὺς πατέρας ἡμῶν τοῦ ποιεῖν τὰ βρέφη ἕκθετα αὐτῶν εἰς τὸ μὴ ζωογονεῖσθαι. 20 ἐνῷ καιρῷ ἐγεννήθη Μωϋσῆς καὶ ἦν ἀστεῖος τῷ θεῷ· δὲς ἀνετράφη μῆνας τρεῖς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός (αὐτοῦ *k*) 21 (ἐκτεθέντος *N(k)O*) δὲ (αὐτοῦ *N(k)O*) ἀνείλατο αὐτὸν ἡ θυγάτηρ Φαραὼ καὶ ἀνεθρέψατο αὐτὸν ἔαυτῇ εἰς οἰόν. 22

καὶ ἐπαιδεύθη Μωϋσῆς (ἐν *no*) πάσῃ σοφίᾳ Αἴγυπτίων· ἦν δὲ δυνατὸς ἐν λόγοις καὶ (ἐν *k*) ἔργοις (αὐτοῦ. *no*) 23 ως δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ τεσσερακονταετής χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοὺς οἰώνς Ἰσραήλ. 24 καὶ ἴδων τινα ἀδικούμενον ἡμύνατο καὶ ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπονουμένῳ πατάξας τὸν Αἴγυπτιον. 25 ἐνόμιζεν δὲ συνιέναι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ὅτι ὁ θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδωσιν σωτηρίαν αὐτοῖς· οἱ δὲ οὐ συνῆκαν. 26 τῇ τε ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὥφθη αὐτοῖς μαχομένοις καὶ (συνήλλασσεν *N(K)O*) αὐτοὺς εἰς εἰρήνην εἰπών· ἄνδρες, ἀδελφοί ἐστε (ὑμεῖς *k*) ινατί ινατί ἀδικεῖτε ἀλλήλους; 27 ὃ δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον ἀπώσατο αὐτὸν εἰπών· τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ' (ἡμῶν; *N(k)O*) 28 μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις ὃν τρόπον ἀνεῖλες ἐχθὲς τὸν Αἴγυπτιον; 29 ἔφυγεν δὲ Μωϋσῆς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ καὶ ἐγένετο πάροικος ἐν γῇ Μαδιάμ, οὗ ἐγένενησεν οἰών δύο. 30 καὶ πληρωθέντων ἐτῶν τεσσεράκοντα ὥφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ὄρους Σινᾶ ἄγγελος (κυρίου *K*) ἐν φλογὶ πυρὸς βάτου. 31 ὃ δὲ Μωϋσῆς ἴδων ἐθαύμαζεν τὸ ὄραμα· προσερχομένου δὲ αὐτοῦ κατανοῆσαι, ἐγένετο φωνὴ κυρίου (πρὸς αὐτόν· *K*) 32 ἐγὼ ὁ θεὸς τῶν πατέρων σου, ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ (ὁ θεὸς *k*) Ἰσαὰκ καὶ (ὁ θεὸς *k*) Ἰακὼβ. ἔντρομος δὲ γενόμενος Μωϋσῆς οὐκ ἐτόλμα κατανοῆσαι. 33 εἰπεν δὲ αὐτῷ ὁ κύριος λῦσον τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου· ὁ γάρ τόπος (ἐφ' *N(k)O*) Ὡς ἔστηκας γῆ ἀγία ἐστίν. 34 ἴδων εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν Αἴγυπτῳ καὶ τοῦ στεναγμοῦ (αὐτῶν *NK(O)*), ἥκουσα·

καὶ κατέβην ἐξελέσθαι αὐτούς· καὶ νῦν δεῦρο (ἀποστέλω *N(k)O*) σε εἰς Αἴγυπτον. 35 Τοῦτον τὸν Μωϋσῆν ὃν ἡρνήσαντο εἰπόντες· τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστήν; τοῦτον ὁ θεὸς (καὶ *no*) ἄρχοντα καὶ λυτρωτὴν (ἀπέσταλκεν σὺν *N(k)O*) χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ. 36 οὗτος ἐξήγαγεν αὐτοὺς ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν (γῇ *NK(o)*) (Αἴγυπτῳ *N(k)O*) καὶ ἐν ἐρυθρῷ θαλάσσῃ καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη τεσσεράκοντα. 37 οὗτός ἐστιν ὁ Μωϋσῆς ὁ εἴπας τοῖς νιοῖς Ἰσραὴλ· προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει (κύριος *K*) ὁ θεὸς (ὑμῶν *K(O)*) ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ (αὐτοῦ ἀκούσεσθε. *K*) 38 οὗτός ἐστιν ὁ γενόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ μετὰ τοῦ ἀγγέλου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὅρει Σινᾶ καὶ τῶν πατέρων ὑμῶν ὃς ἐδέξατο (λόγια *NK(O)*) ζῶντα δοῦναι (ἥμιν· *NK(O)*) 39 Ὡς οὐκ ἡθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ πατέρες ὑμῶν, ἀλλ’ ἀπώσαντο καὶ ἐστράφησαν (ἐν *no*) (ταῖς καρδίαις *NK(o)*) αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον, 40 εἰπόντες τῷ Ἀαρὼν· ποίησον ἥμιν θεοὺς οἵ προπορεύσονται ὑμῶν· ὁ γάρ Μωϋσῆς οὗτος ὃς ἐξήγαγεν ὑμᾶς ἐκ γῆς Αἴγυπτου, οὐκ οἴδαμεν τί (ἐγένετο *N(k)O*) αὐτῷ. 41 καὶ ἐμοσχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ εἰδώλῳ καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν. 42 ἔστρεψεν δὲ ὁ θεὸς καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς λατρεύειν τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, καθὼς γέγραπται ἐν βίβλῳ τῶν προφητῶν· μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηνέγκατέ μοι ἔτη τεσσεράκοντα ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραὴλ; 43 καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολὸχ καὶ τὸ ἄστρον τοῦ θεοῦ ὑμῶν Ῥαιφάν,

τοὺς τύπους οὓς ἐποιήσατε προσκυνεῖν αὐτοῖς· καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα Βαβυλῶνος. 44 Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου ἦν (ἐν *K*) τοῖς πατράσιν ὑμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς διετάξατο ὁ λαλῶν τῷ Μωϋσῇ ποιῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον ὃν ἔωράκει. 45 ἦν καὶ εἰσήγαγον διαδεξάμενοι οἱ πατέρες ὑμῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐν τῇ κατασχέσει τῶν ἔθνῶν, ὃν ἐξῶσεν ὁ θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν πατέρων ὑμῶν ἕως τῶν ἡμερῶν Δαυίδ· 46 ὃς εὗρεν χάριν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ ἡτήσατο εύρειν σκήνωμα τῷ (οἴκῳ *N(K)O*) Ἰακώβ. 47 Σολομὼν δὲ οἰκοδόμησεν αὐτῷ οἶκον. 48 ἀλλ’ οὐχ ὁ ὑψιστος ἐν χειροποιήτοις (ναοῖς *K*) κατοικεῖ, καθὼς ὁ προφήτης λέγει· 49 ὁ οὐρανός μοι θρόνος, ἡ (δὲ *NK(o)*) γῇ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου ποίον οἶκον οἰκοδομήσετέ μοι; λέγει κύριος, ἡ τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου; 50 οὐχὶ ἡ χείρ μου ἐποίησεν ταῦτα πάντα; 51 σκληροτράχηλοι καὶ ἀπερίτμητοι (τῇ *k(o)*) (καρδίαις *N(k)O*) (ὑμῶν *o*) καὶ τοῖς ὡσίν, ὑμεῖς ἀεὶ τῷ πνεύματι τῷ ἀγίῳ ἀντιπίπτετε, ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ ὑμεῖς· 52 τίνα τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν; καὶ ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγγείλαντας περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ δικαίου, οὗ νῦν ὑμεῖς προδόται καὶ φονεῖς (ἐγένεσθε· *N(k)O*) 53 οἵτινες ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγγέλων καὶ οὐκ ἐφυλάξατε. 54 Ἀκούοντες δὲ ταῦτα διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐτῶν καὶ ἔβρυχον τοὺς ὁδόντας ἐπ’ αὐτόν. 55 ‘Υπάρχων δὲ πλήρης πνεύματος ἀγίου, ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρανὸν εἶδεν δόξαν θεοῦ καὶ Ἰησοῦν ἐστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ 56 καὶ εἶπεν· ίδού θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς (διηνοιγμένους *N(k)O*)

καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν ἔστωτα τοῦ θεοῦ. 57 κράζαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ συνέσχον τὰ ὡτα αὐτῶν καὶ ὥρμησαν ὄμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτόν· 58 καὶ ἐκβαλόντες ἔξω τῆς πόλεως ἐλιθοβόλουν. καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ ἴματια αὐτῶν παρὰ τοὺς πόδας νεανίου καλουμένου Σαύλου 59 καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν Στέφανον ἐπικαλούμενον καὶ λέγοντα· κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου. 60 θεὶς δὲ τὰ γόνατα ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ· κύριε, μὴ στήσης αὐτοῖς ταύτην τὴν ἀμαρτίαν. καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκοιμήθη.

8 Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ. Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις· πάντες (δὲ *N(k)O*) διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας καὶ Σαμαρείας πλὴν τῶν ἀποστόλων. 2 συνεκόμισαν δὲ τὸν Στέφανον ἄνδρες εὐλαβεῖς καὶ (ἐποίησαν *N(k)O*) κοπετὸν μέγαν ἐπ' αὐτῷ. 3 Σαῦλος δὲ ἐλυμαίνετο τὴν ἐκκλησίαν κατὰ τοὺς οἴκους εἰσπορευόμενος, σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας παρεδίδουν εἰς φυλακήν. 4 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες διηλθον εὐαγγελιζόμενοι τὸν λόγον. 5 Φίλιππος δὲ κατελθὼν εἰς (τὴν *no*) πόλιν τῆς Σαμαρείας ἐκήρυξεν αὐτοῖς τὸν Χριστόν. 6 προσεῖχον (δὲ *N(k)O*) οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ὄμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἀκούειν αὐτοὺς καὶ βλέπειν τὰ σημεῖα ἀ ἐποίει· 7 (πολλοὶ *N(k)O*) γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκάθαρτα βιῶντα φωνῇ μεγάλῃ (ἐξήρχοντο, *N(k)O*) πολλοὶ δὲ παραλελυμένοι καὶ χωλοὶ ἐθεραπεύθησαν· 8 (Καὶ *k*) ἐγένετο (δὲ *no*) (πολλὴ *N(k)O*) χαρὰ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ. 9 Ἄνηρ δέ τις ὀνόματι Σίμων προϋπῆρχεν ἐν τῇ πόλει

μαγεύων καὶ ἐξιστάνων τὸ ἔθνος τῆς Σαμαρείας λέγων εἶναί τινα ἐαυτὸν μέγαν· 10 ὃ προσεῖχον πάντες ἀπὸ μικροῦ ἔως μεγάλου λέγοντες οὗτός ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ θεοῦ ἡ (καλούμενη *NO*) μεγάλη. 11 προσεῖχον δὲ αὐτῷ διὰ τὸ ἱκανῷ χρόνῳ ταῖς μαγείαις ἐξεστακέναι αὐτούς· 12 ὅτε δὲ ἐπίστευσαν τῷ Φιλίππῳ εὐαγγελιζόμενῳ (τὰ *k*) περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ὀνόματος (τοῦ *k*) Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες. 13 ὁ δὲ Σίμων καὶ αὐτὸς ἐπίστευσεν, καὶ βαπτισθεὶς ἦν προσκαρτερῶν τῷ Φιλίππῳ, θεωρῶν τε σημεῖα καὶ δυνάμεις μεγάλας γινομένας ἐξίστατο. 14 Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀπόστολοι ὅτι δέδεκται ἡ Σαμάρεια τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτοὺς (τὸν *k*) Πέτρον καὶ Ἰωάννην· 15 οἵτινες καταβάντες προσηγάντο περὶ αὐτῶν ὅπως λάβωσιν πνεῦμα ἄγιον. 16 (οὐδέπω *N(k)O*) γὰρ ἦν ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπτωκός, μόνον δὲ βεβαπτισμένοι οὐ πῆρον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ (κυρίου *NK(O)*) Ἰησοῦ. 17 τότε ἐπετίθεσαν τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐλάμβανον πνεῦμα ἄγιον. 18 ('Ιδών *N(k)O*) δὲ ὁ Σίμων ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων δίδοται τὸ πνεῦμα (τὸ ἄγιον, *KO*) προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα· 19 λέγων· δότε κάμοι κάμοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην, ἵνα ὃ (ἐὰν *N(k)O*) ἐπιθῶ τὰς χεῖρας λαμβάνῃ πνεῦμα ἄγιον. 20 Πέτρος δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν· τὸ ἀργύριον σου σὺν σοὶ εἴη εἰς ἀπώλειαν, ὅτι τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι. 21 οὐκ ἐστιν σοι μερὶς οὐδὲ κλῆρος ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ· ἡ γὰρ καρδία σου οὐκ ἐστιν εὐθεῖα (ἐναντι *N(k)O*)

τοῦ θεοῦ. 22 μετανόησον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης καὶ δεήθητι τοῦ (κυρίου, *N(K)O*) εἰ̄ ἄρα ἀφεθήσεται σοι ἡ ἐπίνοια τῆς καρδίας σου. 23 εἰς γὰρ χολὴν πικρίας καὶ σύνδεσμον ἀδικίας ὁρῶ σε ὅντα. 24 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπεν· δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν κύριον, ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ’ ἐμὲ ὡν εἰρίκατε. 25 οἱ μὲν οὖν διαμαρτυράμενοι καὶ λαλήσαντες τὸν λόγον τοῦ κυρίου (ὑπέστρεφον *N(k)O*) εἰς Ἱεροσόλυμα, πολλάς τε κώμας τῶν Σαμαριτῶν (εὐηγγελίζοντο. *N(k)O*) 26 Ἀγγελος δὲ κυρίου ἐλάλησεν πρὸς Φίλιππον λέγων· ἀνάστηθι καὶ πορεύου κατὰ μεσημβρίαν ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἱερουσαλήμ εἰς Γάζαν· αὕτη ἐστὶν ἔρημος. 27 καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη καὶ ἵδον ἀνὴρ Αἰθίοψ εὐνοῦχος δυνάστης Κανδάκης (τῆς *k*) βασιλίσσης Αἴθιόπων, ὃς ἦν ἐπὶ πάσης τῆς γάζης αὔτης, δις ἐληλύθει προσκυνήσων εἰς Ἱερουσαλήμ, 28 ἦν (τε *NK(o)*) ὑποστρέφων καὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἄρματος αὐτοῦ καὶ ἀνεγίνωσκεν τὸν προφήτην Ἡσαΐαν. 29 εἶπεν δὲ τὸ πνεῦμα τῷ Φιλίππῳ· πρόσελθε καὶ κολλήθητι τῷ ἄρματι τούτῳ. 30 προσδραμὼν δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουσεν αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος Ἡσαΐαν τὸν προφήτην καὶ εἶπεν· ἄρα γε γινώσκεις ἂν ἀναγινώσκεις; 31 ὁ δὲ εἶπεν· πῶς γὰρ ἀν δυναίμην, ἐὰν μή τις (όδηγήσει *N(k)O*) με; παρεκάλεσέν τε τὸν Φίλιππον ἀναβάντα καθίσαι σὺν αὐτῷ. 32 ἡ δὲ περιοχὴ τῆς γραφῆς ἦν ἀνεγίνωσκεν ἦν αὕτη· ὡς πρόβατον ἐπὶ σφραγὴν ἥχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ (κείραντος *N(k)O*) αὐτὸν ἄφωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. 33 ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ ἡ

κρίσις αὐτοῦ ἥρθη, τὴν (δὲ *k*) γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται; ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ. 34 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ Φιλίππῳ εἶπεν· δέομαί σου, περὶ τίνος ὁ προφήτης λέγει τοῦτο; περὶ ἑαυτοῦ, ἢ περὶ ἑτέρου τινός; 35 ἀνοίξας δὲ ὁ Φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς γραφῆς ταύτης εὐηγγελίσατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν. 36 Ὡς δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδόν, ἦλθον ἐπὶ τι ὕδωρ καὶ φησιν ὁ εὐνοῦχος· ἴδού ὕδωρ· τί κωλύει με βαπτισθῆναι; 37 (εἶπε δὲ ὁ Φίλιππος· εἰ πιστεύεις ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, ἔξεστιν. ἀποκριθεὶς δὲ εἶπε· πιστεύω τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ εἶναι τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. *K*) 38 καὶ ἐκέλευσεν στῆναι τὸ ἄρμα, καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ὕδωρ, ὃ τε Φίλιππος καὶ ὁ εὐνοῦχος, καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν. 39 ὅτε δὲ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ὕδατος, πνεῦμα κυρίου ἥρπασεν τὸν Φίλιππον, καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι οὐνοῦχος· ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων. 40 Φίλιππος δὲ εὐρέθη εἰς Ἀζωτον, καὶ διερχόμενος εὐηγγελίζετο τὰς πόλεις πάσας ἔως τοῦ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς Καισάρειαν.

9 Ο δὲ Σαῦλος ἔτι ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ κυρίου, προσελθὼν τῷ ἀρχιερεῖ, 2 ἡτήσατο παρ’ αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς Δαμασκὸν πρὸς τὰς συναγωγάς, ὅπως ἐάν τινας εὗρῃ τῆς ὁδοῦ ὄντας ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς Ἱερουσαλήμ. 3 ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι ἐγένετο αὐτὸν ἐγγίζειν τῇ Δαμασκῷ, ἔξαίφνης (τε *N(k)O*) αὐτὸν περιήστραψεν φῶς (ἐκ *N(k)O*) τοῦ οὐρανοῦ. 4 καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν ἤκουσεν φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ· Σαούλ Σαούλ, τί με διώκεις; 5 εἶπεν δέ τίς εῖ, κύριε;

ό δέ (κύριος εῖπεν· *k*) ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις (σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν· *K*) **6** (τρέμων τε καὶ θαμβῶν εἶπεν κύριε τί μέ θέλεις ποιῆσαι καὶ ὅ κύριος πρός αὐτὸν *K*) (ἀλλ' *NO*) ἀνάστηθι καὶ εἴσελθε εἰς τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεταί σοι (ὅ *N(o)*) (τί *NK(o)*) σε δεῖ ποιεῖν. **7** οἱ δὲ ἄνδρες οἱ συνοδεύοντες αὐτῷ είστηκεσσαν ἐνεοί, ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς, μηδένα δὲ θεωροῦντες. **8** ἡγέρθη δὲ (ό *k*) Σαῦλος ἀπὸ τῆς γῆς, ἀνεῳγμένων (δὲ *NK(o)*) τῶν ὁφθαλμῶν αὐτοῦ (οὐδὲν *N(k)O*) ἔβλεπεν· χειραγωγοῦντες δὲ αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς Δαμασκόν. **9** καὶ ἦν ἡμέρας τρεῖς μὴ βλέπων καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲ ἔπιεν. **10** Ἡν δέ τις μαθητὴς ἐν Δαμασκῷ ὀνόματι Ἀνανίας, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἐν ὄράματι ὁ κύριος· Ἀνανία. ὁ δὲ εἶπεν ἵδου ἐγώ, κύριε. **11** ὁ δὲ κύριος πρὸς αὐτὸν· (ἀναστὰς *NK(o)*) πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην τὴν καλουμένην εὐθεῖαν καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ Ἰούδα Σαῦλον ὀνόματι Ταρσέα· ἵδου γάρ προσεύχεται **12** καὶ εἶδεν ἄνδρα ἐν ὄράματι Ἀνανίαν ὀνόματι εἰσελθόντα καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ (τὰς *no*) (χεῖρας, *N(K)O*) ὅπως ἀναβλέψῃ. **13** Ἀπεκρίθη δὲ (ό *k*) Ἀνανίας· κύριε, (ἥκουσα *N(k)O*) ἀπὸ πολλῶν περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, δσα κακὰ τοῖς ἀγίοις σου ἐποίησεν ἐν Ἱερουσαλήμ· **14** καὶ ὥδε ἔχει ἔξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων δῆσαι πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά σου. **15** Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος· πορεύου, ὅτι σκεῦος ἐκλογῆς ἐστίν μοι οὗτος τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον (τῶν *o*) ἐθνῶν (τε *no*) καὶ βασιλέων σιῶν τε Ἰσραήλ. **16** ἐγώ γάρ ὑποδείξω αὐτῷ δσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός μου

παθεῖν. **17** Ἀπῆλθεν δὲ Ἀνανίας καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐπιθεὶς ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας εἶπεν· Σαοὺλ ἀδελφέ, ὁ κύριος ἀπέσταλκέν με, Ἰησοῦς ὃ ὁφθεῖς σοι ἐν τῇ δόδῳ ἦ ἥρχου, ὅπως ἀναβλέψῃς καὶ πλησθῆς πνεύματος ἀγίου. **18** καὶ εὐθέως ἀπέπεσαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ὁφθαλμῶν (ώς *N(k)O*) λεπίδες, ἀνέβλεψέν τε (παραχρῆμα *K*) καὶ ἀναστὰς ἐβαπτίσθη, **19** καὶ λαβὼν τροφὴν (ἐνίσχυσεν. *NK(o)*) Ἐγένετο δὲ (ό Σαῦλος *k*) μετὰ τῶν ἐν Δαμασκῷ μαθητῶν ἡμέρας τινάς· **20** καὶ εὐθέως ἐν ταῖς συναγωγαῖς ἐκήρυξεν τὸν (Ἰησοῦν, *N(K)O*) ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. **21** ἔξιταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες καὶ ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ πορθήσας (εἰς *N(k)O*) Ἱερουσαλήμ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο; καὶ ὥδε εἰς τοῦτο ἐληλύθει ἵνα δεδεμένους αὐτοὺς ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς. **22** Σαῦλος δὲ μᾶλλον ἐνεδυναμοῦτο καὶ συνέχυννεν τοὺς Ἰουδαίους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Δαμασκῷ, συμβιβάζων ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός. **23** ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ίκαναί, συνεβούλεύσαντο οἱ Ἰουδαῖοι ἀνελεῖν αὐτὸν· **24** ἐγνώσθη δὲ τῷ Σαύλῳ ἡ ἐπιβούλη αὐτῶν. (παρετηροῦντο δὲ *N(k)O*) (καὶ *no*) τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτός, ὅπως αὐτὸν ἀνέλωσιν· **25** λαβόντες δὲ οἱ μαθηταὶ (αὐτοῦ *NO*) νυκτὸς διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν αὐτὸν χαλάσαντες ἐν σπυρίδι. **26** Παραγενόμενος δὲ (ό Σαῦλος *k*) (εἰς *NK(o)*) Ἱερουσαλήμ (ἐπείραζεν *N(k)O*) κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς· καὶ πάντες ἐφοβοῦντο αὐτὸν μὴ πιστεύοντες ὅτι ἐστὶν μαθητής. **27** Βαρναβᾶς δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτὸν ἤγαγεν πρὸς τοὺς ἀποστόλους καὶ διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ἐν τῇ

όδῷ εἶδεν τὸν κύριον καὶ ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ καὶ πῶς ἐν Δαμασκῷ ἐπαρρησιάσατο ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. 28 καὶ ἦν μετ' αὐτῶν εἰσπορευόμενος καὶ ἐκπορευόμενος (εἰς *N(k)O*) Ἱερουσαλήμ, 29 (καὶ *k*) παρρησιαζόμενος ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου (Ἰησοῦ, *K*) ἐλάλει τε καὶ συνεζήτει πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς· οἱ δὲ ἐπεχείρουν ἀνελεῖν αὐτόν. 30 ἐπιγνόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ κατήγαγον αὐτὸν εἰς Καισάρειαν καὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν εἰς Ταρσόν. 31 (Ἡ *N(k)O*) μὲν οὖν (ἐκκλησίᾳ *N(K)O*) καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας (εἰχεν *N(k)O*) εἰρήνην, (οἰκοδομουμένη *N(k)O*) καὶ (πορευομένη *N(k)O*) τῷ φόβῳ τοῦ κυρίου, καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ ἄγιου πνεύματος (ἐπληθύνετο. *N(k)O*) 32 Ἐγένετο δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων κατελθεῖν καὶ πρὸς τοὺς ἀγίους τοὺς κατοικοῦντας Λύδα. 33 εὗρεν δὲ ἐκεī ἄνθρωπόν τινα ὀνόματι Αἰνέαν ἐξ ἐτῶν ὀκτὼ κατακείμενον ἐπὶ (κραβάττου *N(k)O*) δις ἦν παραλευμένος, 34 καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτρος· Αἰνέα, ιᾶταί σε Ἱησοῦς (ό *k*) Χριστός· ἀνάστηθι καὶ στρῶσον σεαυτῷ. καὶ εὐθέως ἀνέστη· 35 καὶ εἶδαν αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες Λύδα καὶ τὸν (Σαρῶνα, *NK(o)*) οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν κύριον. 36 Ἐν Ἰόππῃ δέ τις ἦν μαθήτρια ὀνόματι Ταβιθά, ἡ διερμηνευομένη λέγεται Δορκάς αὐτῇ ἦν πλήρης ἔργων ἀγαθῶν καὶ ἐλεημοσυνῶν ὃν ἐποίει· 37 ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀσθενήσασαν αὐτὴν ἀποθανεῖν· λούσαντες δὲ ἔθηκαν αὐτὴν ἐν ὑπερώῳ. 38 ἐγγὺς δὲ οὕσης Λύδας τῇ Ἰόππῃ οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες ὅτι Πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ, ἀπέστειλαν δύο ἄνδρας πρὸς αὐτὸν

παρακαλοῦντες· μὴ (όκνήσῃς *N(k)O*) διελθεῖν ἔως (ήμῶν. *N(K)O*) 39 ἀναστὰς δὲ Πέτρος συνῆλθεν αὐτοῖς· ὃν παραγενόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερῷον, καὶ παρέστησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαίουσαι καὶ ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας καὶ ἴματια δσα ἐποίει μετ' αὐτῶν οὕσα ή Δορκάς. 40 ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάντας ὁ Πέτρος καὶ θεὶς τὰ γόνατα προσηγύξατο· καὶ ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα εἶπεν· Ταβιθά, ἀνάστηθι. ἡ δὲ ἥνοιξεν τοὺς ὄφθαλμοὺς αὐτῆς καὶ ἴδοῦσα τὸν Πέτρον ἀνεκάθισεν. 41 δοὺς δὲ αὐτῇ χεῖρα ἀνέστησεν αὐτήν· φωνήσας δὲ τοὺς ἀγίους καὶ τὰς χήρας παρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν. 42 γνωστὸν δὲ ἐγένετο καθ' ὅλης τῆς Ἰόππης, καὶ ἐπίστευσαν πολλοὶ ἐπὶ τὸν κύριον. 43 ἐγένετο δὲ ἡμέρας ίκανὰς μεῖναι (αὐτὸν *ko*) ἐν Ἰόππῃ παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ.

10 Ἀνὴρ δέ τις (ἥν *k*) ἐν Καισαρείᾳ ὀνόματι Κορνήλιος, ἐκατοντάρχης ἐκ σπείρης τῆς καλουμένης Ἰταλικῆς, 2 εὐσεβής καὶ φιούμενος τὸν θεὸν σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ποιῶν (τε *k*) ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ λαῷ καὶ δεόμενος τοῦ θεοῦ (διὰ *N(K)O*) (παντός· *N(k)O*) 3 εἶδεν ἐν ὁράματι φανερῶς ὡσεὶ περὶ ὕραν ἐνάτην τῆς ἡμέρας ἄγγελον τοῦ θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς αὐτὸν καὶ εἰπόντα αὐτῷ· Κορνήλιε. 4 ὁ δὲ ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἔμφοβος γενόμενος εἶπεν· τί ἐστιν, κύριε; εἶπεν δὲ αὐτῷ· αἱ προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον (ἔμπροσθεν *N(k)O*) τοῦ θεοῦ. 5 καὶ νῦν πέμψον ἄνδρας εἰς Ἰόππην καὶ μετάπεμψαι Σίμωνά (τινα *n(o)*) δις (ἐπικαλεῖται Πέτρος· *NK(o)*) 6 οὗτος ξενίζεται παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ, ὃ ἐστιν οἰκία παρὰ θάλασσαν (οὗτος λαλήσει σοι τί

σε δεῖ ποιεῖν. *Κ*) 7 Ὡς δὲ ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν (τῷ *κ*) (αὐτῷ, *Ν(κ)Ο*) φωνήσας δύο τῶν οἰκετῶν (αὐτοῦ *κ*) καὶ στρατιώτην εὐσέβῃ τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ, 8 καὶ ἔξηγησάμενος ἅπαντα αὐτοῖς, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἰόππην. 9 Τῇ δὲ ἐπαύριον ὁδοιπορούντων (ἐκείνων *ΝΚ(ο)*) καὶ τῇ πόλει ἐγγιζόντων, ἀνέβη Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι περὶ ὥραν ἔκτην. 10 ἐγένετο δὲ πρόσπεινος, καὶ ἥθελεν γεύσασθαι· παρασκευαζόντων δὲ (αὐτῶν ἐγένετο *Ν(κ)Ο*) ἐπ’ αὐτὸν ἔκστασις, 11 καὶ θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγμένον καὶ καταβαῖνον (ἐπ’ αὐτὸν *Κ*) σκεῦός τι ὡς ὀθόνην μεγάλην τέσσαρσιν ἀρχαῖς (δεδεμένον καὶ *ΚΟ*) καθιέμενον ἐπὶ τῆς γῆς: 12 ἐν τῷ ὑπῆρχεν πάντα τὰ τετράποδα (καὶ τὰ θηρία *Κ*) καὶ (τὰ *κ*) ἐρπετὰ τῆς γῆς καὶ (τὰ *κ*) πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. 13 καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτὸν ἀναστὰς Πέτρε, θῦσον καὶ φάγε. 14 ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν· μηδαμῶς, κύριε· δτι οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν (καὶ *Ν(κ)Ο*) ἀκάθαρτον. 15 καὶ φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτόν· ὃ ὁ θεὸς ἐκαθάρισεν, σὺ μὴ κοίνου. 16 τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ (εὐθὺς *Ν(κ)Ο*) ἀνελήμφθη τὸ σκεῦός εἰς τὸν οὐρανόν. 17 ὡς δὲ ἐν ἔαυτῷ διηπόρει ὁ Πέτρος τί ἀν εἴη τὸ ὅραμα ὃ εἶδεν, (καὶ *κ*) ἵδού οἱ ἄνδρες οἱ ἀπεσταλμένοι (ὑπὸ *Ν(κ)Ο*) τοῦ Κορνηλίου διερωτήσαντες τὴν οἰκίαν (τοῦ *ΝΟ*) Σίμωνος, ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα· 18 καὶ φωνήσαντες (ἐπυνθάνοντο *ΝΚ(ο)*) εἰ Σίμων ὁ ἐπικαλούμενος Πέτρος ἐνθάδε ξενίζεται. 19 Τοῦ δὲ Πέτρου (διενθυμουμένου *Ν(κ)Ο*) περὶ τοῦ ὅραματος εἶπεν αὐτῷ τὸ πνεῦμα· ἵδού ἄνδρες (τρεῖς *ΝΚ(ο)*) (ζητοῦντές *Ν(κ)Ο*)

σε· 20 ἀλλ’ ἀναστὰς κατάβηθι καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς μηδὲν διακρινόμενος, (ὅτι *Ν(κ)Ο*) ἐγὼ ἀπέσταλκα αὐτούς. 21 καταβὰς δὲ Πέτρος πρὸς τοὺς ἄνδρας (τοὺς ἀπεσταλμενοὺς ἀπὸ τοῦ Κορνηλίου πρὸς αὐτὸν, *Κ*) εἶπεν· ἴδού ἐγώ εἰμι ὃν ζητεῖτε· τίς ή αἰτία δι’ ἣν πάρεστε; 22 οἱ δὲ εἶπαν· Κορνήλιος ἔκατοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος καὶ φοβούμενος τὸν θεὸν μαρτυρούμενός τε ὑπὸ ὅλου τοῦ ἔθνους τῶν Ιουδαίων, ἔχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου ἀγίου μεταπέμψασθαί σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα παρὰ σοῦ. 23 εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτοὺς ἐξένισεν. τῇ δὲ ἐπαύριον (ἀναστὰς *ΝΟ*) (ό *κ*) (Πέτρος *Κ*) ἐξῆλθεν σὺν αὐτοῖς, καί τινες τῶν ἀδελφῶν τῶν ἀπὸ (τῆς *κ*) Ἰόππης συνηλθον αὐτῷ. 24 (Καὶ *κ*) τῇ (δὲ *ΝΟ*) εἶπεν· εἰσῆλθεν *Ν(κ)Ο* εἰς τὴν Καισάρειαν· δὲ Κορνήλιος ἦν προσδοκῶν αὐτοὺς συγκαλεσάμενος τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους. 25 ὡς δὲ ἐγένετο τοῦ εἰσελθεῖν τὸν Πέτρον, συναντήσας αὐτῷ ὁ Κορνήλιος πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας προσεκύνησεν. 26 ὁ δὲ Πέτρος ἤγειρεν αὐτὸν λέγων· ἀνάστηθι· καὶ ἐγὼ αὐτὸς ἀνθρωπός εἰμι. 27 καὶ συνομιλῶν αὐτῷ εἰσῆλθεν καὶ εύρισκει συνεληλυθότας πολλούς, 28 ἔφη τε πρὸς αὐτούς· ὑμεῖς ἐπίστασθε ὡς ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ Ιουδαίῳ κολλᾶσθαι ἢ προσέρχεσθαι ἀλλοφύλω· κάμοὶ κάμοὶ ὁ θεὸς ἔδειξεν μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἀνθρωπον, 29 διὸ καὶ ἀναντιρήτως ἥλθον μεταπεμφθείς. πυνθάνομαι οὖν, τίνι λόγῳ μετεπέμψασθέ με; 30 Καὶ ὁ Κορνήλιος ἔφη· ἀπὸ τετάρτης ἡμέρας μέχρι ταύτης τῆς ὥρας ἥμην (νηστεύων καὶ *Κ*) τὴν

ένάτην (ώραν *k*) προσευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ ἴδού ἀνὴρ ἔστη ἐνώπιόν μου ἐν ἑσθῆτι λαμπρᾷ 31 καὶ φησίν· Κορνήλιε, εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχὴ καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 32 πέμψων οὖν εἰς Ἰόππην καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος; οὗτος ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος βυρσέως παρὰ θάλασσαν (ὅς παραγενόμενος λαλήσει σοι. *K*) 33 ἔξαυτῆς οὖν ἔπειψα πρὸς σέ, σύ τε καλῶς ἐποίησας παραγενόμενος, νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πάρεσμεν ἀκοῦσαι πάντα τὰ προστεταγμένα σοι ὑπὸ τοῦ (κυρίου. *N(K)O*) 34 Ἀνοίξας δὲ Πέτρος τὸ στόμα εἶπεν· ἐπ' ἀληθείας καταλαμβάνομαι ὅτι οὐκ ἔστιν προσωπολίμπτης ὁ θεός, 35 ἀλλ' ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φοβούμενος αὐτὸν καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην δεκτὸς αὐτῷ ἔστιν. 36 τὸν λόγον δὲν ἀπέστειλεν τοῖς νίοις Ἰσραὴλ εὐαγγελιζόμενος εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὗτος ἔστιν πάντων κύριος, 37 ὑμεῖς οἴδατε τὸ γενόμενον ὥημα καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, (ἀρξάμενος *N(k)O*) ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας μετὰ τὸ βάπτισμα ὃ ἐκήρυξεν Ἰωάννης, 38 Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ Ναζαρέθ, ὃς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ θεὸς πνεύματι ἄγιῳ καὶ δυνάμει, ὃς διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ὅτι ὁ θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ. 39 καὶ ἡμεῖς (ἐσμεν *k*) μάρτυρες πάντων ὡν ἐποίησεν ἐν τε τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐν Ἱερουσαλήμ: δὲν (καὶ *no*) ἀνεῖλαν κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου. 40 τοῦτον ὁ θεὸς ἤγειρεν (ἐν *n*) τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι 41 οὐ παντὶ τῷ λαῷ, ἀλλὰ μάρτυσιν τοῖς προκεχειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἡμῖν, οἵτινες συνεφάγομεν καὶ

συνεπίομεν αὐτῷ μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν 42 καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν κηρύξαι τῷ λαῷ καὶ διαμαρτύρασθαι ὅτι (οὗτός *N(k)O*) ἔστιν ὁ ὥρισμένος ὑπὸ τοῦ θεοῦ κριτῆς ζώντων καὶ νεκρῶν. 43 τούτῳ πάντες οἱ προφῆται μαρτυροῦσιν ἄφεσιν ἀμαρτιῶν λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν. 44 Ἐτι λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα ἐπέπεσεν τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν λόγον. 45 καὶ ἔξεστησαν οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοὶ (ὅσοι *NK(O)*) συνηλθαν τῷ Πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ ἀγίου (τοῦ *o*) πνεύματος ἐκκέχυται· 46 ἡκουον γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώσσαις καὶ μεγαλύνοντων τὸν θεόν. τότε ἀπεκρίθη (ό *k*) Πέτρος· 47 μήτι τὸ ὄνδωρ δύναται κωλῦσαι τὶς τοῦ μὴ βαπτισθῆναι τούτους, οἵτινες τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον ἔλαβον (ώς *N(k)O*) καὶ ἡμεῖς; 48 προσέταξεν (δὲ *N(k)O*) αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματι (Ἰησοῦ Χριστοῦ *NO*) βαπτισθῆναι (τοῦ κυρίου. *K*) τότε ἡρώτησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς.

11 Ἡκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οἱ ὄντες κατὰ τὴν Ἰουδαίαν ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐδέξαντο τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. 2 (Καὶ *k*) "Οτε (δὲ *no*) ἀνέβη Πέτρος εἰς (Ιερουσαλήμ, *N(k)O*) διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆς 3 λέγοντες ὅτι (εἰσῆλθες *NK(O)*) πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας καὶ (συνέφαγες *NK(O)*) αὐτοῖς. 4 ἀρξάμενος δὲ (ό *k*) Πέτρος ἔξετίθετο αὐτοῖς καθεξῆς λέγων· 5 ἐγὼ ἡμην ἐν πόλει Ἰόππῃ προσευχόμενος καὶ εἶδον ἐν ἐκστάσει ὅραμα καταβαῖνον σκεῦός τι ὡς ὁθόνην μεγάλην τέσσαριν ἀρχαῖς καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ

ἥλθεν ἄχρι ἐμοῦ· 6 εἰς ἣν ἀτενίσας κατενόουν καὶ εἶδον τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἔρπετά καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. 7 ἥκουσα δὲ (καὶ *no*) φωνῆς λεγούσης μοι· ἀναστὰς Πέτρε, θῦσον καὶ φάγε. 8 εἶπον δέ· μηδαμῶς, κύριε· δτι (πᾶν *K*) κοινὸν ἡ ἀκάθαρτον οὐδέποτε εἰσήλθεν εἰς τὸ στόμα μου. 9 ἀπεκρίθη δὲ (μοι *k*) φωνὴ ἐκ δευτέρου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· ἂ ὁ θεὸς ἐκαθάρισεν, σὺ μὴ κοίνου. 10 τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ ἀνεσπάσθη πάλιν ἅπαντα εἰς τὸν οὐρανόν. 11 καὶ ᾧδού ἐξαυτῆς τρεῖς ἄνδρες ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐν ᾧ (ἥμεν *N(k)O*) ἀπεσταλμένοι ἀπὸ Καισαρείας πρός με. 12 εἶπεν δὲ τὸ πνεῦμά μοι συνελθεῖν αὐτοῖς μηδὲν (διακρίναντα. *N(k)O*) ἥλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἔξ ἀδελφοὶ οὗτοι, καὶ εἰσήλθομεν εἰς τὸν οἴκον τοῦ ἀνδρός. 13 ἀπήγγειλεν (δὲ *N(k)O*) ἡμῖν πῶς εἶδεν τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ σταθέντα καὶ εἰπόντα (αὐτῷ· *k*) ἀπόστειλον εἰς Ἱόπην (ἄνδρας *K*) καὶ μετάπεμψαι Σύμωνα τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον, 14 ὃς λαλήσει ῥήματα πρὸς σὲ ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἰκός σου. 15 ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν ἐπέπεσεν τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον ἐπ' αὐτούς, ὁσπερ καὶ ἐφ' ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ. 16 ἐμνήσθην δὲ τοῦ ῥήματος (τοῦ *no*) κυρίου, ὡς ἔλεγεν· Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὑδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἀγίῳ. 17 εἰ οὖν τὴν ἵσην δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς ὡς καὶ ἡμῖν, πιστεύσασιν ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ἐγώ (δὲ *k*) τίς ἥμην δυνατὸς κωλῦσαι τὸν θεόν; 18 Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα ἡσύχασαν καὶ (ἐδόξασαν *N(k)O*) τὸν θεόν λέγοντες· ἄρα (γε *k*) καὶ τοῖς ἔθνεσιν ὁ θεὸς τὴν μετάνοιαν εἰς ζωὴν ἔδωκεν.

19 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνω διῆλθον ἔως Φοινίκης καὶ Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις, 20 Ἡσαν δέ τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες (ἐλθόντες *N(k)O*) εἰς Ἀντιόχειαν ἐλάλουν (καὶ *no*) πρὸς τοὺς (Ἐλληνιστὰς *NK(o)*) εὐαγγελιζόμενοι τὸν κύριον Ἰησοῦν. 21 καὶ ἦν χεὶρ κυρίου μετ' αὐτῶν, πολύς τε ἀριθμὸς (ό *no*) πιστεύσας ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν κύριον· 22 ἡκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὡτα τῆς ἐκκλησίας τῆς (οὕσης *no*) ἐν (Ιερουσαλὴμ *N(k)O*) περὶ αὐτῶν καὶ ἐξαπέστειλαν Βαρναβᾶν (διελθεῖν *NK*) ἔως Ἀντιοχείας· 23 δὲς παραγενόμενος καὶ ᾧδων τὴν χάριν (τὴν *no*) τοῦ θεοῦ ἐχάρη καὶ παρεκάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς καρδίας προσμένεν (ἐν *o*) τῷ κυρίῳ· 24 δτι ἦν ἀνήρ ἀγαθὸς καὶ πλήρης πνεύματος ἀγίου καὶ πίστεως, καὶ προσετέθη ὄχλος ἱκανὸς τῷ κυρίῳ. 25 ἐξῆλθεν δὲ εἰς Ταρσὸν (ό *k*) (Βαρνάβας *K*) ἀναζητήσαι Σαῦλον, 26 καὶ εὐρὼν (αὐτὸν *k*) ἡγαγεν (αὐτὸν *k*) εἰς Ἀντιόχειαν. ἐγένετο δὲ (αὐτοῖς *N(k)O*) καὶ ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ διδάξαι ὄχλον ἱκανόν, χρηματίσαι τε (πρώτως *N(k)O*) ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς Χριστιανούς. 27 Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατῆλθον ἀπὸ Ιεροσολύμων προφῆται εἰς Ἀντιόχειαν· 28 ἀναστὰς δὲ εἰς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι Ἀγαβος ἐσήμανεν διὰ τοῦ πνεύματος λιμὸν (μεγάλην *N(k)O*) μέλλειν ἔσεσθαι ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην, (ἥτις *N(k)O*) (καὶ *k*) ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου (Καίσαρος. *K*) 29 τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς εὐπορεῖτο τις, ὕρισαν ἔκαστος

αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς· **30** ὃ καὶ ἐποίησαν ἀποστείλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς Βαρναβᾶ καὶ Σαύλου.

12 Κατ’ ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς τὰς χεῖρας κακῶσαί τινας τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας. **2** ἀνεῖλεν δὲ Ἱάκωβον τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου μαχαίρῃ. **3** (Καὶ *k*) ἴδων (δὲ *no*) ὅτι ἀρεστόν ἔστιν τοῖς Ἰουδαίοις, προσέθετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον, ἵσαν δὲ (αἱ *no*) ἡμέραι τῶν ἀζύμων, **4** ὃν καὶ πιάσας ἔθετο εἰς φυλακὴν παραδοὺς τέσσαρσιν τετραδίοις στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐτόν, βουλόμενος μετὰ τὸ πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ. **5** Οἱ μὲν οὖν Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ προσευχὴ δὲ ἦν (ἐκτενῶς *N(k)O*) γινομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν θεὸν (περὶ *N(k)O*) αὐτοῦ. **6** ὅτε δὲ ἡμελλεν (προαγαγεῖν *N(k)(o)*) αὐτὸν ὁ Ἡρώδης, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν ὁ Πέτρος κοιμώμενος μεταξὺ δύο στρατιωτῶν δεδεμένος ἀλύσεσιν δυσίν, φύλακές τε πρὸ τῆς θύρας ἐτίρουν τὴν φυλακήν. **7** καὶ ἴδον ἄγγελος κυρίου ἐπέστη καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰκήματι πατάξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου ἥγειρεν αὐτὸν λέγων ἀνάστα ἐν τάχει. καὶ ἔξεπεσαν αὐτοῦ αἱ ἀλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν. **8** εἶπεν (δὲ *N(k)O*) ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτόν· (ζῶσαι *N(K)O*) καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλια σου. ἐποίησεν δὲ οὕτως. καὶ λέγει αὐτῷ· περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου καὶ ἀκολούθει μοι. **9** καὶ ἔξελθὼν ἤκολούθει (αὐτῷ· *k*) καὶ οὐκ ἥδει ὅτι ἀληθές ἔστιν τὸ γινόμενον διὰ τοῦ ἄγγελου, ἐδόκει δὲ ὅραμα βλέπειν. **10** διελθόντες δὲ πρώτην φυλακὴν καὶ δευτέραν ἥλθαν ἐπὶ

τὴν πύλην τὴν σιδηρᾶν τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν, ἥτις αὐτομάτη (ἥνοιγη *N(k)O*) αὐτοῖς, καὶ ἔξελθόντες προῆλθον ρύμην μίαν καὶ εὐθέως ἀπέστη ὁ ἄγγελος ἀπ’ αὐτοῦ. **11** καὶ ὁ Πέτρος ἐν ἑαυτῷ γενόμενος εἶπεν νῦν οἴδα ἀληθῶς ὅτι ἔξαπέστειλεν (ὁ *no*) κύριος τὸν ἄγγελον αὐτοῦ καὶ ἔξείλατό με ἐκ χειρὸς Ἡρώδου καὶ πάσης τῆς προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων. **12** συνιδών τε ἥλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν (τῆς *no*) Μαρίας τῆς μητρὸς Ἰωάννου τοῦ ἐπικαλουμένου Μάρκου, οὗ ἕσαν ίκανοι συνηθροισμένοι καὶ προσευχόμενοι. **13** κρούσαντος δὲ (τοῦ *k*) (αὐτοῦ *N(K)O*) τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος προσῆλθεν παιδίσκη ὑπακοῦσαι ὀνόματι Ῥόδῃ. **14** καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ ἥνοιξεν τὸν πυλῶνα εἰσδραμοῦσα δὲ ἀπῆγγειλεν ἔστάναι τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ πυλῶνος. **15** οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν εἶπαν· μαίνῃ. ἡ δὲ διισχυρίζετο οὕτως ἔχειν. οἱ δὲ ἔλεγον· ὁ ἄγγελός ἔστιν αὐτοῦ. **16** ὁ δὲ Πέτρος ἐπέμενεν κρούσων· ἀνοίξαντες δὲ εἶδαν αὐτὸν καὶ ἔξεστησαν. **17** κατασείσας δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ σιγᾶν, διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ὁ κύριος αὐτὸν ἔξηγαγεν ἐκ τῆς φυλακῆς· εἶπεν (τε· *N(k)O*) ἀπαγγείλατε Ἱακώβῳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα. καὶ ἔξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔτερον τόπον. **18** Γενομένης δὲ ἡμέρας ἦν τάραχος οὐκ ὀλίγος ἐν τοῖς στρατιώταις τί ἄρα ὁ Πέτρος ἐγένετο. **19** Ἡρώδης δὲ ἐπιζητήσας αὐτὸν καὶ μὴ εὑρὼν ἀνακρίνας τοὺς φύλακας ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι, καὶ κατελθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς (τὴν *k*) Καισάρειαν διέτριβεν. **20** ἦν δὲ (ὁ *k*) (Ἡρώδης *K*) θυμομαχῶν Τυρίοις καὶ Σιδωνίοις ὅμοθυμαδὸν δὲ παρῆσαν πρὸς αὐτὸν

καὶ πείσαντες Βλάστον τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως ἡτοῦντο εἰρήνην, διὰ τὸ τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς. 21 Τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ὁ Ἡρῷδης ἐνδυσάμενος ἐσθῆτα βασιλικὴν καὶ καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς. 22 ὁ δὲ δῆμος ἐπεφώνει· θεοῦ φωνὴ καὶ οὐκ ἀνθρώπου. 23 παραχρῆμα δὲ ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγγελος κυρίου ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδωκεν τὴν δόξαν τῷ θεῷ, καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος ἔξεψυξεν. 24 Ὁ δὲ λόγος τοῦ (θεοῦ *NK(O)*) ηὔξανεν καὶ ἐπληθύνετο. 25 Βαρναβᾶς δὲ καὶ Σαῦλος ὑπέστρεψαν (εἰς *N(K)O*) Ἱερουσαλὴμ πληρώσαντες τὴν διακονίαν, συμπαραλαβόντες (καὶ *k*) Ἰωάννην τὸν ἐπικληθέντα Μᾶρκον.

13 Ἡσαν δὲ (τινες *k*) ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὖσαν ἐκκλησίαν προφῆται καὶ διδάσκαλοι, ὅ τε Βαρναβᾶς καὶ Συμεὼν ὁ καλούμενος Νίγερ καὶ Λούκιος ὁ Κυρηναῖος, Μαναήν τε Ἡρῷου τοῦ τετραάρχου σύντροφος καὶ Σαῦλος. 2 λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ κυρίῳ καὶ νηστευόντων εἶπεν τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον ἀφορίσατε δῆ μοι τὸν (τε *k*) Βαρναβᾶν καὶ (τὸν *k*) Σαῦλον εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέλημαι αὐτούς. 3 τότε νηστεύσαντες καὶ προσευξάμενοι καὶ ἐπιθέντες τὰς χεῖρας αὐτοῖς ἀπέλυσαν. 4 (Αὐτοὶ *N(k)O*) μὲν οὖν ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ ἀγίου (τοῦ *k*) πνεύματος κατῆλθον εἰς (τὴν *k*) Σελεύκειαν, ἐκεῖθέν (τε *NK(o)*) ἀπέπλευσαν εἰς (τὴν *k*) Κύπρον. 5 καὶ γενόμενοι ἐν Σαλαμῖνι κατίγγελλον τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῶν Ἰουδαίων· εἶχον δὲ καὶ Ἰωάννην ὑπηρέτην. 6 Διελθόντες δὲ (ὅλην *NO*) τὴν νῆσον ἄχρι Πάφου εὗρον (ἄνδρα

NO) τινὰ μάγον ψευδοπροφήτην Ἰουδαῖον ὃ ὄνομα (Βαριησοῦ, *N(k)O*) 7 ὃς ἦν σὺν τῷ ἀνθυπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ, ἀνδρὶ συνετῷ. οὗτος προσκαλεσάμενος Βαρναβᾶν καὶ Σαῦλον ἐπεζήτησεν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. 8 ἀνθίστατο δὲ αὐτοῖς Ἐλύμας ὁ μάγος, οὕτως γὰρ μεθερμηνεύεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ζητῶν διαστρέψαι τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ τῆς πίστεως. 9 Σαῦλος δὲ ὁ καὶ Παῦλος πλησθεὶς πνεύματος ἀγίου (καὶ *k*) ἀτενίσας εἰς αὐτὸν 10 εἶπεν· ὡς πλήρης παντὸς δόλου καὶ πάσης ράφιονγρίας, σιεὶ διαβόλου, ἔχθρὲ πάσης δικαιοσύνης, οὐ παύσῃ διαστρέφων τὰς ὁδοὺς (τοῦ *no*) κυρίου τὰς εὐθείας; 11 καὶ νῦν ἵδου χεὶρ (τοῦ *k*) κυρίου ἐπὶ σέ, καὶ ἔσῃ τυφλὸς μὴ βλέπων τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ. παραχρῆμά (τε ἐπεσεν *N(k)O*) ἐπ’ αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος, καὶ περιάγων ἔζητει χειραγωγούς. 12 τότε ἴδων ὁ ἀνθύπατος τὸ γεγονὸς ἐπίστευσεν ἐκπλησσόμενος ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ κυρίου. 13 Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ (τὸν *k*) Παῦλον ἥλθον εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας. Ἰωάννης δὲ ἀποχωρήσας ἀπ’ αὐτῶν ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα. 14 αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ τῆς Πέργης παρεγένοντο εἰς Ἀντιόχειαν (τὴν Πισιδίαν, *N(k)O*) καὶ (εἰσελθόντες *NK(o)*) εἰς τὴν συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐκάθισαν. 15 μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν ἀπέστειλαν οἱ ἀρχισυνάγωγοι πρὸς αὐτοὺς λέγοντες· ἄνδρες ἀδελφοί, εἴ τίς ἐστιν ἐν ὑμῖν λόγος παρακλήσεως πρὸς τὸν λαόν, λέγετε. 16 Ἀναστὰς δὲ Παῦλος καὶ κατασείσας τῇ χειρὶ εἶπεν· ἄνδρες Ἰσραηλῖται καὶ οἱ φοβούμενοι

τὸν θεόν, ἀκούσατε. 17 ὁ θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου Ἰσραὴλ ἔξελέξατο τοὺς πατέρας ἡμῶν καὶ τὸν λαὸν ὑψωσεν ἐν τῇ παροικίᾳ ἐν γῇ (Αἰγύπτου *N(k)O*) καὶ μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἔξήγαγεν αὐτὸν ἔξ αὐτῆς· 18 καὶ ὡς τεσσερακονταετῆ χρόνον ἐτροποφόρησεν αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ, 19 καὶ καθελὼν ἔθνη ἐπτὰ ἐν γῇ Χανάαν κατεκληρονόμησεν (αὐτοῖς *k*) τὴν γῆν αὐτῶν 20 ὡς ἔτεσιν τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα· καὶ μετὰ ταῦτα ἔδωκεν κριτὰς ἔως Σαμουὴλ τοῦ προφήτου· 21 κἀκεῖθεν κἀκεῖθεν ἥτήσαντο βασιλέα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς τὸν Σαοὺλ υἱὸν Κίς, ἄνδρα ἐκ φυλῆς Βενιαμίν, ἔτη τεσσεράκοντα· 22 καὶ μεταστήσας αὐτὸν ἤγειρεν τὸν Δαυὶδ αὐτοῖς εἰς βασιλέα, ὃς καὶ εἶπεν μαρτυρήσας· εὗρον Δαυὶδ τὸν τοῦ Ἱεσαί, ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, δος ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου. 23 τούτου ὁ θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος κατ' ἐπαγγελίαν (ἥγαγεν *N(K)O*) τῷ Ἰσραὴλ (σωτῆρα *NK(O)*) Ἰησοῦν, 24 προκηρύξαντος Ἰωάννου πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ βάπτισμα μετανοίας παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραὴλ. 25 ὡς δὲ ἐπλήρουν (ὅ *k*) Ἰωάννης τὸν δρόμον ἔλεγεν· (τί *N(k)O*) ἐμὲ ὑπονοεῖτε εἶναι; οὐκ εἰμὶ ἐγώ ἀλλ' ἴδού ἔρχεται μετ' ἐμὲ οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν λῦσαι. 26 Ἀνδρες ἀδελφοί, υἱοὶ γένους Ἀβραὰμ καὶ οἱ ἐν ὑμῖν φοιβούμενοι τὸν θεόν, (ἥμιν *N(K)O*) ὁ λόγος τῆς σωτηρίας ταύτης (ἔξαπεστάλη. *N(k)O*) 27 οἱ γάρ κατοικοῦντες ἐν Ἱερουσαλήμ καὶ οἱ ἀρχοντες αὐτῶν τοῦτον ἀγνοήσαντες καὶ τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν τὰς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας, κρίναντες ἐπλήρωσαν· 28 καὶ

μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὑρόντες ἥτήσαντο Πιλάτον ἀναιρεθῆναι αὐτόν. 29 ὡς δὲ ἐτέλεσαν (πάντα *N(k)O*) τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα, καθελόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου ἔθηκαν εἰς μνημεῖον. 30 ὁ δὲ θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, 31 δος ὕφθη ἐπὶ ἡμέρας πλείους τοῖς συναναβᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς Ἱερουσαλήμ, οἵτινες (νῦν *NO*) εἰσιν μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν. 32 καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίαν γενομένην, 33 ὅτι ταύτην ὁ θεὸς ἐκπεπλήρωκεν τοῖς τέκνοις αὐτῶν (ἥμιν *NK(O)*) ἀναστήσας Ἰησοῦν, ὡς καὶ ἐν τῷ ψαλμῷ γέγραπται τῷ (δευτέρῳ *NK(O)*) υἱός μου εἴ τοι σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. 34 ὅτι δὲ ἀνέστησεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν εἰς διαφθοράν, οὕτως εἴρηκεν ὅτι δώσω ὑμῖν τὰ δσια Δαυὶδ τὰ πιστά. 35 (διότι *N(k)O*) καὶ ἐν ἐτέρῳ λέγει· οὐ δώσεις τὸν δσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. 36 Δαυὶδ μὲν γὰρ ἴδιᾳ γενεᾷ ὑπηρετήσας τῇ τοῦ θεοῦ βουλῇ ἐκοιμήθη καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ καὶ εἶδεν διαφθοράν· 37 ὃν δὲ ὁ θεὸς ἤγειρεν, οὐκ εἶδεν διαφθοράν. 38 Γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ἄνδρες ἀδελφοί, ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεσις ἀμαρτιῶν καταγγέλλεται· 39 καὶ ἀπὸ πάντων ὃν οὐκ ἡδυνήθητε ἐν (τῷ *k*) νόμῳ Μωϋσέως δικαιωθῆναι, ἐν τούτῳ πᾶς ὁ πιστεύων δικαιοῦται. 40 βλέπετε οὖν μὴ ἐπέλθῃ (ἐφ' ὑμᾶς *K*) τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις· 41 ἴδετε, οἱ καταφρονηταί, καὶ θαυμάσατε καὶ ἀφανίσθητε, ὅτι ἔργον ἐργάζομαι ἐγὼ ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν, ἔργον (ὅ *N(k)O*) οὐ μὴ πιστεύσητε ἐάν τις ἐκδιηγῆται ὑμῖν. 42 Ἐξιόντων δὲ (αὐτῶν

no) (ἐκ τῆς *k*) (συναγωγῆς *K*) (τῶν *k*) (Ιουδαίων *K*) παρεκάλουν (τὰ ἔθνη *K*) εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον λαληθῆναι αὐτοῖς τὰ ῥήματα ταῦτα. 43 λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς ἡκολούθησαν πολλοὶ τῶν Ιουδαίων καὶ τῶν σεβομένων προσηλύτων τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρναβᾷ, οἵτινες προσλαμψάντες αὐτοῖς ἔπειθον αὐτοὺς (προσμένειν *N(k)O*) τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ. 44 τῷ (δὲ *NK(o)*) ἐρχομένῳ σαββάτῳ σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλις συνήχθη ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ (κυρίου. *N(K)O*) 45 ἵδοντες δὲ οἱ Ιουδαῖοι τοὺς ὄχλους ἐπλήσθησαν ζήλου καὶ ἀντέλεγον τοῖς ὑπὸ (τοῦ *k*) Παύλου (λαλουμένοις *N(k)O*) (ἀντιλέγοντες καὶ *K*) βλασφημοῦντες. 46 παρρησιασάμενοί (τε *N(k)O*) ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρναβᾶς εἶπαν· ὑμῖν ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· ἐπειδὴ (δὲ *ko*) ἀπωθεῖσθε αὐτὸν καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε ἑαυτοὺς τῆς αἰώνιου ζωῆς, ἵδού στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη. (aiōnios g166) 47 οὕτως γὰρ ἐντέταλται ἡμῖν ὁ κύριος· τέθεικά σε εἰς φῶς ἔθνῶν τοῦ εἶναί σε εἰς σωτηρίαν ἔως ἐσχάτου τῆς γῆς. 48 Ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη (ἔχαιρον *NK(o)*) καὶ ἐδόξαζον τὸν λόγον τοῦ (κυρίου *NK(O)*) καὶ ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον. (aiōnios g166) 49 διεφέρετο δὲ ὁ λόγος τοῦ κυρίου δι' ὅλης τῆς χώρας. 50 οἱ δὲ Ιουδαῖοι παρώτρυναν τὰς σεβομένας γυναῖκας (καὶ *k*) τὰς εὐσχήμονας καὶ τοὺς πρώτους τῆς πόλεως καὶ ἐπίγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον καὶ (τὸν *k*) Βαρναβᾶν καὶ ἔξεβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. 51 οἱ δὲ ἐκτιναξάμενοι τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν (αὐτῶν *k*) ἐπ' αὐτοὺς ἤλθον εἰς Ικόνιον. 52

οἱ (τε *N(k)O*) μαθηταὶ ἐπληροῦντο χαρᾶς καὶ πνεύματος ἀγίου.

14 Ἐγένετο δὲ ἐν Ἰκονίῳ κατὰ τὸ αὐτὸν εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ιουδαίων καὶ λαλῆσαι οὕτως ὡστε πιστεῦσαι Ιουδαίων τε καὶ Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος. 2 οἱ δὲ (ἀπειθήσαντες *N(k)O*) Ιουδαῖοι ἐπίγειραν καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἔθνῶν κατὰ τῶν ἀδελφῶν. 3 Ἰκανὸν μὲν οὖν χρόνον διέτριψαν παρρησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ κυρίῳ τῷ μαρτυροῦντι (ἐπὶ *n*) τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, (καὶ *k*) διδόντι σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν. 4 ἐσχίσθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως, καὶ οἱ μὲν ἦσαν σὺν τοῖς Ιουδαίοις, οἱ δὲ σὺν τοῖς ἀποστόλοις. 5 ὡς δὲ ἐγένετο ὁρμὴ τῶν ἔθνῶν τε καὶ Ιουδαίων σὺν τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν ὑβρίσαι καὶ λιθοβολῆσαι αὐτούς, 6 συνιδόντες κατέψυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς Λυκαονίας, Λύστραν καὶ Δέρβην καὶ τὴν περίχωρον, 7 κάκει κάκει εὐαγγελιζόμενοι ἦσαν. 8 Καί τις ἀνὴρ ἀδύνατος ἐν Λύστροις τοῖς ποσὶν ἐκάθητο, χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ (ὑπάρχων, *k*) δὲς οὐδέποτε (περιεπάτησεν. *N(k)O*) 9 οὗτος (ῆκουσεν *N(k)O*) τοῦ Παύλου λαλοῦντος, δὲς ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἰδὼν ὅτι ἔχει πίστιν τοῦ σωθῆναι, 10 εἶπεν μεγάλῃ (τῇ *ko*) φωνῇ· ἀνάστηθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου (όρθος. *NK(o)*) καὶ (ῆλατο *N(k)O*) καὶ περιεπάτει. 11 οἱ (τε *N(k)O*) ὄχλοι ἵδοντες δὲ ἐποίησεν (ό *k*) Παῦλος ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν Λυκαονιστὶ λέγοντες οἱ θεοὶ ὄμοιωθέντες ἀνθρώποις κατέβησαν πρὸς ήμᾶς· 12 ἐκάλουν τε τὸν (μὲν *k*) Βαρναβᾶν Δία, τὸν δὲ Παῦλον Ἐρμῆν, ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου.

13 ὅτε *N(k)O*) ιερεὺς τοῦ Διὸς τοῦ ὄντος πρὸ τῆς πόλεως (αὐτῶν *k*) ταύρους καὶ στέμματα ἐπὶ τοὺς πυλῶνας ἐνέγκας σὺν τοῖς ὄχλοις ἤθελεν θύειν. 14 Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι Βαρναβᾶς καὶ Παῦλος διαρρήξαντες τὰ ἱμάτια (αὐτῶν *NK(o)*) (ἐξεπήδησαν *N(k)O*) εἰς τὸν ὄχλον κράζοντες· 15 καὶ λέγοντες· ἄνδρες, τί ταῦτα ποιεῖτε; καὶ ἡμεῖς ὅμοιοπαθεῖς ἐσμεν ὑμῖν ἄνθρωποι, εὐαγγελιζόμενοι ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν ἐπὶ (τὸν *k*) θεὸν (τὸν *k*) ζῶντα, δὲς ἐποίησεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, 16 δὲς ἐν ταῖς παρωχημέναις γενεαῖς εἴασεν πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν· 17 (καίτοι καίτοι *N(k)O*) οὐκ ἀμάρτυρον (αὐτὸν *N(k)O*) ἀφῆκεν (ἀγαθούργῶν, *N(k)O*) οὐρανόθεν (ὑμῖν *N(K)O*) ύνετοὺς διδοὺς καὶ καιροὺς καρποφόρους, ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας (ὑμῶν. *N(K)O*) 18 καὶ ταῦτα λέγοντες μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ θύειν αὐτοῖς. 19 Ἐπῆλθαν δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ Ἰκονίου Ἰουδαίοι, καὶ πείσαντες τοὺς ὄχλους καὶ λιθάσαντες τὸν Παῦλον ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως (νομίζοντες *N(k)O*) αὐτὸν (τεθνηκέναι. *N(k)O*) 20 κυκλωσάντων δὲ τῶν μαθητῶν αὐτὸν ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν καὶ τῇ ἐπαύριον ἔξῆλθεν σὺν τῷ Βαρναβᾷ εἰς Δέρβην. 21 εὐαγγελισάμενοί τε τὴν πόλιν ἐκείνην καὶ μαθητεύσαντες ἰκανοὺς ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Λύστραν καὶ (εἰς *no*) Ἰκόνιον καὶ (εἰς *no*) Ἀντιοχειαν· 22 ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, παρακαλοῦντες ἐμμένειν τῇ πίστει καὶ ὅτι διὰ

πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. 23 χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς κατ' ἐκκλησίαν πρεσβυτέρους, προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν παρέθεντο αὐτοὺς τῷ κυρίῳ εἰς ὃν πεπιστεύκεισαν. 24 καὶ διελθόντες τὴν Πισιδίαν ἥλθον εἰς (τὴν *no*) Παμφυλίαν, 25 καὶ λαλήσαντες ἐν Πέργῃ τὸν λόγον κατέβησαν εἰς Ἀττάλειαν· 26 κακεῖθεν κάκεῖθεν ἀπέπλευσαν εἰς Ἀντιοχειαν, ὅθεν ἦσαν παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ εἰς τὸ ἔργον ὃ ἐπλήρωσαν. 27 παραγενόμενοι δὲ καὶ συναγαγόντες τὴν ἐκκλησίαν (ἀνήγγελλον *N(k)O*) ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς μετ' αὐτῶν καὶ ὅτι ἤνοιξεν τοῖς ἔθνεσιν θύραν πίστεως. 28 διέτριβον δὲ (ἐκεῖ *k*) χρόνον οὐκ ὀλίγον σὺν τοῖς μαθηταῖς.

15 Καί τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας ἐδίδασκον τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι ἐὰν μὴ (περιτμηθῆτε *N(k)O*) τῷ ἔθει (τῷ *no*) Μωϋσέως, οὐ δύνασθε σωθῆναι. 2 γενομένης (δὲ *N(k)O*) στάσεως καὶ (ζητήσεως *N(k)O*) οὐκ ὀλίγης τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρναβᾷ πρὸς αὐτοὺς ἔταξαν ἀναβαίνειν Παῦλον καὶ Βαρναβᾶν καὶ τινας ἄλλους ἔξ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους καὶ πρεσβυτέρους εἰς Ἱερουσαλὴμ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. 3 Οἱ μὲν οὖν προπεμφθέντες ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας διήρχοντο τὴν (τε *no*) Φοινίκην καὶ Σαμάρειαν ἐκδιηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἔθνῶν καὶ ἐποίουν χαρὰν μεγάλην πᾶσιν τοῖς ἀδελφοῖς. 4 παραγενόμενοι δὲ εἰς Ἱερουσαλὴμ (παρεδέχθησαν ἀπὸ *N(k)O*) τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀνήγγειλάν τε ὅσα ὁ θεὸς ἐποίησεν μετ' αὐτῶν. 5 Ἐξανέστησαν δέ τινες τῶν ἀπὸ τῆς αἵρεσεως

τῶν Φαρισαίων πεπιστευκότες, λέγοντες ὅτι δεῖ περιτέμνειν αὐτοὺς παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον Μωϋσέως. 6 Συνήχθησάν (τε *N(k)O*) οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἵδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου. 7 πολλῆς δὲ (ζητήσεως *N(k)O*) γενομένης, ἀναστὰς Πέτρος εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἄνδρες ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐπίστασθε ὅτι ἀφ' ἡμερῶν ἀρχαίων ἐν (ὑμῖν *N(K)O*) ἐξελέξατο ὁ θεὸς διὰ τοῦ στόματός μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου καὶ πιστεῦσαι. 8 καὶ ὁ καρδιογνώστης θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς δοὺς (αὐτοῖς *k*) τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον καθὼς καὶ ἡμῖν· 9 καὶ οὐθὲν διέκρινεν μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν τῇ πίστει καθαρίσας τὰς καρδίας αὐτῶν. 10 νῦν οὖν τί πειράζετε τὸν θεὸν ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μαθητῶν, δὸν οὕτε οἱ πατέρες ἡμῶν οὕτε ἡμεῖς ἴσχύσαμεν βαστάσαι; 11 ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ (Χριστοῦ *K*) πιστεύομεν σωθῆναι καθ' ὃν τρόπον κάκεῖνοι. κάκεῖνοι. 12 ἐσίγησεν δὲ πᾶν τὸ πλῆθος καὶ ἥκουν Βαρναβᾶ καὶ Παύλου ἔξιγουμένων ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσιν δι' αὐτῶν. 13 Μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτοὺς ἀπεκρίθη Ἰάκωβος λέγων· ἄνδρες ἀδελφοί, ἀκούσατέ μου. 14 Συμεὼν ἐξηγήσατο καθὼς πρῶτον ὁ θεὸς ἐπεσκέψατο λαβεῖν ἐξ ἔθνων λαὸν (ἐπὶ *k*) τῷ ὀνόματι αὐτοῦ· 15 καὶ τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν καθὼς γέγραπται· 16 μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω καὶ ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν Δαυὶδ τὴν πεπτωκυῖαν καὶ τὰ (κατεσκαμμένα *NK(o*)) αὐτῆς ἀνοικοδομήσω καὶ ἀνορθώσω αὐτήν· 17 ὅπως ἀν ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν ἀνθρώπων τὸν κύριον καὶ

πάντα τὰ ἔθνη, ἐφ' οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτούς, λέγει κύριος (ὁ *ko*) ποιῶν ταῦτα (πάντα *K*) 18 γνωστὰ ἀπ' αἰῶνος (ἔστιν τῷ θεῷ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ. *K*) (aiōn g165) 19 διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἔθνων ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν θεόν, 20 ἀλλ' ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς τοῦ ἀπέχεσθαι (ἀπὸ *k*) τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων καὶ τῆς πορνείας καὶ τοῦ πνικτοῦ καὶ τοῦ αἴματος. 21 Μωϋσῆς γάρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων κατὰ πόλιν τοὺς κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκόμενος. 22 Τότε ἔδοξεν τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρεσβυτέροις σὺν ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκλεξαμένους ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πέμψαι εἰς Ἀντιόχειαν σὺν τῷ Παύλῳ καὶ Βαρναβᾷ, Ιούδαν τὸν (καλούμενον *N(k)O*) Βαρσαβᾶν καὶ Σιλᾶν, ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς, 23 γράψαντες διὰ χειρὸς αὐτῶν (τάδε· *k*) Οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι (καὶ οἱ *K*) ἀδελφοὶ τοῖς κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ Συρίαν καὶ Κιλικίαν ἀδελφοῖς τοῖς ἐξ ἔθνων χαίρειν. 24 Ἐπειδὴ ἡκούσαμεν ὅτι τινὲς ἐξ ἡμῶν ἐξελθόντες ἐτάραξαν ὑμᾶς λόγοις ἀνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς ὑμῶν (λέγοντες περιτέμνεσθαι καὶ τηρεῖν τὸν νόμον, *K*) οἵς οὐ διεστειλάμεθα, 25 ἔδοξεν ἡμῖν γενομένοις ὄμοιθυμαδὸν (ἐκλεξαμένοις *N(k)O*) ἄνδρας πέμψαι πρὸς ὑμᾶς σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν Βαρναβᾷ καὶ Παύλῳ, 26 ἀνθρώποις παραδεδωκόσιν τὰς ψυχὰς αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. 27 ἀπεστάλκαμεν οὖν Ιούδαν καὶ Σιλᾶν, καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά. 28 ἔδοξεν γὰρ τῷ πνεύματι (τῷ *no*) ἀγίῳ καὶ ἡμῖν μηδὲν

πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βάρος πλὴν τούτων τῶν ἐπάναγκες **29** ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων καὶ αἴματος καὶ (πνικτῶν *N(k)O*) καὶ πορνείας ἐξ ᾧ διατηροῦντες ἔαυτοὺς εὗ πράξετε. ἔρρωσθε. **30** Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες (κατῆλθον *N(k)O*) εἰς Ἀντιόχειαν, καὶ συναγαγόντες τὸ πλῆθος ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολήν. **31** ἀναγνόντες δὲ ἔχάρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει. **32** Ἰούδας τε καὶ Σιλᾶς, καὶ αὐτοὶ προφῆται ὄντες, διὰ λόγου πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς καὶ ἐπεστήριξαν. **33** ποιήσαντες δὲ χρόνον ἀπελύθησαν μετ' εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς (ἀποστείλαντας *N(K)O*) (αὐτούς, *no*) **34** (ἐδοξεν δὲ τῷ Σίλᾳ ἐπιμεῖναι αὐτοῦ. *K*) **35** Παῦλος δὲ καὶ Βαρναβᾶς διέτριβον ἐν Ἀντιοχείᾳ διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι μετὰ καὶ ἑτέρων πολλῶν τὸν λόγον τοῦ κυρίου. **36** Μετὰ δέ τινας ἡμέρας εἶπεν πρὸς Βαρναβᾶν Παῦλος ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελφοὺς (ἥμῶν *k*) κατὰ πόλιν πᾶσαν ἐν αἷς κατηγείλαμεν τὸν λόγον τοῦ κυρίου, πῶς ἔχουσιν. **37** Βαρναβᾶς δὲ (ἔβούλετο *N(k)O*) συμπαραλαβεῖν (καὶ *no*) τὸν Ἰωάννην τὸν καλούμενον Μᾶρκον **38** Παῦλος δὲ ἡξίου τὸν ἀποστάντα ἀπ' αὐτῶν ἀπὸ Παμφυλίας καὶ μὴ συνελθόντα αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον μὴ (συμπαραλαμβάνειν *N(k)(o*)) τοῦτον. **39** Ἐγένετο (δὲ *N(k)O*) παροξυσμός, ὥστε ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, τόν τε Βαρναβᾶν παραλαβόντα τὸν Μᾶρκον ἐκπλεῦσαι εἰς Κύπρον. **40** Παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος Σιλᾶν ἐξῆλθεν παραδοθεὶς τῇ χάριτι τοῦ (κυρίου *N(K)O*) ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν. **41** διήρχετο δὲ τὴν

Συρίαν καὶ (τὴν *no*) Κιλικίαν ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας.

16 Κατήντησεν δὲ (καὶ *no*) εἰς Δέρβην καὶ (εἰς *no*) Λύστραν. καὶ ἴδου μαθητής τις ἦν ἐκεῖ, ὀνόματι Τιμόθεος, νίδος γυναικὸς (τινος *k*) Ιουδαίας πιστῆς, πατρὸς δὲ Ἐλληνος **2** ὃς ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν Λύστροις καὶ Ἰκονίῳ ἀδελφῶν. **3** τοῦτον ἡθέλησεν ὁ Παῦλος σὺν αὐτῷ ἐξελθεῖν, καὶ λαβὼν περιέτεμεν αὐτὸν διὰ τοὺς Ιουδαίους τοὺς ὄντας ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις: ἤδεισαν γάρ ἅπαντες ὅτι Ἐλλην (ό πατήρ *N(k)O*) αὐτοῦ ὑπῆρχεν. **4** ὡς δὲ διεπορεύοντο τὰς πόλεις, παρεδίδοσαν αὐτοῖς φυλάσσειν τὰ δόγματα τὰ κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων καὶ (τῶν *k*) πρεσβυτέρων τῶν ἐν Ιεροσολύμοις. **5** Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι ἐστερεοῦντο τῇ πίστει καὶ ἐπερίσσευν τῷ ἀριθμῷ καθ' ἡμέραν. **6** (διῆλθον *N(k)O*) δὲ τὴν Φρυγίαν καὶ (τὴν *k*) Γαλατικὴν χώραν κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ ἀγίου πνεύματος λαλῆσαι τὸν λόγον ἐν τῇ Ἀσίᾳ, **7** ἐλθόντες (δὲ *no*) κατὰ τὴν Μυσίαν ἐπείραζον (εἰς *N(k)O*) τὴν Βιθυνίαν (πορευθῆναι, *N(k)O*) καὶ οὐκ εῖασεν αὐτοὺς τὸ πνεῦμα (Ιησοῦ, *NO*) **8** παρελθόντες δὲ τὴν Μυσίαν κατέβησαν εἰς Τρωάδα. **9** καὶ δραμα διὰ τῆς νυκτὸς τῷ Παύλῳ ὡφθη ἀνὴρ Μακεδών τις ἦν ἐστὼς (καὶ *no*) παρακαλῶν αὐτὸν καὶ λέγων· διαβὰς εἰς Μακεδονίαν βοήθησον ἡμῖν. **10** ὡς δὲ τὸ δραμα εἶδεν, εὐθέως ἐζητήσαμεν ἐξελθεῖν εἰς (τὴν *k*) Μακεδονίαν συμβιβάζοντες ὅτι προσκέκληται ἡμᾶς ὁ (θεὸς *N(K)O*) εὐαγγελίσασθαι αὐτούς. **11** Ἀναχθέντες (δὲ *N(K)O*) ἀπὸ (τῆς *k*) Τρωάδος εὐθυδρομήσαμεν εἰς Σαμοθράκην,

τῇ (δὲ *N(k)O*) ἐπιούσῃ εἰς Νέαν πόλιν, 12 (κάκεῖθεν κάκεῖθεν *N(k)O*) εἰς Φιλίππους, ἵτις ἔστιν (πρώτης *N(k)O*) (τῆς *ko*) μερίδος (τῆς *NK*) Μακεδονίας πόλις, κολωνία. ἥμεν δὲ ἐν (ταύτῃ *NK(o)*) τῇ πόλει διατρίβοντες ἡμέρας τινάς. 13 τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἔξήλθομεν ἔξω τῆς (πύλης *N(K)O*) παρὰ ποταμὸν οὐ (ἐνομίζομεν *N(K)O*) (προσευχὴν *N(k)O*) εἶναι, καὶ καθίσαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς συνελθούσαις γυναιξίν. 14 Καί τις γυνὴ ὀνόματι Λυδίᾳ, πορφυρόπωλις πόλεως Θυατείρων σεβομένη τὸν θεόν, ἤκουεν ἡς ὁ κύριος διήνοιξεν τὴν καρδίαν προσέχειν τοῖς λαλουμένοις ὑπὸ τοῦ Παύλου. 15 ὡς δὲ ἐβαπτίσθη καὶ ὁ οἴκος αὐτῆς, παρεκάλεσεν λέγουσα· εἰ κεκρίκατέ με πιστὴν τῷ κυρίῳ εἶναι, εἰσελθόντες εἰς τὸν οἴκον μου (μένετε· *N(k)O*) καὶ παρεβιάσατο ἡμᾶς. 16 Ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡμῶν εἰς (τὴν *no*) προσευχὴν, παιδίσκην τινὰ ἔχουσαν πνεῦμα (πύθωνα ὑπαντῆσαι *N(k)O*) ἥμιν, ἵτις ἐργασίαν πολλὴν παρεῖχεν τοῖς κυρίοις αὐτῆς μαντευομένη. 17 αὕτη (κατακολουθοῦσα *N(k)O*) τῷ Παύλῳ καὶ ἥμιν ἔκραζεν λέγουσα· οὗτοι οἱ ἄνθρωποι δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσίν, οἵτινες καταγγέλλουσιν (ὑμῖν *N(K)O*) ὁδὸν σωτηρίας. 18 τοῦτο δὲ ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. διαπονηθεὶς δὲ (δ *k*) Παῦλος καὶ ἐπιστρέψας τῷ πνεύματι εἴπεν· παραγγέλλω σοι ἐν (τῷ *k*) ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔξελθεῖν ἀπ' αὐτῆς. καὶ ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ. 19 ἴδοντες δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς ὅτι ἐξῆλθεν ἡ ἐλπὶς τῆς ἐργασίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενοι τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σιλᾶν εῖλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ

τοὺς ἄρχοντας, 20 καὶ προσαγαγόντες αὐτοὺς τοῖς στρατηγοῖς εἶπαν· οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν Ἰουδαῖοι ὑπάρχοντες· 21 καὶ καταγγέλλουσιν ἔθη ὡς οὐκ ἔξεστιν ἥμιν παραδέχεσθαι οὐδὲ ποιεῖν Ῥωμαίοις οὖσιν. 22 καὶ συνεπέστη ὁ ὄχλος κατ' αὐτῶν, καὶ οἱ στρατηγοὶ περιρήξαντες αὐτῶν τὰ ἰμάτια ἐκέλευνον ῥαβδίζειν· 23 πολλάς (τε *NK(o)*) ἐπιθέντες αὐτοῖς πληγὰς ἔβαλον εἰς φυλακὴν παραγγείλαντες τῷ δεσμοφύλακι ἀσφαλῶς τηρεῖν αὐτούς· 24 δὲ παραγγελίαν τοιαύτην (λαβὼν *N(k)O*) ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν καὶ τοὺς πόδας ἡσφαλίσατο αὐτῶν εἰς τὸ ξύλον. 25 Κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον Παῦλος καὶ Σιλᾶς προσευχόμενοι ὕμνουν τὸν θεόν ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν οἱ δέσμιοι. 26 ἄφνω δὲ σεισμὸς ἐγένετο μέγας ὃστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ δεσμωτηρίου ἡνεῳχθησαν (δὲ *N(k)O*) παραχρῆμα αἱ θύραι πᾶσαι, καὶ πάντων τὰ δεσμὰ ἀνέθη. 27 ἔχυπνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ καὶ ἴδων ἀνεῳγμένας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, σπασάμενος (τὴν *no*) μάχαιραν ἥμελλεν ἔαυτὸν ἀναιρεῖν νομίζων ἐκπεφευγέναι τοὺς δεσμίους. 28 Ἐφώνησεν δὲ μεγάλῃ φωνῇ ὁ Παῦλος λέγων· μηδὲν πράξης σεαυτῷ κακόν· ἀπαντες γάρ ἐσμεν ἐνθάδε. 29 αἰτήσας δὲ φῶτα εἰσεπήδησεν καὶ ἐντρομος γενόμενος προσέπεσεν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σιλᾷ, 30 καὶ προαγαγὼν αὐτοὺς ἔξω ἔφη· κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα σωθῶ; 31 οἱ δὲ εἶπαν· πίστευσον ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν (Χριστόν, *K*) καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ ὁ οἴκος σου. 32 καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον τοῦ (κυρίου *NK(O)*) (σὺν *N(k)O*) πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. 33 καὶ

παραλαβών αὐτοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν, καὶ ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ οἱ αὐτοῦ (πάντες *NK(o)*¹) παραχρῆμα. **34** ἀναγαγῶν τε αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον (αὐτοῦ *ko*) παρέθηκεν τράπεζαν καὶ (ἡγαλλιάσατο *NK(o)*²) πανοικεὶ πεπιστευκὼς τῷ θεῷ. **35** Ἡμέρας δὲ γενομένης ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς ῥαβδούχους λέγοντες ἀπόλυσον τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους. **36** ἀπήγγειλεν δὲ ὁ δεσμοφύλαξ τοὺς λόγους τούτους πρὸς τὸν Παῦλον ὅτι ἀπέσταλκαν οἱ στρατηγοὶ ἵνα ἀπολυθῆτε νῦν οὗν ἐξελθόντες πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ. **37** Ὁ δὲ Παῦλος ἔφη πρὸς αὐτούς· δείραντες ήμᾶς δημοσίᾳ ἀκατακρίτους, ἀνθρώπους Ῥωμαίους ὑπάρχοντας, ἔβαλαν εἰς φυλακήν, καὶ νῦν λάθρᾳ ήμᾶς ἐκβάλλουσιν; οὐ γάρ, ἀλλ' ἐλθόντες αὐτοὶ ήμᾶς ἐξαγαγέτωσαν. **38** (ἀπήγγειλαν *N(k)O*) δὲ τοῖς στρατηγοῖς οἱ ῥαβδοῦχοι τὰ ῥήματα ταῦτα· (καὶ *k*) ἐφοβήθησαν (δὲ *no*) ἀκούσαντες ὅτι Ῥωμαῖοι εἰσιν, **39** καὶ ἐλθόντες παρεκάλεσαν αὐτούς, καὶ ἐξαγαγόντες ἡρώτων (ἀπελθεῖν *N(k)O*) (ἀπὸ *no*) τῆς πόλεως. **40** Ἐξελθόντες δὲ (ἀπὸ *N(k)O*) τῆς φυλακῆς εἰσῆλθον (πρὸς *N(k)O*) τὴν Λυδίαν· καὶ ἰδόντες παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς (αὐτούς *k*) καὶ ἐξῆλθαν.

17 Διοδεύσαντες δὲ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ (τὴν *no*) Ἀπολλωνίαν ἦλθον εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου ἦν (ἡ *k*) συναγωγὴ τῶν Ιουδαίων. **2** κατὰ δὲ τὸ εἰωθὸς τῷ Παύλῳ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτούς, καὶ ἐπὶ σάββατα τρία (διελέξατο *N(k)O*) αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν, **3** διανοίγων καὶ παρατιθέμενος ὅτι τὸν χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν καὶ ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστὸς (ὁ *no*)³ Ιησοῦς

δὲ ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. **4** καὶ τινες ἐξ αὐτῶν ἐπείσθησαν καὶ προσεκληρώθησαν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σιλᾶ, τῶν τε σεβομένων Ἑλλήνων πλῆθος πολύ, γυναικῶν τε τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι. **5** Ζηλώσαντες δὲ (οἱ *o*) (ἀπειθοῦντες *K*) οἱ Ιουδαῖοι καὶ προσλαβόμενοι τῶν ἀγοραίων ἄνδρας τινὰς πονηροὺς καὶ ὀχλοποιήσαντες ἐθορύβουν τὴν πόλιν, (καὶ *N(k)O*) ἐπιστάντες τῇ οἰκίᾳ Ιάσονος ἐζήτουν αὐτοὺς (προαγαγεῖν *N(k)O*) εἰς τὸν δῆμον· **6** μὴ εὑρόντες δὲ αὐτοὺς ἔσυρον (τὸν *k*) Ιάσονα καὶ τινας ἀδελφοὺς ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας βοῶντες ὅτι οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστατώσαντες οὗτοι καὶ ἐνθάδε πάρεισιν, **7** οὓς ὑποδέεκται Ιάσων· καὶ οὗτοι πάντες ἀπέναντι τῶν δογμάτων Καίσαρος πράσσουσιν βασιλέα ἔτερον λέγοντες εἶναι Ιησοῦν. **8** ἐτάραξαν δὲ τὸν ὄχλον καὶ τοὺς πολιτάρχας ἀκούοντας ταῦτα· **9** καὶ λαβόντες τὸ ίκανὸν παρὰ τοῦ Ιάσονος καὶ τῶν λοιπῶν ἀπέλυσαν αὐτούς. **10** Οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως διὰ (τῆς *k*) νυκτὸς ἐξέπεμψαν τὸν τε Παῦλον καὶ τὸν Σιλᾶν εἰς Βέροιαν, οἵτινες παραγενόμενοι εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ιουδαίων ἀπήγεσαν. **11** οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ, οἵτινες ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας (τὸ *ko*) καθ' ήμέραν ἀνακρίνοντες τὰς γραφὰς εἰ ἔχοι ταῦτα οὕτως. **12** Πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν εὐσχημόνων καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι. **13** Ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης Ιουδαῖοι ὅτι καὶ ἐν τῇ Βεροίᾳ κατηγγέλη ὑπὸ τοῦ Παύλου ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, ἦλθον κάκει σαλεύοντες (καὶ ταράσσοντες *NO*) τοὺς ὄχλους. **14** εὐθέως δὲ τότε τὸν

Παῦλον ἔξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ πορεύεσθαι (ἔως *N(k)O*) ἐπὶ τὴν θάλασσαν (ὑπέμεινάν τε *N(k)O*) ὃ τε Σιλᾶς καὶ ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ. 15 οἱ δὲ (καθιστάνοντες *N(k)O*) τὸν Παῦλον ἥγανον (αὐτὸν *k*) ἔως Ἀθηνῶν, καὶ λαβόντες ἐντολὴν πρὸς τὸν Σιλᾶν καὶ (τὸν *no*) Τιμόθεον ἵνα ὡς τάχιστα ἔλθωσιν πρὸς αὐτὸν ἔξιτεσαν. 16 Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ἐκδεχομένου αὐτοὺς τοῦ Παύλου παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ (θεωροῦντος *N(k)O*) κατείδωλον οὗσαν τὴν πόλιν. 17 διελέγετο μὲν οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς Ἰουδαίοις καὶ τοῖς σεβομένοις καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντας 18 τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἐπικουρείων καὶ (τῶν *k*) Στοϊκῶν φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτῷ· καί τινες ἔλεγον· τί ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος οὗτος λέγειν; οἱ δέ· ξένων δαιμονίων δοκεῖ καταγγελεὺς εἰναι· δτι τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν ἀνάστασιν (αὐτοῖς *k*) εὐηγγελίζετο. 19 Ἐπιλαβόμενοί (τε *NK(o*)) αὐτοῦ ἐπὶ τὸν Ἀρειον πάγον ἥγανον λέγοντες· δυνάμεθα γνῶναι τίς ἡ καινὴ αὔτη ἡ ὑπὸ σοῦ λαλουμένη διδαχή; 20 ξενίζοντα γάρ τινα εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν· βουλόμεθα οὖν γνῶναι (τίνα *N(k)O*) (ἄν *k*) (θέλει *N(k)O*) ταῦτα εἰναι. 21 Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἔτερον ηὐκαίρουν ἥ λέγειν τι (ἥ *N(k)O*) ἀκούειν τι καινότερον. 22 Σταθεὶς δὲ ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ Ἀρείου πάγου ἔφη· ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ· 23 διερχόμενος γάρ καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν εὗρον καὶ βωμὸν ἐν ᾧ ἐπεγέγραπτο· ἀγνώστῳ θεῷ. (ὅ *N(k)O*) οὖν ἀγνοοῦντες εύσεβεῖτε, (τοῦτο

N(K)O) ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. 24 ὁ θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὗτος οὐρανοῦ καὶ γῆς ὑπάρχων κύριος οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, 25 οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν (ἀνθρωπίνων *N(k)O*) θεραπεύεται προσδεόμενός τινος, αὐτὸς διδοὺς πᾶσιν ζωὴν καὶ πνοὴν (καὶ *N(K)O*) (τὰ *N(k)O*) πάντα· 26 ἐποίησέν τε ἐξ ἐνὸς (αἴματος *K*) πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων κατοικεῖν ἐπὶ (παντὸς προσώπου *N(k)O*) τῆς γῆς, δρίσας (προστεταγμένους *N(k)O*) καιροὺς καὶ τὰς ὁροθεσίας τῆς κατοικίας αὐτῶν 27 ζητεῖν τὸν (θεόν, *N(K)O*) εἰ ἄρα γε ψηλαφήσειαν αὐτὸν καὶ εὕροιεν, καί (γε *N(k)O*) οὐ μακρὰν ἀπὸ ἐνὸς ἐκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα. 28 ἐν αὐτῷ γάρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν, ὡς καί τινες τῶν καθ' ὑμᾶς ποιητῶν εἰρήκασιν· τοῦ γάρ καὶ γένος ἐσμέν. 29 γένος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ θεοῦ οὐκ ὀφείλομεν νομίζειν χρυσῷ ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ, χαράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου, τὸ θεῖον εἶναι δόμιον. 30 τὸν μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπεριδῶν ὁ θεὸς τὰ νῦν (παραγγέλλει *NK(O)*) τοῖς ἀνθρώποις (πάντας *N(k)O*) πανταχοῦ μετανοεῖν· 31 (καθότι *N(k)O*) ἔστησεν ἡμέραν ἐν ᾧ μέλλει κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὕβρισεν πίστιν παρασχών πᾶσιν, ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. 32 Ἀκούσαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν οἱ μὲν ἔχειναζον, οἱ δὲ εἴπαν· ἀκουσόμεθά σου περὶ τούτου (καὶ *no*) πάλιν. 33 (καὶ *k*) οὗτως ὁ Παῦλος ἔξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν. 34 Τινὲς δὲ ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ ἐπίστευσαν, ἐν οἷς καὶ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης καὶ γυνὴ ὀνόματι Δάμαρις καὶ ἔτεροι σὺν αὐτοῖς.

18 Μετὰ (δὲ *k*) ταῦτα χωρισθεὶς (ό *k*) (Παῦλος *K*) ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἥλθεν εἰς Κόρινθον, **2** καὶ εὐρών τινα Ἰουδαῖον ὀνόματι Ἀκύλαν, Ποντικὸν τῷ γένει, προσφάτως ἐλήλυθότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ Πρίσκιλλαν γυναικαν αὐτοῦ, διὰ τὸ (διατεταχέναι *NK(o)*) Κλαύδιον χωρίζεσθαι πάντας τοὺς Ἰουδαίους (ἀπὸ *N(k)O*) τῆς Ῥώμης, προσῆλθεν αὐτοῖς· **3** καὶ διὰ τὸ ὄμότεχνον εἶναι ἔμενεν παρ' αὐτοῖς καὶ (ἡργάζετο *NK(O)*) ἡσαν γὰρ σκηνοποιοὶ (τῇ τέχνῃ· *N(k)O*) **4** διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ πᾶν σάββατον, ἔπειθέν τε Ἰουδαίους καὶ Ἑλληνας. **5** Ὡς δὲ κατῆλθον ἀπὸ τῆς Μακεδονίας ὅ τε Σιλᾶς καὶ ὁ Τιμόθεος, συνείχετο τῷ (λόγῳ *N(K)O*) ὁ Παῦλος διαμαρτυρόμενος τοῖς Ἰουδαίοις εἶναι τὸν χριστὸν Ἰησοῦν. **6** Ἀντιτασσομένων δὲ αὐτῶν καὶ βλασφημούντων, ἐκτιναξάμενος τὰ ἴματια εἶπεν πρὸς αὐτούς· τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν, καθαρὸς ἐγώ· ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύσομαι. **7** Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν (εἰσῆλθεν *N(k)O*) εἰς οἴκιαν τινὸς ὀνόματι (Τιτίου *N(O)*) Ἰούστου σεβομένου τὸν θεόν, οὗ ἡ οἰκία ἦν συνομοροῦσα τῇ συναγωγῇ. **8** Κρίσπος δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευσεν τῷ κυρίῳ σὺν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τῶν Κορινθίων ἀκούοντες ἐπίστευον καὶ ἐβαπτίζοντο. **9** Εἶπεν δὲ ὁ κύριος ἐν νυκτὶ δι' ὄράματος τῷ Παύλῳ· μὴ φοβοῦ ἀλλὰ λάλει καὶ μὴ σιωπήσῃς, **10** διότι ἐγώ εἰμι μετὰ σοῦ, καὶ οὐδεὶς ἐπιθήσεται σοι τοῦ κακῶσαί σε· διότι λαός ἐστίν μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ· **11** ἐκάθισεν (δὲ *N(k)O*) ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ἔξι διδάσκων ἐν αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. **12** Γαλλίωνος δὲ ἀνθυπάτου ὄντος τῆς Ἀχαΐας κατεπέστησαν ὁμοθυμαδὸν οἱ Ιουδαῖοι τῷ Παύλῳ καὶ ἥγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα, **13** λέγοντες ὅτι παρὰ τὸν νόμον ἀναπείθει οὗτος τοὺς ἀνθρώπους σέβεσθαι τὸν θεόν. **14** Μέλλοντος δὲ τοῦ Παύλου ἀνοίγειν τὸ στόμα εἶπεν ὁ Γαλλίων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους· εἰ μὲν (οὖν *K*) ἦν ἀδίκημά τι ἡ ῥᾳδιούργημα πονηρόν, ὡς Ἰουδαῖοι, κατὰ λόγον ἀν (ἀνεσχόμην *N(k)O*) ὑμῶν· **15** εἰ δὲ (ζητήματά *N(K)O*) ἐστιν περὶ λόγου καὶ ὀνομάτων καὶ νόμου τοῦ καθ' ὑμᾶς, ὅψεσθε αὐτοῖς· κριτής (γὰρ *k*) ἐγὼ τούτων οὐ βούλομαι εἶναι. **16** καὶ ἀπήλασεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ βήματος. **17** Ἐπιλαβόμενοι δὲ πάντες (οἱ "Ἑλληνες *K*) Σωσθένην τὸν ἀρχισυνάγωγον ἔτυπτον ἔμπροσθεν τοῦ βήματος· καὶ οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλίωνι (ἔμελεν. *NK(O)*) **18** 'Ο δὲ Παῦλος ἔτι προσμείνας ἡμέρας ἰκανάς, τοῖς ἀδελφοῖς ἀποταξάμενος ἔξεπλει εἰς τὴν Συρίαν, καὶ σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας, κειράμενος ἐν Κεγχρεαῖς τὴν κεφαλήν· εἶχεν γὰρ εὐχήν. **19** (κατήντησαν *N(K)O*) δὲ εἰς "Ἐφεσον· κάκείνους κάκείνους κατέλιπεν αὐτοῦ, αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν (διελέξατο *N(k)O*) τοῖς Ἰουδαίοις. **20** ἐρωτώντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλείονα χρόνον μεῖναι (παρ' αὐτοῖς *k*) οὐκ ἐπένευσεν· **21** ἀλλ' (ἀποταξάμενος *N(k)O*) (καὶ *no*) (αὐτοῖς *k*) εἰπών (δεῖ *KO*) (με πάντως τὴν ἑορτὴν τὴν ἐρχομένην ποιησαι εἰς Ἱεροσόλυμα· *K*) πάλιν (δὲ *k*) ἀνακάμψω πρὸς ὑμᾶς τοῦ θεοῦ θέλοντος, (καὶ *k*) ἀνήχθη ἀπὸ τῆς Ἐφέσου. **22** καὶ κατελθὼν εἰς Καισάρειαν, ἀναβὰς καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν κατέβη εἰς Ἀντιόχειαν· **23** καὶ ποιήσας

χρόνον τινὰ ἐξῆλθεν διερχόμενος καθεξῆς τὴν Γαλατικὴν χώραν καὶ Φρυγίαν, (ἐπιστηρίζων *NK(o)* πάντας τοὺς μαθητάς. 24 Ἰουδαῖος δέ τις Ἀπολλῶς ὀνόματι, Ἀλεξανδρεὺς τῷ γένει, ἀνὴρ λόγιος, κατήντησεν εἰς Ἐφεσον δυνατὸς ὃν ἐν ταῖς γραφαῖς. 25 οὗτος ἦν κατηχημένος τὴν ὁδὸν τοῦ κυρίου, καὶ ζέων τῷ πνεύματι ἐλάλει καὶ ἐδίδασκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ τοῦ (Ιησοῦ *N(K)O*) ἐπιστάμενος μόνον τὸ βάπτισμα Ἰωάννου· 26 οὗτός τε ἥρξατο παρρησιάζεσθαι ἐν τῇ συναγωγῇ. ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας προσελάβοντο αὐτὸν καὶ ἀκριβέστερον αὐτῷ ἐξέθεντο τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ. 27 βουλομένου δὲ αὐτοῦ διελθεῖν εἰς τὴν Ἀχαΐαν, προτρεψάμενοι οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς ἀποδέξασθαι αὐτὸν ὃς παραγενόμενος συνεβάλετο πολὺ τοῖς πεπιστευκόσιν διὰ τῆς χάριτος· 28 εὐτόνως γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις διακατηλέγχετο δημοσίᾳ ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν εἶναι τὸν χριστὸν Ἰησοῦν.

19 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν Ἀπολλῶ εἶναι ἐν Κορίνθῳ, Παῦλον διελθόντα τὰ ἀνωτερικὰ μέρη (κατελθεῖν *N(k)O*) εἰς Ἐφεσον καὶ (εὐρεῖν *N(k)O*) τινας μαθητάς, 2 εἰπέν (τε *no*) πρὸς αὐτούς εἰ πνεῦμα ἄγιον ἐλάβετε πιστεύσαντες; οἱ δὲ (εἰπον *k*) πρὸς αὐτόν· ἀλλ’ οὐδ’ εἰ πνεῦμα ἄγιον ἔστιν ἡκούσαμεν. 3 εἰπέν τε (πρὸς αὐτούς· *k*) εἰς τί οὖν ἐβαπτίσθητε; οἱ δὲ εἰπαν· εἰς τὸ Ἰωάννου βάπτισμα. 4 Εἰπεν δὲ Παῦλος· Ἰωάννης (μὲν *k*) ἐβάπτισεν βάπτισμα μετανοίας τῷ λαῷ λέγων εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ’ αὐτὸν ἵνα πιστεύσωσιν, τοῦτ’ ἔστιν εἰς τὸν (Χριστὸν *K*) Ἰησοῦν. 5 ἀκούσαντες δὲ ἐβαπτίσθησαν εἰς

τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ· 6 καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ Παύλου τὰς χεῖρας ἥλθεν τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον ἐπ’ αὐτούς, ἐλάλουν τε γλώσσαις καὶ ἐπροφήτευον. 7 ἦσαν δὲ οἱ πάντες ἄνδρες ὧσει (δώδεκα. *N(k)O*) 8 Εἰσελθών δὲ εἰς τὴν συναγωγὴν ἐπαρρησιάζετο ἐπὶ μῆνας τρεῖς διαλεγόμενος καὶ πείθων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. 9 ὡς δέ τινες ἐσκληρύνοντο καὶ ἡπείθουν κακολογοῦντες τὴν ὁδὸν ἐνώπιον τοῦ πλήθους, ἀποστὰς ἀπ’ αὐτῶν ἀφώρισεν τοὺς μαθητὰς καθ’ ἡμέραν διαλεγόμενος ἐν τῇ σχολῇ Τυράννου (τινός. *k*) 10 τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ ἔτη δύο, ὡστε πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν Ἀσίαν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ κυρίου (Ιησοῦ, *K*) Ἰουδαίους τε καὶ Ἑλληνας. 11 δυνάμεις τε οὐ τὰς τυχούσας ὁ θεὸς ἐποίει διὰ τῶν χειρῶν Παύλου, 12 ὡστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας (ἀποφέρεσθαι *NK(O*)) ἀπὸ τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ σουδάρια ἢ σιμικίνθια καὶ ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ’ αὐτῶν τὰς νόσους τά τε πνεύματα τὰ πονηρὰ (ἐκπορεύεσθαι *N(k)O*) (ἀπ’ *k*) (αὐτῶν. *K*) 13 Ἐπεχείρησαν δέ τινες (καὶ *N(k)O*) τῶν περιερχόμενων Ἰουδαίων ἐξορκιστῶν ὄνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχοντας τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ λέγοντες· (όρκίζω *N(K)O*) ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν ὃν (ό *k*) Παῦλος κηρύσσει. 14 ἦσαν δέ (τινος *N(k)O*) Σκευᾶ Ἰουδαίου ἀρχιερέως ἐπτὰ (οἱ *k*) νιοὶ τοῦτο ποιοῦντες. 15 ἀποκριθὲν δὲ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν εἴπεν (αὐτοῖς· *no*) τὸν (μὲν *no*) Ἰησοῦν γινώσκω καὶ τὸν Παῦλον ἐπίσταμαι· ὑμεῖς δὲ τίνες ἔστε; 16 καὶ (ἔφαλόμενος *N(k)O*) ὁ ἄνθρωπος ἐπ’ αὐτούς, ἐν ᾧ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ πονηρόν,

(καὶ *k*) (κατακυριεύσας *NK(o)*) (ἀμφοτέρων *N(K)O*) ἵσχυσεν κατ' αὐτῶν, ὥστε γυμνοὺς καὶ τετραυματισμένους ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου. 17 τοῦτο δὲ ἐγένετο γνωστὸν πᾶσιν Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησιν τοῖς κατοικοῦσιν τὴν Ἔφεσον καὶ (ἐπέπεσεν *NK(o)*) φόβος ἐπὶ πάντας αὐτούς, καὶ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, 18 πολλοί τε τῶν πεπιστευκότων ἥρχοντο ἔξομολογούμενοι καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν. 19 ἵκανοὶ δὲ τῶν τὰ περίεργα πραξάντων συνενέγκαντες τὰς βίβλους κατέκαιον ἐνώπιον πάντων· καὶ συνεψήφισαν τὰς τιμὰς αὐτῶν καὶ εὗρον ἀργυρίου μυριάδας πέντε. 20 οὕτως κατὰ κράτος τοῦ κυρίου ὁ λόγος ᾧ ἔχανεν καὶ ἴσχυεν. 21 Ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ Παῦλος ἐν τῷ πνεύματι διελθὼν τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἀχαΐαν πορεύεσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα εἰπὼν ὅτι μετὰ τὸ γενέσθαι με ἐκεῖ, δεῖ με καὶ Ῥώμην ἰδεῖν. 22 ἀποστείλας δὲ εἰς τὴν Μακεδονίαν δύο τῶν διακονούντων αὐτῷ, Τιμόθεον καὶ Ἐραστον, αὐτὸς ἐπέσχεν χρόνον εἰς τὴν Ἀσίαν. 23 Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκείνον τάραχος οὐκ ὀλίγος περὶ τῆς ὁδοῦ. 24 Δημήτριος γάρ τις ὀνόματι, ἀργυροκόπος ποιῶν ναοὺς ἀργυροῦς Ἀρτέμιδος, παρείχετο τοῖς τεχνίταις οὐκ ὀλίγην ἐργασίαν, 25 οὓς συναθροίσας καὶ τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργάτας εἶπεν ἄνδρες, ἐπίστασθε ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας ἡ εὐπορία (ἥμιν *N(k)O*) ἔστιν, 26 καὶ θεωρεῖτε καὶ ἀκούετε ὅτι οὐ μόνον Ἐφέσου ἀλλὰ σχεδὸν πάσης τῆς Ἀσίας ὁ Παῦλος οὗτος πείσας μετέστησεν ἵκανὸν ὄχλον λέγων ὅτι οὐκ εἰσὶν θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν γινόμενοι. 27 οὐδὲ τοῦτο κινδυνεύει ἥμιν τὸ μέρος εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς μεγάλης θεᾶς Ἀρτέμιδος ἱερὸν εἰς οὐθὲν λογισθῆναι, μέλλειν (τε *N(k)O*) καὶ καθαιρεῖσθαι (τῆς μεγαλειότητος *N(k)O*) αὐτῆς ἦν ὅλη ἡ Ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη σέβεται. 28 Ἀκούσαντες δὲ καὶ γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ ἔκραζον λέγοντες· μεγάλη ἡ Ἀρτεμις Ἐφεσίων. 29 καὶ ἐπλήσθη ἡ πόλις (ὅλη *K*) τῆς συγχύσεως· ὡρμησάν τε ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον συναρπάσαντες Γάϊον καὶ Ἀρίσταρχον Μακεδόνας, συνεκδήμους (τοῦ *k*) Παύλου. 30 (Τοῦ *k*) Παύλου δὲ βουλομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον οὐκ εἴων αὐτὸν οἱ μαθηταί· 31 τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἀσιαρχῶν ὄντες αὐτῷ φίλοι, πέμψαντες πρὸς αὐτὸν παρεκάλουν μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς τὸ θέατρον. 32 ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκραζον· ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συγκεχυμένη, καὶ οἱ πλείους οὐκ ἥδεισαν τίνος ἔνεκα συνεληλύθεισαν. 33 ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου (συνεβίβασαν *N(k)O*) Ἀλέξανδρον προβαλόντων αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων· δὲ Ἀλέξανδρος κατασείσας τὴν χεῖρα ἥθελεν ἀπολογεῖσθαι τῷ δῆμῳ. 34 (ἐπιγνόντες *N(k)O*) δὲ ὅτι Ἰουδαῖός ἐστιν, φωνὴ ἐγένετο μία ἐκ πάντων (ὧς *NK(o)*) ἐπὶ ὕδρας δύο κραζόντων· μεγάλη ἡ Ἀρτεμις Ἐφεσίων. 35 καταστείλας δὲ ὁ γραμματεὺς τὸν ὄχλον φησίν· ἄνδρες Ἐφέσιοι, τίς γάρ ἐστιν (ἀνθρώπων *N(k)O*) δος οὐ γινώσκει τὴν Ἐφεσίων πόλιν νεωκόρον οὖσαν τῆς μεγάλης (θεᾶς *k*) Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ διοπετοῦς; 36 ἀναντιρρήτων οὖν ὄντων τούτων δέον ἐστὶν ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρχειν καὶ μηδὲν προπετεῖς πράσσειν. 37 ἡγάγετε γὰρ τοὺς ἄνδρας τούτους οὔτε Ἱεροσύλους οὔτε βλασφημοῦντας τὴν (θεὸν *N(k)O*) (ἥμῶν.

N(K)O) 38 εί τον μὲν οὖν Δημήτριος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τεχνῖται ἔχουσι πρός τινα λόγον, ἀγοραῖοι ἄγονται καὶ ἀνθύπατοι εἰσιν· ἐγκαλείτωσαν ἀλλήλοις. 39 εί δέ τι (περαιτέρω *N(K)O*) ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθήσεται. 40 καὶ γὰρ κινδυνεύομεν ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμερον μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος περὶ οὐδὲ δυνησόμεθα (ἀποδοῦναι *NK(o)*) λόγον (περὶ *no*) τῆς συστροφῆς ταύτης. 41 καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπέλυσεν τὴν ἐκκλησίαν.

20 Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον (μεταπεμψάμενος *N(k)O*) ὁ Παῦλος τοὺς μαθητὰς καὶ (παρακαλέσας *NO*) ἀσπασάμενος ἐξῆλθεν (πορεύεσθαι *N(k)O*) εἰς (τὴν *k*) Μακεδονίαν. 2 Διελθὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα καὶ παρακαλέσας αὐτοὺς λόγω πολλῷ ἥλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα. 3 ποιήσας τε μῆνας τρεῖς, γενομένης ἐπιβουλῆς αὐτῷ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν, ἐγένετο (γνώμης *N(k)O*) τοῦ ὑποστρέφειν διὰ Μακεδονίας. 4 συνείπετο δὲ αὐτῷ (ἄχρι τῆς Ἀσίας *KO*) Σώπατρος (Πύρρου *NO*) Βεροιαῖος, Θεσσαλονικέων δὲ Ἀρίσταρχος καὶ Σεκοῦνδος καὶ Γάϊος Δερβαῖος καὶ Τιμόθεος Ἀσιανοὶ δὲ Τύχικος καὶ Τρόφιμος, 5 οὗτοι (δὲ *no*) (προελθόντες *NK(o)*) ἔμενον ἡμᾶς ἐν Τρωάδι. 6 ἡμεῖς δὲ ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἀζύμων ἀπὸ Φιλίππων καὶ ἥλθομεν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν Τρωάδα ἄχρι ἡμερῶν πέντε (ὅπου *N(k)O*) διετρίψαμεν ἡμέρας ἐπτά. 7 Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων συνηγμένων (ἡμῶν *N(K)O*) (μαθητῶν τοῦ *K*) κλάσαι ἄρτον ὁ Παῦλος διελέγετο αὐτοῖς μέλλων ἔξιέναι τῇ ἐπαύριον

παρέτεινέν τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου. 8 ἵσαν δὲ λαμπάδες ἱκαναὶ ἐν τῷ ὑπερώῳ οὐ (ἥμεν *N(K)O*) συνηγμένοι. 9 (καθεζόμενος *N(k)O*) δέ τις νεανίας ὀνόματι Εὔτυχος ἐπὶ τῆς θυρίδος, καταφερόμενος ὑπνῷ βαθεῖ, διαλεγομένου τοῦ Παύλου ἐπὶ πλεῖον, κατενεχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὑπνου ἐπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστέγου κάτω καὶ ἥρθη νεκρός. 10 καταβὰς δὲ ὁ Παῦλος ἐπέπεσεν αὐτῷ καὶ συμπεριλαβὼν εἴπεν· μὴ θορυβεῖσθε· ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἔστιν. 11 ἀναβὰς δὲ καὶ κλάσας (τὸν *no*) ἄρτον καὶ γευσάμενος, ἐφ' ἱκανόν τε ὄμιλήσας ἄχρι αὐγῆς, οὕτως ἐξῆλθεν. 12 ἡγαγον δὲ τὸν παῖδα ζῶντα καὶ παρεκλήθησαν οὐ μετρίως. 13 ἡμεῖς δὲ (προελθόντες ἐπὶ *NK(o)*) τὸ πλοῖον ἀνήχθημεν (ἐπὶ *N(k)O*) τὴν Ἀσσον, ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀναλαμβάνειν τὸν Παῦλον· οὕτως γὰρ διατεταγμένος ἦν, μέλλων αὐτὸς πεζεύειν. 14 ὡς δὲ (συνέβαλλεν *N(k)O*) ἡμῖν εἰς τὴν Ἀσσον, ἀναλαβόντες αὐτὸν ἥλθομεν εἰς Μιτυλήνην. 15 κάκειθεν κάκειθεν ἀποπλεύσαντες τῇ ἐπιούσῃ κατηντήσαμεν (ἄντικρυς *N(k)O*) Χίου, τῇ δὲ ἐτέρᾳ παρεβάλομεν εἰς Σάμον (καὶ μεινάντες ἐν Τρωγυλλίῳ, *K*) τῇ (δὲ *no*) ἔχομένη ἥλθομεν εἰς Μίλητον. 16 (κεκρίκει *N(k)O*) γὰρ ὁ Παῦλος παραπλεῦσαι τὴν Ἐφεσον, ὅπως μὴ γένηται αὐτῷ χρονοτριβῆσαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ἔσπευδεν γὰρ εἰ δυνατὸν (εἴη *N(k)O*) αὐτῷ τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς Ιεροσόλυμα. 17 Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς Ἐφεσον μετεκαλέσατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας. 18 ὡς δὲ παρεγένοντο πρὸς αὐτὸν εἴπεν αὐτοῖς ὑμεῖς ἐπίστασθε ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἀφ' ἣς ἐπέβην εἰς τὴν Ἀσίαν πῶς μεθ' ὑμῶν

τὸν πάντα χρόνον ἐγενόμην **19** δουλεύων τῷ κυρίῳ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ (πολλῶν *Κ*) δακρύων καὶ πειρασμῶν τῶν συμβάντων μοι ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν Ιουδαίων. **20** ὡς οὐδὲν ὑπεστειλάμην τῶν συμφερόντων τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν καὶ διδάξαι ὑμᾶς δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκους, **21** διαμαρτυρόμενος Ιουδαίοις τε καὶ Ἐλλησιν τὴν εἰς (τὸν *κ*) θεὸν μετάνοιαν καὶ πίστιν (τὴν *κ*) εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν (Χριστόν. *ΚΟ*) **22** Καὶ νῦν ἴδού δεδεμένος ἐγὼ τῷ πνεύματι πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλήμ τὰ ἐν αὐτῇ συναντήσοντά μοι μὴ εἰδώς, **23** πλὴν ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον κατὰ πόλιν διαμαρτύρεταί (μοι *ΝΟ*) λέγον ὅτι δεσμὰ καὶ θλίψεις με μένουσιν. **24** ἀλλ’ οὐδενὸς (λόγου *Ν(κ)Ο*) ποιοῦμαι (οὐδὲ ἔχω *Κ*) τὴν ψυχὴν (μου *κ*) τιμίαν ἐμαυτῷ, ὡς (τελειῶσαι *ΝΚ(ο)*) τὸν δρόμον μου (μετὰ χαρᾶς *Κ*) καὶ τὴν διακονίαν ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ. **25** καὶ νῦν ἴδού ἐγὼ οἶδα ὅτι οὐκέτι ὅψεσθε τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖς πάντες, ἐν οἷς διῆλθον κηρύσσων τὴν βασιλείαν (τοῦ θεοῦ. *Κ*) **26** (διότι *Ν(κ)Ο*) μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ ὅτι καθαρός (εἰμι *Ν(κ)Ο*) ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων. **27** οὐ γάρ ὑπεστειλάμην τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ ὑμῖν. **28** προσέχετε (οὖν *Κ*) ἔαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ (κυρίου καὶ *Ο*) θεοῦ, ἣν περιεποιήσατο διὰ τοῦ αἵματος τοῦ ιδίου. **29** Ἐγὼ (γάρ *κ*) οἶδα (τοῦτο *κ*) ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν

μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου, **30** καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμένα τοῦ ἀποσπάν τοὺς μαθητὰς ὁπίσω (αὐτῶν. *ΝΚ(ο)*) **31** διὸ γηρηγορεῖτε μνημονεύοντες ὅτι τριετίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων νουθετῶν ἔνα ἔκαστον. **32** καὶ τὰ νῦν παρατίθεμαι ὑμᾶς (ἀδελφοί *Κ*) τῷ (θεῷ *ΝΚ(Ο)*) καὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυναμένῳ (οἰκοδομῆσαι *Ν(κ)Ο*) καὶ δοῦναι (ὑμῖν *κ*) (τὴν *πο*) κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσιν. **33** ἀργυρίου ἢ χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ οὐδενὸς ἐπεθύμησα· **34** αὐτοὶ (δὲ *κ*) γινώσκετε ὅτι ταῖς χρείαις μου καὶ τοῖς οὖσιν μετ’ ἔμοι ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὗται. **35** πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν ὅτι οὕτως κοπιῶντας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων, μνημονεύειν τε τῶν λόγων τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, ὅτι αὐτὸς εἶπεν· μακάριον ἐστιν μᾶλλον διδόναι ἢ λαμβάνειν. **36** καὶ ταῦτα εἰπὼν θεὶς τὰ γόνατα αὐτοῦ σὺν πᾶσιν αὐτοῖς προσηγόρισε. **37** ἵκανὸς δὲ κλαυθμὸς ἐγένετο πάντων, καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ Παύλου κατεφίλουν αὐτόν, **38** ὀδυνώμενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ ὃς εἰρήκει ὅτι οὐκέτι οὐκέτι μέλλουσιν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. προέπεμπον δὲ αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον.

21 Ὡς δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασθέντας ἀπ’ αὐτῶν, εὐθυδρομήσαντες ἥλθομεν εἰς τὴν Κῶ, τῇ δὲ ἐξῆς εἰς τὴν Ρόδον, κάκεθεν κάκεθεν εἰς Πάταρα. **2** καὶ εύροντες πλοῖον διαπερῶν εἰς Φοινίκην ἐπιβάντες ἀνήχθημεν. **3** (ἀναφάναντες *ΝΚ(ο)*) δὲ τὴν Κύπρον καὶ καταλιπόντες αὐτὴν

εύώνυμον ἐπλέομεν εἰς Συρίαν καὶ (κατήλθομεν *N(k)O*) εἰς Τύρον· ἐκεῖσε γάρ τὸ πλοῖον ἦν ἀποφορτιζόμενον τὸν γόμον. 4 (καὶ *k*) Ἀνευρόντες (δὲ *no*) τοὺς μαθητὰς ἐπεμείναμεν αὐτοῦ ἡμέρας ἑπτά, οἵτινες τῷ Παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ πνεύματος μὴ (ἐπιβαίνειν *N(k)O*) εἰς Ἱεροσόλυμα. 5 ὅτε δὲ ἐγένετο ἡμᾶς ἔξαρτίσαι τὰς ἡμέρας, ἔξελθόντες ἐπορευόμεθα προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων σὺν γυναιξὶν καὶ τέκνοις ἔως ἔξω τῆς πόλεως, καὶ θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν αἴγιαλὸν (προσευξάμενοι *N(k)O*) 6 (ἀπησπασάμεθα *N(k)O*) ἀλλήλους καὶ (ἀνέβημεν *N(k)(o)*) εἰς τὸ πλοῖον, ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια. 7 ἡμεῖς δὲ τὸν πλοῦν διανύσαντες ἀπὸ Τύρου κατηντήσαμεν εἰς Πτολεμαΐδα, καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφοὺς ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ' αὐτοῖς. 8 Τῇ δὲ ἐπαύριον ἔξελθόντες (οἱ περὶ τὸν Παῦλον *K*) (ῆλθομεν *NK(O)*) εἰς Καισάρειαν, καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ (τοῦ *k*) ὄντος ἐκ τῶν ἑπτὰ ἐμείναμεν παρ' αὐτῷ. 9 τούτῳ δὲ ἡσαν θυγατέρες τέσσαρες παρθένοι προφητεύουσαι. 10 Ἐπιμενόντων δὲ (ἡμῶν *K*) ἡμέρας πλείους κατῆλθέν τις ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας προφήτης ὀνόματι Ἀγαβός, 11 καὶ ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς καὶ ἄρας τὴν ζώνην τοῦ Παύλου, δήσας (τε *k*) (ἔαυτοῦ *N(k)O*) τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας εἰπεν· τάδε λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον· τὸν ἄνδρα οὗ ἔστιν ἡ ζώνη αὕτη, οὗτως δήσουσιν ἐν Ἱερουσαλήμ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ παραδώσουσιν εἰς χεῖρας ἐθνῶν. 12 ὡς δὲ ἡκούσαμεν ταῦτα, παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι τοῦ

μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ. 13 (τότε *N(k)O*) ἀπεκρίθη ὁ Παῦλος· τί ποιεῖτε κλαίοντες καὶ συνθρύπτοντές μου τὴν καρδίαν; ἐγὼ γάρ οὐ μόνον δεθῆναι ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν εἰς Ἱερουσαλήμ ἐτοίμως ἔχω ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. 14 μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ ἡσυχάσαμεν εἰπόντες· τοῦ κυρίου τὸ θέλημα (γινέσθω. *N(k)O*) 15 Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐπισκευασάμενοι ἀνεβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα. 16 συνῆλθον δὲ καὶ τῶν μαθητῶν ἀπὸ Καισαρείας σὺν ἡμῖν, ἄγοντες παρ' ᾧ ξενισθῶμεν, Μνάσωνι τινὶ Κυπρίῳ, ἀρχαίῳ μαθητῇ. 17 Γενομένων δὲ ἡμῶν εἰς Ἱεροσόλυμα ἀσμένως (ἀπεδέξαντο *N(k)O*) ἡμᾶς οἱ ἀδελφοί. 18 τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰσήιε ὁ Παῦλος σὺν ἡμῖν πρὸς Ἰάκωβον, πάντες τε παρεγένοντο οἱ πρεσβύτεροι. 19 καὶ ἀσπασάμενος αὐτοὺς ἔξηγετο καθ' ἓν ἔκαστον ὃν ἐποίησεν ὁ θεὸς ἐν τοῖς ἔθνεσιν διὰ τῆς διακονίας αὐτοῦ. 20 οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐδόξαζον τὸν (θεόν, *N(K)O*) (εἰπόν *NK(o)*) τε αὐτῷ· θεωρεῖς ἀδελφέ, πόσαι μυριάδες εἰσὶν (ἐν τοῖς *NO*) (Ιουδαίοις *N(k)O*) τῶν πεπιστευκότων καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νόμου ὑπάρχουσιν. 21 κατηχήθησαν δὲ περὶ σοῦ ὅτι ἀποστασίαν διδάσκεις ἀπὸ Μωϋσέως τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη πάντας Ἰουδαίους λέγων μὴ περιτέμνειν αὐτοὺς τὰ τέκνα μηδὲ τοῖς ἔθνεσιν περιπατεῖν. 22 τί οὖν ἔστιν; πάντως (δεῖ πλῆθος συνελθεῖν *K*) ἀκούσονται (γὰρ *k*) ὅτι ἐλήλυθας. 23 τοῦτο οὖν ποίησον ὃ σοι λέγομεν· εἰσὶν ἡμῖν ἄνδρες τέσσαρες εὐχὴν ἔχοντες (ἐφ' *NK(o)*) ἔαυτῶν· 24 τούτους παραλαβών ἀγνίσθητι σὺν αὐτοῖς καὶ δαπάνησον ἐπ' αὐτοῖς ἵνα (ξυρήσονται

N(k)O) τὴν κεφαλήν, καὶ (γνώσονται *N(k)O*) πάντες ὅτι ὃν κατίχηνται περὶ σοῦ οὐδέν εστιν, ἀλλὰ στοιχεῖς καὶ αὐτὸς φυλάσσων τὸν νόμον. 25 περὶ δὲ τῶν πεπιστευκότων ἔθνῶν ἡμεῖς (ἐπεστείλαμεν *NK(O)*) κρίναντες (μηδὲν τοιοῦτον τηρεῖν αὐτούς εἰ μὴ *K*) φυλάσσεσθαι αὐτοὺς τό τε εἰδωλόθυτον καὶ (τὸ *k*) αἴμα καὶ πνικτὸν καὶ πορνείαν. 26 Τότε ὁ Παῦλος παραλαβὼν τοὺς ἄνδρας τῇ ἔχομένῃ ἡμέρᾳ σὺν αὐτοῖς ἀγνισθεὶς εἰσῆρε εἰς τὸ ἱερὸν διαγγέλλων τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀγνισμοῦ, ἔως οὗ προσηνέχθη ὑπὲρ ἐνὸς ἑκάστου αὐτῶν ἡ προσφορά. 27 ὡς δὲ ἔμελλον αἱ ἐπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθαι, οἱ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι θεασάμενοι αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ συνέχεον πάντα τὸν ὄχλον καὶ ἐπέβαλον ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας 28 κράζοντες· ἄνδρες Ἰσραηλῖται, βοηθεῖτε. οὗτος ἐστιν ὁ ἀνθρωπὸς ὁ κατὰ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ νόμου καὶ τοῦ τόπου τούτου πάντας (πανταχῇ *N(k)O*) διδάσκων, ἕτι τε καὶ Ἑλληνας εἰσήγαγεν εἰς τὸ ἱερὸν καὶ κεκοίνωκεν τὸν ἄγιον τόπον τοῦτον. 29 ἥσαν γὰρ (προεωρακότες *NK(o)*) Τρόφιμον τὸν Ἐφέσιον ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, δὸν ἐνόμιζον ὅτι εἰς τὸ ἱερὸν εἰσήγαγεν ὁ Παῦλος. 30 ἐκινήθη τε ἡ πόλις ὅλη καὶ ἐγένετο συνδρομὴ τοῦ λαοῦ, καὶ ἐπιλαβόμενοι τοῦ Παύλου εἷλκον αὐτὸν ἔξω τοῦ ἱεροῦ καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ θύραι. 31 ζητούντων (τε *N(k)O*) αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἀνέβη φάσις τῷ χιλιάρχῳ τῆς σπείρης ὅτι ὅλη (συγχύννεται *N(k)O*) Ἱερουσαλήμ· 32 δὸς ἐξαυτῆς παραλαβὼν στρατιώτας καὶ ἐκατοντάρχας κατέδραμεν ἐπ' αὐτούς. οἱ δὲ ἴδοντες τὸν χιλιάρχον καὶ τοὺς

στρατιώτας ἐπαύσαντο τύπτοντες τὸν Παῦλον. 33 (τότε *NK(o)*) ἐγγίσας ὁ χιλιάρχος ἐπελάβετο αὐτοῦ καὶ ἐκέλευσεν δεθῆναι ἀλύσεσιν δυσὶν καὶ ἐπυνθάνετο τίς (ἄν *k*) εἴη καὶ τί ἐστιν πεποιηκώς. 34 ἄλλοι δὲ ἄλλο τι (ἐπεφώνουν *N(k)O*) ἐν τῷ ὄχλῳ. μὴ (δυναμένου *N(k)O*) δὲ (αὐτοῦ *no*) γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς διὰ τὸν θόρυβον ἐκέλευσεν ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν. 35 ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοὺς ἀναβαθμούς, συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ ὄχλου· 36 ἡκολούθει γὰρ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ (κράζοντες· *N(k)O*) αἵρε αὐτόν. 37 μέλλων τε εἰσάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολὴν ὁ Παῦλος λέγει τῷ χιλιάρχῳ· εἰ ἔξεστίν μοι εἰπεῖν τι πρὸς σέ; δὲ ἔφη· ἐλληνιστὶ γινώσκεις; 38 οὐκ ἄρα σὺ εἶ ὁ Αἰγύπτιος ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀναστατώσας καὶ ἐξαγαγὼν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς τετρακισχιλίους ἄνδρας τῶν σικαρίων; 39 Εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος· ἐγὼ ἀνθρωπὸς μέν εἰμι Ἰουδαῖος Ταρσεὺς τῆς Κιλικίας οὐκ ἀσήμου πόλεως πολίτης, δέομαι δέ σου· ἐπίτρεψόν μοι λαλῆσαι πρὸς τὸν λαόν. 40 ἐπιτρέψαντος δὲ αὐτοῦ ὁ Παῦλος ἐστὼς ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν κατέσεισεν τῇ χειρὶ τῷ λαῷ, πολλῆς δὲ σιγῆς γενομένης (προσεφώνησεν *NK(o)*) τῇ Ἐβραΐδι διαλέκτῳ λέγων·

22 Ἀνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου τῆς πρὸς ὑμᾶς (νυνὶ *N(k)O*) ἀπολογίας.

2 ἀκούσαντες δὲ ὅτι τῇ Ἐβραΐδι διαλέκτῳ προσεφώνει αὐτοῖς, μᾶλλον παρέσχον ἡσυχίαν. Καὶ φησίν· 3 ἐγώ (μέν *k*) εἰμι ἀνὴρ Ἰουδαῖος γεγεννημένος ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας, ἀνατεθραμμένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, παρὰ τοὺς

πόδας Γαμαλιὴλ πεπαιδευμένος κατὰ ἀκρίβειαν τοῦ πατρῷου νόμουν, ζηλωτὴς ὑπάρχων τοῦ θεοῦ καθὼς πάντες ὑμεῖς ἐστε σήμερον, 4 δος ταύτην τὴν δόδον ἐδίωξα ἄχρι θανάτου δεσμεύων καὶ παραδιδοὺς εἰς φυλακὰς ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, 5 ὡς καὶ ὁ ἀρχιερεὺς μαρτυρεῖ μοι καὶ πᾶν τὸ πρεσβυτεριον, παρ' ὧν καὶ ἐπιστολὰς δεξάμενος πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς εἰς Δαμασκὸν ἐπορεύμην, ἄξων καὶ τοὺς ἔκεισε ὄντας δεδεμένους εἰς Ἱερουσαλήμ ἵνα τιμωρηθῶσιν. 6 ἐγένετο δέ μοι πορευομένῳ καὶ ἐγγίζοντι τῇ Δαμασκῷ περὶ μεσημβρίαν ἔξαίφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιαστράψαι φῶς ἱκανὸν περὶ ἐμέ· 7 ἐπεσά τε εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἥκουσα φωνῆς λεγούσης μοι· Σαοὺλ Σαούλ, τί με διώκεις; 8 ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην τίς εἶ κύριε; εἴπεν τε πρός με· ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὃν σὺ διώκεις. 9 οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς ἐθεάσαντο (καὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο, *Κ*) τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἥκουσαν τοῦ λαλοῦντός μοι. 10 εἴπον δέ τί ποιήσω κύριε; δὲ κύριος εἴπεν πρός με ἀναστὰς πορεύου εἰς Δαμασκόν, κάκει κάκει σοι λαληθήσεται περὶ πάντων ὧν τέτακτάι σοι ποιῆσαι. 11 ὡς δὲ οὐκ ἐνέβλεπον ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ φωτὸς ἐκείνου, χειραγωγούμενος ὑπὸ τῶν συνόντων μοι ἥλθον εἰς Δαμασκόν. 12 Ἀνανίας δέ τις, ἀνὴρ (εὐλαβὴς *Ν(κ)Ο*) κατὰ τὸν νόμον, μαρτυρούμενος ὑπὸ πάντων τῶν κατοικούντων Ἰουδαίων, 13 ἐλθὼν πρός με καὶ ἐπιστὰς εἴπεν μοι· Σαοὺλ ἀδελφέ, ἀνάβλεψον. κάγὼ κάγὼ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέβλεψα εἰς αὐτόν. 14 δὲ εἴπεν δὲ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν προεχειρίσατό σε γνῶναι τὸ θέλημα αὐτοῦ καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον

καὶ ἀκοῦσαι φωνὴν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ· 15 ὅτι ἔσῃ μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους ὃν ἔώρακας καὶ ἥκουσας. 16 καὶ νῦν τί μέλλεις; ἀναστὰς βάπτισαι καὶ ἀπόλουσαι τὰς ἀμαρτίας σου ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα (αὐτοῦ. *Ν(Κ)Ο*) 17 Ἐγένετο δέ μοι ὑποστρέψαντι εἰς Ἱερουσαλήμ καὶ προσευχομένου μου ἐν τῷ Ἱερῷ γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει 18 καὶ ἰδεῖν αὐτὸν λέγοντά μοι· σπεῦσον καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ Ἱερουσαλήμ, διότι οὐ παραδέξονταί σου (τὴν *κ*) μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ. 19 κάγὼ κάγὼ εἶπον· κύριε, αὐτὸὶ ἐπίστανται ὅτι ἐγὼ ἡμην φυλακίζων καὶ δέρων κατὰ τὰς συναγωγὰς τοὺς πιστεύοντας ἐπὶ σέ· 20 καὶ ὅτε ἐξεχύννετο τὸ αἷμα Στεφάνου τοῦ μάρτυρός σου, καὶ αὐτὸς ἡμην ἐφεστώς καὶ συνευδοκῶν (τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ *Κ*) καὶ φυλάσσων τὰ ἴμάτια τῶν ἀναιρούντων αὐτόν. 21 καὶ εἴπεν πρός με· πορεύον, ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαποστελῶ σε. 22 Ἡκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου τοῦ λόγου καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν λέγοντες· αἴρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν τοιοῦτον· οὐ γάρ (καθῆκεν *Ν(κ)Ο*) αὐτὸν ζῆν. 23 (κραυγαζόντων *ΝΚ(ο)*) (τε *Ν(κ)Ο*) αὐτῶν καὶ ἡπτούντων τὰ ἴμάτια καὶ κονιορτὸν βαλλόντων εἰς τὸν ἀέρα 24 ἐκέλευσεν ὁ χιλίαρχος (εἰσάγεσθαι *Ν(κ)Ο*) αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολὴν εἴπας μάστιξιν ἀνετάζεσθαι αὐτόν, ἵνα ἐπιγνῷ δι' ἣν αἵτιαν οὕτως ἐπεφώνουν αὐτῷ. 25 Ὡς δὲ (προέτειναν *Ν(κ)Ο*) αὐτὸν τοῖς ἴμασιν, εἴπεν πρὸς τὸν ἐστῶτα ἐκατόνταρχον ὁ Παῦλος· εἰ ἀνθρωπὸν Ρωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον ἔξεστιν ὑμῖν μαστίζειν; 26 ἀκούσας δὲ ὁ ἐκατοντάρχης προσελθὼν τῷ χιλιάρχῳ ἀπήγγειλεν λέγων· (ὅρα *Κ*) τί μέλλεις ποιεῖν; ὁ γάρ ἄνθρωπος οὗτος

‘Ρωμαῖός ἐστιν. 27 προσελθών δὲ ὁ χιλίαρχος εἶπεν αὐτῷ· λέγε μοι, (εἰ *k*) σὺ ‘Ρωμαῖος εῖ; ὁ δὲ ἔφη· ναί. 28 ἀπεκρίθη (δὲ *N(k)O*) ὁ χιλίαρχος· ἐγὼ πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην ἐκτησάμην. ὁ δὲ Παῦλος ἔφη· ἐγὼ δὲ καὶ γεγέννημαι. 29 εὐθέως οὖν ἀπέστησαν ἀπ’ αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν ἀνετάζειν. καὶ ὁ χιλίαρχος δὲ ἐφοβήθη ἐπιγνοὺς ὅτι ‘Ρωμαῖός ἐστιν καὶ ὅτι αὐτὸν ἦν δεδεκώς. 30 Τῇ δὲ ἐπαύριον βουλόμενος γνῶναι τὸ ἀσφαλές, τὸ τί κατηγορεῖται (ύπὸ *N(k)O*) τῶν Ἰουδαίων, ἔλυσεν αὐτὸν (ἀπὸ τῶν δεσμῶν *K*) καὶ ἐκέλευσεν (συνελθεῖν *N(k)O*) τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ (πᾶν *N(k)O*) τὸ συνέδριον (αὐτῶν, *k*) καὶ καταγαγὼν τὸν Παῦλον ἐστησεν εἰς αὐτούς.

23 Ἀτενίσας δὲ ὁ Παῦλος τῷ συνεδρίῳ εἶπεν· ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ θεῷ ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας. 2 δὲ ἀρχιερεὺς Ἄνανίας ἐπέταξεν τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα. 3 τότε ὁ Παῦλος πρὸς αὐτὸν εἶπεν· τύπτειν σε μέλλει ὁ θεός, τοῖχε κεκονιαμένε· καὶ σὺ κάθη κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ παρανομῶν κελεύεις με τύπτεσθαι; 4 οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπαν· τὸν ἀρχιερέα τοῦ θεοῦ λοιδορεῖς; 5 ἔφη τε ὁ Παῦλος· οὐκ ἥδειν, ἀδελφοί, ὅτι ἐστὶν ἀρχιερεύς· γέγραπται γάρ (ὅτι *no*) ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς. 6 Γνοὺς δὲ ὁ Παῦλος ὅτι τὸ ἐν μέρος ἐστὶν Σαδδουκαίων τὸ δὲ ἔτερον Φαρισαίων (ἔκραζεν *N(k)O*) ἐν τῷ συνεδρίῳ· ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ Φαρισαῖός εἰμι, νίδιος (Φαρισαίων· *N(K)O*) περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι. 7 Τοῦτο δὲ αὐτοῦ (εἰπόντος *N(k)(o*)) ἐγένετο στάσις

τῶν Φαρισαίων καὶ (τῶν *k*) Σαδδουκαίων, καὶ ἐσχίσθη τὸ πλῆθος. 8 Σαδδουκαῖοι μὲν γάρ λέγουσιν μὴ εἶναι ἀνάστασιν (μήτε *N(k)O*) ἄγγελον μήτε πνεῦμα· Φαρισαῖοι δὲ ὅμοιογοῦσιν τὰ ἀμφότερα. 9 Ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη· καὶ ἀναστάτες (τινὲς *NO*) (τῶν γραμματέων *N(k)O*) τοῦ μέρους τῶν Φαρισαίων διεμάχοντο λέγοντες· οὐδὲν κακὸν εύρισκομεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ ἢ ἄγγελος (μὴ θεομαχῶμεν; *K*) 10 πολλῆς δὲ (γενομένης *N(k)O*) στάσεως, (φοβηθεὶς *N(k)O*) ὁ χιλίαρχος μὴ διασπασθῆ ὁ Παῦλος ὑπ’ αὐτῶν ἐκέλευσεν τὸ στράτευμα (καταβὰν *NK(o*)) (καὶ *k*) ἀρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν, ἄγειν τε εἰς τὴν παρεμβολήν. 11 Τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ κύριος εἶπεν· Θάρσει (Παῦλε· *k*) ὡς γάρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς Ἱερουσαλήμ, οὕτω σε δεῖ καὶ εἰς ‘Ρώμην μαρτυρῆσαι. 12 Γενομένης δὲ ἡμέρας ποιήσαντες συστροφὴν (οἱ Ἰουδαῖοι *N(k)O*) ἀνεθεμάτισαν ἐαυτὸὺς λέγοντες μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἔως οὗ ἀποκτείνωσιν τὸν Παῦλον. 13 Ἡσαν δὲ πλείους τεσσεράκοντα οἱ ταύτην τὴν συνωμοσίαν (ποιησάμενοι *N(k)O*) 14 οἵτινες προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς πρεσβυτέροις εἶπαν· ἀναθέματι ἀνεθεμάτισαμεν ἐαυτὸὺς μηδενὸς γεύσασθαι ἔως οὗ ἀποκτείνωμεν τὸν Παῦλον. 15 νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ σὺν τῷ συνεδρίῳ, ὅπως (αὔριον *K*) καταγάγῃ αὐτὸν (εἰς *N(k)O*) ὑμᾶς ὡς μέλλοντας διαγινώσκειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ αὐτοῦ· ἡμεῖς δὲ πρὸ τοῦ ἐγγίσαι αὐτὸν ἔτοιμοί ἐσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν. 16 Ἀκούσας δὲ ὁ νίδιος τῆς ἀδελφῆς Παύλου (τὴν

ένεδραν, *N(k)O*) παραγενόμενος καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν παρεμβολὴν ἀπήγγειλεν τῷ Παῦλῳ. **17** προσκαλεσάμενος δὲ ὁ Παῦλος ἔνα τῶν ἑκατονταρχῶν ἔφη· τὸν νεανίαν τοῦτον (ἀπάγαγε *NK(o)*) πρὸς τὸν χιλίαρχον ἔχει γὰρ ἀπαγγεῖλαί τι αὐτῷ. **18** ὁ μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτὸν ἤγαγεν πρὸς τὸν χιλίαρχον καὶ φησίν· ὁ δέσμιος Παῦλος προσκαλεσάμενός με ἡρώτησεν τοῦτον τὸν (νεανίσκον *N(k)O*) ἀγαγεῖν πρὸς σὲ ἔχοντά τι λαλῆσαι σοι. **19** ἐπιλαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χιλίαρχος καὶ ἀναχωρίσας κατ’ ἴδιαν ἐπυνθάνετο· τί ἐστιν ὃ ἔχεις ἀπαγγεῖλαί μοι; **20** εἶπεν δὲ ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαί σε ὅπως αὕριον τὸν Παῦλον καταγάγης εἰς τὸ συνέδριον ὡς (μέλλον *N(K)(O)*) τι ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ. **21** σὺ οὖν μὴ πεισθῆς αὐτοῖς, ἐνεδρεύουσιν γὰρ αὐτὸν ἐξ αὐτῶν ἄνδρες πλείους τεσσεράκοντα, οἵτινες ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἔως οὗ ἀνέλωσιν αὐτὸν καὶ νῦν εἰσιν ἔτοιμοι προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν. **22** Ο μὲν οὖν χιλίαρχος ἀπέλυσεν τὸν (νεανίσκον *N(k)O*) παραγγείλας μηδενὶ ἐκλαλῆσαι ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρός με. **23** Καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν ἑκατονταρχῶν εἶπεν· ἔτοιμάσατε στρατιώτας διακοσίους ὅπως πορευθῶσιν ἔως Καισαρείας καὶ ἵππεῖς ἐβδομήκοντα καὶ δεξιολάβους διακοσίους ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυκτός, **24** κτήνη τε παραστῆσαι, ἵνα ἐπιβιβάσαντες τὸν Παῦλον διασώσωσιν πρὸς Φήλικα τὸν ἡγεμόνα· **25** γράψας ἐπιστολὴν (ἔχουσαν *N(k)O*) τὸν τύπον τοῦτον· **26** Κλαύδιος Λυσίας τῷ κρατίστῳ ἡγεμόνι Φήλικι χαίρειν. **27** τὸν ἄνδρα τοῦτον συλλημφθέντα ὑπὸ

τῶν Ἰουδαίων καὶ μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι ὑπ’ αὐτῶν, ἐπιστὰς σὺν τῷ στρατεύματι ἔξειλάμην (αὐτὸν *k*) μαθὼν ὅτι Ῥωμαῖος ἐστιν· **28** βουλόμενός (τε ἐπιγνῶναι *N(k)O*) τὴν αἰτίαν δι’ ἣν ἐνεκάλουν αὐτῷ κατήγαγον (αὐτὸν *k*) εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν· **29** ὃν εὗρον ἐγκαλούμενον περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν, μηδὲν δὲ ἄξιον θανάτου ἢ δεσμῶν ἔχοντα ἔγκλημα. **30** μηνυθείσης δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν ἄνδρα (μέλλειν *k*) ἕσεσθαι (ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων *K*) (έξαυτῆς *NK(O)*) ἐπεμψα πρὸς σὲ παραγγείλας καὶ τοῖς κατηγόροις λέγειν τὰ πρὸς αὐτὸν ἐπὶ σοῦ. (ἔρρωσο *KO*) **31** Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται κατὰ τὸ διατεταγμένον αὐτοῖς ἀναλαβόντες τὸν Παῦλον ἤγαγον διὰ (τῆς *k*) νυκτὸς εἰς τὴν Ἀντιπατρίδα. **32** τῇ δὲ ἐπαύριον ἔάσαντες τοὺς ἱππεῖς (ἀπέρχεσθαι *N(k)O*) σὺν αὐτῷ ὑπέστρεψαν εἰς τὴν παρεμβολὴν· **33** οἵτινες εἰσελθόντες εἰς τὴν Καισάρειαν καὶ ἀναδόντες τὴν ἐπιστολὴν τῷ ἡγεμόνι παρέστησαν καὶ τὸν Παῦλον αὐτῷ. **34** ἀναγνοὺς δὲ (ὁ ἡγεμών *k*) καὶ ἐπερωτήσας ἐκ ποίας ἐπαρχείας ἐστὶν καὶ πυθόμενος ὅτι ἀπὸ Κιλικίας, **35** διακούσομαι σου, ἔφη, ὅταν καὶ οἱ κατήγοροί σου παραγένωνται. (κελεύσας *N(k)O*) (τε *k*) ἐν τῷ πραιτωρίῳ τοῦ Ἡρώδου φυλάσσεσθαι αὐτόν.

24 Μετὰ δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας μετὰ (τῶν *k*) πρεσβυτέρων (τινῶν *NO*) καὶ ρήτορος Τερτύλλου τινός, οἵτινες ἐνεφάνισαν τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ Παύλου. **2** κληθέντος δὲ αὐτοῦ ἥρξατο κατηγορεῖν ὁ Τέρτυλλος λέγων πολλῆς εἰρήνης τυγχάνοντες διὰ σοῦ καὶ (διορθωμάτων *N(K)O*) γινομένων

τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς σῆς προνοίας 3 πάντῃ τε καὶ πανταχοῦ ἀποδεχόμεθα, κράτιστε Φῆλιξ, μετὰ πάσης εὐχαριστίας. 4 ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πλειόν σε ἐγκόπτω, παρακαλῶ ἀκοῦσαί σε ἡμῶν συντόμως τῇ σῇ ἐπιεικείᾳ. 5 εὑρόντες γὰρ τὸν ἄνδρα τοῦτον λοιμὸν καὶ κινοῦντα (στάσεις *N(K)O*) πᾶσιν τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην πρωτοστάτην τε τῆς τῶν Ναζωραίων αἱρέσεως 6 δὲς καὶ τὸ ἱερὸν ἐπείρασεν βεβηλῶσαι, ὃν καὶ ἐκρατήσαμεν (καὶ κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον ἡθελήσαμεν κρίνειν. *K*) 7 (παρελθὼν δὲ Λυσίας ὁ χιλίαρχος μετὰ πολλῆς βίας ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν ἀπήγαγε, *K*) 8 (κελεύσας τοὺς κατηγόρους αὐτοῦ ἔρχεσθαι ἐπὶ σέ· *K*) παρ' οὖς δυνήσῃ αὐτὸς ἀνακρίνας περὶ πάντων τούτων ἐπιγνῶναι ὃν ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ. 9 (συνεπέθεντο *N(k)O*) δὲ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι φάσκοντες ταῦτα οὕτως ἔχειν. 10 Ἀπεκρίθη (τε *N(k)O*) ὁ Παῦλος, νεύσαντος αὐτῷ τοῦ ἡγεμόνος λέγειν ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὅντα σε κριτὴν τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπιστάμενος εὐθύμως τὰ περὶ ἔμαυτοῦ ἀπολογοῦμαι· 11 δυναμένου σου (ἐπιγνῶναι *N(k)O*) ὅτι οὐ πλείους εἰσίν μοι ἡμέραι (ἢ *k*) (δώδεκα *N(k)O*) ἀφ' ἣς ἀνέβην προσκυνήσων (εἰς *N(k)O*) Ἱερουσαλήμ· 12 καὶ οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ εὗρόν με πρός τινα διαλεγόμενον ἢ (ἐπίστασιν *N(k)O*) ποιοῦντα ὄχλου οὔτε ἐν ταῖς συναγωγαῖς οὔτε κατὰ τὴν πόλιν· 13 (οὐδὲ *N(k)O*) παραστῆσαι δύνανται (σοι *N(K)O*) περὶ ὃν (νυνὶ *N(k)O*) κατηγοροῦσίν μου. 14 ὅμολογῶ δὲ τοῦτο σοι ὅτι κατὰ τὴν ὁδὸν ἥν λέγουσιν αἵρεσιν οὕτως λατρεύω τῷ πατρῷ θεῷ πιστεύων πᾶσιν τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ (τοῖς ἐν *no*) τοῖς προφήταις

γεγραμμένοις, 15 ἐλπίδα ἔχων εἰς τὸν θεὸν ἥν καὶ αὐτοὶ οὗτοι προσδέχονται, ἀνάστασιν μέλλειν ἔσεσθαι (νεκρῶν *K*) δικαίων τε καὶ ἀδίκων· 16 ἐν τούτῳ (καὶ *N(k)O*) αὐτὸς ἀσκῶ ἀπρόσκοπον συνείδησιν (ἔχειν *NK(o)*) πρὸς τὸν θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους (διὰ *N(K)O*) (παντός. *N(k)O*) 17 δι' ἐτῶν δὲ πλειόνων ἐλεημοσύνας ποιήσων εἰς τὸ ἔθνος μου παρεγενόμην καὶ προσφοράς, 18 ἐν (αἷς *N(k)O*) εὗρόν με ἡγνισμένον ἐν τῷ ἱερῷ οὐ μετὰ ὄχλου οὐδὲ μετὰ θορύβου, τινὲς δὲ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι, 19 οὓς (ἔδει *N(k)O*) ἐπὶ σοῦ παρεῖναι καὶ κατηγορεῖν, εἴ τι ἔχοιεν πρὸς ἐμέ. 20 ἢ αὐτοὶ οὗτοι εἰπάτωσαν (εἴ *k*) τί εὗρον (ἐν ἐμοὶ *ko*) ἀδίκημα στάντος μου ἐπὶ τοῦ συνεδρίου, 21 ἢ περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς ἣς ἐκέραξα ἐν αὐτοῖς ἐστῶς ὅτι περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι σήμερον (ἐφ' *N(k)O*) ὑμῶν. 22 (Ἀκούσας ταῦτα *K*) Ἀνεβάλετο δὲ αὐτοὺς ὁ Φῆλιξ ἀκριβέστερον εἰδὼς τὰ περὶ τῆς ὁδοῦ εἴπας· ὅταν Λυσίας ὁ χιλίαρχος καταβῆ, διαγνώσομαι τὰ καθ' ὑμᾶς. 23 διαταξάμενος (τε *k*) τῷ ἐκατοντάρχῃ τηρεῖσθαι (τὸν *k*) (αὐτὸν, *N(K)O*) ἔχειν τε ἄνεσιν καὶ μηδένα κωλύειν τῶν ἴδιων αὐτοῦ ὑπηρετεῖν (ἢ προσέρχεσθαι *K*) αὐτῷ. 24 Μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς παραγενόμενος ὁ Φῆλιξ σὺν Δρουσίλῃ τῇ (ἰδίᾳ *N(k)O*) γυναικὶ οὖσῃ Ἰουδαίᾳ μετεπέμψατο τὸν Παῦλον καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ τῆς εἰς Χριστὸν (Ιησοῦν *NO*) πίστεως. 25 διαλεγομένου δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιοσύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ τοῦ κρίματος τοῦ μέλλοντος (ἔσεσθαι *K*) ἔμφοβος γενόμενος ὁ Φῆλιξ ἀπεκρίθη· τὸ νῦν ἔχον πορεύου· καιρὸν δὲ μεταλαβὼν μετακαλέσομαί σε· 26 ἄμα (δὲ

k) καὶ ἐλπίζων ὅτι χρήματα δοθήσεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Παύλου (ὅπως λύσῃ αὐτόν, *K*) διὸ καὶ πυκνότερον αὐτὸν μεταπεμπόμενος ὡμίλει αὐτῷ.

27 Διετίας δὲ πληρωθείσης ἔλαβεν διάδοχον ὁ Φῆλιξ Πόρκιον Φῆστον, θέλων τε (χάριτα *N(k)O*) καταθέσθαι τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Φῆλιξ κατέλιπεν τὸν Παῦλον δεδεμένον.

25 Φῆστος οὖν ἐπιβὰς τῇ ἐπαρχείᾳ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸ Καισαρείας, **2** ἐνεφάνισάν (τε *N(k)O*) αὐτῷ (οἱ *N(k)O*) (ἀρχιερεῖς *N(K)O*) καὶ οἱ πρῶτοι τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Παύλου καὶ παρεκάλουν αὐτὸν **3** αἴτούμενοι χάριν κατ' αὐτοῦ, ὅπως μεταπέμψηται αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ, ἐνέδραν ποιοῦντες ἀνελεῖν αὐτὸν κατὰ τὴν ὁδόν. **4** Οἱ μὲν οὖν Φῆστος ἀπεκρίθη τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον (εἰς Καισάρειαν, *N(k)O*) ἔαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι! **5** οἱ οὖν ἐν ὑμῖν φησιν δυνατοὶ συγκαταβάντες, εἴ τι ἐστιν ἐν τῷ ἀνδρὶ ἄτοπον, κατηγορείτωσαν αὐτοῦ. **6** διατρίψας δὲ ἐν αὐτοῖς ἡμέρας (οὐ *NO*) πλείους (όκτὼ *NO*) ἥ δέκα, καταβὰς εἰς Καισάρειαν, τῇ ἐπαύριον καθίσας ἐπὶ τοῦ βῆματος ἐκέλευσεν τὸν Παῦλον ἀχθῆναι. **7** Παραγενομένου δὲ αὐτοῦ περιέστησαν (αὐτὸν *NO*) οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβεβηκότες Ἰουδαῖοι πολλὰ καὶ βαρέα αἰτιώματα (καταφέροντες *N(k)O*) (κατὰ τοῦ Παύλου, *K*) ἢ οὐκ ἴσχυν ἀποδεῖξαι, **8** (τοῦ Παύλου *no*) ἀπολογουμένου (αὐτοῦ *k*) ὅτι οὕτε εἰς τὸν νόμον τῶν Ἰουδαίων οὔτε εἰς τὸ ἱερὸν οὕτε εἰς Καίσαρά τι ἡμαρτον. **9** Οἱ Φῆστος δὲ θέλων τοῖς Ἰουδαίοις χάριν καταθέσθαι, ἀποκριθεὶς τῷ Παύλῳ εἶπεν· θέλεις

εἰς Ἱεροσόλυμα ἀναβὰς ἐκεῖ περὶ τούτων (κριθῆναι *N(k)O*) ἐπ’ ἐμοῦ; **10** εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος· ἐπὶ τοῦ βῆματος Καίσαρος ἐστώς εἴμι, οὗ με δεῖ κρίνεσθαι. Ἰουδαίους οὐδὲν (ἡδίκησα, *NK(o)*)

ώς καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις **11** εἰ μὲν (οὗν *N(k)O*) ἀδικῶ καὶ ἄξιον θανάτου πέπραχά τι, οὐ παραίτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν· εἰ δὲ οὐδέν ἐστιν ὃν οὗτοι κατηγοροῦσίν μου, οὐδείς με δύναται αὐτοῖς χαρίσασθαι. Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι. **12** Τότε ὁ Φῆστος συλλαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου ἀπεκρίθη· Καίσαρα ἐπικέκλησαι, ἐπὶ Καίσαρα πορεύσῃ. **13** Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν Ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς καὶ Βερνίκη κατήντησαν εἰς Καισάρειαν (ἀσπασάμενοι *N(k)O*) τὸν Φῆστον. **14** ὡς δὲ πλείους ἡμέρας (διέτριβον *NK(o)*) ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ βασιλεῖ ἀνέθετο τὰ κατὰ τὸν Παῦλον λέγων· ἀνήρ τίς ἐστιν καταλελειμμένος ὑπὸ Φήλικος δέσμιος, **15** περὶ οὗ γενομένου μου εἰς Ἱεροσόλυμα ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων αἴτούμενοι κατ’ αὐτοῦ (καταδίκην· *N(k)O*) **16** πρὸς οὓς ἀπεκρίθην ὅτι οὐκ ἐστιν ἔθος Ῥωμαίοις χαρίζεσθαι τινὰ ἄνθρωπον (εἰς ἀπώλειαν *K*) πρὶν ἥ ὁ κατηγορούμενος κατὰ πρόσωπον ἔχοι τοὺς κατηγόρους, τόπον τε ἀπολογίας λάβοι περὶ τοῦ ἐγκλήματος. **17** συνελθόντων οὖν αὐτῶν ἐνθάδε ἀναβολὴν μηδεμίαν ποιησάμενος, τῇ ἔξῆς καθίσας ἐπὶ τοῦ βῆματος ἐκέλευσε ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα· **18** περὶ οὗ σταθέντες οἱ κατήγοροι οὐδεμίαν αἰτίαν (ἔφερον *N(k)O*) ὃν ἐγὼ ὑπενόουν (πονηρῶν· *N(O)*) **19** ζητήματα δέ τινα περὶ τῆς ιδίας δεισιδαιμονίας εἶχον πρὸς αὐτὸν καὶ περί τινος Ἰησοῦ τεθνηκότος, ὃν

ζέφασκεν ὁ Παῦλος ζῆν. 20 ἀπορούμενος δὲ ἐγὼ (εἰς *k*) τὴν περὶ (τούτων *N(k)O*) ζήτησιν ἔλεγον εἰ βούλοιτο πορεύεσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα κάκει κάκει κρίνεσθαι περὶ τούτων. 21 τοῦ δὲ Παύλου ἐπικαλεσαμένου τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ Σεβαστοῦ διάγνωσιν ἐκέλευσα τηρεῖσθαι αὐτὸν ἔως οὗ (ἀναπέμψω *N(k)O*) αὐτὸν πρὸς Καίσαρα. 22 Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Φῆστον (εφη· *k*) ἐβουλόμην καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκοῦσαι. (δέ δέ *k*) αὔριόν φησιν ἀκούσῃ αὐτοῦ. 23 Τῇ οὖν ἐπαύριον ἐλθόντος τοῦ Ἀγρίππα καὶ τῆς Βερνίκης μετὰ πολλῆς φαντασίας καὶ εἰσελθόντων εἰς τὸ ἀκροατήριον σύν τε (τοῖς *k*) χιλιάρχοις καὶ ἀνδράσιν τοῖς κατ' ἔξοχὴν (οὗσιν *k*) τῆς πόλεως καὶ κελεύσαντος τοῦ Φῆστου ἥχθη ὁ Παῦλος. 24 Καί φησιν ὁ Φῆστος Ἀγρίππα βασιλεῦ καὶ πάντες οἱ (συμπαρόντες *NK(o)*) ἡμῖν ἄνδρες, θεωρεῖτε τοῦτον περὶ οὗ (ἄπαν *N(k)O*) τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων (ἐνέτυχόν *NK(o)*) μοι ἔν τε Ἱεροσολύμοις καὶ ἐνθάδε (βοῶντες *N(k)O*) μὴ δεῖν αὐτὸν ζῆν μηκέτι. 25 ἐγὼ δὲ (κατελαβόμην *N(k)O*) μηδὲν ἄξιον αὐτὸν θανάτου πεπραχέναι, (καὶ *k*) αὐτοῦ δὲ τούτου ἐπικαλεσαμένου τὸν Σεβαστὸν ἔκρινα πέμπειν (αὐτόν. *k*) 26 περὶ οὗ ἀσφαλές τι γράψαι τῷ κυρίῳ οὐκ ἔχω, διὸ προήγαγον αὐτὸν ἐφ' ὑμῶν καὶ μάλιστα ἐπὶ σοῦ, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὅπως τῆς ἀνακρίσεως γενομένης σχῶ τί (γράψω *N(k)O*) 27 ἀλογον γάρ μοι δοκεῖ πέμποντα δέσμιον μὴ καὶ τὰς κατ' αὐτοῦ αἰτίας σημᾶναι.

26 Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη ἐπιτρέπεται σοι (περὶ *N(k)O*) σεαυτοῦ λέγειν. τότε ὁ Παῦλος ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπελογεῖτο

2 περὶ πάντων ὧν ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ἦγημαι ἐμαυτὸν μακάριον ἐπὶ σοῦ μέλλων σήμερον ἀπολογεῖσθαι· 3 μάλιστα γνώστην ὃντα σε πάντων τῶν κατὰ Ἰουδαίους (ἔθῶν *NK(o)*) τε καὶ ζητημάτων. διὸ δέομαι (σου *k*) μακροθύμως ἀκοῦσαι μου. 4 Τὴν μὲν οὖν βίωσίν μου τὴν ἐκ νεότητος τὴν ἀπ' ἀρχῆς γενομένην ἐν τῷ ἔθνει μου ἐν (τε *no*) Ἱεροσολύμοις ἵσασιν πάντες οἱ Ἰουδαῖοι 5 προγινώσκοντές με ἄνωθεν, ἐὰν θέλωσιν μαρτυρεῖν ὅτι κατὰ τὴν ἀκριβεστάτην αἵρεσιν τῆς ἡμετέρας θρησκείας ἔζησα Φαρισαῖος· 6 καὶ νῦν ἐπ' ἐλπίδι τῆς (εἰς *N(k)O*) τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐπαγγελίας γενομένης ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἔστηκα κρινόμενος, 7 εἰς ἦν τὸ δωδεκάφυλον ἡμῶν ἐν ἐκτενείᾳ νύκτα καὶ ἡμέραν λατρεῦον ἐλπίζει καταντῆσαι, περὶ ἣς ἐλπίδος ἐγκαλοῦμαι (Ἀγρίππα *K*) ὑπὸ (τῶν *k*) Ἰουδαίων, βασιλεῦ, 8 τί ἄπιστον κρίνεται παρ' ὑμῖν εἰ ὁ θεὸς νεκροὺς ἐγείρει; 9 Ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα ἐμαυτῷ πρὸς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία πρᾶξαι, 10 δὲ καὶ ἐποίησα ἐν Ἱεροσολύμοις καὶ πολλούς (τε *no*) τῶν ἀγίων ἐγὼ (ἐν *no*) φυλακαῖς κατέκλεισα τὴν παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἔξουσίαν λαβών, ἀναιρουμένων τε αὐτῶν κατήνεγκα ψῆφον· 11 καὶ κατὰ πάσας τὰς συναγωγὰς πολλάκις τιμωρῶν αὐτοὺς ἡνάγκαζον βλασφημεῖν, περισσῶς τε ἐμμαινόμενος αὐτοῖς ἐδίωκον ἔως καὶ εἰς τὰς ἔξω πόλεις. 12 ἐν οἷς (καὶ *k*) πορευόμενος εἰς τὴν Δαμασκὸν μετ' ἔξουσίας καὶ ἐπιτροπῆς τῆς (παρὰ *k*) τῶν ἀρχιερέων 13 ἡμέρας μέσης κατὰ τὴν ὁδὸν εἶδον, βασιλεῦ, οὐρανόθεν ὑπὲρ

τὴν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου περιλάμψαν με φῶς καὶ τὸ σὺν ἐμῷ πορευομένους. 14 πάντων (τε *N(k)O*) καταπεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν ἥκουσα φωνὴν (λέγουσαν *N(k)O*) πρός με (καὶ λέγουσαν *k*) τῇ Ἐβραϊδὶ διαλέκτῳ· Σαούλ Σαούλ, τί με διώκεις; σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. 15 ἐγὼ δὲ εἶπα· τίς εἴ κύριε; δὲ (κύριος *no*) εἶπεν· ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις. 16 ἀλλ' ἀνάστηθι καὶ στῆθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου εἰς τοῦτο γὰρ ὥφθην σοι προχειρίσασθαί σε ὑπηρέτην καὶ μάρτυρα ὃν τε εἶδες (με *NO*) ὃν τε ὀφθήσομαι σοι, 17 ἔξαιρούμενός σε ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ (ἐκ *no*) τῶν ἔθνῶν, εἰς οὓς (ἐγὼ *N(K)O*) ἀποστέλλω σε 18 ἀνοίξαι ὁ φθαλμοὺς αὐτῶν, τοῦ (ἐπιστρέψαι *NK(o)*) ἀπὸ σκότους εἰς φῶς καὶ τῆς ἔξουσίας τοῦ σατανᾶ ἐπὶ τὸν θεόν, τοῦ λαβεῖν αὐτοὺς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν καὶ κλῆρον ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πίστει τῇ εἰς ἐμέ. 19 Ὅθεν, βασιλεῦ Ἀγρίππα, οὐκ ἐγενόμην ἀπειθῆς τῇ οὐρανίῳ ὅπτασίᾳ, 20 ἀλλὰ τοῖς ἐν Δαμασκῷ πρῶτον (τε *no*) καὶ Ἱεροσολύμοις, (εἰς *k*) πᾶσάν τε τὴν χώραν τῆς Ἰουδαίας, καὶ τοῖς ἔθνεσιν (ἀπήγγελον *N(k)O*) μετανοεῖν καὶ ἐπιστρέψειν ἐπὶ τὸν θεὸν ἄξια τῆς μετανοίας ἔργα πράσσοντας. 21 ἔνεκα τούτων με (οἱ *k*) Ἰουδαῖοι συλλαβόμενοι (ὄντα *n*) ἐν τῷ ἰερῷ ἐπειρῶντο διαχειρίσασθαι. 22 ἐπικουρίας οὖν τυχῶν τῆς (ἀπὸ *N(k)O*) τοῦ θεοῦ ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἔστηκα (μαρτυρόμενος *N(k)O*) μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ, οὐδὲν ἐκτὸς λέγων ὃν τε οἱ προφῆται ἐλάλησαν μελλόντων γίνεσθαι καὶ Μωϋσῆς, 23 εἰ παθητὸς ὁ χριστός, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν φῶς μέλλει καταγγέλλειν

τῷ (τε *no*) λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσιν. 24 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολογούμένου ὁ Φῆστος μεγάλῃ τῇ φωνῇ (φησιν *N(k)O*) μαίνῃ Παῦλε· τὰ πολλά σε γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει. 25 ὁ δὲ (Παῦλος· *no*) οὐ μαίνομαί φησιν κράτιστε Φῆστε, ἀλλ' ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀποφθέγγομαι. 26 ἐπίσταται γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεύς, πρὸς ὃν καὶ παρρησιαζόμενος λαλῶ· λανθάνειν γὰρ αὐτὸν τι τούτων οὐ πείθομαι οὐθέν· οὐ γάρ ἔστιν ἐν γωνίᾳ πεπραγμένον τοῦτο. 27 πιστεύεις, βασιλεῦ Ἀγρίππα, τοῖς προφήταις; οἵδια ὅτι πιστεύεις. 28 Ὁ δὲ Ἀγρίππας πρὸς τὸν Παῦλον (ἔφη· *k*) ἐν ὀλίγῳ με πείθεις Χριστιανὸν (ποιησαι. *N(k)O*) 29 ὁ δὲ Παῦλος (εἶπεν· *k*) εὐχαίμην ἀν τῷ θεῷ καὶ ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν (μεγάλῳ *N(k)O*) οὐ μόνον σὲ ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς μου σήμερον γενέσθαι τοιούτους ὅποιος καὶ ἐγώ εἰμι παρεκτὸς τῶν δεσμῶν τούτων. 30 (Καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ *K*) ἀνέστη (τε *no*) ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ἡγεμὼν ἦ τε Βερνίκη καὶ οἱ συγκαθήμενοι αὐτοῖς· 31 καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες ὅτι οὐδὲν θανάτου ἢ δεσμῶν ἄξιόν (τι *NO*) πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος. 32 Ἀγρίππας δὲ τῷ Φῆστῳ ἔφη· ἀπολελύσθαι ἐδύνατο ὁ ἄνθρωπος οὗτος, εἰ μὴ ἐπεκέκλητο Καίσαρα.

27 Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν Ἰταλίαν, παρεδίδουν τόν τε Παῦλον καὶ τινας ἐτέρους δεσμώτας ἐκατοντάρχῃ ὀνόματι Ἰούλιῳ σπείριης Σεβαστῆς. 2 ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ Ἀδραμυττηνῷ (μέλλοντι *N(k)O*) πλεῖν (εἰς *no*) τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπους ἀνήχθημεν ὄντος σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου Μακεδόνος

Θεσσαλονικέως. 3 τῇ τε ἔτέρᾳ κατήχθημεν εἰς Σιδῶνα, φιλανθρώπως τε ὁ Ἰούλιος τῷ Παύλῳ χρησάμενος ἐπέτρεψεν πρὸς τοὺς φίλους (πορευθέντι *N(k)O*) ἐπιμελείας τυχεῖν. 4 κάκεῖθεν κάκεῖθεν ἀναχθέντες ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους εἶναι ἐναντίους, 5 τό τε πέλαγος τὸ κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν διαπλεύσαντες κατήλθομεν εἰς Μύρα τῆς Λυκίας. 6 κάκεῖ κάκεῖ εὐρὼν ὁ ἐκαποντάρχης πλοίον Ἀλεξανδρίνον πλέον εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτό. 7 ἐν ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις βραδυπλοοῦντες καὶ μόλις γενόμενοι κατὰ τὴν Κνίδον μὴ προσεῶντος ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κρήτην κατὰ Σαλμώνην, 8 μόλις τε παραλεγόμενοι αὐτὴν ἥλθομεν εἰς τόπον τινὰ καλούμενον Καλοὺς λιμένας, ὡς ἐγγὺς πόλις ἦν Λασαία. 9 ἱκανοῦ δὲ χρόνου διαγενομένου καὶ ὅντος ἥδη ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοὸς διὰ τὸ καὶ τὴν νηστείαν ἥδη παρεληλυθέναι, παρήνει ὁ Παῦλος 10 λέγων αὐτοῖς ἄνδρες, θεωρῶ ὅτι μετὰ ὕβρεως καὶ πολλῆς ζημίας οὐ μόνον τοῦ (φορτίου *N(k)O*) καὶ τοῦ πλοίου ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν μέλλειν ἔσεσθαι τὸν πλοῦν. 11 ὁ δὲ ἐκαποντάρχης τῷ κυβερνήτῃ καὶ τῷ ναυκλήρῳ μᾶλλον ἐπείθετο ἢ τοῖς ὑπὸ (τοῦ *k*) Παύλου λεγομένοις. 12 Ἀνευθέτου δὲ τοῦ λιμένος ὑπάρχοντος πρὸς παραχειμασίαν οἱ πλείονες ἔθεντο βουλὴν ἀναχθῆναι (ἐκεῖθεν, *N(k)O*) εἴ πως δύναιντο καταντήσαντες εἰς Φοίνικα παραχειμάσαι λιμένα τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ λίβα καὶ κατὰ χῶρον. 13 Ὅποπνεύσαντος δὲ νότου δόξαντες τῆς προθέσεως κεκρατηκέναι, ἄραντες ἄσσον παρελέγοντο τὴν Κρήτην. 14 μετ'

οὐ πολὺ δὲ ἔβαλεν κατ' αὐτῆς ἄνεμος τυφωνικὸς ὁ καλούμενος εὐρακύλων. 15 συναρπασθέντος δὲ τοῦ πλοίου καὶ μὴ δυναμένου ἀντοφθαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ ἐπιδόντες ἐφερόμεθα. 16 νησίον δέ τι ὑποδραμόντες καλούμενον (Καῦδα *N(K)O*) ἴσχύσαμεν μόλις περικρατεῖς γενέσθαι τῆς σκάφης, 17 ἦν ἄραντες βοηθείαις ἔχρωντο ὑποζωννύντες τὸ πλοῖον φοβούμενοί τε μὴ εἰς τὴν Σύρτιν ἐκπέσωσιν χαλάσαντες τὸ σκεῦος, οὕτως ἐφέροντο. 18 σφοδρῶς δὲ χειμαζομένων ἡμῶν τῇ ἔξῆς ἐκβολὴν ἐποιοῦντο· 19 καὶ τῇ τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν σκευὴν τοῦ πλοίου (ἔρριψαν *N(K)O*) 20 μήτε δὲ ἡλίου μήτε ἄστρων ἐπιφαινόντων ἐπὶ πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός τε οὐκ ὀλίγου ἐπικειμένου λοιπὸν περιηρεῖτο ἐλπὶς πᾶσα τοῦ σώζεσθαι ἡμᾶς. 21 πολλῆς (τε *N(k)O*) ἀστίας ὑπαρχούσης τότε σταθεὶς ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν εἶπεν· Ἐδει μέν, ὡς ἄνδρες, πειθαρχήσαντάς μοι μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης, κερδῆσαι τε τὴν ὕβριν ταύτην καὶ τὴν ζημίαν. 22 καὶ τὰ νῦν παραινῶ ὡμᾶς εὐθυμεῖν· ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδεμία ἔσται ἐξ ὡμῶν πλὴν τοῦ πλοίου. 23 παρέστη γάρ μοι ταύτῃ τῇ νυκτὶ τοῦ θεοῦ οὖ εἰμι (ἐγώ *n*) ὡς καὶ λατρεύω ἄγγελος 24 λέγων μὴ φοβοῦ, Παῦλε, Καίσαρί σε δεῖ παραστῆναι, καὶ ἰδοὺ κεχάρισταί σοι ὁ θεὸς πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ. 25 διὸ εὐθυμεῖτε ἄνδρες πιστεύω γὰρ τῷ θεῷ ὅτι οὕτως ἔσται καθ' ὃν τρόπον λελάληται μοι. 26 εἰς νῆσον δέ τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν. 27 Ὡς δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτη νὺξ ἐγένετο διαφερομένων ἡμῶν ἐν τῷ Ἀδρίᾳ, κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς ὑπενόουν οἱ ναῦται προσάγειν τινὰ αὐτοῖς

χώραν· 28 καὶ βολίσαντες εὗρον ὄργυιὰς εἴκοσι, πλοῖον. 40 καὶ τὰς ἀγκύρας περιελόντες εἴων
βραχὺ δὲ διαστήσαντες καὶ πάλιν βολίσαντες εὗρον ὄργυιὰς δεκαπέντε· 29 φοβούμενοί τε μή που (κατὰ *N(k)O*) τραχεῖς τόπους (ἐκπέσωμεν, *NK(O)*) ἐκ πρύμνης ρίψαντες ἀγκύρας τέσσαρας ηὔχοντο ἡμέραν γενέσθαι. 30 τῶν δὲ ναυτῶν ζητούντων φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου καὶ χαλασάντων τὴν σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν προφάσει ὡς ἐκ πρώρης ἀγκύρας μελλόντων ἐκτείνειν 31 εἶπεν ὁ Παῦλος τῷ ἐκατοντάρχῃ καὶ τοῖς στρατιώταις· ἔὰν μὴ οὗτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς σωθῆναι οὐ δύνασθε. 32 τότε ἀπέκοψαν οἱ στρατιώται τὰ σχοινία τῆς σκάφης καὶ εἴσασαν αὐτὴν ἐκπεσεῖν. 33 Ἀχρι δὲ οὕτης ἡμέρας μελλεν γίνεσθαι, παρεκάλει ὁ Παῦλος ἅπαντας μεταλαβεῖν τροφῆς λέγων τεσσαρεσκαιδεκάτην σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντες ἄστοι διατελεῖτε μηθὲν προσλαβόμενοι. 34 διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς (μεταλαβεῖν *N(k)O*) τροφῆς τοῦτο γάρ πρὸς τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὑπάρχει οὐδενὸς γάρ ὑμῶν θρὶξ (ἀπὸ *N(k)O*) τῆς κεφαλῆς (ἀπολεῖται. *N(K)O*) 35 Εἴπας δὲ ταῦτα καὶ λαβὼν ἄρτον εὐχαρίστησεν τῷ θεῷ ἐνώπιον πάντων, καὶ κλάσας ἥρξατο ἐσθίειν. 36 εὕθυμοι δὲ γενόμενοι πάντες καὶ αὐτοὶ προσελάβοντο τροφῆς· 37 (ἡμεθα *N(k)O*) δὲ αἱ πᾶσαι ψυχαὶ ἐν τῷ πλοίῳ (διακόσιαι *NK(O)*) ἐβδομήκοντα ἔξ. 38 κορεσθέντες δὲ (τῆς *o*) τροφῆς ἐκούφιζον τὸ πλοῖον ἐκβαλλόμενοι τὸν σῖτον εἰς τὴν θάλασσαν. 39 ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον, κόλπον δέ τινα κατενόουν ἔχοντα αἰγιαλόν, εἰς δὲν (ἔβουλεύοντο, *N(k)O*) εἰ (δύναιντο, *NK(o)*) (ἔξωσαι *NK(O)*) τὸ

εἰς τὴν θάλασσαν, ἃμα ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων καὶ ἐπάραντες τὸν ἀρτέμωνα τῇ πνεούσῃ κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλόν. 41 περιπεσόντες δὲ εἰς τόπον διθάλασσον ἐπέκειλαν τὴν ναῦν· καὶ ἡ μὲν πρῷρα ἐρείσασα ἔμεινεν ἀσάλευτος, ἡ δὲ πρύμνα ἐλύετο ὑπὸ τῆς βίας τῶν κυμάτων. 42 τῶν δὲ στρατιώτων βουλὴ ἐγένετο ἵνα τοὺς δεσμώτας ἀποκτείνωσιν, μή τις ἐκκολυμβήσας (διαφύγῃ. *N(k)O*) 43 ὁ δὲ ἐκατοντάρχης βουλόμενος διασῶσαι τὸν Παῦλον ἐκώλυσεν αὐτοὺς τοῦ βουλήματος, ἐκέλευσέν τε τοὺς δυναμένους κολυμβᾶν ἀπορίψαντας πρώτους ἐπὶ τὴν γῆν ἐξιέναι, 44 καὶ τοὺς λοιποὺς οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν, οὓς δὲ ἐπὶ τινῶν τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου. καὶ οὕτως ἐγένετο πάντας διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.

28 καὶ διασωθέντες τότε (ἐπέγνωμεν *N(K)O*) ὅτι Μελίτη ἡ νῆσος καλεῖται· 2 οἱ (τε *N(k)O*) βάρβαροι παρεῖχον οὐ τὴν τυχοῦσαν φιλανθρωπίαν ἡμῖν· (ἄψαντες *N(k)O*) γάρ πυρὰν προσελάβοντο πάντας ἡμᾶς διὰ τὸν ὑετὸν τὸν ἐφεστῶτα καὶ διὰ τὸ ψῦχος. 3 συστρέψαντος δὲ τοῦ Παύλου φρυγάνων (τι *no*) πλῆθος καὶ ἐπιθέντος ἐπὶ τὴν πυρὰν ἔχιδνα (ἀπὸ *N(k)O*) τῆς θέρμης ἐξελθοῦσα καθῆψεν τῆς χειρὸς αὐτοῦ. 4 Ὡς δὲ εἶδον οἱ βάρβαροι κρεμάμενον τὸ θηρίον ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον· πάντως φονεύς ἐστιν ὁ ἀνθρωπὸς οὗτος, δὸν διασωθέντα ἐκ τῆς θαλάσσης ἡ δίκη ζῆν οὐκ εἴασεν. 5 Ὁ μὲν οὖν (ἀποτινάξας *NK(o)*) τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ ἔπαθεν οὐδὲν κακόν. 6 οἱ δὲ προσεδόκων αὐτὸν μέλλειν πίμπρασθαι ἡ καταπίπτειν ἄφνω

νεκρόν· ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶν προσδοκώντων καὶ θεωρούντων μηδὲν ἄτοπον εἰς αὐτὸν γινόμενον (μεταβαλόμενοι *N(k)O*) ἔλεγον αὐτὸν εἶναι θεόν. 7 Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἑκείνον ὑπῆρχεν χωρία τῷ πρώτῳ τῆς νήσου, ὀνόματι Ποπλίω, δὸς ἀναδεξάμενος ἡμᾶς τρεῖς ἡμέρας φιλοφρόνως ἔξενισεν. 8 Ἐγένετο δὲ τὸν πατέρα τοῦ Ποπλίου πυρετοῖς καὶ (δυσεντερίῳ *N(k)O*) συνεχόμενον κατακεῖσθαι· πρὸς δὲν ὁ Παῦλος εἰσελθὼν καὶ προσευξάμενος, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ίάσατο αὐτόν. 9 Τούτου (δὲ *N(k)O*) γενομένου καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἐν τῇ νήσῳ ἔχοντες ἀσθενείας προσήρχοντο καὶ ἐθεραπεύοντο· 10 οἵ καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς, καὶ ἀναγομένοις ἐπέθεντο τὰ πρὸς (τὰς χρείας. *N(k)O*) 11 Μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας (ἀνήχθημεν *NK(o)*) ἐν πλοίῳ παρακεχειμακότι ἐν τῇ νήσῳ, Ἀλεξανδρίνῳ, παρασήμῳ Διοσκούροις· 12 καὶ καταχθέντες εἰς Συρακούσας ἐπεμέναμεν ἡμέρας τρεῖς, 13 δόθεν (περιελόντες *N(K)O*) κατηντήσαμεν εἰς Ῥήγιον καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐπιγενομένου νότου δευτεραῖοι ἥλθομεν εἰς Ποτιόλους· 14 οὖν εὑρόντες ἀδελφοὺς παρεκλήθημεν (παρ' *N(k)O*) αὐτοῖς ἐπιμεῖναι ἡμέρας ἐπτά· καὶ οὕτως εἰς τὴν Ῥώμην ἥλθαμεν. 15 κάκεῖθεν κάκεῖθεν οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν (ἥλθαν *N(k)O*) εἰς ἀπάντησιν ἡμῖν ἄχρι Ἀπίσου φόρου καὶ Τριῶν ταβερνῶν, οὓς ἴδων ὁ Παῦλος εὐχαριστήσας τῷ θεῷ ἔλαβεν θάρσος. 16 Ὁτε δὲ (εἰσήλθομεν *N(k)O*) εἰς Ῥώμην, (ό ἐκατόνταρχος παρέδωκεν τοὺς δεσμίους τῷ στρατοπεδάρχῃ *K*) ἐπετράπη τῷ (δὲ *k*) Παύλῳ μένειν καθ' ἐαυτὸν σὺν τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν στρατιώτῃ. 17 Ἐγένετο

δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς συγκαλέσασθαι (τὸν *k*) (αὐτὸν *N(K)O*) τοὺς ὅντας τῶν Ἰουδαίων πρώτους· συνελθόντων δὲ αὐτῶν ἔλεγεν πρὸς αὐτούς· ἔγω, ἄνδρες ἀδελφοί, οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ ἢ τοῖς ἔθεσιν τοῖς πατρώοις, δέσμιος ἐξ Ἱεροσολύμων παρεδόθην εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ῥωμαίων, 18 οἵτινες ἀνακρίναντές με ἐβούλοντο ἀπολῦσαι διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί· 19 ἀντιλεγόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων ἡναγκάσθην ἐπικαλέσασθαι Καίσαρα οὐχ ὡς τοῦ ἔθνους μου ἔχων τι (κατηγορεῖν. *N(k)O*) 20 διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν παρεκάλεσα ὡμᾶς ἰδεῖν καὶ προσλαλῆσαι· ἐνεκεν γὰρ τῆς ἐπλίδος τοῦ Ἰσραὴλ τὴν ἄλυσιν ταύτην περίκειμαι. 21 οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν εἴπαν· ἡμεῖς οὔτε γράμματα περὶ σοῦ ἐδεξάμεθα ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, οὔτε παραγενόμενός τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν ἢ ἐλάλησέν τι περὶ σοῦ πονηρόν. 22 ἀξιοῦμεν δὲ παρὰ σοῦ ἀκοῦσαι ἢ φρονεῖς· περὶ μὲν γὰρ τῆς αἱρέσεως ταύτης γνωστὸν ἡμῖν ἐστιν ὅτι πανταχοῦ ἀντιλέγεται. 23 Ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν (ἥλθον *N(k)O*) πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν πλείονες, οἵς ἐξετίθετο διαμαρτυρόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, πείθων τε αὐτοὺς (τὰ *k*) περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἀπό τε τοῦ νόμου Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν ἀπὸ πρωΐ ἔως ἐσπέρας. 24 καὶ οἱ μὲν ἐπείθοντο τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ ἡπίστουν. 25 ἀσύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς ἀλλήλους ἀπελύοντο εἰπόντος τοῦ Παύλου ῥῆμα ἐν, ὅτι καλῶς τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον ἐλάλησεν διὰ Ἡσαίου τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς πατέρας (ὑμῶν *N(K)O*) 26 (λέγων *N(k)O*) πορεύθητι πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον καὶ εἰπόν· ἀκοῦσετε καὶ

οὐ μὴ συνῆτε, καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε· **27** ἐπαχύνθη γάρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὥστιν βαρέως ἥκουσαν καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμψυσαν· μήποτε μήποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς ὥστιν ἀκούσωσιν καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν καὶ (ἰάσομαι *N(k)O*) αὐτούς. **28** Γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν ὅτι τοῖς ἔθνεσιν ἀπεστάλη (τοῦτο *no*) τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ, αὐτοὶ καὶ ἀκούσονται. **29** (Καὶ ταῦτα αὐτοῦ εἰπόντος, ἀπῆλθον οἱ Ἰουδαῖοι, πολλὴν ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς συζήτησιν. ***K***) **30** (Ἐνέμεινεν *N(k)O*) δὲ (ὁ Παῦλος ***k***) διετίαν ὅλην ἐν ἴδιῳ μισθώματι καὶ ἀπεδέχετο πάντας τοὺς εἰσπορευομένους πρὸς αὐτὸν **31** κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάσης παρρησίας ἀκωλύτως.

Προς Ρωμαίους

1 Παῦλος δοῦλος Χριστοῦ Ἰησοῦ, κλητὸς ἀπόστολος ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ, **2** ὃ προεπηγγείλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἀγίαις **3** περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος Δαυὶδ κατὰ σάρκα, **4** τοῦ ὁρισθέντος υἱοῦ θεοῦ ἐν δυνάμει κατὰ πνεῦμα ἀγιωσύνης ἔξαναστάσεως νεκρῶν, Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν, **5** δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ ὄντος αὐτοῦ, **6** ἐν οἷς ἐστε καὶ ὑμεῖς, κλητοὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ· **7** πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν ᾗ οὐδὲν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ· **8** Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ (περὶ *N(k)O*) πάντων ὑμῶν ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ· **9** μάρτυς γάρ μού ἐστιν ὁ θεός, ὁ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματι μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὃς ἀδιαλείπτως μνείαν ὑμῶν ποιοῦμαι πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου **10** δεόμενος, εἴ πως ἥδη ποτὲ εὐδοκήσομαι ἐν τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς· **11** ἐπιποθῶ γάρ ἵδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνευματικὸν εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς, **12** τοῦτο δέ ἐστιν συμπαρακληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως, ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ. **13** Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι πολλάκις προεθέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς καὶ ἐκωλύθην ἄχρι τοῦ δεῦρο, ἵνα τινὰ καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. **14** Ἔλλησίν τε καὶ βαρβάροις, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὀφειλέτης εἰμί· **15** οὕτως

τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν ᾗ οὐδὲν εὐαγγελίσασθαι. **16** οὐ γάρ ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον (τοῦ χριστοῦ *K*) δύναμις γάρ θεοῦ ἐστιν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίω τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι. **17** δικαιοσύνη γάρ θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν καθὼς γέγραπται· δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται. **18** Ἀποκαλύπτεται γάρ ὁργὴ θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων, **19** διότι τὸ γνωστὸν τοῦ θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς· δὲ θεὸς γάρ αὐτοῖς ἐφανέρωσεν. **20** τὰς γάρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασιν νοούμενα καθορᾶται, ἢ τε ἀτδίος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης, εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους. (αἴδιος g126) **21** διότι γνόντες τὸν θεὸν οὐχ ὡς θεὸν ἐδόξασαν ἢ ηὐχαρίστησαν, ἀλλ' ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἢ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία· **22** φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν **23** καὶ ἥλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου θεοῦ ἐν ὄμοιώματι εἰκόνος φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἐρπετῶν. **24** Διὸ (καὶ *k*) παρέδωκεν αὐτοὺς δὲ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν (αὐτοῖς, *N(k)O*) **25** οἵτινες μετήλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, ὃς ἐστιν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. (αἰōn g165) **26** Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς δὲ θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἴ τε γάρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν, **27** ὄμοιώς

τε καὶ οἱ ἄρσενες ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας ἔξεκαύθησαν ἐν τῇ ὁρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρσενες ἐν ἄρσεσιν τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι, καὶ τὴν ἀντιμισθίαν ἥν ἔδει τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες.

28 Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα, **29** πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ (πορνείᾳ, *Κ*) πονηρίᾳ, πλεονεξίᾳ, κακίᾳ, μεστοὺς φθόνου, φόνου, ἔριδος, δόλου, κακοθείας, ψιθυριστάς, **30** καταλάλους, θεοστυγεῖς, ὑβριστάς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας, ἐφευρετὰς κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, **31** ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους, ἀστόργους (ἀσπόνδους, *Κ*) ἀνελεήμονας, **32** οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ θεοῦ ἐπιγνόντες ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἀξιοὶ θανάτου εἰσίν, οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσιν τοῖς πράσσουσιν.

2 Διὸ ἀναπολόγητος εῖ, ὡς ἀνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἔτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων. **2** οἴδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ ἐστιν κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας: **3** λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὡς ἀνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας καὶ ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ; **4** ἢ τοῦ πλούτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς ἀγνοῶν ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει; **5** κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησαυρίζεις σεαυτῷ ὄργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὄργῆς καὶ ἀποκαλύψεως (καὶ *Ο*) δικαιοκρισίας τοῦ θεοῦ, **6** ὃς ἀποδώσει ἔκαστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ, **7** τοῖς μὲν καθ-

ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν ζητοῦσιν ζωὴν αἰώνιον· (*αιῶνιος* **g166**) **8** τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας καὶ ἀπειθοῦσιν (μὲν *κ*) τῇ ἀληθείᾳ, πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ, ὄργῃ καὶ θυμός, **9** θλῖψις καὶ στενοχωρία ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ Ἐλληνος: **10** δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἐλληνι: **11** οὐ γάρ ἐστιν προσωπολημψία παρὰ τῷ θεῷ. **12** Ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἡμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἡμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται: **13** οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ (τοῦ *κ*) νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ θεῷ, ἀλλ’ οἱ ποιηταὶ (τοῦ *κ*) νόμου δικαιωθήσονται. **14** ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου (ποιῶσιν, *N(k)O*) οὗτοι νόμον μὴ ἔχοντες ἑαυτοῖς εἰσιν νόμος, **15** οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν συμμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατηγορούντων ἦ καὶ ἀπολογούμενων, **16** ἐν ἡμέρᾳ (ὅτε *NK(o)*) (κρίνει *N(k)O*) ὁ θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου διὰ Χριστοῦ Ἰησοῦ. **17** (Εἰ *N(K)O*) (δὲ *no*) σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ καὶ ἐπαναπαύῃ (τῷ *κ*) νόμῳ καὶ καυχᾶσαι ἐν θεῷ **18** καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα καὶ δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα κατηχούμενος ἐκ τοῦ νόμου: **19** πέποιθάς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, **20** παιδευτὴν ἀφρόνων, διδάσκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν μόρφωσιν τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ: **21** ὁ οὖν διδάσκων ἔτερον σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; ὁ

κηρύσσων μὴ κλέπτειν κλέπτεις; 22 ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν μοιχεύεις; ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἴδωλα ιεροσυλεῖς; 23 δὲς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάζεις; 24 τὸ γάρ ὅνομα τοῦ θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν καθὼς γέγραπται. 25 Περιτομὴ μὲν γάρ ὡφελεῖ ἐὰν νόμον πράσσῃς ἐὰν δὲ παραβάτης νόμου ἦς, ἡ περιτομή σου ἀκροβυστία γέγονεν. 26 ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου φυλάσσῃ, (οὐχ *N(k)O*) ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν λογισθήσεται; 27 καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία τὸν νόμον τελοῦσα σὲ τὸν διὰ γράμματος καὶ περιτομῆς παραβάτην νόμου. 28 οὐ γάρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ Ἰουδαῖος ἐστιν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ ἐν σαρκὶ περιτομή, 29 ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαῖος, καὶ περιτομὴ καρδίας ἐν πνεύματι οὐ γράμματι, οὐδὲ ἔπαινος οὐκ ἔξ ἀνθρώπων ἀλλ' ἐκ τοῦ θεοῦ.

3 Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου, ἥ τίς ἡ ὡφέλεια τῆς περιτομῆς; 2 πολὺ κατὰ πάντα τρόπον πρῶτον μὲν γάρ ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ θεοῦ. 3 τί γάρ εἰ ἡπίστησάν τινες; μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καταργήσει; 4 μὴ γένοιτο. Γινέσθω δὲ ὁ θεὸς ἀληθῆς, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης (καθὼς *NK(o)*) γέγραπται: ὅπως ἂν δικαιωθῆς ἐν τοῖς λόγοις σου καὶ (νικήσεις *N(k)O*) ἐν τῷ κρίνεσθαι σε. 5 Εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησιν, τί ἐροῦμεν; μὴ ἄδικος ὁ θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀργήν; κατὰ ἄνθρωπον λέγω· 6 μὴ γένοιτο ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ θεὸς τὸν κόσμον; 7 εἰ (δὲ *N(k)O*) ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι κάγω

κάγὼ ὡς ἀμαρτωλὸς κρίνομαι; 8 καὶ μὴ καθὼς βλασφημούμεθα καὶ καθὼς φασίν τινες ἡμᾶς λέγειν ὅτι ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθά; ὃν τὸ κρίμα ἔνδικόν ἐστιν. 9 Τί οὖν; προεχόμεθα; οὐ πάντως προητιασάμεθα γάρ Ἰουδαίους τε καὶ "Ἐλληνας πάντας ὑφ' ἀμαρτίαν εἶναι 10 καθὼς γέγραπται ὅτι οὐκ ἔστιν δίκαιος οὐδὲ εἰς· 11 οὐκ ἔστιν ὁ συνίων, οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν θεόν· 12 πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἡχρεώθησαν· οὐκ ἔστιν (ό *n*) ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἔως ἐνός. 13 τάφος ἀνεψηγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν· ίὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν· 14 ὃν τὸ στόμα ἀρᾶς καὶ πικρίας γέμει. 15 ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέατι αἷμα· 16 σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν· 17 καὶ ὀδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν. 18 οὐκ ἔστιν φόβος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. 19 οἴδαμεν δὲ ὅτι δσα ὁ νόμος λέγει τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ, ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ, καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ θεῷ. 20 διότι ἔξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ· διὰ γάρ νόμου ἐπίγνωσις ἀμαρτίας. 21 νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέρωται μαρτυρούμενη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, 22 δικαιοσύνη δὲ θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς πάντας (καὶ ἐπὶ πάντας *K*) τοὺς πιστεύοντας οὐ γάρ ἔστιν διαστολή. 23 πάντες γάρ ἡμαρτον καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ θεοῦ 24 δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, 25 ὃν προέθετο ὁ θεὸς ἱλαστήριον διὰ τῆς πίστεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι εἰς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ διὰ τὴν πάρεσιν τῶν

προγεγονότων ἀμαρτημάτων ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ θεοῦ· **26** πρὸς (τὴν *no*) ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ. **27** Ποῦ οὖν ἡ καύχησις; ἔξεκλείσθη. διὰ ποίου νόμου; τῶν ἔργων; οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως. **28** λογιζόμεθα (γὰρ *N(k)O*) δικαιοῦσθαι πίστει ἄνθρωπον χωρὶς ἔργων νόμου. **29** Ἡ Ἰουδαίων ὁ θεὸς μόνον, οὐχὶ (δὲ *k*) καὶ ἐθνῶν; ναὶ καὶ ἐθνῶν, **30** (εἴπερ εἴπερ *N(k)O*) εἰς ὁ θεὸς ὃς δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως. **31** νόμον οὗν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; μὴ γένοιτο, ἀλλὰ νόμον ίστάνομεν.

4 Τί οὖν ἐροῦμεν εὑρηκέναι Ἀβραὰμ τὸν (προπάτορα *N(K)O*) ἡμῶν κατὰ σάρκα; **2** εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἔξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα ἀλλ’ οὐ πρὸς (τὸν *k*) θεόν. **3** τί γὰρ ἡ γραφὴ λέγει; ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. **4** τῷ δὲ ἐργαζομένῳ δὲ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν ἀλλὰ κατὰ (τό *k*) ὀφείλημα· **5** τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν ἀσεβῆ, λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην. **6** καθάπερ καὶ Δανιὴλ λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου ὡς ὁ θεὸς λογίζεται δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων· **7** μακάριοι ὅντες ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι καὶ ὅντες ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἀμαρτίαι· **8** μακάριος ἀνὴρ (οὗ *N(k)O*) οὐ μὴ λογίσηται κύριος ἀμαρτίαν. **9** Οἱ μακαρισμὸς οὗν οὗτος ἐπὶ τὴν περιτομὴν ἥτις καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; λέγομεν γάρ (ὅτι: *k*) ἐλογίσθη τῷ Ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην. **10** πῶς οὖν ἐλογίσθη; ἐν περιτομῇ ὅντι ἥτις ἐν ἀκροβυστίᾳ; οὐκ ἐν περιτομῇ ἀλλ’ ἐν ἀκροβυστίᾳ· **11** καὶ σημεῖον

ἔλαβεν περιτομῆς, σφραγίδα τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ· εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι’ ἀκροβυστίας, εἰς τὸ λογισθῆναι καὶ αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην, **12** καὶ πατέρα περιτομῆς, τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσιν τοῖς ἔχνεσιν τῆς ἐν (τῇ *k*) ἀκροβυστίᾳ (τῆς *k*) πίστεως τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ. **13** οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραὰμ ἢ τῷ σπέρματι αὐτοῦ τὸ κληρονόμον αὐτὸν εἶναι (τοῦ *k*) κόσμου ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως. **14** εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου κληρονόμοι, κεκένωται ἡ πίστις καὶ κατήργηται ἡ ἐπαγγελία· **15** ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν κατεργάζεται οὗ (δὲ *N(k)O*) οὐκ ἔστιν νόμος, οὐδὲ παράβασις. **16** διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ, ὃς ἔστιν πατὴρ πάντων ἡμῶν **17** καθὼς γέγραπται ὅτι πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικα σε, κατέναντι οὗ ἐπίστευσεν θεοῦ, τοῦ ζωοποιοῦντος τοὺς νεκροὺς καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα· **18** ὃς παρ’ ἐλπίδα ἐπ’ ἐλπίδι ἐπίστευσεν εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν κατὰ τὸ εἰρημένον οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου· **19** καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει (οὐ *K*) κατενόησεν τὸ ἔαυτοῦ σῶμα ἦδη νενεκρωμένον, ἐκατονταετής που ὑπάρχων, καὶ τὴν νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάρρας, **20** εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ, ἀλλ’ ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει, δοὺς δόξαν τῷ θεῷ **21** καὶ πληροφορηθεὶς ὅτι ὃ ἐπήγγελται δυνατός ἔστιν καὶ ποιῆσαι· **22** διὸ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. **23** Οὐκ ἐγράφη δὲ δι’ αὐτὸν

μόνον ὅτι ἔλογίσθη αὐτῷ, **24** ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς οἵς μέλλει λογίζεσθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, **25** ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν καὶ ἡγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.

5 Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως εἰρήνην (ἔχομεν *NK(o)*¹) πρὸς τὸν θεὸν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, **2** δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ἥτις ἐστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ θεοῦ. **3** οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ (καυχώμεθα *NK(o)*¹) ἐν ταῖς θλίψεσιν εἰδότες ὅτι ἡ θλῖψις ὑπομονὴν κατεργάζεται, **4** ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμήν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα **5** ἡ δὲ ἐλπὶς οὐ καταισχύνει, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ πνεύματος ἀγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν. **6** (ἔτι *NK(O)*¹) (γὰρ *NK(o)*¹) Χριστὸς ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν (ἔτι *NO*) κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανεν· **7** μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθανεῖται, ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ τολμᾶ ἀποθανεῖν· **8** συνίστησιν δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ θεός, ὅτι ἔτι ἀμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν. **9** πολλῷ οὖν μᾶλλον δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὁργῆς. **10** Εἰ γὰρ ἔχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ νίοῦ αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ. **11** οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ θεῷ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν. **12** Διὰ τοῦτο ὡσπερ δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἀμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθεν καὶ διὰ τῆς ἀμαρτίας ὁ

θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν, ἐφ' ὃ πάντες ἤμαρτον. **13** ἔχρι γὰρ νόμου ἀμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ, ἀμαρτία δὲ οὐκ ἐλλογεῖται μὴ ὅντος νόμου· **14** ἀλλ' ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι Μωϋσέως καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἀμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς παραβάσεως Ἀδὰμ ὃς ἐστιν τύπος τοῦ μέλλοντος. **15** ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα οὕτως καὶ τὸ χάρισμα. εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῷ μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσεν. **16** καὶ οὐχ ὡς δι' ἐνὸς ἀμαρτήσαντος τὸ δώρημα· τὸ μὲν γὰρ κρίμα ἐξ ἐνὸς εἰς κατάκριμα, τὸ δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων εἰς δικαίωμα. **17** Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσεν διὰ τοῦ ἐνός, πολλῷ μᾶλλον οἱ τὴν περισσείαν τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες ἐν ζωῇ βασιλεύσουσιν διὰ τοῦ ἐνὸς Ἰησοῦ Χριστοῦ. **18** Ἐάρα οὖν ὡς δι' ἐνὸς παραπτώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα, οὕτως καὶ δι' ἐνὸς δικαιώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς δικαίωσιν ζωῆς. **19** ὡσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου ἀμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί, οὕτως καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἐνὸς δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί. **20** Νόμος δὲ παρεισῆλθεν, ἵνα πλεονάσῃ τὸ παράπτωμα· οὗ δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἀμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις, **21** ἵνα ὡσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἀμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτως καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. (alēnios g166)

6 Τί οὖν ἐροῦμεν; (ἐπιμένωμεν *N(k)(o)*) τῇ ἀμαρτίᾳ ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ; 2 μὴ γένοιτο. οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἀμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ; 3 ἡ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; 4 συνετάφημεν οὓν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὥσπερ ἡγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρός, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν. 5 εἰ γάρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὄμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα· 6 τοῦτο γινώσκοντες ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἀνθρωπὸς συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἀμαρτίας τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἀμαρτίᾳ. 7 ὁ γάρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας. 8 εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν Χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσομεν αὐτῷ, 9 εἰδότες ὅτι Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι οὐκέτι ἀποθνήσκει θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι οὐκέτι κυριεύει. 10 ὁ γάρ ἀπέθανεν, τῇ ἀμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὃ δὲ ζῆ, ζῆ τῷ θεῷ. 11 οὕτως καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἐαυτοὺς εἶναι νεκροὺς μὲν τῇ ἀμαρτίᾳ ζῶντας δὲ τῷ θεῷ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ (τῷ κυρίῳ ἡμῶν. *K*) 12 Μὴ οὖν βασιλευέτω ἡ ἀμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι εἰς τὸ ὑπακούειν (αὐτῇ ἐν *K*) ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ, 13 μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα ἀδικίας τῇ ἀμαρτίᾳ, ἀλλὰ παραστήσατε ἐαυτοὺς τῷ θεῷ (ώσει *N(k)O*) ἐκ νεκρῶν ζῶντας καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα δικαιοσύνης τῷ θεῷ. 14 ἀμαρτία γάρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει οὐ γάρ ἐστε ὑπὸ νόμου ἀλλ’ ὑπὸ χάριν. 15 Τί οὖν; (ἀμαρτήσωμεν, *N(k)O*) ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ νόμου ἀλλ’ ὑπὸ χάριν; μὴ γένοιτο.

16 οὐκ οἴδατε ὅτι ὡς παριστάνετε ἐαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν, δοῦλοι ἐστε ὡς ὑπακούετε, ἢτοι ἀμαρτίας εἰς θάνατον ἡ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην; 17 χάρις δὲ τῷ θεῷ ὅτι ἡτε δοῦλοι τῆς ἀμαρτίας, ὑπηκούσατε δὲ ἐκ καρδίας εἰς δὸν παρεδόθητε τύπον διδαχῆς. 18 Ἐλευθερωθέντες δὲ ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ. 19 Ἀνθρώπινον λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν. ὥσπερ γάρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνομίαν, οὕτως νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἀγιασμόν. 20 ὅτε γάρ δοῦλοι ἡτε τῆς ἀμαρτίας, ἐλεύθεροι ἡτε τῇ δικαιοσύνῃ. 21 τίνα οὖν καρπὸν εἴχετε τότε, ἐφ’ οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε; τὸ γάρ τέλος ἐκείνων θάνατος. 22 νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας δουλωθέντες δὲ τῷ θεῷ ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἀγιασμόν, τὸ δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον. (aiōnios g166) 23 τὰ γάρ ὄψώνια τῆς ἀμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ χάρισμα τοῦ θεοῦ ζωὴν αἰώνιος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν. (aiōnios g166)

7 Ἡ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί, γινώσκουσιν γάρ νόμον λαλῶ, ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ’ ὅσον χρόνον ζῆ; 2 ἡ γάρ ὑπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, κατήργηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. 3 ἀρα οὖν ζῶντος τοῦ ἀνδρὸς μοιχαλὶς χρηματίσει, ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἐτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδα γενομένην ἀνδρὶ ἐτέρῳ.

4 Ὡστε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸ

γενέσθαι ύμᾶς ἐτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ θεῷ. 5 ὅτε γάρ ἡμεν ἐν τῇ σαρκὶ, τὰ παθήματα τῶν ἀμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορῆσαι τῷ θανάτῳ· 6 νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου ἀποθανόντες ἐνῷ κατειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς ἐν καινότητι πνεύματος καὶ οὐ παλαιότητι γράμματος. 7 Τί οὖν ἐροῦμεν; ὁ νόμος ἀμαρτία; μὴ γένοιτο ἀλλὰ τὴν ἀμαρτίαν οὐκ ἔγνων εἰ μὴ διὰ νόμου τήν τε γάρ ἐπιθυμίαν οὐκ ἥδειν, εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν οὐκ ἐπιθυμήσεις· 8 ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ ἀμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς κατειργάσατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν· χωρὶς γάρ νόμου ἀμαρτία νεκρά· 9 ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ· ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς ἡ ἀμαρτία ἀνέζησεν, ἐγὼ δὲ ἀπέθανον, 10 καὶ εὐρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζωὴν αὕτη εἰς θάνατον· 11 ἡ γάρ ἀμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέν με καὶ δι’ αὐτῆς ἀπέκτεινεν· 12 ὥστε ὁ μὲν νόμος ἄγιος καὶ ἡ ἐντολὴ ἄγια καὶ δικαία καὶ ἀγαθή. 13 τὸ οὖν ἀγαθὸν ἐμοὶ (ἐγένετο *N(k)O*) θάνατος; μὴ γένοιτο, ἀλλ’ ἡ ἀμαρτία, ἵνα φανῇ ἀμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη θάνατον, ἵνα γένηται καθ’ ὑπερβολὴν ἀμαρτωλὸς ἡ ἀμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς. 14 Οὕδαμεν γάρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν, ἐγὼ δὲ (σάρκινός *N(k)O*) εἴμι πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἀμαρτίαν. 15 ὁ γάρ κατεργάζομαι οὐ γινώσκω οὐ γάρ ὁ θέλω τοῦτο πράσσω, ἀλλ’ ὁ μισῶ τοῦτο ποιῶ. 16 εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω τοῦτο ποιῶ, σύμφημι τῷ νόμῳ ὅτι καλός· 17 νυνὶ δὲ οὐκέτι οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸν ἀλλ’ ἡ (οἰκοῦσα *NK(o)*) ἐν ἐμοὶ ἀμαρτία. 18

οἶδα γάρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοί, τοῦτ' ἔστιν ἐν τῇ σαρκὶ μου, ἀγαθόν· τὸ γάρ θέλειν παράκειται μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν οὐχ (εύρίσκω. *K*) 19 οὐ γάρ ὁ θέλω ποιῶ ἀγαθόν, ἀλλ’ ὁ οὐ θέλω κακὸν τοῦτο πράσσω. 20 εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω (ἐγὼ *NK*) τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸν ἀλλ’ ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἀμαρτία. 21 εύρισκω ἄρα τὸν νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλὸν ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται. 22 συνήδομαι γάρ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον, 23 βλέπω δὲ ἔτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσιν μου ἀντιστρατεύμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου καὶ αἰχμαλωτίζοντά με (ἐν *no*) τῷ νόμῳ τῆς ἀμαρτίας τῷ ὃντι ἐν τοῖς μέλεσιν μου. 24 ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με ὁύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου; 25 (χάρις *N(K)O*) (δὲ *no*) τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοΐ δουλεύω νόμῳ θεοῦ τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἀμαρτίας.

8 Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ (μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. *K*) 2 ὁ γάρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἡλευθέρωσέν (σε *N(K)O*) ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἀμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. 3 τὸ γάρ ἀδύνατον τοῦ νόμου, ἐνῷ ἡσθένει διὰ τῆς σαρκός, ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ οὐδὲν πέμψας ἐν ὄμοιώματι σαρκὸς ἀμαρτίας καὶ περὶ ἀμαρτίας κατέκρινεν τὴν ἀμαρτίαν ἐν τῇ σαρκὶ, 4 ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. 5 οἱ γάρ κατὰ σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα τὰ

τοῦ πνεύματος. 6 τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς θάνατος, τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος ζωὴ καὶ εἰρήνη. 7 διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἔχθρα εἰς θεόν· τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται, οὐδὲ γὰρ δύναται· 8 οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται· 9 ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκὶ ἀλλ’ ἐν πνεύματι, εἴπερ εἴπερ πνεῦμα θεοῦ οἴκεῖ ἐν ὑμῖν. εἰ δέ τις πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. 10 εἰ δὲ Χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν διὰ ἀμαρτίαν τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. 11 εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος (τὸν *no*) Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἴκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας (τὸν *k*) Χριστὸν ἐκ νεκρῶν (Ἰησοῦν *O*) ζωποιήσει καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν διὰ (τοῦ ἐνοικοῦντος *N(k)O*) αὐτοῦ (πνεύματος *N(k)O*) ἐν ὑμῖν. 12 Ἀρα οὖν, ἀδελφοί, ὁφειλέται ἐσμὲν οὐ τῇ σαρκὶ τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν· 13 εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν· εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε, ζήσεσθε. 14 ὅσοι γὰρ πνεύματι θεοῦ ἄγονται, οὗτοι υἱοὶ θεοῦ εἰσιν. 15 οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον, ἀλλ’ ἐλάβετε πνεῦμα υἱοθεσίας ἐν ᾧ κράζομεν· αββα ὁ πατήρ. 16 αὐτὸς τὸ πνεῦμα συμμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν ὅτι ἐσμὲν τέκνα θεοῦ. 17 εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι· κληρονόμοι μὲν θεοῦ συγκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ· εἴπερ συμπάσχομεν ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν. 18 Λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. 19 ή γὰρ ἀποκαραδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν νιῶν τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται· 20 τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἐκοῦσα ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, ἐφ' ἐλπίδι 21 ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ θεοῦ. 22 Οἶδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν· 23 οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες ἡμεῖς καὶ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν νιοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν. 24 τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν ἐλπὶς δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς· ὃ γὰρ βλέπει τίς, (τί καὶ *KO*) ἐλπίζει; 25 εἰ δὲ ὃ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν, δι’ ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα. 26 ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται (τῇ *N(k)O*) (ἀσθενείᾳ *N(K)O*) ἡμῶν· τὸ γὰρ τί (προσευξώμεθα *NK(o)*), καθό δεῖ οὐκ οἶδαμεν, ἀλλ’ αὐτὸς τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει (ὑπὲρ *k*) (ἡμῶν *K*) στεναγμοῖς ἀλαλήτοις· 27 δὲ δὲ ἐραυνῶν τὰς καρδίας οἶδεν τί τὸ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἀγίων. 28 Οἶδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσιν τὸν θεὸν πάντα συνεργεῖ (ὁ θεὸς *O*) εἰς ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν. 29 ὅτι οὓς προέγνω, καὶ προώρισεν συμμόρφους τῆς εἰκόνος τοῦ νιοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς· 30 οὓς δὲ προώρισεν, τούτους καὶ ἐκάλεσεν· καὶ οὓς δὲ ἐδικαίωσεν, τούτους καὶ ἐδόξασεν. 31 Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ οὐ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν; 32 ὅς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ’ ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσεται; 33 Τίς ἐγκαλέσει

κατὰ ἐκλεκτῶν θεοῦ; θεὸς δὲ δικαιῶν· 34 τίς δὲ κατακρινῶν; Χριστὸς ('Ιησοῦς *ΝΟ*) δὲ ἀποθανὼν μᾶλλον δὲ (καὶ *κ*) ἐγερθεῖς (ἐκ νεκρῶν, *Ο*) δὲς καὶ ἔστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, δὲς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν. 35 Τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; Θλῖψις δὲ στενοχωρία δὲ διωγμὸς δὲ λιμὸς δὲ γυμνότης δὲ κίνδυνος δὲ μάχαιρα; 36 καθὼς γέγραπται ὅτι ἔνεκεν σοῦ θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν, ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς. 37 ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς· 38 πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωὴ οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαὶ οὔτε ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα οὔτε δυνάμεις· 39 οὔτε ὑψωμα οὔτε βάθος οὔτε τις κτίσις ἐπέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ τῆς ἐν Χριστῷ 'Ιησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

9 Ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, συμμαρτυρούστης μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν πνεύματι ἀγίῳ, 2 ὅτι λύπη μοι ἔστιν μεγάλη καὶ ἀδιάλειπτος ὁδύνη τῇ καρδίᾳ μου. 3 ηὐχόμην γὰρ ἀνάθεμα εἶναι αὐτὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα· 4 οἵτινές εἰσιν Ἰσραὴλίται, ὃν ἡ νιοθεσία καὶ ἡ δόξα καὶ αἱ διαθῆκαι καὶ ἡ νομοθεσία καὶ ἡ λατρεία καὶ αἱ ἐπαγγελίαι, 5 ὃν οἱ πατέρες καὶ ἐξ ὃν ὁ Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὃ ὃν ἐπὶ πάντων θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

(aiōn g165) 6 Οὐχὶ οἶον δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραὴλ οὗτοι Ἰσραήλ· 7 οὐδὲ ὅτι εἰσὶν σπέρμα Ἀβραὰμ πάντες τέκνα, ἀλλ' ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα. 8 τοῦτ' ἔστιν, οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκὸς ταῦτα τέκνα τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας

λογίζεται εἰς σπέρμα. 9 ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος· κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι καὶ ἔσται τῇ Σάρρᾳ υἱός. 10 Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ Ἄρεβέκκα ἐξ ἐνὸς κοίτην ἔχουσα Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν· 11 μήπω μήπω γὰρ γεννηθέντων μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ (φαῦλον, *Ν(κ)Ο*) ἵνα ἡ κατ' ἐκλογὴν πρόθεσις τοῦ θεοῦ μένη, οὐκ ἐξ ἔργων ἀλλ' ἐκ τοῦ καλοῦντος, 12 ἐρρέθη αὐτῇ ὅτι ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι· 13 (καθὼς *ΝΚ(ο)*) γέγραπται· τὸν Ἰακὼβ ἥγάπησα, τὸν δὲ Ἡσαῦ ἐμίσησα. 14 Τί οὖν ἐροῦμεν; μὴ ἀδικία παρὰ τῷ θεῷ; μὴ γένοιτο. 15 τῷ Μωϋσεῖ γὰρ λέγει· ἐλεήσω ὃν ἀν ἐλεῶ καὶ οἰκτιρήσω ὃν ἀν οἰκτίρω. 16 ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος οὐδὲ τοῦ τρέχοντος ἀλλὰ τοῦ ἐλεῶντος θεοῦ. 17 λέγει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ Φαραὼ ὅτι εἰς αὐτὸν τοῦτο ἐξήγειρά σε ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου καὶ ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ. 18 ἄρα οὖν ὃν θέλει ἐλεεῖ, ὃν δὲ θέλει σκληρύνει. 19 Ἐρεῖς μοι οὖν τί (οὖν *ΝΟ*) ἔτι μέμφεται; τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκεν; 20 ὃ ἄνθρωπε, μενοῦνγε, σὺ τίς εἰς ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ θεῷ; μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι· τί με ἐποίησας οὔτως; 21 ἢ οὐκ ἔχει ἔξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν; 22 Εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὄργην καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατὸν αὐτοῦ ἥνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ σκεύη ὄργῆς κατηρτισμένα εἰς ἀπώλειαν, 23 καὶ ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη ἐλέους ἢ προητοίμασεν εἰς δόξαν; 24 οὖς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων ἀλλὰ καὶ ἐξ ἑθνῶν, 25 ὡς καὶ ἐν τῷ Ὡσηὲ λέγει·

καλέσω τὸν οὐ λαόν μου λαόν μου καὶ τὴν οὐκ ἡγαπημένην ἡγαπημένην. 26 καὶ ἔσται ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐρρέθη αὐτοῖς οὐ λαός μου ὑμεῖς, ἐκεὶ κληθήσονται υἱοὶ Θεοῦ ζῶντος. 27 Ἡσαΐας δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ ἐὰν ἦ ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ (ὑπόλειμμα *N(k)O*) σωθήσεται· 28 λόγον γὰρ συντελῶν καὶ συντέμνων (ἐν δικαιοσύνῃ ὅτι λόγον συντετμημένον *K*) ποιήσει κύριος ἐπὶ τῆς γῆς. 29 καὶ καθὼς προείρηκεν Ἡσαΐας· εἰ μὴ κύριος σαβαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα, ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν καὶ ὡς Γόμορρα ἂν ὠμοιώθημεν. 30 Τί οὖν ἐροῦμεν; ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην κατέλαβεν δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως· 31 Ἰσραὴλ δὲ διώκων νόμον δικαιοσύνης εἰς νόμον (δικαιοσύνης *k*) οὐκ ἐφθασεν. 32 διὰ τί; ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως ἀλλ' ὡς ἐξ ἕργων (νόμου· *K*) προσέκοψαν (γὰρ *k*) τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος· 33 καθὼς γέγραπται· ἵδιον τίθημι ἐν Σιών λίθον προσκόμματος καὶ πέτραν σκανδάλου, καὶ (πᾶς *K*) ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται.

10 Ἀδελφοί, ή μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ ή δέσης (ή *k*) πρὸς τὸν θεὸν ὑπὲρ (τοῦ *k*) (αὐτῶν *N(K)O*) (ἔστιν *k*) εἰς σωτηρίαν. 2 μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον θεοῦ ἔχουσιν ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν. 3 ἀγνοοῦντες γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην καὶ τὴν ἴδιαν δικαιοσύνην ζητοῦντες στῆσαι τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν. 4 Τέλος γὰρ νόμου Χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι. 5 Μωϋσῆς γὰρ γράφει τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ νόμου ὅτι

ό ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν (αὐτοῖς. *NK(O)*). 6 Ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτως λέγει μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου· τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; τοῦτ' ἔστιν Χριστὸν καταγαγεῖν· 7 ἢ τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον; τοῦτ' ἔστιν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν. (Abyssos g12) 8 ἀλλὰ τί λέγει; ἐγγύς σου τὸ ρῆμα ἐστιν ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου· τοῦτ' ἔστιν τὸ ρῆμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν· 9 ὅτι ἐὰν ὅμολογήσῃς (τὸ ρῆμα *O*) ἐν τῷ στόματί σου (ὅτι *o*) (κύριον Ἰησοῦν *NK(o)*), καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἥγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ· 10 καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὅμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. 11 Λέγει γὰρ ἡ γραφή· πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται. 12 οὐ γάρ ἔστιν διαστολὴ Ἰουδαίου τε καὶ Ἑλληνος· ὁ γὰρ αὐτὸς κύριος πάντων πλουτῶν εἰς πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν. 13 πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα κυρίου σωθήσεται. 14 Πῶς οὖν (ἐπικαλέσωνται *N(k)O*) εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; πῶς δὲ (πιστεύσωσιν *N(k)O*) οὐκ ἡκουσαν; πῶς δὲ (ἀκούσωσιν *N(k)O*) χωρὶς κηρύσσοντος; 15 πῶς δὲ (κηρύξωσιν *N(k)O*) ἐὰν μὴ ἀποσταλῶσιν; (καθὼς *NK(o)*), γέγραπται· ὡς ὠραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων (εἰρήνην τῶν εὐαγγελιζομένων *K*) τὰ ἀγαθά. 16 ἀλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ· Ἡσαΐας γὰρ λέγει· κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; 17 ἄρα ή πίστις ἐξ ἀκοῆς ή δὲ ἀκοὴ διὰ ρήματος (Χριστοῦ· *N(K)O*) 18 ἀλλὰ λέγω· μὴ οὐκ ἡκουσαν; μενοῦνγε εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν καὶ εἰς τὰ πέρατα

τῆς οἰκουμένης τὰ ὥρματα αὐτῶν. **19** ἀλλὰ λέγω μὴ Ἰσραὴλ οὐκ ἔγνω; πρῶτος Μωϋσῆς λέγει· ἐγὼ παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει ἐπ' ἔθνει ἀσυνέτῳ παροργιῷ ὑμᾶς. **20** Ἡσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ καὶ λέγει· εὑρέθην (ἐν *no*) τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, ἐμφανῆς ἐγενόμην (ἐν *o*) τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν. **21** πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέγει· ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα.

11 Λέγω οὖν· μὴ ἀπώσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; μὴ γένοιτο. καὶ γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλίτης εἰμί, ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς Βενιαμίν. **2** οὐκ ἀπώσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ ὃν προέγνω. "Η οὐκ οἴδατε ἐν Ἡλίᾳ τί λέγει ἡ γραφή, ὡς ἐντυγχάνει τῷ θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ (λέγων; *k*) **3** κύριε, τοὺς προφήτας σου ἀπέκτειναν, (καὶ *k*) τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν, κάγὼ κάγὼ ὑπελείφθην μόνος, καὶ ζητοῦσιν τὴν ψυχήν μου. **4** ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός; κατέλιπον ἐμαυτῷ ἐπτακισχιλίους ἄνδρας οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ Βάαλ. **5** οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ λεῖμμα κατ' ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν. **6** εἰ δὲ χάριτι οὐκέτι οὐκέτι ἔξ ἔργων, ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκέτι οὐκέτι γίνεται χάρις (εἰ *KO*) (δὲ ἔξ ἔργων οὐκέτι οὐκέτι ἐστὶν χάρις ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκέτι οὐκέτι ἐστὶν ἔργον. *K*) **7** τί οὖν; δὲ ἐπιζητεῖ Ἰσραὴλ, (τοῦτο *N(k)O*) οὐκ ἐπέτυχεν, ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν **8** (καθὼς *NK(O)*), γέγραπται ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα κατανύξεως, ὁφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν καὶ ὥτα τοῦ μὴ ἀκούειν ἔως τῆς σήμερον ἡμέρας. **9** καὶ Δαυὶδ λέγει· γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα καὶ

εἰς θήραν καὶ εἰς σκάνδαλον καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς· **10** σκοτισθήτωσαν οἱ ὁφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν (διὰ *N(K)O*) (παντὸς *N(k)O*) σύγκαμψον. **11** Λέγω οὖν, μὴ ἔπταισαν ἵνα πέσωσιν; μὴ γένοιτο. ἀλλὰ τῷ αὐτῷ παραπτώματι ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ παραζηλῶσαι αὐτούς. **12** εἰ δὲ τὸ παράπτωμα αὐτῶν πλοῦτος κόσμου καὶ τὸ ἥττημα αὐτῶν πλοῦτος ἔθνῶν, πόσῳ μᾶλλον τὸ πλήρωμα αὐτῶν; **13** 'Υμῖν (δὲ *N(k)O*) λέγω τοῖς ἔθνεσιν· ἐφ' ὅσον μὲν (οὖν *NO*) εἰμι ἐγὼ ἐθνῶν ἀπόστολος, τὴν διακονίαν μου δοξάζω, **14** εἴ πως παραζηλώσω μου τὴν σάρκα καὶ σώσω τινὰς ἔξ αὐτῶν. **15** εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν καταλλαγὴ κόσμου, τίς ἡ πρόσλημψις εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; **16** εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἀγία, καὶ τὸ φύραμα· καὶ εἰ ἡ ρίζα ἀγία, καὶ οἱ κλάδοι. **17** εἰ δέ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ ἀγριέλαιος ὃν ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς καὶ συγκοινωνὸς τῆς ρίζης (καὶ *ko*) τῆς πιότητος τῆς ἐλαίας ἐγένουν, **18** μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων· εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι, οὐ σὺ τὴν ρίζαν βαστάζεις ἀλλ' ἡ ρίζα σέ. **19** ἐρεῖς οὖν· ἐξεκλάσθησαν (οἱ *k*) κλάδοι ἵνα ἐγὼ ἐγκεντρίσθω. **20** καλῶς· τῇ ἀπιστίᾳ ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ τῇ πίστει ἔστηκας. μὴ ὑψηλὰ φρόνει ἀλλὰ φοβοῦ· **21** εἰ γὰρ ὁ θεὸς τῶν κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ ἐφείσατο, μή (πως *NK*) οὐδὲ σοῦ (φείσεται. *N(k)O*) **22** Ἐδει οὖν χρηστότητα καὶ ἀποτομίαν θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας (ἀποτομία, *N(k)O*) ἐπὶ δὲ σὲ (χρηστότης *N(k)O*) (θεοῦ, *NO*) ἐὰν (ἐπιμένης *NK(O)*), τῇ χρηστότητι· ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ. **23** κάκεινοι κάκεινοι δέ, ἐὰν μὴ (ἐπιμένωσιν

N(k)O) τῇ ἀπιστίᾳ, ἐγκεντρισθήσονται δυνατὸς γάρ ἔστιν ὁ θεὸς πάλιν ἐγκεντρίσαι αὐτούς: 24 εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐξεκόπης ἀγριελαίου καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεντρίσθης εἰς καλλιέλαιον, πόσῳ μᾶλλον οὕτοι οἱ κατὰ φύσιν ἐγκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ; 25 Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο, ἵνα μὴ ἡτε (παρ' *NK(o)*) ἔαυτοῖς φρόνιμοι, ὅτι πώρωσις ἀπὸ μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν ἄχρι οὗ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ, 26 καὶ οὕτως πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται καθὼς γέγραπται ἦξει ἐκ Σιών ὁ ῥυόμενος, (καὶ *k*) ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἱακώβ· 27 καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν. 28 κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον ἔχθροὶ δι' ὑμᾶς κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας· 29 ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλῆσις τοῦ θεοῦ. 30 ὕσπερ γὰρ (καὶ *k*) ὑμεῖς ποτε ἡπειθήσατε τῷ θεῷ νῦν δὲ ἡλείθητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ, 31 οὕτως καὶ οὕτοι νῦν ἡπείθησαν τῷ ὑμετέρῳ ἐλέει ἵνα καὶ αὐτοὶ (νῦν *NO*) ἐλειθῶσιν. 32 συνέκλεισεν γὰρ ὁ θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπειθειαν ἵνα τοὺς πάντας ἐλείσῃ. (eleēsē g1653) 33 Ὡ βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως θεοῦ, ὡς ἀνεξεραύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ δόδοι αὐτοῦ. 34 τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου; ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο; 35 ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ; 36 ὅτι ἔξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα: αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. (aiōn g165)

12 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ θεοῦ, παραστῆσαι τὰ σώματα

ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν ἀγίαν εὐάρεστον τῷ θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν. 2 καὶ μὴ (συσχηματίζεσθε *NK(o)*) τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ (μεταμορφοῦσθε *NK(o)*) τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοὸς (ὑμῶν *k*) εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον. (aiōn g165) 3 λέγω γὰρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὅ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἐκάστῳ ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισεν μέτρον πίστεως. 4 καθάπερ γὰρ ἐνὶ σώματι πολλὰ μέλη ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν, 5 οὕτως οἱ πολλοὶ ἐν σῶμά ἔσμεν ἐν Χριστῷ, (τὸ *N(k)O*) δὲ καθ' εἰς ἀλλήλων μέλη. 6 Ἔχοντες δὲ χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθείσαν ἡμῖν διάφορα, εἴτε προφητείαν κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως, 7 εἴτε διακονίαν ἐν τῇ διακονίᾳ, εἴτε ὁ διδάσκων ἐν τῇ διδασκαλίᾳ, 8 εἴτε ὁ παρακαλῶν ἐν τῇ παρακλήσει, ὁ μεταδιδοὺς ἐν ἀπλότητι, ὁ προϊστάμενος ἐν σπουδῇ, ὁ ἐλεῶν ἐν ἰλαρότητι. 9 Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος, ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρόν, κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ. 10 τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι, τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι, 11 τῇ σπουδῇ μὴ ὄκνηροί, τῷ πνεύματι ζέοντες, τῷ (κυρίῳ *NK(O)*) δουλεύοντες, 12 τῇ ἐλπίδι χαίροντες, τῇ θλίψει ὑπομένοντες, τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες, 13 ταῖς χρείαις τῶν ἀγίων κοινωνοῦντες, τὴν φιλοξενίαν διώκοντες· 14 εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας ὑμᾶς· εὐλογεῖτε καὶ μὴ καταρᾶσθε. 15 χαίρειν μετὰ χαιρόντων, (καὶ *k*) κλαίειν μετὰ κλαιόντων, μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες,

ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι. μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ' ἔαυτοῖς. 17 μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες, προνοούμενοι καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων· 18 εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες, 19 μὴ ἔαυτοὺς ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὁργῇ· γέγραπται γάρ· ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει κύριος. 20 (ἀλλ' *N(K)O*) ἐὰν πεινᾶ ὁ ἔχθρός σου, ψώμιζε αὐτόν· ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν· τοῦτο γάρ ποιῶν ἀνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. 21 μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

13 Πᾶσα ψυχὴ ἔξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω. οὐ γάρ ἔστιν ἔξουσία εἰ μὴ (ὑπὸ *N(k)O*) θεοῦ, αἱ δὲ οὖσαι (ἔξουσίαι *k*) ὑπὸ (τοῦ *k*) θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν. 2 ὥστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἔξουσίᾳ τῇ τοῦ θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν· οἱ δὲ ἀνθεστηκότες ἔαυτοῖς κρίμα λήμψονται. 3 οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶν φόβος (τῷ ἀγαθῷ *N(k)O*) (ἔργῳ *N(K)O*) ἀλλὰ (τῷ κακῷ. *N(k)O*) θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἔξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποίει καὶ ἔξεις ἔπαινον ἔξ αὐτῆς· 4 θεοῦ γὰρ διάκονός ἔστιν σοὶ εἰς τὸ ἀγαθόν. ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῆς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκῇ τὴν μάχαιραν φορεῖ. θεοῦ γὰρ διάκονός ἔστιν ἐκδικος εἰς ὁργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι. 5 διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὁργὴν ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν. 6 διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε· λειτουργοὶ γὰρ θεοῦ εἰσιν εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες. 7 ἀπόδοτε (οὖν *K*) πᾶσιν τὰς ὄφειλάς, τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον, τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος, τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον, τῷ τὴν τιμὴν τὴν

τιμήν. 8 μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε εἰ μὴ τὸ ἀλλήλους ἀγαπᾶν· ὅ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἔτερον νόμον πεπλήρωκεν· 9 τὸ γὰρ οὐ μοιχεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ κλέψεις (οὐ ψευδομαρτυρήσεις, *K*) οὐκ ἐπιθυμήσεις, καὶ εἴ τις ἐτέρα ἐντολή, ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ ἀνακεφαλαιοῦται, ἐν τῷ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς (σεαυτόν. *NK(O*)) 10 ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη. 11 Καὶ τοῦτο εἰδότες τὸν καιρόν, δτι ὥρα ἥδη (ὑμᾶς *N(k)O*) ἐξ ὑπνου ἐγερθῆναι· νῦν γὰρ ἐγγύτερον ὑμῶν ἡ σωτηρία ἡ ὅτε ἐπιστεύσαμεν. 12 ἡ νὺξ προέκοψεν ἡ δὲ ἡμέρα ἥγγικεν. (ἀποθώμεθα *NK(O*)) οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους, (καὶ *k*) ἐνδυσώμεθα (δὲ *no*) τὰ δύπλα τοῦ φωτός. 13 ὡς ἐν ἡμέρᾳ εὐσχημόνως περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ· 14 ἀλλ' ἐνδύσασθε τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε εἰς ἐπιθυμίας.

14 Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν. 2 δος μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ο δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει. 3 ὁ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἔξουθενείτω, (καὶ *k*) ὁ (δὲ *no*) μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω· ο θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο. 4 σὺ τίς εἴ̄ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; τῷ ἴδιῳ κυρίῳ στήκει ἦ πίπτει. σταθήσεται δέ, (δυνατεῖ *N(k)O*) γὰρ (ἐστιν *k*) ὁ (κύριος *N(K)O*) στῆσαι αὐτόν. 5 δος μὲν (γὰρ *no*) κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, δος δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν· ἔκαστος ἐν τῷ ἴδιῳ νοῦ πληροφορείσθω. 6 ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν κυρίῳ

φρονεῖ (καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν κυρίῳ οὐ φρονεῖ *Κ*) (καὶ *no*) ὁ ἐσθίων κυρίῳ ἐσθίει, εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ. 7 οὐδεὶς γάρ ἡμῶν ἔαυτῷ ζῇ καὶ οὐδεὶς ἔαυτῷ ἀποθνήσκει. 8 ἐάν τε γάρ ζῶμεν, τῷ κυρίῳ ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ κυρίῳ ἀποθνήσκομεν. ἐάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τοῦ κυρίου ἐσμέν. 9 εἰς τοῦτο γάρ Χριστὸς (καὶ *k*) ἀπέθανεν (καὶ ἀνέστη *Κ*) καὶ (ἔζησεν, *N(k)O*) ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ. 10 σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; ἢ καὶ σὺ τί ἔξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου; πάντες γάρ παραστησόμεθα τῷ βίβλῳ τοῦ (θεοῦ. *N(K)O*) 11 γέγραπται γάρ· ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος, ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ, καὶ πᾶσα γλῶσσα ἔξομολογήσεται τῷ θεῷ. 12 Ἀρα οὖν ἔκαστος ἡμῶν περὶ ἔαυτοῦ λόγον (δώσει *NK(o)*) τῷ θεῷ. 13 μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν, ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον. 14 Οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι' (έαυτοῦ, *NK(o)*) εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εῖναι, ἐκείνῳ κοινόν· 15 εἰ (γάρ *N(k)O*) διὰ βρώματα ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκέτι οὐκέτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς, μὴ τῷ βρώματι σου ἐκεῖνον ἀπόλλυε ὑπὲρ οὗ Χριστὸς ἀπέθανεν. 16 μὴ βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν. 17 οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ βρῶσις καὶ πόσις ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι ἀγίῳ. 18 ὁ γάρ ἐν (τούτῳ *N(K)O*) δουλεύων τῷ Χριστῷ εὐάρεστος τῷ θεῷ καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις. 19 Ἀρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν καὶ τὰ

τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους. 20 μὴ ἔνεκεν βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ. πάντα μὲν καθαρὰ ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίοντι· 21 καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα μηδὲ πιεῖν οἶνον μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει (ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ *KO*) 22 σὺ πίστιν (ἢ *no*) ἔχεις κατὰ σεαυτὸν ἔχεινώπιον τοῦ θεοῦ· μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἔαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει. 23 ὁ δὲ διακρινόμενος ἐὰν φάγῃ κατακέκριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ ὁ οὐκ ἐκ πίστεως ἀμαρτία ἐστίν.

15 Οφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν καὶ μὴ ἔαυτοῖς ἀρέσκειν· 2 ἔκαστος (γάρ *k*) ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν. 3 καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς οὐχ ἔαυτῷ ἤρεσεν ἀλλὰ καθὼς γέγραπται· οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε (ἐπέπεσαν *N(k)O*) ἐπ' ἐμέ. 4 ὅσα γὰρ προεγράφη (πάντα *O*) εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν (ἔγραφη, *N(k)O*) ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ διὰ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. 5 Ὁ δὲ θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δώῃ ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν 6 ἵνα ὅμοιθυμαδὸν ἐν ἐνὶ στόματι δοξάζητε τὸν θεὸν καὶ πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. 7 διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προσελάβετο (ὑμᾶς *N(K)O*) εἰς δόξαν (τοῦ *no*) θεοῦ. 8 λέγω (γάρ *N(k)O*) Χριστὸν (Ἰησοῦν *K*) διάκονον (γεγενῆσθαι *NK(o)*) περιομῆς ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων, 9 τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους δοξάσαι τὸν θεὸν καθὼς γέγραπται·

διὰ τοῦτο ἔξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσιν καὶ τῷ ὄνδρι σου ψαλῶ. **10** καὶ πάλιν λέγει εὐφράνθητε ἔθνη μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. **11** καὶ πάλιν αἰνεῖτε πάντα τὰ ἔθνη τὸν κύριον, καὶ (ἐπαινεσάτωσαν *N(K)O*) αὐτὸν πάντες οἱ λαοί. **12** καὶ πάλιν Ἡσαΐας λέγει ἔσται ή̄ βίζα τοῦ Ἱεσσαί, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἔθνῶν, ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσιν. **13** Ὁ δὲ θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρώσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν εἰς τὸ περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι ἐν δυνάμει πνεύματος ἀγίου. **14** πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοί ἔστε ἀγαθωσύνης πεπληρωμένοι πάσης (τῆς *no*) γνώσεως, δυνάμενοι καὶ (ἀλλήλους *NK(O)*) νουθετεῖν. **15** Τολμηρότερον δὲ ἔγραψα ὑμῖν (ἀδελφοί *k*) ἀπὸ μέρους ὡς ἐπαναμιμήσκων ὑμᾶς διὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι (ὑπὸ *NK(o)*) τοῦ θεοῦ **16** εἰς τὸ εἶναί με λειτουργὸν Χριστοῦ Ἰησοῦ εἰς τὰ ἔθνη ἱερουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἔθνῶν εὐπρόσδεκτος ἡγιασμένη ἐν πνεύματι ἀγίῳ. **17** Ἐχω οὖν (τὴν *no*) καύχησιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς τὸν θεόν· **18** οὐ γάρ τολμήσω τι λαλεῖν ὃν οὐ κατειργάσατο Χριστὸς δι᾽ ἐμοῦ εἰς ὑπακοὴν ἔθνῶν λόγῳ καὶ ἔργῳ, **19** ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων, ἐν δυνάμει πνεύματος (θεοῦ, *NK(O)*) ὥστε με ἀπὸ Ἱερουσαλήμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. **20** οὕτως δὲ (φιλοτιμούμενον *NK(o)*) εὐαγγελίζεσθαι οὐχ ὅπου ὡνομάσθη Χριστός, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ **21** ἀλλὰ καθὼς γέγραπται οἵς οὐκ ἀνηγγέλῃ περὶ αὐτοῦ ὕψονται καὶ οἵ οὐκ ἀκηκόασιν συνήσουσιν. **22** διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, **23** νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασιν τούτοις ἐπιποθίαν δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ (πολλῶν *NK(O)*) ἐτῶν, **24** ὡς (ἄν *N(k)O*) πορεύωμαι εἰς τὴν Σπανίαν (ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς, *K*) ἐλπίζω γάρ διαπορευόμενος θεάσασθαι ὑμᾶς καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ. **25** Νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλήμ διακονῶν τοῖς ἀγίοις. **26** εὐδόκησαν γάρ Μακεδονία καὶ Ἀχαΐα κοινωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἀγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ· **27** εὐδόκησαν γάρ, καὶ ὀφείλεται εἰσὶν αὐτῶν· εἰ γάρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν ἐκοινώνησαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσιν καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐτοῖς. **28** τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον ἀπελεύσομαι δι᾽ ὑμῶν εἰς (τὴν *k*) Σπανίαν. **29** οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς ἐν πληρώματι εὐλογίας (τοῦ εὐαγγελίου *K*) (τοῦ *k*) Χριστοῦ ἐλεύσομαι. **30** Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ κυρίου ὑμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος, συναγωνίσασθαί μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν θεόν, **31** ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ (ἴνα *K*) ἡ διακονία μου ἡ εἰς Ἱερουσαλήμ εὐπρόσδεκτος τοῖς ἀγίοις γένηται, **32** ἵνα ἐν χαρᾷ (ἐλθῶν *N(k)O*) πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος θεοῦ (καὶ *ko*) συναναπαύσωμαι ὑμῖν. **33** δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν, ἀμήν.

16 Συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν ὑμῶν οὗσαν (καὶ *no*) διάκονον τῆς ἐκκλησίας

τῆς ἐν Κεγχρεαῖς, 2 ἵνα αὐτὴν προσδέξῃσθε ἐν κυρίῳ ἀξίως τῶν ἀγίων καὶ παραστήτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἀν ὑμῶν χρήζη πράγματι· καὶ γὰρ αὐτῇ προστάτις πολλῶν ἐγενήθη καὶ ἐμοῦ αὐτοῦ. 3 Ἀσπάσασθε (Πρίσκαν *N(k)O*) καὶ Ἀκύλαν τοὺς συνεργούς μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, 4 οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἔαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν, οἵς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἔθνῶν 5 καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. ἀσπάσασθε Ἐπαίνετον τὸν ἀγαπητόν μου, ὃς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς (Ἀσίας *N(K)O*) εἰς Χριστόν. 6 ἀσπάσασθε Μαρίαν, ἣτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς (ὑμᾶς. *N(K)O*) 7 ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον καὶ (Ιουνίαν *NK(o)*) τοὺς συγγενεῖς μου καὶ συναιχμαλώτους μου, οἵτινές εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἵ καὶ πρὸ ἐμοῦ γέγοναν ἐν Χριστῷ. 8 ἀσπάσασθε Ἀμπλιάτον τὸν ἀγαπητόν μου ἐν κυρίῳ. 9 ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν τὸν συνεργὸν ἡμῶν ἐν Χριστῷ καὶ Στάχυν τὸν ἀγαπητόν μου. 10 ἀσπάσασθε Ἀπελλῆν τὸν δόκιμον ἐν Χριστῷ. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου. 11 ἀσπάσασθε Ἡρωδίωνα τὸν συγγενῆν μου. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσου τοὺς δόντας ἐν κυρίῳ. 12 ἀσπάσασθε Τρύφαιναν καὶ Τρυφῶσαν τὰς κοπιώσας ἐν κυρίῳ. ἀσπάσασθε Περσίδα τὴν ἀγαπητήν, ἣτις πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν κυρίῳ. 13 ἀσπάσασθε Ῥοῦφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν κυρίῳ καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. 14 ἀσπάσασθε Ἀσύγκριτον, Φλέγοντα, Ἐρμῆν, Πατροβῆν, Ἐρμᾶν καὶ τοὺς σὸν αὐτοῖς ἀδελφούς. 15 ἀσπάσασθε Φιλόλογον καὶ Ιουλίαν, Νηρέα καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ καὶ Ὁλυμπᾶν καὶ τοὺς σὸν αὐτοῖς πάντας ἀγίους. 16 ἀσπάσασθε ἀλλήλους

ἐν φιλήματι ἀγίῳ. ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι (πᾶσαι *NO*) τοῦ Χριστοῦ. 17 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε ποιοῦντας καὶ (ἐκκλίνετε *N(k)(o)*) ἀπ' αὐτῶν. 18 οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ ἡμῶν (Ἰησοῦ *K*) Χριστῷ οὐ δουλεύουσιν ἀλλὰ τῇ ἔαυτῶν κοιλίᾳ, καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ἔξαπατῶσιν τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. 19 ή γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ εἰς πάντας ἀφίκετο· (τὸ *k*) ἐφ' ὑμῖν οὖν χαίρω. Θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς (μὲν *ko*) εἴναι εἰς τὸ ἀγαθὸν ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κακόν. 20 ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει τὸν σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει. ή χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ (Χριστοῦ *KO*) μεθ' ὑμῶν. 21 (Ἀσπάζεται *N(k)O*) ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός μου καὶ Λούκιος καὶ Ιάσων καὶ Σωσίπατρος οἱ συγγενεῖς μου. 22 Ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν ἐν κυρίῳ. 23 Ἀσπάζεται ὑμᾶς Γάϊος ὁ ζένος μου καὶ ὅλης τῆς ἐκκλησίας. Ἀσπάζεται ὑμᾶς "Ἐραστος ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως καὶ Κούαρτος ὁ ἀδελφός. 24 (Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν. *KO*) 25 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιον μου καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰώνιοις σεσιγημένου, (aiōnios g166) 26 φανερωθέντος δὲ νῦν διά τε γραφῶν προφητικῶν κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰώνιου θεοῦ εἰς ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, (aiōnios g166) 27 μόνῳ σοφῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃς ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰώνας, ἀμήν (πρός Ῥωμαίους

έγραφη ἀπό Κορίνθου διὰ φοίβης τῆς διακόνου

τῆς ἐν Κεγχρεαῖς ἐκκλησίας. *Κ*) (aiōn g165)

Προς Κορινθίους Α'

1 Παῦλος κλητὸς ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος θεοῦ καὶ σωσθένης ὁ ἀδελφὸς τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῇ οὐσῃ ἐν Κορίνθῳ, ἡγιασμένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, κλητοῖς ἀγίοις, σὺν πᾶσιν τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν παντὶ τόπῳ, αὐτῶν (τε *k*) καὶ ἡμῶν· **3** χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. **4** Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε περὶ ὑμῶν ἐπὶ τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ **5** ὅτι ἐν παντὶ ἐπλούτισθη ἐν αὐτῷ ἐν παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει, **6** καθὼς τὸ μαρτύριον τοῦ Χριστοῦ ἔβεβαιώθη ἐν ὑμῖν, **7** ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι ἀπεκδεχομένους τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. **8** ὅς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἔως τέλους ἀνεγκλήτους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. **9** Πιστὸς ὁ θεός, δι' οὗ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ σιοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. **10** Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὄνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἵνα τὸ αὐτὸν λέγητε πάντες καὶ μὴ ᾧ ἐν ὑμῖν σχίσματα, ἢτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοΐ τοῖς καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ. **11** Ἐδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπὸ τῶν χλόης ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰσιν. **12** λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι ἔκαστος ὑμῶν λέγει· ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου, ἐγὼ δὲ Ἀπολλῶ, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, ἐγὼ δὲ Χριστοῦ. **13** μεμέρισται ὁ Χριστός; μὴ Παῦλος ἐσταυρώθη ὑπὲρ ὑμῶν, ἦ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε; **14** εὐχαριστῶ τῷ θεῷ ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα εἰ μὴ Κρίσπον καὶ Γάϊον, **15** ἵνα

μή τις εἴπῃ ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα (ἐβαπτίσθητε.

N(K)O) **16** ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶκον· λοιπὸν οὐκ οἶδα εἴ τινα ἄλλον ἐβάπτισα. **17** οὐ γάρ ἀπέστειλέν με Χριστὸς βαπτίζειν ἀλλ’ εὐαγγελίζεσθαι· οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ. **18** Ο λόγος γάρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρίᾳ ἐστίν, τοῖς δὲ σωζομένοις ἡμῖν δύναμις θεοῦ ἐστιν. **19** γέγραπται γάρ ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω.

20 ποῦ σοφός; ποῦ γραμματεύς; ποῦ συζητητὴς τοῦ αἰῶνος τούτου; οὐχὶ ἐμώρανεν ὁ θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου (τούτου; *k*) (aiōn g165) **21**

ἐπειδὴ γάρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν θεόν, εὐδόκησεν ὁ θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σῶσαι τοὺς πιστεύοντας· **22** ἐπειδὴ καὶ Ιουδαῖοι (σημεῖα

N(K)O) αἰτοῦσιν καὶ "Ελληνες σοφίαν ζητοῦσιν,

23 ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν ἐσταυρωμένον, Ιουδαίοις μὲν σκάνδαλον (ἔθνεσιν *N(K)O*) δὲ μωρίαν **24** αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς, Ιουδαίοις τε καὶ "Ελλησιν, Χριστὸν θεοῦ δύναμιν καὶ θεοῦ σοφίαν. **25** ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστὶν καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων (ἐστίν. *k*) **26**

Βλέπετε γάρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν, ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολλοὶ δυνατοί, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς, **27** ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεὸς ἵνα καταισχύνῃ τοὺς σοφούς, καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεὸς ἵνα καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρά, **28** καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἔξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ θεός, (καὶ *ko*) τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ,

29 ὅπως μὴ καυχήσηται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. *Ν(Κ)Ο*) **30** ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἔστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, διὸ ἐγενήθη σοφία ἡμῖν ἀπὸ θεοῦ, δικαιοισύνη τε καὶ ἀγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις, **31** ἵνα καθὼς γέγραπται· ὁ καυχώμενος ἐν κυρίῳ καυχάσθω.

2 Κάγω Κάγω ἐλθῶν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἥλθον οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας καταγγέλλων ὑμῖν τὸ (μυστήριον *Ν(Κ)Ο*) τοῦ θεοῦ. **2** οὐ γάρ ἔκρινά (τοῦ *κ*) τι εἰδέναι ἐν ὑμῖν εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον. **3** κάγω κάγω ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ πολλῷ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς. **4** καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν πειθοῖς (ἀνθρωπίνης *Κ*) σοφίας λόγοις ἀλλ' ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως, **5** ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ἡ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων ἀλλ' ἐν δυνάμει θεοῦ. **6** Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις, σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργουμένων· (aiōn g165) **7** ἀλλὰ λαλοῦμεν θεοῦ σοφίαν ἐν μυστηρίῳ τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν, (aiōn g165) **8** ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν· εἰ γάρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν, (aiōn g165) **9** ἀλλὰ καθὼς γέγραπται· ἂν ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδεν καὶ οὖς οὐκ ἤκουσεν καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβῃ, (ἄ *ΝΚ(Ο)*) ήτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. **10** ἡμῖν (δὲ *ΝΚ(Ο)* ἀπεκάλυψεν ὁ θεὸς διὰ τοῦ πνεύματος (αὐτοῦ· *κ*) τὸ γάρ πνεῦμα πάντα ἐραυνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ θεοῦ. **11** τίς γάρ οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου εἰ μὴ

τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; οὕτως καὶ τὰ τοῦ θεοῦ οὐδεὶς (ἔγνωκεν *Ν(Κ)Ο*) εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ. **12** ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν. **13** ἂν καὶ λαλοῦμεν οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις ἀλλ' ἐν διδακτοῖς πνεύματος (ἀγίου, *Κ*) πνευματικοῖς πνευματικὰ συγκρίνοντες. **14** ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ θεοῦ, μωρία γάρ αὐτῷ ἐστιν, καὶ οὐ δύναται γνῶναι, δτὶ πνευματικῶς ἀνακρίνεται. **15** ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει (τὰ *Ν(Κ)Ο*) πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπὸ οὐδενὸς ἀνακρίνεται. **16** τίς γάρ ἔγνω νοῦν κυρίου, διὸ συμβιβάσει αὐτόν; ἡμεῖς δὲ νοῦν Χριστοῦ ἔχομεν.

3 Κάγω, Κάγω, ἀδελφοί, οὐκ ἡδυνήθην λαλῆσαι ὑμῖν ὡς πνευματικοῖς ἀλλ' ὡς (σαρκίνοις, *Ν(Κ)Ο*) ὡς νηπίοις ἐν Χριστῷ. **2** γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, (καὶ *κ*) οὐ βρῶμα· οὕπω γάρ ἐδύνασθε, ἀλλ' (οὐδὲ *Ν(Κ)Ο*) ἔτι νῦν δύνασθε· **3** ἔτι γάρ σαρκικοί ἐστε. ὅπου γάρ ἐν ὑμῖν ζῆλος καὶ ἔρις (καὶ διχοστασίαι, *Κ*) οὐχὶ σαρκικοί ἐστε καὶ κατὰ ἀνθρωπὸν περιπατεῖτε; **4** ὅταν γάρ λέγῃ τις ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου, ἔτερος δὲ ἐγὼ Ἀπολλῶ, (οὐκ *Ν(Κ)Ο*) (ἄνθρωποί *Ν(Κ)Ο*) ἐστε; **5** (Τί *Ν(Κ)Ο*) οὗν ἐστιν Ἀπολλῶς (τί *Ν(Κ)Ο*) δέ (ἐστιν *no*) Παῦλος; (ἀλλ' ἡ *Κ*) διάκονοι δι' ὃν ἐπιστεύσατε, καὶ ἐκάστῳ ὡς ὁ κύριος ἔδωκεν. **6** ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλῶς ἐπότισεν, ἀλλ' ὁ θεὸς ηὔξανεν· **7** ὥστε οὕτε ὁ φυτεύων ἐστίν τι οὕτε ὁ ποτίζων, ἀλλ' ὁ αὔξανων θεός· **8** ὁ φυτεύων δὲ καὶ ὁ ποτίζων ἐν εἰσιν, ἕκαστος δὲ

τὸν ἕδιον μισθὸν λήμψεται κατὰ τὸν ἕδιον κόπον.

9 θεοῦ γάρ ἐσμεν συνεργοί θεοῦ γεώργιον, θεοῦ οἰκοδομή ἐστε. 10 κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων θεμέλιον (ἔθηκα, *N(k)O*) ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ. ἔκαστος δὲ βλεπέτω πῶς ἐποικοδομεῖ. 11 θεμέλιον γάρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὃς ἐστιν Ἰησοῦς (ό *k*) Χριστός. 12 εἰ δέ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν θεμέλιον (τοῦτον *k*) (χρυσόν, ἄργυρον, *NK(o)*) λίθους τιμίους, ξύλα, χόρτον, καλάμην, 13 ἐκάστου τὸ ἔργον φανερὸν γενήσεται· ἡ γάρ ήμέρα δηλώσει, ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται, καὶ ἐκάστου τὸ ἔργον ὁποῖον ἐστιν τὸ πῦρ (αὐτὸ *no*) δοκιμάσει. 14 εἴ τινος τὸ ἔργον μενεῖ ὁ ἐποικοδόμησεν, μισθὸν λήμψεται: 15 εἴ τινος τὸ ἔργον κατακαήσεται, ζημιωθήσεται, αὐτὸς δὲ σωθήσεται οὕτως δὲ ὡς διὰ πυρός. 16 Οὐκ οἶδατε ὅτι ναὸς θεοῦ ἐστε, καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν; 17 εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ φθείρει, φθερεῖ τοῦτον ὁ θεός· ὡς ναὸς τοῦ θεοῦ ἄγιός ἐστιν, οἵτινές ἐστε ὑμεῖς. 18 Μηδεὶς ἔαυτὸν ἔξαπατάτω· εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω ἵνα γένηται σοφός. (aiōn g165) 19 ἡ γάρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μωρία παρὰ τῷ θεῷ ἐστιν. γέγραπται γάρ· ὁ δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν· 20 καὶ πάλιν· κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν σοφῶν ὅτι εἰσὶν μάταιοι. 21 Ὡστε μηδεὶς καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις· πάντα γάρ ὑμῶν ἐστιν, 22 εἴτε Παῦλος εἴτε Ἀπολλῶς εἴτε Κηφᾶς εἴτε κόσμος εἴτε ζωὴ εἴτε θάνατος εἴτε ἐνεστῶτα εἴτε μέλλοντα, πάντα ὑμῶν (ἐστιν, *k*) 23 ὑμεῖς δὲ Χριστοῦ, Χριστὸς δὲ θεοῦ.

4 Οὔτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἀνθρωπος ὡς ὑπηρέτας Χριστοῦ καὶ οίκονόμους μυστηρίων θεοῦ. 2 (Ωδε *N(k)O*) λοιπὸν ζητεῖται ἐν τοῖς οίκονόμοις ἵνα πιστός τις εὑρεθῇ. 3 ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν ἵνα ὑφ' ὑμῶν ἀνακριθῶ ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ήμέρας· ἀλλ' οὐδὲ ἐμαυτὸν ἀνακρίνω. 4 οὐδὲν γάρ ἐμαυτῷ σύνοιδα· ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαίωμα· ὁ δὲ ἀνακρίνων με κύριος ἐστιν. 5 ὥστε μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε ἔως ἂν ἔλθῃ ὁ κύριος, ὃς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους καὶ φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν· καὶ τότε ὁ ἐπαινος γενήσεται ἐκάστῳ ἀπὸ τοῦ θεοῦ. 6 Ταῦτα δέ, ἀδελφοί, μετεσχημάτισα εἰς ἐμαυτὸν καὶ Ἀπολλῶν δι' ὑμᾶς, ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τὸ μὴ ὑπέρ (ἄ *N(k)O*) γέγραπται (φρονεῖν, *k*) ἵνα μὴ εἰς ὑπέρ τοῦ ἐνὸς φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ ἑτέρου. 7 τίς γάρ σε διακρίνει; τί δὲ ἔχεις δούλησε; εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών; 8 ἦδη κεκορεσμένοι ἐστέ, ἦδη ἐπλούτησατε, χωρὶς ὑμῶν ἐβασιλεύσατε· καὶ ὅφελόν γε ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συμβασιλεύσωμεν. 9 δοκῶ γάρ (ὅτι, *k*) ὁ θεός ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν ὡς ἐπιθανατίους, ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις. 10 ἡμεῖς μωροὶ διὰ Χριστὸν ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν Χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί· ὑμεῖς ἔνδοξοι ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. 11 ἄχρι τῆς ἥρας καὶ πεινῶμεν καὶ διψῶμεν καὶ γυμνιτεύομεν καὶ κολαφιζόμεθα καὶ ἀστατοῦμεν 12 καὶ κοπιῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖς ἴδιαις χερσίν· λοιδορούμενοι εὐλογοῦμεν, διωκόμενοι ἀνεχόμεθα, 13 (δυσφημούμενοι *N(k)O*) παρακαλοῦμεν, ὡς περικαθάρματα τοῦ

κόσμου ἐγενήθημεν, πάντων περίψημα ἔως ἄρτι. 14 οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνα μου ἀγαπητὰ (νουθετῶν. *N(k)O*) 15 ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγωγοὺς ἔχητε ἐν Χριστῷ ἀλλ' οὐ πολλοὺς πατέρας· ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα. 16 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταί μου γίνεσθε. 17 διὰ τοῦτο ἔπειμψα ὑμῖν Τιμόθεον, ὃς ἐστίν μου τέκνον ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς ἀναμνήσει τὰς ὁδούς μου τὰς ἐν Χριστῷ (Ἰησοῦ, *NO*) καθὼς πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ διδάσκω. 18 Ὡς μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς ἐφυσιώθησάν τινες· 19 ἐλεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσομαι οὐ τὸν λόγον τῶν πεφυσιωμένων ἀλλὰ τὴν δύναμιν. 20 οὐ γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἀλλ' ἐν δυνάμει. 21 Τί θέλετε; ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς ἢ ἐν ἀγάπῃ πνεύματί τε πραΰτητος;

5 Ὁλως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορνεία ἡτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν (ὄνομάζεται, *K*) ὥστε γυναικά τινα τοῦ πατρὸς ἔχειν· 2 καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστὲ καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε ἵνα (ἀρθῇ *N(k)O*) ἐκ μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο (πράξας; *N(k)O*) 3 ἐγὼ μὲν γὰρ (ώς *K*) ἀπὼν τῷ σώματι παρὼν δὲ τῷ πνεύματι ἥδη κέκρικα ὡς παρὼν τὸν οὕτως τοῦτο κατεργασάμενον 4 ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ (Χριστοῦ *KO*) συναχθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος σὺν τῇ δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ (Χριστοῦ *K*) 5 παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ σατανᾷ εἰς ὅλεθρον τῆς σαρκός, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου (Ἰησοῦ. *KO*) 6 Οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. οὐκ

οἴδατε ὅτι μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ; 7 ἐκκαθάρατε (οὗν *K*) τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύραμα καθώς ἐστε ἄζυμοι καὶ γὰρ τὸ πάσχα ἡμῶν (ὑπὲρ ἡμῶν *K*) ἐτύθη Χριστός. 8 ὥστε ἔορτάζωμεν μὴ ἐν ζύμῃ παλαιῇ μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας ἀλλ' ἐν ἀζύμοις εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας. 9 Ἔγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ μὴ συναναμίγνυσθαι πόρνοις, 10 (καὶ *K*) οὐ πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου ἢ τοῖς πλεονέκταις (καὶ *N(k)O*) ἄρπαξιν ἢ εἰδωλολάτραις, ἐπεὶ (ώφείλετε *N(k)O*) ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἔξελθεῖν. 11 (νῦν *N(k)O*) δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυσθαι, ἐάν τις ἀδελφὸς ὃνομαζόμενος ἢ πόρνος ἢ πλεονέκτης ἢ εἰδωλολάτρης ἢ λοιδόρος ἢ μέθυσος ἢ ἄρπαξ· τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν. 12 τί γάρ μοι (καὶ *k*) τοὺς ἔξω κρίνειν; οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε, 13 τοὺς δὲ ἔξω ὁ θεὸς (κρινεῖ; *NK(o)*) (καὶ *k*) (ἐξάρατε *N(k)O*) τὸν πονηρὸν ἔξ ὑμῶν αὐτῶν.

6 Τολμᾶτε τις ὑμῶν πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἔτερον κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἀγίων; 2 (ἢ *NO*) οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἄγιοι τὸν κόσμον κρινοῦσιν; καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος, ἀνάξιοί ἐστε κριτηρίων ἐλαχίστων; 3 οὐκ οἴδατε ὅτι ἀγγέλους κρινοῦμεν; μήτι γε βιωτικά; 4 βιωτικὰ μὲν οὖν κριτήρια ἐὰν ἔχητε, τοὺς ἔξουθενημένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτους καθίζετε. 5 πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω. οὕτως οὐκ (ἔνι *N(k)O*) ἐν ὑμῖν (οὐδεὶς *N(k)O*) σοφός, ὃς δυνήσεται διακρῖναι ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ; 6 ἀλλ' ἀδελφὸς μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται, καὶ τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων. 7 ἥδη μὲν οὖν ὅλως ἥττημα (ἐν *k*) ὑμῖν ἐστιν ὅτι

κρίματα ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν. διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; **8** ἀλλ' ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ (τοῦτο *N(k)O*) ἀδελφούς. **9** ἡ οὐκ οἴδατε ὅτι ἀδικοὶ θεοῦ βασιλείαν οὐ κληρονομήσουσιν; Μὴ πλανᾶσθε οὕτε πόρνοι οὕτε εἰδωλολάτραι οὕτε μοιχοὶ οὕτε μαλακοὶ οὕτε ἀρσενοκοῖται **10** οὕτε κλέπται οὕτε πλεονέκται (οὐ *N(k)O*) μέθυσοι οὐ λοιδοροί οὐχ ἄρπαγες βασιλείαν θεοῦ (οὐ *k*) κληρονομήσουσιν. **11** καὶ ταῦτα τινες ἡτε· ἀλλ' ἀπελούσασθε ἀλλ' ἡγιάσθητε ἀλλ' ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου (ἡμῶν *O*) Ἰησοῦ (Χριστοῦ *NO*) καὶ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ θεοῦ ἡμῶν. **12** Πάντα μοι ἔξεστιν ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει πάντα μοι ἔξεστιν ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἔξουσιασθήσομαι ὑπό τίνος. **13** τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσει. τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ ἀλλὰ τῷ κυρίῳ, καὶ ὁ κύριος τῷ σώματι **14** ὁ δὲ θεὸς καὶ τὸν κύριον ἥγειρεν καὶ ἡμᾶς ἔξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. **15** Οὐκ οἴδατε ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν μέλη Χριστοῦ ἔστιν; ἄρας οὖν τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ ποιήσω πόρνης μέλη; μὴ γένοιτο. **16** ἡ οὐκ οἴδατε ὅτι ὁ κολλώμενος τῇ πόρνῃ ἐν σῶμά ἔστιν; ἔσονται γάρ φησιν οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν· **17** ὁ δὲ κολλώμενος τῷ κυρίῳ ἐν πνεῦμά ἔστιν. **18** Φεύγετε τὴν πορνείαν. πᾶν ἀμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος, ἐκτὸς τοῦ σώματός ἔστιν· ὁ δὲ πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἀμαρτάνει. **19** ἡ οὐκ οἴδατε ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἀγίου πνεύματός ἔστιν οὗ ἔχετε ἀπὸ θεοῦ, καὶ οὐκ ἔστε ἑαυτῶν; **20** ἡγοράσθητε γάρ τιμῆς δοξάσατε δὴ τὸν θεὸν ἐν τῷ σώματι

ὑμῶν (καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν ἄτινά ἔστιν τοῦ θεοῦ. *K*)

7 Περὶ δὲ ὣν ἐγράψατε (μοι, *KO*) καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ ἄπτεσθαι· **2** διὰ δὲ τὰς πορνείας ἔκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναικα ἔχετω, καὶ ἐκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἔχετω. **3** τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν (όφειλὴν *N(k)O*) (εὔνοιαν *K*) ἀποδιδότω· ὅμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί. **4** ἡ γυνὴ τοῦ ἴδιου σώματος οὐκ ἔξουσιάζει ἀλλ' ὁ ἀνὴρ· ὅμοίως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἴδιου σώματος οὐκ ἔξουσιάζει ἀλλ' ἡ γυνή. **5** μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους εἰ μήτι ἀν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρόν, ἵνα (σχολάσητε *N(k)O*) (τῇ νηστείᾳ καὶ *K*) τῇ προσευχῇ καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸν (ἵτε, *N(k)O*) ἵνα μὴ πειράζῃ ὑμᾶς ὁ σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. **6** τοῦτο δὲ λέγω κατὰ συγγνώμην οὐ κατ' ἐπιταγήν. **7** Θέλω (δὲ *N(k)O*) πάντας ἀνθρώπους εἶναι ως καὶ ἐμαυτόν· ἀλλ' ἔκαστος ἴδιον ἔχει χάρισμα ἐκ θεοῦ, (οἱ *N(k)O*) μὲν οὕτως, (οἱ *N(k)O*) δὲ οὕτως. **8** Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, καλὸν αὐτοῖς (ἔστιν *K*) ἐὰν μείνωσιν ως κἀγώ. κἀγώ. **9** εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται, γαμησάτωσαν κρείττον γάρ ἔστιν (γαμῆσαι *NK(o)*) ἢ πυροῦσθαι. **10** Τοῖς δὲ γεγαμηκόσιν παραγγέλλω οὐκ ἐγὼ ἀλλ' ὁ κύριος, γυναικα ἀπὸ ἄνδρὸς μὴ χωρισθῆναι· **11** ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ, μενέτω ἄγαμος ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω· καὶ ἄνδρα γυναικα μὴ ἀφιέναι. **12** Τοῖς δὲ λοιποῖς λέγω ἐγὼ οὐχ ὁ κύριος, εἴ τις ἀδελφὸς γυναικα ἔχει ἄπιστον καὶ αὕτη συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐτήν· **13** καὶ γυνὴ (εἴ *NO*) (τις *N(k)O*) ἔχει ἄνδρα ἄπιστον καὶ (οὗτος *N(k)O*)

συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτῆς, μὴ ἀφιέτω (τὸν *no*) (ἄνδρα. *N(k)O*) **14** ἡγίασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικί, καὶ ἡγίασται ἡ γυνὴ ἡ ἄπιστος ἐν τῷ (ἀδελφῷ. *N(k)O*) ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἔστιν, νῦν δὲ ἄγιά ἔστιν. **15** εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χωρίζεται, χωριζέσθω οὐ δεδούλωται ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιούτοις ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν (ὑμᾶς *N(K)O*) ὁ θεός. **16** τί γὰρ οἴδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; ἢ τί οἴδας, ἄνερ, εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις; **17** εἰ μὴ ἕκαστῳ ως (ἐμέρισεν *NK(o)*) ὁ κύριος, ἔκαστον ως κέκληκεν ὁ θεός, οὕτως περιπατείτω· καὶ οὕτως ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πάσαις διατάσσομαι. **18** Περιτεμημένος τις ἐκλήθη; μὴ ἐπισπάσθω· ἐν ἀκροβυστίᾳ (κέκληται *N(k)O*) τις; μὴ περιτεμέσθω. **19** ἡ περιτομὴ οὐδέν ἔστιν καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδέν ἔστιν ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν θεοῦ. **20** ἔκαστος ἐν τῇ κλήσει ἦταν ἐκλήθη, ἐν ταύτῃ μενέτω. **21** δοῦλος ἐκλήθης; μή σοι μελέτω· ἀλλ' εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι. **22** ὁ γὰρ ἐν κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος ἀπελεύθερος κυρίου ἔστιν· ὅμοίως (καὶ *k*) ὁ ἐλεύθερος κληθεὶς δοῦλος ἔστιν Χριστοῦ. **23** τιμῆς ἡγοράσθητε· μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων. **24** ἔκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοί, ἐν τούτῳ μενέτω παρὰ (τῷ *k*) θεῷ. **25** Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν κυρίου οὐκ ἔχω, γνώμην δὲ δίδωμι ως ἡλεημένος ὑπὸ κυρίου πιστὸς εἶναι. **26** νομίζω οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, δτι καλὸν ἀνθρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι. **27** δέδεσαι γυναικί; μὴ ζήτει λύσιν· λέλυσαι ἀπὸ γυναικός; μὴ ζήτει γυναῖκα. **28** ἐὰν δὲ καὶ γαμήσῃς, οὐχ ἥμαρτες· καὶ ἐὰν γήμῃ

ἡ παρθένος, οὐχ ἥμαρτεν· θλῖψιν δὲ τῇ σαρκὶ ἔξουσιν οἱ τοιοῦτοι· ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι. **29** Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὁ κατρὸς συνεσταλμένος (ἐστίν· *no*) τὸ λοιπόν (ἐστίν, *k*) ίνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας ως μὴ ἔχοντες ὡσιν, **30** καὶ οἱ κλαίοντες ως μὴ κλαίοντες, καὶ οἱ χαίροντες ως μὴ χαίροντες, καὶ οἱ ἀγοράζοντες ως μὴ κατέχοντες, **31** καὶ οἱ χρώμενοι (τὸν κόσμον *N(k)O*) (τούτῳ *K*) ως μὴ καταχρώμενοι. παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου· **32** θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι. ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, πῶς (ἀρέσῃ *N(k)O*) τῷ κυρίῳ· **33** ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς (ἀρέσῃ *N(k)O*) τῇ γυναικί, **34** (καὶ *no*) μεμέρισται. καὶ ἡ γυνὴ ἡ ἄγαμος καὶ ἡ παρθένος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, ίνα ἡ ἄγια καὶ (τῷ *no*) σώματι καὶ (τῷ *no*) πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς (ἀρέσῃ *N(k)O*) τῷ ἀνδρί. **35** τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν (σύμφορον *N(k)O*) λέγω, οὐχ ίνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλω ἀλλὰ πρὸς τὸ εὔσχημον καὶ εὐπάρεδρον τῷ κυρίῳ ἀπερισπάστως. **36** Εἰ δέ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει, ἐὰν ἦταν ὑπέρακμος, καὶ οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι, ὁ θέλει ποιεῖτω· οὐχ ἀμαρτάνει, γαμείτωσαν. **37** ὃς δὲ ἔστηκεν ἐν τῇ καρδίᾳ (αὐτοῦ *no*) ἐδραῖος μὴ ἔχων ἀνάγκην, ἔξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἴδιου θελήματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν τῇ (ἰδίᾳ *N(k)O*) καρδίᾳ (τοῦ *k*) τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς (ποιήσει. *N(k)O*) **38** ὕστε καὶ ὁ (δὲ *o*) (γαμίζων *N(k)O*) (τὴν ἑαυτοῦ παρθένον *NO*) καλῶς ποιεῖ, (καὶ *N(k)O*) ὁ μὴ (γαμίζων *N(k)O*) κρείσσον (ποιήσει. *N(k)O*)

39 Γυνὴ δέδεται (νόμω *K*) ἐφ' ὅσον χρόνον ζῆ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἔὰν δὲ (καί *ο*) κοιμηθῆ ὁ ἀνὴρ (αὐτῆς, *k*) ἐλευθέρα ἐστὶν ὡς θέλει γαμηθῆναι, μόνον ἐν κυρίῳ. **40** μακαριωτέρα δέ ἐστιν ἔὰν οὕτως μείνῃ, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην δοκῶ (δὲ *NK(o)*) κάγὼ κάγὼ πνεῦμα θεοῦ ἔχειν.

8 Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι πάντες γνῶσιν ἔχομεν. ή γνῶσις φυσιοῦ, ή δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ. **2** εἴ (δέ *k*) τις δοκεῖ (ἐγνωκέναι *N(k)O*) τι, (οὕπω *N(k)O*) (οὐδὲν *k*) (ἐγνω *N(k)O*) καθὼς δεῖ γνῶναι· **3** εἰ δέ τις ἀγαπᾷ τὸν θεόν, οὕτος ἔγνωσται ὑπ’ αὐτοῦ. **4** Περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν εἰδωλοθύτων οἴδαμεν ὅτι οὐδὲν εἰδῶλον ἐν κόσμῳ καὶ ὅτι οὐδεὶς θεὸς (ἔτερος *k*) εἰ μὴ εἶς. **5** καὶ γὰρ εἴπερ εἴπερ εἰσὶν λεγόμενοι θεοὶ εἴτε ἐν οὐρανῷ εἴτε ἐπὶ (τῆς *k*) γῆς, ὥσπερ εἰσὶν θεοὶ πολλοὶ καὶ κύριοι πολλοί· **6** ἀλλ' ἡμῖν εἶς θεὸς ὁ πατήρ ἐξ οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν, καὶ εἶς κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς δι' οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ. **7** ἀλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ή γνῶσις· τινὲς δὲ τῇ (συνηθείᾳ *N(K)O*) ἔως ἄρτι τοῦ εἰδώλου ὡς εἰδωλόθυτον ἐσθίουσιν, καὶ ή συνείδησις αὐτῶν ἀσθενὴς οὖσα μολύνεται. **8** βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ (παραστήσει *N(k)O*) τῷ θεῷ οὔτε (γὰρ *ko*) ἔὰν μὴ φάγωμεν ὑστερούμεθα, οὔτε ἔὰν φάγωμεν (περισσεύομεν. *NK(o)*) **9** βλέπετε δὲ μή πως ή ἔξουσία ὑμῶν αὕτη πρόσκομμα γένηται τοῖς (ἀσθενέσιν. *N(k)O*) **10** ἔὰν γάρ τις ἴδῃ σὲ τὸν ἔχοντα γνῶσιν ἐν εἰδωλείῳ κατακείμενον, οὐχὶ ή συνείδησις αὐτοῦ ἀσθενοῦς ὅντος οἰκοδομηθήσεται εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθυτα ἐσθίειν; **11** (ἀπόλλυται *N(K)O*) (γὰρ *N(k)O*) ὁ

ἀσθενῶν (ἐν *N(k)O*) τῇ σῇ γνώσει, (ό *no*) ἀδελφὸς δι' ὃν Χριστὸς ἀπέθανεν. **12** οὕτως δὲ ἀμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφούς καὶ τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνείδησιν ἀσθενοῦσαν, εἰς Χριστὸν ἀμαρτάνετε. **13** διόπερ εἰ βρῶμα σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν μου, οὐ μὴ φάγω κρέα εἰς τὸν αἰῶνα ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω. (aiōn g165)

9 Οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος; οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος; οὐχὶ Ἰησοῦν (Χριστὸν *K*) τὸν κύριον ἡμῶν ἑόρακα; οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖς ἐστε ἐν κυρίῳ; **2** εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος, ἀλλὰ γε ὑμῖν εἰμι· ή γὰρ σφραγίς (μου *N(k)O*) τῆς ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐστε ἐν κυρίῳ. **3** ή ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσίν ἐστιν αὕτη· **4** μὴ οὐκ ἔχομεν ἔξουσίαν ἀδελφὴν γυναικα περιάγειν ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ κυρίου καὶ Κηφᾶς; **6** ἦ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρναβᾶς οὐκ ἔχομεν ἔξουσίαν (τοῦ *k*) μὴ ἐργάζεσθαι; **7** τίς στρατεύεται ιδίοις ὀψωνίοις ποτέ; τίς φυτεύει ἀμπελῶνα καὶ (ἐκ *k*) (τὸν καρπὸν *N(k)O*) αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; ή τίς ποιμαίνει ποίμνην καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ ἐσθίει; **8** μὴ κατὰ ἄνθρωπον ταῦτα λαλῶ; ή καὶ ὁ νόμος ταῦτα (οὐ *N(k)O*) λέγει; **9** ἐν γὰρ τῷ Μωϋσέως νόμῳ γέγραπται οὐ κημώσεις βοῦν ἀλοῶντα. μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ θεῷ; **10** Ἠ δι' ἡμᾶς πάντως λέγει; δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη ὅτι ὀφείλει ἐπ' ἐλπίδι ὁ ἀροτριῶν ἀροτριῶν, καὶ ὁ ἀλοῶν (τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ *K*) ἐπ' ἐλπίδι (τοῦ *no*) μετέχειν. **11** εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερίσομεν; **12** εἰ ἄλλοι τῆς ὑμῶν ἔξουσίας μετέχουσιν, οὐ μᾶλλον

ἡμεῖς; ἀλλ' οὐκ ἔχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ, ἀλλὰ πάντα στέγομεν ἵνα μή τινα ἐγκοπήν δῶμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ. 13 Οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι (τὰ *no*) ἐκ τοῦ Ἱεροῦ ἐσθίουσιν; οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ παρεδρεύοντες τῷ θυσιαστηρίῳ συμμερίζονται; 14 οὕτως καὶ ὁ κύριος διέταξεν τοῖς τὸ εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν. 15 ἐγὼ δὲ (οὐ *no*) (κέχρημαι *N(k)O*) οὐδενὶ τούτων οὐκ ἔγραψα δὲ ταῦτα ἵνα οὕτως γένηται ἐν ἔμοι· καλὸν γάρ μοι μᾶλλον ἀποθανεῖν ἢ τὸ καύχημά μου (ἵνα *K*) (οὐδεὶς κενώσει. *N(k)O*) 16 ἐὰν γάρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστιν μοι καύχημα ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται οὐαὶ (γάρ *N(k)O*) μοί ἔστιν ἐὰν μὴ (εὐαγγελίσωμαι. *N(k)O*) 17 εἰ γάρ ἐκὼν τούτῳ πράσσω, μισθὸν ἔχω εἰ δὲ ἄκων, οἰκονομίαν πεπίστευμαί. 18 τίς οὖν (μού *N(k)O*) ἔστιν ὁ μισθός; ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον (τοῦ Χριστοῦ *K*) εἰς τὸ μὴ καταχρήσασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. 19 Ἐλεύθερος γάρ ὃν ἐκ πάντων πᾶσιν ἔμαυτὸν ἐδούλωσα ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω· 20 καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰουδαῖος ἵνα Ἰουδαίους κερδήσω τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ νόμον, (μὴ ὃν αὐτὸς *NO*) ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον κερδήσω· 21 τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος, μὴ ὃν ἄνομος (θεοῦ *N(k)O*) ἀλλ' ἔννομος (Χριστοῦ, *N(k)O*) ἵνα κερδάνω (τοὺς *no*) ἀνόμους. 22 ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν (ὡς *K*) ἀσθενής ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω· τοῖς πᾶσιν γέγονα (τὰ *k*) πάντα ἵνα πάντως τινὰς σώσω. 23 (πάντα *N(K)O*) δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγγέλιον ἵνα συγκοινωνὸς αὐτοῦ γένωμαι. 24

Οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες πάντες μὲν τρέχουσιν, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον; οὕτως τρέχετε ἵνα καταλάβητε. 25 πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται· ἐκεῖνοι μὲν οὖν ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν, ἡμεῖς δὲ ἄφθαρτον. 26 ἐγὼ τοίνυν οὕτως τρέχω ὡς οὐκ ἀδήλως, οὕτως πυκτεύω ὡς οὐκ ἀέρα δέρων· 27 ἀλλ' ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, μή πως ἄλλοις κηρύζας αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι.

10 Οὐ θέλω (γὰρ *N(k)O*) ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλην ἤσαν καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διῆλθον, 2 καὶ πάντες εἰς τὸν Μωϋσῆν (ἐβαπτίσθησαν *N(k)O*) ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ 3 καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικὸν βρῶμα ἔφαγον 4 καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικὸν ἔπιον πόμα, ἔπιον γάρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας, ἡ πέτρα δὲ ἦν ὁ Χριστός· 5 ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν εὐδόκησεν ὁ θεός· κατεστρώθησαν γάρ ἐν τῇ ἐρήμῳ. 6 ταῦτα δὲ τύποι ήμων ἐγενήθησαν εἰς τὸ μὴ εἶναι ήμᾶς ἐπιθυμητὰς κακῶν καθὼς κάκεῖνοι κάκεῖνοι ἐπεθύμησαν. 7 μηδὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε καθὼς τινες αὐτῶν (ῶσπερ *N(k)O*) γέγραπται· ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πεῖν καὶ ἀνέστησαν παίζειν. 8 μηδὲ πορνεύωμεν καθὼς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν, καὶ ἔπεσαν (ἔν *k*) μιᾷ ἡμέρᾳ εἴκοσι τρεῖς χιλιάδες. 9 μηδὲ ἐκπειράζωμεν τὸν (Χριστόν *NK(O*)) καθὼς (καί *k*) τινες αὐτῶν ἐπείρασαν, καὶ ὑπὸ τῶν ὄφεων (ἀπώλλυντο. *N(k)O*) 10 μηδὲ γογγύζετε (καθάπερ *N(k)O*) (καί *k*) τινὲς αὐτῶν ἐγόγγυσαν, καὶ ἀπώλοντο ὑπὸ τοῦ ὄλοθρευτοῦ. 11 ταῦτα δὲ (πάντα *K*) (τυπικῶς

συνέβαινεν *N(k)O*) ἐκείνοις, ἐγράφη δὲ πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἱώνων (κατήντηκεν. *N(k)O*) (aiōn g165) 12 Ὡστε ὁ δοκῶν ἔσταναι βλεπέτω μὴ πέσῃ. 13 πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ ἐληφεν εἰ μὴ ἀνθρώπινος πιστὸς δὲ ὁ θεός, δις οὐκ ἔάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε, ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν τοῦ δύνασθαι (ὑμᾶς *k*) ὑπενεγκεῖν. 14 Διόπερ, ἀγαπητοί μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρίας. 15 ὡς φρονίμοις λέγω, κρίνατε ὑμεῖς ὅ φημι. 16 τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινωνίᾳ ἔστιν τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ; τὸν ἄρτον δὲ κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνίᾳ τοῦ σῶματος τοῦ Χριστοῦ ἔστιν; 17 ὅτι εἴς ἄρτος ἐν σῶμα οἱ πολλοί ἔσμεν οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἐνὸς ἄρτου μετέχομεν. 18 βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα (οὐχ *N(k)O*) οἱ ἔσθίοντες τὰς θυσίας κοινωνοὶ τοῦ θυσιαστηρίου εἰσίν; 19 Τί οὖν φημι; ὅτι εἰδωλόθυτόν τί ἔστιν ἢ ὅτι εἰδωλόν τί ἔστιν; 20 ἀλλ’ ὅτι ἂ (θύουσιν *N(k)O*) (τὰ *ko*) (ἔθνη, *KO*) δαιμονίοις καὶ οὐ θεῷ (θύουσιν *N(k)O*) οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι. 21 οὐ δύνασθε ποτήριον κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον δαιμονίων οὐ δύνασθε τραπέζης κυρίου μετέχειν καὶ τραπέζης δαιμονίων. 22 ἢ παραζηλοῦμεν τὸν κύριον; μὴ ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἔσμεν; 23 Πάντα (μοι *K*) ἔξεστιν ἀλλ’ οὐ πάντα συμφέρει πάντα (μοι *K*) ἔξεστιν ἀλλ’ οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. 24 μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ ζητείτω ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου (ἔκαστος. *K*) 25 Πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ πωλούμενον ἔσθίετε μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν· 26 τοῦ κυρίου γὰρ ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. 27 Εἴ (δέ *k*) τις καλεῖ ὑμᾶς

τῶν ἀπίστων καὶ θέλετε πορεύεσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἔσθίετε μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν· 28 ἐὰν δέ τις ὑμῖν εἴπῃ τοῦτο (ἰερόθυτόν *N(k)O*) ἔστιν, μὴ ἔσθίετε δι’ ἐκεῖνον τὸν μηνύσαντα καὶ τὴν συνείδησιν· (τοῦ γὰρ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. *K*) 29 συνείδησιν δὲ λέγω οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ ἀλλὰ τὴν τοῦ ἑτέρου. ίνατί ίνατι γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως; 30 εἰ (δέ *k*) ἐγὼ χάριτι μετέχω, τί βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ; 31 εἴτε οὖν ἔσθίετε εἴτε πίνετε εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν θεοῦ ποιεῖτε. 32 ἀπρόσκοποι καὶ Ἰουδαίοις γίνεσθε καὶ Ἐλλησιν καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ, 33 καθὼς κάγω κάγὼ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω μὴ ζητῶν τὸ ἑμαυτοῦ (σύμφορον *N(k)O*) ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν ἴνα σωθῶσιν.

11 Μιμηταί μου γίνεσθε καθὼς κάγω κάγὼ Χριστοῦ. 2 Ἐπαινῶ δὲ ὑμᾶς (ἀδελφοί *k*) ὅτι πάντα μου μέμνησθε, καὶ καθὼς παρέδωκα ὑμῖν τὰς παραδόσεις κατέχετε. 3 Θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστός ἔστιν, κεφαλὴ δὲ γυναικὸς ὁ ἀνήρ· κεφαλὴ δὲ (τοῦ *no*) Χριστοῦ ὁ θεός. 4 Πᾶς ἀνὴρ προσευχόμενος ἢ προφητεύων κατὰ κεφαλῆς ἔχων καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. 5 πᾶσα δὲ γυνὴ προσευχομένη ἢ προφητεύουσα ἀκατακαλύπτω τῇ κεφαλῇ καταισχύνει τὴν κεφαλὴν (αὐτῆς *N(k)O*) ἐν γάρ ἔστιν καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἔξυρημένῃ. 6 εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται γυνή, καὶ κειράσθω εἰ δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶσθαι, κατακαλυπτέσθω. 7 Ἄνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει κατακαλύπτεσθαι τὴν

κεφαλὴν εἰκὼν καὶ δόξα θεοῦ ὑπάρχων (ἢ *no*) γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρός ἐστιν· 8 οὐ γάρ ἐστιν ἀνὴρ ἐκ γυναικὸς ἀλλὰ γυνὴ ἔξ ἀνδρός· 9 καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναικα ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα· 10 διὰ τοῦτο ὀφείλει ἡ γυνὴ ἔξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ τοὺς ἀγγέλους. 11 πλὴν οὕτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς οὕτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς ἐν κυρίῳ· 12 ὥσπερ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρὸς οὕτως καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικός, τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ. 13 ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε πρέπον ἐστὶν γυναικα ἀκατακάλυπτον τῷ θεῷ προσεύχεσθαι; 14 (ἢ *K*) οὐδὲ ἡ φύσις αὐτῇ διδάσκει ὑμᾶς ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομῷ, ἀτιμίᾳ αὐτῷ ἐστιν, 15 γυνὴ δὲ ἐὰν κομῷ, δόξα αὐτῇ ἐστιν; ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται αὐτῇ· 16 εἱ δέ τις δοκεῖ φιλόνεικος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ ἔχομεν οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ θεοῦ. 17 Τοῦτο δὲ (παραγγέλλων *NK(o)*) οὐκ ἐπαινῶ ὅτι οὐκ εἰς τὸ κρεῖσσον ἀλλ’ εἰς τὸ (ἥσσον *N(k)O*) συνέρχεσθε. 18 Πρῶτον μὲν γὰρ συνερχομένων ὑμῶν ἐν (τῇ *k*) ἐκκλησίᾳ ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν, καὶ μέρος τι πιστεύω· 19 δεῖ γὰρ καὶ αἱρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι, ἵνα (καὶ *no*) οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν. 20 συνερχομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ οὐκ ἐστιν κυριακὸν δεῖπνον φαγεῖν· 21 ἔκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν, καὶ ὃς μὲν πεινᾷ, ὃς δὲ μεθύει. 22 μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν; ἢ τῆς ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ καταφρονεῖτε καὶ καταισχύνετε τοὺς μὴ ἔχοντας; τί εἴπω ὑμῖν; ἐπαινέσω ὑμᾶς ἐν τούτῳ; οὐκ ἐπαινῶ. 23 ἐγὼ γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ κυρίου ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν

ὅτι ὁ κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ ἥ παρεδίδετο ἔλαβεν ἄρτον, 24 καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ εἰπεν (λάβετε *KO*) (φάγετε *K*) τοῦτο μού ἐστιν τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν (κλώμενον· *K*) τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. 25 ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνῆσαι λέγων· τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καὶνὴ διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι· τοῦτο ποιεῖτε, ὁσάκις (ἐὰν *N(k)O*) πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. 26 ὁσάκις γὰρ (ἐὰν *N(k)O*) ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον καὶ τὸ ποτήριον (τοῦτο *K*) πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ κυρίου καταγγέλλετε ἔχρι οὗ (ἀν *k*) ἔλθῃ. 27 Ὡστε δέ ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον (τοῦτον *K*) ἥ πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ κυρίου ἀναξίως (τοῦ κυρίου, *O*) ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ κυρίου. 28 δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἔαυτόν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθίετω καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω· 29 ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων (ἀναξίως *K*) κρίμα ἔαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει μὴ διακρίνων τὸ σῶμα (τοῦ *k*) (κυρίου, *K*) 30 διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι, καὶ κοιμῶνται ἱκανοί. 31 εὶ (δὲ *N(k)O*) ἔαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ἄν ἐκρινόμεθα· 32 κρινόμενοι δὲ ὑπὸ (τοῦ *no*) κυρίου παιδεύομεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν. 33 Ὡστε, ἀδελφοί μου, συνερχόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν ἀλλήλους ἐκδέχεσθε· 34 εἴ (δέ *k*) τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσθίετω, ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνερχησθε. τὰ δὲ λοιπὰ ὡς ἂν ἔλθω διατάξομαι.

12 Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοί, οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν. 2 οἶδατε ὅτι (ὅτε *NO*) ἐθνη ἦτε πρὸς τὰ εἰδωλα τὰ ἄφωνα ὡς ἂν ἥγεσθε ἀπαγόμενοι. 3 διὸ γνωρίζω ὑμῖν ὅτι

ούδεις ἐν πνεύματι θεοῦ λαλῶν λέγει· ἀνάθεμα
(Ἴησοῦς, *Ν(k)Ο*) καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν·
(κύριος Ἰησοῦς, *Ν(k)Ο*) εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἄγιῷ.
4 διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσίν, τὸ δὲ αὐτὸ
πνεῦμα· **5** καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσίν, καὶ
ὅ αὐτὸς κύριος· **6** καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων
εἰσίν, ὁ (δὲ *ΝΚ(ο)*) αὐτὸς (ἐστιν *κ*) θεὸς
ὅ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. **7** Ἐκάστω δὲ
δίδοται ἡ φανέρωσις τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ
συμφέρον. **8** ὃ μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύματος δίδοται
λόγος σοφίας, ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως κατὰ
τὸ αὐτὸ πνεῦμα, **9** ἑτέρῳ (δὲ *κ*) πίστις ἐν τῷ
αὐτῷ πνεύματι, ἄλλῳ δὲ χαρίσματα ἰαμάτων
ἐν τῷ (ἐνὶ *Ν(Κ)Ο*) πνεύματι, **10** ἄλλῳ δὲ
ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλῳ δὲ προφητεία,
ἄλλῳ δὲ διαιρίσεις πνευμάτων, ἑτέρῳ (δὲ *κ*)
γένη γλωσσῶν, ἄλλῳ δὲ ἔρμηνεία γλωσσῶν·
11 πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ
πνεῦμα διαιροῦν ἴδιᾳ ἐκάστω καθὼς βούλεται.
12 Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἐν ἐστιν καὶ μέλη πολλὰ
ἔχει, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος (τοῦ ἐνός
Κ) πολλὰ ὅντα ἐν ἐστιν σῶμα, οὕτως καὶ ὁ
Χριστός. **13** καὶ γὰρ ἐν ἐνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες
εἰς ἐν σῶμα ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε
Ἐλληνες εἴτε δοῦλοι εἴτε ἐλεύθεροι, καὶ πάντες
(εἰς *κ*) ἐν πνεῦμα ἐποτίσθημεν. **14** καὶ γὰρ
τὸ σῶμα οὐκ ἐστιν ἐν μέλος ἄλλᾳ πολλά. **15**
ἔὰν εἴπῃ ὁ πούς ὅτι οὐκ εἰμὶ χείρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ
τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἐστιν ἐκ τοῦ
σώματος; **16** καὶ ἔὰν εἴπῃ τὸ οὖς· ὅτι οὐκ εἰμὶ
ὁφθαλμός, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ
τοῦτο οὐκ ἐστιν ἐκ τοῦ σώματος; **17** εἰ δὲ
σῶμα ὁφθαλμός, ποῦ ἡ ἀκοή; εἰ δὲ ἀκοή, ποῦ

ἡ ὁσφρησις; **18** (νυνὶ *ΝΚ(ο)*) δὲ ὁ θεὸς ἔθετο τὰ
μέλη, ἐν ἕκαστον αὐτῶν ἐν τῷ σώματι καθὼς
ἡθέλησεν. **19** εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα ἐν μέλος, ποῦ τὸ
σῶμα; **20** νῦν δὲ πολλὰ μὲν μέλη, ἐν δὲ σῶμα. **21**
οὐ δύναται δὲ ὁ ὁφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρὶ χρείαν
σου οὐκ ἔχω, ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσίν
χρείαν ὑμῶν οὐκ ἔχω. **22** ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον
τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα
ὑπάρχειν ἀναγκαῖα ἐστιν, **23** καὶ ἂ δοκοῦμεν
ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος, τούτοις τιμὴν
περισσοτέραν περιτίθεμεν, καὶ τὰ ἀσχήμονα
ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ᔁχει· **24** τὰ
δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν οὐ χρείαν ᔁχει. ἀλλὰ ὁ
θεὸς συνεκέρασεν τὸ σῶμα τῷ (ὑστερουμένω
Ν(κ)Ο) περισσοτέραν δοὺς τιμὴν, **25** ἵνα μὴ ἡ
(σχίσμα *Ν(κ)Ο*) ἐν τῷ σώματι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ
ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσιν τὰ μέλη· **26** καὶ (εἴτε
ΝΚ(ο)) πάσχει ἐν μέλος, συμπάσχει πάντα
τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται ἐν μέλος, συγχαίρει
πάντα τὰ μέλη. **27** Υμεῖς δέ ἐστε σῶμα Χριστοῦ
καὶ μέλη ἐκ μέρους. **28** καὶ οὓς μὲν ἔθετο
ὁ θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους,
δευτέρον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἐπειτα
δυνάμεις, (ἐπειτα *Ν(κ)Ο*) χαρίσματα ἰαμάτων,
ἀντιλήμψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν. **29**
μὴ πάντες ἀπόστολοι; μὴ πάντες προφῆται; μὴ
πάντες διδάσκαλοι; μὴ πάντες δυνάμεις; **30** μὴ
πάντες χαρίσματα ἔχουσιν ἰαμάτων; μὴ πάντες
γλώσσαις λαλοῦσιν; μὴ πάντες διερμηνεύουσιν;
31 ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ (μείζονα. *Ν(Κ)Ο*)
Καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι.

13 Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ
καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ᔁχω, γέγονα

χαλκὸς ἥχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. 2 καὶ ἔὰν ἔχω προφητείαν καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, καὶ ἔὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν ὥστε ὅρη μεθιστάναι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθέν εἰμι. 3 κἀν κἀν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἔὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα (καυχήσωμαι, *N(k)(o)*) ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὡφελοῦμαι. 4 Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται, ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ, ἡ ἀγάπη οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται, 5 οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἔαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακόν, 6 οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ, 7 πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει. 8 ἡ ἀγάπη οὐδέποτε (πίπτει. *N(k)O*) Εἴτε δὲ προφητεῖαι, καταργηθήσονται: εἴτε γλώσσαι, παύσονται: εἴτε γνῶσις, καταργηθήσεται. 9 ἐκ μέρους (γάρ *NK(o)*) γινώσκομεν καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν· 10 ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, (τότε *K*) τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται. 11 ὅτε ἥμην νήπιος, ἐλάλουν ὡς νήπιος, ἐφρόνουν ὡς νήπιος, ἐλογιζόμην ὡς νήπιος· ὅτε (δὲ *k*) γέγονα ἀνήρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου. 12 βλέπουμεν γάρ ἄρτι δι' ἐσόπτρουν ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην. 13 Νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.

14 Διώκετε τὴν ἀγάπην· ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικά, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε. 2 ὁ γάρ λαλῶν γλώσσῃ οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ ἀλλὰ (τῷ *k*) θεῷ· οὐδεὶς γάρ ἀκούει, πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια· 3 δὲ προφητεύων ἀνθρώποις λαλεῖ

οἰκοδομὴν καὶ παράκλησιν καὶ παραμυθίαν. 4 ὁ λαλῶν γλώσσῃ ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ, ὁ δὲ προφητεύων ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ. 5 Θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε μείζων (δὲ *N(k)O*) ὁ προφητεύων ἢ ὁ λαλῶν γλώσσαις ἐκτὸς εἰ μὴ (διερμηνεύῃ, *NK(o)*) ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ. 6 (Νῦν *N(k)O*) δέ, ἀδελφοί, ἔὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί ὑμᾶς ὡφελήσω, ἔὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει ἢ ἐν γνώσει ἢ ἐν προφητείᾳ ἢ ἐν διδαχῇ; 7 δῆμως τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα, εἴτε αὐλός εἴτε κιθάρα, ἔὰν διαστολὴν τοῖς φθόγγοις μὴ (δῷ, *NK(O)*) πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ κιθαριζόμενον; 8 καὶ γάρ ἔὰν ἄδηλον σάλπιγξ φωνὴν δῷ, τίς παρασκευάσεται εἰς πόλεμον; 9 οὕτως καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἔὰν μὴ εὔσημον λόγον δῶτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; ἔσεσθε γάρ εἰς ἀέρα λαλοῦντες. 10 τοσαῦτα, εἰ τύχοι, γένη φωνῶν (εἰσιν *N(k)O*) ἐν κόσμῳ, καὶ οὐδὲν (αὐτῶν *k*) ἄφωνον· 11 ἔὰν οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ λαλοῦντι βάρβαρος καὶ ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ βάρβαρος· 12 οὕτως καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταί ἔστε πνευμάτων, πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε ἵνα περισσεύητε. 13 (Διὸ *N(k)O*) ὁ λαλῶν γλώσσῃ προσευχέσθω ἵνα διερμηνεύῃ. 14 ἔὰν γάρ προσεύχωμαι γλώσσῃ, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἀκαρπός ἔστιν. 15 τί οὖν ἔστιν; προσεύξομαι τῷ πνεύματι, προσεύξομαι δὲ καὶ τῷ νοΐ· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοΐ. 16 ἐπεὶ ἔὰν (εὐλογῆς ἐν *N(k)O*) πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου πῶς ἐρεῖ τὸ ἀμὴν ἐπὶ τῇ σῇ σὺνχαριστίᾳ;

έπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδεν· 17 σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς, ἀλλ’ ὁ ἔτερος οὐκ οἰκοδομεῖται. 18 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ (μου, *κ*) πάντων ὑμῶν μᾶλλον (γλώσσαις *NK(O)*) (λαλῶ· *N(k)O*) 19 ἀλλ’ ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους (διὰ *κ*) (τῷ νοΐ *N(k)O*) μου λαλῆσαι, ἵνα καὶ ἄλλους κατηχήσω, ἥ μυρίους λόγους ἐν γλώσσῃ. 20 Ἀδελφοί, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσίν, ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νηπιάζετε, ταῖς δὲ φρεσὶν τέλειοι γίνεσθε. 21 ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται ὅτι ἐν ἐτερογλώσσοις καὶ ἐν χείλεσιν (ἔτερων *N(K)O*) λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδ’ οὕτως εἰσακούσονταί μου, λέγει κύριος. 22 ὥστε αἱ γλώσσαι εἰς σημεῖόν εἰσιν οὐ τοῖς πιστεύουσιν ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις, ἡ δὲ προφητεία οὐ τοῖς ἀπίστοις ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν. 23 ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτὸν καὶ πάντες λαλῶσιν γλώσσαις, εἰσέλθωσιν δὲ ἰδιῶται ἥ ἀπιστοί, οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαίνεσθε; 24 ἐὰν δὲ πάντες προφητεύωσιν, εἰσέλθῃ δέ τις ἀπιστος ἥ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων, 25 (καὶ οὕτως *κ*) τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερὰ γίνεται, καὶ οὕτως πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον προσκυνήσει τῷ θεῷ ἀπαγγέλλων ὅτι ὄντως ὁ θεὸς ἐν ὑμῖν ἐστιν. 26 Τί οὖν ἐστιν, ἀδελφοί; ὅταν συνέρχησθε, ἔκαστος (ὑμῶν *κ*) ψαλμὸν ἔχει, διδαχὴν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, γλώσσαν ἔχει, ἔρμηνείαν ἔχει· πάντα πρὸς οἰκοδομὴν (γινέσθω. *N(k)O*) 27 εἴτε γλώσσῃ τις λαλεῖ, κατὰ δύο ἥ τὸ πλεῖστον τρεῖς καὶ ἀνὰ μέρος· καὶ εἴς διερμηνεύετω· 28 ἐὰν δὲ μὴ ἥ διερμηνευτής, σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ, ἔαυτῷ δὲ λαλείτω καὶ τῷ θεῷ. 29 προφῆται δὲ δύο ἥ τρεῖς λαλείτωσαν,

καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν· 30 ἐὰν δὲ ἄλλως ἀποκαλυφθῇ καθημένῳ, ὁ πρῶτος σιγάτω. 31 δύνασθε γὰρ καθ’ ἓνα πάντες προφητεύειν, ἵνα πάντες μανθάνωσιν καὶ πάντες παρακαλῶνται· 32 καὶ πνεύματα προφητῶν προφήταις ὑποτάσσεται· 33 οὐ γάρ ἐστιν ἀκαταστασίας ὁ θεὸς ἀλλ’ εἰρήνης, ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἀγίων. 34 Αἱ γυναῖκες (ὑμῶν *κ*) ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν· οὐ γὰρ (ἐπιτρέπεται *N(k)O*) αὐταῖς λαλεῖν, ἀλλ’ (ὑποτασσέσθωσαν *N(k)O*) καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει. 35 εἰ δέ τι (μαθεῖν *NK(o)*), θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ιδίους ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν· αἰσχρὸν γάρ ἐστιν (γυναικὶ *N(K)O*) λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ. 36 ἥ ἀφ’ ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐξῆλθεν, ἥ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήντησεν; 37 Εἴ τις δοκεῖ προφήτης εἶναι ἥ πνευματικός, ἐπιγινωσκέτω ἡ γράφω ὑμῖν ὅτι (τοῦ *κ*) κυρίου (ἐστὶν ἐντολή· *N(K)O*) 38 εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, (ἀγνοεῖται. *N(k)O*) 39 Ὦστε, ἀδελφοί (μου, *πο*) ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν, καὶ τὸ λαλεῖν μὴ κωλύετε γλώσσαις. 40 πάντα (δὲ *πο*) εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω. 15 Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον διεύηγγελισάμην ὑμῖν, δικαὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἐστήκατε 2 δι’ οὗ καὶ σώζεσθε, τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν εἰ κατέχετε, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῇ ἐπιστεύσατε. 3 παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις δικαὶ παρέλαβον ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς γραφὰς 4 καὶ ὅτι ἐτάφη καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ κατὰ τὰς γραφὰς 5 καὶ ὅτι ὠφθη Κηφᾶς, εἰτα τοῖς δώδεκα. 6 ἐπειτα ὠφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ ἔξ ὥν οἱ πλείονες μένουσιν ἔως ἥρτι,

τινὲς δὲ (καὶ *k*) ἐκοιμήθησαν. 7 ἔπειτα ὥφθη Ἱακώβῳ, εἶτα τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν. 8 ἔσχατον δὲ πάντων ὡσπερεὶ τῷ ἐκτρώματι ὥφθη κάμοι. κάμοι. 9 ἐγὼ γάρ εἰμι δὲ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων δὸς οὐκ εἰμὶ ἵκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ. 10 χάριτι δὲ θεοῦ εἰμι δὲ εἰμι, καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ περισσότερον αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα, οὐκ ἐγὼ δέ, ἀλλ' ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ἡ σὺν ἐμοί. 11 εἴτε οὖν ἐγὼ εἴτε ἐκεῖνοι, οὕτως κηρύσσομεν καὶ οὕτως ἐπιστεύσατε. 12 Εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς λέγουσιν ἐν ὑμῖν τινες ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν; 13 εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται· 14 εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα (καὶ *no*) τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ (δὲ *k*) καὶ ἡ πίστις (ὑμῶν. *NK(O)*). 15 εὑρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ θεοῦ ὅτι ἤγειρεν τὸν Χριστὸν δὲν οὐκ ἤγειρεν εἰπερ εἰπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται· 16 εἰ γάρ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται· 17 εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις ὑμῶν (ἔστιν. *o*) ἔτι ἔστε ἐν ταῖς ἀμαρτίαις ὑμῶν· 18 ἄρα καὶ οἱ κοιμηθέντες ἐν Χριστῷ ἀπώλοντο. 19 εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἐν Χριστῷ ἡλπικότες ἐσμὲν μόνον, ἐλεεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν. 20 Νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων (ἐγένετο. *K*) 21 Ἐπειδὴ γάρ δι’ ἀνθρώπου (ό *k*) θάνατος καὶ δι’ ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν. 22 ὥσπερ γάρ ἐν τῷ Ἀδάμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτως καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται. 23 ἔκαστος δὲ ἐν τῷ

ἰδίῳ τάγματι ἀπαρχὴ Χριστός, ἔπειτα οἱ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ· 24 εἶτα τὸ τέλος, ὅταν (παραδιδῷ *N(k)(o)*) τὴν βασιλείαν τῷ θεῷ καὶ πατρί, ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἔξουσίαν καὶ δύναμιν· 25 δεῖ γάρ αὐτὸν βασιλεύειν ἄχρι οὗ (ἄν *k*) θῆ πάντας τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. 26 ἔσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται οὐ θάνατος. 27 πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ· ὅταν δὲ εἴπῃ ὅτι πάντα ὑποτέτακται, δῆλον ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα· 28 ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε καὶ αὐτὸς ὁ υἱὸς ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ἢ ὁ θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. 29 Ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ (τῶν *k*) (αὐτῶν; *N(K)O*) 30 τί καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶσαν ὕραν; 31 καθ’ ἡμέραν ἀποθνήσκω, νὴ τὴν (ὑμετέραν *NK(O)*) καύχησιν, (ἀδελφοί, *NO*) ἦν ἔχω ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν. 32 εἰ κατὰ ἄνθρωπον ἐθηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ, τί μοι τὸ ὅφελος; εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν. 33 μὴ πλανᾶσθε φθείρουσιν ἤθη χρηστὰ ὅμιλίαι κακαί. 34 ἐκνήψατε δικαίως καὶ μὴ ἀμαρτάνετε· ἀγνωσίαν γάρ θεοῦ τινες ἔχουσιν· πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν (λαλῶ. *N(k)O*) 35 Ἄλλ’ ἐρεῖ τις· πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; ποίω δὲ σώματι ἔρχονται; 36 ἄφρων, σὺ δὲ σπείρεις, οὐ ζωοποιεῖται ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ· 37 καὶ δὲ σπείρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον, εἰ τύχοι, σίτου ἢ τινος τῶν λοιπῶν· 38 ὁ δὲ θεὸς δίδωσιν αὐτῷ σῶμα καθὼς ἡθέλησεν καὶ ἐκάστω

τῶν σπερμάτων (τὸ *κ*) ἴδιον σῶμα. 39 Οὐ πᾶσα σάρξ ἡ αὐτὴ σάρξ ἀλλ’ ἄλλη μὲν (σάρξ *κ*) ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σάρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ (σάρξ *πο*) πτηνῶν, ἄλλη δὲ ἵχθυων. 40 καὶ σώματα ἐπουράνια καὶ σώματα ἐπίγεια· ἀλλ’ ἔτερα μὲν ἡ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἔτερα δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων. 41 ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ. 42 Οὕτως καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν. σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ: 43 σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει: 44 σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν. (εἰ *ΝΟ*) ἔστιν σῶμα ψυχικόν, ἔστιν καὶ (σῶμα *κ*) πνευματικόν. 45 οὕτως καὶ γέγραπται· ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Ἄδαμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν ὁ ἕσχατος Ἄδαμ εἰς πνεῦμα ζωοποιοῦν. 46 ἀλλ’ οὐ πρῶτον τὸ πνευματικὸν ἀλλὰ τὸ ψυχικόν, ἔπειτα τὸ πνευματικόν. 47 Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός, ὁ δεύτερος ἄνθρωπος (ὅ κύριος *κ*) ἐξ οὐρανοῦ. 48 οἶος ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί, καὶ οῖος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι: 49 καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, (φορέσομεν *ΝΚ(ο*)) καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου. 50 Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὅτι σάρξ καὶ αἷμα βασιλείαν θεοῦ κληρονομῆσαι οὐ (δύναται, *Ν(κ)Ο*) οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ. 51 ἴδου μυστήριον ὑμῖν λέγω πάντες (μὲν *κ*) οὐ κοιμηθησόμεθα, πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα 52 ἐν ἀτόμῳ ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι σαλπίσει γάρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἀφθαρτοί, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. 53 δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο

ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν. 54 ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσηται (τὴν *ο*) ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος. 55 ποῦ σου, θάνατε, τὸ νῖκος; ποῦ σου, (Αἰδη *Ν(κ)Ο*) τὸ κέντρον; (Hadēs g86) 56 τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου ἡ ἀμαρτία, ἡ δὲ δύναμις τῆς ἀμαρτίας ὁ νόμος. 57 Τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νῖκος διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. 58 ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἔδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ κυρίου πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστιν κενὸς ἐν κυρίῳ.

16 Περὶ δὲ τῆς λογείας τῆς εἰς τοὺς ἀγίους ὥσπερ διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιήσατε. 2 κατὰ μίαν (σαββάτου *Ν(κ)Ο*) ἔκαστος ὑμῶν παρ’ ἐαυτῷ τιθέτω θησαυρίζων (ὅ τι *ΝΚ(ο*)) (ἐὰν *Ν(κ)Ο*) εὐδῶται, ἵνα μὴ ὅταν ἔλθω τότε λογεῖαι γίνωνται. 3 ὅταν δὲ παραγένωμαι, οὖς (ἐὰν *ΝΚ(ο*)) δοκιμάσῃτε, δι’ ἐπιστολῶν τούτους πέμψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς Ἱερουσαλήμ· 4 ἐὰν δὲ ἄξιον ἦ τοῦ κάμετοῦ κάμετο πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύσονται. 5 ἐλεύσομαι δὲ πρὸς ὑμᾶς ὅταν Μακεδονίαν διέλθω Μακεδονίαν γὰρ διέρχομαι, 6 πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν (παραμενῶ *ΝΚ(ο*)) ἦ καὶ παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς με προπέμψητε οὗ ἐὰν πορεύωμαι. 7 οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἄρτι ἐν παρόδῳ ἰδεῖν ἐλπίζω (γὰρ *Ν(κ)Ο*) χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν δὲ τοῦτο ἐπιτρέψῃ. *Ν(κ)Ο*) 8 (ἐπιμενῶ *ΝΚ(ο*)) δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἔως τῆς πεντηκοστῆς 9 θύρα γάρ μοι

ἀνέῳγεν μεγάλη καὶ ἐνεργὴς καὶ ἀντικείμενοι πολλοί. **10** Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, βλέπετε ἵνα ἀφόβως γένηται πρὸς ὑμᾶς· τὸ γὰρ ἔργον κυρίου ἐργάζεται ὡς κάγω. κάγω. **11** μή τις οὖν αὐτὸν ἔξουθενήσῃ· προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρὸς με· ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν. **12** Περὶ δὲ Ἀπολλῶ τοῦ ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ ἦν θέλημα ἕνα νῦν ἔλθῃ, ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ. **13** Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, κραταίοῦσθε. **14** πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω. **15** Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί· οἴδατε τὴν οἰκίαν Στεφανᾶ ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας καὶ εἰς διακονίαν τοῖς ἀγίοις ἔταξαν ἔαυτούς· **16** ἕνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσοθε τοῖς τοιούτοις καὶ παντὶ τῷ συνεργοῦντι καὶ κοπιῶντι. **17** Χαίρω δὲ ἐπὶ παρουσίᾳ Στεφανᾶ καὶ Φορτουνάτου καὶ Ἀχαϊκοῦ, ὅτι τὸ (ὑμέτερον *N(k)O*) ὑστέρημα οὗτοι ἀνεπλήρωσαν· **18** ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν. ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς τοιούτους. **19** Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας, (Ἀσπάζεται *N(K)O*) ὑμᾶς ἐν κυρίῳ πολλὰ Ἀκύλας καὶ (Πρίσκα *N(k)O*) σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ. **20** ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγίῳ. **21** Οἱ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου· **22** εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν κύριον (Ιησοῦν Χριστόν, *K*) ἥτω ἀνάθεμα. (μαράνα θά. *N(k)O*) **23** Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ιησοῦ (Χριστοῦ *K*) μεθ' ὑμῶν. **24** Ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ιησοῦ. (ἀμήν *KO*) (πρός Κορινθίους πρώτη ἐγράφη

Προς Κορινθιους Β'

1 Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος θεοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς τῆς ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ τῇ οὖσῃ ἐν Κορίνθῳ σὺν τοῖς ἀγίοις πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ· **2** χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. **3** Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ θεὸς πάσης παρακλήσεως, **4** ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει διὰ τῆς παρακλήσεως ἣς παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ· **5** δτι καθὼς περισσεύει τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτως διὰ τοῦ Χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν. **6** εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως (καὶ σωτηρίας *ΚΟ*) τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων ὡν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν, **7** καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν· εἰδότες δτι (ώς *Ν(κ)Ο*) κοινωνοί ἐστε τῶν παθημάτων, οὕτως καὶ τῆς παρακλήσεως. **8** Οὐ γάρ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, (ὑπὲρ *ΝΚ(ο)*) τῆς θλίψεως ἡμῶν τῆς γενομένης (ἡμῖν *κ*) ἐν τῇ Ἀσίᾳ δτι καθ' ὑπερβολὴν ὑπὲρ δύναμιν ἐβαρήθημεν ὥστε ἔξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν· **9** ἀλλ' αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχήκαμεν, ἵνα μὴ πεποιθότες ὥμεν ἐφ' ἑαυτοῖς ἀλλ' ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ ἐγείροντι τοὺς νεκρούς· **10** δς ἐκ τηλικούτου θανάτου ἐρρύσατο ἡμᾶς καὶ (ρύσεται *Ν(κ)Ο*) εἰς δν ἡλπίκαμεν δτι καὶ ἔτι ρύσεται **11** συνυπουργούντων καὶ ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν τῇ

δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων τὸ εἰς ἡμᾶς χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ (ἡμῶν. *ΝΚ(Ο)*) **12** ή γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστίν, τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, δτι ἐν (ἀπλότητι *ΝΚ(Ο)*) καὶ εἰλικρινείᾳ (τοῦ *no*) θεοῦ, (καὶ *no*) οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ ἀλλ' ἐν χάριτι θεοῦ ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς. **13** οὐ γάρ ἄλλα γράφομεν ὑμῖν, ἀλλ' ἡ ἢ ἀναγινώσκετε ἡ καὶ ἐπιγινώσκετε ἐλπίζω δὲ δτι (καὶ *κ*) ἔως τέλους ἐπιγινώσεσθε, **14** καθὼς καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους δτι καύχημα ὑμῶν ἐσμεν, καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου (ἡμῶν *ΝΟ*) Ἰησοῦ. **15** Καὶ ταύτη τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην (τὸ *o*) πρότερον πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν, ἵνα δευτέραν (χάριν *ΝΚ(Ο)*) (σχῆτε *Ν(κ)Ο*) **16** καὶ δι' ὑμῶν διελθεῖν εἰς Μακεδονίαν καὶ πάλιν ἀπὸ Μακεδονίας ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι εἰς τὴν Ιουδαίαν. **17** τοῦτο οὖν (βουλόμενος *Ν(κ)Ο*) μήτι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην, ἡ ἢ βουλεύομαι κατὰ σάρκα βουλεύομαι, ἵνα ἢ παρ' ἐμοὶ τὸ ναὶ ναὶ καὶ τὸ οὐ; **18** πιστὸς δὲ ὁ θεός, δτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ (ἔστιν *Ν(κ)Ο*) ναὶ καὶ οὐ· **19** ὁ τοῦ θεοῦ γάρ οὐδὲς Ιησοῦς Χριστὸς ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυχθείς, δι' ἐμοῦ καὶ Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου, οὐκ ἐγένετο ναὶ καὶ οὐ, ἀλλὰ ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν· **20** ὅσαι γάρ ἐπαγγελίαι θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ ναὶ· (διὸ *ΝΟ*) καὶ (δι' αὐτοῦ *Ν(κ)Ο*) τὸ ἀμὴν τῷ θεῷ πρὸς δόξαν δι' ἡμῶν. **21** ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς Χριστὸν καὶ χρίσας ἡμᾶς θεός, **22** ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς καὶ δοὺς τὸν ἄρραβῶνα τοῦ πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις

ήμῶν. 23 Ἔγὼ δὲ μάρτυρα τὸν θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυχὴν ὅτι φειδόμενος ὑμῶν οὐκέτι οὐκέτι ἥλθον εἰς Κόρινθον· 24 οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν τῆς πίστεως, ἀλλὰ συνεργοί ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν τῇ γὰρ πίστει ἔστηκατε.

2 Ἐκρινα (γὰρ *N(k)O*) ἐμαυτῷ τοῦτο τὸ μὴ πάλιν ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν. 2 εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς (ἐστιν *k*) ὁ εὐφραίνων με εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ; 3 καὶ ἔγραψα (ὑμῖν *k*) τοῦτο αὐτό, ἵνα μὴ ἐλθῶν λύπην (σχῶ *N(k)O*) ἀφ' ὃν ἔδει με χαίρειν πεποιθώς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστιν. 4 ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν διὰ πολλῶν δακρύων, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε ἦν ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς. 5 Εἰ δέ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν ἀλλ' ἀπὸ μέρους, ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ, πάντας ὑμᾶς. 6 ἱκανὸν τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπιτιμία αὕτη ἡ ὑπὸ τῶν πλειόνων, 7 ὥστε τούναντίον μᾶλλον ὑμᾶς χαρίσασθαι καὶ παρακαλέσαι, μή πως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῇ ὁ τοιοῦτος. 8 διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην. 9 εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα, ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς πάντα ὑπῆκοοι ἐστε. 10 Ὡς δέ τι χαρίζεσθε, κάγω κάγω· καὶ γὰρ ἐγὼ (ὁ *N(k)O*) κεχάρισμαι, εἴ τι κεχάρισμαι, δι' ὑμᾶς ἐν προσώπῳ Χριστοῦ, 11 ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ σατανᾶ· οὐ γὰρ αὐτὸῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν. 12 Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τρῳάδα εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ καὶ θύρας μοι ἀνεῳγμένης ἐν κυρίῳ, 13 οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί μου τῷ μὴ εὑρεῖν με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου, ἀλλ' ἀποταξάμενος αὐτοῖς

ἐξῆλθον εἰς Μακεδονίαν. 14 Τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ Χριστῷ καὶ τὴν ὁσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι' ὑμῶν ἐν παντὶ τόπῳ, 15 ὅτι Χριστοῦ εὐώδια ἐσμὲν τῷ θεῷ ἐν τοῖς σωζομένοις καὶ ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις, 16 οἵς μὲν ὁσμὴ (ἐκ *no*) θανάτου εἰς θάνατον, οἵς δὲ ὁσμὴ (ἐκ *no*) ζωῆς εἰς ζωήν, καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἱκανός; 17 οὐ γάρ ἐσμεν ὡς οἱ (πολλοὶ *NK(O)*), καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ὡς ἐξ εἰλικρινείας, ἀλλ' ὡς ἐκ θεοῦ, (κατέναντι *N(k)O*) (τοῦ *k*) θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν.

3 Ἀρχόμεθα πάλιν ἔαυτοὺς συνιστάνειν; (ἢ *N(k)O*) μὴ χρήζομεν ὡς τινες συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς ἢ ἐξ ὑμῶν (συστατικῶν; *k*) 2 ἡ ἐπιστολὴ ἡμῶν ὑμεῖς ἐστε ἐγγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, γινωσκομένη καὶ ἀναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων, 3 φανερούμενοι ὅτι ἐστὲ ἐπιστολὴ Χριστοῦ διακονηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν ἐγγεγραμμένη οὐ μέλανι ἀλλὰ πνεύματι θεοῦ ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξὶν λιθίναις ἀλλ' ἐν πλαξὶν (καρδίαις *N(K)O*) σαρκίναις. 4 Πεποιθησιν δὲ τοιαύτην ἔχομεν διὰ τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν θεόν· 5 οὐχ ὅτι ἀφ' ἔαυτῶν ἱκανοί ἐσμεν λογίσασθαί τι ὡς ἐξ (ἔαυτῶν, *NK(O)*), ἀλλ' ἡ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ θεοῦ, 6 ὃς καὶ ἱκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους καινῆς διαθήκης, οὐ γράμματος ἀλλὰ πνεύματος· τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτέννει, τὸ δὲ πνεύμα ζωοποιεῖ. 7 εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου ἐν (γράμμασιν *NK(O)*), ἐντεπωμένη (ἐν *k*) λίθοις ἐγενήθη ἐν δόξῃ, ὥστε μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσωπον Μωϋσέως διὰ τὴν δόξαν τοῦ

προσώπου αύτοῦ τὴν καταργούμενην, 8 πῶς οὐχὶ μᾶλλον ἡ διακονία τοῦ πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ; 9 εἰ γὰρ (τῇ *N(k)O*) διακονίᾳ τῆς κατακρίσεως δόξα, πολλῷ μᾶλλον περισσεύει ἡ διακονία τῆς δικαιοσύνης (ἐν *k*) δόξῃ. 10 καὶ γὰρ (οὐ *N(k)O*) δεδόξασται τὸ δεδοξασμένον ἐν τούτῳ τῷ μέρει εἴνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης. 11 εἰ γὰρ τὸ καταργούμενον διὰ δόξης, πολλῷ μᾶλλον τὸ μένον ἐν δόξῃ. 12 Ἐχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα πολλῇ παρρησίᾳ χρώμεθα, 13 καὶ οὐ καθάπερ Μωϋσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον (αύτοῦ *N(k)O*) πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργούμενου· 14 ἀλλ’ ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν. ἄχρι γὰρ τῆς σήμερον (ἡμέρας *no*) τὸ αὐτὸν κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει μὴ ἀνακαλυπτόμενον, (ὅτι *N(k)O*) ἐν Χριστῷ καταργεῖται, 15 ἀλλ’ ἔως σήμερον ἡνίκα (ἄν *no*) (ἀναγινώσκηται *N(k)O*) Μωϋσῆς, κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται· 16 ἡνίκα δὲ (ἐὰν *N(k)O*) ἐπιστρέψῃ πρὸς κύριον, περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα. 17 ὁ δὲ κύριος τὸ πνεῦμά ἔστιν· οὗ δὲ τὸ πνεῦμα κυρίου (ἔκει, *k*) ἐλευθερία. 18 ἡμεῖς δὲ πάντες ἀνακεκαλυμμένω προσώπῳ τὴν δόξαν κυρίου κατοπτριζόμενοι, τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν καθάπερ ἀπὸ κυρίου πνεύματος.

4 Διὰ τοῦτο ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην καθὼς ἡλεήθημεν, οὐκ ἐγκακοῦμεν, 2 ἀλλ’ ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης μὴ περιπατοῦντες ἐν πανουργίᾳ, μηδὲ δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας συνιστάνοντες ἔαυτοὺς πρὸς πᾶσαν

συνείδησιν ἀνθρώπων ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 3 εἰ δὲ καὶ ἔστιν κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἔστιν κεκαλυμμένον· 4 ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσεν τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων εἰς τὸ μὴ αὐγάσαι (αὐτοῖς *k*) τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, ὃς ἔστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ. (aiōn g165) 5 Οὐ γὰρ ἔαυτοὺς κηρύσσομεν ἀλλ’ Ἰησοῦν Χριστὸν κύριον, ἔαυτοὺς δὲ δούλους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν. 6 ὅτι ὁ θεὸς ὁ εἰπὼν ἐκ σκότους φῶς (λάμψει, *N(k)O*) δῖς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ θεοῦ ἐν προσώπῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ. 7 Ἐχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τούτον ἐν ὀστρακίνοις σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ἦ τοῦ θεοῦ καὶ μὴ ἔξ ἡμῶν, 8 ἐν παντὶ θλιβόμενοι ἀλλ’ οὐ στενοχωρούμενοι, ἀπορούμενοι ἀλλ’ οὐκ ἐξαπορούμενοι, 9 διωκόμενοι ἀλλ’ οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι, καταβαλλόμενοι ἀλλ’ οὐκ ἀπολλύμενοι· 10 πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ (κυρίου *K*) Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν φανερωθῇ· 11 ἀεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν. 12 ὕστε δὲ (μὲν *k*) θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν. 13 Ἐχοντες δὲ τὸ αὐτὸν πνεῦμα τῆς πίστεως κατὰ τὸ γεγραμμένον ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα, καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν· 14 εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν κύριον Ἰησοῦν καὶ ἡμᾶς (σὺν *N(k)O*) Ἰησοῦ ἐγερεῖ καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν. 15 τὰ γὰρ πάντα δι’ ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσασα διὰ τῶν πλειόνων τὴν

εύχαριστίαν περισσεύσῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ.

16 Διὸ οὐκ ἐγκακοῦμεν· ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἀνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ (ἔσω *N(k)O*) (ἡμῶν *no*) ἀνακαίνουται ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ. **17** τὸ γάρ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως ἡμῶν καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται ἡμῖν, (aiōnios g166) **18** μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα τὰ γάρ βλεπόμενα πρόσκαιρα, τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια. (aiōnios g166)

5 Οἴδαμεν γάρ ὅτι ἔὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνους καταλυθῇ, οἰκοδομὴν ἐκ θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν ἀχειροποίητον αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, (aiōnios g166) **2** καὶ γάρ ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἔξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες· **3** (εἴ γε *NK(o)*) καὶ (ἐκδυσάμενοι *N(K)O*) οὐ γυμνοὶ εύρεθησόμεθα. **4** καὶ γάρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκήνει στενάζομεν βαρούμενοι, (ἐφ' *N(k)O*) Ὡ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι ἀλλ' ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς. **5** Ό δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦ θεός, ὁ (καὶ *k*) δοὺς ἡμῖν τὸν ἀρραβώνα τοῦ πνεύματος. **6** Θαρροῦντες οὖν πάντοτε καὶ εἰδότες ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι, ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ κυρίου· **7** διὰ πίστεως γάρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἴδους, **8** θαρροῦμεν δὲ καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ σώματος καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν κύριον. **9** διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα, εἴτε ἐνδημοῦντες εἴτε ἐκδημοῦντες, εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι· **10** τοὺς γάρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος πρὸς ἣ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε (φαῦλον. *N(k)O*) **11**

Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ κυρίου ἀνθρώπους πείθομεν, θεῷ δὲ πεφανερώμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι. **12** Οὐ (γάρ *k*) πάλιν ἔαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, ἀλλ' ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν καυχήματος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ἔχητε πρὸς τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους καὶ (μὴ *N(k)O*) (ἐν *no*) καρδίᾳ. **13** εἴτε γάρ ἔξεστημεν, θεῷ εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν. **14** ἡ γάρ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς κρίναντας τοῦτο, ὅτι (εἰ *k*) εἴς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν· ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον. **15** καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἔαυτοῖς ζῶσιν ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι. **16** Ὁστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα οἴδαμεν κατὰ σάρκα· εἰ (δὲ *k*) καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα Χριστόν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι οὐκέτι γινώσκομεν. **17** ὥστε εἴ τις ἐν Χριστῷ, καὶνὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἵδού γέγονεν καινά (τὰ πάντα. *K*) **18** τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἔαυτῷ διὰ (Ιησοῦ *K*) Χριστοῦ καὶ δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς, **19** ὃς ὅτι θεός ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον καταλλάσσων ἔαυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα αὐτῶν, καὶ θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς καταλλαγῆς. **20** Ὅπερ Χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν, ὡς τοῦ θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν δεόμεθα ὑπὲρ Χριστοῦ· καταλλάγητε τῷ θεῷ. **21** τὸν (γάρ *k*) μὴ γνόντα ἀμαρτίαν ὑπὲρ ἡμῶν ἀμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς (γενώμεθα *N(k)O*) δικαιοσύνη θεοῦ ἐν αὐτῷ.

6 Συνεργοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν τοῦ θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς· **2** λέγει γάρ· καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σου καὶ ἐν

ἡμέρα σωτηρίας ἐβοήθησά σοι ἵδού νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἵδού νῦν ἡμέρα σωτηρίας; 3 μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσκοπήν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία, 4 ἀλλ' ἐν παντὶ συνιστάντες ἑαυτοὺς ὡς θεοῦ διάκονοι ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψειν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις, 5 ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις, 6 ἐν ἀγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν γνώσει, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, 7 ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει θεοῦ, διὰ τῶν ὅπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, 8 διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ ἐψφημίας, ὡς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς, 9 ὡς ἀγνοούμενοι καὶ ἐπιγινωσκόμενοι, ὡς ἀποθνήσκοντες καὶ ἴδού ζῶμεν, ὡς παιδευόμενοι καὶ μὴ θανατούμενοι, 10 ὡς λυπούμενοι ἀεὶ δὲ χαίροντες, ὡς πτωχοὶ πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες, ὡς μηδὲν ἔχοντες καὶ πάντα κατέχοντες. 11 Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέῳγεν πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι, ἡ καρδία ἡμῶν πεπλάτυνται! 12 οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν· 13 τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν, ὡς τέκνοις λέγω, πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς. 14 Μὴ γίνεσθε ἐτεροζυγοῦντες ἀπίστοις· τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνη καὶ ἀνομία; (ἢ *N(k)O*) τίς κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; 15 τίς δὲ συμφώνησις (Χριστοῦ *N(k)O*) πρὸς Βελιάρ; ἢ τίς μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου; 16 τίς δὲ συγκατάθεσις ναῷ θεοῦ μετὰ εἰδώλων; (ἥμεῖς *N(K)O*) γὰρ ναὸς θεοῦ (ἔσμεν *N(K)O*) ζῶντος, καθὼς εἶπεν ὁ θεὸς ὅτι ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπειριπατήσω, καὶ ἔσομαι αὐτῶν θεὸς καὶ αὐτοὶ ἔσονται (μου

N(k)O) λαός. 17 Διὸ ἐξέλθατε ἐκ μέσου αὐτῶν καὶ ἀφορίσθητε, λέγει κύριος, καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἄπτεσθε· κάγὼ κάγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς, 18 καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα καὶ ὑμεῖς ἔσεσθε μοι εἰς οὐίοὺς καὶ θυγατέρας, λέγει κύριος παντοκράτωρ.

7 Ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοί, καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μοιλυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος ἐπιτελοῦντες ἀγιωσύνην ἐν φόβῳ θεοῦ. 2 Χωρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἡδικήσαμεν, οὐδένα ἐφθείραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν. 3 πρὸς κατάκρισιν οὐ λέγω προείρηκα γὰρ ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐστε εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ συζῆν. 4 πολλή μοι παρρησία πρὸς ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν· πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπειρισσεύομαι τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν. 5 καὶ γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς Μακεδονίαν οὐδεμίαν (ἔσχηκεν *NK(o)*) ἀνεσιν ἡ σάρξ ἡμῶν ἀλλ' ἐν παντὶ θλιβόμενοι ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι. 6 ἀλλ' ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπεινοὺς παρεκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐν τῇ παρουσίᾳ Τίτου· 7 οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρακλήσει ἢ παρεκλήθη ἐφ' ὑμῖν ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὄδυρμόν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ, ὥστε με μᾶλλον χαρῆναι. 8 ὅτι εὶ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλομαι· εἴ καὶ μετεμελόμην, βλέπω γὰρ ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη εἴ καὶ πρὸς ὥραν ἐλύπησεν ὑμᾶς, 9 νῦν χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν· ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ θεόν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε ἔξημῶν. 10 ἡ γὰρ κατὰ θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον (ἐργάζεται, *N(k)O*) ἡ

δὲ τοῦ κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζεται. 11 ἡμᾶς, *Κ*) 5 καὶ οὐ καθὼς ἡλπίσαμεν, ἀλλ’ ἴδοὺ γὰρ αὐτὸ τοῦτο τὸ κατὰ θεὸν λυπηθῆναι (ὑμᾶς, *Κ*) πόσην κατειργάσατο ὑμῖν σπουδήν, ἀλλ’ ἀπολογίαν, ἀλλ’ ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλ’ ἐπιπόθησιν, ἀλλὰ ζῆλον, ἀλλ’ ἔκδίκησιν; ἐν παντὶ συνεστήσατε ἔαυτοὺς ἀγνοὺς εἶναι (ἐν *κ*) τῷ πράγματι. 12 ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐχ ἔνεκεν τοῦ ἀδικήσαντος (ἀλλ’ *Ο*) οὐδὲ ἔνεκεν τοῦ ἀδικηθέντος, ἀλλ’ ἔνεκεν τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν ὑμῶν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 13 διὰ τοῦτο παρακεκλήμεθα. Ἐπὶ δὲ τῇ παρακλήσει (ἡμῶν *Ν(Κ)Ο*) περισσοτέρως (δὲ *κ*) μᾶλλον ἔχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ Τίτου, διὰ τὴν ἀναπέπαυται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὑμῶν, 14 διὰ τὸ αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ κατησχύνθην, ἀλλ’ ὡς πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλήσαμεν ὑμῖν, οὕτως καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν ἡ ἐπὶ Τίτου, ἀλήθεια ἐγενήθη· 15 καὶ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἐστιν ἀναμιμνησκομένου τὴν πάντων ὑμῶν ὑπακοήν, ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐδέξασθε αὐτόν. 16 χαίρω διὰ τὸ παντὶ θαρρῶ ἐν ὑμῖν.

8 Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δεδομένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Μακεδονίας 2 διὰ τὸ πολλῆς δοκιμῆς θλίψεως ἡ περισσεία τῆς χαρᾶς αὐτῶν καὶ ἡ κατὰ βάθους πτωχεία αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰς (τὸ πλοῦτος *Ν(κ)Ο*) τῆς ἀπλότητος αὐτῶν, 3 διὰ τατὰ δύναμιν, μαρτυρῶ, καὶ (παρὰ *Ν(κ)Ο*) δύναμιν αὐθαίρετοι, 4 μετὰ πολλῆς παρακλήσεως δεόμενοι ἡμῶν τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἀγίους (δέξασθαι

ἔαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ κυρίῳ καὶ ἡμῖν διὰ θελήματος θεοῦ 6 εἰς τὸ παρακαλέσαι ἡμᾶς Τίτον, ἵνα καθὼς προενήρχατο οὕτως καὶ ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην. 7 ἀλλ’ ὥσπερ ἐν παντὶ περισσεύετε, πίστει καὶ λόγῳ καὶ γνώσει καὶ πάσῃ σπουδῇ καὶ τῇ ἐξ (ἡμῶν *Ν(Κ)Ο*) ἐν (ὑμῖν *Ν(Κ)Ο*) ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περισσεύητε. 8 οὐ κατ’ ἐπιταγὴν λέγω ἀλλὰ διὰ τῆς ἑτέρων σπουδῆς καὶ τὸ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων 9 γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ τούτων δίδωμι· τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι ἀλλὰ καὶ τὸ θέλειν προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι. 11 νυνὶ δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, ὅπως καθάπερ ἡ προθυμία τοῦ θέλειν οὕτως καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ τοῦ ἔχειν. 12 εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται, καθὸ ἐὰν ἔχῃ (τις, *κ*) εὐπρόσδεκτος, οὐ καθὸ οὐκ ἔχει. 13 οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν (δὲ *κ*) θλῖψις, 14 ἀλλ’ ἐξ ἰσότητος· ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα, ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως γένηται ἰσότης 15 καθὼς γέγραπται· ὃ τὸ πολὺ οὐκ ἐπλεόνασεν καὶ ὃ τὸ δλίγον οὐκ ἡλαττόνησεν. 16 Χάρις δὲ τῷ θεῷ τῷ (δόντι *Ν(κ)Ο*) τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου, 17 διὰ τὴν μὲν παρακλήσιν ἐδέξατο, σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων αὐθαίρετος ἐξῆλθεν πρὸς ὑμᾶς. 18 συνεπέμψαμεν δὲ μετ’ αὐτοῦ τὸν ἀδελφόν, οὗ ὁ ἐπαίνος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ

διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. 19 οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ χειροτονηθεῖς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν συνέκδημος ἡμῶν (σὺν *NK(o)*¹) τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν πρὸς τὴν αὐτοῦ τοῦ κυρίου δόξαν καὶ προθυμίαν (ἡμῶν. *N(K)O*) 20 στελλόμενοι τοῦτο, μή τις ἡμᾶς μωμήσηται ἐν τῇ ἀδρότητι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν. 21 (προνοοῦμεν *N(k)O*) (γὰρ *no*) καλὰ οὐ μόνον ἐνώπιον κυρίου ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων. 22 συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολλάκις σπουδαῖον ὅντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαιότερον πεποιθήσει πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς. 23 εἴτε ὑπὲρ Τίτου, κοινωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν, δόξα Χριστοῦ. 24 τὴν οὖν ἔνδειξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν καὶ ἡμῶν καυχήσεως ὑπὲρ ὑμῶν εἰς αὐτοὺς (ἔνδεικνύμενοι *N(k)O*) (καὶ *k*) εἰς πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν.

9 Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἀγίους περισσόν μοί ἐστιν τὸ γράφειν ὑμῖν. 2 οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν ἦν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακεδόνιν, ὅτι Ἀχαΐᾳ παρεσκεύασται ἀπὸ πέρυσι, καὶ (τὸ *N(k)O*) (ἐξ *k*) ὑμῶν ζῆλος ἡρέθισεν τοὺς πλείονας. 3 ἔπειμψα δὲ τοὺς ἀδελφούς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῇ ἐν τῷ μέρει τούτῳ, ἵνα καθὼς ἔλεγον παρεσκευασμένοι ἦτε, 4 μή πως ἐὰν ἔλθωσιν σὺν ἐμοὶ Μακεδόνες καὶ εὔρωσιν ὑμᾶς ἀπαρασκευάστους, καταισχυνθῶμεν ἡμεῖς, ἵνα μὴ (λέγω *N(k)O*) ὑμεῖς, ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτῃ (τῆς καυχήσεως. *K*) 5 ἀναγκαῖον οὖν ἡγησάμην παρακαλέσαι τοὺς ἀδελφούς, ἵνα προέλθωσιν (εἰς *NK(o)*²) ὑμᾶς καὶ προκαταρτίσωσιν τὴν

(προεπιγγελμένην *N(K)O*) εὐλογίαν ὑμῶν ταύτην ἑτοίμην εἶναι, οὕτως ὡς εὐλογίαν καὶ μὴ (ώς *N(k)O*) πλεονεξίαν. 6 τοῦτο δέ, ὁ σπείρων φειδομένως φειδομένως καὶ θερίσει, καὶ ὁ σπείρων ἐπ' εὐλογίαις ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει. 7 ἔκαστος καθὼς (προήρηται *N(k)O*) τῇ καρδίᾳ, μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης ἵλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾶ ὁ θεός. 8 (Δυνατεῖ *N(k)O*) δὲ ὁ θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαπὸν 9 καθὼς γέγραπται ἐσκόρπισεν, ἔδωκεν τοῖς πένησιν, ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα. (aiōn g165) 10 ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν (σπόρον *N(k)O*) τῷ σπείροντι καὶ ἄρτον εἰς βρῶσιν (χορηγήσει *N(k)O*) καὶ (πληθυνεῖ *N(k)O*) τὸν σπόρον ὑμῶν καὶ (αὐξήσει *N(k)O*) τὰ (γενήματα *N(k)O*) τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν. 11 ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι εἰς πᾶσαν ἀπλότητα, ἥτις κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν τῷ θεῷ, 12 ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης οὐ μόνον ἐστὶν προσαναπληροῦσα τὰ ὑστερήματα τῶν ἀγίων ἀλλὰ καὶ περισσεύουσα διὰ πολλῶν εὐχαριστιῶν τῷ θεῷ. 13 διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας ταύτης δοξάζοντες τὸν θεὸν ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆς ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀπλότητι τῆς κοινωνίας εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς πάντας, 14 καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν ἐπιποθιόντων ὑμᾶς διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ θεοῦ ὑφ' ὑμῖν. 15 χάρις (δὲ *k*) τῷ θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγήτῳ αὐτοῦ δωρεᾷ.

10 Αὐτὸς δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῆς πραΰτητος καὶ ἐπιεικείας τοῦ Χριστοῦ, ὃς κατὰ πρόσωπον μὲν ταπεινὸς ἐν ὑμῖν, ἀπών

δὲ θαρρῶ εἰς ὑμᾶς· 2 δέομαι δὲ τὸ μὴ παρὼν θαρρῆσαι τῇ πεποιθήσει ἡ λογίζομαι τολμῆσαι ἐπὶ τινας τοὺς λογιζόμενους ὑμᾶς ώς κατὰ σάρκα περιπατοῦντας. 3 ἐν σαρκὶ γάρ περιπατοῦντες οὐ κατὰ σάρκα στρατεύμεθα, 4 τὰ γὰρ ὅπλα τῆς στρατείας ὑμῶν οὐ σαρκικὰ ἀλλὰ δυνατὰ τῷ θεῷ πρὸς καθαίρεσιν ὄχυρωμάτων, 5 λογισμοὺς καθαιροῦντες καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ 6 καὶ ἐν ἔτοιμῳ ἔχοντες ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοήν, ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοή. 7 Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε. εἴ τις πέποιθεν ἔαυτῷ Χριστοῦ εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν (ἐφ' *N(k)O*) ἔαυτοῦ ὅτι καθὼς αὐτὸς Χριστοῦ, οὕτως καὶ ἡμεῖς (Χριστοῦ. *k*) 8 ἐάν τε γάρ (καὶ *k*) περισσότερόν τι καυχήσωμαι περὶ τῆς ἔξουσίας ὑμῶν ἣς ἔδωκεν ὁ κύριος (ἡμῖν *k*) εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν ὑμῶν, οὐκ αἰσχυνθήσομαι· 9 ἵνα μὴ δόξω ώς ἄν ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν. 10 ὅτι αἱ ἐπιστολαὶ μέν φησιν βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί, ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώματος ἀσθενής καὶ ὁ λόγος ἔξουσθενημένος. 11 τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος ὅτι οἵοι ἐσμεν τῷ λόγῳ δι' ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ. 12 Οὐ γάρ τολμῶμεν ἐγκρῖναι ἢ συγκρῖναι ἔαυτούς τισιν τῶν ἔαυτούς συνιστανόντων ἀλλ' αὐτοὶ ἐν ἔαυτοῖς ἔαυτοὺς οὐ συνιᾶσιν. 13 ἡμεῖς δὲ (οὐκ *N(k)O*) εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ θεός μέτρου ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν. 14 οὐ γάρ ώς μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς ὑπερεκτείνομεν

ἔαυτούς· ἄχρι γάρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ· 15 οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι ἐν ἀλλοτρίοις κόποις, ἐλπίδα δὲ ἔχοντες αὐξανομένης τῆς πίστεως ὑμῶν ἐν ὑμῖν μεγαλυνθῆναι κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσείαν, 16 εἰς τὰ ὑπερέκεινα ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι, οὐκ ἐν ἀλλοτρίῳ κανόνι εἰς τὰ ἔτοιμα καυχήσασθαι. 17 ὁ δὲ καυχώμενος ἐν κυρίῳ καυχάσθω· 18 οὐ γάρ ὁ ἔαυτὸν συνιστάνων, ἐκεῖνός ἐστιν δόκιμος, ἀλλ' ὃν ὁ κύριος συνίστησιν.

11 Ὁφελον ἀνείχεσθέ μου μικρόν (τι *no*) (τῇ *k*) (ἀφροσύνης: *N(k)O*) ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθέ μου. 2 ζηλῶ γάρ ὑμᾶς θεοῦ ζήλω· ἡρμοσάμην γάρ ὑμᾶς ἐνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἀγνήν παραστῆσαι τῷ Χριστῷ, 3 φοβοῦμαι δὲ μή πως ώς ὁ ὄφις ἔξηπάτησεν Εὕαν ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ, (οὕτως *k*) φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἀπλότητος (καὶ τῆς ἀγνότητος *NO*) τῆς εἰς τὸν Χριστόν. 4 εὶ μὲν γάρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσσει ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἔτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε, καλῶς (ἀνέχεσθε. *N(k)(o)*). 5 Λογίζομαι γάρ μηδὲν ὑστερηκέναι τῶν ὑπερλίαν ὑπερλίαν ἀποστόλων. 6 εἰ δὲ καὶ ἴδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει, ἀλλ' ἐν παντὶ (φανερώσαντες *N(k)O*) ἐν πᾶσιν εἰς ὑμᾶς. 7 ἢ ἀμαρτίαν ἐποίησα ἐμαυτὸν ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε, ὅτι δωρεὰν τὸ τοῦ θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν; 8 ἀλλας ἐκκλησίας ἐσύλησα λαβὼν ὄψώνιον πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν, 9 καὶ παρὼν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑστερηθεὶς οὐ κατενάρκησα οὐθενός· τὸ γάρ ὑστέρημά μου προσανεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοὶ

έλθοντες ἀπὸ Μακεδονίας, καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῇ ἔμαυτὸν ὑμῖν ἐτήρησα καὶ τηρήσω. **10** ἔστιν ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν ἐμοὶ ὅτι ἡ καύχησις αὕτη οὐ (φραγήσεται *N(k)O*) εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς κλίμασιν τῆς Ἀχαΐας. **11** διὰ τί; ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς; ὁ θεὸς οἶδεν· **12** ὃ δὲ ποιῶ, καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν θελόντων ἀφορμήν, ἵνα ἐν ᾖ καυχῶνται, εὑρεθῶσιν καθὼς καὶ ἡμεῖς. **13** οἱ γάρ τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι, ἐργάται δόλιοι, μετασχηματίζομενοι εἰς ἀποστόλους Χριστοῦ· **14** καὶ οὐ (θαῦμα· *N(k)O*) αὐτὸς γάρ ὁ σατανᾶς μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός· **15** οὐ μέγα οὖν εὶς καὶ οἱ διάκονοι αὐτοῦ μετασχηματίζονται ὡς διάκονοι δικαιοσύνης ὥν τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. **16** Πάλιν λέγω, μή τίς με δόξῃ ἄφρονα εἶναι· εἰ δὲ μή γε, κἀν κἄν ὡς ἄφρονα δέξασθέ με, ἵνα κάγὼ κάγὼ μικρόν τι καυχήσωμαι. **17** ὃ λαλῶ, οὐ κατὰ κύριον λαλῶ ἀλλ' ὡς ἐν ἀφροσύνῃ, ἐν ταύτῃ τῇ ὑποστάσει τῆς καυχήσεως. **18** ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται κατὰ (τὴν *ko*) σάρκα, κάγὼ κάγὼ καυχήσομαι. **19** ἡδέως γάρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων, φρόνιμοι ὄντες· **20** ἀνέχεσθε γάρ, εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις κατεσθίει, εἴ τις λαμβάνει, εἴ τις ἐπαίρεται, εἴ τις εἰς πρόσωπον ὑμᾶς δέρει. **21** κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι ἡμεῖς (ἡθενήκαμεν· *N(k)O*) ἐν ᾖ δ' ἂν τις τολμᾷ, ἐν ἀφροσύνῃ λέγω, τολμῶ κάγὼ. κάγὼ. **22** Ἐβραϊοί εἰσιν; κάγὼ κάγὼ· Ἰσραηλῖται εἰσιν; κάγὼ κάγὼ· σπέρμα Ἀβραάμ εἰσιν; κάγὼ κάγὼ· **23** διάκονοι Χριστοῦ εἰσιν; παραφρονῶν λαλῶ· ὑπὲρ ἐγώ. ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν θανάτοις πολλάκις.

24 ὑπὸ Ἰουδαίων πεντάκις τεσσεράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον, **25** τρὶς ἐρραβδίσθην, ἅπαξ ἐλιθάσθην, τρὶς ἐναυάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βιθὺῳ πεποίκα· **26** ὁδοιπορίαις πολλάκις, κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις ληστῶν, κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἐθνῶν, κινδύνοις ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνοις ἐν θαλάσσῃ, κινδύνοις ἐν ψευδαδέλφοις, **27** (ἐν *k*) κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψῃ, ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι· **28** χωρὶς τῶν παρεκτὸς ἡ (ἐπίστασίς μοι *N(k)O*) ἡ καθ' ἡμέραν, ἡ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. **29** τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; **30** εἰς καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας μου καυχήσομαι. **31** Ὁ θεὸς καὶ πατήρ τοῦ κυρίου (ἡμῶν *k*) Ἰησοῦ (Χριστοῦ *K*) οἶδεν, ὃ ὡν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι.

(aiōn g165) **32** ἐν Δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης Ἄρέτα τοῦ βασιλέως ἐφρούρει τὴν πόλιν Δαμασκηνῶν πιάσαι με (θέλων, *KO*) **33** καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαργάνῃ ἔχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

12 Καυχᾶσθαι (δεῖ, *N(K)O*) οὐ (συμφέρον μέν, *N(K)O*) ἐλεύσομαι (δὲ *N(k)O*) εἰς ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις κυρίου. **2** Οἶδα ἀνθρωπὸν ἐν Χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκατεσάρων, εἴτε ἐν σώματι οὐκ οἶδα, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν, ἀρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἔως τρίτου οὐρανοῦ. **3** καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἀνθρωπὸν, εἴτε ἐν σώματι εἴτε (χωρὶς *N(k)O*) τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν, **4** ὅτι ἡρπάγη εἰς τὸν παράδεισον καὶ ἤκουσεν ἄρρητα

ρήματα ἂν οὐκ ἔξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι. 5 ὑπὲρ τοῦ τοιούτου καυχήσομαι, ὑπὲρ δὲ ἐμαυτοῦ οὐ καυχήσομαι εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις (μου *K*) 6 ἐὰν γάρ θελήσω καυχήσασθαι, οὐκ ἕσομαι ἄφρων ἀλήθειαν γάρ ἐρῶ φείδομαι δὲ μή τις εἰς ἐμὲ λογίσηται ὑπὲρ δὲ βλέπει με, ἢ ἀκούει τι ἔξ ἐμοῦ 7 καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων. (Διὸ *NO*) ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκὶ, ἄγγελος σατανᾶ ἵνα με κολαφίζῃ ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι. 8 ὑπὲρ τούτου τρὶς τὸν κύριον παρεκάλεσα ἵνα ἀποστῇ ἀπ' ἐμοῦ. 9 καὶ εἴρηκέν μοι ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γάρ δύναμις (μου *K*) ἐν ἀσθενείᾳ (τελεῖται. *N(k)O*) ἥδιστα οὖν μᾶλλον καυχήσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ. 10 διὸ εὔδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς (καὶ *N(k)O*) στενοχωρίαις, ὑπὲρ Χριστοῦ ὅταν γάρ ἀσθενῶ τότε δυνατός εἰμι. 11 Γέγονα ἄφρων (καυχώμενος *K*) ὑμεῖς με ἡναγκάσατε. ἐγὼ γάρ ὤφειλον ὑφ' ὑμῶν συνίστασθαι· οὐδὲν γάρ ὑστέρησα τῶν ὑπερλίαν ὑπερλίαν ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδέν εἰμι. 12 τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθη ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ, (ἐν *k*) σημείοις (τε *no*) καὶ τέρασιν καὶ δυνάμεσιν. 13 τί γάρ ἐστιν ὁ ἡσσώθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν; χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην. 14 Ἰδοὺ τρίτον (τοῦτο *no*) ἐτοίμως ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς καὶ οὐ καταναρκήσω (ὑμῶν *k*) οὐ γάρ ζητῶ τὰ ὑμῶν ἀλλ' ὑμᾶς, οὐ γάρ ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσιν θησαυρίζειν ἀλλ' οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις. 15 ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω καὶ ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ

τῶν ψυχῶν ὑμῶν, εἰ (καὶ *k*) περισσοτέρως ὑμᾶς (ἄγαπῶν *NK(o)*) (ἥσσον *N(k)O*) ἀγαπῶμαι. 16 ἔστω δέ, ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς ἀλλ' ὑπάρχων πανούργος δόλῳ ὑμᾶς ἔλαβον. 17 μή τινα ὡν ἀπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς, δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς; 18 παρεκάλεσα Τίτον καὶ συναπέστειλα τὸν ἀδελφόν· μήτι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς Τίτος; οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν; οὐ τοῖς αὐτοῖς ἔχνεσιν; 19 (Πάλαι *N(K)O*) δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα. (κατέναντι *N(k)O*) (τοῦ *k*) θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν. τὰ δὲ πάντα, ἀγαπητοί, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς. 20 φοβοῦμαι γάρ μη πως ἐλθῶν οὐχ οἴους θέλω εὕρω ὑμᾶς, κἀγὼ κἀγὼ εὔρεθῶ ὑμῖν οἶον οὐ θέλετε, μή πως (ἔρις, ζῆλος, *N(k)O*) θυμοί, ἐριθείαι, καταλαλιαί, ψιθυρισμοί, φυσιώσεις, ἀκαταστασίαι, 21 μὴ πάλιν (ἐλθόντος *N(k)O*) (μου *no*) (ταπεινώσῃ *NK(o)*) με δὲ θεός μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ πενθήσω πολλοὺς τῶν προημαρτηκότων καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ ἢ ἔπραξαν.

13 Τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων καὶ τριῶν σταθήσεται πᾶν ῥῆμα. 2 προείρηκα καὶ προλέγω, ὡς παρὼν τὸ δεύτερον καὶ ἀπὸν νῦν (γράφω, *K*) τοῖς προημαρτηκόσιν καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἐλθω εἰς τὸ πάλιν οὐ φείσομαι. 3 ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ δὲς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν. 4 καὶ γάρ (εἰ *K*) ἐσταυρώθη ἐξ ἀσθενείας ἀλλὰ ζῆ ἐκ δυνάμεως θεοῦ· καὶ γάρ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν ἐν αὐτῷ ἀλλὰ (ζήσομεν *N(k)O*) σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως θεοῦ εἰς ὑμᾶς. 5 Ἐαυτοὺς πειράζετε

εὶ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει, ἔαυτοὺς δοκιμάζετε ἢ οὐκ ἐπιγινώσκετε ἔαυτοὺς ὅτι Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν ὑμῖν (ἐστίν; *κ*) εἰ μήτι ἀδόκιμοι ἐστε. **6** ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν ἀδόκιμοι. **7** (εὐχόμεθα *Ν(Κ)Ο*) δὲ πρὸς τὸν θεὸν μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μηδέν, οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, ἀλλ’ ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν ποιῆτε, ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκιμοι ὁμεν. **8** οὐ γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας ἀλλ’ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. **9** χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ἦτε· τοῦτο (δὲ *κ*) καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν. **10** διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπὸν γράφω, ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι κατὰ τὴν ἔξουσίαν ἣν ὁ κύριος ἔδωκέν μοι εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν. **11** Λοιπόν, ἀδελφοί, χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε, καὶ ὁ θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ’ ὑμῶν. **12** Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν ἀγίῳ φιλήματι. **13** Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἄγιοι πάντες. **14** Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἀγίου πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν (ἀμήν *ΚΟ*) (πρός Κορινθίους δευτέρᾳ ἐγράφη ἀπό Φιλίππων τῆς Μακεδονίας διά Τίτου καί Λουκᾶ. *Κ*)

Προς Γαλατας

1 Παῦλος ἀπόστολος οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων οὐδὲ δι' ἀνθρώπου ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν **2** καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοὶ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας· **3** χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, **4** τοῦ δόντος ἐαυτὸν (ύπερ *NK(o)*) τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν, ὅπως ἔξεληται ἡμᾶς ἐκ τοῦ αἰῶνος τοῦ ἐνεστῶτος πονηροῦ κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, (αῑση g165) **5** ὥς ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν. (αῑση g165) **6**

Θαυμάζω ὅτι οὕτως ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι Χριστοῦ εἰς ἔτερον εὐαγγέλιον **7** ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο, εἰ μή τινές εἰσιν οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς καὶ θέλοντες μεταστρέψαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. **8** ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἡ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ (εὐαγγελίζηται *NK(o)*) ὑμῖν παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. **9** ὡς προειρήκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω. **10** ἄρτι γάρ ἀνθρώπους πείθω ἡ τὸν θεόν· ἡ ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν; εἰ (γάρ *k*) ἔτι ἀνθρώποις ἥρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἄν ἡμην. **11** Γνωρίζω (γάρ *N(k)O*) ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπὲρ ἐμοῦ ὅτι οὐκ ἔστιν κατὰ ἀνθρωπον· **12** οὐδὲ γάρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτὸ (οὕτε *NK(o)*) ἐδιδάχθην ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ. **13** ἡκούσατε γάρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφήν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ καὶ ἐπόρθουν αὐτήν· **14** καὶ προέκοπτον ἐν

τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικώτας ἐν τῷ γένει μου περισσοτέρως ζηλωτής ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων. **15** ὅτε δὲ εὐδόκησεν ὁ θεὸς ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρός μου καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ **16** ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοί, ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ προσανθέμην σαρκὶ καὶ αἷματι, **17** οὐδὲ ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλ' ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς Δαμασκόν. **18** ἐπειτα μετὰ ἔτη τρία ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα ἰστορῆσαι (Κηφᾶν *N(K)O*) καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε· **19** ἔτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου. **20** ἀ δὲ γράφω ὑμῖν, ἴδού ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὅτι οὐ ψεύδομαι. **21** ἐπειτα ἥλθον εἰς τὰ κλίματα τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας· **22** ἡμην δὲ ἀγνοούμενος τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας ταῖς ἐν Χριστῷ, **23** μόνον δὲ ἀκούοντες ἡσαν ὅτι ὁ διώκων ἡμᾶς ποτε νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν ἣν ποτε ἐπόρθει· **24** καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν θεόν.

2 ἐπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ Βαρναβᾶ (συμπαραλαβὼν *NK(o)*) καὶ Τίτον· **2** ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν καὶ ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσιν, κατ' ἴδιαν δὲ τοῖς δοκοῦσιν, μή πως εἰς κενὸν τρέχω ἡ ἔδραμον. **3** ἀλλ' οὐδὲ Τίτος ὃ σὺν ἐμοί, "Ἐλλην ὕν, ἡναγκάσθη περιτμηθῆναι· **4** διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους ψευδαδέλφους, οἵτινες παρεισῆλθον κατασκοπῆσαι τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς (καταδουλώσουσιν, *N(k)O*) **5** οἵτις οὐδὲ πρὸς

ώραν εῖξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου διαμείνῃ πρὸς ὑμᾶς. 6 ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων εἶναί τι, ὁποῖοι ποτε ἤσαν οὐδέν μοι διαφέρει· πρόσωπον (ό *no*) θεὸς ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει· ἐμοὶ γάρ οἱ δοκοῦντες οὐδὲν προσανέθεντο, 7 ἀλλὰ τούναντίον, ἰδόντες ὅτι πεπίστευμαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας καθὼς Πέτρος τῆς περιτομῆς, 8 ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς ἐνήργησεν καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη, 9 καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες στῦλοι εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρναβᾶς κοινωνίας, ἵνα ἡμεῖς (μὲν *o*) εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν, 10 μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν· ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι. 11 Ὄτε δὲ ἦλθεν (Κηφᾶς *N(k)O*) εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην, ὅτι κατεγνωσμένος ἦν. 12 πρὸ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινας ἀπὸ Ἰακώβου μετὰ τῶν ἔθνῶν συνήσθιεν· ὅτε δὲ (ῆλθον, *NK(O)*) ὑπέστελλεν καὶ ἀφώριζεν ἐαυτὸν φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς· 13 καὶ συνυπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι ὥστε καὶ Βαρναβᾶς συναπήχθη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει. 14 ἀλλ’ ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὄρθιοποδοῦσιν πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ (Κηφᾶς *N(k)O*) ἔμπροσθεν πάντων· εἰ σὺ Ἰουδαῖος ὑπάρχων ἔθνικῶς καὶ (οὐχὶ *N(k)O*) Ἰουδαϊκῶς ζῆς, (πῶς *N(k)O*) τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις Ἰουδαΐζειν; 15 ἡμεῖς φύσει Ἰουδαῖοι καὶ οὐκ ἔξ ἔθνῶν ἀμαρτωλοί· 16 εἰδότες (δὲ *no*) ὅτι οὐ δικαιοῦται ἀνθρωπος ἐξ ἕργων νόμου ἐὰν μὴ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα

δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως Χριστοῦ καὶ οὐκ ἐξ ἕργων νόμου· (ὅτι *N(k)O*) ἐξ ἕργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σάρξ. 17 εἰ δὲ ζητοῦντες δικαιωθήσαι ἐν Χριστῷ εὑρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἀμαρτωλοί, ἄρα Χριστὸς ἀμαρτίας διάκονος; μὴ γένοιτο. 18 εἰ γὰρ ἂ κατέλυσα, ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην ἐμαυτὸν συνιστάνω· 19 ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον, ἵνα θεῷ ζήσω. 20 Χριστῷ συνεσταύρωμαι· ζῶ δὲ οὐκέτι οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός· ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκὶ, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ νίοῦ τοῦ θεοῦ (καὶ Χριστοῦ *O*) τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἐαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. 21 οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ· εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἄρα Χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν.

3 Ὡς ἀνόητοι Γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκανεν (τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι, *K*) οἵς κατ’ ὄφθαλμοὺς Ἰησοῦς Χριστὸς προεγράφη (ἐν ὑμῖν *K*) ἐσταυρωμένος; 2 τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ’ ὑμῶν· ἐξ ἕργων νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; 3 οὕτως ἀνόητοί ἐστε; ἐναρξάμενοι πνεύματι νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε; 4 τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῇ; εἴ γε καὶ εἰκῇ. 5 Ὁ οὗν ἐπιχορηγῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν, ἐξ ἕργων νόμου ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; 6 καθὼς Ἀβραὰμ ἐπίστευσεν τῷ θεῷ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. 7 γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως οὗτοι υἱοί εἰσιν Ἀβραάμ. 8 προϊδοῦσα δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοῖ τὰ ἔθνη ὁ θεός, προευηγγελίσατο τῷ Ἀβραάμ ὅτι ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη. 9 ὥστε οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ. 10 ὅσοι γὰρ ἐξ ἕργων νόμου εἰσίν,

ύπο κατάραν εἰσίν· γέγραπται γὰρ (ὅτι *no*) ἐπικατάρατος πᾶς δος οὐκέτι ἔμμένει (ἐν *k*) πᾶσιν τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τοῦ ποιησαὶ αὐτά. **11** ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιοῦται παρὰ τῷ θεῷ δῆλον, ὅτι ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται· **12** ὁ δὲ νόμος οὐκέτι ἐκ πίστεως ἀλλ' ὁ ποιησαὶ αὐτὰ (ἄνθρωπος *K*) ζήσεται ἐν αὐτοῖς. **13** Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα· (ὅτι *no*) γέγραπται (γάρ· *k*) ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου· **14** ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραὰμ γένηται ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως. **15** ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω. ὅμως ἀνθρώπου κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ ἢ ἐπιδιατάσσεται. **16** τῷ δὲ Ἀβραὰμ ἐρρέθησαν αἱ ἐπαγγελίαι καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. οὐ λέγει· καὶ τοῖς σπέρμασιν ὡς ἐπὶ πολλῶν ἀλλ' ὡς ἐφ' ἔνός· καὶ τῷ σπέρματί σου ὃς ἐστιν Χριστός. **17** τοῦτο δὲ λέγω· διαθήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ (εἰς Χριστὸν *K*) ὁ μετὰ τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη γεγονὼς νόμος οὐκέτι ἀκυροῖ εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν. **18** εἰ γάρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία οὐκέτι οὐκέτι ἔξι ἐπαγγελίας· τῷ δὲ Ἀβραὰμ δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται ὁ θεός. **19** Τί οὖν ὁ νόμος; τῶν παραβάσεων χάριν προσετέθη ἄχρις (οὗ *NK(o)*) ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾖ ἐπίγγελται, διαταγεῖς δι' ἀγγέλων ἐν χειρὶ μεσίτου. **20** ὁ δὲ μεσίτης ἐνός οὐκέτι ἐστιν, ὁ δὲ θεός εἰς ἐστιν. **21** Ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ θεοῦ; μὴ γένοιτο. εἰ γάρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι, ὄντως (ἐκ νόμου *NK(o)*) ἀν ἦν ἡ δικαιοσύνη. **22** ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ

τὰ πάντα ὑπὸ ἀμαρτίαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν. **23** Πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν ὑπὸ νόμου ἐφρουρούμεθα (συγκλειόμενοι *N(k)O*) εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι. **24** ὥστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν. **25** ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως οὐκέτι οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγόν ἐσμεν. **26** πάντες γάρ υἱοὶ θεοῦ ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· **27** δοσοὶ γάρ εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε. **28** οὐκ ἔνι Ιουδαῖος οὐδὲ "Ελλην, οὐκέτι δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκέτι ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· (πάντες *NK(o)*) γάρ ὑμεῖς εἰς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. **29** εἰ δὲ ὑμεῖς Χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα ἐστέ, (καὶ *k*) κατ' ἐπαγγελίαν κληρονόμοι.

4 Λέγω δέ, ἐφ' δοσον χρόνον ὁ κληρονόμος νήπιος ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει δούλου κύριος πάντων ὡν· **2** ἀλλ' ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστὶν καὶ οἰκονόμους ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ πατρός. **3** οὗτως καὶ ὑμεῖς ὅτε ἦμεν νήπιοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου (ἡμεθα *N(k)O*) δεδουλωμένοι· **4** ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἔξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμου, **5** ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμου ἔξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν. **6** ὅτι δέ ἐστε υἱοί, ἔξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας (ἡμῶν *N(K)O*) κρᾶζον· αββα ὁ πατήρ. **7** ὥστε οὐκέτι οὐκέτι εἰ δοῦλος ἀλλ' υἱός· εἰ δὲ υἱός, καὶ κληρονόμος διὰ θεοῦ (Χριστοῦ. *K*) **8** Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες θεὸν ἐδουλεύσατε τοῖς φύσει μὴ οὖσιν θεοῖς· **9** νῦν δὲ γνόντες θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ

θεοῦ, πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα οἵς πάλιν ἄνωθεν (δουλεύειν *NK(o)*) θέλετε; 10 ήμέρας παρατηρεῖσθε καὶ μῆνας καὶ καιροὺς καὶ ἐνιαυτούς. 11 φιοβοῦμαι ὑμᾶς μή πως εἰκῇ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς. 12 Γίνεσθε ὡς ἔγω, ὅτι κάγὼ κάγὼ ὡς ὑμεῖς. Ἀδελφοί, δέομαι ὑμῶν οὐδέν με ἡδικήσατε. 13 οἴδατε δὲ ὅτι δι’ ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον, 14 καὶ τὸν πειρασμὸν (ὑμῶν *N(K)O*) (τὸν *k*) ἐν τῇ σαρκὶ μου οὐκ ἔξουθενήσατε οὐδὲ ἔξεπτύσατε, ἀλλ’ ὡς ἄγγελον θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς Χριστὸν Ἰησοῦν. 15 (Ποῦ *N(K)O*) οὖν (ἥν *k*) ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν; μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν ὅτι, εἰ δυνατόν, τοὺς ὄφθαλμοὺς ὑμῶν ἔξορύζαντες (ἄν *k*) ἐδώκατέ μοι. 16 ὥστε ἔχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων ὑμῖν; 17 ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλ’ ἐκκλεῖσαι ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε. 18 καλὸν δὲ (τὸ *k*) ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναι με πρὸς ὑμᾶς, 19 (τέκνα *N(k)O*) μου, οὓς πάλιν ὠδίνω (μέχρις *N(k)O*) οὗ μορφωθῆ Χριστὸς ἐν ὑμῖν. 20 ἥθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι καὶ ἀλλάξαι τὴν φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν. 21 Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμου θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ ἀκούετε; 22 γέγραπται γὰρ ὅτι Ἀβραὰμ δύο υἱοὺς ἔσχεν, ἕνα ἐκ τῆς παιδίσκης καὶ ἕνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας. 23 ἀλλ’ ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης κατὰ σάρκα γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας δι’ (τῆς *k*) ἐπαγγελίας. 24 ἄτινά ἐστιν ἀλληγορούμενα: αὗται γάρ εἰσιν (αἱ *k*) δύο διαθῆκαι, μία μὲν ἀπὸ ὅρους Σινᾶ εἰς δουλείαν γεννῶσα ἥτις ἐστὶν Ἀγάρ. 25 τὸ (δὲ *N(k)O*) Ἀγάρ Σινᾶ ὅρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, συστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν

Ιερουσαλήμ, δουλεύει (γὰρ *N(k)O*) μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς. 26 ἡ δὲ ἄνω Ιερουσαλήμ ἐλευθέρα ἐστὶν ἥτις ἐστὶν μήτηρ (πάντων *K*) ἡμῶν· 27 γέγραπται γάρ· εὐφράνθητι στεῖρα ἡ οὐ τίκτουσα, ῥῆξον καὶ βόησον ἡ οὐκ ὡδίνουσα, ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἔχούσης τὸν ἄνδρα. 28 (ὑμεῖς *N(K)O*) δέ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαὰκ ἐπαγγελίας τέκνα (ἐστέ. *N(K)O*) 29 ἀλλ’ ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς ἐδίωκεν τὸν κατὰ πνεῦμα οὕτως καὶ νῦν· 30 ἀλλὰ τί λέγει ἡ γραφή; ἔκβαλε τὴν παιδίσκην καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς, οὐ γὰρ μὴ (κληρονομήσει *N(k)O*) ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας. 31 (διό, *N(k)O*) ἀδελφοί, οὐκ ἐσμὲν παιδίσκης τέκνα ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας·

5 τῇ ἐλευθερίᾳ (ἥ *k*) ἡμᾶς Χριστὸς ἡλευθέρωσεν· στήκετε οὖν καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε. 2 Ἱδε ἔγω Παῦλος λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε, Χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει· 3 μαρτύρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. 4 κατηργήθητε ἀπὸ (τοῦ *k*) Χριστοῦ οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε, τῆς χάριτος ἔξεπέσατε. 5 ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα. 6 ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὕτε περιτομή τι ἰσχύει οὕτε ἀκροβυστία ἀλλὰ πίστις δι’ ἀγάπης ἐνεργούμενη. 7 ἐτρέχετε καλῶς; τίς ὑμᾶς (ἐνέκοψεν *N(k)O*) τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; 8 ἡ πεισμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. 9 μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ. 10 ἔγω πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν κυρίῳ ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε· ὁ δὲ ταράσσων ὑμᾶς βαστάσει τὸ κρίμα ὅστις (ἐὰν *N(k)O*) ἦ. 11 Ἐγὼ δέ, ἀδελφοί,

εί περιτομήν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; ἄρα κατήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ. 12 ὅφελον καὶ ἀποκόψονται οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς. 13 ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκὶ, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις. 14 ὁ γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἐνὶ λόγῳ (πεπλήρωται, *N(k)O*) ἐν τῷ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ως (σεαυτόν. *NK(O)*). 15 εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπ' ἀλλήλων ἀναλωθῆτε. 16 Λέγω δέ, πνεύματι περιπατεῖτε καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε. 17 ἡ γὰρ σάρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκὸς ταῦτα (γὰρ *N(k)O*) ἀλλήλοις ἀντίκειται, ἵνα μὴ ἂ (ἐὰν *N(k)O*) θέλητε, ταῦτα ποιῆτε. 18 εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἔστε ὑπὸ νόμουν. 19 φανερὰ δέ ἔστιν τὰ ἔργα τῆς σαρκὸς ἀτινά ἔστιν (μοιχεία *K*) πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, 20 εἰδωλολατρία, (φαρμακεία, *NK(O)*), ἔχθραι, ἔρις, (ζῆλος, *N(k)O*) θυμοί, ἐριθεῖαι, διχοστασίαι, αἱρέσεις, 21 φθόνοι, (φόνοι, *KO*) μέθαι, κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις ἂ προλέγω ὑμῖν καθὼς (καὶ *k*) προεῖπον ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν. 22 ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύματός ἔστιν ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, 23 πραΰτης, ἐγκράτεια· κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστιν νόμος. 24 οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ (Ιησοῦ *NO*) τὴν σάρκα ἔσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασιν καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις. 25 εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν. 26 μὴ γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλους προκαλούμενοι, ἀλλήλοις φθονοῦντες.

6 Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προλημφθῇ ἄνθρωπος ἐν τινὶ παραπτώματι, ὑμεῖς οἱ πνεύματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραΰτητος σκοπῶν σεαυτὸν μὴ καὶ σὺ πειρασθῆς. 2 ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε καὶ οὕτως (ἀναπληρώσετε *N(k)O*) τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ. 3 εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναι τι μηδὲν ὕν, φρεναπατῷ ἔαυτόν· 4 τὸ δὲ ἔργον ἔαυτοῦ δοκιμαζέτω ἔκαστος, καὶ τότε εἰς ἔαυτὸν μόνον τὸ καύχημα ἔξει καὶ οὐκ εἰς τὸν ἔτερον· 5 ἔκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει. 6 κοινωνείτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς. 7 μὴ πλανᾶσθε, θεός οὐ μυκτηρίζεται· ὁ γὰρ (ἐὰν *NK(O)*), σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει· 8 ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἔαυτοῦ ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν, ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον. (aiōnios g166) 9 τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ ἐγκακῶμεν· καιρῷ γὰρ ἴδιῳ θερίσομεν μὴ ἐκλυόμενοι. 10 ἄρα οὖν ως καιρὸν (ἔχομεν *NK(O)*), ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως. 11 Ἱδετε πηλίκοις ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί. 12 ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκὶ, οὗτοι ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον ἵνα τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ ('Ιησοῦ *O*) μὴ διώκωνται· 13 οὐδὲ γὰρ οἱ (περιτεμνόμενοι *NK(O)*), αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν, ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχήσωνται. 14 ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ κυρίου ἡμῶν 'Ιησοῦ Χριστοῦ, δι' οὐ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται καγὼ κάγὼ (τῷ *k*) κόσμῳ. 15 (ἐν Χριστῷ 'Ιησοῦ

Κ) οὗτε γὰρ περιτομή τί (ἐστιν *Ν(Κ)Ο*) οὗτε
ἀκροβυστία ἀλλὰ καινὴ κτίσις. 16 καὶ ὅσοι τῷ
κανόνι τούτῳ στοιχήσουσιν, εἰρήνη ἐπ' αὐτοὺς
καὶ ἔλεος καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ Θεοῦ. 17 Τοῦ
λοιποῦ κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω ἐγὼ γὰρ τὰ
στίγματα τοῦ (κυρίου *Κ*) Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί¹
μου βαστάζω. 18 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί.
ἀμήν. (πρός Γαλάτας ἐγράφη ἀπό Πρόμης. *Κ*)

Προς Εφεσιους

1 Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος θεοῦ τοῖς ἀγίοις τοῖς οὐσίν ἐν Ἐφέσῳ καὶ πιστοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· **2** χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. **3** Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ, **4** καθὼς ἔξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ καταβολῆς κόσμου εἶναι ἡμᾶς ἀγίους καὶ ἀμώμους κατενώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγάπῃ **5** προορίσας ἡμᾶς εἰς υἱοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς αὐτὸν κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ **6** εἰς ἐπαίνον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ, (ἐν *Κ*) (ἥς *Ν(κ)Ο*) ἔχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἥγαπημένῳ, **7** ἐνῷ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων, κατὰ (τὸ πλοῦτος *Ν(κ)Ο*) τῆς χάριτος αὐτοῦ, **8** ἥς ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ φρονήσει **9** γνωρίσας ὑμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἦν προέθετο ἐν αὐτῷ **10** εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ, τὰ (τε *κ*) (ἐπὶ *Ν(κ)Ο*) τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐν αὐτῷ, **11** ἐνῷ καὶ ἐκληρώθημεν προορισθέντες κατὰ πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ **12** εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς ἐπαίνον (τῆς *κ*) δόξης αὐτοῦ, τοὺς προηλπικότας ἐν τῷ Χριστῷ **13** ἐνῷ καὶ ὑμεῖς ἀκούσαντες τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν, ἐνῷ καὶ πιστεύσαντες ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύματι

τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἀγίῳ **14** (ὅ *Ν(κ)Ο*) ἐστιν ἀρραβών τῆς κληρονομίας ἡμῶν εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς περιποίησεως εἰς ἐπαίνον τῆς δόξης αὐτοῦ. **15** Διὰ τοῦτο κάγὼ κάγὼ ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν ἐν τῷ κυρίῳ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς ἀγίους **16** οὐ παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν μνείαν (ὑμῶν *κ*) ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου **17** ἵνα ὁ θεὸς τοῦ κυρίου ὑμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῆς δόξης, (δῶῃ *ΝΚ(ο)*) ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ, **18** πεφωτισμένους τοὺς ὁφθαλμοὺς τῆς (καρδίας *Ν(Κ)Ο*) ὑμῶν εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς τίς ἐστιν ἡ ἐλπὶς τῆς κλήσεως αὐτοῦ, (καὶ *κ*) τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς ἀγίοις, **19** καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, **20** ἦν (ἐνήργησεν *ΝΚ(ο)*) ἐν τῷ Χριστῷ ἐγείρας αὐτὸν ἐκ (τῶν *ο*) νεκρῶν καὶ (καθίσας *Ν(κ)Ο*) (αὐτὸν *Ο*) ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις **21** ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἔξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ κυριότητος καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, (αἰσθ g165) **22** καὶ πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ αὐτὸν ἔδωκεν κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ **23** ἥτις ἐστὶν τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσιν πληρουμένου.

2 Καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν καὶ ταῖς ἀμαρτίαις (ὑμῶν, *οὐ*) **2** ἐν αἷς ποτε περιεπατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου, κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἔξουσίας τοῦ ἀέρος,

τοῦ πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας, (αἱδην g165) 3 ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς πάντες ἀνεστράφημέν ποτε ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς ἡμῶν ποιοῦντες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν διανοιῶν καὶ (ὕμεθα *N(k)O*) τέκνα φύσει ὀργῆς ὡς καὶ οἱ λοιποί. 4 Ὁ δὲ θεὸς πλούσιος ὃν ἐν ἑλέει διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἦν ἡγάπησεν ἡμᾶς, 5 καὶ ὅντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν συνεζωοποίησεν τῷ Χριστῷ, χάριτί ἐστε σεσωσμένοι. 6 καὶ συνήγειρεν καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, 7 ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσιν τοῖς ἐπερχομένοις (τὸ ὑπερβάλλον πλοῦτος *N(k)O*) τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. (αἱδην g165) 8 Τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ (τῆς *k*) πίστεως, καὶ τοῦτο οὐκ ἔξ ὑμῶν, θεοῦ τὸ δῶρον, 9 οὐκ ἔξ ἔργων, ἵνα μή τις καυχήσηται. 10 αὐτοῦ γάρ ἐσμεν ποίημα κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς οἵ προητοίμασεν ὁ θεός, ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν. 11 Διὸ μνημονεύετε ὅτι ποτὲ ὑμεῖς τὰ ἔθνη ἐν σαρκὶ, οἱ λεγόμενοι ἀκροβυστίᾳ ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου, 12 ὅτι ἡτε (ἐν *k*) τῷ καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς Χριστοῦ ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες καὶ ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ· 13 νῦν δὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ὑμεῖς οἴ ποτε ὅντες μακρὰν ἐγενήθητε ἐγγὺς ἐν τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ. 14 αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἐν καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας, 15 τὴν ἔχθραν ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ, τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν

δόγμασιν καταργήσας, ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν (αὐτῷ *N(k)O*) εἰς ἔνα καινὸν ἄνθρωπον ποιῶν εἰρήνην, 16 καὶ ἀποκαταλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἑνὶ σώματι τῷ θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ· 17 καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσατο εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν καὶ (εἰρήνην *no*) τοῖς ἐγγύς, 18 ὅτι δὲ αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσαγωγὴν οἱ ἀμφότεροι ἐν ἑνὶ πνεύματι πρὸς τὸν πατέρα. 19 Ἀρα οὖν οὐκέτι οὐκέτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάροικοι, ἀλλ' (ἐστὲ *no*) συμπολῖται τῶν ἀγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ θεοῦ 20 ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὅντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ 21 ἐν ᾧ πᾶσα (ἥ *k*) οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη αὔξει εἰς ναὸν ἄγιον ἐν κυρίῳ, 22 ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε εἰς κατοικητήριον τοῦ θεοῦ ἐν πνεύματι.

3 Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἔθνων· 2 εἴ γε ἡκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς 3 ὅτι κατὰ ἀποκάλυψιν (ἐγνωρίσθη *N(k)O*) μοι τὸ μυστήριον καθὼς προέγραψα ἐν ὀλίγῳ, 4 πρὸς δὲ δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ Χριστοῦ, 5 δὲ (ἐν *k*) ἐτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἀγίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ προφήταις ἐν πνεύματι, 6 εἶναι τὰ ἔθνη συγκληρονόμα καὶ σύσσωμα καὶ συμμέτοχα τῆς ἐπαγγελίας (αὐτοῦ *k*) ἐν (τῷ *k*) Χριστῷ (Ἰησοῦ *NO*) διὰ τοῦ εὐαγγελίου, 7 οὗ (ἐγενήθην *N(k)O*) διάκονος κατὰ τὴν δωρεὰν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ (τῆς δοθείσης

N(k)O) μοι κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. 8 ἐμοὶ τῷ ἑλαχιστοτέρῳ πάντων (τῶν *k*) ἀγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὗτη, (ἐν *k*) τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι (τὸ *N(k)O*) ἀνεξιχνίαστον (πλοῦτος *N(k)O*) τοῦ Χριστοῦ 9 καὶ φωτίσαι πάντας τίς ἡ (οἰκονομία *N(K)O*) τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν αἰώνων ἐν τῷ θεῷ τῷ τὰ πάντα κτίσαντι (διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, *K*) (αιōn g165) 10 ἵνα γνωρισθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἔξουσίαις ἐν τοῖς ἐπουρανίοις διὰ τῆς ἐκκλησίας ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ θεοῦ 11 κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώνων, ἣν ἐποίησεν ἐν (τῷ *no*) Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, (αιōn g165) 12 ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παρρησίαν καὶ (τὴν *k*) προσαγωγὴν ἐν πεποιθήσει διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ. 13 διὸ αἰτοῦμαι μὴ ἐγκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσιν μου ὑπὲρ ὑμῶν, ἥτις ἐστὶν δόξα ὑμῶν. 14 Τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν πατέρα (τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, *K*) 15 ἐξ οὐ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὄνομάζεται, 16 ἵνα (δῶ *N(k)O*) ὑμῖν κατὰ (τὸ πλοῦτος *N(k)O*) τῆς δόξης αὐτοῦ δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον, 17 κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ ἐρριζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι, 18 ἵνα ἔξιχνήσητε καταλαβέσθαι σὺν πᾶσιν τοῖς ἀγίοις τί τὸ πλάτος καὶ μῆκος καὶ ὑψός καὶ βάθος, 19 γνῶναί τε τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, ἵνα πληρωθῆτε εἰς πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ θεοῦ. 20 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπερεκπερισσοῦ ὑπερεκπερισσοῦ ὑπερεκπερισσοῦ ὃν αἰτούμεθα ἡ νοοῦμεν κατὰ

τὴν δύναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν, 21 αὐτῷ ἡ δόξα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ (καὶ *no*) ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰώνος τῶν αἰώνων, ἀμήν. (aiōn g165)

4 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν κυρίῳ ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἣς ἐκλήθητε, 2 μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραῦτητος, μετὰ μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, 3 σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἐνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης, 4 ἐν σῶμα καὶ ἐν πνεῦμα καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν· 5 εἰς κύριος, μίᾳ πίστις, ἐν βάπτισμα, 6 εἰς θεός καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων καὶ ἐν πᾶσιν (ὑμῖν. *K(O*)) 7 ἐνὶ δὲ ἐκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ. 8 διὸ λέγει ἀναβάτας εἰς ὑψος ἡχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν, (καὶ *ko*) ἔδωκεν δόματα τοῖς ἀνθρώποις. 9 τὸ δὲ ἀνέβη, τί ἐστιν εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη (πρῶτον *K*) εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς; 10 ὁ καταβάτας αὐτός ἐστιν καὶ ὁ ἀναβάτας ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα. 11 καὶ αὐτὸς ἔδωκεν τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφήτας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστάς, τοὺς δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους, 12 πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἀγίων εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ· 13 μέχρι καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ οὐρανοῦ τοῦ θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ· 14 ἵνα μηκέτι ὕμεν νήπιοι κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας ἐν τῇ κυβείᾳ τῶν ἀνθρώπων ἐν πανουργίᾳ πρὸς

τὴν μεθοδείαν τῆς πλάνης, 15 ἀληθεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὃς ἐστιν ἡ κεφαλή, (ό *κ*) Χριστὸς 16 ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογύμενον καὶ συμβιβαζόμενον διὰ πάσης ἀφῆς τῆς ἐπιχορηγίας κατ' ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἐνὸς ἑκάστου μέρους τὴν αὔξησιν τοῦ σώματος ποιεῖται εἰς οἰκοδομὴν ἔαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ. 17 Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν κυρίῳ μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν καθὼς καὶ τὰ (λοιπὰ *Κ*) ἔθνη περιπατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοὸς αὐτῶν, 18 (ἐσκοτωμένοι *N(k)O*) τῇ διανοίᾳ ὅντες, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ θεοῦ διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς, διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν· 19 οἵτινες ἀπηλγηκότες ἔαυτοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελγείᾳ εἰς ἔργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ. 20 ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν Χριστόν, 21 εἴ γε αὐτὸν ἡκούσατε καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε, καθὼς ἐστιν ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησοῦ, 22 ἀποθέσθαι ὑμᾶς κατὰ τὴν προτέραν ἀναστροφὴν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης, 23 ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοὸς ὑμῶν 24 καὶ ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον τὸν κατὰ θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας. 25 Διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος λαλεῖτε ἀλήθειαν ἔκαστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ, ὅτι ἐσμὲν ἀλλήλων μέλη. 26 ὄργίζεσθε καὶ μὴ ἀμαρτάνετε ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν· 27 (μηδὲ *N(k)O*) δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ. 28 ὁ κλέπτων μηκέτι κλεπτέτω, μᾶλλον δὲ κοπιάτω ἐργαζόμενος ταῖς ἴδιαις χερσὶν τὸ ἀγαθόν, ἵνα ἔχῃ μεταδιδόναι τῷ χρείαν ἔχοντι. 29 Πᾶς λόγος

σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω ἀλλ' εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας, ἵνα δῷ χάριν τοῖς ἀκούουσιν. 30 καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον τοῦ θεοῦ ἐνῷ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως. 31 Πᾶσα πικρία καὶ θυμὸς καὶ ὀργὴ καὶ κραυγὴ καὶ βλασφημία ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν σὺν πάσῃ κακίᾳ. 32 γίνεσθε δὲ εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὔσπλαγχνοι, χαριζόμενοι ἔαυτοῖς καθὼς καὶ ὁ θεὸς ἐν Χριστῷ ἐχαρίσατο (ὑμῖν. *NK(O)*)

5 Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ θεοῦ ὡς τέκνα ἀγαπητὰ 2 καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἡγάπησεν (ἡμᾶς *NK(O)*) καὶ παρέδωκεν ἔαυτὸν ὑπὲρ (ἡμῶν *NK(O)*) προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ θεῷ εἰς ὁσμὴν εὐωδίας. 3 Πορνεία δὲ καὶ ἀκαθαρσία πᾶσα ἦ τοῦ πλεονεξία μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν καθὼς πρέπει ἀγίοις 4 καὶ αἰσχρότης καὶ μωρολογία ἦ εὐτραπελία (ἄ *N(k)O*) οὐκ (ἀνήκεν *N(k)O*) ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστία. 5 τοῦτο γάρ (ἴστε *N(k)O*) γινώσκοντες ὅτι πᾶς πόρνος ἦ ἀκάθαρτος Ἠ πλεονέκτης, (ό *N(k)O*) ἐστιν εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ. 6 Μηδὲὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς λόγοις: διὰ ταῦτα γάρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς νιοὺς τῆς ἀπειθείας. 7 μὴ οὖν γίνεσθε συμμέτοχοι αὐτῶν. 8 Ἡτε γάρ ποτε σκότος νῦν δὲ φῶς ἐν κυρίῳ: ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε, 9 ὁ γάρ καρπὸς τοῦ (φωτὸς *N(K)O*) ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ, 10 δοκιμάζοντες τί ἐστιν εὐάρεστον τῷ κυρίῳ. 11 καὶ μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε· 12 τὰ γάρ

κρυφῇ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν αἰσχρόν ἔστιν καὶ λέγειν. 13 τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανεροῦται· πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον φῶς ἔστιν. 14 διὸ λέγει· (ἔγειρε *N(k)O*) ὁ καθεύδων καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ Χριστός. 15 Βλέπετε οὖν ἀκριβῶς πῶς περιπατεῖτε μὴ ὡς ἄσοφοι ἀλλ' ὡς σοφοί, 16 ἔξαγοραζόμενοι τὸν καιρόν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσιν. 17 διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ (συνίετε *N(k)O*) τί τὸ θέλημα τοῦ κυρίου. 18 καὶ μὴ μεθύσκεσθε οὕνω, ἐν ᾧ ἔστιν ἀσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι 19 λαλοῦντες ἔαυτοῖς (ἐν *n*) ψαλμοῖς καὶ ὑμνοῖς καὶ ὥδαις πνευματικαῖς, ἄδοντες καὶ ψάλλοντες (ἐν *ko*) τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ κυρίῳ, 20 εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ θεῷ καὶ πατρί· 21 ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ (Χριστοῦ. *N(K)O*) 22 Αἱ γυναῖκες, τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν (ὑποτάσσεσθε *K(O)*) ὡς τῷ κυρίῳ· 23 ὅτι (ὅ *k*) ἀνήρ ἔστιν κεφαλὴ τῆς γυναικὸς ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, (καὶ *k*) αὐτὸς (ἔστιν *k*) σωτὴρ τοῦ σώματος· 24 ἀλλ' (ὡς *N(k)O*) ἡ ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ Χριστῷ οὕτως καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς (ἰδίοις *K*) ἀνδράσιν ἐν παντί. 25 Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας (ἔαυτῶν *K*) καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἡγάπησεν τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἔαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς 26 ἵνα αὐτὴν ἀγιάσῃ καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὄντας ἐν ῥήματι, 27 ἵνα παραστήσῃ (αὐτὸς *N(k)O*) ἔαυτῷ ἔνδοξον τὴν ἐκκλησίαν μὴ ἔχουσαν σπίλον ἢ ῥυτίδα ἢ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ἢ ἀγία καὶ ἄμωμος. 28 οὕτως ὄφείλουσιν (καὶ *no*) οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν

τὰς ἔαυτῶν γυναῖκας ὡς τὰ ἔαυτῶν σώματα. ὁ ἀγαπῶν τὴν ἔαυτοῦ γυναῖκα ἔαυτὸν ἀγαπᾷ· 29 οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν ἔαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλ' ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτὴν καθὼς καὶ ὁ (Χριστὸς *N(K)O*) τὴν ἐκκλησίαν, 30 ὅτι μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ (ἐκ τῆς σαρκός αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ὄστεών αὐτοῦ. *K*) 31 ἀντὶ τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα (αὐτοῦ *k*) καὶ τὴν μητέρα καὶ προσκολληθήσεται πρὸς (τὴν γυναῖκα *NK(o)*) αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. 32 τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἔστιν, ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. 33 πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ' ἔνα, ἔκαστος τὴν ἔαυτοῦ γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω ὡς ἔαυτόν, ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα.

6 Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν ἐν κυρίῳ· τοῦτο γάρ ἔστιν δίκαιον. 2 τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα, ἣτις ἔστιν ἐντολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ, 3 ἵνα εῦ σοι γένηται καὶ ἔσῃ μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς. 4 Καὶ οἱ πατέρες, μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλ' ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ κυρίου. 5 Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐν ἀπλότητι τῆς καρδίας ὑμῶν ὡς τῷ Χριστῷ. 6 μὴ κατ' ὀφθαλμοδουλίαν ὡς ἀνθρωπάρεσκοι ἀλλ' ὡς δοῦλοι (τοῦ *k*) Χριστοῦ ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ἐκ ψυχῆς 7 μετ' εὔνοίας δουλεύοντες ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις, 8 εἰδότες ὅτι ἔκαστος (ὅ *ko*) (ἔάν *NK(o)*) τι ποιήσῃ ἀγαθὸν τοῦτο κομίσεται παρὰ (τοῦ *k*) κυρίου εἴτε δοῦλος εἴτε ἐλεύθερος. 9 Καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐτοὺς ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν, εἰδότες ὅτι

(καὶ *no*) αὐτῶν καὶ ὑμῶν ὁ κύριός ἐστιν ἐν οὐρανοῖς καὶ προσωπολημψίᾳ οὐκ ἔστιν παρ' αὐτῷ. 10 (Τοῦ λοιποῦ *N(k)O*) (ἀδελφοί μου, *K*) ἐνδυναμοῦσθε ἐν κυρίῳ καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἴσχύος αὐτοῦ. 11 ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στῆναι πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ διαβόλου· 12 ὅτι οὐκ ἔστιν ὑμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἔξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους (τοῦ *k*) (αἰῶνος *K*) τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις.

(aiōn g165) 13 διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς πονηρᾶς καὶ ἀπαντα κατεργασάμενοι στῆναι. 14 στῆτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὄσφυν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης 15 καὶ ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν ἐτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης· 16 (ἐν *N(k)O*) πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρωμένα σβέσαι· 17 καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου (δέξασθε *NK(O*)) καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύματος ὃ ἔστιν ῥῆμα θεοῦ· 18 διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως προσευχόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ ἐν πνεύματι καὶ εἰς αὐτὸ (τοῦτο *k*) ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ προσκαρτερήσει καὶ δεήσει περὶ πάντων τῶν ἀγίων 19 καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα μοι (δοθῆ *N(k)O*) λόγος ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου ἐν παρρησίᾳ γνωρίσαι τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου, 20 ὑπὲρ οὗ πρεσβεύω ἐν ἀλύσει, ἵνα ἐν αὐτῷ παρρησιάσωμαι ὡς δεῖ με λαλῆσαι. 21 Ἡνα δὲ εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς τὰ κατ' ἐμέ, τί πράσσω, πάντα

γνωρίσει ὑμῖν Τύχικος ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος ἐν κυρίῳ, 22 ὃν ἐπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ὑμῶν, καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν. 23 εἰρήνη τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀγάπη μετὰ πίστεως ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. 24 Ἡ χάρις μετὰ πάντων τῶν ἀγαπώντων τὸν κύριον ὑμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν ἀφθαρσίᾳ (ἀμήν πρός Εφεσίους ἐγράφη ἀπό Πώμης διά τυχικοῦ. *K*)

Προς Φιλιππησιους

1 Παῦλος καὶ Τιμόθεος δοῦλοι Χριστοῦ Ἰησοῦ πᾶσιν τοῖς ἀγίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τοῖς οὖσιν ἐν Φιλίπποις σὺν ἐπισκόποις καὶ διακόνοις **2** χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνῃ ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ὑμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. **3** Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ μνείᾳ ὑμῶν **4** πάντοτε ἐν πάσῃ δεήσει μου ὑπὲρ πάντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν ποιούμενος, **5** ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον ἀπὸ (τῆς *no*) πρώτης ἡμέρας ἄχρι τοῦ νῦν. **6** πεποιθὼς αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν ἐπιτελέσει ἄχρι ἡμέρας Χριστοῦ Ἰησοῦ. **7** καθὼς ἐστιν δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων ὑμῶν διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς, ἐν τε τοῖς δεσμοῖς μου καὶ ἐν τῇ ἀπολογίᾳ καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου συγκοινωνούς μου τῆς χάριτος πάντας ὑμᾶς ὅντας. **8** Μάρτυς γάρ μου (ἐστιν *k*) ὁ θεός, ὡς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγχνοις Χριστοῦ Ἰησοῦ. **9** καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ ἀγάπη ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει **10** εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἥτε εἰλικρινεῖς καὶ ἀπρόσκοποι εἰς ἡμέραν Χριστοῦ **11** πεπληρωμένοι (καρπὸν *N(K)O*) δικαιοσύνης (τὸν *N(k)O*) διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον θεοῦ. **12** Γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοί, ὅτι τὰ κατ' ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν, **13** ὥστε τοὺς δεσμούς μου φανεροὺς ἐν Χριστῷ γενέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς πάσιν **14** καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν κυρίῳ πεποιθάτας τοῖς δεσμοῖς μου περισσοτέρως τολμᾶν ἀφόβως τὸν λόγον (τοῦ θεοῦ *O*) λαλεῖν.

15 τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον καὶ ἔριν, τινὲς δὲ καὶ δί' εὐδοκίαν τὸν Χριστὸν κηρύσσουσιν. **16** οἱ μὲν ἐξ ἀγάπης εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κείμαι· **17** οἱ δὲ ἐξ ἐριθείας τὸν Χριστὸν καταγγέλλουσιν οὐχ ἀγνῶς οἰόμενοι θλῖψιν (ἔγειρεν *N(k)O*) τοῖς δεσμοῖς μου. **18** τί γάρ; πλὴν (ὅτι *no*) παντὶ τρόπῳ εἴτε προφάσει εἴτε ἀληθείᾳ Χριστὸς καταγγέλλεται, καὶ ἐν τούτῳ χαίρω ἀλλὰ καὶ χαρήσομαι. **19** οἶδα γάρ ὅτι τοῦτο μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως καὶ ἐπιχορηγίας τοῦ πνεύματος Ἰησοῦ Χριστοῦ **20** κατὰ τὴν ἀποκαραδοκίαν καὶ ἐλπίδα μου ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυνθήσομαι ἀλλ' ἐν πάσῃ παρρησίᾳ ὡς πάντοτε καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται Χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου. **21** Εμοὶ γάρ τὸ ζῆν Χριστὸς καὶ τὸ ἀποθανεῖν κέρδος. **22** εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκὶ, τοῦτο μοι καρπὸς ἔργου καὶ τί αἰρήσομαι οὐ γνωρίζω. **23** συνέχομαι (δὲ *N(k)O*) ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι, πολλῷ (γάρ *no*) μᾶλλον κρεῖσσον· **24** τὸ δὲ ἐπιμένειν ἐν τῇ σαρκὶ ἀναγκαῖοτερον δι' ὑμᾶς. **25** καὶ τοῦτο πεποιθὼς οἶδα ὅτι μενῶ καὶ (παραμενῶ *N(k)O*) πᾶσιν ὑμῖν εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν καὶ χαρὰν τῆς πίστεως, **26** ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισσεύῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐν ἐμοὶ διὰ τῆς ἐμῆς παρουσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς. **27** μόνον ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ πολιτεύεσθε, ἵνα εἴτε ἐλθῶν καὶ ἴδων ὑμᾶς εἴτε ἀπώλων (ἀκούω *N(k)O*) τὰ περὶ ὑμῶν ὅτι στήκετε ἐν ἐνὶ πνεύματι, μιᾷ ψυχῇ συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου, **28** καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων.

ἥτις ἔστιν αὐτοῖς (μέν *k*) ἔνδειξις ἀπωλείας, (ὑμῶν *N(k)O*) δὲ σωτηρίας, καὶ τοῦτο ἀπὸ θεοῦ· 29 ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν 30 τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες οἶνον (εἴδετε *N(k)O*) ἐν ἐμοὶ καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί.

2 Εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν Χριστῷ, εἴ τι παραμύθιον ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία πνεύματος, εἴ (τις *N(k)O*) σπλάγχνα καὶ οἰκτιρμοί, 2 πληρώσατέ μου τὴν χαρὰν ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, σύμψυχοι, τὸ ἓν φρονοῦντες, 3 μηδὲν κατ’ ἐριθείαν (μηδὲ *N(k)O*) (κατὰ *no*) κενοδοξίαν ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἔαυτῶν· 4 μὴ τὰ ἔαυτῶν (ἔκαστος *NK(o)*) (σκοποῦντες *N(k)O*) ἀλλὰ καὶ τὰ ἔτέρων (ἔκαστοι. *N(k)O*) 5 τοῦτο (γὰρ *k*) (φρονεῖτε *N(k)O*) ἐν ὑμῖν ὁ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, 6 δὲ ἐν μορφῇ θεοῦ ὑπάρχων οὐχ ἀρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἵσα θεῷ, 7 ἀλλ’ ἔαυτὸν ἐκένωσεν μορφὴν δούλου λαβών, ἐν δόμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος, 8 καὶ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος ἐταπείνωσεν ἔαυτὸν γενόμενος ὑπῆκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ· 9 διὸ καὶ ὁ θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσεν καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ (τὸ *no*) ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα, 10 ἵνα ἐν τῷ ὄνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων, 11 καὶ πᾶσα γλῶσσα ἔξομολογήσηται ὅτι κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν θεοῦ πατρός. 12 Ὡστε, ἀγαπητοί μου, καθὼς πάντοτε ὑπηκούσατε, μὴ ὡς ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον ἀλλὰ νῦν πολλῷ μᾶλλον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου, μετὰ φόβου καὶ τρόμου

τὴν ἔαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε· 13 (ό *k*) θεὸς γάρ ἔστιν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας. 14 πάντα ποιεῖτε χωρὶς γογγυσμῶν καὶ διαλογισμῶν, 15 ἵνα γένησθε ἄμεμπτοι καὶ ἀκέραιοι, τέκνα θεοῦ (ἄμωμα *N(k)O*) (ἐν *k*) (μέσον *N(k)O*) γενεᾶς σκολιᾶς καὶ διεστραμμένης ἐν οἷς φαίνεσθε ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ, 16 λόγον ζωῆς ἐπέχοντες, εἰς καύχημα ἐμοὶ εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, ὅτι οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον, οὐδὲ εἰς κενὸν ἐκοπίασα. 17 ἀλλ’ εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν, χαίρω καὶ συγχαίρω πᾶσιν ὑμῖν· 18 τὸ δὲ αὐτὸν καὶ ὑμεῖς χαίρετε καὶ συγχαίρετε μοι. 19 Ἐπίζω δὲ ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Τιμόθεον ταχέως πέμψαι ὑμῖν, ἵνα κἀγὼ κἀγὼ εὔψυχῶ γνοὺς τὰ περὶ ὑμῶν· 20 οὐδένα γάρ ἔχω ἵσοψυχον, ὅστις γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει· 21 οἱ πάντες γὰρ τὰ ἔαυτῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ (τοῦ *k*) Ἰησοῦ Χριστοῦ· 22 τὴν δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον σὺν ἐμοὶ ἐδούλευσεν εἰς τὸ ἐναγγέλιον. 23 τοῦτον μὲν οὖν ἐλπίζω πέμψαι ὡς ἄν (ἀφίδω *N(k)O*) τὰ περὶ ἐμὲ ἔξαυτῆς· 24 πέποιθα δὲ ἐν κυρίῳ ὅτι καὶ αὐτὸς ταχέως ἐλεύσομαι. 25 Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην Ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν καὶ συνεργὸν καὶ συστρατιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον καὶ λειτουργὸν τῆς χρείας μου, πέμψαι πρὸς ὑμᾶς· 26 ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἣν πάντας ὑμᾶς (ἰδεῖν *O*) καὶ ἀδημονῶν διότι ἡκούσατε ὅτι ἡσθένησεν. 27 καὶ γὰρ ἡσθένησεν παραπλήσιον (θανάτῳ *NK(o)*) ἀλλ’ ὁ θεὸς ἡλέησεν αὐτόν, οὐκ αὐτὸν δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐμέ, ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ λύπην σχῶ. 28 σπουδαιοτέρως οὖν ἐπεμψαὶ αὐτόν, ἵνα ἰδόντες

αὐτὸν πάλιν χαρῆτε, κάγὼ κάγὼ ἀλυπότερος ὡ. **29** προσδέχεσθε οὖν αὐτὸν ἐν κυρίῳ μετὰ πάσης χαρᾶς καὶ τοὺς τοιούτους ἐντίμους ἔχετε· **30** ὅτι διὰ τὸ ἔργον (τοῦ *k*) (Χριστοῦ *NK(O)*) μέχρι θανάτου ἥγγισεν παραβολευσάμενος τῇ ψυχῇ, ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα τῆς πρός με λειτουργίας.

3 Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν κυρίῳ, τὰ αὐτὰ γράφειν ὑμῖν ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρόν, ὑμῖν δὲ ἀσφαλές. **2** Βλέπετε τοὺς κύνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομήν· **3** ἡμεῖς γάρ ἐσμεν ἡ περιτομή, οἱ πνεύματι (θεοῦ *N(k)O*) λατρεύοντες καὶ καυχώμενοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ πεποιθότες, **4** καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποιθησιν καὶ ἐν σαρκὶ. εἴ τις δοκεῖ ἄλλος πεποιθέναι ἐν σαρκὶ, ἐγὼ μᾶλλον· **5** περιτομῇ ὀκταήμερος, ἐκ γένους Ἰσραὴλ, φυλῆς Βενιαμίν, Ἐβραῖος ἐξ Ἐβραίων, κατὰ νόμον Φαρισαῖος, **6** κατὰ (ζῆλος *N(k)O*) διώκων τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ γενόμενος ἄμεμπτος. **7** ἀλλ' ἄτινα ἦν μοι κέρδη, ταῦτα ἥγημαι διὰ τὸν Χριστὸν ζημίαν· **8** ἀλλὰ (μενοῦνγε *NK(O)*) καὶ ἥγοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου μου δι' ὃν τὰ πάντα ἐζημιώθην καὶ ἥγοῦμαι σκύβαλα (εἶναι, *k*) ἵνα Χριστὸν κερδήσω, **9** καὶ εὑρεθῶ ἐν αὐτῷ μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως Χριστοῦ, τὴν ἐκ θεοῦ δικαιοσύνην ἐπὶ τῇ πίστει, **10** τοῦ γνῶναι αὐτὸν καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ καὶ τὴν κοινωνίαν τῶν παθημάτων αὐτοῦ συμμορφιζόμενος τῷ θανάτῳ αὐτοῦ, **11** εἴ πως καταντήσω εἰς τὴν ἐξανάστασιν

(τὴν *N(k)O*) (ἐκ *no*) νεκρῶν. **12** οὐχ ὅτι ἥδη ἔλαβον ἡ ἥδη (τετελείωμαι, *NK(O)*) διώκω δὲ εἰ καὶ καταλάβω ἐφ' ὡς καὶ κατελήμφθην ὑπὸ (τοῦ *k*) Χριστοῦ Ἰησοῦ. **13** Ἄδελφοί, ἐγὼ ἐμάυτὸν (οὐ *NK(o)*) λογίζομαι κατειληφέναι· ἐν δέ, τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ ἐμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, **14** κατὰ σκοπὸν διώκω (εἰς *N(k)O*) τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. **15** ὅσοι οὖν τέλειοι, τοῦτο φρονῶμεν· καὶ εἴ τι ἑτέρως φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει· **16** πλὴν εἰς ὃ ἐφθάσαμεν, τῷ αὐτῷ στοιχεῖν (κανόνι, τὸ αὐτὸ φρονεῖν. *K*) **17** Συμμιμητάι μου γίνεσθε, ἀδελφοί, καὶ σκοπεῖτε τοὺς οὕτω περιπατοῦντας καθὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς. **18** πολλοὶ γάρ περιπατοῦσιν οὓς πολλάκις ἔλεγον ὑμῖν, νῦν δὲ καὶ κλαίων λέγω, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, **19** ὃν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὃν ὁ θεὸς ἡ κοιλία καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ τὰ ἐπίγεια φρονοῦντες. **20** ήμῶν γάρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει ἐξ οὗ καὶ σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, **21** δος μετασχηματίσει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν (εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ *K*) σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξαι (αὐτῷ *N(k)O*) τὰ πάντα.

4 Ὁστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ στέφανός μου, οὕτως στήκετε ἐν κυρίῳ, ἀγαπητοί. **2** Εὔοδίαν παρακαλῶ καὶ Συντύχην παρακαλῶ τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν κυρίῳ **3** (ναὶ *N(K)O*) ἐρωτῶ καὶ σέ, γνήσιε σύζυγε, συλλαμβάνου αὐταῖς, αἵτινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθησάν μοι μετὰ καὶ Κλήμεντος καὶ τῶν

λοιπῶν συνεργῶν μου ὃν τὰ ὄνόματα ἐν βίβλῳ
ζωῆς. 4 Χαίρετε ἐν κυρίῳ πάντοτε· πάλιν ἔρω,
χαίρετε. 5 τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν
ἀνθρώποις. ὁ κύριος ἐγγύς. 6 μηδὲν μεριμνᾶτε,
ἄλλ’ ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετὰ
εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωριζέσθω πρὸς
τὸν θεόν· 7 καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα
πάντα νοῦν φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ
νοήματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 8 Τὸ λοιπόν,
ἀδελφοί, ὅσα ἔστιν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια,
ὅσα ἀγνά, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὔφημα, εἴ̄ τις
ἀρετὴ καὶ εἴ̄ τις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε· 9
αἱ καὶ ἐμάθετε καὶ παρελάβετε καὶ ἡκούσατε
καὶ εἰδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσσετε, καὶ ὁ θεὸς
τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ’ ὑμῶν. 10 Ἐχάρην δὲ ἐν
κυρίῳ μεγάλως ὅτι ἥδη ποτὲ ἀνεθάλετε τὸ ὑπέρ
ἐμοῦ φρονεῖν· ἐφ’ ὃ καὶ ἐφρονεῖτε, ἡκαιρεῖσθε
δέ. 11 οὐχ ὅτι καθ’ ὑστέρησιν λέγω· ἐγώ γάρ
ἔμαθον ἐν οἷς εἰμι αὐτάρκης εἶναι. 12 οἵδα (καὶ
N(k)O) ταπεινοῦσθαι, οἵδα καὶ περισσεύειν· ἐν
παντὶ καὶ ἐν πᾶσιν μεμύμαι καὶ χορτάζεσθαι καὶ
πεινᾶν καὶ περισσεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι· 13 πάντα
ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με (Χριστῷ. *K*) 14
πλὴν καλῶς ἐποιήσατε συγκοινωνήσαντές μου
τῇ θλίψει. 15 οἵδατε δὲ καὶ ὑμεῖς, Φιλιππήσιοι,
ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ
Μακεδονίας, οὐδεμίᾳ μοι ἐκκλησίᾳ ἐκοινώνησεν
εἰς λόγον δόσεως καὶ λήμψεως εἰ̄ μὴ ὑμεῖς
μόνοι· 16 ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἄπαξ καὶ
δὶς εἰ̄ς τὴν χρείαν μοι ἐπέμψατε. 17 οὐχ ὅτι
ἐπιζητῶ τὸ δόμα, ἀλλ’ ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν
πλεονάζοντα εἰ̄ς λόγον ὑμῶν· 18 ἀπέχω δὲ πάντα
καὶ περισσεύω, πεπλήρωμαι δεξάμενος παρὰ

Ἐπαφροδίτου τὰ παρ’ ὑμῶν, ὁσμὴν εὐωδίας,
θυσίαν δεκτὴν εὐάρεστον τῷ θεῷ. 19 ὁ δὲ θεός μου
πληρώσει πᾶσαν χρείαν ὑμῶν κατὰ (τὸ πλοῦτος
N(k)O) αὐτοῦ ἐν δόξῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 20 τῷ
δὲ θεῷ καὶ πατρὶ ὑμῶν ἡ δόξα εἰ̄ς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων, ἀμήν. (aiōn g165) 21 Ἀσπάσασθε πάντα
ἄγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν
έμοι ἀδελφοί. 22 ἀσπάζονται ὑμᾶς πάντες οἱ
ἄγιοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας. 23 Ἡ
χάρις τοῦ κυρίου (ὑμῶν *k*) Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ
(τοῦ *no*) (πνεύματος *N(K)O*) ὑμῶν. (ἀμήν.
KO) (πρός Φιλιππησίους ἐγράφη ἀπό Ρώμης
δι’ Ἐπαφροδίτου. *K*)

Προς Κολοσσαῖς

1 Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος θεοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς **2** τοῖς ἐν Κολοσσαῖς ἀγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν Χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν (καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. *Κ*) **3** Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ (καὶ *κο*) πατρὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πάντοτε (περὶ *ΝΚ(ο)*) ὑμῶν προσευχόμενοι, **4** ἀκούσαντες τὴν πίστιν ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην (ἥν *Ν(κ)Ο*) (ἔχετε *πο*) εἰς πάντας τοὺς ἀγίους, **5** διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου **6** τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ (καὶ *κ*) ἐστὶν καρποφορούμενον (καὶ αὐξανόμενον *ΝΟ*) καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν ἀφ' ἣς ἡμέρας ἡκούσατε καὶ ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ, **7** καθὼς (καὶ *κ*) ἐμάθετε ἀπὸ Ἐπαφρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου ἡμῶν, ὃς ἐστιν πιστὸς ὑπὲρ (ὑμῶν *ΝΚ(Ο)*) διάκονος τοῦ Χριστοῦ, **8** ὁ καὶ δηλώσας ὑμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν πνεύματι. **9** Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀφ' ἣς ἡμέρας ἡκούσαμεν, οὐ παυόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχόμενοι καὶ αἴτούμενοι ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θελήματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει πνευματικῇ **10** περιπατήσαι (ὑμᾶς *κ*) ἀξίως τοῦ κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρεσκείαν ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφοροῦντες καὶ αὐξανόμενοι (εἰς *κ*) (τῇ ἐπιγνώσει *Ν(κ)Ο*) τοῦ θεοῦ, **11** ἐν πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι κατὰ τὸ κράτος τῆς δόξης αὐτοῦ εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν μετὰ χαρᾶς. **12** εὐχαριστοῦντες τῷ πατρὶ τῷ

ίκανώσαντι (ύμᾶς *Ν(Κ)Ο*) εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἀγίων ἐν τῷ φωτί, **13** ὃς ἐρρύσατο ὑμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ νίού τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, **14** ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν (διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, *Κ*) τὴν ἄφεσιν τῶν ἀμαρτιῶν. **15** ὃς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης κτίσεως **16** ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα (τὰ *κ*) ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ (τὰ *κο*) ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὄρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι εἴτε κυριότητες εἴτε ἀρχαὶ εἴτε ἐξουσίαι· τὰ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἐκτισται, **17** καὶ αὐτός ἐστιν πρὸ πάντων, καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκεν, **18** καὶ αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας· ὃς ἐστιν (ἢ *ο*) ἀρχή, πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων. **19** ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησεν πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι **20** καὶ δι' αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτόν, εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, δι' αὐτοῦ εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς εἴτε τὰ (ἐν *ΝΚ(ο)*) τοῖς οὐρανοῖς **21** καὶ ὑμᾶς ποτε δοντας ἀπηλλοτριωμένους καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς, νυνὶ δὲ (ἀποκατήλλαξεν *ΝΚ(Ο)*) **22** ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου παραστῆσαι ὑμᾶς ἀγίους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγκλήτους κατενώπιον αὐτοῦ. **23** Εἴ γε ἐπιμένετε τῇ πίστει τεθεμελιωμένοι καὶ ἐδραῖοι καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ ἡκούσατε, τοῦ κηρυχθέντος ἐν πάσῃ (τῇ *κ*) κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν, οὗ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος διάκονος. **24** Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν (μου *κ*) ὑπὲρ ὑμῶν καὶ

ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκὶ μου ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, δέ ἐστιν ἡ ἐκκλησία· 25 ἣς ἐγενόμην ἐγὼ διάκονος κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, 26 τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν, (νῦν *N(k)O*) δὲ ἐφανερώθη τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ (aiōn g165) 27 οἵς ἡθέλησεν ὁ θεὸς γνωρίσαι, (τί τὸ *N(k)O*) πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, (δὲ *N(k)O*) ἐστιν Χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπὶς τῆς δόξης· 28 δὸν ἡμεῖς καταγγέλλομεν νουθετοῦντες πάντα ἄνθρωπον καὶ διδάσκοντες πάντα ἄνθρωπον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον ἐν Χριστῷ (Ιησοῦ, *K*) 29 εἰς ὅ καὶ κοπιῶ ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.

2 Θέλω γάρ ὑμᾶς εἰδέναι ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω (ὑπὲρ *N(k)O*) ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ καὶ ὅσοι οὐχ ἔρακαν τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκὶ, 2 ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν (συμβιβασθέντες *N(k)O*) ἐν ἀγάπῃ καὶ εἰς (πᾶν *N(k)O*) (τὸ *o*) (πλοῦτος *N(k)O*) τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ θεοῦ (καὶ *K*) (πατρὸς *KO*) (καὶ *K*) (τοῦ *KO*) Χριστοῦ, 3 ἐν ᾧ εἰσιν πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ (τῆς *k*) γνώσεως ἀπόκρυφοι· 4 τοῦτο (δὲ *ko*) λέγω, ἵνα (μηδεὶς *N(k)O*) ὑμᾶς παραλογίζηται ἐν πιθανολογίᾳ· 5 εἰ γάρ καὶ τῇ σαρκὶ ἀπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἴμι, χαίρων καὶ βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ὑμῶν. 6 Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν Χριστὸν Ιησοῦν τὸν

κύριον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε 7 ἐρριζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ καὶ βεβαιούμενοι (ἐν *ko*) τῇ πίστει καθὼς ἐδιδάχθητε, περισσεύοντες (ἐν αὐτῇ *ko*) ἐν εὐχαριστίᾳ. 8 Βλέπετε μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου καὶ οὐ κατὰ Χριστόν· 9 δτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς, 10 καὶ ἐστὲ ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι, δέ ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς καὶ ἔξουσίας· 11 ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος (τῶν ἀμαρτιῶν *K*) τῆς σαρκός, ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ Χριστοῦ, 12 συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ (βαπτισμῷ *N(k)O*) ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας τοῦ θεοῦ τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ (τῶν *k*) νεκρῶν. 13 Καὶ ὑμᾶς νεκροὺς ὄντας ἐν τοῖς παραπτώμασιν καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρκὸς ὑμῶν, συνεζωοποίησεν (ὑμᾶς *NO*) σὺν αὐτῷ χαρισάμενος ἡμῖν πάντα τὰ παραπτώματα· 14 ἐξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν δὲ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν, καὶ αὐτὸν ἥρκεν ἐκ τοῦ μέσου προσηλώσας αὐτὸν τῷ σταυρῷ· 15 ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἔξουσίας ἐδειγμάτισεν ἐν παρρησίᾳ, θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ. 16 Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει (καὶ *N(k)O*) ἐν πόσει ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς ἢ νεομηνίας ἢ σαββάτων, 17 ἃ ἐστιν σκιὰ τῶν μελλόντων, τὸ δὲ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. 18 μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβεύετω θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρησκείᾳ τῶν ἀγγέλων, ἢ (μὴ *K*) ἔρακεν ἐμβατεύων εἰκῇ φυσιούμενος ὑπὸ τοῦ νοὸς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, 19

καὶ οὐ κρατῶν τὴν κεφαλὴν ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα διὰ τῶν ἀφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον καὶ συμβιβαζόμενον αὕξει τὴν αὔξησιν τοῦ θεοῦ.

20 Εἰ (οὗν *Κ*) ἀπεθάνετε σὺν (τῷ *κ*) Χριστῷ ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ κόσμου, τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε; **21** μὴ ἄψη μηδὲ γεύσῃ μηδὲ θίγῃς· **22** ἃ ἔστιν πάντα εἰς φθορὰν τῇ ἀποχρήσει κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων· **23** ἄτινά ἔστιν λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν ἑθελοθρησκίᾳ καὶ ταπεινοφροσύνῃ καὶ ἀφειδίᾳ σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινι πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκός.

3 Εἰ οὗν συνηγέρθητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ Χριστός ἔστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ καθήμενος· **2** τὰ ἄνω φρονεῖτε μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. **3** ἀπεθάνετε γάρ καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ θεῷ· **4** ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ (ὑμῶν, *Ν(Κ)Ο*) τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ. **5** Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη (ὑμῶν *Κ*) τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακὴν καὶ τὴν πλεονεξίαν ἥτις ἔστιν εἰδωλολατρία, **6** δι' ἣ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας· **7** ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιεπατήσατέ ποτε, ὅτε ἐζῆτε ἐν (τούτοις. *Ν(Κ)Ο*) **8** Νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργήν, θυμόν, κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν. **9** Μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἀνθρωπὸν σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ **10** καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον, τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν· **11** ὅπου οὐκ ἔνι "Ελλην καὶ Ἰουδαῖος, περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία,

βάρβαρος, Σκύθης, δοῦλος, ἐλεύθερος, ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσιν Χριστός. **12** Ἐνδύσασθε οὖν, ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ θεοῦ ἄγιοι καὶ ἡγαπημένοι, σπλάγχνα (οἰκτιρμοῦ, *Ν(Κ)Ο*) χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, πραΰτητα, μακροθυμίαν· **13** ἀνεχόμενοι ἀλλήλων καὶ χαριζόμενοι ἔαυτοῖς ἐάν τις πρός τινα ἔχῃ μομφήν· καθὼς καὶ ὁ (κύριος *Ν(Κ)Ο*) ἔχαρισατο ὑμῖν, οὕτως καὶ ὑμεῖς· **14** ἐπὶ πᾶσιν δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, (ὅ *Ν(Κ)Ο*) ἔστιν σύνδεσμος τῆς τελειότητος. **15** καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ (Χριστοῦ *Ν(Κ)Ο*) βραβευέτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν ἐνὶ σώματι· καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε. **16** Ο λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικείτω ἐν ὑμῖν πλουσίως, ἐν πάσῃ σοφίᾳ, διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες ἔαυτοὺς ψαλμοῖς, (καὶ *κ*) ὑμνοῖς, (καὶ *κ*) ὠδαῖς πνευματικαῖς ἐν (τῇ *no*) χάριτι ἄδοντες ἐν (ταῖς καρδίαις *Ν(Κ)Ο*) ὑμῶν τῷ (θεῷ *Ν(Κ)Ο*) **17** καὶ πᾶν (ὅ τι *ΝΚ(ο)*) (ἐὰν *Ν(κ)Ο*) ποιῆτε ἐν λόγῳ ἥ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι κυρίου Ἰησοῦ εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ (καὶ *κ*) πατρὶ δι' αὐτοῦ. **18** Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς (ἰδίοις *Κ*) ἀνδράσιν ὡς ἀνῆκεν ἐν κυρίῳ. **19** Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς. **20** Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν κατὰ πάντα· τοῦτο γάρ εὐάρεστόν ἔστιν (ἐν *Ν(κ)Ο*) κυρίῳ. **21** Οἱ πατέρες, μὴ ἐρεθίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν. **22** Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν (όφθαλμοδουλίᾳ *Ν(κ)Ο*) ὡς ἀνθρωπάρεσκοι ἀλλ' ἐν ἀπλότητι καρδίας φοβούμενοι τὸν (κύριον. *Ν(Κ)Ο*) **23** (καὶ *κ*) (πᾶν *Κ*) ὁ (τι *Κ*) ἐὰν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς

έργαζεσθε ώς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις· 24 εἰδότες δὲ τὸ ἄπὸ κυρίου (ἀπολήμψεσθε *NK(o)*)
τὴν ἀνταπόδοσιν τῆς κληρονομίας· τῷ γὰρ *k*)
κυρίῳ Χριστῷ δουλεύετε. 25 οὐ γὰρ *N(k)O*)
ἀδικῶν κομίσεται δὲ ἡδίκησεν καὶ οὐκ ἔστιν
προσωπολημψία.

4 Οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς
δούλοις παρέχεσθε εἰδότες δὲ τὸ οὐκέτι ὑμεῖς ἔχετε
κύριον ἐν (οὐρανῷ. *N(k)O*) 2 Τῇ προσευχῇ
προσκαρτερεῖτε γρηγοροῦντες ἐν αὐτῇ ἐν
εὐχαριστίᾳ· 3 προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ὑμῶν
ἴνα δὲ θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου λαλῆσαι
τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ, δι' ὃ καὶ δέδεμαι, 4
ἴνα φανερώσω αὐτὸν ὡς δεῖ με λαλῆσαι. 5 Ἐν
σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω τὸν καιρὸν
ἔξαγοραζόμενοι. 6 δὲ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν
χάριτι, ἄλατι ἡρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς
ἐνὶ ἔκαστῳ ἀποκρίνεσθαι. 7 Τὰ κατ' ἔμε πάντα
γνωρίσει ὑμῖν Τύχικος δὲ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
καὶ πιστὸς διάκονος καὶ σύνδουλος ἐν κυρίῳ,
8 δὲν ἔπειμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸν τοῦτο ίνα
(γνῶτε *N(K)(O)* τὰ περὶ (ἡμῶν *N(K)O*) καὶ
παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν, 9 σὺν Ὀνησίμῳ
τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, δῆς ἔστιν ἔξ
ὑμῶν πάντα ὑμῖν γνωρίσουσιν τὰ ὕδε. 10
Ἄσπάζεται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος δὲ συναιχμάλωτός
μου καὶ Μᾶρκος δὲ ἀνεψιὸς Βαρναβᾶ, περὶ οὗ
ἔλαβετε ἐντολάς· ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς, δέξασθε
αὐτόν· 11 καὶ Ἰησοῦς δὲ λεγόμενος Ἰοῦστος, οἱ
ὄντες ἐκ περιτομῆς, οὗτοι μόνοι συνεργοὶ εἰς
τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν
μοι παρηγορία. 12 Ἄσπάζεται ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς
δὲ ἔξ ὑμῶν, δοῦλος Χριστοῦ (Ἰησοῦ, *NO*)

πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς
προσευχαῖς, ἵνα (σταθῆτε *N(k)O*) τέλειοι καὶ
(πεπληροφορημένοι *N(k)O*) ἐν παντὶ θελήματι
τοῦ θεοῦ. 13 μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ δὲ τὸ ἔχει πολὺν
(πόνον *N(K)O*) ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ
καὶ τῶν ἐν Ἱεραπόλει. 14 Ἄσπάζεται ὑμᾶς
Λουκᾶς δὲ ἱατρὸς δὲ ἀγαπητὸς καὶ Δημᾶς. 15
Ἄσπάσασθε τοὺς ἐν Λαοδικείᾳ ἀδελφούς καὶ
(Νύμφαν *N(K)O*) καὶ τὴν κατ' οἶκον (αὐτῆς
N(K)(o) ἐκκλησίαν. 16 καὶ δὲ τὸν ἀναγνωσθῆ
παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολή, ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ
Λαοδικέων ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ, καὶ τὴν ἐκ
Λαοδικείας ίνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνῶτε. 17 καὶ εἴπατε
Ἀρχίππῳ βλέπε τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν
κυρίῳ, ίνα αὐτὴν πληροῖς. 18 Οὐ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ
χειρὶ Παύλου, μνημονεύετε μου τῶν δεσμῶν. ἡ
χάρις μεθ' ὑμῶν (ἀμήν. *KO*) (πρὸς Κολασσαῖς
ἔγραφη ἀπό Ρώμης διά τυχικοῦ καὶ Ὀνησίμου.
K)

Προς Θεσσαλονικεις Α'

1 Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνῃ (ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. *Κ*)

2 Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ πάντων ὑμῶν μνείαν (ὑμῶν *κ*) ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ἡμῶν, **3** ἀδιαλείπτως μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν. **4** εἰδότες, ἀδελφοὶ ἡγαπημένοι ὑπὸ (τοῦ *no*) θεοῦ, τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν. **5** ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει καὶ ἐν πνεύματι ἀγίῳ καὶ ἐν πληροφορίᾳ πολλῇ καθὼς οἴδατε οἵοι ἐγενήθημεν ἐν ὑμῖν δι' ὑμᾶς. **6** καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε καὶ τοῦ κυρίου δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ μετὰ χαρᾶς πνεύματος ἀγίου, **7** ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς (τύπον *N(K)O*) πᾶσιν τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ (ἐν *no*) τῇ Ἀχαΐᾳ. **8** ἀφ' ὑμῶν γὰρ ἐξῆχηται ὁ λόγος τοῦ κυρίου οὐ μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ (ἐν τῇ *no*) Ἀχαΐᾳ, ἀλλ' (καὶ *κ*) ἐν παντὶ τόπῳ ἡ πίστις ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν θεὸν ἐξελήλυθεν, ὥστε μὴ χρείαν ἔχειν ἡμᾶς λαλεῖν τι. **9** αὐτοὶ γὰρ περὶ ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν ὅποιαν εἴσοδον (ἔσχομεν *N(k)O*) πρὸς ὑμᾶς, καὶ πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων δουλεύειν θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ **10** καὶ ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν, δὲν ἥγειρεν ἐκ τῶν νεκρῶν, Ἰησοῦν τὸν ῥύμενον ἡμᾶς (ἐκ *N(k)O*) τῆς ὁργῆς τῆς ἐρχομένης.

2 Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοί, τὴν εἴσοδον ἡμῶν τὴν πρὸς ὑμᾶς ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν **2** ἀλλὰ (καὶ *κ*) προπαθόντες καὶ ὑβρισθέντες, καθὼς οἴδατε, ἐν Φιλίπποις, ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν λαλῆσαι πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἐν πολλῷ ἀγῶνι. **3** ή γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας (οὐδὲ *N(k)O*) ἐν δόλῳ **4** ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμάσμεθα ὑπὸ τοῦ θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγγέλιον, οὕτως λαλοῦμεν, οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες ἀλλὰ (τῷ *κ*) θεῷ τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν. **5** οὕτε γάρ ποτε ἐν λόγῳ κολακείας ἐγενήθημεν, καθὼς οἴδατε, οὕτε ἐν προφάσει πλεονεξίας, θεὸς μάρτυς, **6** οὕτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν οὕτε ἀφ' ὑμῶν οὕτε ἀπ' ἄλλων, δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι ὡς Χριστοῦ ἀπόστολοι. **7** ἀλλ' ἐγενήθημεν (νήπιοι *N(K)O*) ἐν μέσῳ ὑμῶν, ὡς (ἐὰν *N(k)O*) τροφὸς θάλπη τὰ ἑαυτῆς τέκνα, **8** οὕτως (όμειρόμενοι *N(k)O*) ὑμῶν εύδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχάς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν (ἐγενήθητε. *N(k)O*) **9** Μνημονεύετε γάρ, ἀδελφοί, τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον· νυκτὸς (γάρ *κ*) καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινα ὑμῶν ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ. **10** ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ θεός, ὡς ὁσίως καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν ἐγενήθημεν, **11** καθάπερ οἴδατε, ὡς ἔνα ἕκαστον ὑμῶν ὡς πατήρ τέκνα ἑαυτοῦ παρακαλοῦντες ὑμᾶς καὶ παραμυθούμενοι καὶ (μαρτυρόμενοι *N(k)O*) **12** εἰς τὸ (περιπατεῖν *N(k)O*) ὑμᾶς ἀξίως τοῦ θεοῦ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν. **13** (Καὶ

no) διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ ἀδιαλείπτως ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν τοῦ θεοῦ ἐδέξασθε οὐ λόγον ἀνθρώπων ἀλλὰ καθὼς ἐστιν ἀληθῶς λόγον θεοῦ, ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν. 14 ὡμεῖς γάρ μιμηταὶ ἐγενήθητε, ἀδελφοί, τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ἰουδαΐᾳ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι (τὰ *N(K)O*) (αὐτὰ *N(k)O*) ἐπάθετε καὶ ὡμεῖς ὑπὸ τῶν ἰδίων συμφυλετῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, 15 τῶν καὶ τὸν κύριον ἀποκτεινάντων Ἰησοῦν καὶ τοὺς (ἰδίους *K*) προφήτας καὶ (ἡμᾶς *NK(O)*) ἐκδιωξάντων καὶ θεῷ μὴ ἀρεσκόντων καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναντίων, 16 κωλυόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσιν λαλῆσαι ἵνα σωθῶσιν, εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἀμαρτίας πάντοτε· ἔφθασεν δὲ ἐπ' αὐτοὺς ἡ ὁργὴ (τοῦ θεοῦ *O*) εἰς τέλος. 17 Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν πρὸς καιρὸν ὥρας προσώπῳ οὐ καρδίᾳ, περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ. 18 (διότι *N(k)O*) ἡθελήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν Παῦλος καὶ ἄπαξ καὶ δίς, καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ σατανᾶς. 19 τίς γάρ ἡμῶν ἐλπὶς ἡ χαρὰ ἡ στέφανος καυχήσεως; ἡ οὐχὶ καὶ ὡμεῖς ἐμπροσθεν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ (Χριστοῦ *K*) ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ; 20 ὡμεῖς γάρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν καὶ ἡ χαρά.

3 Διὸ μηκέτι στέγοντες εὔδοκήσαμεν καταλειφθῆναι ἐν Ἀθήναις μόνοι 2 καὶ ἐπέμψαμεν Τιμόθεον τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ (διάκονον *KO*) (καὶ *K*) συνεργὸν (ἡμῶν *K*) τοῦ θεοῦ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸ στηρίζαι ὡμᾶς καὶ παρακαλέσαι (ὑμᾶς *k*) (ὑπὲρ

N(k)O) τῆς πίστεως ὑμῶν, 3 (τὸ *N(k)O*) μηδένα σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλίψεσιν ταύταις αὐτοὶ γὰρ οἴδατε ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα· 4 καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἥμεν, προελέγομεν ὑμῖν ὅτι μέλλομεν θλίβεσθαι καθὼς καὶ ἐγένετο καὶ οἴδατε· 5 διὰ τοῦτο κάγὼ κάγὼ μηκέτι στέγων ἐπεμψαί εἰς τὸ γνῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν, μή πως ἐπείρασεν ὑμᾶς ὁ πειράζων καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν. 6 ἄρτι δὲ ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς ὑμᾶς ἀφ' ὑμῶν καὶ εὐαγγελισαμένου ἡμῖν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν καὶ ὅτι ἔχετε μνείαν ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς, 7 διὰ τοῦτο παρεκλήθημεν, ἀδελφοί, ἐφ' ὑμῖν ἐπὶ πάσῃ τῇ ἀνάγκῃ καὶ θλίψει ἡμῶν διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως· 8 ὅτι νῦν ζῶμεν, ἐὰν ὡμεῖς (στήκετε *N(k)O*) ἐν κυρίῳ. 9 τίνα γάρ εὐχαριστίαν δυνάμεθα τῷ θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑμῶν ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ἣ χαίρομεν δι' ὑμᾶς ἐμπροσθεν τοῦ θεοῦ ἡμῶν, 10 νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπερεκπερισσοῦ ὑπερεκπερισσοῦ ὑπερεκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ πρόσωπον καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν; 11 Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς (Χριστός *K*) κατευθύναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς· 12 ὡμᾶς δὲ ὁ κύριος πλεονάσαι καὶ περισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς 13 εἰς τὸ στηρίζαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν ἀγιωσύνῃ ἐμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ (Χριστοῦ *K*) μετὰ πάντων τῶν ἀγίων αὐτοῦ (ἀμήν. *N*)

4 Λοιπὸν οὗν, ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ (ἴνα *ΝΟ*) καθὼς παρελάβετε παρ' ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν καὶ ἀρέσκειν θεῷ (καθὼς καὶ περιπατεῖτε, *ΝΟ*) ίνα περισσεύητε μᾶλλον· **2** οἴδατε γὰρ τίνας παραγγελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. **3** τοῦτο γάρ ἐστιν θέλημα τοῦ θεοῦ, ὁ ἀγιασμὸς ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας· **4** εἰδέναι ἔκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἀγιασμῷ καὶ τιμῇ, **5** μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίᾳς καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν θεόν· **6** τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· διότι ἔκδικος (ὁ *κ*) κύριος περὶ πάντων τούτων καθὼς καὶ προείπαμεν ὑμῖν καὶ διεμαρτυράμεθα. **7** οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ ἀλλ’ ἐν ἀγιασμῷ. **8** τοιγαροῦν ὁ ἀθετῶν οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ ἀλλὰ τὸν θεὸν τὸν καὶ (διδόντα *Ν(κ)Ο*) τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἄγιον εἰς (ὑμᾶς, *Ν(κ)Ο*) **9** Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρείαν ἔχετε γράφειν ὑμῖν· αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοί ἐστε εἰς τὸ ἄγαπᾶν ἀλλήλους· **10** καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸν εἰς πάντας τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς ἐν ὅλῃ τῇ Μακεδονίᾳ. Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, περισσεύειν μᾶλλον **11** καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν καὶ πράσσειν τὰ ἴδια καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς ἴδιαις χερσὶν ὑμῶν καθὼς ὑμῖν παρηγγείλαμεν· **12** ίνα περιπατῆτε εὐσχημόνως πρὸς τοὺς ἔξω καὶ μηδενὸς χρείαν ἔχητε. **13** Οὐ (θέλομεν *Ν(κ)Ο*) δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν (κοιμωμένων, *Ν(κ)Ο*) ίνα μὴ λυπῆσθε καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. **14** εἰ γὰρ πιστεύομεν δτὶ Ἰησοῦς ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη, οὕτως καὶ

οἱ θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν αὐτῷ. **15** Τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ κυρίου δτὶ ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας· **16** δτὶ αὐτὸς ὁ κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου καὶ ἐν σάλπιγgi θεοῦ καταβήσεται ἀπ’ οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ ἀναστήσονται πρῶτον, **17** ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι ἄμα σὺν αὐτοῖς ἀρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ κυρίου εἰς ἀέρα· καὶ οὕτως πάντοτε σὺν κυρίῳ ἐσόμεθα. **18** Ὡστε παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τούτοις.

5 Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί, οὐ χρείαν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι· **2** αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς οἴδατε δτὶ (ἡ *κ*) ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτης ἐν νυκτὶ οὕτως ἔρχεται· **3** δταν (γὰρ *κ*) λέγωσιν· εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐφίσταται ὅλεθρος ὕσπερ ἡ ωδὶν τῇ ἐν γαστρὶ ἔχούσῃ, καὶ οὐ μὴ ἐκφύγωσιν. **4** ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει, ίνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς (κλέπτης *ΝΚ(Ο*)) καταλάβῃ· **5** πάντες (γὰρ *πο*) ὑμεῖς νιοὶ φωτός ἐστε καὶ νιοὶ ἡμέρας· οὐκ ἐσμὲν νυκτὸς οὐδὲ σκότους. **6** Ἀρα οὕν μὴ καθεύδωμεν ὡς (καὶ *κ*) οἱ λοιποὶ ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν. **7** οἱ γὰρ καθεύδοντες νυκτὸς καθεύδουσιν καὶ οἱ μεθυσκόμενοι νυκτὸς μεθύουσιν· **8** ἡμεῖς δὲ ἡμέρας δντες νήφωμεν ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως καὶ ἀγάπης καὶ περικεφαλαίαν ἐλπίδα σωτηρίας· **9** δτὶ οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ θεὸς εἰς ὄργην ἀλλ’ εἰς περιποίησιν σωτηρίας διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ **10** τοῦ ἀποθανόντος

(ύπερ *NK(o)*) ήμῶν, ἵνα εἴτε γρηγορῶμεν εἴτε καθεύδωμεν ἄμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν. 11 Διὸ παρακαλεῖτε ἀλλήλους καὶ οἰκοδομεῖτε εἰς τὸν ἔνα καθὼς καὶ ποιεῖτε. 12 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν ὑμῖν καὶ προϊσταμένους ὑμῶν ἐν κυρίῳ καὶ νουθετοῦντας ὑμᾶς 13 καὶ ἡγεῖσθαι αὐτοὺς ὑπερεκπερισσοῦ ὑπερεκπερισσοῦ ὑπερεκπερισσοῦ ἐν ἀγάπῃ διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν. εἰρηνεύετε ἐν (έαυτοῖς. *NK(O)*) 14 Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πρὸς πάντας. 15 ὄρατε μή τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινι ἀποδῷ, ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε καὶ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας. 16 πάντοτε χαίρετε· 17 ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε· 18 ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε· τοῦτο γὰρ θέλημα θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς. 19 τὸ πνεῦμα μὴ σβέννυτε· 20 προφητείας μὴ ἔξουθενεῖτε· 21 πάντα (δὲ *no*) δοκιμάζετε· τὸ καλὸν κατέχετε· 22 ἀπὸ παντὸς εἴδους πονηροῦ ἀπέχεσθε. 23 αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἀγιάσαι ὑμᾶς ὀλοτελεῖς, καὶ ὀλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τηρηθείη. 24 πιστὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, δος καὶ ποιήσει. 25 Ἄδελφοί, προσεύχεσθε (καὶ *no*) περὶ ἡμῶν. 26 Ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελφοὺς πάντας ἐν φιλήματι ἀγίῳ. 27 (ἐνορκίζω *N(k)O*) ὑμᾶς τὸν κύριον ἀναγνωσθῆναι τὴν ἐπιστολὴν πᾶσιν τοῖς (ἀγίοις *K*) ἀδελφοῖς. 28 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. (ἀμήν. *KO*) (πρός Θεσσαλονικείς πρώτη ἐγράφη ἀπό Ἀθηνῶν. *K*)

Προς Θεσσαλονικεις Β'

1 Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ· **2** χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνῃ ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. **3** Εὐχαριστεῖν ὁφείλομεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί, καθὼς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπεραυξάνει ἡ πίστις ὑμῶν καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἐνὸς ἑκάστου πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλήλους· **4** ὥστε αὐτοὺς ἡμᾶς ἐν ὑμῖν (ἐγκαυχᾶσθαι *N(k)O*) ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ θεοῦ ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν καὶ ταῖς θλίψεσιν αἵς ἀνέχεσθε, **5** ἔνδειγμα τῆς δικαίας κρίσεως τοῦ θεοῦ εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὡμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ ὑπὲρ ἡς καὶ πάσχετε· **6** εἴπερ εἴπερ δίκαιον παρὰ θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ὡμᾶς θλῖψιν **7** καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ' ὑμῶν ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ **8** ἐν (πυρὶ φλογός, *NK(o*)) διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσιν θεὸν καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσιν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ (Χριστοῦ *K*) **9** οἵτινες δίκην τίσουσιν, δλεθρον αἰώνιον ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, (aiōnios g166) **10** ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσιν τοῖς (πιστεύσασιν, *N(k)O*) ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐφ' ὡμᾶς, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. **11** εἰς ὃ καὶ προσευχόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν ἵνα ὡμᾶς ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ πληρώσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγαθωσύνης καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει, **12** ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα

τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ (Χριστοῦ *K*) ἐν ὑμῖν καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

2 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτὸν **2** εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοὸς (μηδὲ *N(k)O*) θροεῖσθαι, μήτε διὰ πνεύματος μήτε διὰ λόγου μήτε δι' ἐπιστολῆς ως δι' ὑμῶν, ως ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ (κυρίου. *N(K)O*) **3** μή τις ὑμᾶς ἔξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον· ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς (ἀνομίας, *N(K)O*) ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, **4** ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον θεὸν ἥ σέβασμα ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ (ώς θεὸν *K*) καθίσαι ἀποδεικνύντα ἔαυτὸν ὅτι ἐστὶν θεός. **5** Οὐ μνημονεύετε ὅτι ἔτι ὧν πρὸς ὡμᾶς ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν; **6** καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ (έαυτοῦ *NK(o*)) καιρῷ. **7** τὸ γὰρ μυστήριον ἦδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας, μόνον ὁ κατέχων ἄρτι ἔως ἐκ μέσου γένηται· **8** καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἄνομος δὸν ὁ κύριος (Ἰησοῦς *NO*) (ἀνελεῖ *N(k)O*) τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ καταργήσει τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ· **9** οὕτω ἐστιν ἡ παρουσία κατ' ἐνέργειαν τοῦ σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις καὶ τέρασιν ψεύδους **10** καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ (τῆς *k*) ἀδικίας (ἐν *k*) τοῖς ἀπολλυμένοις, ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς· **11** καὶ διὰ τοῦτο (πέμπει *N(k)O*) αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐνέργειαν πλάνης εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει, **12** ἵνα

κριθῶσιν (πάντες *NK(o)*) οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ ἀλλ’ εὐδοκήσαντες (ἐν *k*) τῇ ἀδικίᾳ. **13** Ὡμεῖς δὲ ὁφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοὶ ἡγαπημένοι ὑπὸ κυρίου, ὅτι (εἴλατο *N(k)O*) ὑμᾶς ὁ θεὸς (ἀπαρχὴν *N(k)O*) εἰς σωτηρίαν ἐν ἀγιασμῷ πνεύματος καὶ πίστει ἀληθείας, **14** εἰς δὲ (καὶ *n*) ἐκάλεσεν ὑμᾶς διὰ τοῦ εὐαγγελίου ὑμῶν εἰς περιποίησιν δόξης τοῦ κυρίου ὑμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. **15** Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, στήκετε καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἣς ἔδιδάχθητε εἴτε διὰ λόγου εἴτε δι’ ἐπιστολῆς ὑμῶν. **16** αὐτὸς δὲ ὁ κύριος ὑμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ὁ θεὸς (ό *N(K)O*) πατὴρ ὑμῶν, ὁ ἀγαπήσας ὑμᾶς καὶ δοὺς παράκλησιν αἰώνιαν καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι, (αιδοῖος **g166**) **17** παρακαλέσαι ὑμῶν τὰς καρδίας καὶ στηρίξαι (ὑμᾶς *k*) ἐν παντὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ ἀγαθῷ.

3 Τὸ λοιπόν, προσεύχεσθε, ἀδελφοί, περὶ ὑμῶν, ἵνα ὁ λόγος τοῦ κυρίου τρέχῃ καὶ δοξάζηται καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς **2** καὶ ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων οὐ γὰρ πάντων ἡ πίστις. **3** πιστὸς δὲ ἐστιν ὁ κύριος, ὃς στηρίξει ὑμᾶς καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. **4** πεποίθαμεν δὲ ἐν κυρίῳ ἐφ’ ὑμᾶς ὅτι ἡ παραγγέλλομεν (ὑμῖν *k*) καὶ ποιεῖτε καὶ ποιήσετε. **5** ὁ δὲ κύριος κατευθύναι ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ καὶ εἰς τὴν ὑπομονὴν τοῦ Χριστοῦ. **6** Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ὑμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἦν (παρελάβοσαν *N(K)(O)*) παρ’ ὑμῶν. **7** αὐτοὶ γὰρ οἴδατε πῶς δεῖ μιμεῖσθαι ὑμᾶς· ὅτι οὐκ ἡτακτήσαμεν ἐν

ὑμῖν, **8** οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρά τινος, ἀλλ’ ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ (νυκτὸς *N(k)O*) καὶ (ἡμέρας *N(k)O*) ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινα ὑμῶν. **9** οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἔξουσίαν, ἀλλ’ ἵνα ἔαυτοὺς τύπον δῶμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς. **10** καὶ γὰρ ὅτε ἡμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι μηδὲ ἐσθιέτω. **11** Ἀκούομεν γάρ τινας περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μηδὲν ἐργαζομένους ἀλλὰ περιεργαζομένους. **12** Τοῖς δὲ τοιούτοις παραγγέλλομεν καὶ παρακαλοῦμεν (ἐν *N(k)O*) (τοῦ *k*) (κυρίῳ *N(k)O*) (ὑμῶν *K*) Ἰησοῦ (Χριστῷ *N(k)O*) ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι τὸν ἔαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσιν. **13** ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, μὴ ἐγκακήσητε καλοποιοῦντες. **14** Εἰ δέ τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ὑμῶν διὰ τῆς ἐπιστολῆς, τοῦτον σημειοῦσθε (καὶ *k*) μὴ (συναναμίγνυσθαι *N(k)O*) αὐτῷ ἵνα ἐντραπῇ. **15** καὶ μὴ ως ἔχθρὸν ἡγεῖσθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε ως ἀδελφόν. **16** αὐτὸς δὲ ὁ κύριος τῆς εἰρήνης δῷῃ ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰ παντὸς ἐν παντὶ τρόπῳ. ὁ κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν. **17** Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου, δὲ ἐστιν σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ· οὕτως γράφω. **18** Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ὑμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν (ἀμήν. *KO*) (πρός Θεσσαλονικείς δευτέρᾳ ἐγράφη ἀπό Ἀθηνῶν *K*)

Προς Τιμοθεον Α'

1 Παῦλος ἀπόστολος (κυριόυ *Ο*) Χριστοῦ Ἰησοῦ κατ' ἐπιταγὴν θεοῦ σωτῆρος ἡμῶν καὶ (κυριόυ *Κ*) Χριστοῦ Ἰησοῦ τῆς ἐλπίδος ἡμῶν **2** Τιμοθέῳ γνησίᾳ τέκνῳ ἐν πίστει χάρις, ἔλεος, εἰρήνῃ ἀπὸ θεοῦ πατρὸς (ἡμῶν *Κ*) καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. **3** Καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ πορευόμενος εἰς Μακεδονίαν ἵνα παραγγείλης τισὶν μὴ ἐτεροδιδασκαλεῖν **4** μηδὲ προσέχειν μύθοις καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις, αἵτινες (ἐκζητήσεις *Ν(κ)Ο*) παρέχουσιν μᾶλλον ἢ οἰκονομίαν θεοῦ τὴν ἐν πίστει. **5** τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου, **6** ὃν τινες ἀστοχήσαντες ἔξετράπησαν εἰς ματαιολογίαν **7** θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι, μὴ νοοῦντες μήτε ἄλεγουσιν μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται. **8** Οἴδαμεν δὲ ὅτι καλὸς ὁ νόμος ἐάν τις αὐτῷ νομίμως χρῆται, **9** εἰδὼς τοῦτο, ὅτι δικαίω νόμος οὐ κεῖται, ἀνόμοις δὲ καὶ ἀνυποτάκτοις, ἀσεβέσιν καὶ ἀμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις καὶ βεβήλοις, πατρολώαις καὶ μητρολώαις, ἀνδροφόνοις, **10** πόρνοις, ἀρσενοκοίταις, ἀνδραποδισταῖς, ψεύσταις, ἐπιόρκοις, καὶ εἴ τι ἔτερον τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ ἀντίκειται **11** κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης τοῦ μακαρίου θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ. **12** (Καὶ *κ*) χάριν ἔχω τῷ ἐνδυναμώσαντί με Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν ὅτι πιστόν με ἡγήσατο θέμενος εἰς διακονίαν, **13** (τὸ *Ν(κ)Ο*) πρότερον ὅντα βλάσφημον καὶ διώκτην καὶ ὑβριστήν ἀλλ’ ἡλεήθην, ὅτι ἀγνοῶν

ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ· **14** ὑπερεπλεόνασεν δὲ ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. **15** Πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ἥλθεν εἰς τὸν κόσμον ἀμαρτωλοὺς σῶσαι, ὃν πρῶτός εἰμι ἐγώ. **16** ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἡλεήθην, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρώτῳ ἐνδείξηται Χριστὸς Ἰησοῦς τὴν (ἀπασαν *Ν(κ)Ο*) μακροθυμίαν πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πιστεύειν ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον. (αιῶνιος g166) **17** Τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν αἰώνων, ἀφθάρτῳ ἀοράτῳ μόνῳ (σοφῷ *Κ*) θεῷ, τιμὴ καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰώνας τῶν αἰώνων, ἀμήν. (αιῶν g165) **18** Ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι, τέκνον Τιμόθεε, κατὰ τὰς προαγούσας ἐπὶ σὲ προφητείας, ἵνα (στρατεύῃ *ΝΚ(ο)*) ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν **19** ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν, ἵν τινες ἀπωσάμενοι περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν, **20** ὃν ἐστιν Ὅμεναιος καὶ Ἄλεξανδρος οὓς παρέδωκα τῷ σατανᾷ ἵνα παιδευθῶσιν μὴ βλασφημεῖν.

2 Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι δεήσεις, προσευχάς, ἐντεύξεις, εὐχαριστίας ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων, **2** ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἥρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι. **3** τοῦτο (γὰρ *κ*) καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, **4** ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. **5** Εἰς γὰρ θεός, εἴς καὶ μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς **6** ὃ δοὺς ἔαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων, τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰδίοις, **7** εἰς ὃ ἐτέθην ἐγώ κηρυξ καὶ ἀπόστολος, ἀλήθειαν λέγω (ἐν Χριστῷ,

Κ) οὐ ψεύδομαι, διδάσκαλος ἐθνῶν ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ. 8 Βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ τόπῳ ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας χωρὶς ὄργης καὶ (διαλογισμοῦ *NK(O)*) 9 ὡσαύτως καὶ (τὰς *k*) γυναῖκας ἐν καταστολῇ κοσμίῳ μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης κοσμεῖν ἔαυτάς, μὴ ἐν πλέγμασιν (καὶ χρυσίῳ *N(k)O*) ἥ μαργαρίταις ἥ ἴματισμῷ πολυτελεῖ, 10 ἀλλ’ ὅ πρέπει γυναιξὶν ἐπαγγελλομέναις θεοσέβειαν, δι’ ἔργων ἀγαθῶν. 11 γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω ἐν πάσῃ ὑποταγῇ· 12 διδάσκειν δὲ γυναικὶ οὐκ ἐπιτρέπω οὐδὲ αὐθεντεῖν ἄνδρὸς ἀλλ’ εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ. 13 Ἄδαμ γάρ πρῶτος ἐπλάσθη, εἴτα Εὕα. 14 καὶ Ἄδαμ οὐκ ἡπατήθη, ἥ δὲ γυνὴ (ἐξαπατηθεῖσα *N(k)O*) ἐν παραβάσει γέγονεν· 15 σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἀγιασμῷ μετὰ σωφροσύνης.

3 Πιστὸς ὁ λόγος; εἴ τις ἐπισκοπῆς ὄρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. 2 δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπίλημπτον εἶναι, μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα, νηφάλιον, σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν, 3 μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην (μὴ αἰσχροκερδῆ, *K*) ἀλλ’ ἐπιεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον, 4 τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον, τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης σεμνότητος. 5 Εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προστῆναι οὐκ οἶδεν, πῶς ἐκκλησίας θεοῦ ἐπιμελήσεται; 6 μὴ νεόφυτον, ἵνα μὴ τυφωθεὶς εἰς κρίμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου. 7 δεῖ δὲ (αὐτὸν *k*) καὶ μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, ἵνα μὴ εἰς ὄνειδισμὸν ἐμπέσῃ καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου. 8 Διακόνους ὡσαύτως σεμνούς, μὴ διλόγους, μὴ οἷνω πολλῷ προσέχοντας, μὴ

αἰσχροκερδεῖς, 9 ἔχοντας τὸ μυστήριον τῆς πίστεως ἐν καθαρῷ συνειδήσει. 10 καὶ οὗτοι δὲ δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, εἴτα διακονείτωσαν ἀνέγκλητοι ὅντες. 11 Γυναῖκας ὡσαύτως σεμνάς, μὴ διαβόλους, (νηφαλίους, *N(k)O*) πιστὰς ἐν πᾶσιν. 12 διάκονοι ἔστωσαν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων καλῶς προϊστάμενοι καὶ τῶν ιδίων οἴκων. 13 οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαντες βαθμὸν ἔαυτοῖς καλὸν περιποιοῦνται καὶ πολλὴν παρρησίαν ἐν πίστει τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 14 Ταῦτά σοι γράφω ἐλπίζων ἐλθεῖν πρὸς σὲ (ἐν *no*) (τάχει *N(k)O*) 15 ἐὰν δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῆς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ θεοῦ ἀναστρέψεσθαι, ἦτις ἔστιν ἐκκλησία θεοῦ ζῶντος, στῦλος καὶ ἐδραίωμα τῆς ἀληθείας. 16 Καὶ δόμοιο γομένως μέγα ἔστιν τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον, (δος *N(K)O*) ἐφανερώθη ἐν σαρκὶ, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι, ὡφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήμφθη ἐν δόξῃ.

4 Τὸ δὲ πνεῦμα ῥήτως λέγει ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονται τινες τῆς πίστεως προσέχοντες πνεύμασιν πλάνοις καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων 2 ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων, κεκαυστηριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν, 3 κωλυόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων ἢ ὁ θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάλημψιν μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκόσιν τὴν ἀλήθειαν. 4 ὅτι πᾶν κτίσμα θεοῦ καλὸν καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμενον· 5 ἀγιάζεται γὰρ διὰ λόγου θεοῦ καὶ ἐντεύξεως. 6 Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς καλὸς ἔστη διάκονος Χριστοῦ Ἰησοῦ ἐντρεφόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως καὶ τῆς καλῆς διδασκαλίας

ἡ παρηκολούθηκας· 7 τοὺς δὲ βεβήλους καὶ γραώδεις μύθους παραιτοῦ· γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν. 8 ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς δλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος, ή δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης. 9 πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος. 10 εἰς τοῦτο γὰρ (καὶ *k*) κοπιῶμεν καὶ (ἀγωνιζόμεθα, *N(K)O*) ὅτι ἡλπίκαμεν ἐπὶ θεῷ ζῶντι, ὃς ἐστιν σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων μάλιστα πιστῶν. 11 Παράγγελλε ταῦτα καὶ δίδασκε. 12 μηδείς σου τῆς νεότητος καταφρονείτω, ἀλλὰ τύπος γίνου τῶν πιστῶν, ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ (ἐν πνεύματι, *K*) ἐν πίστει, ἐν ἀγνείᾳ. 13 ἔως ἔρχομαι, πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ, 14 μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος ὃ ἐδόθη σοι διὰ προφητείας μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου. 15 ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἵσθι, ἵνα σου ἡ προκοπὴ φανερὰ ἥ (ἐν *k*) πᾶσιν. 16 ἔπειχε σεαυτῷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ ἐπίμενε αὐτοῖς τοῦτο γὰρ ποιῶν καὶ σεαυτὸν σώσεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου.

5 Πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς ἀλλὰ παρακάλει ὡς πατέρα, νεωτέρους ὡς ἀδελφούς, 2 πρεσβυτέρας ὡς μητέρας, νεωτέρας ὡς ἀδελφάς ἐν πάσῃ ἀγνείᾳ. 3 χήρας τίμα τὰς ὄντως χήρας. 4 εἰ δέ τις χήρα τέκνα ἥ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον εὐσέβειν καὶ ἀμοιβάς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις· τοῦτο γάρ ἐστιν (καλὸν καὶ *K*) ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 5 Ἡ δὲ ὄντως χήρα καὶ μεμονωμένη ἡλπικεν ἐπὶ (τὸν *ko*) θεὸν καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσιν καὶ ταῖς προσευχαῖς νυκτὸς καὶ ἡμέρας· 6 ἡ

δὲ σπαταλῶσα ζῶσα τέθνηκεν. 7 καὶ ταῦτα παράγγελλε, ἵνα ἀνεπίλημπτοι ὢσιν. 8 Εἰ δέ τις τῶν ἰδίων καὶ μάλιστα (τῶν *k*) οἰκείων οὐ (προνοεῖ, *N(k)O*) τὴν πίστιν ἥρνηται καὶ ἐστιν ἀπίστου χείρων. 9 χήρα καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἔξήκοντα γεγονυῖα ἐνὸς ἀνδρὸς γυνή, 10 ἐν ἔργοις καλοῖς μαρτυρουμένη, εἰ ἐτεκνοτρόφησεν, εἰ ἔξενοδόχησεν, εἰ ἀγίων πόδας ἔνιψεν, εἰ θλιβομένοις ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ ἐπηκολούθησεν. 11 νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ· ὅταν γὰρ καταστρηνιάσωσιν τοῦ Χριστοῦ, γαμεῖν θέλουσιν 12 ἔχουσαι κρίμα, ὅτι τὴν πρώτην πίστιν ἡθέτησαν· 13 ἄμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθάνουσιν περιερχόμεναι τὰς οἰκίας, οὐ μόνον δὲ ἀργαί, ἀλλὰ καὶ φλύαροι καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ δέοντα. 14 Βούλομαι οὖν νεωτέρας γαμεῖν, τεκνογονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδεμίαν ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν· 15 ἥδη γάρ τινες ἐξετράπησαν ὅπισω τοῦ σατανᾶ. 16 εἴ τις (πιστὸς ἥ *K*) πιστὴ ἔχει χήρας, (ἐπαρκείτω *NK(o)*) αὐταῖς καὶ μὴ βαρείσθω ἡ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ. 17 Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς ἄξιούσθωσαν μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ· 18 λέγει γὰρ ἡ γραφή· βοῦν ἀλοῶντα οὐ φιμώσεις· καὶ ἄξιος ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. 19 κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παραδέχου ἐκτὸς εἰ μὴ ἐπὶ δύο ἥ τριῶν μαρτύρων. 20 τοὺς (δὲ *o*) ἀμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φόβον ἔχωσιν. 21 Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ (κυρίου *K*) Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων, ἵνα ταῦτα

φυλάξης χωρὶς προκρίματος μηδὲν ποιῶν κατὰ πρόσκλισιν. 22 χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει μηδὲ κοινώνει ἀμαρτίαις ἀλλοτρίαις, σεαυτὸν ἀγνὸν τήρει. 23 μηκέτι ὑδροπότει, ἀλλ’ οὕνω ὀλίγῳ χρῷ διὰ τὸν στόμαχον (σου *Κ*) καὶ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας. 24 τινῶν ἀνθρώπων αἱ ἀμαρτίαι πρόδηλοί εἰσιν προάγουσαι εἰς κρίσιν τισὶν δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν. 25 ὡσαύτως καὶ τὰ ἔργα τὰ καλὰ πρόδηλα (ἔστιν *κ*) καὶ τὰ ἄλλως ἔχοντα κρυβῆναι οὐ (δύνανται. *Ν(κ)Ο*)

6 Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους δεσπότας πάσης τιμῆς ἀξίους ἡγείσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ καὶ ἡ διδασκαλία βλασφημήται. 2 οἱ δὲ πιστοὺς ἔχοντες δεσπότας μὴ καταφρονείτωσαν, ὅτι ἀδελφοί εἰσιν ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅτι πιστοί εἰσιν καὶ ἀγαπητοὶ οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβανόμενοι. Ταῦτα δίδασκε καὶ παρακάλει. 3 εἴ τις ἔτεροδιδασκαλεῖ καὶ μὴ προσέρχεται ὑγιαίνουσιν λόγοις τοῖς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῇ κατ’ εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ, 4 τετύφωται μηδὲν ἐπιστάμενος ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεις καὶ λογομαχίας, ἐξ ὧν γίνεται φθόνος, ἔρις, βλασφημία, ὑπόνοιαι πονηραί, 5 διαπαρατριβαί διεφθαρμένων ἀνθρώπων τὸν νοῦν καὶ ἀπεστερημένων τῆς ἀληθείας, νομιζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν εὐσέβειαν (Ἀφίστασο ἀπὸ τῶν τοιούτων. *Κ*) 6 Ἐστιν δὲ πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετὰ αὐταρκείας. 7 οὐδὲν γάρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, (δῆλον *Κ*) ὅτι οὐδὲ ἔξενεγκεῖν τι δυνάμεθα· 8 ἔχοντες δὲ διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθησόμεθα. 9 Οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν

ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ παγίδα καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλαβεράς, αἵτινες βυθίζουσιν τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὅλεθρον καὶ ἀπώλειαν. 10 ρίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἔστιν ἡ φιλαργυρία, ἡς τινες ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως καὶ ἔαυτοὺς περιέπειραν ὀδύναις πολλαῖς. 11 Σὺ δέ, ὁ ἀνθρωπε (τοῦ *κ*) θεοῦ, ταῦτα φεῦγε, δίωκε δὲ δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονήν, (πραϋπαθίαν *Ν(κ)Ο*) 12 ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς εἰς ἦν (καὶ *κ*) ἐκλήθης καὶ ὠμολόγησας τὴν καλὴν διολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων. (αιōnios g166) 13 Παραγγέλλω σοι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ τοῦ (ζωογονοῦντος *Ν(κ)Ο*) τὰ πάντα καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου τὴν καλὴν διολογίαν 14 τηρῆσαι σε τὴν ἐντολὴν ἀσπιλον, ἀνεπίλημπτον μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, 15 ἦν καιροῖς ἰδίοις δείξει ὁ μακάριος καὶ μόνος δυνάστης, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ κύριος τῶν κυριεύοντων, 16 ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον, δν εἰδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων οὐδὲ ἰδεῖν δύναται, ὡ τιμὴ καὶ κράτος αἰώνιον, ἀμήν. (aiōnios g166) 17 Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παράγγελε μὴ ὑψηλοφρονεῖν μηδὲ ἡλπικέναι ἐπὶ πλούτου ἀδηλότητι ἀλλ’ (ἐπὶ *Ν(κ)Ο*) (τῷ *κ*) θεῷ (τῷ ζῶντι *Κ*) τῷ παρέχοντι ἡμῖν πάντα πλουσίως εἰς ἀπόλαυσιν, (aiōn g165) 18 ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικούς, 19 ἀποθησαυρίζοντας ἔαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς (ὄντως

Ν(Κ)Ο) ζωῆς. 20 Ὡ Τιμόθεε, τὴν (παραθήκην
Ν(κ)Ο) φύλαξον ἐκτρεπόμενος τὰς βεβήλους
κενοφωνίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου
γνώσεως, 21 ἦν τινες ἐπαγγελλόμενοι περὶ τὴν
πίστιν ἡστόχησαν. Ἡ χάρις μεθ' (ύμῶν *Ν(κ)Ο*)
(ἀμήν. *ΚΟ*) (πρός Τιμόθεον πρώτη ἐγράφη ἀπό
Λαοδικείας ἥτις ἐστίν μητρόπολις φρυγίας τῆς
Πακατιανῆς. *Κ*)

Προς Τιμοθεον Β'

1 Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος θεοῦ κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ **2** Τιμοθέῳ ἀγαπητῷ τέκνῳ χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. **3** Χάριν ἔχω τῷ θεῷ, ὃ λατρεύω ἀπὸ προγόνων ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περὶ σοῦ μνείαν ἐν ταῖς δεήσεσίν μου νυκτὸς καὶ ἡμέρας **4** ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου τῶν δακρύων, ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ **5** ὑπόμνησιν (λαβὼν *N(k)O*) τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ἥτις ἐνώκησεν πρῶτον ἐν τῇ μάμψῃ σου Λαϊδὶ καὶ τῇ μητρὶ σου Εὐνίκῃ, πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί. **6** Δι' ἣν αἰτίαν ἀναμιμνήσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ θεοῦ, ὃ ἐστιν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου· **7** οὐ γάρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεὸς πνεῦμα δειλίας ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ. **8** Μὴ οὖν ἐπαισχυνθῆς τὸ μαρτύριον τοῦ κυρίου ἡμῶν μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ, ἀλλὰ συγκακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δύναμιν θεοῦ **9** τοῦ σώσαντος ἡμᾶς καὶ καλέσαντος κλήσει ἀγίᾳ, οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν ἀλλὰ κατὰ ἴδιαν πρόθεσιν καὶ χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ πρὸ χρόνων αἰώνιων, (aiōnios g166) **10** φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ Ἰησοῦ, καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον, φωτίσαντος δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου, **11** εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος (ἐθνῶν *KO*) **12** δι' ἣν αἰτίαν καὶ ταῦτα πάσχω, ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι· οἶδα γάρ ὃ πεπίστευκα καὶ πέπεισμαι ὅτι δυνατός ἐστιν τὴν

παραθήκην μου φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν. **13** Ὑποτύπωσιν ἔχει ὑγιαινόντων λόγων ὃν παρ' ἐμοῦ ἥκουσας ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. **14** τὴν καλὴν (παραθήκην *N(k)O*) φύλαξον διὰ πνεύματος ἀγίου τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν. **15** Οἶδας τοῦτο, δτι ἀπεστράφησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὃν ἐστιν Φύγελος καὶ Ἐρμογένης. **16** δῷη ἔλεος ὁ κύριος τῷ Ὄνησιφόρου οἴκῳ· ὅτι πολλάκις με ἀνέψυξεν καὶ τὴν ἄλυσίν μου οὐκ (ἐπαισχύνθη, *N(k)O*) **17** ἀλλὰ γενόμενος ἐν Ῥώμῃ (σπουδαίως *N(k)O*) ἐζήτησεν με καὶ εὗρεν· **18** δῷη αὐτῷ ὁ κύριος εὔρειν ἔλεος παρὰ κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διηκόνησεν, βέλτιον σὺ γινώσκεις.

2 Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ᐱν Χριστῷ Ἰησοῦ, **2** καὶ ἂ ἥκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἔτέρους διδάξαι. **3** (σὺ *k*) (οὖν *K*) (συγκακοπάθησον *N(k)O*) ὡς καλὸς στρατιώτης Χριστοῦ Ἰησοῦ. **4** οὐδὲὶς στρατεύμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ. **5** ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῆ τις, οὐ στεφανοῦται ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ. **6** τὸν κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν· **7** νόει (ὅ *N(k)O*) λέγω· (δώσει *N(k)O*) γάρ σοι ὁ κύριος σύνεσιν ἐν πᾶσιν. **8** Μνημόνευε Ἰησοῦν Χριστὸν ἐγγερμένον ἐκ νεκρῶν ἐκ σπέρματος Δαυὶδ κατὰ τὸ εὐαγγέλιον μου· **9** ἐν ὃ κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν ὡς κακοῦργος, ἀλλ' ὁ λόγος τοῦ θεοῦ οὐ δέδεται. **10** διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκλεκτούς, ἵνα καὶ

αύτοὶ σωτηρίας τύχωσιν τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ μετὰ δόξης αἰώνιου. (aiōnios g166) 11 Πιστὸς ὁ λόγος εἰ γάρ συναπεθάνομεν, καὶ συζήσομεν· 12 εὶς ὑπομένομεν, καὶ συμβασιλεύσομεν· εἰς (ἀρνησόμεθα, *N(k)O*) κάκεῖνος κάκεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς· 13 εἰς ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει· ἀρνήσασθαι (γάρ *no*) ἔαυτὸν οὐ δύναται. 14 Ταῦτα ὑπομίμησκε διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ (θεοῦ *N(K)O*) μὴ λογομαχεῖν (ἐπ’ *N(k)O*) οὐδὲν χρήσιμον ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκουόντων. 15 σπούδασον σεαυτὸν δόκιμον παραστῆσαι τῷ θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. 16 Τὰς δὲ βεβήλους κενοφωνίας περιῆστασο· ἐπὶ πλεῖον γάρ προκόψουσιν ἀσεβείας, 17 καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα νομὴν ἔξει· ὥν ἔστιν Ὑμέναιος καὶ Φίλητος, 18 οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἡστόχησαν λέγοντες τὴν ἀνάστασιν ἥδη γεγονέναι, καὶ ἀνατρέπουσιν τὴν τινῶν πίστιν. 19 ὁ μέντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ θεοῦ ἔστηκεν ἔχων τὴν σφραγῖδα ταύτην· ἔγνω κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ, καὶ ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνομα (κυρίου. *N(K)O*) 20 Ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἔστιν μόνον σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστράκινα, καὶ ἂ μὲν εἰς τιμὴν ἂ δὲ εἰς ἀτιμίαν. 21 ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἔαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται σκεῦος εἰς τιμὴν ἡγιασμένον (καὶ *k*) εὐχρηστὸν τῷ δεσπότῃ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον. 22 Τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε, δίωκε δὲ δικαιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην μετὰ τῶν ἐπικαλουμένων τὸν κύριον ἐκ καθαρᾶς καρδίας, 23 τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις

παραιτοῦ εἰδὼς ὅτι γεννῶσιν μάχας· 24 δοῦλον δὲ κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι ἀλλ’ ἥπιον εἶναι πρὸς πάντας, διδακτικόν, ἀνεξίκακον, 25 ἐν πραῦτητι παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους, μήποτε μήποτε (δώῃ *NK(o)*) αὐτοῖς ὁ θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, 26 καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος ἐζωγρημένοι ὑπ’ αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.

3 Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί. 2 ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρωποι φίλαυτοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι, 3 ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι, ἀφιλάγαθοι, 4 προδόται, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιλίδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, 5 ἔχοντες μόρφωσιν εὔσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἡρνημένοι. καὶ τούτους ἀποτρέπου. 6 ἐκ τούτων γάρ εἰσιν οἱ ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας καὶ (αἴχμαλωτίζοντες *N(k)O*) (τὰ *k*) γυναικάρια σεσωρευμένα ἀμαρτίαις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικίλαις, 7 πάντοτε μανθάνοντα καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν δυνάμενα. 8 Ὁν τρόπον δὲ Ἰάννης καὶ Ἰαμβρῆς ἀντέστησαν Μωϋσεῖ, οὗτως καὶ οὗτοι ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν. 9 ἀλλ’ οὐ προκόψουσιν ἐπὶ πλεῖον· ἡ γὰρ ἄνοια αὐτῶν ἔκδηλος ἔσται πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο. 10 Σὺ δὲ (παρηκολούθησάς *N(k)O*) μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ, 11 τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν, οἵα μοι ἐγένετο ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις·

οίους διωγμούς ύπήνεγκα, καὶ ἐκ πάντων με ἔρρυσατο ὁ κύριος. **12** καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες εὐσεβῶς ζῆν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διωχθήσονται. **13** πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γόνητες προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον πλανῶντες καὶ πλανώμενοι. **14** σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπιστώθης εἰδὼς παρὰ (τίνων *N(k)O*) ἔμαθες, **15** καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους τὰ ιερὰ γράμματα οἶδας, τὰ δυνάμενά σε σοφίσαι εἰς σωτηρίαν διὰ πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. **16** Πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος καὶ ὡφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ἐλεγμόν, πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς παιδείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ, **17** ἵνα ἄρτιος ἦ ὁ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἔξηρτισμένος.

4 Διαμαρτύρομαι (οὗν *K*) (ἐγὼ *k*) ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ (τοῦ κυρίου *K*) Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ μέλλοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νεκρούς, (καὶ *N(K)O*) τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, **2** κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως ἀκαίρως, ἔλεγχον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ. **3** ἔσται γὰρ καιρὸς ὅτε τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἴδιας (τὰς *k*) ἐπιθυμίας ἑαυτοῖς ἐπισωρεύσουσιν διδασκάλους κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν. **4** καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοήν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπήσονται. **5** Σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσιν, κακοπάθησον, ἔργον ποίησον εὐαγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον. **6** Ἐγὼ γὰρ ἥδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἀναλύσεώς (μου *N(k)O*) ἐφέστηκεν. **7** τὸν καλὸν (τὸν *k*) ἀγῶνα ἡγώνισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα. **8** λοιπὸν ἀπόκειται μοι ὁ

τῆς δικαιοσύνης στέφανος ὃν ἀποδώσει μοι ὁ κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτής οὐ μόνον δὲ ἐμοί, ἀλλὰ καὶ πᾶσιν τοῖς ἡγαπηκόσιν τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ. **9** Σπούδασον ἐλθεῖν πρός με ταχέως. **10** Δημᾶς γάρ με (ἐγκατέλιπεν *NK(o)*) ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα καὶ ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλονίκην· Κρήσκης εἰς Γαλατίαν, Τίτος εἰς Δαλματίαν· (aiōn g165) **11** Λουκᾶς ἐστιν μόνος μετ' ἐμοῦ. Μᾶρκον ἀναλαβὼν ἤγε μετὰ σεαυτοῦ ἔστιν γάρ μοι εὐχρηστος εἰς διακονίαν. **12** Τύχικον δὲ ἀπέστειλα εἰς Ἔφεσον. **13** Τὸν φαιλόνην δὲν (ἀπέλιπον *NK(o)*) ἐν Τρωάδι παρὰ Κάρπω, ἐρχόμενος φέρε καὶ τὰ βιβλία μάλιστα τὰς μεμβράνας. **14** Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς πολλά μοι κακὰ ἐνεδείξατο· (ἀποδώσει *N(k)O*) αὐτῷ ὁ κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ **15** δὲν καὶ σὺ φυλάσσου· λίαν γὰρ (ἀντέστη *N(k)O*) τοῖς ἡμετέροις λόγοις. **16** Ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογίᾳ οὐδείς μοι (παρεγένετο, *N(k)O*) ἀλλὰ πάντες με (ἐγκατέλιπον· *NK(o)*) μὴ αὐτοῖς λογισθείη. **17** ὁ δὲ κύριός μοι παρέστη καὶ ἐνεδυνάμωσέν με, ἵνα δι’ ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ, καὶ (ἀκούσωσιν *N(k)O*) πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐρρύσθην ἐκ στόματος λέοντος. **18** (καὶ *k*) ῥύσεται με ὁ κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον· ὡς ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν. (aiōn g165) **19** Ἀσπασαι Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν καὶ τὸν Ὄνησιφόρου οἶκον. **20** Ἐραστος ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ· Τρόφιμον δὲ (ἀπέλιπον *NK(o)*) ἐν Μιλήτῳ ἀσθενοῦντα. **21** Σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν. Ἀσπάζεται σε Εὔβουλος καὶ Πούδης καὶ Λίνος καὶ Κλαυδία καὶ οἱ ἀδελφοὶ

πάντες. 22 Ὁ κύριος (Ἴησοῦς Χριστὸς *Κ*) μετὰ τοῦ πνεύματός σου. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν (ἀμήν.
ΚΟ) (πρός Τιμόθεον δευτέρᾳ τῆς Ἐφεσίων ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα ἐγράφη ἀπό Ῥώμης ὅτε ἐκ δευτέρου παρέστη Παῦλος τῷ Καισαρὶ Νέρωνι *Κ*)

Προς Τιτον

1 Παῦλος δοῦλος θεοῦ ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν θεοῦ καὶ ἐπίγνωσιν ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν **2** ἐπ' ἔλπίδι ζωῆς αἰώνιου, ἣν ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευδῆς θεὸς πρὸ χρόνων αἰώνιων. (aiōnios g166) **3** ἐφανέρωσεν δὲ καιροῖς ἵδιοις τὸν λόγον αὐτοῦ ἐν κηρύγματι, δὲ ἐπιστεύθην ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ **4** Τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν χάρις (καὶ *N(K)O*) εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ (κυρίου *K*) Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν. **5** Τούτου χάριν (ἀπέλιπόν *N(k)(o)*) σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα τὰ λείποντα ἐπιδιορθώσῃ καὶ καταστήσῃς κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους ὡς ἐγὼ σοι διεταξάμην. **6** εἴ τις ἐστιν ἀνέγκλητος, μιᾶς γυναικὸς ἀνήρ, τέκνα ἔχων πιστά, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας ἢ ἀνυπότακτα. **7** δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι ὡς θεοῦ οἰκονόμον, μὴ αὐθάδη, μὴ ὄργιλον, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, **8** ἀλλὰ φιλόξενον, φιλάγαθον, σώφρονα, δίκαιον, δσιον, ἐγκρατῆ, **9** ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ἦ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαινούσῃ καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν. **10** Εἰσὶν γὰρ πολλοὶ καὶ ἀνυπότακτοι, ματαιολόγοι καὶ φρεναπάται μάλιστα οἱ ἐκ (τῆς *no*) περιτομῆς **11** οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν· οἵτινες ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσιν διδάσκοντες ἢ μὴ δεῖ αἰσχροῦ κέρδους χάριν. **12** εἴπεν τις ἐξ αὐτῶν ἴδιος αὐτῶν προφήτης· Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαῖ. **13** ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθῆς δι' ἣν αἰτίαν ἔλεγχε αὐτοὺς ἀποτόμως, ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ πίστει, **14**

μὴ προσέχοντες Ἰουδαϊκοῖς μύθοις καὶ ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρεφομένων τὴν ἀλήθειαν. **15** Πάντα (μὲν *k*) καθαρὰ τοῖς καθαροῖς τοῖς δὲ μεμιαμμένοις καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθαρόν, ἀλλὰ μεμίανται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις. **16** θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.

2 Σὺ δὲ λάλει ἢ πρέπει τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ. **2** Πρεσβύτας νηφαλίους εἶναι, σεμνούς, σώφρονας, ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ. **3** Πρεσβύτιδας ωσαύτως ἐν καταστήματι ἱεροπρεπεῖς, μὴ διαβόλους, (μὴ *NK(o)*) οἷνω πολλῷ δεδουλωμένας, καλοδιδασκάλους, **4** ἵνα (σωφρονίζωσιν *NK(o)*) τὰς νέας φιλάνδρους εἶναι, φιλοτέκνους, **5** σώφρονας, ἀγνάς, (οἰκουργούς *N(k)O*) ἀγαθάς, ὑποτασσομένας τοῖς ἴδιοις ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ βλασφημῆται. **6** Τοὺς νεωτέρους ωσαύτως παρακάλει σωφρονεῖν, **7** περὶ πάντα σεαυτὸν παρεχόμενος τύπον καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ (ἀδιαφθορίαν *K*) ἀφθορίαν, σεμνότητα, **8** λόγον ὑγιῆ, ἀκατάγνωστον, ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῆ μηδὲν ἔχων λέγειν περὶ (ἡμῶν *N(K)O*) φαῦλον. **9** Δούλους ἴδιοις δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι, ἐν πᾶσιν εὐαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας, **10** μὴ νοσφιζομένους ἀλλὰ πᾶσαν πίστιν ἐνδεικνυμένους ἀγαθήν, ἵνα τὴν διδασκαλίαν (τὴν *no*) τοῦ σωτῆρος (ἡμῶν *NK(O)*) θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν. **11** Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ (ἢ *k*) σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις **12** παιδεύουσα ἡμᾶς ἵνα ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας

σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰώνι (aiōn g165) 13 προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, 14 δὲ ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἵνα λυτρώσηται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας καὶ καθαρίσῃ ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον, ζηλωτὴν καλῶν ἔργων. 15 Ταῦτα λάλει καὶ παρακάλει καὶ ἔλεγχε μετὰ πάσης ἐπιταγῆς, μηδείς σου περιφρονείτω.

3 Ὑπομίμησκε αὐτοὺς ἀρχαῖς (καὶ *k*) ἔξουσίαις ὑποτάσσεσθαι, πειθαρχεῖν, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐτοίμους εἶναι, 2 μηδένα βλασφημεῖν, ἀμάχους εἶναι, ἐπιεικεῖς, πᾶσαν ἐνδεικνυμένους πραῦτητα πρὸς πάντας ἀνθρώπους. 3 ἦμεν γάρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις, ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες, στυγιτοί, μισοῦντες ἀλλιγίλους. 4 Ὁτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπεφάνη τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, 5 οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ (ἃ *N(k)O*) ἐποιήσαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ (τὸ *N(k)O*) αὐτοῦ (ἔλεος *N(k)O*) ἔσωσεν ἡμᾶς διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας καὶ ἀνακαινώσεως πνεύματος ὄγιου 6 οὗ ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, 7 ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου χάριτι κληρονόμοι (γενηθῶμεν *N(k)O*) κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου. (aiōnios g166) 8 Πιστὸς ὁ λόγος, καὶ περὶ τούτων βούλομαί σε διαβεβαιοῦσθαι ἵνα φροντίζωσιν καλῶν ἔργων προΐστασθαι οἱ πεπιστευκότες (τῷ *k*) θεῷ ταῦτά ἔστιν (τὰ *k*) καλὰ καὶ ὡφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις. 9 μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ (ἔρεις

NK(O)) καὶ μάχας νομικὰς περιΐστασο· εἰσὶν γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι. 10 αἱρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραίτοῦ 11 εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος καὶ ἀμαρτάνει ὃν αὐτοκατάκριτος. 12 Ὅταν πέμψω Ἀρτεμᾶν πρὸς σὲ ἥ Τύχικον, σπουδασον ἐλθεῖν πρὸς με εἰς Νικόπολιν· ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι. 13 Ζηνᾶν τὸν νομικὸν καὶ Ἀπολλῶν σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπῃ. 14 μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων προΐστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ ὡσιν ἄκαρποι. 15 Ἀσπάζονται σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες. ἄσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει. Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν (ἀμήν. *KO*) (πρός Τίτον τῆς Κρητῶν ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα ἐγράφη ἀπό Νικοπόλεως τῆς Κρητῶν. *K*)

Προς Φιλημονα

1 Παῦλος δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ ἡμῶν **2** καὶ Ἀπφίᾳ τῇ (ἀδελφῇ *N(K)O*) καὶ Ἀρχίππῳ τῷ συστρατιώτῃ ἡμῶν καὶ τῇ κατ' οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ: **3** χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. **4** Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε μνείαν σου ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, **5** ἀκούων σου τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν ἣν ἔχεις (πρὸς *NK(O)* τὸν κύριον Ἰησοῦν καὶ εἰς πάντας τὸν ἄγιον, **6** ὅπως ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς σου ἐνεργής γένηται ἐν ἐπιγνώσει παντὸς ἀγαθοῦ τοῦ ἐν (ἡμῖν *N(K)O*) εἰς Χριστόν (Ἰησοῦν. *K*) **7** (χαρὰν *NK(O)*) γὰρ πολλὴν (ἔσχον *N(K)O*) καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἀγίων ἀναπέπαυται διὰ σοῦ, ἀδελφέ. **8** Διὸ πολλὴν ἐν Χριστῷ παρρησίαν ἔχων ἐπιτάσσειν σοι τὸ ἀνῆκον **9** διὰ τὴν ἀγάπην μᾶλλον παρακαλῶ, τοιοῦτος ὡν ὡς Παῦλος πρεσβύτης νυνὶ δὲ καὶ δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ. **10** παρακαλῶ σε περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς (μου, *K*) Ὁνήσιμον, **11** τόν ποτέ σοι ἄχρηστον νυνὶ δὲ (καὶ *n*) σοὶ καὶ ἐμοὶ εὔχρηστον, **12** ὃν ἀνέπεμψά (σοι *N(K)O*) (δὲ *k*) αὐτόν, τοῦτ' ἔστιν τὰ ἐμὰ σπλάγχνα (προσλαβοῦ. *K*) **13** ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην πρὸς ἐμαυτὸν κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ σοῦ μοι διακονῇ ἐν τοῖς δεσμοῖς τοῦ εὐαγγελίου. **14** χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης οὐδὲν ἡθέλησα ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου ἢ ἀλλὰ κατὰ ἔκουσιον. **15** τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς ὥραν, ἵνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχῃς: (aiōnios

g166) **16** οὐκέτι οὐκέτι ὡς δοῦλον ἀλλ’ ὑπὲρ δοῦλον, ἀδελφὸν ἀγαπητόν, μάλιστα ἐμοί, πόσῳ δὲ μᾶλλον σοὶ καὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐν κυρίῳ; **17** εἰ οὖν με ἔχεις κοινωνόν, προσλαβοῦ αὐτὸν ὡς ἐμέ. **18** εἰ δέ τι ἡδίκησέν σε ἢ ὁ φείλει, τοῦτο ἐμοὶ ἐλλόγα. **19** Ἔγὼ Παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρὶ, ἐγὼ ἀποτίσω· ἵνα μὴ λέγω σοι ὅτι καὶ σεαυτόν μοι προσοφείλεις. **20** ναί, ἀδελφέ, ἐγώ σου ὀναίμην ἐν κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγχνα ἐν (Χριστῷ. *N(K)O*) **21** Πεποιθὼς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι εἰδὼς ὅτι καὶ ὑπὲρ (ὰ *N(k)O*) λέγω ποιήσεις. **22** Ἄμα δὲ καὶ ἐτοίμαζέ μοι ξενίαν· ἐλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν. **23** (Ἀσπάζεται *N(K)O*) σε Ἐπαφρᾶς ὁ συναιχμάλωτός μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, **24** Μᾶρκος, Ἀρίσταρχος, Δημᾶς, Λουκᾶς, οἱ συνεργοί μου. **25** ἡ χάρις τοῦ κυρίου (ἡμῶν *KO*) Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν. (ἄμήν. *KO*) (Πρός Φιλήμονα ἔγραφη ἀπό Ῥώμης διά Ονησίμου οἰκέτου. *K*)

Προς Εβραιους

1 Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ θεὸς λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις **2 ἐπ'** (ἐσχάτου *N(k)O*) τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν σίῳ δὲν ἔθηκεν κληρονόμον πάντων, δι' οὗ καὶ ἐποίησεν τοὺς αἰῶνας, (αιōn g165) **3**

ὅς ὧν ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ ρήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ (δι' ἑαυτοῦ, *KO*) καθαρισμὸν τῶν ἀμαρτιῶν ποιησάμενος (ἥμῶν *K*) ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς **4** τοσούτῳ κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων, ὅσῳ διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα. **5** Τίνι γὰρ εἴπεν ποτε τῶν ἀγγέλων· νιός μου εῖ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε; καὶ πάλιν· ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς νιόν; **6** ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην λέγει· καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἀγγελοι θεοῦ. **7** καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει· ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα καὶ τὸν λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα· **8** πρὸς δὲ τὸν νιόν· ὁ θρόνος σου, ὁ θεός, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος· (καὶ *no*) ἡ βάθδος (τῆς *no*) εὐθύτητος ῥάβδος τῆς βασιλείας (σου. *NK(O)*) (aiōn g165) **9** ἡγάπησας δικαιοσύνην καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν. διὰ τοῦτο ἔχρισέν σε ὁ θεός, ὁ θεός σου, ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου. **10** καὶ σὺ κατ' ἀρχάς, κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σού εἰσιν οἱ οὐρανοί· **11** αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις καὶ πάντες ὡς ἴματιον παλαιωθήσονται, **12** καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἐλίξεις αὐτοὺς (ὡς ἴματιον

NO) καὶ ἀλλαγήσονται· σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εῖ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν. **13** πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἰρηκέν ποτε· κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἔως ἂν θῶ τοὺς ἔχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου; **14** οὐχὶ πάντες εἰσὶν λειτουργικὰ πνεύματα εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν;

2 Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως προσέχειν ἡμᾶς τοῖς ἀκουσθεῖσιν, μήποτε μήποτε (παραρυῶμεν. *N(k)O*) **2** Εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παράβασις καὶ παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν, **3** πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας; ήτις ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ κυρίου ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη **4** συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασιν καὶ ποικίλαις δυνάμεσιν καὶ πνεύματος ἀγίου μερισμοῖς κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν. **5** οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξεν τὴν οἰκουμένην τὴν μέλλουσαν περὶ ἣς λαλοῦμεν **6** διεμαρτύρατο δέ πού τις λέγων· τί ἔστιν ἄνθρωπος ὅτι μιμνήσκῃ αὐτοῦ ἢ νιός ἀνθρώπου ὅτι ἐπισκέπτη αὐτόν; **7** ἡλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν (καὶ κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου· *KO*) **8** πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ. ἐν τῷ γὰρ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ ἀνυπότακτον· νῦν δὲ οὕπω ὁρῶμεν αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα. **9** τὸν δὲ βραχύ τι παρ' ἀγγέλους ἡλάττωμένον βλέπομεν Ἰησοῦν διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου δόξη καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον, ὅπως (χάριτι *NK(O)*) θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσηται θανάτου. **10** ἔπρεπεν γὰρ

αὐτῷ, δι' ὃν τὰ πάντα καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς νίοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα, τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ παθημάτων τελειώσαι. **11** ὅ τε γὰρ ἀγιάζων καὶ οἱ ἀγιαζόμενοι ἐξ ἑνὸς πάντες δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν **12** λέγων· ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε. **13** καὶ πάλιν· ἔγὼ ἔσομαι πεποιθώς ἐπ' αὐτῷ. καὶ πάλιν· ἵδοὺ ἔγὼ καὶ τὰ παιδία ἡ μοι ἔδωκεν ὁ θεός. **14** Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία κεκοινώνηκεν αἵματος καὶ σαρκός, καὶ αὐτὸς παραπλησίως μετέσχεν τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτ' ἔστιν τὸν διάβολον, **15** καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας. **16** οὐ γὰρ δήπου δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται. **17** ὅθεν ὠφειλεν κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὄμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν θεὸν εἰς τὸ ἱλάσκεσθαι τὰς ἀμαρτίας τοῦ λαοῦ. **18** ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειρασθείς, δύναται τοῖς πειραζόμενοις βοηθῆσαι.

3 Ὁθεν, ἀδελφοὶ ἄγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι, κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς ὄμολογίας ὑμῶν (Χριστόν *Κ*) Ἰησοῦν **2** πιστὸν ὅντα τῷ ποιήσαντι αὐτὸν ὡς καὶ Μωϋσῆς ἐν ὅλῳ τῷ οἶκῳ αὐτοῦ. **3** πλείονος γὰρ οὗτος δόξης παρὰ Μωϋσῆν ἤξιωται, καθ' ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας αὐτόν. **4** πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται ὑπό τινος, ὁ δὲ (τὰ *κ*) πάντα κατασκευάσας θεός. **5** καὶ Μωϋσῆς μὲν πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ

οἶκῳ αὐτοῦ ὡς θεράπων εἰς μαρτύριον τῶν λαληθησομένων, **6** Χριστὸς δὲ ὡς υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, (οὗ *NK(o)*) οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς (ἐάνπερ ἐάνπερ *NK(o)*) τὴν παρρησίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος (μέχρι τέλους βεβαίαν *ΚΟ*) κατάσχωμεν. **7** Διό, καθὼς λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον, σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, **8** μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, **9** οὐ ἐπείρασαν (με *Κ*) οἱ πατέρες ὑμῶν (ἐν *no*) (δοκιμασίᾳ *N(k)O*) (με *Κ*) καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου τεσσεράκοντα ἔτη· **10** διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ (ταύτῃ *N(k)O*) καὶ εἶπον· ἀءὲ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ· αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὄδοις μου· **11** ὡς ὕμοσα ἐν τῇ ὄργῃ μου εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. **12** Βλέπετε, ἀδελφοί, μήποτε μήποτε ἔσται ἐν τινι ὑμῶν καρδία πονηρὰ ἀπιστίας ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ θεοῦ ζῶντος· **13** ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἔαυτοὺς καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἄχρις οὗ τὸ σήμερον καλεῖται ἵνα μὴ σκληρυνθῇ (τις *NK(o)*) ἐξ ὑμῶν ἀπάτῃ τῆς ἀμαρτίας· **14** μέτοχοι γὰρ τοῦ Χριστοῦ γεγόναμεν ἐάνπερ ἐάνπερ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν· **15** ἐν τῷ λέγεσθαι· σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ. **16** τίνες γὰρ ἀκούσαντες παρεπίκραναν; ἀλλ' οὐ πάντες οἱ ἐξελθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωϋσέως; **17** τίσιν δὲ προσώχθισεν τεσσεράκοντα ἔτη; οὐχὶ τοῖς ἀμαρτήσασιν ὕν τὰ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ; **18** τίσιν δὲ ὕμοσεν μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ εἰ

μὴ τοῖς ἀπειθήσασιν; 19 καὶ βλέπομεν ὅτι οὐκ ἡδυνήθησαν εἰσελθεῖν δι' ἀπιστίαν.

4 Φοβηθῶμεν οὖν μήποτε μήποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, δοκῇ τις ἔξ ύμῶν ὑστερηκέναι. 2 καὶ γάρ ἐσμεν εὐηγγελισμένοι καθάπερ κάκεινοι· κάκεινοι ἀλλ' οὐκ ὡφέλησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐκείνους μὴ (συγκεκερασμένους *N(k)O*) τῇ πίστει τοῖς ἀκούσασιν. 3 Εἰσερχόμεθα γὰρ εἰς τὴν κατάπαυσιν οἱ πιστεύσαντες καθὼς εἴρηκεν ὡς ὥμοσα ἐν τῇ ὄργῃ μου· εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσιν μου· καίτοι καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γενηθέντων. 4 εἴρηκεν γάρ που περὶ τῆς ἐβδόμης οὕτως· καὶ κατέπαυσεν ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ. 5 καὶ ἐν τούτῳ πάλιν· εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσιν μου. 6 ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεται τινὰς εἰσελθεῖν εἰς αὐτὴν καὶ οἱ πρότερον εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον δι' ἀπείθειαν, 7 πάλιν τινὰ δορίζει ἡμέραν· σήμερον, ἐν Δαυὶδ λέγων· μετὰ τοσοῦτον χρόνον, καθὼς (προείρηται, *N(K)O*) σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν. 8 Εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυσεν, οὐκ ἂν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας· 9 ἔρα ἀπολείπεται σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ. 10 ὁ γὰρ εἰσελθών εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ ὥσπερ ἀπὸ τῶν ἴδιων ὁ θεός. 11 Σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπειθείας. 12 ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ καὶ ἐνεργῆς καὶ

τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον καὶ διϊκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς (τε *k*) καὶ πνεύματος, ἀρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας· 13 καὶ οὐκ ἔστιν κτίσις ἀφανῆς ἐνώπιον αὐτοῦ· πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος. 14 Ἐχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν διεληλυθότα τοὺς οὐρανούς, Ἰησοῦν τὸν νίὸν τοῦ θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας, 15 οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, (πεπειρασμένον *N(k)O*) δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα χωρὶς ἀμαρτίας. 16 προσερχόμεθα οὖν μετὰ παρρησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν (ἔλεος *N(k)O*) καὶ χάριν εὑρωμεν εἰς εὔκαιρον βοήθειαν.

5 Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἔξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν θεόν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ἀμαρτιῶν, 2 μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσιν καὶ πλανωμένοις, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περίκειται ἀσθένειαν· 3 καὶ δι' (αὐτὴν *N(k)O*) ὀφείλει, καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ οὗτως καὶ περὶ αὐτοῦ προσφέρειν (περὶ *N(k)O*) ἀμαρτιῶν. 4 καὶ οὐχ ἔαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμὴν ἀλλὰ (ό *k*) καλούμενος ὑπὸ τοῦ θεοῦ (καθώσπερ *N(k)O*) καὶ (ό *k*) Ἄαρὼν. 5 οὗτως καὶ ὁ Χριστὸς οὐχ ἔαυτὸν ἐδόξασεν γενηθῆναι ἀρχιερέα ἀλλ' ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν· νίός μου εἰ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. 6 καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισέδεκ. (αἱσθ g165) 7 δος ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ δεήσεις τε καὶ ἰκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου μετὰ

κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων προσενέγκας καὶ εἰσακουσθεῖς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, 8 καίπερ ὣν νιός, ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθεν τὴν ὑπακοήν, 9 καὶ τελειωθεὶς ἐγένετο πᾶσιν τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου, (αιῶνιος γ166) 10 προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν Μελχισέδεκ. 11 περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμήνευτος λέγειν, ἐπεὶ νωθροὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς. 12 καὶ γὰρ ὁφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν χρείαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς (τινὰ *N(k)O*) τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ θεοῦ καὶ γεγόνατε χρείαν ἔχοντες γάλακτος καὶ οὐ στερεᾶς τροφῆς. 13 πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος ἄπειρος λόγου δικαιοσύνης· νήπιος γάρ ἐστιν· 14 τελείων δέ ἐστιν ἡ στερεὰ τροφὴ τῶν διὰ τὴν ἔξιν τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἔχοντων πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ.

6 Διὸ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ Χριστοῦ λόγον ἐπὶ τὴν τελειότητα φερώμεθα μὴ πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων καὶ πίστεως ἐπὶ θεόν, 2 βαπτισμῶν (διδαχῆς, *NK(o)*) ἐπιθέσεώς τε χειρῶν, ἀναστάσεώς τε νεκρῶν, καὶ κρίματος αἰωνίου. (αιῶνιος γ166) 3 καὶ τοῦτο (ποιήσομεν *NK(o)*) ἔανπερ ἔανπερ ἐπιτρέπῃ ὁ θεός. 4 ἀδύνατον γὰρ τοὺς ἄπαξ φωτισθέντας, γευσαμένους τε τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου καὶ μετόχους γενηθέντας πνεύματος ἀγίου 5 καὶ καλὸν γευσαμένους θεοῦ ρῆμα, δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος, (αιῶν γ165) 6 καὶ παραπεσόντας πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν ἀνασταυροῦντας ἔαυτοῖς τὸν νιὸν τοῦ θεοῦ καὶ παραδειγματίζοντας. 7 Γῇ γὰρ ἡ πιοῦσα

τὸν ἐπ’ αὐτῆς ἐρχόμενον πολλάκις ὑετὸν καὶ τίκτουσα βοτάνην εὔθετον ἐκείνοις δί’ οὓς καὶ γεωργεῖται, μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ τοῦ θεοῦ· 8 ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἀδόκιμος καὶ κατάρας ἐγγύς, ἵς τὸ τέλος εἰς καῦσιν. 9 Πεπείσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπητοί, τὰ κρείσσονα καὶ ἔχομενα σωτηρίας, εἰς καὶ οὕτως λαλοῦμεν. 10 οὐ γὰρ ἄδικος ὁ θεὸς ἐπιλαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν καὶ (τοῦ κόπου *K*) τῆς ἀγάπης ἥς ἐνεδείξασθε εἰς τὸ ὅνομα αὐτοῦ διακονήσαντες τοῖς ἀγίοις καὶ διακονοῦντες. 11 ἐπιθυμοῦμεν δὲ ἔκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν πρὸς τὴν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους· 12 ἵνα μὴ νωθροὶ γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ μακροθυμίας κληρονομούντων τὰς ἐπαγγελίας. 13 τῷ γὰρ Ἀβραὰμ ἐπαγγειάμενος ὁ θεός, ἐπεὶ κατ’ οὐδενὸς εἴχεν μείζονος ὀμόσαι, ὕμοσεν καθ’ ἔαυτοῦ 14 λέγων· (εἰς *N(k)O*) μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε καὶ πληθύνων πληθυνῶ σε· 15 καὶ οὕτως μακροθυμήσας ἐπέτυχεν τῆς ἐπαγγελίας. 16 ἄνθρωποι (μὲν *k*) γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος ὀμνύουσιν, καὶ πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὄρκος· 17 ἐν ᾧ περισσότερον βουλόμενος ὁ θεὸς ἐπιδεῖξαι τοῖς κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ ἐμεσίτευσεν ὄρκῳ, 18 ἵνα διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι (τὸν *n*) θεόν, ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν οἱ καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς προκειμένης ἐλπίδος· 19 ἦν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν καὶ εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος, 20 ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ὑμῶν

εἰσῆλθεν Ἰησοῦς κατὰ τὴν τάξιν Μελχισέδεκ
ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα. (aiōn g165)

7 Οὗτος γὰρ ὁ Μελχισέδεκ, βασιλεὺς Σαλήμ,
ἱερεὺς τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου, (ό *N(k)O*)
συναντήσας Ἀβραὰμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς
κοπῆς τῶν βασιλέων καὶ εὐλογήσας αὐτόν,
2 ὡς καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέρισεν
Ἀβραάμ, πρῶτον μὲν ἔρμηνευόμενος βασιλεὺς
δικαιούσης ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς Σαλήμ, ὃ
ἔστιν βασιλεὺς εἰρήνης, 3 ἀπάτωρ, ἀμήτωρ,
ἀγενεαλόγητος, μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν, μήτε ζωῆς
τέλος ἔχων, ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ
μένει Ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές. 4 Θεωρεῖτε δὲ
πηλίκος οὗτος, ὡς καὶ δεκάτην Ἀβραὰμ ἔδωκεν
ἐκ τῶν ἀκροθινίων ὁ πατριάρχης. 5 καὶ οἱ μὲν
ἐκ τῶν υἱῶν Λευὶ τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες
ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν κατὰ
τὸν νόμον, τοῦτ' ἔστιν τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν,
καίπερ ἔξεληλυθότας ἐκ τῆς ὁσφύος Ἀβραάμ. 6 ὁ
δὲ μὴ γενεαλογούμενος ἐξ αὐτῶν δεδεκάτωκεν
(τὸν *k*) Ἀβραάμ· καὶ τὸν ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας
εὐλόγηκεν. 7 χωρὶς δὲ πάσης ἀντιλογίας τὸ
ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται. 8 καὶ
ῶδε μὲν δεκάτας ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι
λαμβάνουσιν ἐκεῖ δὲ μαρτυρούμενος ὅτι ζῇ.
9 καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν· δι' Ἀβραὰμ καὶ Λευὶ δὲ
δεκάτας λαμβάνων δεδεκάτωται. 10 ἔτι γὰρ ἐν
τῇ ὁσφῷ τοῦ πατρὸς ἦν ὅτε συνήντησεν αὐτῷ
(ό *k*) Μελχισέδεκ. 11 Εἴ μὲν οὖν τελείωσις
διὰ τῆς Λευιτικῆς Ἱερωσύνης ἦν, διὰδός γὰρ ἐπ'
(αὐτῆς νενομοθέτηται, *N(k)O*) τίς ἔτι χρεία
κατὰ τὴν τάξιν Μελχισέδεκ ἔτερον ἀνίστασθαι
ἱερέα καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρὼν λέγεσθαι; 12

μετατιθεμένης γὰρ τῆς Ἱερωσύνης ἐξ ἀνάγκης
καὶ νόμου μετάθεσις γίνεται. 13 ἐφ' ὃν γὰρ
λέγεται ταῦτα, φυλῆς ἑτέρας μετέσχηκεν, ἀφ'
ἥς οὐδεὶς προσέσχηκεν τῷ θυσιαστηρίῳ. 14
πρόδηλον γὰρ ὅτι ἐξ Ἰούδα ἀνατέταλκεν ὁ
κύριος ἡμῶν εἰς ἣν φυλὴν περὶ (ἱερέων *N(K)O*)
οὐδὲν Μωϋσῆς ἐλάλησεν. 15 Καὶ περισσότερον
ἔτι κατάδηλόν ἔστιν, εἰ κατὰ τὴν ὄμοιότητα
Μελχισέδεκ ἀνίσταται Ἱερεὺς ἔτερος, 16 ὃς οὐ κατὰ
νόμον ἐντολῆς (σαρκίνης *N(k)O*) γέγονεν ἀλλὰ
κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου· 17 (μαρτυρεῖται
N(k)O) γὰρ ὅτι σὺν Ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ
τὴν τάξιν Μελχισέδεκ. (aiōn g165) 18 Ἀθέτησις μὲν
γὰρ γίνεται προαγούσης ἐντολῆς διὰ τὸ αὐτῆς
ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές, 19 οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν
οὐ νόμος, ἐπεισαγωγὴ δὲ κρείττονος ἐλπίδος δι'
ἥς ἐγγίζομεν τῷ θεῷ. 20 καὶ καθ' ὅσον οὐ χωρὶς
όρκωμοσίας. 21 οἱ μὲν γὰρ χωρὶς ὄρκωμοσίας
εἰσὶν Ἱερεῖς γεγονότες, οἱ δὲ μετὰ ὄρκωμοσίας διὰ
τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν· ὥμοσεν κύριος καὶ
οὐ μεταμεληθήσεται σὺ Ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα
(κατὰ τὴν τάξιν Μελχισέδεκ· *K*) (aiōn g165) 22
κατὰ τοσοῦτο (καὶ *no*) κρείττονος διαθήκης
γέγονεν ἔγγυος Ἰησοῦς. 23 Καὶ οἱ μὲν πλείονές
εἰσιν γεγονότες Ἱερεῖς διὰ τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι
παραμένειν· 24 οἱ δὲ διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς τὸν
αἰῶνα ἀπαράβατον ἔχει τὴν Ἱερωσύνην· (aiōn g165)
25 ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς
προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ θεῷ πάντοτε ζῶν
εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν. 26 Τοιοῦτος γὰρ
ἡμῖν (καὶ *no*) ἐπρεπεν ἀρχιερεύς, ὁσιος, ἄκακος,
ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἀμαρτωλῶν,
καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος· 27

ὅς οὐκ ἔχει καθ' ἡμέραν ἀνάγκην ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς πρότερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἀμαρτιῶν θυσίας ἀναφέρειν ἐπειτα τῶν τοῦ λαοῦ· τοῦτο γάρ ἐποίησεν ἐφάπαξ ἑαυτὸν ἀνενέγκας. **28** ὁ νόμος γάρ ἀνθρώπους καθίστησιν ἀρχιερεῖς ἔχοντας ἀσθένειαν, ὁ λόγος δὲ τῆς ὄρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον υἱὸν εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον.

(aiōn g165)

8 Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς, **2** τῶν ἀγίων λειτουργὸς καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἦν ἔπηξεν δὲ κύριος, (καὶ *k*) οὐκ ἄνθρωπος. **3** πᾶς γάρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται· δθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ τοῦτον δὲ προσενέγκῃ. **4** Εἰ μὲν (οὖν *N(K)O*) ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδὲ ἂν ἦν ἱερεὺς ὅντων (τῶν *k*) (ἱερέων *K*) τῶν προσφερόντων κατὰ (τὸν *k*) νόμον τὰ δῶρα, **5** οἵτινες ὑποδείγματι καὶ σκιῷ λατρεύουσιν τῶν ἐπουρανίων, καθὼς κεχρημάτισται Μωϋσῆς μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνήν· ὅρα γάρ φησιν (ποιήσεις *N(k)O*) πάντα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὅρει· **6** (νῦνὶ *NK(o)*) δὲ διαφορωτέρας (τέτυχεν *N(k)O*) λειτουργίας, ὅσῳ καὶ κρείττονός ἐστιν διαθήκης μεσίτης, ἦτις ἐπὶ κρείττονιν ἐπαγγελίας νενομοθέτηται. **7** εἰ γάρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἀμεμπτος, οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος. **8** μεμφόμενος γάρ (αὐτοὺς *N(k)O*) λέγει· ἴδοι τὸν ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα διαθήκην καινήν, **9** οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἦν ἐποίησα τοῖς πατράσιν αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου

μου τῆς χειρὸς αὐτῶν ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου, καγὼ κάγω ἡμέλησα αὐτῶν, λέγει κύριος. **10** ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἦν διαθήσομαι τῷ οἰκῷ Ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει κύριος, διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς· καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν, καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι εἰς λαόν. **11** καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἔκαστος τὸν (πολίτην *N(k)O*) αὐτοῦ καὶ ἔκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ λέγων· γνῶθι τὸν κύριον, ὅτι πάντες εἰδήσουσίν με, ἀπὸ μικροῦ (αὐτῶν *k*) ἔως μεγάλου αὐτῶν. **12** ὅτι ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν καὶ τῶν ἀμαρτιῶν αὐτῶν (καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν *K*) οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. **13** ἐν τῷ λέγειν καινὴν πεπαλαίωκεν τὴν πρώτην· τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.

9 Εἶχεν μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη (σκηνή *K*) δικαιώματα λατρείας, τό τε ἄγιον κοσμικόν. **2** σκηνὴ γάρ κατεσκευάσθη ἡ πρώτη ἐν ᾧ ἡ τε λυχνία καὶ ἡ τράπεζα καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων, ἦτις λέγεται ἄγια. **3** μετὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα σκηνὴ ἡ λεγομένη (τὰ *o*) ἄγια (τῶν *o*) ἀγίων **4** χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσίω, ἐν ᾧ στάμνος χρυσῆ ἔχουσα τὸ μάννα καὶ ἡ ράβδος Ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα καὶ αἱ πλάκες τῆς διαθήκης; **5** ὑπεράνω δὲ αὐτῆς Χερουβὶν δόξης κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον, περὶ ὧν οὐκ ἐστιν νῦν λέγειν κατὰ μέρος. **6** τούτων δὲ οὔτως κατεσκευασμένων εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν (διὰ *N(K)O*) (παντὸς *N(k)O*) εἰσίασιν οἱ ἱερεῖς τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες· **7**

εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἄπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεὺς οὐ χωρὶς αἴματος ὃ προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων· 8 τοῦτο δηλοῦντος τοῦ πνεύματος τοῦ ἀγίου, μήπω μήπω πεφανερώσθαι τὴν τῶν ἀγίων ὅδὸν ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς ἔχούσης στάσιν· 9 ἡτις παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, καθ' (ἥν *N(k)O*) δῶρά τε καὶ θυσίαι προσφέρονται μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα, 10 μόνον ἐπὶ βρώμασιν καὶ πόμασιν καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς, (καὶ *ko*) (δικαιώματα *N(k)O*) σαρκὸς μέχρι καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα. 11 Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν (γενομένων *N(k)O*) ἀγαθῶν διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειοτέρας σκηνῆς οὐ χειροποιήτου, τοῦτ' ἔστιν οὐ ταύτης τῆς κτίσεως, 12 οὐδὲ δ' αἴματος τράγων καὶ μόσχων διὰ δὲ τοῦ ἵδιου αἴματος εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ ἄγια αἰωνίαν λύτρωσιν εὑράμενος. (αιōnios g166) 13 εἰ γὰρ τὸ αἷμα τράγων καὶ ταύρων καὶ σποδὸς δαμάλεως ῥαντίζουσα τοὺς κεκοινωμένους ἀγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα, 14 πόσῳ μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, διὰ πνεύματος αἰωνίου ἔαυτὸν προσήνεγκεν ἄμωμον τῷ θεῷ, καθαριεῖ τὴν συνείδησιν (ἥμῶν *N(K)O*) ἀπὸ νεκρῶν ἔργων εἰς τὸ λατρεύειν θεῷ ζῶντι; (αιōnios g166) 15 Καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης καινῆς μεσίτης ἔστιν, ὅπως θανάτου γενομένου εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τῆς αἰωνίου κληρονομίας. (αιōnios g166) 16 ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου· 17 διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία, ἐπεὶ (μήποτε

μήποτε *NK(o)*) ἴσχύει ὅτε ζῆ ὁ διαθέμενος. 18 ὅθεν οὐδὲ ἡ πρώτη χωρὶς αἴματος ἐγκεκαίνισται. 19 λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς κατὰ (τὸν *no*) νόμον ὑπὸ Μωϋσέως παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν τὸ αἷμα τῶν μόσχων καὶ (τῶν *no*) τράγων μετὰ ὕδατος καὶ ἐρίου κοκκίνου καὶ ὑσσώπου, αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν ἐρράντισεν 20 λέγων· τοῦτο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης ἣς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ θεός· 21 καὶ τὴν σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας τῷ αἵματι ὁμοίως ἐρράντισεν. 22 καὶ σχεδὸν ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νόμον καὶ χωρὶς αἵματεκχυσίας οὐ γίνεται ἀφεσις. 23 Ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς τούτοις καθαρίζεσθαι αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια κρείττονι θυσίαις παρὰ ταύτας. 24 οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα εἰσῆλθεν ἄγια (ό *k*) Χριστός, ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανόν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν· 25 οὐδὲ ἵνα πολλάκις προσφέρῃ ἑαυτόν, ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ ἄγια κατ' ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι ἀλλοτριῷ· 26 ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, (νῦντι *N(k)O*) δὲ ἄπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων εἰς ἀθέτησιν (τῆς *no*) ἀμαρτίας διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται. (αιōn g165) 27 καὶ καθ' ὅσον ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἄπαξ ἀποθανεῖν μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις, 28 οὕτως (καὶ *no*) ὁ Χριστὸς ἄπαξ προσενεχθεὶς εἰς τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἀμαρτίας ἐκ δευτέρου χωρὶς ἀμαρτίας ὀφθήσεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν.

10

Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ’ ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις ἃς προσφέρουσιν εἰς τὸ διηνεκὲς οὐδέποτε (δύναται *NK(o)*) τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι· 2 ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐπαύσαντο προσφερόμεναι διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἀμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντας ἄπαξ (κεκαθαρισμένους. *N(K)O*) 3 ἀλλ’ ἐν αὐταῖς ἀνάμνησις ἀμαρτιῶν κατ’ ἐνιαυτόν· 4 ἀδύνατον γὰρ αἷμα ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἀμαρτίας. 5 Διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον λέγει· Θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἡθέλησας, σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι· 6 δόλοκαυτώματα καὶ περὶ ἀμαρτίας οὐκ εὐδόκησας· 7 τότε εἴπον· ἵδοὺ ἥκω, ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ, τοῦ ποιῆσαι, ὁ θεός, τὸ θέλημά σου. 8 ἀνώτερον λέγων ὅτι (θυσίας *N(K)O*) καὶ (προσφορᾶς *N(K)O*) καὶ δόλοκαυτώματα καὶ περὶ ἀμαρτίας οὐκ ἡθέλησας οὐδὲ εὐδόκησας, αἴτινες κατὰ (τόν *k*) νόμον προσφέρονται, 9 τότε εἴρηκεν· ἵδοὺ ἥκω τοῦ ποιῆσαι (ὁ θεός *K*) τὸ θέλημά σου. ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ· 10 ἐνῷ θελήματι ἡγιασμένοι ἐσμὲν (οἱ *k*) διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ σώματος (τοῦ *k*) Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐφάπαξ. 11 Καὶ πᾶς μὲν ἱερεὺς ἔστηκεν καθ’ ἡμέραν λειτουργῶν καὶ τὰς αὐτὰς πολλάκις προσφέρων θυσίας, αἴτινες οὐδέποτε δύνανται περιελεῖν ἀμαρτίας· 12 (οὗτος *N(k)O*) δὲ μίαν ὑπὲρ ἀμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν εἰς τὸ διηνεκὲς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, 13 τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος ἔως τεθῶσιν οἱ ἔχθροὶ αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ. 14 μιᾳ γὰρ προσφορῇ τετελείωκεν εἰς τὸ

διηνεκὲς τοὺς ἀγιαζομένους. 15 μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον· μετὰ γὰρ τὸ (εἰρηκέναι *N(K)O*) 16 αὕτη ἡ διαθήκη ἦν διαθήσομαι πρὸς αὐτοὺς μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει κύριος, διδοὺς νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν καὶ ἐπὶ (τὴν διάνοιαν *N(k)O*) αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς· 17 καὶ τῶν ἀμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ (μνησθήσομαι *N(k)O*) ἔτι. 18 ὅπου δὲ ἄφεσις τούτων, οὐκέτι οὐκέτι προσφορὰ περὶ ἀμαρτίας. 19 Ἔχοντες οὖν, ἀδελφοί, παρρησίαν εἰς τὴν εἰσοδον τῶν ἀγίων ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ, 20 ἦν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν διὰ τοῦ καταπετάσματος, τοῦτ’ ἔστιν τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, 21 καὶ ιερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, 22 προσερχώμεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφορίᾳ πίστεως ἡρεαντισμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς καὶ (λελουσμένοι *N(k)O*) τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ. 23 κατέχωμεν τὴν ὄμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀκλινῆ, πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος, 24 καὶ κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων 25 μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν καθὼς ἔθος τισίν, ἀλλὰ παρακαλοῦντες, καὶ τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ βλέπετε ἐγγίζουσαν τὴν ἡμέραν. 26 Ἐκουσίως γὰρ ἀμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκέτι οὐκέτι περὶ ἀμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία, 27 φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως καὶ πυρὸς ζῆλος ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπεναντίους. 28 ἀθετήσας τις νόμον Μωϋσέως χωρὶς οἰκτιρμῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶν μάρτυσιν ἀποθνήσκει· 29 πόσῳ, δοκεῖτε, χείρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν νιὸν τοῦ θεοῦ καταπατήσας καὶ τὸ αἷμα τῆς

διαθήκης κοινὸν ἡγησάμενος ἐνῷ ἡγιάσθη καὶ τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας; **30** οἶδαμεν γάρ τὸν εἰπόντα ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω (λέγει κύριος *Κ*) καὶ πάλιν κρινεῖ κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ. **31** φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας θεοῦ ζῶντος. **32** Ἀναμιμνήσκεσθε δὲ τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισθέντες πολλὴν ἀθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων, **33** τοῦτο μὲν ὄνειδισμοῖς τε καὶ θλίψειν θεατριζόμενοι, τοῦτο δὲ κοινωνὸι τῶν οὕτως ἀναστρεφομένων γενηθέντες· **34** καὶ γὰρ τοῖς (δεσμίοις *Ν(Κ)Ο*) συνεπαθήσατε καὶ τὴν ἀρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε γινώσκοντες ἔχειν (ἐν *κ*) (ἐαυτοὺς *Ν(κ)Ο*) (κρείττονα *ΝΚ(ο)*) ὑπαρξίν (ἐν οὐρανοῖς *Κ*) καὶ μένουσαν. **35** μὴ ἀποβάλητε οὖν τὴν παρρησίαν ὑμῶν, ἢτις ἔχει μεγάλην μισθαποδοσίαν. **36** ὑπομονῆς γάρ ἔχετε χρείαν, ἵνα τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ποιήσαντες κομίσησθε τὴν ἐπαγγελίαν. **37** ἔτι γὰρ μικρὸν δσον ὅσον, ὁ ἐρχόμενος ἥξει καὶ οὐ χρονίσει. **38** ὁ δὲ δίκαιος (μου *ΝΟ*) ἐκ πίστεως ζήσεται· καὶ ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχή μου ἐν αὐτῷ. **39** ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν ἀλλὰ πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς.

11 ὜στιν δὲ πίστις ἐλπιζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων. **2** ἐν ταύτῃ γάρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι. **3** Πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι θεοῦ εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων (τὸ βλεπόμενον *Ν(κ)Ο*) γεγονέναι. (aiōn g165) **4** Πίστει πλείονα θυσίαν Ἀβελ παρὰ Κάιν προσήνεγκεν τῷ θεῷ, δι’ ἣς ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ (τοῦ θεοῦ *ΝΚ(ο)*) καὶ

δι’ αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι (λαλεῖ. *Ν(κ)Ο*) **5** Πίστει Ἐνώχ μετετέθη τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον καὶ οὐχ ηύρισκετο διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ θεός· πρὸ γὰρ τῆς μεταθέσεως (αὐτοῦ *κ*) μεμαρτύρηται εὐάρεστηκέναι τῷ θεῷ **6** χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐάρεστῆσαι πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ θεῷ ὅτι ἔστιν καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γίνεται. **7** Πίστει χρηματισθεὶς Νῶε περὶ τῶν μηδέπω βλεπομένων εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασεν κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ, δι’ ἣς κατέκρινε τὸν κόσμον καὶ τῆς κατὰ πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος. **8** Πίστει (ό *ο*) καλούμενος Ἀβραὰμ ὑπήκουσεν ἔξελθεῖν εἰς (τὸν *κ*) τόπον ὃν ἦμελλεν λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν καὶ ἔξηλθεν μὴ ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται. **9** Πίστει παρώκησεν εἰς (τὴν *κ*) γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὡς ἀλλοτρίαν ἐν σκηναῖς κατοικήσας μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ τῶν συγκληρονόμων τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς· **10** ἔξεδέχετο γὰρ τὴν τοὺς θεμελίους ἔχουσαν πόλιν ἣς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ θεός. **11** Πίστει καὶ αὐτὴ Σάρρα (στεῖρα *Ν*) δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβεν καὶ παρὰ καιρὸν ἡλικίας (ἔτεκεν, *Κ*) ἐπεὶ πιστὸν ἡγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον. **12** διὸ καὶ ἀφ’ ἐνὸς ἐγεννήθησαν, καὶ ταῦτα νενεκρωμένου, καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει καὶ (ώς *Ν(κ)Ο*) ἡ ἄμμος ἡ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης ἡ ἀναρίθμητος. **13** Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες μὴ (λαβόντες *ΝΚ(ο)*) τὰς ἐπαγγελίας ἀλλὰ πόρρωθεν αὐτὰς ἴδοντες καὶ (πεισθέντες καὶ *Κ*) ἀσπασάμενοι καὶ ὄμολογήσαντες ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοι

εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς. 14 οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες ἔμφανίζουσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσιν. 15 καὶ εἰ μὲν ἐκείνης (ἔμνημόνευον *NK(o)*) ἀφ' ἣς (ἐξέβησαν, *N(k)O*) εἶχον ὅν καιρὸν ὀνακάμψαι· 16 (νῦν *N(k)O*) δὲ κρείττονος ὀρέγονται, τοῦτ' ἔστιν ἐπουρανίου διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ θεὸς θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν· ἡτοίμασεν γὰρ αὐτοῖς πόλιν. 17 Πίστει προσενήνοχεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενῆ προσέφερεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος, 18 πρὸς ὃν ἐλαλήθη ὅτι ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα· 19 λογισάμενος ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ θεός, ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο. 20 Πίστει (καὶ *no*) περὶ μελλόντων εὐλόγησεν Ἰσαὰκ τὸν Ἰακὼβ καὶ τὸν Ἡσαῦ. 21 Πίστει Ἰακὼβ ἀποθνήσκων ἕκαστον τῶν υἱῶν Ἰωσὴφ εὐλόγησεν καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ράβδου αὐτοῦ. 22 Πίστει Ἰωσὴφ τελευτῶν περὶ τῆς ἔξοδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἔμνημόνευσεν καὶ περὶ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο. 23 Πίστει Μωϋσῆς γεννηθεὶς ἐκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ διότι εἶδον ἀστεῖον τὸ παιδίον καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως. 24 Πίστει Μωϋσῆς μέγας γενόμενος ἥρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς Θυγατρὸς Φαραώ, 25 μᾶλλον ἐλόμενος συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἀμαρτίας ἀπόλαυσιν· 26 μείζονα πλοῦτον ἡγησάμενος τῶν (ἐν *k*) (Αἰγύπτου *N(k)O*) θησαυρῶν τὸν ὀνειδισμὸν τοῦ Χριστοῦ ἀπέβλεπεν γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν. 27 Πίστει κατέλιπεν Αἴγυπτον μὴ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως τὸν γὰρ ἀόρατον ὡς ὄρων ἐκαρτέρησεν. 28 Πίστει

πεποίηκεν τὸ πάσχα καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ ὁ ὄλοθρεύων τὰ πρωτότοκα θίγῃ αὐτῶν. 29 Πίστει διέβησαν τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ὡς διὰ ξηρᾶς (γῆς, *no*) ἡς πεῖραν λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι κατεπόθησαν. 30 Πίστει τὰ τείχη Ἱεριχώ (ἔπεσαν *N(k)O*) κυκλωθέντα ἐπὶ ἐπτὰ ήμέρας. 31 Πίστει Ῥαβὰ ἡ πόρνη οὐ συναπώλετο τοῖς ἀπειθήσασιν δεξαμένη τοὺς κατασκόπους μετ' εἰρήνης. 32 Καὶ τί ἔτι λέγω; ἐπιλείψει με γὰρ διηγούμενον ὁ χρόνος περὶ Γεδεών, Βαράκ, (τε καὶ *k*) Σαμψών, (καὶ *k*) Ἰεφθάε, Δαυίδ τε καὶ Σαμουὴλ καὶ τῶν προφητῶν· 33 οἱ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασιλείας, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων, 34 ἔσβεσαν δύναμιν πυρός, ἔψυγον στόματα μαχαίρης, (ἔδυναμώθησαν *N(k)O*) ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων. 35 ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν· 36 ἔτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς· 37 ἐλιθάσθησαν, ἐπρίσθησαν, (ἐπειράσθησαν, *KO*) ἐν φόνῳ μαχαίρης ἀπέθανον· περιηλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, 38 ὃν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος· (ἐπὶ *N(k)O*) ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὅρεσιν καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς. 39 Καὶ οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν 40 τοῦ θεοῦ περὶ

ήμῶν κρεῖττον τι προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ήμῶν τελειωθῶσιν.

12 Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς τοσοῦτον ἔχοντες περικείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὅγκον ἀποθέμενοι πάντα καὶ τὴν εὐπερίστατον ἀμαρτίαν, δι’ ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα 2 ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς ὑπέμεινεν σταυρὸν αἰσχύνης καταφρονήσας, ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ (κεκάθικεν. *N(k)O*) 3 ἀναλογίσασθε γὰρ τὸν τοιαύτην ὑπομεμενήκοτα ὑπὸ τῶν ἀμαρτωλῶν εἰς (ἔαυτὸν *N(k)(O)*) ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι. 4 οὕπω μέχρις αἴματος ἀντικατέστητε πρὸς τὴν ἀμαρτίαν ἀνταγωνίζομενοι 5 καὶ ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως ἥτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται υἱέ μου, μὴ ὀλιγώρει παιδείας κυρίου, μηδὲ ἐκλύουν ὑπ’ αὐτοῦ ἐλεγχόμενος. 6 ὃν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος, παιδεύει, μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται. 7 εἰς παιδείαν ὑπομένετε, ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ θεός· τίς γὰρ (ἐστιν *k*) υἱὸς ὃν οὐ παιδεύει πατήρ; 8 εἰ δὲ χωρίς ἐστε παιδείας ἣς μέτοχοι γεγόνασιν πάντες, ἄρα νόθοι καὶ οὐχ υἱοί ἐστε. 9 εἴτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας εἶχομεν παιδευτὰς καὶ ἐνετρεπόμεθα· οὐ (πολὺ *N(k)O*) (δὲ *n*) μᾶλλον ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων καὶ ζήσομεν; 10 οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς ἐπαίδευνον, ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἀγιότητος αὐτοῦ. 11 πᾶσα (δὲ *NK(o)*) παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι ἀλλὰ λύπης, ὕστερον δὲ

καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι’ αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσιν δικαιοσύνης. 12 Διὸ τὰς παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε, 13 καὶ τροχιὰς ὁρθὰς (ποιεῖτε *N(k)O*) τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῇ, ιαθῆ δὲ μᾶλλον. 14 εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων καὶ τὸν ἀγιασμόν, οὐ χωρὶς οὐδεὶς ὅψεται τὸν κύριον· 15 ἐπισκοποῦντες μή τις ὕστερων ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ, μή τις ρίζα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλῇ, καὶ δι’ (αὐτῆς *N(k)O*) μιανθῶσιν (οἱ *o*) πολλοὶ· 16 μή τις πόρνος ἢ βέβηλος ὡς Ἡσαῦ, ὃς ἀντὶ βρώσεως μιᾶς ἀπέδετο τὰ πρωτόκια (έαυτοῦ. *N(k)O*) 17 ἵστε γὰρ ὅτι καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομῆσαι τὴν εὐλογίαν ἀπεδοκιμάσθη· μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ εὑρεν καίπερ μετὰ δακρύων ἐκζητήσας αὐτήν. 18 Οὐ γὰρ προσεληλύθατε ψηλαφωμένῳ (ὅρει *K*) καὶ κεκαυμένῳ πυρὶ καὶ γνόφῳ καὶ (ζόφῳ *N(k)O*) καὶ θυέλλῃ 19 καὶ σάλπιγγος ἥχῳ καὶ φωνῇ ὥρημάτων, ἵς οἱ ἀκούσαντες παρητήσαντο μὴ προστεθῆναι αὐτοῖς λόγον· 20 οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον· καν καν θηρίον θίγῃ τοῦ ὅρους, λιθοβοληθήσεται (ἢ βολίδι κατατοξευθήσεται, *K*) 21 καὶ οὕτω φοβερὸν ἦν τὸ φανταζόμενον, Μωϋσῆς εἶπεν· ἔκφοβός εἰμι καὶ ἔντρομος· 22 ἀλλὰ προσεληλύθατε Σιών ὅρει καὶ πόλει θεοῦ ζῶντος, Ἱερουσαλήμ ἐπουρανίῳ καὶ μυριάσιν ἀγγέλων 23 πανηγύρει καὶ ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς καὶ κριτῇ θεῷ πάντων καὶ πνεύμασιν δικαίων τετελειωμένων 24 καὶ διαθήκης νέας μεσίτῃ Ἰησοῦ καὶ αἴματι φαντισμοῦ (κρεῖττον *N(K)O*) λαλοῦντι παρὰ τὸν Ἀβελ. 25 Βλέπετε μὴ

παραιτήσθε τὸν λαλοῦντα· εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ (έξέφυγον *N(k)O*) ἐπὶ (τῆς *k*) γῆς παραιτησάμενοι τὸν χρηματίζοντα, (πολὺ *N(k)O*) μᾶλλον ὑμεῖς οἱ τὸν ἀπ' οὐρανῶν ἀποστρεφόμενοι, 26 οὕτως ἡ φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσεν τότε, νῦν δὲ ἐπήγγελται λέγων· ἔτι ἄπαξ ἐγὼ (σείσω *N(k)O*) οὐ μόνον τὴν γῆν ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν. 27 τὸ δὲ ἔτι ἄπαξ, δῆλοι τὴν τῶν σαλευομένων μετάθεσιν ὡς πεποιημένων, ἵνα μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα. 28 διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον παραλαμβάνοντες ἔχωμεν χάριν δι' ἣς (λατρεύωμεν *NK(o)*) εὐαρέστως τῷ θεῷ μετὰ εὐλαβείας καὶ (δέους: *N(k)O*) 29 καὶ γὰρ ὁ θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον.

13 Ἡ φιλαδελφία μενέτω. 2 τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες ξενίσαντες ἀγγέλους. 3 μιμνήσκεσθε τῶν δεσμίων ὡς συνδεδεμένοι, τῶν κακουχουμένων ὡς καὶ αὐτοὶ ὅντες ἐν σώματι. 4 Τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσιν καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος· πόρνους (γὰρ *N(k)O*) καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ θεός. 5 Ἄφιλάργυρος ὁ τρόπος· ἀρκούμενοι τοῖς παροῦσιν· αὐτὸς γὰρ εἴρηκεν· οὐ μή σε ἀνῶ, οὐδὲν οὐ μή σε (ἐγκαταλίπω: *NK(o)*) 6 ὥστε θαρροῦντας ἡμᾶς λέγειν· κύριος ἐμοὶ βιοηθός, καὶ οὐ φοβηθήσομαι· τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος; 7 Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ὃν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς, μιμεῖσθε τὴν πίστιν. 8 Ἰησοῦς Χριστὸς ἐχθὲς καὶ σήμερον δὲ αὐτὸς καὶ εἰς τὸν ἡμέραν, (αιδον g165) 9 διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ (παραφέρεσθε: *N(k)O*) καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν

καρδίαν οὐ βρώμασιν ἐν οἷς οὐκ ὡφελήθησαν οἱ (περιπατοῦντες: *N(k)O*) 10 ἔχομεν θυσιαστήριον ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες. 11 ὅν γὰρ εἰσφέρεται ζῷων τὸ αἷμα περὶ ἀμαρτίας εἰς τὰ ἄγια διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα κατακαίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς. 12 Διὸ καὶ Ἰησοῦς, ἵνα ἀγιάσῃ διὰ τοῦ ιδίου αἷματος τὸν λαόν, ἔξω τῆς πύλης ἔπαθεν. 13 τοίνυν ἔξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς τὸν ὀνειδισμὸν αὐτοῦ φέροντες· 14 οὐ γὰρ ἔχομεν ὥδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν. 15 δι' αὐτοῦ οὕτως ἀναφέρωμεν θυσίαν αἰνέσεως (διὰ: *N(K)O*) (παντὸς: *N(k)O*) τῷ θεῷ, τοῦτ' ἔστιν καρπὸν χειλέων ὁμολογούντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. 16 τῆς δὲ εὐποιίας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ θεός. 17 Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπείκετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ὡς λόγον ἀποδώσοντες, ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσιν καὶ μὴ στενάζοντες· ἀλυσιτελές γὰρ ὑμῖν τοῦτο. 18 Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν (πειθόμεθα: *N(k)O*) γὰρ ὅτι καλὴν συνείδησιν ἔχομεν ἐν πᾶσιν καλῶς θέλοντες ἀναστρέφεσθαι. 19 περισσοτέρως δὲ παρακαλῶ τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχιον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν. 20 Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης, δὲ ἀναγαγών ἐκ νεκρῶν τὸν ποιέντα τῶν προβάτων τὸν μέγαν ἐν αἷματι διαθήκης αἰωνίου, τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν, (αιδον g166) 21 καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ (ἔργῳ: *KO*) ἀγαθῷ εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῶν ἐν (ἡμῖν: *N(K)O*) τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· Ὡς ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων,

ἀμήν. (aiōn g165) 22 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί,
ἀνέχεσθε τοῦ λόγου τῆς παρακλήσεως· καὶ γάρ
διὰ βραχέων ἐπέστειλα ὑμῖν. 23 Γινώσκετε τὸν
ἀδελφὸν (ἥμῶν *πο*) Τιμόθεον ἀπολελυμένον
μεθ' οὗ, ἐὰν τάχιον ἔρχηται, ὅψομαι ὑμᾶς. 24
Ἄσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν καὶ
πάντας τοὺς ἀγίους. Ἄσπαζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς
Ἰταλίας. 25 ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. (ἀμήν.
ΚΟ) (πρὸς Ἐβραίους ἐγράψῃ ἀπό τῆς Ἰταλίας
διά Τιμοθέου. *Κ*)

Ιακωβου

1 Ιάκωβος θεοῦ καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ χαίρειν. **2** Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πειρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις, **3** γινώσκοντες ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως κατεργάζεται ὑπομονήν. **4** ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἔχετω, ἵνα ἥτε τέλειοι καὶ δλόκληροι ἐν μηδενὶ λειπόμενοι. **5** εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας, αἰτείτω παρὰ τοῦ διδόντος θεοῦ πᾶσιν ἀπλῶς καὶ (μὴ *NK(o)*) ὄνειδίζοντος, καὶ δοθήσεται αὐτῷ. **6** αἰτείτω δὲ ἐν πίστει μηδὲν διακρινόμενος· ὁ γὰρ διακρινόμενος ἔοικεν κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ καὶ ριπιζομένῳ. **7** μὴ γὰρ οἱέσθω ὁ ἀνθρωπος ἐκεῖνος ὅτι λήμψεται τι παρὰ τοῦ κυρίου· **8** ἀνὴρ δίψυχος ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ. **9** καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ, **10** ὁ δὲ πλούσιος ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ ὅτι ὡς ἄνθος χόρτου παρελεύσεται. **11** ἀνέτειλεν γὰρ ὁ ἥλιος σὺν τῷ καύσωνι καὶ ἔξήρανεν τὸν χόρτον καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσεν καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀπώλετο· οὕτως καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς πορείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται. **12** μακάριος ἀνὴρ ὃς ὑπομένει πειρασμόν, ὅτι δόκιμος γενόμενος λήμψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς ὃν ἐπηγγείλατο (ὁ κύριος *K*) τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. **13** Μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω ὅτι ἀπὸ (τοῦ *k*) θεοῦ πειράζομαι· ὁ γὰρ θεὸς ἀπειραστός ἐστιν κακῶν, πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα· **14** ἔκαστος δὲ πειράζεται ὑπὸ τῆς ἴδιας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος καὶ δελεαζόμενος· **15** εἴτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκτει ἀμαρτίαν, ἡ δὲ

ἀμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκύει θάνατον. **16** Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί· **17** πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δώρημα τέλειον ἀνωθέν ἐστιν καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων παρ' ὃ οὐκ ἔνι παραλλαγὴ ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα. **18** βουληθεὶς ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχήν τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων. **19** ([”]Ιστε, *N(K)O^{*}) ἀδελφοί μου ἀγαπητοί ἔστω (δὲ *no*) πᾶς ἀνθρωπος ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδὺς εἰς ὄργην. **20** ὄργὴ γὰρ ἀνδρὸς δικαιοισύνη θεοῦ οὐκ (ἐργάζεται. *N(k)O^{*}) **21** διὸ ἀποθέμενοι πᾶσαν ῥυπαρίαν καὶ περισσείαν κακίας ἐν πραῦτητι δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον τὸν δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν. **22** Γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λόγου καὶ μὴ μόνον ἀκροαταὶ παραλογιζόμενοι ἔαυτούς. **23** ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς λόγου ἐστὶν καὶ οὐ ποιητής, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ· **24** κατενόησεν γὰρ ἔαυτὸν καὶ ἀπελήγυθεν καὶ εὐθέως ἐπελάθετο ὅποιος ἦν. **25** ὁ δὲ παρακύψας εἰς νόμον τέλειον τὸν τῆς ἐλευθερίας καὶ παραμείνας, (οὗτος *k*) οὐκ ἀκροατὴς ἐπιλησμονῆς γενόμενος ἀλλὰ ποιητὴς ἔργου, οὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται. **26** Εἴ τις δοκεῖ θρησκὸς εἶναι (ἐν ὑμῖν *K*) μὴ χαλιναγωγῶν γλῶσσαν (αὐτοῦ *NK(o)*) ἀλλ' ἀπατῶν καρδίαν (αὐτοῦ, *NK(o)*) τούτου μάταιος ἡ θρησκεία. **27** θρησκεία καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὐτῇ ἐστίν, ἐπισκέπτεσθαι ὁρφανοὺς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ἀσπιλον ἔαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.

2 Ἀδελφοί μου, μὴ ἐν προσωπολημψίαις ἔχετε τὴν πίστιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ

τῆς δόξης. 2 ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς (τὴν *κ*) συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ῥυπαρᾷ ἐσθῆτι 3 (καὶ *κο*) ἐπιβλέψῃτε (δὲ *νο*) ἐπὶ τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπρὰν καὶ εἴπητε (αὐτῷ *κ*) σὺ κάθου ὡδε καλῶς, καὶ τῷ πτωχῷ εἴπητε· σὺ στήθι ἐκεῖ ἢ κάθου (ῶδε *κ*) ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν μου, 4 (καὶ *κο*) οὐδεὶς διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν; 5 ἀκούσατε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, οὐχ ὁ θεὸς ἔξελέξατο τοὺς πτωχοὺς (τῷ κόσμῳ *Ν(κ)Ο*) (τούτου *κ*) πλουσίους ἐν πίστει καὶ κληρονόμους τῆς βασιλείας ἡς ἐπιγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν; 6 ὑμεῖς δὲ ἡτιμάσατε τὸν πτωχόν. οὐχ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν ὑμῶν καὶ αὐτοὶ ἔλκουσιν ὑμᾶς εἰς κριτήρια; 7 οὐκ αὐτοὶ βλασφημοῦσιν τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ' ὑμᾶς; 8 εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε βασιλικὸν κατὰ τὴν γραφήν· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν, καλῶς ποιεῖτε. 9 εἰ δὲ προσωπολημπτεῖτε, ἀμαρτίαν ἐργάζεσθε ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς παραβάται. 10 ὅστις γὰρ δύλον τὸν νόμον (τηρήσῃ, πταίσῃ *Ν(κ)Ο*) δὲ ἐν ἐνί, γέγονεν πάντων ἔνοχος. 11 ὁ γὰρ εἰπὼν μὴ (μοιχεύσῃς, *ΝΚ(ο)*) εἶπεν καὶ μὴ (φονεύσῃς. *ΝΚ(ο)*) εἰ δὲ οὐ (μοιχεύεις φονεύεις *Ν(κ)Ο*) δέ, γέγονας παραβάτης νόμου. 12 οὕτως λαλεῖτε καὶ οὕτως ποιεῖτε ὡς διὰ νόμου ἐλευθερίας μέλλοντες κρίνεσθαι. 13 ἡ γὰρ κρίσις ἀνέλεος τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος (καὶ *κ*) (κατακαυχᾶται ἔλεος *ΝΚ(ο)*) κρίσεως. 14 Τί τὸ ὅφελος, ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν λέγῃ τις ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ ἔχῃ; μὴ δύναται ἡ πίστις

σῶσαι αὐτόν; 15 ἐὰν (δὲ *κ*) ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσιν καὶ λειπόμενοι (ῶσιν *κο*) τῆς ἐφημέρου τροφῆς, 16 εἴπη δέ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν· ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, Θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε, μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί τὸ ὅφελος; 17 οὕτως καὶ ἡ πίστις, ἐὰν μὴ ἔχῃ ἔργα, νεκρά ἐστιν καθ' ἑαυτήν. 18 Ἄλλ' ἐρεῖ τις σὺ πίστιν ἔχεις, κάγω κάγω ἔργα ἔχω δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου (χωρὶς *Ν(κ)Ο*) τῶν ἔργων (σου, *κ*) κάγω κάγω σοι δεῖξω ἐκ τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν (μου. *κ*) 19 σὺ πιστεύεις ὅτι εῖς ἐστιν ὁ θεός· καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσιν καὶ φρίσσουσιν. 20 θέλεις δὲ γνῶναι, ὡς ἄνθρωπε κενέ, ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων (ἀργή *Ν(κ)Ο*) ἐστιν; 21 Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἔξ ἔργων ἐδικαιώθη ἀνενέγκας Ἰσαὰκ τὸν γένιον αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον; 22 βλέπεις ὅτι η πίστις συνήργει τοῖς ἔργοις αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη; 23 καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην καὶ φίλος θεοῦ ἐκλήθη. 24 ὁράτε (τοίνυν *Κ*) ὅτι ἔξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον. 25 Ὁμοίως δὲ καὶ Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐκ ἔξ ἔργων ἐδικαιώθη ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους καὶ ἐτέρα ὁδῷ ἐκβαλοῦσα; 26 ὕσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρόν ἐστιν, οὕτως καὶ ἡ πίστις χωρὶς (τῶν *κο*) ἔργων νεκρά ἐστιν.

3 Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, εἰδότες ὅτι μεῖζον κρίμα λημψόμεθα. 2 πολλὰ γὰρ πταίομεν ἄπαντες· εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνήρ, δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ ὅλον τὸ σῶμα. 3 (Εἰ *ΝΟ*) (δὲ *Ν(κ)(ο)*) τῶν

ἵππων τοὺς χαλινοὺς εἰς τὰ στόματα βάλλομεν (εἰς *N(k)O*) τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ δὲν τὸ σῶμα αὐτῶν μετάγομεν. 4 ίδού καὶ τὰ πλοϊα, τηλικαῦτα δῆτα καὶ ὑπὸ ἀνέμων σκληρῶν ἐλαυνόμενα, μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου ὅπου (ἄν *k*) ἡ ὄρμὴ τοῦ εὐθύνοντος (βούλεται. *N(k)O*) 5 Οὕτως καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστὶν καὶ μεγάλα αὐχεῖ. ίδού (ἥλικον *N(k)O*) πῦρ ἥλικην ὕλην ἀνάπτει. 6

καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας (οὕτως, *k*) ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν ἡ σπιλοῦσα δὲν τὸ σῶμα καὶ φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης. (Geenna g1067) 7 Πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν, ἔρπετῶν τε καὶ ἐναλίων δαμάζεται καὶ δεδάμασται τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ· 8 τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δαμάσαι δύναται ἀνθρώπων· (ἀκατάστατον *N(k)O*) κακόν, μεστὴ ἵος θανατηφόρου. 9 ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν (κύριον *N(K)O*) καὶ πατέρα καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὄμοιώσιν θεοῦ γεγονότας· 10 ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα. οὐ χρή, ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτως γίνεσθαι. 11 μήτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρύει τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρόν; 12 μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, συκῆ ἐλαίας ποιῆσαι ἡ ἀμπελος σῦκα; (οὕτως *k*) (οὕτε *N(k)O*) (πηγὴ *K*) ἀλυκὸν (καὶ *k*) γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ. 13 Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραύτητι σοφίας. 14 εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε καὶ ἐριθείαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς

ἀληθείας. 15 οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχομένη, ἀλλ' ἐπίγειος ψυχικὴ δαιμονιώδης. 16 ὅπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐριθεία, ἐκεὶ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα. 17 Ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἀγνή ἔστιν, ἔπειτα εἰρηνική, ἐπιεικής, εὔπειθής, μεστὴ ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος, (καὶ *k*) ἀνυπόκριτος. 18 καρπὸς δὲ (τῆς *k*) δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην.

4 Πόθεν πόλεμοι καὶ (πόθεν *no*) μάχαι ἐν ὑμῖν; οὐκ ἐντεῦθεν, ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν; 2 ἐπιθυμεῖτε καὶ οὐκ ἔχετε φονεύετε καὶ ζηλοῦτε καὶ οὐ δύνασθε ἐπιτυχεῖν μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε οὐκ ἔχετε (δὲ *k*) διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς· 3 αἰτεῖτε καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν δαπανήσητε. 4 (μοιχοὶ καὶ *K*) μοιχαλίδες, οὐκ οἴδατε ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἔχθρα τοῦ θεοῦ ἔστιν; δος (ἐὰν *N(k)O*) οὖν βουληθῆ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἔχθρὸς τοῦ θεοῦ καθίσταται. 5 ἡ δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ γραφὴ λέγει; πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα δ (κατώκισεν *N(k)O*) ἐν ὑμῖν, 6 μείζονα δὲ δίδωσιν χάριν· διὸ λέγει· δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ γραφὴ λέγει; πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα δ (κατώκισεν *N(k)O*) ἐν ὑμῖν, 6 μείζονα δὲ δίδωσιν χάριν. 7 ὑποτάγητε οὖν τῷ θεῷ. ἀντίστητε (δὲ *no*) τῷ διαβόλῳ καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν, 8 ἐγγίσατε τῷ θεῷ καὶ ἐγγιεῖ ὑμῖν. καθαρίσατε χεῖρας, ἀμαρτωλοί, καὶ ἀγνίσατε καρδίας, δίψυχοι. 9 ταλαιπωρήσατε καὶ πενθήσατε καὶ κλαύσατε· ὁ γέλως ὑμῶν εἰς πένθος (μετατραπήτω *N(k)O*) καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατήφειαν. 10 ταπεινώθητε ἐνώπιον (τοῦ *ko*)

κυρίου καὶ ὑψώσει ὑμᾶς. **11** Μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί· ὁ καταλαλῶν ἀδελφοῦ (ἢ *N(k)O*) κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καταλαλεῖ νόμου καὶ κρίνει νόμον· εἰ δὲ νόμον κρίνεις, οὐκ εἴ ποιητὴς νόμου ἀλλὰ κριτής. **12** εἰς ἐστιν ὁ νομοθέτης (καὶ κριτὴς *NO*) ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι· σὺ (δὲ *no*) τίς εἰ (ὁ κρίνων *N(k)O*) τὸν (πλησίον; *N(K)O*) **13** Ἀγε νῦν οἱ λέγοντες· σήμερον (ἢ *N(k)O*) αὔριον (πορευσόμεθα *N(k)O*) εἰς τήνδε τὴν πόλιν καὶ (ποιήσομεν *N(k)O*) ἔκεī ἐνιαυτὸν (ἔνα *K*) καὶ (ἐμπορευσόμεθα *N(k)O*) καὶ (κερδήσομεν· *N(k)O*) **14** οἵτινες οὐκ ἐπίστασθε τὸ τῆς αὔριον ποία (γάρ *ko*) ἡ ζωὴ ὑμῶν. ἀτμὶς γάρ (ἐστε *N(K)(o)*) ἡ πρὸς ὀλίγον φαινομένη ἔπειτα (δὲ *k*) καὶ ἀφανιζομένῃ· **15** ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς ἐὰν ὁ κύριος (θελήσῃ *NK(o)*) καὶ (ζήσομεν *N(k)O*) καὶ (ποιήσομεν *N(k)O*) τοῦτο ἡ ἔκεīνο. **16** νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονείαις ὑμῶν· πᾶσα καύχησις τοιαύτη πονηρά ἐστιν. **17** εἰδότι οὖν καλὸν ποιεῖν καὶ μὴ ποιοῦντι, ἀμαρτία αὐτῷ ἐστιν.

5 Ἀγε νῦν οἱ πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύζοντες ἐπὶ ταῖς ταλαιπωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις. **2** ὁ πλοῦτος ὑμῶν σέσηπεν καὶ τὰ ἴματια ὑμῶν σητόβρωτα γέγονεν. **3** ὁ χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατίωται καὶ ὁ ἱὸς αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῖν ἔσται καὶ φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν ὡς πῦρ· ἐθησαυρίσατε ἐν ἐσχάταις ἡμέραις. **4** ίδού ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν τῶν ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν ὁ (ἀπεστερημένος *NK(o)*) ἀφ' ὑμῶν κράζει καὶ αἱ βοαὶ τῶν θερισάντων εἰς τὰ ὕτα κυρίου σαβαὼθ εἰσεληλύθασιν. **5** ἐτρυφήσατε ἐπὶ

τῆς γῆς καὶ ἐσπαταλήσατε, ἐθρέψατε τὰς καρδίας ὑμῶν (ὧς *K*) ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς. **6** κατεδικάσατε, ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον· οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν. **7** Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοί, ἔως τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου. ίδού ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τίμιον καρπὸν τῆς γῆς μακροθυμῶν ἐπ' (αὐτῷ *NK(o)*) ἔως (ἄν *k*) λάβῃ (ὑετὸν *k*) προΐμον καὶ ὅψιμον· **8** μακροθυμήσατε καὶ ὑμεῖς, στηρίξατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ παρουσία τοῦ κυρίου ἥγγικεν. **9** μὴ στενάζετε, ἀδελφοί, κατ' ἀλλήλων, ἵνα μὴ (κριθῆτε *N(K)O*) ίδού ὁ κριτής πρὸ τῶν θυρῶν ἔστηκεν. **10** ὑπόδειγμα λάβετε, ἀδελφοί (μου, *K*) τῆς κακοπαθείας καὶ τῆς μακροθυμίας τοὺς προφήτας οἱ ἐλάλησαν (ἐν *no*) τῷ ὀνόματι κυρίου. **11** ίδού μακαρίζομεν τοὺς (ὑπομείναντας *N(k)O*) τὴν ὑπομονὴν Ἰώβ ἡκούσατε καὶ τὸ τέλος κυρίου (εἰδετε· *NK(o)*) ὅτι πολύσπλαγχνός ἐστιν ὁ κύριος καὶ οἰκτίρμων. **12** Πρὸ πάντων δέ, ἀδελφοί μου, μὴ ὄμνύετε, μήτε τὸν οὐρανὸν μήτε τὴν γῆν μήτε ἄλλον τινὰ ὅρκον· ἦτω δὲ ὑμῶν τὸ ναὶ ναὶ καὶ τὸ οὐ οὐ, ἵνα μὴ (ὑπὸ *N(k)O*) (κρίσιν *NK(O)*) πέσητε. **13** Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσευχέσθω εὐθυμεῖ τις; ψαλλέτω. **14** ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίω ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου. **15** καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ κύριος· κἀν κἀν ἀμαρτίας ἢ πεποιηκώς, ἀφεθήσεται αὐτῷ. **16** ἐξομολογεῖσθε (οὖν *NO*) ἀλλήλοις (τὰς ἀμαρτίας *N(k)O*) καὶ (εὐχεσθε *NK(o)*) ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῆτε· πολὺ ἰσχύει δέησις

δικαίου ἐνεργούμενη. **17** Ἡλίας ἄνθρωπος ἦν
όμοιοπαθὴς ἡμῖν καὶ προσευχῇ προσηύξατο τοῦ
μὴ βρέξαι· καὶ οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς
τρεῖς καὶ μῆνας ἔξ. **18** καὶ πάλιν προσηύξατο καὶ
ὁ οὐρανὸς ὑετὸν ἔδωκεν καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησεν
τὸν καρπὸν αὐτῆς. **19** Ἀδελφοί (μου, *ΝΟ*)
ἔάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀληθείας καὶ
ἐπιστρέψῃ τις αὐτόν, **20** (γινωσκέτω *ΝΚ(Ο)*)
ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἀμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ
αὐτοῦ, σώσει ψυχὴν (αὐτοῦ *νο*) ἐκ θανάτου
καὶ καλύψει πλῆθος ἀμαρτιῶν.

Πετρου Α'

1 Πέτρος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκλεκτοῖς παρεπιδήμοις διασπορᾶς Πόντου, Γαλατίας, Καππαδοκίας, Ἀσίας, καὶ Βιθυνίας, **2** κατὰ πρόγνωσιν θεοῦ πατρὸς ἐν ἀγιασμῷ πνεύματος εἰς ὑπακοὴν καὶ ῥαντισμὸν αἴματος Ἰησοῦ Χριστοῦ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνῃ πληθυνθείη. **3** Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζῶσαν δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν, **4** εἰς κληρονομίαν ἀφθαρτον καὶ ἀμίαντον καὶ ἀμάραντον τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς εἰς (ὑμᾶς *NK(O)*). **5** τοὺς ἐν δυνάμει θεοῦ φρουρουμένους διὰ πίστεως εἰς σωτηρίαν ἐτοίμην ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ ἐσχάτῳ. **6** ἐν ᾧ ἀγαλλιᾶσθε ὀλίγον ἄρτι, εἰ δέον ἐστίν, (λυπηθέντες *NK(o)*) ἐν ποικίλοις πειρασμοῖς **7** ἵνα τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως (πολυτιμότερον *N(k)O*) χρυσίου τοῦ ἀπολλυμένου διὰ πυρὸς δὲ δοκιμαζομένου εὑρεθῇ εἰς ἔπαινον καὶ (εἰς *o*) δόξαν καὶ τιμὴν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ. **8** ὃν οὐκ (ἰδόντες *N(k)O*) ἀγαπᾶτε, εἰς ὃν ἄρτι μὴ ὅρῶντες πιστεύοντες δὲ (ἀγαλλιᾶσθε *NK(o)*), χαρᾶ ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδοξασμένῃ, **9** κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως ὑμῶν, σωτηρίαν ψυχῶν. **10** περὶ ἣς σωτηρίας ἔξεζήτησαν καὶ ἐξηραύνησαν προφῆται οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαντες, **11** ἐραυνῶντες εἰς τίνα ἡ ποῖον καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα Χριστοῦ προμαρτυρόμενον τὰ εἰς Χριστὸν παθήματα καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας. **12** οἵς

ἀπεκαλύφθη ὅτι οὐχ ἔαυτοῖς (ὑμῖν *N(K)O*) δὲ διηκόνουν αὐτά, ἢ νῦν ἀνηγγέλη ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισμένων ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἀγίῳ ἀποσταλέντι ἀπ' οὐρανοῦ, εἰς ἢ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι. **13** Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς ὁσφύας τῆς διανοίας ὑμῶν, νήφοντες, τελείως ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ. **14** ως τέκνα ὑπακοῆς μὴ συσχηματιζόμενοι ταῖς πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις, **15** ἀλλὰ κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἄγιον καὶ αὐτοὶ ἄγιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε, **16** διότι γέγραπται· (ὅτι *no*) ἄγιοι (ἔσεσθε, *N(k)(o)*). ὅτι ἐγὼ ἄγιος (εἰμι. *NK*) **17** καὶ εἰ πατέρα ἐπικαλεῖσθε τὸν ἀπροσωπολήμπτως κρίνοντα κατὰ τὸ ἐκάστου ἔργον, ἐν φόβῳ τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν χρόνον ἀναστράφητε. **18** εἰδότες ὅτι οὐ φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυσίᾳ, ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πατροπαραδότου, **19** ἀλλὰ τιμώ αἴματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου Χριστοῦ, **20** προεγνωσμένου μὲν πρὸ καταβολῆς κόσμου, φανερωθέντος δὲ ἐπ' (ἐσχάτου *N(k)O*) τῶν χρόνων δι' ὑμᾶς **21** τοὺς δι' αὐτοῦ (πιστοὺς *N(k)O*) εἰς θέον, τὸν ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα, ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς θέον. **22** Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας (διὰ πνεύματος *K*) εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον ἐκ καθαρᾶς καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς. **23** ἀναγεγεννημένοι οὐκ ἐκ σπορᾶς φθαρτῆς ἀλλ' ἀφθάρτου διὰ λόγου ζῶντος θεοῦ καὶ μένοντος (εἰς τὸν αἰῶνα. *K*) (aiōn g165) **24** διότι πᾶσα σὰρξ ὡς χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα (αὐτῆς *N(K)O*) ὡς ἄνθος χόρτου.

έξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος (αὐτοῦ *K*) ἔξεπεσεν· 25 τὸ δὲ ῥῆμα κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα. τοῦτο δέ ἐστιν τὸ ῥῆμα τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς. (aiōn g165)

2 Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα δόλον καὶ (ύποκρίσεις *NK(O)*) καὶ φθόνους καὶ πάσας καταλαλιάς, 2 ὡς ἀρτιγέννητα βρέφη τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα ἐπιποθήσατε ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξηθῆτε (εἰς σωτηρίαν, *NO*) 3 (εἰ *N(k)O*) ἐγεύσασθε ὅτι χρηστὸς ὁ κύριος. 4 πρὸς ὃν προσερχόμενοι λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν ἀποδεδοκιμασμένον παρὰ δὲ θεῷ ἐκλεκτὸν ἔντιμον, 5 καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι ζῶντες οἰκοδομεῖσθε οἶκος πνευματικὸς (εἰς *no*) ιεράτευμα ἄγιον ἀνενέγκαι πνευματικὰς θυσίας εὑπροσδέκτους (τῷ *NK*) θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. 6 (διότι *N(k)O*) περιέχει ἐν (τῇ *k*) γραφῇ· ἴδου τίθημι ἐν Σιών λίθον ἀκρογωνιαῖον ἐκλεκτὸν ἔντιμον, καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ μὴ καταισχυνθῇ. 7 ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν (ἀπιστοῦσιν *N(K)O*) δὲ (λίθος *N(k)O*) ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας 8 καὶ λίθος προσκόμματος καὶ πέτρα σκανδάλου, οἱ προσκόπτουσιν τῷ λόγῳ ἀπειθοῦντες, εἰς δὲ καὶ ἐτέθησαν· 9 ὑμεῖς δὲ γένος ἐκλεκτόν, βασίλειον ιεράτευμα, ἔθνος ἄγιον, λαὸς εἰς περιποίησιν, ὅπως τὰς ἀρετὰς ἔξαγγείλητε τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς καλέσαντος εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς· 10 οἱ ποτε οὐ λαός, νῦν δὲ λαὸς θεοῦ, οἱ οὐκ ἡλεημένοι, νῦν δὲ ἐλεηθέντες. 11 Ἀγαπητοί, παρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ παρεπιδήμους ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἴτινες στρατεύονται κατὰ

τῆς ψυχῆς· 12 τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλήν, ἵνα ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν ἔργων (ἐποπτεύοντες *N(k)O*) δοξάσωσιν τὸν θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς. 13 Ὑποτάγητε (οὗν *K*) πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν κύριον· εἴτε βασιλεῖ ὡς ὑπερέχοντι· 14 εἴτε ἡγεμόσιν ὡς δὶ’ αὐτοῦ πεμπομένοις εἰς ἐκδίκησιν (μὲν *k*) κακοποιῶν, ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν· 15 ὅτι οὕτως ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ἀγαθοποιοῦντας φιμοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν· 16 ὡς ἐλεύθεροι καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ’ ὡς θεοῦ δοῦλοι. 17 πάντας τιμήσατε, τὴν ἀδελφότητα (ἀγαπᾶτε, *NK(o)*) τὸν θεὸν φοβεῖσθε, τὸν βασιλέα τιμάτε. 18 Οἱ οἰκέται ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς. 19 τοῦτο γάρ χάρις, εἰ διὰ συνείδησιν θεοῦ ὑποφέρει τις λύπας πάσχων ἀδίκως. 20 ποιῶν γάρ κλέος εἰ ἀμαρτάνοντες καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε; ἀλλ’ εἰ ἀγαθοποιοῦντες καὶ πάσχοντες ὑπομενεῖτε, τοῦτο χάρις παρὰ θεῷ. 21 εἰς τοῦτο γάρ ἐκλήθητε, ὅτι καὶ Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ (ὑμῶν, *N(K)O*) ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἔχνεσιν αὐτοῦ· 22 δὲς ἀμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὐρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, 23 δὲς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ ἡπείλει, παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως· 24 δὲς τὰς ἀμαρτίας ὑμῶν αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον ἵνα ταῖς ἀμαρτίαις ἀπογενόμενοι τῇ δικαιοσύνῃ ζήσωμεν·

οῦ τῷ μώλωπι (αὐτοῦ *k*) ιάθητε. 25 ἥτε γάρ ως πρόβατα (πλανώμενοι *N(k)O*) ἀλλ' ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν ὑμῶν.

3 Ὁμοίως αἱ γυναικεῖς ὑποτασσόμεναι τοῖς ιδίοις ἀνδράσιν, ἵνα καὶ εἴ τινες ἀπειθοῦσιν τῷ λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου (κερδηθήσονται, *N(k)O*) 2 ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἀγνήν ἀναστροφὴν ὑμῶν· 3 ὃν ἔστω οὐχ ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς τριχῶν καὶ περιθέσεως χρυσίων ἢ ἐνδύσεως ἴματίων κόσμος, 4 ἀλλ' ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἀνθρωπος ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ πραέως καὶ ἡσυχίου πνεύματος, ὃ ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πολυτελές, 5 οὕτως γάρ ποτε καὶ αἱ ἄγιαι γυναικεῖς αἱ ἐλπίζουσαι (εἰς *N(k)O*) (τὸν *k*) θεὸν ἐκόσμουν ἔαυτάς ὑποτασσόμεναι τοῖς ιδίοις ἀνδράσιν· 6 ως Σάρρα (ὑπήκουσεν *NK(o)*) τῷ Ἀβραὰμ κύριον αὐτὸν καλοῦσα, ἵς ἐγενήθητε τέκνα ἀγαθοποιοῦσαι καὶ μὴ φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν. 7 Οἱ ἄνδρες ὅμοίως, συνοικοῦντες κατὰ γνῶσιν ως ἀσθενεστέρωφ σκεύει τῷ γυναικείῳ ἀπονέμοντες τιμὴν ως καὶ (συγκληρονόμοις *N(k)O*) χάριτος ζωῆς εἰς τὸ μὴ (ἐγκόπτεσθαι *N(k)O*) τὰς προσευχὰς ὑμῶν. 8 Τὸ δὲ τέλος πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς, φιλάδελφοι, εὔσπλαγχνοι, (ταπεινόφρονες, *N(K)O*) 9 μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἢ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας, τούναντίον δὲ εὐλογοῦντες (εἰδότες, *K*) ὅτι εἰς τοῦτο ἐκλήθητε ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε. 10 ὁ γάρ θέλων ζωὴν ἀγαπᾶν καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς πανσάτω τὴν γλῶσσαν (αὐτοῦ *k*) ἀπὸ κακοῦ καὶ χείλη (αὐτοῦ *k*)

τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον. 11 ἐκκλινάτω (δὲ *no*) ἀπὸ κακοῦ καὶ ποιησάτω ἀγαθόν, ζητησάτω εἰρήνην καὶ διωξάτω αὐτήν. 12 ὅτι (οἱ *k*) ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ δικαίους, καὶ ὡτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν, πρόσωπον δὲ κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά. 13 Καὶ τίς ὁ κακῶσαν ὑμᾶς, ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ (ζηλωταὶ *N(K)O*) γένησθε; 14 ἀλλ' εἰ καὶ πάσχοιτε διὰ δικαιοσύνην, μακάριοι. τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε μηδὲ ταραχθῆτε· 15 κύριον δὲ τὸν (Χριστὸν *N(K)O*) ἀγιάσατε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν. "Ετοιμοι (δὲ *k*) ἀεὶ πρὸς ἀπολογίαν παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος, (ἀλλὰ *NO*) μετὰ πραΰτητος καὶ φόβου, 16 συνείδησιν ἔχοντες ἀγαθήν, ἵνα ἐν ᾧ (καταλαλεῖσθε *N(k)(o)*) (ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, *KO*) καταισχυνθῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν ἐν Χριστῷ ἀναστροφήν. 17 κρείττον γάρ ἀγαθοποιοῦντας, εἰ (θέλοι *N(k)O*) τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, πάσχειν ἢ κακοποιοῦντας· 18 ὅτι καὶ Χριστὸς ἄπαξ περὶ ἀμαρτιῶν (ἔπαθεν, *NK(O)*) δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα (ὑμᾶς *N(K)O*) προσαγάγῃ τῷ θεῷ, θανατωθεὶς μὲν σαρκί, ζωοποιηθεὶς δὲ (τῷ *k*) πνεύματι, 19 ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασιν πορευθεὶς ἐκήρυξεν 20 ἀπειθήσασίν ποτε, ὅτε (ἀπεξεδέχετο *N(k)O*) ἡ τοῦ θεοῦ μακροθυμίᾳ ἐν ἡμέραις Νῷε κατασκευαζομένης κιβωτοῦ, εἰς ἦν (ὅλιγοι, *N(k)O*) τοῦτ' ἔστιν ὀκτὼ ψυχαί, διεσώθησαν δι' ὕδατος· 21 ὁ καὶ (ὑμᾶς *N(K)O*) ἀντίτυπον νῦν σώζει βάπτισμα, οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ὥπου, ἀλλὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς θεόν, δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, 22 ὃς ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ

πορευθεὶς εἰς οὐρανόν, ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέλων καὶ ἔξουσιῶν καὶ δυνάμεων.

4 Χριστοῦ οὖν παθόντος (ὑπὲρ ἡμῶν *Κ*) σαρκὶ καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ὀπλίσασθε, ὅτι ὁ παθὼν (ἐν *κ*) σαρκὶ πέπαινται (ἀμαρτίας *ΝΚ(ο)*) **2** εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων ἐπιθυμίαις, ἀλλὰ θελήματι θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρκὶ βιωσαι χρόνον. **3** ἀρκετὸς γάρ (ἡμῖν *Κ*) ὁ παρεληλυθὼς χρόνος (τοῦ βίου *Κ*) τὸ (βούλημα *Ν(κ)Ο*) τῶν ἔθνῶν (κατειργάσθαι *Ν(κ)Ο*) πεπορευμένους ἐν ἀσελγείαις, ἐπιθυμίαις, οἰνοφλυγίαις, κώμοις, πότοις, καὶ ἀθεμίτοις εἰδωλολατρίαις **4** ἐν ᾧ ξενίζονται μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ἀσωτίας ἀνάχυσιν βλασφημοῦντες, **5** οἱ ἀποδώσουσιν λόγον τῷ ἑτοίμως ἔχοντι (κρῖναι *ΝΚ(ο)*) ζῶντας καὶ νεκρούς. **6** εἰς τοῦτο γάρ καὶ νεκροῖς εὐηγγελίσθη, ἵνα κριθῶσιν μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκί, ζῶσιν δὲ κατὰ θεὸν πνεύματι. **7** Πάντων δὲ τὸ τέλος ἥγγικεν· σωφρονήσατε οὖν καὶ νήψατε εἰς (τὰς *κ*) προσευχάς, **8** πρὸ πάντων (δὲ *κ*) τὴν εἰς ἔαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῇ ἔχοντες, ὅτι ἀγάπη (καλύπτει *Ν(κ)Ο*) πλῆθος ἀμαρτιῶν. **9** φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους ἄνευ (γογγυσμοῦ *Ν(κ)Ο*) **10** ἔκαστος καθὼς ἔλαβεν χάρισμα εἰς ἔαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες ως καλοὶ οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος θεοῦ. **11** εἴ τις λαλεῖ ως λόγια θεοῦ· εἴ τις διακονεῖ ως ἔξ ισχύος (ἥς *ΝΚ(ο)*) χορηγεῖ ὁ θεός· ἵνα ἐν πᾶσιν δοξάζηται ὁ θεός διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἐστιν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν. **(αιῶν γ165)** **12** Ἀγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένῃ ως ξένου

ὑμῖν συμβαίνοντος. **13** ἀλλὰ καθὸ κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ Χριστοῦ παθήμασιν χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι. **14** εἰ ὀνειδίζεσθε ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, μακάριοι· ὅτι τὸ τῆς δόξης καὶ τὸ τοῦ θεοῦ πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς ἀναπαύεται (κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται κατὰ δὲ ὑμᾶς δοξάζεται. ***Κ***) **15** Μὴ γάρ τις ὑμῶν πασχέτω ως φονεὺς ἢ κλέπτης ἢ κακοποίος ἢ ως ἀλλοτριεπίσκοπος. **16** εἰ δὲ ως Χριστιανός, μὴ αἰσχυνέσθω, δοξάζετω δὲ τὸν θεόν ἐν τῷ (ὄνόματι *Ν(Κ)Ο*) τούτῳ. **17** ὅτι ὁ καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρίμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ· εἰ δὲ πρῶτον ἀφ' ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθούντων τῷ τοῦ θεοῦ εὐαγγελίω; **18** καὶ εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώζεται, ὁ (δὲ *ο*) ἀσεβὴς καὶ ἀμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται; **19** ὥστε καὶ οἱ πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ (ώς, ***Κ***) πιστῷ κτίστῃ παρατιθέσθωσαν τὰς ψυχὰς (αὐτῶν *Ν(κ)Ο*) ἐν ἀγαθοποιΐᾳ.

5 Πρεσβυτέρους (οὓν *ΝΟ*) (τοὺς *κο*) ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ συμπρεσβύτερος καὶ μάρτυς τῶν τοῦ Χριστοῦ παθημάτων, ὁ καὶ τῆς μελλούσης ἀποκαλύπτεσθαι δόξης κοινωνός, **2** ποιμάνατε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ θεοῦ ἐπισκοποῦντες μὴ ἀναγκαστῶς ἀλλ' ἐκουσίως (κατὰ θεόν, *ΝΟ*) μηδὲ αἰσχροκερδῶς ἀλλὰ προθύμως· **3** μηδὲ ως κατακυριεύοντες τῶν κλήρων ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου· **4** καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρχιποίμενος κομιεῖσθε τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον. **5** Ὁμοίως νεώτεροι, ὑποτάγητε πρεσβυτέροις, πάντες δὲ ἀλλήλοις (ὑποτασσόμενοι *κ*) τὴν ταπεινοφροσύνην ἐγκομβώσασθε, ὅτι ὁ θεός

ύπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν. 6 ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ, 7 πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπιρίψαντες ἐπ' αὐτόν, ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν. 8 νήψατε, γρηγορήσατε (ὅτι, *k*) ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος ὡς λέων ὡρυόμενος περιπατεῖ ζητῶν (τινα καταπιεῖν-
N(k)O) 9 ὃ ἀντίστητε στερεοὶ τῇ πίστει εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων τῇ ἐν (τῷ *no*) κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπιτελεῖσθαι. 10 Ὁ δὲ θεὸς πάσης χάριτος ὁ καλέσας (ὑμᾶς *N(K)O*) εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὀλίγον παθόντας αὐτὸς (καταρτίσει *N(k)O*) (ὑμᾶς, *k*) (στηρίξει, σθενώσει, θεμελιώσει. *N(k)O*) (aiōnios g166) 11 αὐτῷ (ἢ δόξα καὶ *K*) τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας (τῶν *ko*) (αἰώνων. *KO*) ἀμήν. (aiōn g165) 12 Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, ὡς λογίζομαι, δι’ ὀλίγων ἔγραψα παρακαλῶν καὶ ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν τοῦ θεοῦ, εἰς ἥν (στήτε. *N(k)O*) 13 Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἢ ἐν Βαβυλῶνι συνεκλεκτή καὶ Μᾶρκος ὁ υἱός μου.

14 ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγάπης, εἰρήνῃ ὑμῖν πᾶσιν τοῖς ἐν Χριστῷ (Ἰησοῦ. ἀμήν. *K*)

Πετρου Β'

1 (Συμεὼν *NK(o)*) Πέτρος δοῦλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῖς ἰσότιμον ἡμῖν λαχοῦσιν πίστιν ἐν δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. **2** Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη ἐν ἐπιγνώσει τοῦ θεοῦ καὶ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. **3** ὡς πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὔσεβειαν δεδωρημένης διὰ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς (ἰδίᾳ *N(K)O*) (δόξῃ *N(k)O*) καὶ (ἀρετῇ, *N(k)O*) **4** δι’ ὧν τὰ τίμια καὶ μέγιστα ἡμῖν ἐπαγγέλματα δεδώρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε θείας κοινωνοὶ φύσεως ἀποφυγόντες τῆς ἐν (τῷ *no*) κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς. **5** καὶ αὐτὸ τοῦτο δὲ σπουδὴν πᾶσαν παρεισενέγκαντες ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετήν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν, **6** ἐν δὲ τῇ γνώσει τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν ὑπομονήν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν, **7** ἐν δὲ τῇ εὐσέβειᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην. **8** ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρχοντα καὶ πλεονάζοντα οὐκ ἀργοὺς οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπίγνωσιν. **9** Ὡι γὰρ μὴ πάρεστιν ταῦτα, τυφλός ἐστιν μυωπάζων, λήθην λαβὼν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ (ἀμαρτιῶν. *NK(o)*). **10** διὸ μᾶλλον, ἀδελφοί, σπουδάσατε βεβαίαν ὑμῶν τὴν κλῆσιν καὶ ἐκλογὴν ποιεῖσθαι ταῦτα γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ πταίσητε ποτε. **11** οὕτως γὰρ πλουσίως ἐπιχορηγηθήσεται ὑμῖν ἡ εἰσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. (αἴσθιος g166) **12** Διὸ (μελλήσω *N(K)O*) ἀεὶ ὑμᾶς ὑπομιμήσκειν

περὶ τούτων καίπερ εἰδότας καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ παρούσῃ ἀληθείᾳ. **13** δίκαιον δὲ ἡγοῦμαι, ἐφ’ ὅσον εἰμὶ ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι, διεγίρειν ὑμᾶς ἐν ὑπομνήσει. **14** εἰδὼς ὅτι ταχινή ἐστιν ἡ ἀπόθεσις τοῦ σκηνώματός μου, καθὼς καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐδήλωσέν μοι. **15** σπουδάσω δὲ καὶ ἐκάστοτε ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν ἔξοδον τὴν τούτων μνήμην ποιεῖσθαι. **16** οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἔξακολουθήσαντες ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν, ἀλλ’ ἐπόπται γεννηθέντες τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος. **17** λαβὼν γὰρ παρὰ θεοῦ πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιᾶσδε ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης: ὁ νιός μου ὁ ἀγαπητός (μου *NO*) οὗτός ἐστιν, εἰς ὃν ἐγὼ εὐδόκησα. **18** καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἡκουόσαμεν ἐξ οὐρανοῦ ἐνεχθεῖσαν σὺν αὐτῷ ὅντες ἐν τῷ ἀγίῳ (τῷ *ko*) ὅρει. **19** Καὶ ἔχομεν βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον, ὃ καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες ὡς λύχνῳ φαίνοντι ἐν αὐχμηρῷ τόπῳ ἔως οὗ ἡμέρᾳ διαυγάσῃ διαυγάσῃ καὶ φωσφόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν. **20** τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες ὅτι πᾶσα προφητεία γραφῆς ιδίας ἐπιλύσεως οὐ γίνεται. **21** οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἡνέχθη προφητεία ποτέ, ἀλλ’ ὑπὸ πνεύματος ἀγίου φερόμενοι ἐλάλησαν (οἱ *k*) (ἀπὸ *N(K)O*) θεοῦ ἄνθρωποι.

2 Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν τῷ λαῷ ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες παρεισάξουσιν αἱρέσεις ἀπωλείας καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δεσπότην ἀρνούμενοι, ἐπάγοντες ἔαυτοῖς ταχινὴν ἀπώλειαν. **2**

καὶ πολλοὶ ἔξακολουθήσουσιν αὐτῶν ταῖς
(ἀσελγείαις, *NK(O)*) δι’ οὓς ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας
βλασφημηθήσεται· 3 καὶ ἐν πλεονεξίᾳ πλαστοῖς
λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύσονται, οἵς τὸ κρίμα ἔκπαλαι
οὐκ ἄργεῖ καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ (νυστάζει.
NK(o)) 4 Εἰ γὰρ ὁ θεὸς ἀγγέλων ἀμαρτησάντων
οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ (σειραῖς *NK(O)*) ζόφου
ταρταρώσας παρέδωκεν εἰς κρίσιν (τηρουμένους,
N(k)O) (**Tartaros g5020**) 5 καὶ ἀρχαίου κόσμου
οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ’ ὅγδοον Νῷε δικαιοσύνης
κήρυκα ἐφύλαξεν κατακλυσμὸν κόσμῳ ἀσεβῶν
ἐπάξας, 6 καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ Γομόρρας
τεφρώσας καταστροφῇ κατέκρινεν ὑπόδειγμα
μελλόντων (ἀσεβέσιν *N(k)O*) τεθικώς, 7 καὶ
δίκαιον Λὼτ καταπονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν
ἀθέσμων ἐν ἀσελγείᾳ ἀναστροφῆς ἐρρύσατο· 8
βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ ὁ δίκαιος ἐγκατοικῶν ἐν
αὐτοῖς ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις
ἔργοις ἐβασάνιζεν· 9 οἶδεν κύριος εὐσεβεῖς
ἐκ πειρασμοῦ ὥνεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν
κρίσεως κολαζομένους τηρεῖν, 10 μάλιστα δὲ τοὺς
ὅπισω σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μιασμοῦ πορευομένους
καὶ κυριότητος καταφρονοῦντας. τολμηταί,
αὐθάδεις, δόξας οὐ τρέμουσιν βλασφημοῦντες·
11 ὅπου ἄγγελοι ἰσχυΐ καὶ δυνάμει μείζονες ὅντες
οὐ φέρουσιν κατ’ αὐτῶν παρὰ (κυρίου *N(K)O*)
βλάσφημον κρίσιν. 12 οὗτοι δὲ ώς ἄλογα ζῷα
(γεγεννημένα *N(K)O*) φυσικὰ εἰς ἄλωσιν καὶ
φθοράν, ἐν οἷς ἀγνοοῦσιν βλασφημοῦντες ἐν τῇ
φθορᾷ αὐτῶν (καὶ *no*) (φθαρίσονται *N(k)O*)
13 (ἀδικούμενοι *N(K)O*) μισθὸν ἀδικίας, ἡδονὴν
ἡγούμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ τρυφήν, σπίλοι καὶ
μῶμοι, ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς (ἀπάταις *NK(o)*)

αὐτῶν συνευρχούμενοι ὑμῖν, 14 ὁ φθαλμὸνς
ἔχοντες μεστοὺς μοιχαλίδος καὶ ἀκαταπάύστους
ἀμαρτίας, δελεάζοντες ψυχὰς ἀστηρίκτους,
καρδίαν γεγυμνασμένην (πλεονεξίας *N(K)O*)
ἔχοντες, κατάρας τέκνα. 15 (καταλείποντες
N(k)O) (τὴν *k*) εὐθεῖαν ὁδὸν ἐπλανήθησαν,
ἔξακολουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ τοῦ
Βοσόρ, διὰ μισθὸν ἀδικίας ἡγάπησεν, 16 ἔλεγχιν
δὲ ἔσχεν ἴδιας παρανομίας ὑποζύγιον ἄφωνον
ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγξάμενον ἐκώλυσεν
τὴν τοῦ προφήτου παραφρονίαν. 17 οὗτοί εἰσιν
πηγαὶ ἀνυδροί (καὶ *no*) (όμιχλαι *N(k)O*)
ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνόμεναι, οἵς ὁ ζόφος τοῦ
σκότους (εἰς αἰῶνα *K*) τετήρηται. 18 ὜περογκα
γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι δελεάζουσιν ἐν
ἐπιθυμίαις σαρκὸς ἀσελγείαις τοὺς (όλιγως
N(K)O) (ἀποφεύγοντας *N(k)O*) τοὺς ἐν
πλάνῃ ἀναστρεφομένους, 19 ἐλευθερίαν αὐτοῖς
ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι ὑπάρχοντες τῆς
φθορᾶς ὡς γάρ τις ἥττηται, τούτω (καὶ *ko*)
δεδούλωται. 20 εἰ γὰρ ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα
τοῦ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ κυρίου (ἡμῶν
N) καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τούτοις δὲ
πάλιν ἐμπλακέντες ἥττῶνται, γέγονεν αὐτοῖς
τὰ ἔσχατα χείρονα τῶν πρώτων. 21 κρείττον
γὰρ ἦν αὐτοῖς μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς
δικαιοσύνης ἢ ἐπιγνοῦσιν (ὑποστρέψαι *N(k)O*)
ἐκ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς ἀγίας ἐντολῆς. 22
συμβέβηκεν (δὲ *k*) αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς
παροιμίας κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἵδιον ἔξέραμα·
καὶ ὃς λουσαμένη εἰς (κυλισμὸν *N(k)O*)
βορβόρου.

3 Ταύτην ἥδη, ἀγαπητοί, δευτέραν ὑμῖν γράφω ἐπιστολήν, ἐν αἷς διεγέρω ὑμῶν ἐν ὑπομνήσει τὴν εἰλικρινῆ διάνοιαν **2** μνησθῆναι τῶν προειρημένων ῥημάτων ὑπὸ τῶν ἀγίων προφητῶν καὶ τῆς τῶν ἀποστόλων (ὑμῶν *N(K)O*) ἐντολῆς τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος **3** τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες ὅτι ἐλέύσονται ἐπ' (ἐσχάτων *N(k)O*) τῶν ἡμερῶν (ἐν ἐμπαιγμονῇ *NO*) ἐμπαῖκται κατὰ τὰς ἴδιας ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι **4** καὶ λέγοντες ποῦ ἔστιν ἡ ἐπαγγελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ; ἀφ' ἣς γὰρ οἱ πατέρες ἐκοιμήθησαν, πάντα οὕτως διαμένει ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως. **5** λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας ὅτι οὐρανοὶ ἥσαν ἔκπαλαι καὶ γῇ ἔξ **6** ὕδατος καὶ δὶ' ὕδατος συνεστῶσα τῷ τοῦ Θεοῦ λόγῳ, **6** δὶ' (ῶν *NK(O)*) ὁ τότε κόσμος ὕδατι κατακλυσθεὶς ἀπώλετο. **7** οἱ δὲ νῦν οὐρανοὶ καὶ ἡ γῇ τῷ (αὐτῷ *NK(O)*) λόγῳ τεθησαυρισμένοι εἰσὶν πυρὶ τηρούμενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως καὶ ἀπωλείας τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων. **8** Ἔν δὲ τοῦτο μὴ λανθανέτω ὑμᾶς, ἀγαπητοί, ὅτι μία ἡμέρα παρὰ κυρίῳ ως χίλια ἔτη καὶ χίλια ἔτη ως ἡμέρα μία. **9** οὐ βραδύνει (ὁ *k*) κύριος τῆς ἐπαγγελίας, ὃς τινες βραδύτητα ἥγοῦνται: ἀλλὰ μακροθυμεῖ εἰς (ὑμᾶς *N(K)O*) μὴ βουλόμενός τινας ἀπολέσθαι ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆσαι. **10** Ἡξει δὲ (ἡ *k*) ἡμέρα κυρίου ως κλέπτης (ἐν νυκτί, *K*) ἐν ᾧ οἱ οὐρανοὶ ῥοιζηδὸν παρελεύσονται, στοιχεῖα δὲ καυσούμενα (λυθήσεται, *N(k)O*) καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα (οὐχ *O*) (εύρεθήσεται. *N(K)O*) **11** τούτων (οὕτως *N(K)O*) πάντων λυομένων ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς ἐν ἀγίαις ἀναστροφαῖς καὶ εὐσεβείαις **12** προσδοκῶντας καὶ σπεύδοντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ Θεοῦ ἡμέρας, δι' ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθήσονται καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τήκεται; **13** καίνοὺς δὲ οὐρανοὺς καὶ γῆν καίνην κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν οὓς δικαιοσύνη κατοικεῖ. **14** Διό, ἀγαπητοί, ταῦτα προσδοκῶντες σπουδάσατε ἄσπιλοι καὶ ἀμώμητοι αὐτῷ εύρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ, **15** καὶ τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν μακροθυμίαν σωτηρίαν ἡγεῖσθε, καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος κατὰ τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν, **16** ὃς καὶ ἐν πάσαις (ταῖς *ko*) ἐπιστολαῖς λαλῶν ἐν αὐταῖς περὶ τούτων· ἐν (αἷς *N(k)O*) ἔστιν δυσνόητά τινα, ἂν οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι (στρεβλοῦσιν *NK(o)*) ὃς καὶ τὰς λοιπὰς γραφὰς πρὸς τὴν ἴδιαν αὐτῶν ἀπώλειαν. **17** ὑμεῖς οὖν, ἀγαπητοί, προγινώσκοντες φυλάσσεσθε ἵνα μὴ τῇ τῶν ἀθέσμων πλάνῃ συναπαχθέντες ἐκπέσητε τοῦ ἴδιου στηριγμοῦ, **18** αὐξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέραν αἰῶνος, ἀμήν. (αιῶν γ165)

Ιωαννου Α'

1 Ὁ ίν απ' ἀρχῆς, ὁ ἀκηκόαμεν, ὁ ἐωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὁ ἐθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς: **2** καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ ἐωράκαμεν καὶ μαρτυροῦμεν καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον ἡτις ἦν πρὸς τὸν πατέρα καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν: (*αισηνιος g166*) **3** ὁ ἐωράκαμεν καὶ ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλλομεν (καὶ *πο*) ὑμῖν ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε μεθ' ἡμῶν· καὶ ἡ κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ νίοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. **4** καὶ ταῦτα γράφομεν (ἡμεῖς *N(K)O*) ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ᾧ πεπληρωμένη. **5** καὶ ἔστιν αὕτη ἡ (ἀγγελία *NK(O)* ἡν ἀκηκόαμεν ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἀναγγέλλομεν ὑμῖν ὅτι ὁ θεὸς φῶς ἔστιν καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν οὐδεμία. **6** ἐὰν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ σκότει περιπατῶμεν, ψευδόμεθα καὶ οὐ ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν: **7** ἐὰν δὲ ἐν τῷ φωτὶ περιπατῶμεν ὡς αὐτός ἔστιν ἐν τῷ φωτί, κοινωνίαν ἔχομεν μετ' ἀλλήλων καὶ τὸ αἷμα Ἰησοῦ (Χριστοῦ *K*) τοῦ νίοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀμαρτίας, **8** ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἀμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἔαυτοὺς πλανῶμεν καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. **9** ἐὰν ὄμοιογῶμεν τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν, πιστός ἔστιν καὶ δίκαιος ἵνα ἀφῇ ἡμῖν τὰς ἀμαρτίας καὶ καθαρίσῃ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας. **10** ἐὰν εἴπωμεν ὅτι οὐκ ἡμαρτήκαμεν, ψεύστην ποιοῦμεν αὐτὸν καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν.

2 Τεκνία μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν ἵνα μὴ ἀμάρτητε καὶ ἐάν τις ἀμάρτη, παράκλητον ἔχομεν

πρὸς τὸν πατέρα, Ἰησοῦν Χριστὸν δίκαιον, **2** καὶ αὐτὸς ἱλασμός ἐστιν περὶ τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν· οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου. **3** καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτόν, ἐὰν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν. **4** Ὁ λέγων (ὅτι *πο*) ἐγνωκα αὐτὸν καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης ἐστίν, καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν· **5** δος δ' ἀν τηρῆ αὐτοῦ τὸν λόγον, ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ τετελείωται. ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ ἔσμεν. **6** ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν ὀφείλει, καθὼς ἐκεῖνος περιεπάτησεν, καὶ αὐτὸς οὗτος περιπατεῖν. **7** (Ἄγαπητοί, *N(K)O*) οὐκ ἐντολὴν καὶνὴν γράφω ὑμῖν ἀλλ' ἐντολὴν παλαιὰν ἥν εἴχετε ἀπ' ἀρχῆς: ἡ ἐντολὴ ἡ παλαιά ἐστιν ὁ λόγος δὸν ἡκούσατε (ἀπ' ἀρχῆς, *K*) **8** πάλιν ἐντολὴν καὶνὴν γράφω ὑμῖν ὅ ἔστιν ἀληθὲς ἐν αὐτῷ καὶ ἐν ὑμῖν, ὅτι ἡ σκοτία παράγεται καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἥδη φαίνει. **9** ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ ἔστιν ἔως ἅρτι. **10** ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ φωτὶ μένει καὶ σκάνδαλον ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. **11** δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῇ σκοτίᾳ ἔστιν καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ καὶ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ. **12** Γράφω ὑμῖν, τεκνία, ὅτι ἀφέωνται ὑμῖν αἱ ἀμαρτίαι διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. **13** γράφω ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς, γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι νενικήκατε τὸν πονηρόν. (Ἐγραψα *N(k)O*) ὑμῖν, παιδία, ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα. **14** ἔγραψα ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. ἔγραψα ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι ἰσχυροί ἔστε καὶ ὁ λόγος

τοῦ θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει καὶ νενικήκατε τὸν πονηρόν. 15 Μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ. ἔάν τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς ἐν αὐτῷ. 16 ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν δοφθαλμῶν καὶ ἡ ἀλαζονεία τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρὸς ἀλλ’ ἐκ τοῦ κόσμου ἔστιν. 17 καὶ ὁ κόσμος παράγεται καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ· δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ μένει εἰς τὸν αἰώνα.

(aiōn g165) 18 Παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἔστιν, καὶ καθὼς ἡκούσατε ὅτι (ό *k*) ἀντίχριστος ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν δθεν γινώσκομεν ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἔστιν. 19 ἐξ ἡμῶν ἔξηλθαν ἀλλ’ οὐκ ἡσαν ἐξ ἡμῶν· εἰ γάρ ἐξ ἡμῶν ἡσαν, μεμενήκεισαν ἀν μεθ’ ἡμῶν ἀλλ’ ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶν πάντες ἐξ ἡμῶν. 20 καὶ ὑμεῖς χρῖσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἄγιου καὶ οἴδατε (πάντες. *N(K)O*) 21 οὐκ ἔγραψα ὑμῖν ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν ἀλλ’ ὅτι οἴδατε αὐτὴν καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστιν. 22 τίς ἔστιν ὁ ψεύστης εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ὁ Χριστός; οὗτός ἔστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ τὸν νίόν. 23 πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱὸν οὐδὲ τὸν πατέρα ἔχει· ὁ δύολογῶν τὸν νίόν καὶ τὸν πατέρα ἔχει. 24 ὑμεῖς (οἱ οὖν *K*) ὁ ἡκούσατε ἀπ’ ἀρχῆς ἐν ὑμῖν μενέτω. ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνῃ ὁ ἀπ’ ἀρχῆς ἡκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ νίῳ καὶ ἐν τῷ πατρὶ μενεῖτε. 25 καὶ αὕτη ἔστιν ἡ ἐπαγγελία ἣν αὐτὸς ἐπηγγείλατο ὑμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. (aiōnios g166) 26 Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν πλανώντων ὑμᾶς. 27 καὶ ὑμεῖς, τὸ χρῖσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ’ αὐτοῦ μένει ἐν ὑμῖν, καὶ οὐ χρείαν ἔχετε ἵνα τις διδάσκῃ ὑμᾶς·

ἀλλ’ ὡς τὸ (αὐτοῦ *N(k)O*) χρῖσμα διδάσκει ὑμᾶς περὶ πάντων καὶ ἀληθές ἔστιν καὶ οὐκ ἔστιν ψεῦδος καὶ καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς, (μένετε *N(k)O*) ἐν αὐτῷ. 28 καὶ νῦν, τεκνία, μένετε ἐν αὐτῷ, ἵνα (ἐὰν *N(K)O*) φανερωθῇ, (σχῶμεν *N(k)O*) παρρησίαν καὶ μὴ αἰσχυνθῶμεν ἀπ’ αὐτοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. 29 ἐὰν εἰδῆτε ὅτι δίκαιος ἔστιν, γινώσκετε ὅτι (καὶ *no*) πᾶς ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται. 3 Τοῦτο ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ὑμῖν ὁ πατήρ, ἵνα τέκνα θεοῦ κληθῶμεν (καὶ ἐσμέν. *NO*) διὰ τοῦτο ὁ κόσμος οὐ γινώσκει (ἡμᾶς, *NK(O)*) ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν. 2 Ἀγαπητοί, νῦν τέκνα θεοῦ ἔσμεν, καὶ οὕπω ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα· οἴδαμεν (δὲ *k*) ὅτι ἐὰν φανερωθῇ, ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὁψόμεθα αὐτὸν καθὼς ἔστιν. 3 καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ’ αὐτῷ ἀγνίζει ἔαυτὸν καθὼς ἐκεῖνος ἀγνός ἔστιν. 4 Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἀμαρτίαν καὶ τὴν ἀνομίαν ποιεῖ, καὶ ἡ ἀμαρτία ἔστιν ἡ ἀνομία. 5 καὶ οἴδατε ὅτι ἐκεῖνος ἐφανερώθη ἵνα τὰς ἀμαρτίας (ἡμῶν *K*) ἄρῃ, καὶ ἀμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. 6 πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ μένων οὐχ ἀμαρτάνει· πᾶς ὁ ἀμαρτάνων οὐχ ἔώρακεν αὐτὸν οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν. 7 (Τεκνία, *NK(o)*) μηδεὶς πλανάτω ὑμᾶς· ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην δίκαιος ἔστιν καθὼς ἐκεῖνος δίκαιος ἔστιν. 8 ὁ ποιῶν τὴν ἀμαρτίαν ἐκ τοῦ διαβόλου ἔστιν, ὅτι ἀπ’ ἀρχῆς ὁ διάβολος ἀμαρτάνει. εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου. 9 πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ ἀμαρτίαν οὐ ποιεῖ, ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει· καὶ οὐ δύναται ἀμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται. 10 ἐν τούτῳ φανερά ἔστιν

τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου. πᾶς ὁ μὴ ποιῶν δίκαιοσύνην οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· 11 ὅτι αὕτη ἔστιν ἡ ἀγγελία ἣν ἡκουόσατε ἀπὸ ἀρχῆς ἴνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους· 12 οὐ καθὼς Κάιν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν καὶ ἔσφαξεν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· καὶ χάριν τίνος ἔσφαξεν αὐτόν; ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια. 13 (Καὶ *n*) μὴ θαυμάζετε, ἀδελφοί (μου, *K*) εἰ μισεῖτε ὑμᾶς ὁ κόσμος. 14 ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι μεταβεβίκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς ὁ μὴ ἀγαπῶν (τὸν ἀδελφόν *K*) μένει ἐν τῷ θανάτῳ. 15 πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνος ἔστιν· καὶ οἴδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν (αὐτῷ *NK(o*)) μένουσαν. (αιδοῖος γ166) 16 ἐν τούτῳ ἐγνώσαμεν τὴν ἀγάπην ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκεν· καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς (θεῖναι. *N(k)O*) 17 "Ος δ' ἂν ἔχῃ τὸν βίον τοῦ κόσμου καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρείαν ἔχοντα καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ; 18 Τεκνία (μου, *K*) μὴ ἀγαπῶμεν λόγω μηδὲ τῇ γλώσσῃ ἀλλ' ἐν ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ. 19 καὶ ἐν τούτῳ (γνωσόμεθα *N(k)O*) ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμὲν καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πείσομεν (τὴν καρδίαν *N(k)O*) ἡμῶν, 20 ὅτι ἐὰν καταγινώσκῃ ἡμῶν ἡ καρδία, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν καὶ γινώσκει πάντα. 21 Ἀγαπητοί, ἐὰν ἡ καρδία ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ (ἡμῶν, *ko*) παρρησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν θεόν, 22 καὶ ὁ (ἐὰν *NK(o*)) αἰτῶμεν λαμβάνομεν (ἀπ' *N(k)O*)

αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦμεν καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν. 23 καὶ αὕτη ἔστιν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ἵνα (πιστεύσωμεν *NK(o)*) τῷ ὄνόματι τοῦ νιού αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους καθὼς ἔδωκεν ἐντολὴν ἡμῖν. 24 καὶ ὁ τηρῶν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ. καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ πνεύματος οὗ ἡμῖν ἔδωκεν.

4 Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα εἰς ἐκ τοῦ θεοῦ ἔστιν, ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἔξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον. 2 ἐν τούτῳ (γινώσκετε *NK(O)*) τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ· πᾶν πνεῦμα ὃ ὅμοιογειτε Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα ἐκ τοῦ θεοῦ ἔστιν. 3 καὶ πᾶν πνεῦμα ὃ μὴ ὅμοιογειτε τὸν Ἰησοῦν (Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα *K*) ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔστιν· καὶ τοῦτο ἔστιν τὸ τοῦ ἀντιχρίστου ὃ ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἔστιν ἥδη. 4 ὡς ἡμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἔστε, τεκνία, καὶ νενικήκατε αὐτούς, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ἡμῖν ἡ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ. 5 αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου εἰσίν· διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσιν καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν ἀκούει. 6 ἡμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμεν· ὁ γινώσκων τὸν θεὸν ἀκούει ἡμῶν· ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἀκούει ἡμῶν. ἐκ τούτου γινώσκομεν τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης. 7 Ἀγαπητοί, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ θεοῦ ἔστιν καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται καὶ γινώσκει τὸν θεόν· 8 ὁ μὴ ἀγαπῶν οὐκ ἔγνω τὸν θεόν, ὅτι ὁ θεὸς ἀγάπη ἔστιν. 9 ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν

μονογενή ἀπέσταλκεν ὁ θεὸς εἰς τὸν κόσμον ἵνα
ζήσωμεν δι’ αὐτοῦ. **10** ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη,
οὐχ ὅτι ἡμεῖς (ἡγαπήκαμεν *N(k)O*) τὸν θεόν,
ἀλλ’ ὅτι αὐτὸς ἡγάπησεν ἡμᾶς καὶ ἀπέστειλεν
τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἰλασμὸν περὶ τῶν ἀμαρτιῶν
ἡμῶν. **11** Ἀγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ θεὸς ἡγάπησεν
ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ἀλλήλους ἀγαπᾶν·
12 θεὸν οὐδὲὶς πώποτε τεθέαται· ἐὰν ἀγαπῶμεν
ἀλλήλους, ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν μένει καὶ ἡ ἀγάπη
αὐτοῦ ἐν ἡμῖν τετελειωμένη ἐστίν. **13** ἐν τούτῳ
γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν καὶ αὐτὸς
ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν
ἡμῖν. **14** καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα καὶ μαρτυροῦμεν
ὅτι ὁ πατὴρ ἀπέσταλκεν τὸν υἱὸν σωτῆρα τοῦ
κόσμου. **15** ὃς (ἐὰν *N(k)O*) ὁμολογήσῃ ὅτι
Ἰησοῦς (Χριστός *O*) ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ
θεὸς ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς ἐν τῷ θεῷ. **16** καὶ
ἡμεῖς ἐγνώκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν τὴν ἀγάπην
ἥν ἔχει ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν. ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν, καὶ ὁ
μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ θεῷ μένει, καὶ ὁ θεὸς
ἐν αὐτῷ (μένει. *NO*) **17** ἐν τούτῳ τετελείωται
ἡ ἀγάπη μεθ’ ἡμῶν, ἵνα παρρησίαν ἔχωμεν ἐν
τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅτι καθὼς ἐκεῖνός ἐστιν
καὶ ἡμεῖς ἐσμεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. **18** φόβος
οὐκ ἐστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ’ ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω
βάλλει τὸν φόβον, ὅτι ὁ φόβος κόλασιν ἔχει· ὁ
δὲ φοβούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ. **19**
ἡμεῖς ἀγαπῶμεν (αὐτόν, *K*) ὅτι αὐτὸς πρῶτος
ἡγάπησεν ἡμᾶς. **20** ἐάν τις εἴπῃ ὅτι ἀγαπῶ τὸν
θεὸν καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης
ἐστίν· ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν
ἔωρακεν, τὸν θεὸν δὸν οὐχ ἔωρακεν (οὐ *N(K)O*)
δύναται ἀγαπᾶν· **21** καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν

ἔχομεν ἀπ’ αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν θεὸν ἀγαπᾷ
καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

5 Πᾶς ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ Χριστὸς
ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν
γεννήσαντα ἀγαπᾷ καὶ τὸν γεγεννημένον ἔξ
αὐτοῦ. **2** ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ
τέκνα τοῦ θεοῦ, ὅταν τὸν θεὸν ἀγαπῶμεν καὶ
τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ (ποιῶμεν. *N(k)O*) **3** αὕτη
γάρ ἐστιν ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ, ἵνα τὰς ἐντολὰς
αὐτοῦ τηρῶμεν· καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι
οὐκ εἰσίν. **4** ὅτι πᾶν τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ
θεοῦ νικᾷ τὸν κόσμον· καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη
ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν. **5** τίς
(δέ *no*) ἐστιν ὁ νικῶν τὸν κόσμον εἰ μὴ ὁ
πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ; **6**
οὗτός ἐστιν ὁ ἐλθών δι’ ὄντας καὶ αἴματος,
Ἰησοῦς (ὁ *k*) Χριστός· οὐκ ἐν τῷ ὄντα μόνον,
ἀλλ’ ἐν τῷ ὄντα καὶ (ἐν *no*) τῷ αἵματι· καὶ τὸ
πνεῦμα ἐστιν τὸ μαρτυροῦν, ὅτι τὸ πνεῦμα ἐστιν
ἡ ἀλήθεια· **7** ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες, (ἐν
τῷ οὐρανῷ ὁ πατὴρ ὁ λόγος καὶ τὸ ἄγιον πνεῦμα
καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἐν εἰσιν *K*) **8** (καὶ τρεῖς εἰσιν
οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῇ γῇ, *K*) τὸ πνεῦμα καὶ τὸ
ὄντωρ καὶ τὸ αἷμα, καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἐν εἰσιν. **9** εἰ
τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμβάνομεν, ἡ
μαρτυρία τοῦ θεοῦ μείζων ἐστίν, ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ
μαρτυρία τοῦ θεοῦ (ὅτι *N(k)O*) μεμαρτύρηκεν
περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. **10** ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν
τοῦ θεοῦ ἔχει τὴν μαρτυρίαν ἐν (ἐαυτῷ *NK(o)*)
οὐ μὴ πιστεύων τῷ θεῷ ψεύστην πεποίηκεν
αὐτόν, ὅτι οὐ πεπίστευκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν
ἥν μεμαρτύρηκεν ὁ θεὸς περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.
11 καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία ὅτι ζωὴν αἰώνιον

εξδωκεν ἡμῖν ὁ Θεός· καὶ αὕτη ἡ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ
αὐτοῦ ἔστιν. (aiōnios g166) 12 ὁ ἔχων τὸν νιὸν
ἔχει τὴν ζωήν· ὁ μὴ ἔχων τὸν νιὸν τοῦ θεοῦ
τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει. 13 Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν (τοῖς
πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ νίοῦ τοῦ θεοῦ, *Κ*)
ἴνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν ἔχετε αἰώνιον, (καὶ ἴνα *Κ*)
(τοῖς *no*) (πιστεύουσιν *N(k)O*) εἰς τὸ ὄνομα
τοῦ νίοῦ τοῦ θεοῦ. (aiōnios g166) 14 καὶ αὕτη ἔστιν
ἡ παρρησία ἡν ἔχομεν πρὸς αὐτόν, ὅτι ἐάν τι
αἰτώμεθα κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ ἀκούει ἡμῶν· 15
καὶ ἐάν οἴδαμεν ὅτι ἀκούει ἡμῶν ὁ (ἐὰν *N(k)O*)
αἰτώμεθα, οἴδαμεν ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἂ
ἱτήκαμεν (ἀπ' *N(k)O*) αὐτοῦ. 16 Ἐάν τις ἵδῃ
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀμαρτάνοντα ἀμαρτίαν μὴ
πρὸς θάνατον, αἰτήσει καὶ δώσει αὐτῷ ζωήν,
τοῖς ἀμαρτάνουσιν μὴ πρὸς θάνατον. Ἔστιν
ἀμαρτία πρὸς θάνατον· οὐ περὶ ἐκείνης λέγω
ἴνα ἐρωτήσῃ. 17 πᾶσα ἀδικία ἀμαρτία ἔστιν, καὶ
ἔστιν ἀμαρτία οὐ πρὸς θάνατον. 18 οἴδαμεν ὅτι
πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ, οὐχ ἀμαρτάνει
ἄλλ' ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ θεοῦ τηρεῖ (έαυτόν,
NK(o)) καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ ἄπτεται αὐτοῦ. 19
οἴδαμεν ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμεν καὶ ὁ κόσμος ὅλος
ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται. 20 οἴδαμεν δὲ ὅτι ὁ νιὸς
τοῦ θεοῦ ἥκει καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν ἴνα
(γινώσκωμεν *NK(o)*) τὸν ἀληθινόν, καὶ ἐσμὲν
ἐν τῷ ἀληθινῷ, ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ.
οὗτός ἔστιν ὁ ἀληθινὸς θεὸς καὶ (ἥ *k*) ζωὴ
αἰώνιος. (aiōnios g166) 21 τεκνία, φυλάξατε (έαυτὰ
N(k)O) ἀπὸ τῶν εἰδώλων (ἀμήν. *KO*)

Iωαννου Β'

1 Ὁ πρεσβύτερος ἐκλεκτῆ κυρίᾳ καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς οὓς ἐγώ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ ἐγὼ μόνος, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν ἀλήθειαν, **2** διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μένουσαν ἐν ἡμῖν, καὶ μεθ' ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰώνα·

(aiōn g165) **3** ἔσται μεθ' ἡμῶν χάρις ἔλεος εἰρήνη παρὰ θεοῦ πατρὸς καὶ παρὰ (κυρίου *K*) Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρὸς ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ. **4** Ἐχάρην λίαν ὅτι εὑρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου περιπατοῦντας ἐν ἀληθείᾳ καθὼς ἐντολὴν ἐλάβομεν παρὰ τοῦ πατρός. **5** καὶ νῦν ἐρωτῶ σε, κυρίᾳ, οὐχ ὡς ἐντολὴν καινὴν γράφων σοι, ἀλλ' ἦν εἴχομεν ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. **6** καὶ αὕτη ἔστιν ἡ ἀγάπη ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ. αὕτη ἡ ἐντολὴ ἔστιν καθὼς ἡκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ περιπατῆτε. **7** ὅτι πολλοὶ πλάνοι (ἐξῆλθον *N(K)O*) εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ ὄμολογοῦντες Ἰησοῦν Χριστὸν ἐρχόμενον ἐν σαρκὶ οὗτός ἔστιν ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντίχριστος. **8** βλέπετε ἑαυτοὺς ἵνα μὴ (ἀπολέσητε *N(K)O*) ἢ (εἰργασάμεθα, *NK(O)*) ἀλλὰ μισθὸν πλήρη (ἀπολάβητε. *N(K)O*) **9** πᾶς ὁ (προάγων *N(K)O*) καὶ μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ θεὸν οὐκ ἔχει ὁ μένων ἐν τῇ διδαχῇ (τοῦ Χριστοῦ, *K*) οὗτος καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει. **10** εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε· **11** ὁ λέγων γάρ αὐτῷ χαίρειν, κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς. **12** Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν οὐκ ἐβούληθην διὰ χάρτου καὶ μέλανος· ἀλλ' ἐλπίζω (γενέσθαι *N(k)O*) πρὸς ὑμᾶς καὶ στόμα

πρὸς στόμα λαλῆσαι ἵνα ἡ χαρὰ (ἡμῶν *NK(O)*)
πεπληρωμένη ἦ. **13** ἀσπάζεται σε τὰ τέκνα τῆς
ἀδελφῆς σου τῆς ἐκλεκτῆς (ἀμήν. *KO*)

Ιωαννου Γ'

1 Ο πρεσβύτερος Γαϊώ τῷ ἀγαπητῷ ὃν ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ. **2** ἀγαπητέ, περὶ πάντων εὔχομαί σε εὐόδοῦσθαι καὶ ὑγιαίνειν καθὼς εὔοδοῦταί σου ἡ ψυχή. **3** ἔχαρην γὰρ λίαν ἔρχομένων ἀδελφῶν καὶ μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς σὺ ἐν ἀληθείᾳ περιπατεῖς. **4** μειζοτέραν τούτων οὐκ ἔχω (χαρὰν *NK(O)*)
ἴνα ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν (τῇ *no*) ἀληθείᾳ περιπατοῦντα. **5** ἀγαπητέ, πιστὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν ἐργάσῃ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ (εἰς *k*) (τοῦτο *N(k)O*) ξένους, **6** οἵ ἐμαρτύρησάν σου τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλησίας, οὓς καλῶς ποιήσεις προπέμψας ἀξίως τοῦ θεοῦ. **7** ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὀνόματος ἐξῆλθον μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν (ἐθνικῶν. *N(k)O*) **8** ἡμεῖς οὖν ὀφείλομεν (ὑπολαμβάνειν *N(k)O*) τοὺς τοιούτους ίνα συνεργοὶ γινώμεθα τῇ ἀληθείᾳ. **9** Ἔγραψά (τι *no*) τῇ ἐκκλησίᾳ ἀλλ' ὁ φιλοπρωτεύων αὐτῶν Διοτρέφης οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς. **10** διὰ τοῦτο, ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἂ ποιεῖ, λόγοις πονηροῖς φλυαρῶν ἡμᾶς· καὶ μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις, οὕτε αὐτὸς ἐπιδέχεται τοὺς ἀδελφούς, καὶ τοὺς βουλομένους κωλύει καὶ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει. **11** Ἀγαπητέ, μὴ μιμοῦ τὸ κακὸν ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. ὁ ἀγαθοποιῶν ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν· ὁ (δὲ *k*) κακοποιῶν οὐχ ἐώρακεν τὸν θεόν. **12** Δημητρίῳ μεμαρτύρηται ὑπὸ πάντων καὶ ὑπὸ αὐτῆς τῆς ἀληθείας· καὶ ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ (οἰδας *N(k)O*) ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν ἀληθής ἐστιν. **13** Πολλὰ εἶχον (γράψαι *N(k)O*) (σοι, *no*) ἀλλ' οὐ θέλω διὰ μέλανος καὶ καλάμου σοι (γράφειν *N(k)O*) **14**

ἐλπίζω δὲ εὐθέως σε ἰδεῖν, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσομεν. εἰρήνη σοι. ἀσπάζονταί σε οἱ φίλοι. ἀσπάζου τοὺς φίλους κατ' ὄνομα.

Ιουδα

1 Ιούδας Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου, τοῖς ἐν θεῷ πατρὶ (ἡγαπημένοις *N(K)O*) καὶ Ἰησοῦ Χριστῷ τετηρημένοις κλητοῖς 2 ἔλεος ὑμῖν καὶ εἰρήνη καὶ ἀγάπη πληθυνθείη. 3 Ἀγαπητοί, πᾶσαν σπουδὴν πιοιύμενος γράψειν ὑμῖν περὶ τῆς κοινῆς (ἡμῶν *NO*) σωτηρίας, ἀνάγκην ἔσχον γράψαι ὑμῖν παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἀπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἀγίοις πίστει. 4 παρεισέδυσαν γάρ τινες ἄνθρωποι, οἱ πάλαι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρίμα, ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν χάριτα μετατιθέντες εἰς ἀσέλγειαν καὶ τὸν μόνον δεσπότην (θεόν *K*) καὶ κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀρνούμενοι. 5 Ὅπομνησαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι, εἰδότας ὑμᾶς (πάντα, *N(K)O*) ὅτι (ό *NK*) (κύριος *NK(O)*) ἀπαξ λαὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου σώσας τὸ δεύτερον τοὺς μὴ πιστεύσαντας ἀπώλεσεν. 6 ἀγγέλους τε τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν ἑαυτῶν ἀρχὴν ἀλλ' ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον, εἰς κρίσιν μεγάλης ἡμέρας δεσμοῖς ἀτίδοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν (aiōnios g126) 7 ὡς Σόδομα καὶ Γόμορρα καὶ αἱ περὶ αὐτὰς πόλεις τὸν ὄμοιον τρόπον τούτοις ἐκπορνεύσασαι καὶ ἀπελθοῦσαι ὁπίσω σαρκὸς ἑτέρας, πρόκεινται δεῖγμα πυρὸς αἰωνίου δίκην ὑπέχουσαί. (aiōnios g166) 8 ὁμοίως μέντοι καὶ οὗτοι ἐνυπνιαζόμενοι σάρκα μὲν μιαίνουσιν, κυριότητα δὲ ἀθετοῦσιν, δόξας δὲ βλασφημοῦσιν. 9 ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε τῷ διαβόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ Μωϋσέως σώματος, οὐκ ἐτόλμησεν κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας ἀλλ' εἴπεν ἐπιτιμήσαι σοι κύριος. 10 οὗτοι δὲ ὅσα μὲν

οὐκ οἶδασιν βλασφημοῦσιν· ὅσα δὲ φυσικῶς ὡς τὰ ἄλογα ζῷα ἐπίστανται, ἐν τούτοις φθείρονται. 11 οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Καΐν ἐπορεύθησαν καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κόρε ἀπώλοντο. 12 Οὗτοί εἰσιν (οἱ *no*) ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες, συνευωχούμενοι, ἀφόβως ἑαυτοὺς ποιμαίνοντες νεφέλαι ἄνυδροι, ὑπὸ ἀνέμων (παραφερόμεναι, *N(k)O*) δένδρα φθινοπωρινὰ ἄκαρπα, δὶς ἀποθανόντα, ἐκριζωθέντα· 13 κύματα ἄγρια θαλάσσης ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν αἰσχύνας, ἀστέρες πλανῆται οἵς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς (τὸν *k*) αἰῶνα τετήρηται. (aiōn g165) 14 προεφήτευσεν δὲ καὶ τούτοις ἔβδομος ἀπὸ Ἀδὰμ Ἐνὼχ λέγων· ἵδοὺ ἥλθεν κύριος ἐν ἀγίαις μυριάσιν αὐτοῦ 15 ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων καὶ (ἐλέγχαι *N(k)O*) (πᾶσαν *N(k)O*) (τοὺς *ko*) (ψυχὴν *N(K)O*) (αὐτῶν *K*) περὶ πάντων τῶν ἔργων ἀσεβείας αὐτῶν ὃν ἡσέβησαν, καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν ὃν ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ ἀμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς. 16 οὗτοί εἰσιν γογγυσταὶ μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας (ἑαυτῶν *N(k)O*) πορευόμενοι, καὶ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ ὑπέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα ὡφελείας χάριν. 17 Ὅμεις δὲ ἀγαπητοί, μνήσθητε τῶν ρήμάτων τῶν προειρημένων ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, 18 ὅτι ἔλεγον ὑμῖν ὅτι (ἐπ' ἐσχάτου *N(k)O*) (τοῦ *n*) (χρόνου *N(k)O*) ἔσονται ἐμπαῖκται κατὰ τὰς ἑαυτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι τῶν ἀσεβειῶν. 19 οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες, ψυχικοί, πνεῦμα μὴ ἔχοντες. 20 Ὅμεις δέ, ἀγαπητοί, ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς τῇ ἀγιωτάτῃ

νύμῶν πίστει, ἐν πνεύματι ἀγίῳ προσευχόμενοι, 21
έκαντοὺς ἐν ἀγάπῃ θεοῦ τηρήσατε, προσδεχόμενοι
τὸ ἔλεος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς
ζωὴν αἰώνιον. (aiōnios g166) 22 καὶ οὓς μὲν (ἐλεᾶτε
NK(O)) (διακρινομένους, *N(k)O*) 23 οὓς δὲ
σώζετε ἐκ (τοῦ *k*) πυρὸς ἀρπάζοντες, (οὓς
δὲ ἐλεᾶτε *NO*) ἐν φόβῳ, μισοῦντες καὶ τὸν
ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐσπιλωμένον χιτῶνα. 24 Τῷ δὲ
δυναμένῳ φυλάξαι (ὑμᾶς *NK(O)* ἀπταίστους
καὶ στήσαι κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ ἀμώμους
ἐν ἀγαλλιάσει, 25 μόνῳ (σοφῷ *K*) θεῷ σωτῆρι
ἡμῶν, (διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν,
NO) δόξα (καὶ *k*) μεγαλωσύνη κράτος καὶ
ἔξουσία (πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος *NO*) καὶ νῦν
καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. (aiōn g165)

Αποκαλυψις Ιωαννου

1 Ἀποκάλυψις Ἰησοῦ Χριστοῦ ἦν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεὸς δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει καὶ ἐσήμανεν ἀπόστείλας διὰ τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἰωάννῃ, **2** ὃς ἐμαρτύρησεν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὅσα (τε *k*) εἶδεν. **3** μακάριος ὁ ἀναγινώσκων καὶ οἱ ἀκούοντες τοὺς λόγους τῆς προφητείας καὶ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα ὁ γάρ καιρὸς ἐγγύς. **4** Ἰωάννης ταῖς ἐπτά ἑκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ (τοῦ *K(O)*) ὁ ὄν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος καὶ ἀπὸ τῶν ἐπτὰ πνευμάτων ἃ (ἐστιν *k*) ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ **5** καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ μάρτυς ὁ πιστός, ὁ πρωτότοκος (ἐκ *k*) τῶν νεκρῶν καὶ ὁ ἄρχων τῶν βασιλέων τῆς γῆς. τῷ (ἀγαπῶντι *N(k)O*) ἡμᾶς καὶ (λύσαντι *N(K)O*) ἡμᾶς (ἐκ *N(k)O*) τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ **6** καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς (βασιλείαν, *N(K)O*) (καὶ *K*) Ἱερεῖς τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὐτοῦ, αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν. (aiōn g165) **7** Ἰδοὺ ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν, καὶ ὅψεται αὐτὸν πᾶς ὄφθαλμὸς καὶ οἵτινες αὐτὸν ἔξεκέντησαν· καὶ κόψονται ἐπ' αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, ναὶ ἀμήν. **8** Ἔγώ εἰμι τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὄν (ἄρχη καὶ τέλος, *K*) λέγει (ὁ *k*) κύριος (ὁ θεός, *NO*) ὁ ὄν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ. **9** Ἔγὼ Ἰωάννης, ὁ (καὶ *k*) ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ (συγκοινωνὸς *NK(o)*) ἐν τῇ θλίψει καὶ (ἐν τῇ *k*) βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ (ἐν *no*) Ἰησοῦ (Χριστῷ, *K*) ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Πάτμῳ διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ

καὶ (διὰ *k*) τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ (Χριστοῦ. *K*) **10** ἐγενόμην ἐν πνεύματι ἐν τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ καὶ ἥκουσα ὀπίσω μου φωνὴν μεγάλην ὡς σάλπιγγος **11** λεγούσης (ἐγώ *KO*) (ἔιμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἕσχατος· καὶ *K*) ὁ βλέπεις γράψον εἰς βιβλίον καὶ πέμψον ταῖς ἐπτά ἑκκλησίαις (ταῖς ἐν Ἀσίᾳ· *K*) εἰς Ἐφεσον καὶ εἰς Σμύρναν καὶ εἰς Πέργαμον καὶ εἰς Θυάτειρα καὶ εἰς Σάρδεις καὶ εἰς Φιλαδέλφειαν καὶ εἰς Λαοδίκειαν. **12** Καὶ (ἐκεῖ *O*) ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν ἣτις (ἐλάλει *N(k)O*) μετ' ἐμοῦ. καὶ ἐπιστρέψας εῖδον ἐπτὰ λυχνίας χρυσᾶς **13** καὶ ἐν μέσῳ τῶν (ἐπτὰ *KO*) λυχνιῶν ὅμοιον (νίὸν *N(k)O*) ἀνθρώπου ἐνδεδυμένον ποδήρη καὶ περιεζωσμένον πρὸς τοῖς μαστοῖς ζώνην χρυσᾶν. **14** ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες λευκαὶ (ώς *N(k)O*) ἔριον λευκὸν ὡς χιῶν καὶ οἱ ὄφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλὸξ πυρὸς **15** καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ ὡς ἐν καμίνῳ (πεπυρωμένης *N(k)O*) καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν **16** καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ αὐτοῦ ἀστέρας ἐπτὰ καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὁμφαία δίστομος δέξια ἐκπορευομένη καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ. **17** Καὶ ὅτε εἶδον αὐτόν, ἔπεσα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς νεκρός, καὶ (ἐθηκεν *N(k)O*) τὴν δεξιὰν αὐτοῦ (χεῖρα *K*) ἐπ' ἐμὲ λέγων (μοι· *K*) μὴ φοβοῦ. ἐγώ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἕσχατος **18** καὶ ὁ ζῶν, καὶ ἐγενόμην νεκρός καὶ ἴδού ζῶν εἰμι εἰς τὸν αἰῶνας τῶν αἰώνων (ἀμήν *K*) καὶ ἔχω τὰς κλεῖς τοῦ θανάτου καὶ τοῦ ἄδου. (aiōn g165, Hadēs g86) **19** γράψον (οὖν *NO*) ἢ εἶδες καὶ ἢ εἰσὶν καὶ ἢ μέλλει (γενέσθαι *N(k)O*) μετὰ

ταῦτα, 20 τὸ μυστήριον τῶν ἐπτὰ ἀστέρων (οὓς *N(k)O*) εἶδες ἐπὶ τῆς δεξιᾶς μου καὶ τὰς ἐπτὰ λυχνίας τὰς χρυσᾶς· οἱ ἐπτὰ ἀστέρες ἄγγελοι τῶν ἐπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσιν καὶ αἱ λυχνίαι (αἱ *N(k)O*) (εἶδες *K*) ἐπτὰ ἐπτὰ ἐκκλησίαι εἰσίν.

2 Τῷ ἀγγέλῳ (τῆς *NK(o)*) (ἐν *no*) ('Εφέσω *N(k)O*) ἐκκλησίας γράψον· τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἐπτὰ ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἐπτὰ λυχνιῶν τῶν χρυσῶν· 2 οἴδα τὰ ἔργα σου καὶ τὸν κόπον (σου *k*) καὶ τὴν ὑπομονὴν σου καὶ ὅτι οὐ δύνῃ βαστάσαι κακοὺς καὶ (ἐπείρασας *N(k)O*) τοὺς (λέγοντας *N(k)O*) (ἔαυτοὺς *no*) (ειναι *k*) ἀποστόλους καὶ οὐκ εἰσίν, καὶ εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς. 3 καὶ ὑπομονὴν ἔχεις καὶ ἐβάστασας (καὶ *k*) διὰ τὸ ὄνομά μου (κεκοπίακας *K*) καὶ οὐ (κέκμηκας, *NK(o)*) 4 ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι τὴν ἀγάπην σου τὴν πρώτην ἀφῆκες. 5 μνημόνευε οὖν πόθεν (πέπτωκας, *N(k)O*) καὶ μετανόησον καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποίησον· εἰ δὲ μή, ἔρχομαι σοι (τάχει *K(o)*) καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν μὴ μετανοήσῃς. 6 ἀλλὰ τοῦτο ἔχεις ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν Νικολαϊτῶν ἃ κάγω κάγω μισῶ. 7 ὁ ἔχων οὓς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς ὃ ἐστιν ἐν (μέσῳ *K*) (τῷ παραδείσῳ *N(k)O*) τοῦ θεοῦ (μου. *O*) 8 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ (τῆς *NK(o)*) (ἐν *no*) (Σμύρνη *N(k)O*) ἐκκλησίας γράψον· τάδε λέγει ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ὃς ἐγένετο νεκρὸς καὶ ἔζησεν· 9 οἴδα σου (τὰ ἔργα καὶ *K*) τὴν θλῖψιν καὶ τὴν πτωχείαν, (ἀλλὰ *no*) πλούσιος (δὲ *k*) εῖ, καὶ τὴν βλασφημίαν ἐκ τῶν λεγόντων Ἰουδαίους

εῖναι ἔαυτοὺς καὶ οὐκ εἰσίν, ἀλλὰ συναγωγὴ τοῦ σατανᾶ. 10 (μηδὲν *NK(o)*) φοβοῦ ἃ μέλλεις (πάσχειν *NK(o)*) ιδού (δή *o*) μέλλει (βάλλειν *N(k)O*) ὁ διάβολος ἐξ ὑμῶν εἰς φυλακὴν ἵνα πειρασθῆτε, καὶ (ἔξετε *NK(o)*) θλῖψιν ἡμερῶν δέκα. γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς. 11 ὁ ἔχων οὓς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· ὃ νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῇ ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου. 12 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Περγάμῳ ἐκκλησίας γράψον· τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστομον τὴν ὁξεῖαν· 13 οἴδα (τὰ ἔργα σου, καὶ *K*) ποῦ κατοικεῖς, ὅπου ὁ θρόνος τοῦ σατανᾶ, καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά μου καὶ οὐκ ἡρνήσω τὴν πίστιν μου καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις (ἐν αἷς *k*) Ἀντιπᾶς ὁ μάρτυς μου ὁ πιστός (μου, *no*) ὃς ἀπεκτάνθη παρ' ὑμῖν ὅπου ὁ σατανᾶς κατοικεῖ. 14 ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα ὅτι ἔχεις ἐκεῖ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν Βαλαάμ, ὃς (ἐδίδασκεν *NK(o)*) (ἐν *k*) (τῷ *NK(o)*) Βαλάκ οὐδὲν σκάνδαλον ἐνώπιον τῶν οὐίῶν Ἰσραὴλ (καὶ *o*) φαγεῖν εἰδωλόθυτα καὶ πορνεῦσαι. 15 οὕτως ἔχεις καὶ σὺ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν τῶν Νικολαϊτῶν (ὅμοίως. *N(K)O*) 16 μετανόησον (οὖν *NO*) εἰ δὲ μή, ἔρχομαι σοι ταχὺ καὶ πολεμήσω μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόματός μου. 17 ὁ ἔχων οὓς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ (φαγεῖν ἀπὸ *K*) τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου καὶ δώσω αὐτῷ ψῆφον λευκήν, καὶ ἐπὶ τὴν ψῆφον ὄνομα καίνον γεγραμμένον ὃ οὐδὲν (οἴδεν *N(k)O*) εἰ μὴ ὁ λαμβάνων. 18 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ (τῆς *NK(o)*) ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας γράψον· τάδε λέγει ὁ οὐίος τοῦ θεοῦ, ὃ

έχων τοὺς ὁφθαλμοὺς αὐτοῦ ὡς φλόγα πυρὸς καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ· **19** οἵδα σου τὰ ἔργα καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν διακονίαν καὶ τὴν ὑπομονήν σου καὶ τὰ ἔργα σου (καὶ *k*) τὰ ἔσχατα πλείονα τῶν πρώτων. **20** ἀλλ’ ἔχω κατὰ σοῦ (ὸλίγα *K*) ὅτι (ἀφεῖς *N(k)O*) τὴν γυναῖκα (σοῦ *O*) Ἱεζάβελ, (ἥ *N(k)O*) (λέγουσα *N(k)(o)*) ἐαυτὴν προφῆτιν (καὶ *no*) (διδάσκει *N(k)O*) καὶ (πλανᾶ *N(k)O*) τοὺς ἐμοὺς δούλους πορνεῦσαι καὶ φαγεῖν εἰδωλόθυτα. **21** καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα μετανοήσῃ καὶ οὐ (θέλει *NO*) (μετανοῆσαι *N(k)O*) ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς. **22** ἴδού (ἐγὼ *k*) βάλλω αὐτὴν εἰς κλίνην καὶ τοὺς μοιχεύοντας μετ’ αὐτῆς εἰς θλῖψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ (μετανοῆσωσιν *NK(o)*) ἐκ τῶν ἔργων (αὐτῆς, *N(K)O*) **23** καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ, καὶ γνώσονται πᾶσαι αἱ ἔκκλησίαι ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ ἐραυνῶν νεφροὺς καὶ καρδίας, καὶ δῶσω ὑμῖν ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν. **24** ὑμῖν δὲ λέγω (τοῖς *N(K)O*) λοιποῖς τοῖς ἐν Θυατείροις, δσοι οὐκ ἔχουσιν τὴν διδαχὴν ταύτην, (καὶ *k*) οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν τὰ (βαθέα *N(k)O*) τοῦ σατανᾶ ὡς λέγουσιν· οὐ (βάλλω *N(k)O*) ἐφ’ ὑμᾶς ἄλλο βάρος, **25** πλὴν δὲ ἔχετε κρατήσατε ἄχρις οὗ ἂν ἥξω. **26** καὶ ὁ νικῶν καὶ ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου, δῶσω αὐτῷ ἔξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν· **27** καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ, ὡς τὰ σκεύη τὰ κεραμικὰ (συντρίβεται *NK(o)*) ὡς κάγω κάγω εἴληφα παρὰ τοῦ πατρός μου. **28** καὶ δῶσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα τὸν πρωΐνόν. **29** ὁ ἔχων οὓς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἔκκλησίαις.

3 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἔκκλησίας γράψον· τάδε λέγει ὁ ἔχων τὰ ἐπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἐπτὰ ἀστέρας· οἵδα σου τὰ ἔργα ὅτι (τὸ *k*) ὄνομα ἔχεις ὅτι ζῆς καὶ νεκρὸς εῖ. **2** γίνου γρηγορῶν καὶ στήρισον τὰ λοιπὰ ἀ (ἔμελλον *N(k)(O)*) (ἀποθανεῖν· *NK(O)*) οὐ γάρ εὑρηκά σου τὰ ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ (μου. *NO*) **3** μνημόνευε οὖν πῶς εἴληφας καὶ ἤκουσας, καὶ τίρει καὶ μετανόησον. ἐὰν οὖν μὴ γρηγορήσῃς, ἥξω (ἐπί σε *K*) ὡς κλέπτης, καὶ οὐ μὴ (γνῶς *NK(o)*) ποίαν ὠραν ἥξω ἐπὶ σέ. **4** (ἀλλ’ *NO*) ἔχεις ὀλίγα ὄνόματα ἐν Σάρδεσιν ἀ οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἰμάτια αὐτῶν, καὶ περιπατήσουσιν μετ’ ἐμοῦ ἐν λευκοῖς, ὅτι ἄξιοι εἰσιν. **5** ὁ νικῶν (οὕτως *N(k)O*) περιβαλεῖται ἐν ἰματίοις λευκοῖς, καὶ οὐ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς καὶ (όμοιογήσω *N(k)O*) τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ πατρός μου καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. **6** ὁ ἔχων οὓς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἔκκλησίαις. **7** Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφείᾳ ἔκκλησίας γράψον· τάδε λέγει ὁ ἄγιος, ὁ ἀληθινός, ὁ ἔχων τὴν κλεῖν (τοῦ *k*) Δαυίδ, ὁ ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς (κλείσει *N(k)O*) (αὐτήν εἴ μὴ ὁ ἀνοίγων *O*) καὶ (κλείων *N(k)O*) καὶ οὐδεὶς (ἀνοίγει *NK(o)*) **8** οἵδα σου τὰ ἔργα. ἴδού δέδωκα ἐνώπιον σου θύραν ἡνεψημένην (ἥν *N(K)O*) οὐδεὶς δύναται κλεῖσαι αὐτήν· ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν καὶ ἐτήρησάς μου τὸν λόγον καὶ οὐκ ἡρνήσω τὸ ὄνομά μου. **9** ἴδού (διδῶ *N(k)O*) ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ σατανᾶ τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς Ἰουδαίους εἶναι καὶ οὐκ εἰσίν, ἀλλὰ ψεύδονται, ἴδού ποιήσω αὐτοὺς ἵνα (ἥξουσιν

N(k)O) καὶ (προσκυνήσουσιν *N(k)O*) ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου καὶ γνῶσιν ὅτι ἔγω ἡγάπησά σε. **10** ὅτι ἐτίρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς μου, κάγω κάγω σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. **11** (ἰδού *K*) ἔρχομαι ταχύ· κράτει ὁ ἔχεις, ὅνα μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανόν σου. **12** ὁ νικῶν, ποιήσω αὐτὸν στῦλον ἐν τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ ἔξελθῃ ἔτι, καὶ γράψω ἐπ' αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μου καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ θεοῦ μου, τῆς καινῆς Ἱερουσαλήμ, ἡ (καταβαίνουσα *NK(o)*) ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ καινόν. **13** ὁ ἔχων οὓς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις, **14** Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς (ἐν *no*) (Λαοδικείᾳ *N(K)O*) ἐκκλησίας γράψον· τάδε λέγει ὁ ἀμήν, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ (ὁ *o*) ἀληθινός, ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ θεοῦ· **15** οἶδά σου τὰ ἔργα ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἴ οὔτε ζεστός. ὅφελον ψυχρὸς (ἥς *N(k)O*) ἢ ζεστός· **16** οὕτως ὅτι χλιαρὸς εἴ καὶ (οὔτε *NK(o)*) ζεστὸς οὔτε ψυχρός, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός μου, **17** ὅτι λέγεις ὅτι πλούσιός εἰμι καὶ πεπλούτηκα καὶ (οὐδὲν *N(k)O*) χρείαν ᔁχω, καὶ οὐκ οἶδας ὅτι σὺ εἴ ὁ ταλαίπωρος καὶ (ὁ *o*) ἐλεεινὸς καὶ πτωχὸς καὶ τυφλὸς καὶ γυμνός, **18** συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι παρ' ἐμοῦ χρυσίον πεπυρωμένον ἐκ πυρὸς ἵνα πλουτήσῃς, καὶ ἴματια λευκὰ ἵνα περιβάλῃ, καὶ μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνη τῆς γυμνότητός σου, καὶ κολλούριον (ἵνα *o*) (ἔγχρισαι *N(k)(O)*) τοὺς δόφθαλμούς σου ἵνα βλέπῃς. **19** ἐγὼ ὅσους ἔὰν φιλῶ ἐλέγχω καὶ παιδεύω. (ζήλευε *N(k)O*)

οὗν καὶ μετανόησον. **20** ἰδοὺ ἔστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω. ἔάν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, (καὶ *no*) εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτὸν καὶ δειπνήσω μετ' αὐτοῦ καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ. **21** ὁ νικῶν, δῶσω αὐτῷ καθίσαι μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου ὡς κάγω κάγω ἐνίκησα καὶ ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρός μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ. **22** ὁ ἔχων οὓς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

4 Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ θύρα ἡνεῳγμένη ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἣν ἤκουσα ὡς σάλπιγγος λαλούσης μετ' ἐμοῦ (λέγων *N(k)O*) ἀνάβα ὥδε, καὶ δείξω σοι ἂ δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα. **2** (καὶ *k*) εὐθέως ἐγενόμην ἐν πνεύματι καὶ ἰδοὺ θρόνος ἔκειτο ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ (τὸν θρόνον *N(k)O*) καθήμενος. **3** καὶ ὁ καθήμενος (ἥν *k*) ὅμοιος ὁράσει λίθῳ ἴασπιδὶ καὶ σαρδίῳ καὶ ἵρις κυκλόθεν τοῦ θρόνου (ὅμοιος ὁράσει *NK(o)*) (σμαραγδίνῳ. *N(k)O*) **4** καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου (θρόνους *N(k)O*) εἴκοσι (καὶ *k*) τέσσαρες, καὶ ἐπὶ τοὺς θρόνους (εἴδον *K*) (τοὺς *k*) εἴκοσι (καὶ *k*) τέσσαρας πρεσβυτέρους καθημένους, περιβεβλημένους ἐν ἴματίοις λευκοῖς, καὶ (ἔσχον *k*) ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους χρυσοῦς. **5** καὶ ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί, καὶ ἐπτὰ λαμπάδες πυρὸς καίομεναι ἐνώπιον τοῦ θρόνου (αὐτοῦ *O*) (ἄ *N(k)O*) εἰσιν τὰ ἐπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ, **6** καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου (ώς *NO*) θάλασσα ὑαλίνη, ὁμοία κρυστάλλῳ, καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ κύκλῳ τοῦ θρόνου τέσσαρα ζῷα γέμοντα δόφθαλμῶν ἔμπροσθεν καὶ ὅπισθεν. **7** καὶ τὸ ζῷον τὸ πρῶτον ὅμοιον λέοντι, καὶ τὸ

δεύτερον ζῷον ὄμοιον μόσχῳ, καὶ τὸ τρίτον ζῷον (ἔχων *N(k)O*) τὸ πρόσωπον ὡς (ἀνθρώπου, *N(k)O*) καὶ τὸ τέταρτον ζῷον ὄμοιον ἀετῷ πετομένῳ. 8 καὶ τὰ τέσσαρα ζῷα, ἐν καθ' (ἐν *n(o)*) (αὐτῶν *N(k)O*) (ἔχων *N(k)(o)*) ἀνὰ πτέρυγας ἔξι κυκλόθεν καὶ ἔσωθεν (γέμουσιν *N(k)O*) ὁφθαλμῶν καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς (λέγοντες: *N(k)O*) ἄγιος ἄγιος ἄγιος κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἦν καὶ ὁ ὧν καὶ ὁ ἐρχόμενος. 9 καὶ ὅταν (δώσουσιν *NK(o)*) τὰ ζῷα δόξαν καὶ τιμὴν καὶ εὐχαριστίαν τῷ καθημένῳ ἐπὶ (τῷ θρόνῳ, *N(k)O*) τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, (aiōn g165) 10 πεσοῦνται οἱ εἴκοσι (καὶ *k*) τέσσαρες πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ (προσκυνήσουσιν *N(k)O*) τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων καὶ (βαλοῦσιν *N(k)O*) τοὺς στεφάνους αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου λέγοντες: (aiōn g165) 11 ἄξιος εῖ, ὁ κύριος (καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν, *NO*) (ὁ ἄγιος, *O*) λαβεῖν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν. ὅτι σὺ ἔκτισας τὰ πάντα, καὶ διὰ τὸ θέλημά σου (ἥσαν *N(k)O*) καὶ ἔκτισθησαν.

5 Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν καὶ (ὄπισθεν, *NK(o)*) κατεσφραγισμένον σφραγῖσιν ἐπτά. 2 Καὶ εἶδον ἄγγελον ἰσχυρὸν κηρύσσοντα ἐν φωνῇ μεγάλῃ· τίς (ἐστιν *k*) ἄξιος ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον καὶ λῦσαι τὰς σφραγῖδας αὐτοῦ; 3 καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ (ἄνω *O*) (οὐδὲ *NK(o)*) ἐπὶ τῆς γῆς (οὐδὲ *NK(o)*) ὑποκάτω τῆς γῆς ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον (οὕτε *N(k)O*) βλέπειν αὐτό. 4 καὶ (ἐγὼ *ko*) ἔκλαιον (πολὺ *N(k)O*)

ὅτι οὐδεὶς ἄξιος εύρεθη ἀνοῖξαι (καὶ ἀναγνῶναι *K*) τὸ βιβλίον οὕτε βλέπειν αὐτό. 5 καὶ εῖς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγει μοι μὴ κλαῖε. ἴδού ἐνίκησεν ὁ λέων ὁ (ὧν *k*) ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα, ἡ ρίζα Δαυίδ, (ὁ *o*) (ἀνοῖξαι *NK(o)*) τὸ βιβλίον καὶ (λῦσαι *K*) τὰς ἐπτὰ σφραγῖδας αὐτοῦ. 6 καὶ εἶδον (καὶ ἴδου, *K*) ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων ζώων καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων ἀρνίον (έστηκός *NK(o)*) ὡς ἐσφαγμένον (ἔχων *N(k)O*) κέρατα ἐπτὰ καὶ ὁφθαλμοὺς ἐπτὰ (οἱ *NK(o)*) εἰσιν τὰ ἐπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ (τὰ *k*) (ἀπεσταλμένοι *NK(o)*) εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. 7 καὶ ἥλθεν καὶ εἴληφεν (τὸ *k*) (βιβλίον *K*) ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου. 8 καὶ ὅτε ἔλαβεν τὸ βιβλίον, τὰ τέσσαρα ζῷα καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου ἔχοντες ἔκαστος (κιθάραν *N(K)O*) καὶ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας θυμιαμάτων αἵ εἰσιν αἱ προσευχαὶ τῶν ἀγίων. 9 καὶ ἄδουσιν ωδὴν κατινὴν λέγοντες: ἄξιος εῖ λαβεῖν τὸ βιβλίον καὶ ἀνοῖξαι τὰς σφραγῖδας αὐτοῦ, ὅτι ἐσφάγης καὶ ἥγόρασας τῷ θεῷ (ἡμᾶς *KO*) ἐν τῷ αἷματί σου ἐκ πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους 10 καὶ ἐποίησας (αὐτοὺς *N(K)O*) τῷ θεῷ ἡμῶν (βασιλείαν *N(K)O*) καὶ ἱερεῖς, καὶ (βασιλεύσουσιν *N(K)(o)*) ἐπὶ τῆς γῆς. 11 Καὶ εἶδον καὶ ἥκουσα (ώς *O*) φωνὴν ἀγγέλων πολλῶν (κύκλῳ *N(k)O*) τοῦ θρόνου καὶ τῶν ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων. (καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες μυριάδων *NO*) καὶ χιλιάδες χιλιάδων 12 λέγοντες φωνῇ μεγάλῃ: ἄξιόν ἐστιν τὸ ἀρνίον τὸ ἐσφαγμένον λαβεῖν τὴν δύναμιν καὶ (τὸ *o*) πλοῦτον καὶ σοφίαν καὶ ἰσχὺν

καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν. **13** καὶ πᾶν κτίσμα ὃ (έστιν *k*) ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ (ἐπὶ τῆς γῆς *N(k)O*) καὶ υποκάτω τῆς γῆς καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης (ἄ *k*) (έστιν *ko*) καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς (πάντα *N(k)O*) ἥκουσα λέγοντας τῷ καθημένῳ ἐπὶ (τῷ θρόνῳ *N(k)O*) καὶ τῷ ἀρνίῳ ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ καὶ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων (ἀμήν. *O*) (**aiōn g165**) **14** καὶ τὰ τέσσαρα ζῷα (εἴλεγον: *NK(o)*) (τὸ *o*) ἀμήν. καὶ οἱ (εἴκοσιτέσσαρες εἴκοσιτέσσαρες *K*) πρεσβύτεροι ἔπεσαν καὶ προσεκύνησαν (ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. *K*)

6 Καὶ εἶδον (ὅτε *NK(o)*) ἦνοιξεν τὸ ἀρνίον μίαν ἐκ τῶν (έπτα *NO*) σφραγίδων καὶ ἥκουσα ἐνὸς ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων λέγοντος ως (φωνὴ *N(k)O*) βροντῆς ἔρχου (καὶ *K*) (βλέπε. *K(o)*) **2** Καὶ εἶδον καὶ ἴδοὺ ἵππος λευκὸς καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' (αὐτὸν *N(k)O*) ἔχων τόξον. καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος, καὶ ἐξῆλθεν νικῶν καὶ ἴνα νικήσῃ. **3** Καὶ ὅτε ἦνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν δευτέραν, ἥκουσα τοῦ δευτέρου ζώου λέγοντος: ἔρχου (καὶ βλέπε. *K*) **4** καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος ἵππος πυρρός. καὶ τῷ καθημένῳ ἐπ' (αὐτὸν *N(k)O*) ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν τὴν εἰρήνην (ἐκ *N(k)O*) τῆς γῆς, καὶ ἴνα ἀλλήλους (σφάξουσιν. *N(k)O*) καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα μεγάλη. **5** Καὶ ὅτε ἦνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν τρίτην, ἥκουσα τοῦ τρίτου ζώου λέγοντος: ἔρχου (καὶ βλέπε. *K*) καὶ (εἶδον *NK(O)*) καὶ ἴδοὺ ἵππος μέλας καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' (αὐτὸν *N(k)O*) ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. **6** καὶ ἥκουσα (ώς *NO*) φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζώων λέγουσαν· χοῖνιξ σίτου δηναρίου καὶ τρεῖς χοίνικες (κριθῶν

N(k)O) δηναρίου, καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸ οἶνον μὴ ἀδικήσῃς. **7** Καὶ ὅτε ἦνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν τετάρτην, ἥκουσα φωνὴν τοῦ τετάρτου ζώου (λέγοντος: *N(k)O*) ἔρχου (καὶ *K*) (βλέπε. *K(o)*) **8** καὶ εἶδον καὶ ἴδοὺ ἵππος χλωρὸς καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ ὄνομα αὐτῷ ὁ θάνατος. καὶ ὁ ἄδης (ἡκολούθει *N(k)O*) μετ' (αὐτοῦ. *NK(o)*) καὶ ἐδόθη (αὐτοῖς *NK(O)*) ἔξουσία ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς ἀποκτεῖναι ἐν ριμφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς. (**Hadēs g86**) **9** Καὶ ὅτε ἦνοιξεν τὴν πέμπτην σφραγίδα, εἶδον ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν (τοῦ ἀρνίου *O*) ἦν εἶχον. **10** καὶ (ἔκραξαν *N(k)O*) φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες: ἔως πότε, ὁ δεσπότης ὁ ἄγιος καὶ (ό *k*) ἀληθινός, οὐ κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν (ἐκ *N(k)O*) τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς; **11** καὶ (ἐδόθη *N(k)O*) αὐτοῖς (ἐκάστῳ *N(k)O*) (στολὴ *N(K)O*) (λευκὴ *N(k)O*) καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς ἴνα (ἀναπαύσονται *N(k)O*) ἔτι χρόνον μικρὸν ἔως (οὖ *k*) (πληρωθῶσιν *N(k)(o)*) καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοί αὐτῶν, (καὶ *O*) οἱ μέλλοντες ἀποκτέννεσθαι ως καὶ αὐτοί. **12** Καὶ εἶδον ὅτε ἦνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν ἕκτην, καὶ (ἰδού *K*) σεισμὸς μέγας ἐγένετο, καὶ ὁ ἥλιος ἐγένετο μέλας ως σάκκος τρίχινος, καὶ ἡ σελήνη (ὅλη *NO*) ἐγένετο ως αἷμα, **13** καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσαν εἰς τὴν γῆν ως συκῆ (βάλλει *NK(O)*) τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς ὑπὸ ἀνέμου μεγάλου σειομένη, **14** καὶ ὁ οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ως βιβλίον ἐλισσόμενον, καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν

έκινήθησαν, 15 καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ οἱ μεγιστᾶνες καὶ οἱ χιλίαρχοι καὶ οἱ πλούσιοι καὶ οἱ (ἰσχυροὶ *N(k)O*) καὶ πᾶς δοῦλος καὶ (πᾶς *K*) ἐλεύθερος ἔκρυψαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς πέτρας τῶν ὄρέων 16 καὶ λέγουσιν τοῖς ὅρεσιν καὶ ταῖς πέτραις πέσετε ἐφ' ἡμᾶς καὶ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ ἀπὸ τῆς ὄργης τοῦ ἀρνίου, 17 ὅτι ἥλθεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὄργης (αὐτῶν, *N(K)O*) καὶ τίς δύναται σταθῆναι;

7 (Καὶ *ko*) μετὰ (τοῦτο *N(K)O*) εἶδον τέσσαρας ἀγγέλους ἐστῶτας ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς κρατοῦντας τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς ἵνα μὴ πνέῃ ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης μήτε ἐπὶ (πᾶν *NK(o)*) δένδρον. 2 Καὶ εἶδον ἄλλον ἀγγελον (ἀναβαίνοντα *N(k)O*) ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου ἔχοντα σφραγῖδα θεοῦ ζῶντος. καὶ ἔκραζεν φωνῇ μεγάλῃ τοῖς τέσσαρσιν ἀγγέλοις οἵς ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν 3 λέγων μὴ ἀδικήσῃς τὴν γῆν μήτε τὴν θάλασσαν μήτε τὰ δένδρα ἄχρι (οὗ *k*) (σφραγίσωμεν *N(k)O*) τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. 4 Καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων (έκατὸν *N(K)O*) (καὶ *o*) (τεσσεράκοντα *N(K)O*) (τέσσαρες *N(k)O*) χιλιάδες (ἐσφραγισμένοι *NK(o)*) ἐκ πάσης φυλῆς υἱῶν Ἰσραήλ· 5 ἐκ φυλῆς Ἰουδα (δώδεκα *N(k)O*) χιλιάδες (ἐσφραγισμένοι *NK(o)*) ἐκ φυλῆς Ρουβήν (δώδεκα *N(k)O*) χιλιάδες (ἐσφραγισμένοι *k*) ἐκ φυλῆς Γαδ (δώδεκα *N(k)O*) χιλιάδες (ἐσφραγισμένοι *k*) 6 ἐκ φυλῆς Ἀσὴρ (δώδεκα *N(k)O*) χιλιάδες

(ἐσφραγισμένοι *k*) ἐκ φυλῆς Νεφθαλὶμ (δώδεκα *N(k)O*) χιλιάδες (ἐσφραγισμένοι *k*) ἐκ φυλῆς Μανασσῆ (δώδεκα *N(k)O*) χιλιάδες (ἐσφραγισμένοι *k*) 7 ἐκ φυλῆς Συμεὼν (δώδεκα *N(k)O*) χιλιάδες (ἐσφραγισμένοι *k*) ἐκ φυλῆς Λευὶ (δώδεκα *N(k)O*) χιλιάδες (ἐσφραγισμένοι *k*) ἐκ φυλῆς Ἰσσαχάρῳ (δώδεκα *N(k)O*) χιλιάδες (ἐσφραγισμένοι *k*) 8 ἐκ φυλῆς Ζαβουλὼν (δώδεκα *N(k)O*) χιλιάδες (ἐσφραγισμένοι *k*) ἐκ φυλῆς Ἰωσὴφ (δώδεκα *N(k)O*) χιλιάδες (ἐσφραγισμένοι *k*) ἐκ φυλῆς Βενιαμὶν (δώδεκα *N(k)O*) χιλιάδες (ἐσφραγισμένοι *NK(o)*) 9 Μετὰ ταῦτα εἶδον καὶ ἴδοὺ ὅχλος πολὺς ὃν ἀριθμῆσαι αὐτὸν οὐδεὶς ἐδύνατο ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν (ἐστῶτες *NK(o)*) ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, (περιβεβλημένους *N(k)O*) στολὰς λευκὰς καὶ (φοίνικες *NK(o)*) ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν. 10 καὶ (κράζουσιν *N(k)O*) φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες ἡ σωτηρία (τῷ θεῷ *N(k)O*) ἡμῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ (τῷ θρόνῳ *N(k)O*) καὶ τῷ ἀρνίῳ. 11 καὶ πάντες οἱ ἀγγελοι εἰστήκεισαν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τεσσάρων ζώων καὶ ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ θρόνου ἐπὶ τὰ (πρόσωπα *N(K)O*) αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ 12 λέγοντες· ἀμήν, ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία καὶ ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἰσχὺς τῷ θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν. (αιῶν g165) 13 Καὶ ἀπεκρίθη εῖς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγων μοι οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς λευκάς, τίνες εἰσὶν καὶ πόθεν ἥλθον; 14 καὶ (εἴρηκα *NK(o)*)

αύτῷ· κύριέ (μου, *NO*) σὺ οἶδας. καὶ εἰπέν μοι· οὗτοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης καὶ ἐπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν καὶ ἐλεύκαναν (στολὰς *k*) (αὐτὰς *N(k)O*) ἐν τῷ αἴματι τοῦ ἀρνίου. **15** διὰ τοῦτο εἰσιν ἐνώπιον (τοῦ θρόνου *NK(o)*) τοῦ θεοῦ καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ, καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου σκηνώσει ἐπ' αὐτούς. **16** οὐ πεινάσουσιν ἔτι οὐδὲ διψήσουσιν ἔτι οὐδὲ (οὐ *o*) μὴ πέσῃ ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἥλιος οὐδὲ πᾶν καῦμα, **17** ὅτι τὸ ἀρνίον τὸ ἀνὰ μέσον τοῦ θρόνου (ποιμανεῖ *NK(o)*) αὐτοὺς καὶ (όδηγήσει *NK(o)*) αὐτοὺς ἐπὶ (ζωῆς *N(k)O*) πηγὰς ὑδάτων, καὶ ἔξαλείψει ὁ θεὸς πᾶν δάκρυον (ἐκ *N(k)O*) τῶν ὁφθαλμῶν αὐτῶν.

8 Καὶ (ὅταν *N(k)O*) ἥνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν ἐβδόμην, ἐγένετο σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς ἡμιώριον. **2** καὶ εἶδον τοὺς ἐπτὰ ἄγγελους οἵ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἐστήκασιν καὶ ἐδόθησαν αὐτοῖς ἐπτὰ σάλπιγγες. **3** Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἤλθεν καὶ ἐστάθη ἐπὶ (τοῦ θυσιαστηρίου *N(k)O*) ἔχων λιβανωτὸν χρυσοῦν. καὶ ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα πολλὰ ἵνα (δώσει *N(k)O*) ταῖς προσευχαῖς τῶν ἀγίων πάντων ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου. **4** καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων ταῖς προσευχαῖς τῶν ἀγίων ἐκ χειρὸς τοῦ ἄγγελου ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. **5** καὶ εἴληφεν ὁ ἄγγελος τὸν λιβανωτὸν καὶ ἐγέμισεν αὐτὸν ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν. καὶ ἐγένοντο βρονταὶ καὶ φωναὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ σεισμός. **6** καὶ οἱ ἐπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἐπτὰ σάλπιγγας ἡτοίμασαν (αὐτοὺς *N(k)O*) ἵνα σαλπίσωσιν.

7 Καὶ ὁ πρῶτος (ἄγγελος *k*) ἐσάλπισεν, καὶ ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ μεμιγμένα ἐν αἷματι, καὶ ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν (καὶ τὸ τρίτον τῆς γῆς κατεκάη· *NO*) καὶ τὸ τρίτον τῶν δένδρων κατεκάη, καὶ πᾶς χόρτος χλωρὸς κατεκάη. **8** Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ ὡς ὅρος μέγα πυρὶ καιόμενον ἐβλήθη εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης αἷμα. **9** καὶ ἀπέθανεν τὸ τρίτον τῶν κτισμάτων τῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὰ ἔχοντα ψυχάς, καὶ τὸ τρίτον τῶν πλοίων (διεφθάρησαν. *N(k)O*) **10** Καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ ἐπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀστὴρ μέγας καιόμενος ὡς λαμπάς καὶ ἐπεσεν ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν ποταμῶν καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων. **11** καὶ τὸ ὅνομα τοῦ ἀστέρος λέγεται (ὁ *no*) "Αψινθος; καὶ (ἐγένετο *N(k)O*) τὸ τρίτον τῶν ὑδάτων εἰς ἄψινθον, καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπέθανον ἐκ τῶν ὑδάτων ὅτι ἐπικράνθησαν. **12** Καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον τοῦ ἥλιου καὶ τὸ τρίτον τῆς σελήνης καὶ τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν, καὶ ἡ ἡμέρα μὴ (φάνη *N(k)O*) τὸ τρίτον αὐτῆς καὶ ἡ νὺξ ὁμοίως. **13** Καὶ εἶδον καὶ ἥκουσα ἐνὸς (ἀετοῦ *N(K)O*) πετομένου ἐν μεσουρανήματι λέγοντος φωνῇ μεγάλῃ· οὐαὶ οὐαὶ οὐαὶ (τοὺς κατοικοῦντας *N(k)O*) ἐπὶ τῆς γῆς ἐκ τῶν λοιπῶν φωνῶν τῆς σάλπιγγος τῶν τριῶν ἄγγέλων τῶν μελλόντων σαλπίζειν.

9 Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ εἶδον ἀστέρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεὶς τοῦ φρέατος τῆς ἀβύσσου, (Abyssos g12) **2** καὶ ἥνοιξεν τὸ φρέαρ

τῆς ἀβύσσου· καὶ ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ φρέατος ὡς καπνὸς καμίνου (μεγάλης, *NK(o)*) καὶ (ἐσκοτώθη *N(k)O*) ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἀήρ ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ φρέατος. (*Abyssos g12*) **3** καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἔξηλθον ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐταῖς ἔχουσια, ὡς ἔχουσιν ἔχουσιαν οἱ σκορπίοι τῆς γῆς. **4** καὶ ἐρρέθη αὐταῖς ἵνα μὴ (ἀδικήσουσιν *N(k)O*) τὸν χόρτον τῆς γῆς οὐδὲ πᾶν χλωρὸν οὐδὲ πᾶν δένδρον, εἰ μὴ τοὺς ἀνθρώπους (μόνους *k*) οἵτινες οὐκ ἔχουσιν τὴν σφραγίδα τοῦ θεοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων (αὐτῶν. *k*) **5** καὶ ἐδόθη (αὐτοῖς *N(k)O*) ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτούς, ἀλλ’ ἵνα (βασανισθήσονται *N(k)O*) μῆνας πέντε, καὶ ὅ βασανισμὸς αὐτῶν ὡς βασανισμὸς σκορπίου ὅταν παίσῃ ἄνθρωπον. **6** Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ζητήσουσιν οἱ ἀνθρώποι τὸν θάνατον καὶ οὐ μὴ εὑρήσουσιν αὐτόν· καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν, καὶ (φεύγει *N(k)O*) ὁ θάνατος ἀπ’ αὐτῶν. **7** καὶ τὰ ὅμοιώματα τῶν ἀκρίδων ὅμοια ἵπποις ἡτοιμασμένοις εἰς πόλεμον, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέφανοι ὅμοιοι (χρυσῷ, *NK(o)*) καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀνθρώπων. **8** καὶ εἶχον τρίχας ὡς τρίχας γυναικῶν, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὡς λεόντων ἦσαν. **9** καὶ εἶχον θώρακας ὡς θώρακας σιδηροῦς, καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερύγων αὐτῶν ὡς φωνὴ ἀρμάτων ἵππων πολλῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον. **10** καὶ ἔχουσιν οὐρὰς ὅμοιας σκορπίοις καὶ κέντρα (ῆν, *k*) καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν (καὶ *k*) ἡ (ἔχουσία *NK(o)*) (ἔχουσιν *O*) (αὐτῶν *NK(O)*) ἀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώπους μῆνας πέντε. **11** (καὶ *k*) (ἔχουσιν *NK(o)*) ἐπ’ αὐτῶν βασιλέα τὸν ἄγγελον τῆς ἀβύσσου· ὅνομα αὐτῷ Ἐβραϊστὶ

Ἄβαδδών, (καὶ *NK(o)*) ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ὅνομα ἔχει Ἀπολλύων. (*Abyssos g12*) **12** ἡ οὐαὶ ἡ μίᾳ ἀπῆλθεν· ίδού (ἔρχεται *N(k)O*) ἔτι δύο οὐαὶ μετὰ ταῦτα. **13** Καὶ ὁ ἔκτος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ ἤκουσα φωνὴν μίαν ἐκ τῶν τεσσάρων κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ **14** (λέγοντα *N(k)O*) τῷ ἔκτῳ ἀγγέλῳ (ό ἔχων *N(k)O*) τὴν σάλπιγγα· λῦσον τοὺς τέσσαρας ἄγγελους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ μεγάλῳ Εὐφράτῃ. **15** καὶ ἐλύθησαν οἱ τέσσαρες ἄγγελοι οἱ ἡτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν καὶ (εἰς τὴν *o*) ἡμέραν καὶ μῆνα καὶ ἐνιαυτὸν ἵνα ἀποκτείνωσιν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων. **16** καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν στρατευμάτων τοῦ (ἴπικοῦ *NK(o)*) (δισμυριάδες δισμυριάδες *N(k)O*) μυριάδων (καὶ *k*) ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. **17** Καὶ οὕτως εἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὁράσει καὶ τοὺς καθημένους ἐπ’ αὐτῶν ἔχοντας θώρακας πυρίνους καὶ ὑακινθίνους καὶ θειώδεις. καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς κεφαλαὶ λεόντων, καὶ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ καὶ καπνὸς καὶ θεῖον. **18** (ἀπὸ *N(k)O*) τῶν τριῶν (πληγῶν *NO*) τούτων ἀπεκτάνθησαν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων, (ἐκ *NK(o)*) τοῦ πυρὸς καὶ (ἐκ *k*) τοῦ καπνοῦ καὶ (ἐκ *k*) τοῦ θείου τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν. **19** (ἡ *N(k)O*) γὰρ (ἔχουσία τῶν *N(k)O*) (ἴπιων *NO*) ἐν τῷ στόματι αὐτῶν (ἐστιν *N(k)O*) καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν. αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν ὅμοιαι (δφεσιν *NK(o)*) ἔχουσαι κεφαλὰς καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσιν. **20** καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, οἱ οὐκ ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, (οὐδὲ *N(k)(o)*) μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων τῶν

χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ (προσκυνήσουσιν *N(k)O*) τὰ δαιμόνια καὶ τὰ εἴδωλα τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ χαλκᾶ καὶ τὰ λίθινα καὶ τὰ ξύλινα, ἢ οὕτε βλέπειν (δύνανται *N(k)O*) οὕτε ἀκούειν οὕτε περιπατεῖν, 21 καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν οὕτε ἐκ τῶν (φαρμάκων *N(k)O*) αὐτῶν οὕτε ἐκ τῆς πορνείας αὐτῶν οὕτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν.

10 Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιβεβλημένον νεφέλην, καὶ ἡ Ἱρις ἐπὶ (τῆς κεφαλῆς *NK(o)*) αὐτοῦ, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στῦλοι πυρός, 2 καὶ (ἔχων *N(k)O*) ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ (βιβλαρίδιον *NK(o)*) ἡνεῳγμένον καὶ ἔθηκεν τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ἐπὶ (τῆς θαλάσσης, *N(k)O*) τὸν δὲ εὐώνυμον ἐπὶ (τῆς γῆς, *N(k)O*) 3 καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ ὡσπερ λέων μυκάται. καὶ ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν αἱ ἐπτὰ βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν φωνάς. 4 καὶ ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἐπτὰ βρονταί, (τὰς φωνὰς ἑαυτῶν *K*) ἥμελλον γράφειν. καὶ ἦκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν (μοι, *K*) σφράγισον ἂν ἐλάλησαν αἱ ἐπτὰ βρονταί, καὶ μὴ (αὐτὰ *N(k)O*) γράψῃς. 5 καὶ ὁ ἄγγελος, ὃν εἶδον ἐστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἤρεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ (τὴν δεξιὰν *NO*) εἰς τὸν οὐρανὸν 6 καὶ ὅμοσεν ἐν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, δις ἔκτισεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ὅτι χρόνος οὐκέτι οὐκέτι ἔσται, (aiōn g165) 7 ἀλλ’ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ ἐβδόμου ἄγγέλου, ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, καὶ (ἐτελέσθη *N(k)O*) τὸ μυστήριον

τοῦ θεοῦ, ὡς εὐηγγέλισεν (τοὺς *N(k)O*) (έαυτοῦ *NK(o)*) (δούλους τοὺς προφήτας. *N(k)O*) 8 Καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἦκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πάλιν (λαλοῦσαν *N(k)O*) μετ’ ἐμοῦ καὶ (λέγουσαν *N(k)O*) ὑπαγε λάβε τὸ (βιβλίον *N(k)O*) τὸ ἡνεῳγμένον ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ἄγγέλου τοῦ ἑστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. 9 καὶ ἀπῆλθα πρὸς τὸν ἄγγελον λέγων αὐτῷ (δοῦναί *N(k)O*) μοι τὸ βιβλαρίδιον. καὶ λέγει μοι λάβε καὶ κατάφαγε αὐτό. καὶ πικρανεῖ σου τὴν κοιλίαν, ἀλλ’ ἐν τῷ στόματί σου ἔσται γλυκὺ ὡς μέλι. 10 Καὶ ἔλαβον τὸ (βιβλαρίδιον *NK(o)*) ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἄγγέλου καὶ κατέφαγον αὐτό, καὶ ἦν ἐν τῷ στόματί μου ὡς μέλι γλυκύ· καὶ ὅτε ἔφαγον αὐτό, ἐπικράνθη ἡ κοιλία μου. 11 καὶ (λέγουσίν *N(k)O*) μοι δεῖ σε πάλιν προφητεῦσαι ἐπὶ λαοῖς καὶ (ἐπὶ *o*) ἔθνεσιν καὶ γλώσσαις καὶ βασιλεῦσιν πολλοῖς.

11 Καὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ λέγων (ἔγειρε *N(k)O*) καὶ μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν αὐτῷ. 2 καὶ τὴν αὐλὴν τὴν (ἔξωθεν *NK(O)*) τοῦ ναοῦ ἔκβαλε (ἔξωθεν, *N(k)O*) καὶ μὴ αὐτὴν μετρήσῃς, ὅτι ἐδόθη τοῖς ἔθνεσιν· καὶ τὴν πόλιν τὴν ἀγίαν πατήσουσιν μῆνας τεσσεράκοντα καὶ δύο. 3 Καὶ δώσω τοῖς δυσὶν μάρτυσίν μου, καὶ προφητεύσουσιν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἔξηκοντα (περιβεβλημένοι *NK(o)*) σάκκους. 4 οὗτοί εἰσιν αἱ δύο ἐλαῖαι καὶ αἱ δύο λυχνίαι αἱ ἐνώπιον τοῦ (κυρίου *N(K)O*) τῆς γῆς (έστωτες. *N(k)O*) 5 καὶ εἴ τις αὐτοὺς (θέλει *N(k)O*) ἀδικῆσαι, πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν· καὶ εἴ

τις (θελήσῃ *NK(o)*) αύτοὺς ἀδικῆσαι, οὕτως δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι. **6** οὗτοι ἔχουσιν (τὴν *no*) ἔξουσίαν κλεῖσαι τὸν οὐρανὸν ἵνα μὴ ύνετὸς βρέχῃ (τὰς ἡμέρας *N(k)O*) τῆς προφητείας αὐτῶν, καὶ ἔξουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων στρέψειν αὐτὰ εἰς αἷμα καὶ πατάξαι τὴν γῆν ἐν πάσῃ πληγῇ ὁσάκις ἐὰν θελήσωσιν. **7** καὶ ὅταν τελέσωσιν τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον τὸ ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιήσει μετ' αὐτῶν πόλεμον καὶ νικήσει αὐτοὺς καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς. (*Abyssos g12*) **8** καὶ (τὸ πτῶμα *N(k)O*) αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς πόλεως τῆς μεγάλης, ἥτις καλεῖται πνευματικῶς Σόδομα καὶ Αἴγυπτος, ὅπου καὶ ὁ κύριος (αὐτῶν *N(k)O*) ἐσταυρώθη. **9** καὶ (βλέπουσιν *N(k)O*) ἐκ τῶν λαῶν καὶ φυλῶν καὶ γλωσσῶν καὶ ἐθνῶν (τὸ *N(k)O*) (πτῶμα *N(K)O*) αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς καὶ ἥμισυ, καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν οὐκ (ἀφίουσιν *N(k)O*) τεθῆναι εἰς (μνῆμα. *N(K)O*) **10** καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς (χαίρουσιν *N(k)O*) ἐπ' αὐτοῖς καὶ (εὐφραίνονται *N(k)O*) καὶ δῶρα (πέμψουσιν *NK(O)*) ἀλλήλοις, δτὶ οὗτοι οἱ δύο προφῆται ἐβασάνισαν τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. **11** Καὶ μετὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας καὶ ἥμισυ πνεῦμα ζωῆς ἐκ τοῦ θεοῦ εἰσῆλθεν (ἐν *N(k)(o)*) (αὐτοῖς, *N(k)O*) καὶ ἔστησαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ φόβος μέγας (ἐπέπεσεν *N(k)O*) ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας αὐτούς. **12** καὶ (ῆκουσαν *NK(O)*) (φωνῆς μεγάλης *N(k)O*) ἐκ τοῦ οὐρανοῦ (λεγούσης *N(k)O*) αὐτοῖς ἀνάβατε ὄδε. καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἐθεώρησαν αὐτοὺς οἱ ἔχθροὶ αὐτῶν. **13** καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ (ῷρᾳ *NK(O)*) ἐγένετο σεισμὸς

μέγας, καὶ τὸ δέκατον τῆς πόλεως ἔπεσεν, καὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῷ σεισμῷ ὄνόματα ἀνθρώπων χιλιάδες ἐπτά. καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο καὶ ἔδωκαν δόξαν τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ. **14** ἡ οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν· ἵδοὺ ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη ἔρχεται ταχύ. **15** Καὶ ὁ ἔβδομος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ ἐγένοντο φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ (λέγοντες: *N(k)O*) (ἐγένετο *N(K)O*) (ἢ *N(k)O*) (βασιλεία *N(K)O*) τοῦ κόσμου τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. (*αιδον g165*) **16** Καὶ οἱ εἴκοσι (καὶ *k*) τέσσαρες πρεσβύτεροι οἱ ἐνώπιον (τοῦ θρόνου *O*) τοῦ θεοῦ (οἱ *o*) (καθήμενοι *NK(o)*) ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν ἔπεσαν ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ **17** λέγοντες: εὐχαριστοῦμέν σοι, κύριε οἱ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ὕν καὶ ὁ ἦν (καὶ ὁ ἐρχόμενος, *K*) δτὶ εἰληφας τὴν δύναμίν σου τὴν μεγάλην καὶ ἐβασίλευσας. **18** καὶ τὰ ἔθνη ὡργίσθησαν, καὶ ἤλθεν ἡ ὄργη σου καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν κριθῆναι καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς προφήταις καὶ τοῖς ἀγίοις καὶ τοῖς φοβουμένοις τὸ δονομά σου, (τοὺς μικροὺς *N(k)O*) καὶ (τοὺς μεγάλους, *N(k)O*) καὶ διαφθεῖραι τοὺς διαφθείροντας τὴν γῆν. **19** Καὶ ἡνοίγῃ ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ (ὁ *no*) ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὤφθη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης (αὐτοῦ *NK(O)*) ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ, καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ καὶ σεισμὸς καὶ χάλαζα μεγάλη.

12 Καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ, γυνὴ περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς

στέφανος ἀστέρων δώδεκα, 2 καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα, (καὶ *no*) (κράζει *NK(o)*) ὡδίνουσα καὶ βασανιζομένη τεκεῖν. 3 Καὶ ὥφθη ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἵδοὺ δράκων μέγας πυρρός ἔχων κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ἑπτὰ διαδήματα, 4 καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν. καὶ ὁ δράκων ἔστηκεν ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης τεκεῖν, ἵνα ὅταν τέκῃ τὸ τέκνον αὐτῆς καταφάγῃ. 5 καὶ ἔτεκεν υἱὸν (ἀρσεν, *N(k)O*) ὃς μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ. καὶ ἡρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν θεὸν καὶ πρὸς τὸν θρόνον αὐτοῦ. 6 καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει ἐκεῖ τόπον ἡτοιμασμένον (ἀπὸ *NK(o)*) τοῦ θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ (τρέφωσιν *NK(o)*) αὐτὴν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἔξικοντα. 7 Καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ οὐρανῷ ὁ Μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ (τοῦ *no*) (πολεμῆσαι μετὰ *N(k)O*) τοῦ δράκοντος. καὶ ὁ δράκων ἐπολέμησεν καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ 8 καὶ οὐκ (ἰσχυσεν, οὐδὲ *N(k)O*) τόπος εὑρέθη (αὐτῶν *NK(O)*) ἔτι ἐν τῷ οὐρανῷ. 9 καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων ὁ μέγας, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος διάβολος καὶ ὁ Σατανᾶς ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην, ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐβλήθησαν. 10 καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ λέγουσαν ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἡ ἔξουσία τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ, ὅτι (ἐβλήθη *N(k)O*) ὁ (κατήγωρ *N(k)O*) τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν ὁ κατηγορῶν (αὐτοὺς *N(k)O*) ἐνώπιον

τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας καὶ νυκτός. 11 καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ ἀρνίου καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας αὐτῶν καὶ οὐκ ἡγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι θανάτου. 12 διὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε οἱ οὐρανοὶ καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες. οὐαὶ (τοῖς κατοικοῦσιν *K*) (τὴν γῆν *NK(o)*) καὶ (τὴν θάλασσαν, *NK(o)*) ὅτι κατέβη ὁ διάβολος πρὸς ὑμᾶς ἔχων θυμὸν μέγαν εἰδὼς ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἔχει. 13 Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, ἐδίωξεν τὴν γυναικὰ ἡτις ἔτεκεν τὸν ἄρσενα. 14 καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ (αἱ *no*) δύο πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὸν τόπον αὐτῆς (ὅπου *NK(O)*) (τρέφεται *NK(o)*) ἐκεῖ καιρὸν καὶ καιροὺς καὶ ἡμισυ καιροῦ ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄφεως. 15 καὶ ἔβαλεν ὁ ὄφις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὅπισα τῆς γυναικὸς ὕδωρ ὡς ποταμόν, ἵνα (αὐτὴν *N(k)O*) ποταμοφόρητον ποιήσῃ. 16 καὶ ἐβοήθησεν ἡ γῆ τῇ γυναικὶ καὶ ἤνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς καὶ κατέπιεν τὸν ποταμὸν ὃν ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. 17 καὶ ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ τῇ γυναικὶ καὶ ἀπῆλθεν ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος αὐτῆς τῶν τηρούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ καὶ ἔχόντων τὴν μαρτυρίαν (τοῦ *k*) Ἰησοῦ (Χριστοῦ. *K*)

13 καὶ (ἐστάθη *N(K)O*) ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης. Καὶ εἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον, ἔχον κέρατα δέκα καὶ κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδήματα καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ (ὄνόματα *N(K)O*) βλασφημίας. 2 καὶ τὸ θηρίον ὃ εἶδον ἦν ὅμοιον παρδάλει καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς (ἄρκου *N(k)O*)

καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα λέοντος. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ καὶ ἐξουσίαν μεγάλην. 3 καὶ (εἰδον *Κ*) μίαν ἐκ τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ (ὡς *ΝΚ(ο)*) ἐσφαγμένην εἰς θάνατον, καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐθεραπεύθη, καὶ (ἐθαυμάσθη *ΝΚ(ο)*) (ἐν *κο*) ὅλη (ἢ γῆ *ΝΚ(ο)*) ὀπίσω τοῦ θηρίου. 4 καὶ προσεκύνησαν (τῷ δράκοντι *Ν(κ)Ο*) (ὅτι *Ν(κ)(ο)*) (ἔδωκεν *ΝΚ(ο)*) τὴν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ καὶ προσεκύνησαν (τῷ θηρίῳ *Ν(κ)Ο*) λέγοντες τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ (καὶ *νο*) τίς (δύναται *ΝΚ(ο)*) πολεμῆσαι μετ' αὐτοῦ; 5 καὶ ἐδόθη αὐτῷ στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ (βλασφημίας *ΝΚ(ο)*) καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία (πόλεμον *Ο*) ποιῆσαι μῆνας τεσσεράκοντα (καὶ *νο*) δύο. 6 καὶ ἦνοιξεν τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς (βλασφημίας *Ν(κ)Ο*) πρὸς τὸν θεὸν βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, (καὶ *κ*) τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ σκηνοῦντας. 7 καὶ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν ἀγίων καὶ νικῆσαι αὐτοὺς καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν (καὶ λαὸν *ΝΟ*) καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος. 8 καὶ προσκυνήσουσιν (αὐτὸν *Ν(κ)Ο*) πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, (οὗ *Ν(κ)Ο*) οὐ γέγραπται (τὸ ὄνομα *Ν(κ)Ο*) (αὐτοῦ *νο*) ἐν (τῷ βιβλίῳ *Ν(κ)Ο*) τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου τοῦ ἐσφαγμένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. 9 Εἴ τις ἔχει οὓς, ἀκουσάτω. 10 εἴ τις (εἰς *n(o)*) αἰχμαλωσίαν (συνάγει *Κ*) εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει, εἴ τις ἐν μαχαίρῃ (ἀποκτανθῆναι, *Ν(κ)Ο*) (δεῖ *κο*) αὐτὸν ἐν μαχαίρῃ ἀποκτανθῆναι· ὥδε ἐστιν ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν ἀγίων. 11 Καὶ εἶδον ἄλλο

θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ εἶχεν κέρατα δύο ὅμοια ἀρνίῳ καὶ ἐλάλει ὡς δράκων. 12 καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ (ποιεῖ *ΝΚ(ο)*) τὴν γῆν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας ἵνα (προσκυνήσουσιν *Ν(κ)Ο*) τὸ θηρίον τὸ πρῶτον, οὗ ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. 13 καὶ ποιεῖ σημεῖα μεγάλα ἵνα καὶ πῦρ ποιῇ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ (καταβαίνειν εἰς *ΝΚ(ο)*) τὴν γῆν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. 14 καὶ πλανᾷ (τοὺς *κ*) (έμοιὸς *Ο*) τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὰ σημεῖα ἢ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θηρίῳ (ὅς *Ν(κ)Ο*) (ἔχει *ΝΚ(ο)*) τὴν πληγὴν (ἀπὸ *ο*) τῆς μαχαίρης καὶ ἔζησεν. 15 καὶ ἐδόθη (αὐτῷ *ΝΚ(ο)*) δοῦναι πνεῦμα τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου ἵνα καὶ λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου, καὶ ποιήσῃ, ἵνα ὅσοι (έὰν *Ν(κ)Ο*) μὴ προσκυνήσωσιν (τῇ εἰκόνι *Ν(κ)Ο*) τοῦ θηρίου ἀποκτανθῶσιν. 16 καὶ ποιεῖ πάντας, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς δούλους, ἵνα (δῶσιν *Ν(κ)(ο)*) αὐτοῖς (χάραγμα *Ν(κ)Ο*) ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς ἢ ἐπὶ (τὸ *Ν(κ)Ο*) (μέτωπον *Ν(κ)Ο*) αὐτῶν, 17 καὶ ἵνα μὴ τις (δύνηται *ΝΚ(ο)*) ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι εἰ μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα (ἢ, *Κ*) τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὄνόματος αὐτοῦ. 18 Ὡδεὶς ἡ σοφία ἐστίν. ὁ ἔχων (τὸν *κ*) νοῦν ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν τοῦ θηρίου, ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστίν, καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ (ἐστὶν *ο*) (ἔξακόσιοι ἔξήκοντα *Ν(κ)Ο*) (ἔξι, *Ν(κ)Ο*)

14 Καὶ εἶδον καὶ ἴδοὺ τὸ ἀρνίον (έστὸς *N(k)O*) ἐπὶ τὸ ὅρος Σιών καὶ μετ' αὐτοῦ (ἀριθμός *O*) ἑκατὸν τεσσεράκοντα τέσσαρες χιλιάδες ἔχουσαι (τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ *NO*) τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. **2** Καὶ ἥκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βροντῆς μεγάλης, καὶ ἡ (φωνὴ *N(k)O*) ἦν ἥκουσα (ὡς *NO*) κιθαρῳδῶν κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν. **3** καὶ ἥδουσιν ὡς ὠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τῶν τεσσάρων ζῷων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο μαθεῖν τὴν ὠδὴν εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν τεσσεράκοντα τέσσαρες χιλιάδες, οἵ ἡγορασμένοι ἀπὸ τῆς γῆς. **4** Οὗτοί εἰσιν οἵ μετὰ γυναικῶν οὐκ ἐμοιλύνθησαν, παρθένοι γάρ εἰσιν οὗτοι (εἰσιν *k*) οἵ ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ ὅπου ἀν (ὑπάγῃ *NK(o*)) οὗτοι (ὑπὸ Ἰησοῦ *O*) ἡγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἀπαρχὴ τῷ θεῷ καὶ τῷ ἀρνίῳ. **5** καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὐρέθη (ψεῦδος, *N(k)O*) ἄμωμοί (γάρ *ko*) εἰσιν (ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ. *K*) **6** Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον πετόμενον ἐν μεσουρανήματι ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον εὐαγγελίσαι (ἐπὶ *no*) τοὺς (καθημένους *N(k)O*) ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐπὶ πᾶν ἔθνος καὶ φυλὴν καὶ γλώσσαν καὶ λαὸν (αιῶνιος g166) **7** (λέγων *N(k)O*) ἐν φωνῇ μεγάλῃ· φοβήθητε τὸν (θεὸν *NK(O*)) καὶ δότε αὐτῷ δόξαν, ὅτι ἥλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως αὐτοῦ, καὶ προσκυνήσατε (τῷ *NK(o*)) (αὐτὸν *o*) (ποιήσαντι *NK(o*)) τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ (τὴν *o*) θάλασσαν καὶ πηγὰς ὑδάτων. **8** Καὶ ἄλλος ἄγγελος (δεύτερος *NO*) ἤκολούθησεν λέγων· ἔπεσεν ἔπεσεν Βαβυλὼν (ἡ πόλις *K*) ἢ μεγάλη (ἢ *N(k)O*) ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πεπότικεν πάντα τὰ ἔθνη. **9** Καὶ (ἄλλος *no*) ἄγγελος τρίτος ἤκολούθησεν αὐτοῖς λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· εἴ τις προσκυνεῖ τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ καὶ λαμβάνει χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ ἢ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ, **10** καὶ αὐτὸς πίεται ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ κεκερασμένου ἀκράτου ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς ὄργῆς αὐτοῦ καὶ βασανισθήσεται ἐν πυρὶ καὶ θείῳ ἐνώπιον (τῶν *k*) ἀγγέλων ἀγίων καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου. **11** καὶ ὁ καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν εἰς αἰῶνας αἰώνων ἀναβαίνει, καὶ οὐκ ἔχουσιν ἀνάπταυσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς οἱ προσκυνοῦντες τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ καὶ εἴ τις λαμβάνει τὸ χάραγμα τοῦ ὄνοματος αὐτοῦ. (αιῶνιος g165) **12** Ὡδε ἡ ὑπομονὴ τῶν ἀγίων ἐστίν (ῷδε, *k*) οἱ τηροῦντες τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ καὶ τὴν πίστιν Ἰησοῦ. **13** Καὶ ἥκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης (μοι· *K*) γράψον· μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν κυρίῳ ἀποθνήσκοντες ἀπ’ ἄρτι. ναί, λέγει τὸ πνεῦμα, ἵνα (ἀναπαήσονται *N(k)O*) ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν, τὰ (γάρ *N(k)O*) ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ’ αὐτῶν. **14** Καὶ εἶδον καὶ ἴδοὺ νεφέλη λευκή, καὶ ἐπὶ τὴν νεφέλην (καθήμενον ὅμοιον υἱὸν *N(k)O*) ἀνθρώπου, ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὁξύ. **15** Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἔξηλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ κράζων ἐν φωνῇ μεγάλῃ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς νεφέλης πέμψον τὸ δρέπανόν σου καὶ θέρισον, ὅτι ἥλθεν (σοι *K*) ἡ ὥρα (τοῦ *k*) θερίσαι, ὅτι ἔξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς. **16** καὶ ἔβαλεν ὁ καθήμενος ἐπὶ (τῆς

νεφέλης *N(k)O*) τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ. 17 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὁξύ. 18 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου ὁ ἔχων ἔξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρὸς καὶ ἐφώνησεν (φωνῇ *N(k)O*) μεγάλῃ τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον τὸ ὁξὺ λέγων πέμψον σου τὸ δρέπανον τὸ ὁξὺ καὶ τρύγησον τοὺς βότρυας τῆς ἀμπέλου τῆς γῆς, ὅτι ἥκμασαν αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς. 19 καὶ ἔβαλεν ὁ ἄγγελος τὸ δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν καὶ ἐτρύγησεν τὴν ἀμπελον τῆς γῆς καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν ληνὸν τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ (τὸν μέγαν. *N(k)O*) 20 καὶ ἐπατήθη ἡ ληνὸς ἔξωθεν τῆς πόλεως, καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι τῶν χαλινῶν τῶν ἵππων ἀπὸ σταδίων χιλίων ἔξακοσίων.

15 Καὶ εἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα καὶ θαυμαστόν, ἀγγέλους ἐπτὰ ἔχοντας πληγὰς ἐπτὰ τὰς ἑσχάτας, ὅτι ἐν αὐταῖς ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ θεοῦ. 2 Καὶ εἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλίνην μεμιγμένην πυρὶ καὶ τοὺς νικῶντας ἐκ τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τῆς εἰκόνος αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ (χαράγματος τοῦ ἐκ τοῦ *K*) ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐστῶτας ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν ὑαλίνην ἔχοντας κιθάρας τοῦ θεοῦ. 3 καὶ ἤδουσιν τὴν ὠδὴν Μωϋσέως τοῦ δούλου τοῦ θεοῦ καὶ τὴν ὠδὴν τοῦ ἀρνίου λέγοντες μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου, κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ. δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ αἱ ὄδοι σου, ὁ βασιλεὺς τῶν (ἐθνῶν. *N(K)(O)*). 4 τίς οὐ μὴ φοβηθῇ (σε, *k*) κύριε, καὶ (δοξάσει *N(k)O*) τὸ ὄνομά σου; ὅτι μόνος (ὅσιος, *NK(o)*), ὅτι πάντα τὰ ἔθνη ἔχουσιν καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου, ὅτι τὰ δικαιώματά

σου ἐφανερώθησαν. 5 Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον καὶ (ιδού *K*) ἡνοίγη ὁ ναὸς τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ οὐρανῷ. 6 καὶ ἐξῆλθον οἱ ἐπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἐπτὰ πληγὰς ἐκ τοῦ ναοῦ (οἱ ἦσαν *o*) ἐνδεδυμένοι (λίνον *NK(O)*), καθαρὸν (καὶ *k*) λαμπρὸν καὶ περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσᾶς. 7 καὶ ἐν τῶν τεσσάρων ζώων ἔδωκεν τοῖς ἐπτά ἀγγέλοις ἐπτὰ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. (αιῶν g165) 8 καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς καπνοῦ ἐκ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναὸν ἄχρι τελεσθῶσιν αἱ ἐπτὰ πληγαὶ τῶν ἐπτὰ ἀγγέλων.

16 Καὶ ἤκουσα μεγάλης φωνῆς ἐκ τοῦ ναοῦ λεγούσης τοῖς ἐπτά ἀγγέλοις· ὑπάγετε καὶ (ἐκχέετε *N(k)O*) τὰς (ἐπτὰ *NO*) φιάλας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ εἰς τὴν γῆν. 2 Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος καὶ ἔξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ (εἰς *N(k)O*) τὴν γῆν, καὶ ἐγένετο ἔλκος κακὸν καὶ πονηρὸν (ἐπὶ *N(k)O*) τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τῆς εἰκόνι αὐτοῦ. 3 Καὶ ὁ δεύτερος (ἄγγελος *K*) ἔξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐγένετο αἷμα ὡς νεκροῦ, καὶ πᾶσα ψυχὴ (ζωῆς *N(k)O*) ἀπέθανεν (τὰ *no*) ἐν τῇ θαλάσσῃ. 4 Καὶ ὁ τρίτος (ἄγγελος *K*) ἔξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τοὺς ποταμοὺς καὶ (εἰς *k*) τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, καὶ ἐγένετο αἷμα. 5 καὶ ἤκουσα τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων λέγοντος· δίκαιος (κύριε *K*) εἴ, ὁ ὄντας καὶ ὁ ἦν (καὶ *k*) ὁ ὄσιος, ὅτι ταῦτα ἔκρινας, 6 ὅτι αἷμα ἀγίων καὶ προφητῶν ἔξέχεαν, καὶ αἷμα αὐτοῖς

(δέδωκας *N(k)O*) πιεῖν ἄξιοί (γάρ *k*) εἰσιν. 7 Καὶ ἡκουσα (ἄλλου ἐκ *K*) τοῦ θυσιαστηρίου λέγοντος· ναὶ κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις σου. 8 Καὶ ὁ τέταρτος (ἄγγελος *K*) ἔξεχεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἥλιον, καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυματίσαι τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρί. 9 Καὶ ἐκαυματίσθησαν οἱ ἀνθρωποὶ καῦμα μέγα καὶ ἐβλασφήμησαν (οἱ ἀνθρωποὶ *O*) τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ τοῦ ἔχοντος (τὴν *no*) ἔξουσίαν ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας καὶ οὐ μετενόησαν δοῦναι αὐτῷ δόξαν. 10 Καὶ ὁ πέμπτος (ἄγγελος *K*) ἔξεχεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου, καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἐσκοτωμένη, καὶ ἐμασῶντο τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου. 11 Καὶ ἐβλασφήμησαν τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν πόνων αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν ἔλκῶν αὐτῶν καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν. 12 Καὶ ὁ ἕκτος (ἄγγελος *K*) ἔξεχεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν μέγαν τὸν Εὐφράτην, καὶ ἐξηράνθη τὸ ὄδωρ αὐτοῦ ἵνα ἐτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς τῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ (ἀνατολῆς *N(k)O*) ἥλιου. 13 Καὶ εἶδον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ δράκοντος καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου πνεύματα τρία ἀκάθαρτα (ώς βάτραχοι. *N(k)O*) 14 εἰσὶν γὰρ πνεύματα (δαιμονίων *N(k)O*) ποιοῦντα σημεῖα ἄ (ἐκπορεύεται *N(k)O*) ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς (τῆς γῆς καὶ *K*) τῆς οἰκουμένης ὅλης συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον τῆς ἡμέρας (ἐκείνης *k*) τῆς μεγάλης τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. 15 ἴδοὺ ἔρχομαι ὡς κλέπτης, μακάριος ὁ γρηγορῶν καὶ τηρῶν τὰ ἰμάτια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῇ καὶ βλέπωσιν

τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ. 16 Καὶ συνήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον τὸν καλούμενον Ἐβραϊστὶ Ἀρμαγεδών. 17 Καὶ ὁ ἔβδομος (ἄγγελος *K*) ἔξεχεν τὴν φιάλην αὐτοῦ (ἐπὶ *N(k)O*) τὸν ἀέρα, καὶ ἐξῆλθεν φωνὴ μεγάλη (ἐκ *N(k)O*) τοῦ ναοῦ (τοῦ οὐρανοῦ *K*) ἀπὸ τοῦ θρόνου λέγουσα· γέγονεν. 18 Καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί, καὶ σεισμὸς ἐγένετο μέγας οὗτος οὐκ ἐγένετο ἀφ' οὗ (οἱ *k*) (ἀνθρωπος ἐγένετο *N(K)O*) ἐπὶ τῆς γῆς, τηλικοῦτος σεισμὸς οὗτος μέγας. 19 Καὶ ἐγένετο ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς τρία μέρη, καὶ αἱ πόλεις τῶν ἐθνῶν ἔπεσαν. καὶ Βαβυλὼν ἡ μεγάλη ἐμνήσθη ἐνώπιον τοῦ θεοῦ δοῦναι αὐτῇ τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὄργης αὐτοῦ. 20 Καὶ πᾶσα νῆσος ἔφυγεν, καὶ ὅρη οὐχ εὑρέθησαν. 21 Καὶ χάλαζα μεγάλη ὡς ταλαντιά καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἀνθρωποὶ τὸν θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλάζης, ὅτι μεγάλη ἐστὶν ἡ πληγὴ αὐτῆς σφόδρα.

17 Καὶ ἤλθεν εἰς ἐκ τῶν ἐπτὰ ἀγγέλων τῶν ἔχοντων τὰς ἐπτὰ φιάλας καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ λέγων (μοι· *K*) δεῦρο, δείξω σοι τὸ κρίμα τῆς πόρνης τῆς μεγάλης τῆς καθημένης ἐπὶ (τῶν *k*) ὑδάτων (τῶν *k*) πολλῶν, 2 μεθ' ἣς ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ ἐμεθύσθησαν οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς. 3 Καὶ ἀπήνεγκεν με εἰς ἔρημον ἐν πνεύματι. καὶ εἶδον γυναῖκα καθημένην ἐπὶ θηρίον κόκκινον (γέμοντα *N(k)O*) (τὰ *o*) (ὸνόματα *N(k)O*) βλασφημίας, (ἔχων *N(k)O*) κεφαλὰς ἐπτὰ καὶ κέρατα δέκα. 4 Καὶ ἡ γυνὴ ἦν περιβεβλημένη (πορφυροῦν *N(k)O*) καὶ

(κόκκινον *N(k)O*) καὶ κεχρυσωμένη (χρυσίω *N(k)O*) καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίταις, ἔχουσα ποτήριον χρυσοῦν ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς γέμον βδελυγμάτων καὶ τὰ (ἀκάθαρτα *N(k)O*) τῆς πορνείας αὐτῆς. 5 καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῆς ὄνομα γεγραμμένον, μυστήριον, Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἡ μήτηρ τῶν πορνῶν καὶ τῶν βδελυγμάτων τῆς γῆς. 6 καὶ εἶδον τὴν γυναῖκα μεθύουσαν ἐκ τοῦ αἵματος τῶν ἀγίων καὶ ἐκ τοῦ αἵματος τῶν μαρτύρων Ἰησοῦ, καὶ ἐθαύμασα ἴδων αὐτὴν θαῦμα μέγα. 7 καὶ εἶπέν μοι ὁ ἄγγελος διὰ τί ἐθαύμασας; ἐγὼ ἐρῶ σοι τὸ μυστήριον τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ θηρίου τοῦ βαστάζοντος αὐτὴν τοῦ ἔχοντος τὰς ἐπτὰ κεφαλὰς καὶ τὰ δέκα κέρατα. 8 Τὸ θηρίον ὃ εἶδες, ἦν καὶ οὐκ ἔστιν καὶ μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου καὶ εἰς ἀπώλειαν (ὑπάγει. *N(k)O*) καὶ (θαυμασθήσονται *N(k)O*) οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὃν οὐ γέγραπται (τὸ ὄνομα *N(k)O*) ἐπὶ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, (βλεπόντων *N(k)O*) τὸ θηρίον (ὅτι *N(k)O*) ἦν καὶ οὐκ ἔστιν (καὶ *N(k)O*) (παρέσται. *N(K)O*) (*Abyssos g12*) 9 ὥδε ὁ νοῦς ὃ ἔχων σοφίαν. αἱ ἐπτὰ κεφαλαὶ ἐπτὰ ὅρη εἰσίν, ὅπου ἡ γυνὴ κάθηται ἐπ' αὐτῶν. 10 καὶ βασιλεῖς ἐπτά εἰσιν· οἱ πέντε ἐπεσαν, (καὶ *k*) ὃ εἰς ἔστιν, ὃ ἄλλος οὕπω ἥλθεν· καὶ ὅταν ἔλθῃ, ὀλίγον αὐτὸν δεῖ μεῖναι. 11 Καὶ τὸ θηρίον ὃ ἦν καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ (αὐτὸς *NK(o)*) ὅγδοος ἔστιν καὶ ἐκ τῶν ἐπτά ἔστιν καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει. 12 καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες, δέκα βασιλεῖς εἰσιν, οἵτινες βασιλείαν οὕπω ἔλαβον ἀλλ' ἔχουσίαν ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβάνουσιν μετὰ τοῦ θηρίου. 13 οὗτοι μίαν γνώμην ἔχουσιν καὶ τὴν

δύναμιν καὶ (τὴν *k*) ἔχουσίαν (αὐτῶν *N(k)O*) τῷ θηρίῳ (διδόασιν. *N(k)O*) 14 οὗτοι μετὰ τοῦ ἀρνίου πολεμήσουσιν, καὶ τὸ ἀρνίον νικήσει αὐτούς, ὅτι κύριος κυρίων ἔστιν καὶ βασιλεὺς βασιλέων, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ κλητοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοί. 15 Καὶ λέγει μοι τὰ ὕδατα ἃ εἶδες, οὗ ἡ πόρνη κάθηται, λαοὶ καὶ ὄχλοι εἰσὶν καὶ ἔθνη καὶ γλῶσσαι. 16 καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες (καὶ *N(K)O*) τὸ θηρίον, οὗτοι μισήσουσιν τὴν πόρνην καὶ ἡρημωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν καὶ γυμνὴν (ποιήσουσιν αὐτήν *o*) καὶ τὰς σάρκας αὐτῆς φάγονται καὶ αὐτὴν κατακαύσουσιν ἐν πυρί. 17 ὃ γάρ θεός ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν ποιῆσαι τὴν γνώμην αὐτοῦ καὶ ποιῆσαι μίαν γνώμην καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ ἄχρι (τελεσθήσονται *N(k)(o)*) (οἱ λόγοι *N(k)O*) τοῦ θεοῦ. 18 καὶ ἡ γυνὴ ἦν εἶδες, ἔστιν ἡ πόλις ἡ μεγάλη ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς γῆς.

18 (Καὶ *k*) μετὰ ταῦτα εἶδον ἄλλον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα ἔχουσίαν μεγάλην, καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ. 2 καὶ ἔκραξεν ἐν (ἰσχυρῷ *N(k)O*) φωνῇ (μεγάλη *K*) λέγων ἐπεσεν ἐπεσεν Βαβυλὼν ἡ μεγάλη καὶ ἐγένετο κατοικητήριον (δαιμονίων *N(k)O*) καὶ φυλακὴ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου καὶ φυλακὴ παντὸς ὄρνεου ἀκαθάρτου (καὶ φυλακὴ παντὸς θηρίου ἀκαθάρτου *NO*) καὶ μεμισημένου, 3 ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς (πέπωκαν *N(k)O*) πάντα τὰ ἔθνη, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς μετ' αὐτῆς ἐπόρνευσαν, καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ στρήνους αὐτῆς ἐπλούτησαν.

4 Καὶ ἥκουσα ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν· (ἔξέλθατε *NK(o)*) ὁ λαός μου ἔξ αὐτῆς, ἵνα μὴ συγκοινωνήσῃ ταῖς ἀμαρτίαις αὐτῆς, καὶ ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ λάβητε· **5** δτι (έκολλήθησαν *N(K)O*) αὐτῆς αἱ ἀμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐμνημόνευσεν ὁ θεὸς τὰ ἀδικήματα αὐτῆς. **6** ἀπόδοτε αὐτῇ ως καὶ αὐτὴ ἀπέδωκεν (ύμιν *k*) καὶ διπλώσατε (αὐτῇ *k*) (τὰ *no*) διπλᾶ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς. ἐν τῷ ποτηρίῳ ὡς ἐκέρασεν, κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν. **7** δσα ἐδόξασεν αὐτὴν καὶ ἐστρηνίασεν, τοσοῦτον δότε αὐτῇ βασανισμὸν καὶ πένθος, δτι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς λέγει ὅτι κάθημαι βασίλισσα καὶ χήρα οὐκ εἰμὶ καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω. **8** διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἤξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος καὶ πένθος καὶ λιμός, καὶ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται, δτι ἰσχυρὸς κύριος ὁ θεὸς ὁ (κρίνας *N(k)O*) αὐτήν. **9** Καὶ (κλαύσουσιν *N(k)O*) (αὐτὴν *k*) καὶ κόψονται ἐπ’ αὐτὴν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς οἱ μετ’ αὐτῆς πορνεύσαντες καὶ στρηνίασαντες, δταν βλέπωσιν τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς **10** ἀπὸ μακρόθεν ἐστηκότες διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς λέγοντες· οὐαὶ οὐαὶ ἡ πόλις ἡ μεγάλη Βαβυλὼν ἡ πόλις ἡ ἰσχυρά, δτι (ἐν *k*) μιᾷ ὥρᾳ ἥλθεν ἡ κρίσις σου. **11** καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς (κλαίουσιν *NK(o)*) καὶ (πενθοῦσιν *NK(o)*) ἐπ’ (αὐτήν, *N(k)O*) δτι τὸν γόμον αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει οὐκέτι οὐκέτι. **12** γόμον χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ λίθου τιμίου καὶ (μαργαριτῶν *N(k)O*) καὶ (βυσσίνου *N(k)O*) καὶ (πορφύρας *NK(o)*) καὶ σιρικοῦ καὶ κοκκίνου καὶ πᾶν ξύλον θύϊνον καὶ πᾶν σκεῦος ἐλεφάντινον καὶ πᾶν σκεῦος ἐκ ξύλου τιμιωτάτου καὶ χαλκοῦ καὶ σιδήρου καὶ μαρμάρου **13** καὶ κιννάμωμον (καὶ ἄμωμον *NO*) καὶ θυμιάματα καὶ μύρον καὶ λίβανον καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον καὶ σεμίδαλιν καὶ σῖτον καὶ κτήνη καὶ πρόβατα καὶ ὕπων καὶ ῥεδῶν καὶ σωμάτων καὶ ψυχᾶς ἀνθρώπων. **14** καὶ ἡ ὄπωρα σου τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ (ἀπώλετο *N(k)O*) ἀπὸ σοῦ, καὶ οὐκέτι οὐκέτι οὐ μὴ αὐτὰ (εὐρήσουσιν. *N(K)(o)*) **15** οἱ ἔμποροι τούτων οἱ πλουτήσαντες ἀπ’ αὐτῆς ἀπὸ μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, **16** (καὶ *k*) λέγοντες· οὐαὶ οὐαὶ ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ περιβεβλημένη βύσσινον καὶ πορφυροῦν καὶ κόκκινον καὶ κεχρυσωμένη ἐν (χρυσίῳ *N(k)O*) καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ (μαργαρίτῃ, *N(K)O*) **17** δτι μιᾷ ὥρᾳ ἡρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος. Καὶ πᾶς κυβερνήτης καὶ πᾶς ὁ ἐπὶ (τόπον *NO*) (τῶν *k*) (πλέων *N(k)O*) (ὁ ὅμιλος *K*) καὶ ναῦται καὶ δσοι τὴν θάλασσαν ἐργάζονται ἀπὸ μακρόθεν ἐστησαν **18** καὶ (ἔκραζον *NK(o)*) (βλέποντες *N(k)O*) τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς λέγοντες· τίς ὁμοία τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ; **19** καὶ ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ (ἔκραζον *NK(o)*) κλαίοντες καὶ πενθοῦντες (καὶ *o*) λέγοντες· οὐαὶ οὐαὶ ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ἣ ἐπλούτησαν πάντες οἱ ἔχοντες τὰ πλοῖα ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐκ τῆς τιμιότητος αὐτῆς, δτι μιᾷ ὥρᾳ ἡρημώθη. **20** εὐφραίνου ἐπ’ (αὐτῇ, *N(k)O*) οὐρανὲ καὶ οἱ ἄγιοι (καὶ *no*) οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ προφῆται, δτι ἔκρινεν ὁ θεὸς τὸ κρίμα ὑμῶν ἔξ αὐτῆς. **21** Καὶ ἥρεν εῖς ἄγγελος ἰσχυρὸς λίθον ως (μύλινον *N(k)O*) μέγαν καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν

θάλασσαν λέγων· οὕτως δρμήματι βληθήσεται Βαβυλών ἡ μεγάλη πόλις καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ ἔτι. 22 καὶ φωνὴ κιθαρωδῶν καὶ μουσικῶν καὶ αὐλητῶν καὶ σαλπιστῶν οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ πᾶς τεχνίτης πάσης τέχνης οὐ μὴ εὑρεθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ μύλου οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, 23 καὶ φῶς λύχνου οὐ μὴ φάνη ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ νυμφίου καὶ νύμφης οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, ὅτι οἱ ἔμποροί σου ἥσαν οἱ μεγιστᾶνες τῆς γῆς, ὅτι ἐν τῇ φαρμακείᾳ σου ἐπλανήθησαν πάντα τὰ ἔθνη. 24 καὶ ἐν αὐτῇ (αἷμα *N(k)O*) προφητῶν καὶ ἀγίων εὑρέθη καὶ πάντων τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς.

19 (Καὶ *k*) μετὰ ταῦτα ἥκουσα (ώς *NO*) φωνὴν μεγάλην ὄχλου πολλοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ (λεγόντων *N(k)O*) ἀλληλουϊά· ἡ σωτηρία καὶ ἡ δόξα (καὶ ἡ τιμὴ *K*) καὶ ἡ δύναμις (κυρίω *K*) (τοῦ θεοῦ *N(k)O*) ἡμῶν, 2 ὅτι ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις αὐτοῦ, ὅτι ἔκρινεν τὴν πόρνην τὴν μεγάλην ἡτις (ἔφθειρεν *NK(o)*), τὴν γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ ἐξεδίκησεν τὸ αἷμα τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ (τῆς *k*) χειρὸς αὐτῆς. 3 Καὶ δεύτερον (εἴρηκαν· *NK(o)*), ἀλληλουϊά· καὶ ὁ καπνὸς αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. (aiōn g165) 4 καὶ ἐπεσαν οἱ πρεσβύτεροι οἱ εἴκοσι (καὶ *k*) τέσσαρες καὶ τὰ τέσσαρα ζῷα, καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ τῷ καθημένῳ ἐπὶ (τῷ θρόνῳ *N(k)O*) λέγοντες· ἀμὴν ἀλληλουϊά. 5 Καὶ φωνὴ (ἀπὸ *N(k)O*) τοῦ θρόνου ἐξῆλθεν λέγουσα· αἰνεῖτε (τῷ θεῷ *N(k)O*) ἡμῶν πάντες οἱ δοῦλοι αὐτοῦ καὶ οἱ φοβούμενοι αὐτόν, (καὶ *k*) οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι. 6 καὶ ἥκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου

πολλοῦ καὶ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βροντῶν ἴσχυρῶν (λεγόντων· *N(k)(o)*), ἀλληλουϊά· ὅτι ἐβασίλευσεν κύριος ὁ θεὸς (ἡμῶν *NO*) ὁ παντοκράτωρ. 7 χαίρωμεν καὶ (ἀγαλλιῶμεν *N(k)O*) καὶ (δώσωμεν *N(k)(o)*), τὴν δόξαν αὐτῷ, ὅτι ἤλθεν ὁ γάμος τοῦ ἀρνίου, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἡτοίμασεν ἔαυτήν. 8 καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἵνα περιβάληται βύσσινον λαμπρὸν (καὶ *k*) καθαρόν· τὸ γὰρ βύσσινον τὰ δικαιώματα τῶν ἀγίων ἐστίν. 9 καὶ λέγει μοι· γράψον· μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου τοῦ ἀρνίου κεκλημένοι, καὶ λέγει μοι· οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοὶ τοῦ θεοῦ εἰσιν. 10 καὶ ἐπεσα ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ προσκυνήσαι αὐτῷ, καὶ λέγει μοι· ὅρα μή, σύνδουλός σού εἰμι καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν ἔχοντων ἔχοντων τὴν μαρτυρίαν (τοῦ *k*) Ἰησοῦ· τῷ θεῷ προσκύνησον. ἡ γὰρ μαρτυρία (τοῦ *k*) Ἰησοῦ ἐστιν τὸ πνεῦμα τῆς προφητείας. 11 Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν ἡνεῳγμένον καὶ ἴδον ἵππος λευκός καὶ ὁ καθήμενος ἐπ’ αὐτὸν καλούμενος πιστὸς καὶ ἀληθινός, καὶ ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει καὶ πολεμεῖ· 12 οἱ δὲ ὁφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλὸξ πυρὸς καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα πολλὰ ἔχων (δόνόματα γεγραμμένα καὶ *O*), ὅνομα γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ αὐτὸς 13 καὶ περιβεβλημένος ἴμάτιον (βεβαμμένον *NK(O)*), αἵματι, καὶ (κέκληται *N(k)O*) τὸ ὅνομα αὐτοῦ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. 14 καὶ τὰ στρατεύματα τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἡκολούθει αὐτῷ ἐφ’ ἵπποις λευκοῖς ἐνδεδυμένοι βύσσινον λευκὸν (καὶ *k*) καθαρόν. 15 καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται ρόμφαία (δίστομος *O*) ὁξεῖα, ἵνα ἐν αὐτῇ (πατάξῃ *N(k)O*) τὰ ἔθνη. καὶ αὐτὸς

ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρῷ καὶ αὐτὸς πατεῖ τὴν ληνὸν τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ (καὶ *k*) τῆς ὁργῆς τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. **16** καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἴματιον καὶ ἐπὶ τὸν μηρὸν αὐτοῦ (τὸ *k*) ὄνομα γεγραμμένον· βασιλεὺς βασιλέων καὶ κύριος κυρίων. **17** Καὶ εἶδον ἔνα ἄγγελον ἐστῶτα ἐν τῷ ἥλιῳ, καὶ ἔκραξεν (ἐν *no*) φωνῇ μεγάλῃ λέγων πᾶσιν τοῖς ὄρνεοις τοῖς πετομένοις ἐν μεσουρανήματι δεῦτε (καὶ *k*) (συνάχθητε *N(k)O*) εἰς τὸ δεῖπνον (τὸ μέγα *N(k)O*) τοῦ θεοῦ, **18** ἵνα φάγητε σάρκας βασιλέων καὶ σάρκας χιλιάρχων καὶ σάρκας ἰσχυρῶν καὶ σάρκας ἵππων καὶ τῶν καθημένων ἐπ' (αὐτῶν *NK(o*)) καὶ σάρκας πάντων, ἐλευθέρων τε καὶ δούλων καὶ μικρῶν (τε *ko*) καὶ μεγάλων. **19** Καὶ εἶδον τὸ θηρίον καὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ τὰ στρατεύματα αὐτῶν συνηγμένα ποιῆσαι (τὸν *no*) πόλεμον μετὰ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου καὶ μετὰ τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ. **20** καὶ ἐπιάσθη τὸ θηρίον, καὶ μετ' (αὐτοῦ *N(k)O*) ὁ ψευδοπροφήτης ὃ ποιήσας τὰ σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνησεν τοὺς λαβόντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ. ζῶντες ἐβλήθησαν οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς (τῆς καιομένης *N(k)O*) ἐν (τῷ *k*) θείῳ. (*Limnē Pyr g3041 g4442*) **21** καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου τῇ (ἐξελθούσῃ *N(k)O*) ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. καὶ πάντα τὰ ὄρνεα ἔχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῶν.

20 Καὶ εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔχοντα τὴν κλεῖν τῆς ἀβύσσου καὶ ἀλυσιν μεγάλην ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ. (*Abyssos*

g12) **2** καὶ ἐκράτησεν τὸν δράκοντα, (ό δόφις ὁ ἀρχαῖος, *N(k)O*) ὃς ἐστιν διάβολος καὶ (ό *no*) Σατανᾶς. (ό πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην, *O*) καὶ ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη **3** καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσσον καὶ ἔκλεισεν (αὐτὸν *k*) καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ (πλανήσῃ *NK(o)*), ἔτι τὰ ἔθνη ἄχρι τελεσθῆ τὰ χίλια ἔτη. (καὶ *k*) μετὰ ταῦτα δεῖ λυθῆναι αὐτὸν μικρὸν χρόνον. (*Abyssos g12*) **4** Καὶ εἶδον θρόνους, καὶ ἐκάθισαν ἐπ' αὐτούς, καὶ κρίμα ἐδόθη αὐτοῖς, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν πεπελεκισμένων διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ οἵτινες οὐ προσεκύνησαν (τὸ θηρίον οὐδὲ *N(k)O*) τὴν εἰκόνα αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ χάραγμα ἐπὶ τὸ μέτωπον (αὐτῶν *k*) καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν, καὶ ἔζησαν καὶ ἐβασίλευσαν μετὰ τοῦ Χριστοῦ (τὰ *k*) χίλια ἔτη. **5** (δὲ *k(o)*), οἱ λοιποὶ τῶν νεκρῶν οὐκ (ἔζησαν *N(K)O*) (ἄχρι *N(k)O*) τελεσθῆ τὰ χίλια ἔτη. Αὕτη ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη. **6** μακάριος καὶ ἄγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων ὁ δεύτερος θάνατος οὐκ ἔχει ἔξουσίαν, ἀλλ' ἔσονται ιερεῖς τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ καὶ βασιλεύσουσιν μετ' αὐτοῦ (τὰ *no*) χίλια ἔτη. **7** Καὶ ὅταν τελεσθῆ τὰ χίλια ἔτη, λυθήσεται ὁ σατανᾶς ἐκ τῆς φυλακῆς αὐτοῦ **8** καὶ ἐξελεύσεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν ταῖς τέσσαρσιν γωνίαις τῆς γῆς, τὸν Γῶγ καὶ (τὸν *ko*) Μαγώγ, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον, ὃν ὁ ἀριθμὸς (αὐτῶν *no*) ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης. **9** καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς καὶ (ἐκύκλευσαν *N(k)O*) τὴν παρεμβολὴν τῶν ἀγίων καὶ τὴν πόλιν τὴν ἡγαπημένην. καὶ κατέβη πῦρ (ἀπὸ τοῦ θεοῦ *KO*) ἐκ τοῦ οὐρανοῦ

καὶ κατέφαγεν αὐτούς. 10 καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτούς ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός καὶ θείου ὅπου (καὶ *no*) τὸ θηρίον καὶ ὁ φυευδοπροφήτης, καὶ βασανισθήσονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τὸν αἰῶνας τῶν αἰώνων. (*αιōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442*) 11 Καὶ εἶδον θρόνον μέγαν λευκὸν καὶ τὸν καθήμενον (ἐπ’ *NK(o)*) (αὐτόν, *N(k)O*) οὗ ἀπὸ (τοῦ *no*) προσώπου ἔφυγεν ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανός, καὶ τόπος οὐχ εὐρέθη αὐτοῖς. 12 καὶ εἶδον τὸν νεκρούς, τοὺς μεγάλους καὶ τὸν μικρούς, ἐστῶτας ἐνώπιον τοῦ (θρόνου, *N(K)O*) καὶ βιβλία (ἡνοίχθησαν. *N(k)O*) καὶ ἄλλο βιβλίον (ἡνοίχθη *N(k)O*) ὃ ἐστιν τῆς ζωῆς. καὶ ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. 13 καὶ ἔδωκεν ἡ θάλασσα τὸν νεκρούς τὸν ἐν αὐτῇ, καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ἄδης ἔδωκαν τὸν νεκρούς τὸν ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐκρίθησαν ἔκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. (*Hadēs g86*) 14 καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ἄδης ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός οὗτος ὁ θάνατος ὁ δεύτερος ἐστιν (ἡ λίμνη τοῦ πυρός, *NO*) (*Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442*) 15 καὶ εἴ τις οὐχ εὑρέθη ἐν (τῇ βίβλῳ *NK(o)*) τῆς ζωῆς γεγραμμένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός. (*Limnē Pyr g3041 g4442*)

21 Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινήν. ὁ γὰρ πρῶτος οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη γῆ (ἀπῆλθαν, *N(k)O*) καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἐστιν ἔτι. 2 καὶ (έγω Ἰωάννης *K*) τὴν πόλιν τὴν ἀγίαν Ἱερουσαλήμ καινὴν εἶδον καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. 3 καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ (θρόνου *N(K)O*)

λεγούσης· ἴδοὺ ἡ σκηνὴ τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ σκηνώσει μετ’ αὐτῶν. καὶ αὐτοὶ (λαοὶ *NK(o)*) αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς μετ’ αὐτῶν ἔσται αὐτῶν θεός. 4 καὶ ἐξαλείψει (ὁ θεὸς *K*) πᾶν δάκρυον (ἐκ *N(k)O*) τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ ὁ θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι οὕτε πένθος οὕτε κραυγῆ, οὕτε πόνος οὐκ ἔσται ἔτι ὅτι τὰ πρῶτα ἀπῆλθαν. 5 Καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ (τῷ θρόνῳ *N(k)O*) ἴδοὺ καινὰ ποιῶ πάντα. καὶ λέγει (μοι· *KO*) γράψον ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί εἰσιν. 6 καὶ εἶπεν μοι· (γέγοναν. *N(k)O*) ἐγώ (εἰμι *NK(o)*) τὸ ἄλφα καὶ τὸ ω, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. ἐγὼ τῷ διψῶντι δώσω ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὄντος τῆς ζωῆς δωρεάν. 7 ὁ νικῶν κληρονομήσει (ταῦτα, *N(k)O*) καὶ ἔσομαι αὐτῷ θεός, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι (ό *k*) υἱός. 8 (τοῖς *no*) δὲ δειλοῖς καὶ ἀπίστοις (καὶ ἀμαρτωλοῖς *O*) καὶ ἐβδελυγμένοις καὶ φονεῦσιν καὶ πόρνοις καὶ (φαρμάκοις *N(k)O*) καὶ εἰδωλολάτραις καὶ πᾶσιν τοῖς ψευδέσιν, τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ πυρὶ καὶ θείῳ, ὃ ἐστιν ὁ θάνατος ὁ δεύτερος. (*Limnē Pyr g3041 g4442*) 9 Καὶ ἦλθεν (πρὸς με *K*) εἷς ἐκ τῶν ἐπτὰ ἀγγέλων τῶν ἔχοντων τὰς ἐπτὰ φιάλας (τῶν γεμόντων *N(k)O*) τῶν ἐπτὰ πληγῶν τῶν ἐσχάτων καὶ ἐλάλησεν μετ’ ἐμοῦ λέγων· δεῦρο, δείξω σοι τὴν νύμφην τὴν γυναῖκα τοῦ ἀρνίου. 10 καὶ ἀπήνεγκέν με ἐν πνεύματι ἐπὶ ὅρος μέγα καὶ ὑψηλὸν καὶ ἔδειξέν μοι τὴν πόλιν (τὴν μεγάλην *K*) τὴν ἀγίαν Ἱερουσαλήμ καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, 11 ἔχουσαν τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ. (καὶ *k*) ὁ φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος

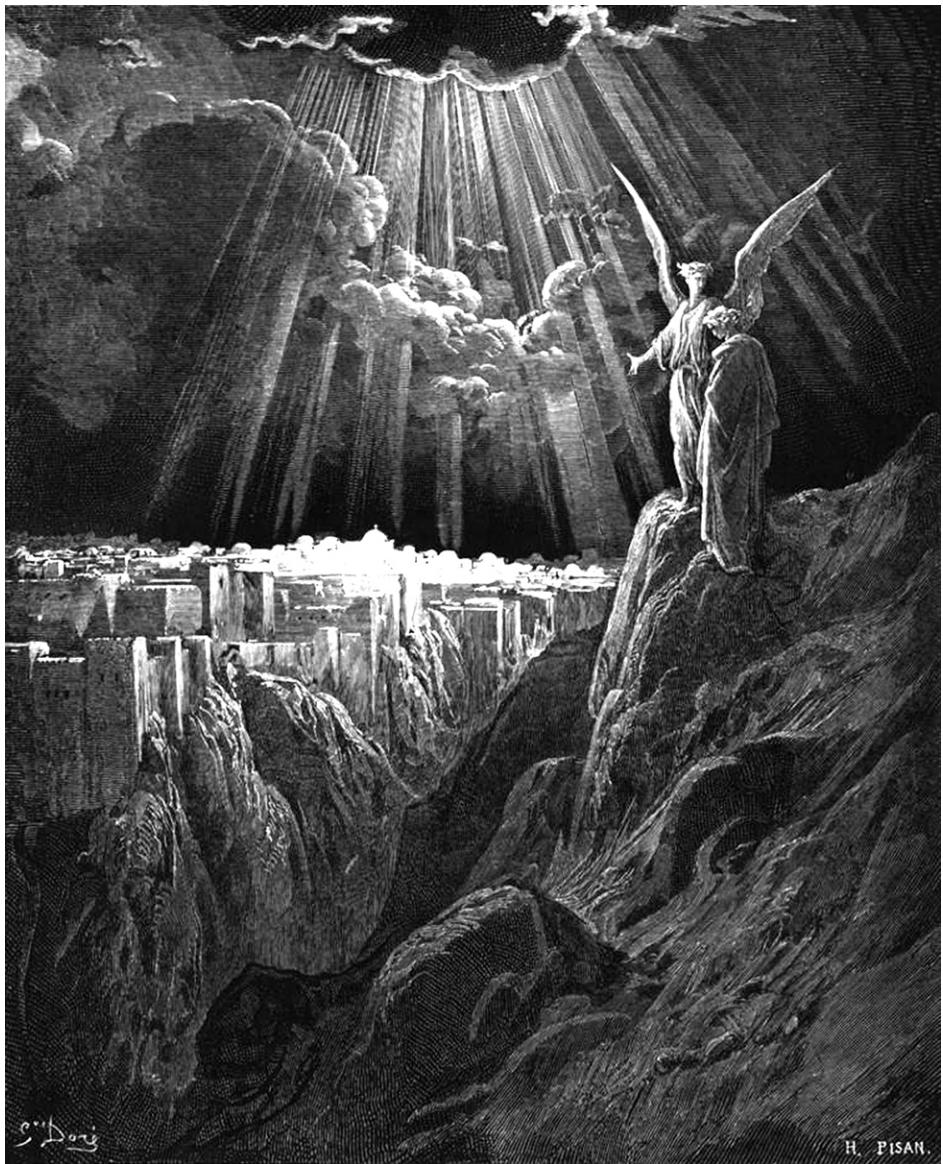
λίθω τιμιωτάτω ώς λίθω ίασπιδι κρυσταλλίζοντι
12 ἔχουσα (τε *κ*) τεῖχος μέγα καὶ ὑψηλόν,
(ἔχουσα *N(k)O*) πυλῶνας δώδεκα καὶ ἐπὶ (τοῖς
πυλῶνιν *NK(o)*) ἀγγέλους δώδεκα, καὶ ὄνόματα
ἐπιγεγραμμένα, ἃ ἔστιν τὰ ὄνόματα τῶν δώδεκα
φυλῶν (τῶν *κ*) νιῶν Ἰσραὴλ. **13** ἀπὸ (ἀνατολῆς
NK(o)) πυλῶνες τρεῖς, (καὶ *no*) ἀπὸ βορρᾶ
πυλῶνες τρεῖς, (καὶ *no*) ἀπὸ νότου πυλῶνες
τρεῖς, καὶ ἀπὸ δυσμῶν πυλῶνες τρεῖς, **14** καὶ τὸ
τεῖχος τῆς πόλεως (ἔχων *N(k)O*) θεμελίους
δώδεκα καὶ (ἐπ' αὐτῶν *N(k)O*) (δώδεκα *no*)
ὄνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου.
15 Καὶ ὁ λαλῶν μετ' ἐμοῦ εἶχεν (μέτρον *NO*)
κάλαμον χρυσοῦν ἵνα μετρήσῃ τὴν πόλιν καὶ
τοὺς πυλῶνας αὐτῆς καὶ τὸ τεῖχος αὐτῆς. **16** καὶ
ἡ πόλις τετράγωνος κεῖται, καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς
(τοσοῦτόν ἔστιν *K*) ὅσον καὶ τὸ πλάτος. καὶ
ἐμέτρησεν τὴν πόλιν τῷ καλάμῳ ἐπὶ (σταδίων
NK(o)) δώδεκα χιλιάδων (δώδεκα, *O*) τὸ
μῆκος καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς ἵσα
ἔστιν. **17** καὶ ἐμέτρησεν τὸ τεῖχος αὐτῆς (ἐκατὸν
τεσσεράκοντα τεσσάρων *NK(o)*) πηχῶν, μέτρον
ἀνθρώπου ὃ ἔστιν ἀγγέλου. **18** καὶ (ἥν *ko*)
ἡ ἐνδώμησις τοῦ τείχους αὐτῆς ἵασπις, καὶ ἡ
πόλις χρυσίον καθαρὸν (ὅμοιον *N(k)O*) ὑάλῳ
καθαρῷ. **19** (καὶ *ko*) οἱ θεμέλιοι τοῦ τείχους
τῆς πόλεως παντὶ λίθῳ τιμίῳ κεκοσμημένοι. ὁ
θεμέλιος ὁ πρῶτος ἵασπις, ὁ δεύτερος σάπφιρος,
ὁ τρίτος χαλκηδών, ὁ τέταρτος σμάραγδος, **20** ὁ
πέμπτος σαρδόνυξ, ὁ ἔκτος (σάρδιον, *N(k)O*)
ὁ ἕβδομος χρυσόλιθος, ὁ ὅγδοος βήρυλλος, ὁ
ἕνατος τοπάζιον, ὁ δέκατος χρυσόπρασος, ὁ
ἐνδέκατος ὑάκινθος, ὁ δωδέκατος ἀμέθυστος. **21**

καὶ οἱ δώδεκα πυλῶνες δώδεκα μαργαρῖται. ἀνὰ
εῖς ἔκαστος τῶν πυλῶνων ἦν ἥξ ἐνὸς μαργαρίτου.
Καὶ ἡ πλατεῖα τῆς πόλεως χρυσίον καθαρὸν ὡς
ὑαλός (διαυγής, *N(k)O*) **22** καὶ ναὸν οὐκ εἴδον
ἐν αὐτῇ ὁ γὰρ κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ
ναὸς αὐτῆς ἔστιν καὶ τὸ ἀρνίον. **23** καὶ ἡ πόλις
οὐ χρείαν ἔχει τοῦ ἡλίου οὐδὲ τῆς σελήνης ἵνα
φαίνωσιν (ἐν *κ*) αὐτῇ· ἡ γὰρ δόξα τοῦ θεοῦ
ἐφώτισεν αὐτήν, καὶ ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ ἀρνίον.
24 καὶ περιπατήσουσιν τὰ ἔθνη (τῶν σωζομένων
K) (διὰ τοῦ φωτὸς *N(k)O*) αὐτῆς, καὶ οἱ
βασιλεῖς τῆς γῆς φέρουσιν (τὴν *NK(O)*) δόξαν
(καὶ τὴν τιμὴν *K*) (αὐτῶν *NK(O)*) εἰς αὐτήν.
25 καὶ οἱ πυλῶνες αὐτῆς οὐ μὴ κλεισθῶσιν
ἡμέρας· νὺξ γὰρ οὐκ ἔσται ἐκεῖ. **26** καὶ οἴσουσιν
τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἔθνῶν εἰς αὐτήν.
27 καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτὴν πᾶν (κοινὸν
N(k)O) καὶ (ό *no*) (ποιῶν *N(k)O*) βδέλυγμα
καὶ ψεῦδος εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ βιβλίῳ
τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου.

22 Καὶ ἔδειξέν μοι ποταμὸν (καθαρὸν *K*)
ὑδατος ζωῆς, λαμπρὸν ὡς κρύσταλλον,
ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ
ἀρνίου. **2** ἐν μέσῳ τῆς πλατείας αὐτῆς καὶ τοῦ
ποταμοῦ, ἐντεῦθεν καὶ (ἐκεῖθεν, *N(k)O*) ξύλον
ζωῆς ποιοῦν καρποὺς δώδεκα, κατὰ μῆνα (ἔνα
K) ἔκαστον (ἀποδιδοῦν *NK(o)*) τὸν καρπὸν
αὐτοῦ, καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν
τῶν ἔθνῶν. **3** καὶ πᾶν κατάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι,
καὶ ὁ θρόνος τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου ἐν αὐτῇ
ἔσται, καὶ οἱ δοῦλοι αὐτοῦ λατρεύσουσιν αὐτῷ **4**
καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα
αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. **5** καὶ νὺξ οὐκ

εσται (ετι, *N(k)O*) καὶ οὐκ ἔχουσιν χρείαν (φωτὸς *no*) λύχνου καὶ (φωτὸς *NK(o)*) ἡλίου δτι κύριος ὁ θεὸς (φωτίσει *N(k)O*) (ἐπ' *no*) αὐτούς, καὶ βασιλεύσουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. (aiōn g165) 6 Καὶ (εἰπέν *NK(o)*) μοι οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί, καὶ (ὁ *no*) κύριος ὁ θεὸς τῶν (πνευμάτων *N(K)O*) τῶν προφητῶν ἀπέστειλεν τὸν ἄγγελον αὐτοῦ δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει. 7 (καὶ *no*) ἵδοὺ ἔρχομαι ταχύ. μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου. 8 κἀγὼ κἀγὼ Ἰωάννης ὁ ἀκούων καὶ βλέπων ταῦτα· καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ ἔβλεψα, ἔπεσα προσκυνήσαι ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἄγγέλου τοῦ δεικνύοντός μοι ταῦτα. 9 καὶ λέγει μοι· ὅρα μή, σύνδουλός σού (γὰρ *k*) εἴμι καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν καὶ τῶν τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου· τῷ θεῷ προσκύνησον. 10 Καὶ λέγει μοι· μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου (ὅτι, *k*) ὁ καιρὸς γὰρ ἐγγύς ἐστιν. 11 ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι, καὶ ὁ (ρύπαρὸς ρύπανθήτω *N(k)O*) ἔτι, καὶ ὁ δίκαιος (δικαιοσύνην *N(k)O*) (ποιησάτω *no*) ἔτι· καὶ ὁ ἄγιος ἀγιασθήτω ἔτι. 12 (καὶ *k*) ἵδοὺ ἔρχομαι ταχύ, καὶ ὁ μισθός μου μετ' ἐμοῦ ἀποδοῦναι ἑκάστῳ ως τὸ ἔργον (ἐστὶν *N(k)O*) αὐτοῦ. 13 ἐγὼ (εἰμί *k*) τὸ (ἄλφα *N(k)O*) καὶ τὸ ὥ, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. 14 Μακάριοι οἱ (πλύνοντες *N(K)O*) τὰς (στολὰς αὐτῶν, *N(K)O*) ἵνα ἐσται ἡ ἔξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς, καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν. 15 Ἔξω (δὲ *k*) οἱ κύνες καὶ οἱ

φάρμακοι καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ εἰδωλολάτραι καὶ πᾶς (ὁ *k*) φιλῶν καὶ ποιῶν ψεῦδος. 16 Ἐγὼ Ἰησοῦς ἔπειμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις. ἐγώ εἰμι ἡ ρίζα καὶ τὸ γένος (τοῦ *k*) Δαυίδ, ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρὸς (ὁ *N(K)O*) (πρωτιός. *N(k)O*) 17 καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν· (ἔρχου. *N(k)O*) καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω· (ἔρχου. *N(k)O*) καὶ ὁ διψῶν (ἔρχεσθω, *N(k)O*) (καὶ *k*) ὁ θέλων (λαβέτω *N(k)O*) (τὸ *k*) ὕδωρ ζωῆς δωρεάν. 18 (Μαρτυρῶ *N(k)O*) (ἐγὼ *N(K)O*) παντὶ τῷ ἀκούοντι τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου· ἐάν τις (ἐπιθῆ ἐπ' αὐτά, *N(k)O*) (ἐπιθήσει *NK(o)*) ὁ θεὸς ἐπ' αὐτὸν τὰς πληγὰς τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. 19 καὶ ἐάν τις (ἀφέλῃ *N(k)O*) ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ (βιβλίου *N(k)O*) τῆς προφητείας ταύτης, (ἀφελεῖ *NK(o)*) ὁ θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ (ξύλου *N(K)O*) τῆς ζωῆς καὶ ἐκ τῆς πόλεως τῆς ἀγίας, (καὶ *k*) τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. 20 Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα· ναὶ ἔρχομαι ταχύ ἀμήν. (ναὶ *KO*) ἔρχου, κύριε Ἰησοῦ. 21 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου (ημῶν *K*) Ἰησοῦ (Χριστοῦ *KO*) μετὰ πάντων (τῶν *o*) (ὑμῶν. *K(O)*) (ἀμήν. *KO*)

Καὶ (έγὼ Ἰωάννης *Κ*) τὴν πόλιν τὴν ἀγίαν Ἱερουσαλήμ καὶ νὴν εἶδον καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, καὶ ἥκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ (θρόνου *Ν(Κ)Ο*) λεγούσης· ἴδού ἡ σκηνὴ τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ σκηνώσει μετ' αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ (λαοὶ *ΝΚ(ο)*) αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς μετ' αὐτῶν ἔσται αὐτῶν θεός.

Αποκαλυψις Ἰωαννου 21:2-3

Reader's Guide

Ελληνική at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, “*As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him.*” Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, “*And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned.*” So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, “*Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth.*” 2 Timothy 2:15. “*God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,*” 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Ελληνική at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aïdios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Greek---Greek-STEPBible/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Κατα Λουκαν 8:31
Προς Ρωμαιους 10:7
Αποκαλυψις Ιωαννου 9:1
Αποκαλυψις Ιωαννου 9:2
Αποκαλυψις Ιωαννου 9:11
Αποκαλυψις Ιωαννου 11:7
Αποκαλυψις Ιωαννου 17:8
Αποκαλυψις Ιωαννου 20:1
Αποκαλυψις Ιωαννου 20:3

aīdios

Προς Ρωμαιους 1:20
Ιουδα 1:6

aiōn

Κατα Ματθαιον 12:32
Κατα Ματθαιον 13:22
Κατα Ματθαιον 13:39
Κατα Ματθαιον 13:40
Κατα Ματθαιον 13:49
Κατα Ματθαιον 21:19
Κατα Ματθαιον 24:3
Κατα Ματθαιον 28:20
Κατα Μαρκον 3:29
Κατα Μαρκον 4:19
Κατα Μαρκον 10:30
Κατα Μαρκον 11:14
Κατα Λουκαν 1:33
Κατα Λουκαν 1:55
Κατα Λουκαν 1:70
Κατα Λουκαν 16:8
Κατα Λουκαν 18:30
Κατα Λουκαν 20:34
Κατα Λουκαν 20:35
Κατα Ιωαννην 4:14
Κατα Ιωαννην 6:51
Κατα Ιωαννην 6:58
Κατα Ιωαννην 8:35
Κατα Ιωαννην 8:51
Κατα Ιωαννην 8:52
Κατα Ιωαννην 9:32
Κατα Ιωαννην 10:28
Κατα Ιωαννην 11:26
Κατα Ιωαννην 12:34
Κατα Ιωαννην 13:8
Κατα Ιωαννην 14:16

Πραξεις 3:21

Πραξεις 15:18

Προς Ρωμαιους 1:25

Προς Ρωμαιους 9:5

Προς Ρωμαιους 11:36

Προς Ρωμαιους 12:2

Προς Ρωμαιους 16:27

Προς Κορινθιους Α' 1:20

Προς Κορινθιους Α' 2:6

Προς Κορινθιους Α' 2:7

Προς Κορινθιους Α' 2:8

Προς Κορινθιους Α' 3:18

Προς Κορινθιους Α' 8:13

Προς Κορινθιους Α' 10:11

Προς Κορινθιους Β' 4:4

Προς Κορινθιους Β' 9:9

Προς Κορινθιους Β' 11:31

Προς Γαλατας 1:4

Προς Γαλατας 1:5

Προς Εφεσιους 1:21

Προς Εφεσιους 2:2

Προς Εφεσιους 2:7

Προς Εφεσιους 3:9

Προς Εφεσιους 3:11

Προς Εφεσιους 3:21

Προς Εφεσιους 6:12

Προς Φιλιππησιους 4:20

Προς Κολοσσαιες 1:26

Προς Τιμοθεον Α' 1:17

Προς Τιμοθεον Α' 6:17

Προς Τιμοθεον Β' 4:10

Προς Τιμοθεον Β' 4:18

Προς Τίτον 2:12

Προς Εβραιους 1:2

Προς Εβραιους 1:8

Προς Εβραιους 5:6

Προς Εβραιους 6:5

Προς Εβραιους 6:20

Προς Εβραιους 7:17

Προς Εβραιους 7:21

Προς Εβραιους 7:24

Προς Εβραιους 7:28

Προς Εβραιους 9:26

Προς Εβραιους 11:3

Προς Εβραιους 13:8

Προς Εβραιους 13:21

Πετρου Α' 1:23

Πετρου Α' 1:25

Πετρου Α' 4:11

Πετρου Α' 5:11

Πετρου Β' 3:18

Ιωαννου Α' 2:17

Ιωαννου Β' 1:2

Ιουδα 1:13

Ιουδα 1:25

Αποκαλυψις Ιωαννου 1:6

Αποκαλυψις Ιωαννου 1:18

Αποκαλυψις Ιωαννου 4:9

Αποκαλυψις Ιωαννου 4:10

Αποκαλυψις Ιωαννου 5:13

Αποκαλυψις Ιωαννου 7:12

Αποκαλυψις Ιωαννου 10:6

Αποκαλυψις Ιωαννου 11:15

Αποκαλυψις Ιωαννου 14:11

Αποκαλυψις Ιωαννου 15:7

Αποκαλυψις Ιωαννου 19:3

Αποκαλυψις Ιωαννου 20:10

Αποκαλυψις Ιωαννου 22:5

aiōnios

Κατα Ματθαιον 18:8

Κατα Ματθαιον 19:16

Κατα Ματθαιον 19:29

Κατα Ματθαιον 25:41

Κατα Ματθαιον 25:46

Κατα Μαρκον 3:29

Κατα Μαρκον 10:17

Κατα Μαρκον 10:30

Κατα Λουκαν 10:25

Κατα Λουκαν 16:9

Κατα Λουκαν 18:18

Κατα Λουκαν 18:30

Κατα Ιωαννην 3:15

Κατα Ιωαννην 3:16

Κατα Ιωαννην 3:36

Κατα Ιωαννην 4:14

Κατα Ιωαννην 4:36

Κατα Ιωαννην 5:24

Κατα Ιωαννην 5:39

Κατα Ιωαννην 6:27

Κατα Ιωαννην 6:40

Κατα Ιωαννην 6:47

Κατα Ιωαννην 6:54

Κατα Ιωαννην 6:68

Κατα Ιωαννην 10:28
Κατα Ιωαννην 12:25
Κατα Ιωαννην 12:50
Κατα Ιωαννην 17:2
Κατα Ιωαννην 17:3
Πραξεις 13:46
Πραξεις 13:48
Προς Ρωμαιους 2:7
Προς Ρωμαιους 5:21
Προς Ρωμαιους 6:22
Προς Ρωμαιους 6:23
Προς Ρωμαιους 16:25
Προς Ρωμαιους 16:26
Προς Κορινθιους Β' 4:17
Προς Κορινθιους Β' 4:18
Προς Κορινθιους Β' 5:1
Προς Γαλατας 6:8
Προς Θεσσαλονικεις Β' 1:9
Προς Θεσσαλονικεις Β' 2:16
Προς Τιμοθεον Α' 1:16
Προς Τιμοθεον Α' 6:12
Προς Τιμοθεον Α' 6:16
Προς Τιμοθεον Β' 1:9
Προς Τιμοθεον Β' 2:10
Προς Τιτον 1:2
Προς Τιτον 3:7
Προς Φιλημονα 1:15
Προς Εβραιους 5:9
Προς Εβραιους 6:2
Προς Εβραιους 9:12
Προς Εβραιους 9:14
Προς Εβραιους 9:15
Προς Εβραιους 13:20
Πετρου Α' 5:10
Πετρου Β' 1:11
Ιωαννου Α' 1:2
Ιωαννου Α' 2:25
Ιωαννου Α' 3:15
Ιωαννου Α' 5:11
Ιωαννου Α' 5:13
Ιωαννου Α' 5:20
Ιουδα 1:7
Ιουδα 1:21
Αποκαλυψις Ιωαννου 14:6

eleēsē

Προς Ρωμαιους 11:32

Geenna

Κατα Ματθαιον 5:22
Κατα Ματθαιον 5:29
Κατα Ματθαιον 5:30
Κατα Ματθαιον 10:28
Κατα Ματθαιον 18:9
Κατα Ματθαιον 23:15
Κατα Ματθαιον 23:33
Κατα Μαρκον 9:43

Κατα Μαρκον 9:45
Κατα Μαρκον 9:47
Κατα Λουκαν 12:5
Ιακωβου 3:6
Hadēs
Κατα Ματθαιον 11:23
Κατα Ματθαιον 16:18
Κατα Λουκαν 10:15
Κατα Λουκαν 16:23
Πραξεις 2:27
Πραξεις 2:31
Προς Κορινθιους Α' 15:55
Αποκαλυψις Ιωαννου 1:18
Αποκαλυψις Ιωαννου 6:8
Αποκαλυψις Ιωαννου 20:13
Αποκαλυψις Ιωαννου 20:14

Limnē Pyr

Αποκαλυψις Ιωαννου 19:20
Αποκαλυψις Ιωαννου 20:10
Αποκαλυψις Ιωαννου 20:14
Αποκαλυψις Ιωαννου 20:15
Αποκαλυψις Ιωαννου 21:8

Sheol

Γένεσις 37:35
Γένεσις 42:38
Γένεσις 44:29
Γένεσις 44:31
Άριθμοι 16:30
Άριθμοι 16:33
Δευτερονόμιον 32:22
Βασιλειῶν Α' 2:6
Βασιλειῶν Β' 22:6
Βασιλειῶν Γ' 2:6
Βασιλειῶν Γ' 2:9
'Ιώβ 7:9
'Ιώβ 11:8
'Ιώβ 14:13
'Ιώβ 17:13
'Ιώβ 17:16
'Ιώβ 21:13
'Ιώβ 24:19
'Ιώβ 26:6
Ψαλμοί 6:5
Ψαλμοί 9:17
Ψαλμοί 16:10
Ψαλμοί 18:5
Ψαλμοί 30:3
Ψαλμοί 31:17
Ψαλμοί 49:14
Ψαλμοί 49:15
Ψαλμοί 55:15
Ψαλμοί 86:13
Ψαλμοί 88:3
Ψαλμοί 89:48

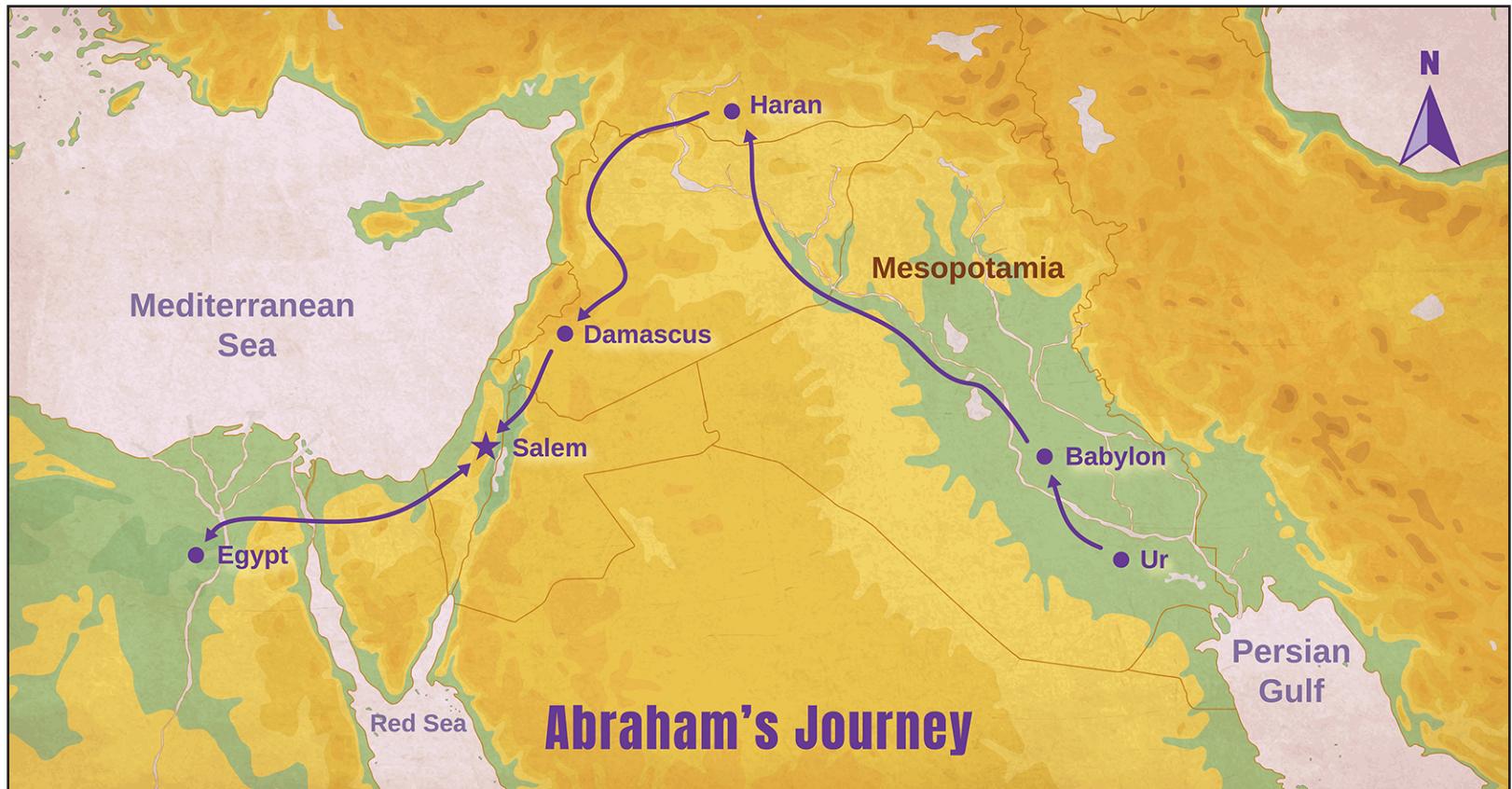
Ψαλμοί 116:3
Ψαλμοί 139:8
Ψαλμοί 141:7
Παροιμίαι 1:12
Παροιμίαι 5:5
Παροιμίαι 7:27
Παροιμίαι 9:18
Παροιμίαι 15:11
Παροιμίαι 15:24
Παροιμίαι 23:14
Παροιμίαι 27:20
Παροιμίαι 30:16
'Εκκλησιαστής 9:10
'Ἄσμα Ἄσμάτων 8:6
'Ησαΐας 5:14
'Ησαΐας 7:11
'Ησαΐας 14:9
'Ησαΐας 14:11
'Ησαΐας 14:15
'Ησαΐας 28:15
'Ησαΐας 28:18
'Ησαΐας 38:10
'Ησαΐας 38:18
'Ησαΐας 57:9
'Ιεζεκιήλ 31:15
'Ιεζεκιήλ 31:16
'Ιεζεκιήλ 31:17
'Ιεζεκιήλ 32:21
'Ιεζεκιήλ 32:27
'Οσηέ 13:14
'Ἀμώς 9:2
'Ιωνᾶς¹ 2:2
'Ἀμβακούμ 2:5

Tartaroō

Πετρου Β' 2:4

Questioned

None yet noted

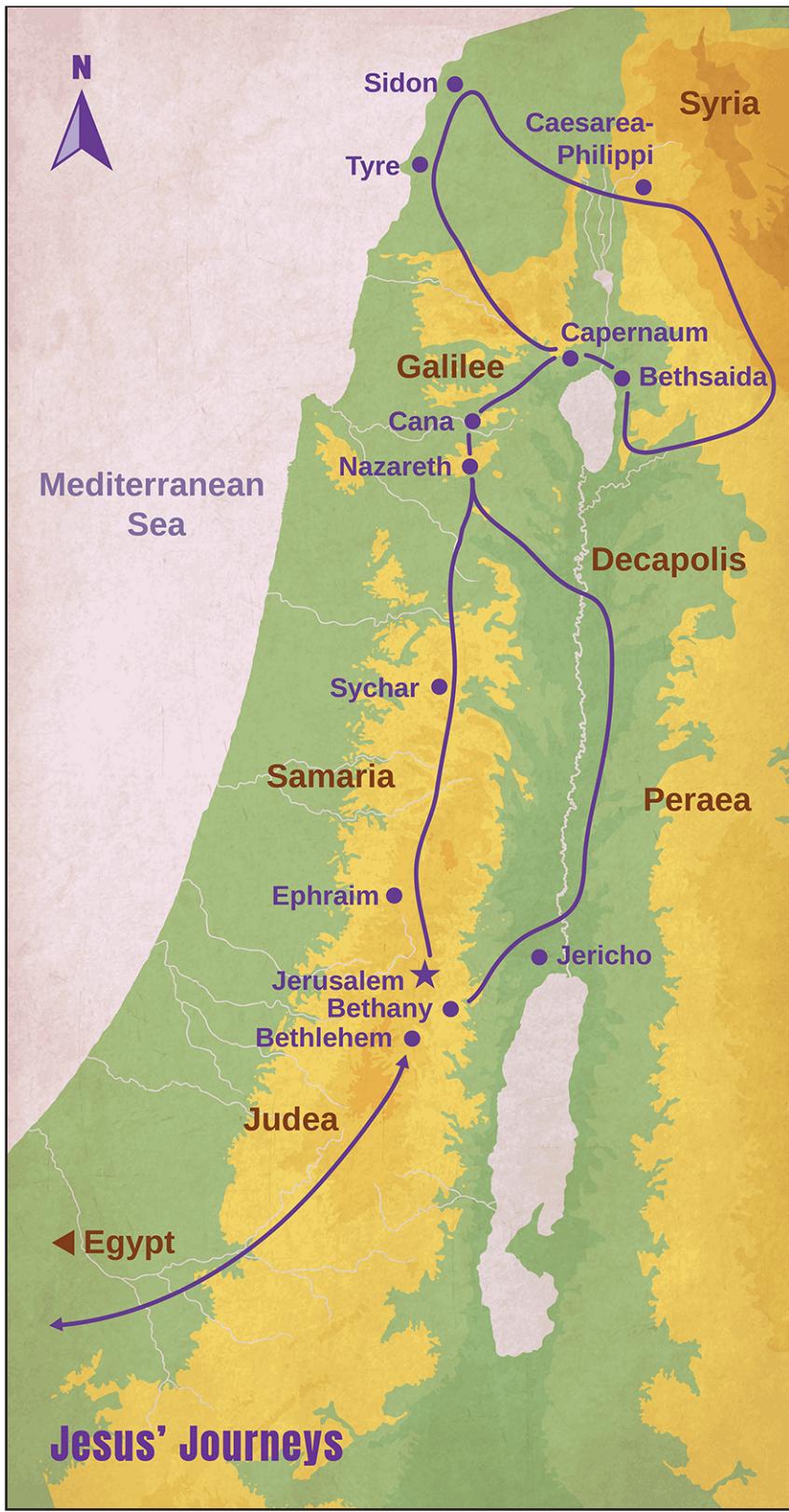

Πίστει (ό *ο*) καλούμενος Ἀβραὰμ ὑπήκουσεν ἔξελθεῖν εἰς (τὸν *κ*) τόπον ὃν ἡμελλεν λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν και ἔξηλθεν μὴ ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται.

- Προς Εβραίους 11:8

ώς δὲ ἔξαπέστειλεν Φαραω τὸν λαόν οὐχ ὡδήγησεν αὐτοὺς ὁ θεός ὁδὸν γῆς Φυλιστιμ ὅτι ἐγγὺς ἦν εἰπεν γάρ
ὁ θεός μήποτε μεταμελήσῃ τῷ λαῷ ἵδοντι πόλεμον καὶ ἀποστρέψῃ εἰς Αἴγυπτον - Ἔξοδος 13:17

Καὶ γάρ ὁ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἥλθεν διακονηθῆναι ἀλλὰ διακονήσας καὶ δοῦνας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπρόν ἄντι πολλῶν. - Κατὰ Μαρκού 10:45

Παῦλος δοῦλος Χριστοῦ Ἰησοῦ, κλητὸς ἀπόστολος ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ, - Προς Ρωμαιους 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

1956	Christ returns for his people
1830	Jim Elliot martyred in Ecuador
1731	John Williams reaches Polynesia
1614	Zinzendorf leads Moravian mission
1572	Japanese kill 40,000 Christians
1517	Jesuits reach Mexico
1455	Martin Luther leads Reformation
1323	Gutenberg prints first Bible
1276	Franciscans reach Sumatra
1100	Ramon Llull trains missionaries
1054	Crusades tarnish the church
997	The Great Schism
864	Adalbert martyred in Prussia
716	Bulgarian Prince Boris converts
635	Boniface reaches Germany
569	Alopen reaches China
432	Longinus reaches Alodia / Sudan
397	Saint Patrick reaches Ireland
341	Carthage ratifies Bible Canon
325	Ulfilas reaches Goth / Romania
250	Niceae proclaims God is Trinity
197	Denis reaches Paris, France
70	Tertullian writes Christian literature
61	Paul imprisoned in Rome, Italy
52	Thomas reaches Malabar, India
39	Peter reaches Gentile Cornelius
33	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

Where?

Who?

When?

		When?									
		Innocence		Fallen			Glory				
Who?	God	Eternity Past	4000 BC Creation	Fall to Sin No Law	1500 BC Moses' Law	Advent of Christ 0-33 AD	Church Age Kingdom Age	Great White Throne	New Heaven and Earth		
		God's Perfect Fellowship	John 10:30	Living in Unapproachable Light, 1 Timothy 6:16					God's Perfectly Restored Fellowship with All Mankind in the Holy City		
		Son		Pre-Incarnate, John 8:58	Incarnate, John 1:14	Paradise, Luke 23:43					
		Holy Spirit		Everywhere, Psalm 139:7	Indwelling Believers, John 14:17						
	Mankind	Living Mankind	Adam in the Garden of Eden	Serving the Savior or Satan on Earth, Ephesians 2:1-5					All Restored		
		Deceased Believing Mankind		Blessed in Paradise, Luke 16:22							
		Deceased Unbelieving Mankind		Punished in Hades until the final judgment, Luke 16:23 and Rev 20:13							
	Angels	Holy Angels	No people	Serving Mankind at God's Command, Hebrews 1:14					No Hades No Dead Rev 20:3		
		Imprisoned Angels		Imprisoned in Tartarus, 2 Peter 2:4 and Jude 6							
		Fugitive Angels		Rebelling Against Christ Thalaasa, Rev 20:13							
		First Beast Demon	Gen 1:1	Accusing Mankind			Lake of Fire Revelation 19:20	Lake of Fire Prepared for the Devil and his Angels	Fallen Angels Forgiven? Col 1:20 Yes?		
		False Prophet Demon		1 Peter 5:8 and Revelation 12:10							
		Satan		Abyss Revelation 20:2							

Destiny

Ελληνική at AionianBible.org/Destiny

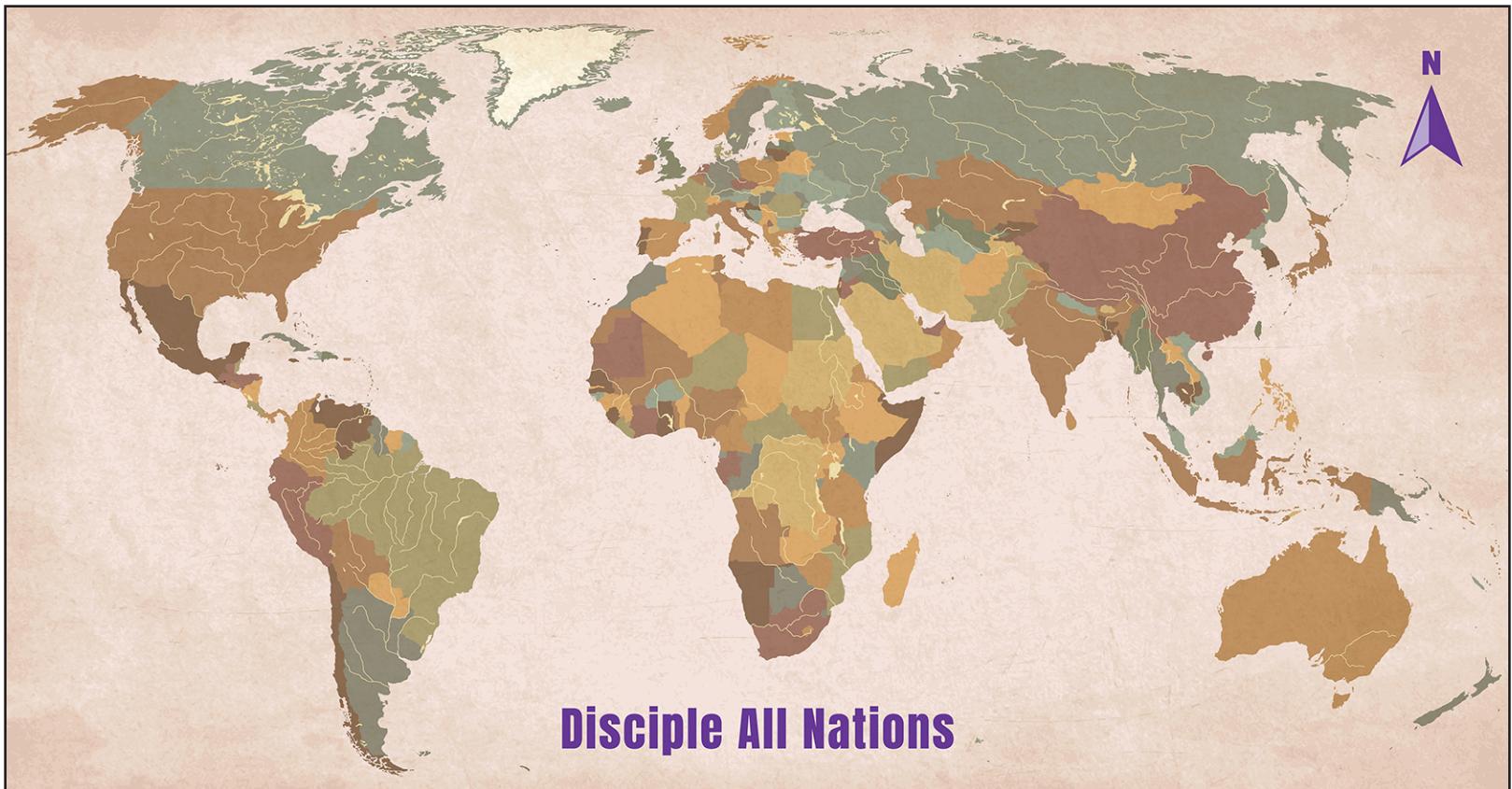
The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament Sheol and New Testament *Hadēs*, 2) Geenna, 3) Tartaroō, 4) Abyssos, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail*," Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up*," Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid*," because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'*" Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. "*If the first fruit is holy, so is the lump*," Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Disciple All Nations

Πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη (βαπτίζοντες *NK(o)* αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ νίοῦ καὶ τοῦ ἀγίου πνεύματος, - Κατα Ματθαιον 28:19